Ieromonahul Isaac

VIAȚA CUVIOSULUI PAISIE AGHIORITUL

Editura Evanghelismos

VIAȚA CUVIOSULUI PAISIE AGHIORITUL

Traducere din limba greacă după originalul:
«Βίος Γέροντος Παϊσίου του Ἁγιορείτου»
του Ἱερομονάχου Ἰσάακ, 2004.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ISAAC, ieromonah
Viața Cuviosului Paisie Aghioritul / ieromonahul Isaac; trad. și ed.: ieroschimonah Ștefan Nuțescu. - București: Evanghelismos, 2005
ISBN 973-7812-04-2

I. Nuțescu, Ștefan (trad. ; ed.)

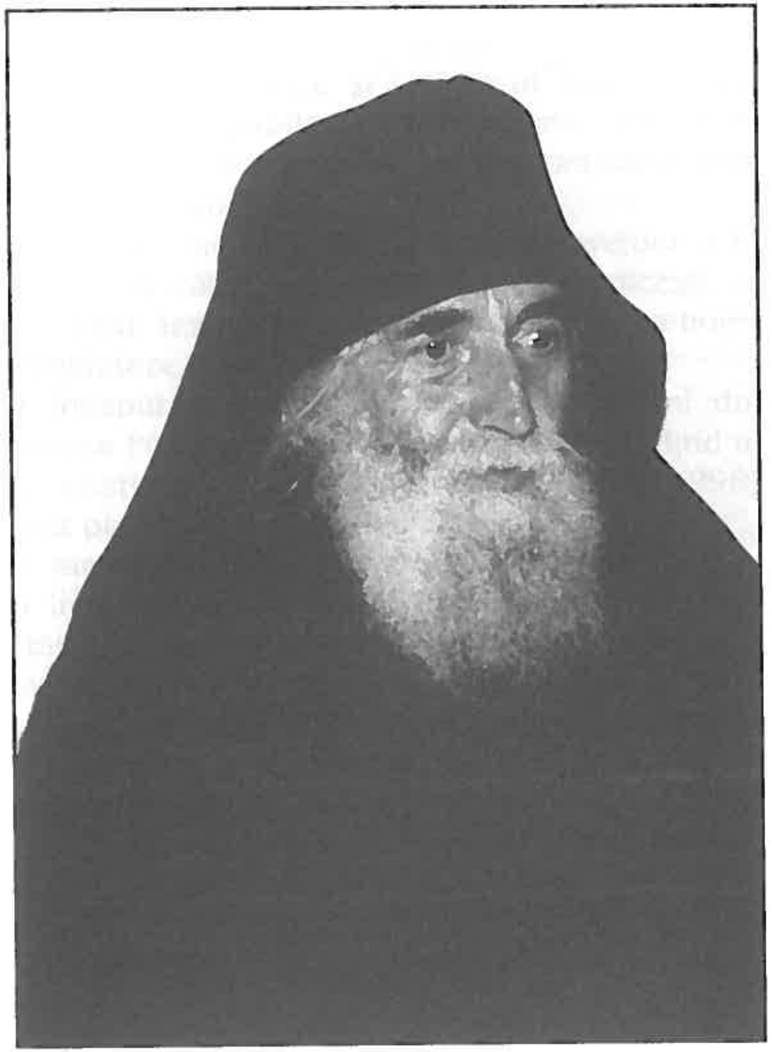
281.94 Paisie Aghioritul
929 Paisie Aghioritul

† Ieromonahul **Isaac**

Viața Cuviosului Paisie Aghioritul

Traducere din limba greacă
de Ieroschim. Ștefan Nuțescu
SCHITUL LACU – SFÂNTUL MUNTE ATHOS

Editura Evanghelismos
București, 2005

CUVÂNT ÎNAINTE

Despre Fericitul Stareț Paisie s-au publicat de către diferite persoane multe scrieri, care cu adevărat au folosit duhovnicește și l-au făcut mai cunoscut. Dar toate aceste publicații se referă mai ales la învățătura și minunile săvârșite de el, conținând foarte puține date biografice.

Lipsa unei biografii sistematice a Stărețului a fost observată de către unul din fiii săi duhovnicești, Starețul nostru, Ieroschimonahul Isaac[1], care s-a hotărât să completeze acest gol.

A început scrierea ei la aproape doi ani după adormirea Părintelui Paisie (29 iunie 1994), fiind ajutat de obștea lui. Însă adormirea lui (3 iulie 1998) a amânat publicarea biografiei.

A rămas needitată deoarece, pe lângă faptul că avea încă nevoie de unele corecturi și completări, greutățile și condițiile care s-au creat după ce am rămas orfani nu ne-au îngăduit continuarea ei. Pe lângă aceasta, ne consideram cu totul nevrednici de a scrie ceva despre Părintele Paisie. De aceea mai mult de trei ani biografia a rămas neatinsă.

Dar cele care ne-au îndemnat la terminarea acestei biografii au fost atât dorința și ostenelile Stărețului nostru pentru editarea ei, cât și rugămintea multor frați.

---

[1] Prologul a fost scris de către obștea Stărețului Isaac pentru a arăta toată străduința depusă de el în scrierea acestei vieți și pentru a exprima convingerile lui.

De multe ori ne-am descurajat și ne-am gândit să părăsim această lucrare foarte grea și plină de răspundere. Ne oprea frica de a nu denatura imaginea Stareţului Paisie și, în loc de folos, să se pricinuiască vătămare sufletească și sminteală. Aveam simţământul copilului mic care încearcă să vorbească despre ceva mare, care depășește măsura lui, dar nu găsește cuvântul și modul potrivit pentru a face aceasta.

Când trăia Părintele Paisie, nu ne-am îngrijit să păstrăm însemnări, să-l înregistrăm pe casete, să-l fotografiem sau să adunăm date și informaţii cu scopul de a-i scrie biografia. Ne umplea prezenţa lui, ne ajungea numai să-l vedem și să-l ascultăm. Poate ni se va considera aceasta o lipsă de interes, dar noi avem conștiinţa împăcată că nu am făcut ceva care l-ar fi mâhnit pe Stareţ.

Singurele noastre provizii au fost puţinele însemnări primite ca răspuns la unele întrebări personale despre problemele duhovnicești, apărute în nevoinţa de zi cu zi. În acestea, Stareţul dădea pilde din nevoinţele lui, din experienţele dumnezeiești și ispitele demonice suferite de el. Ne-am întemeiat mai ales pe multe din cele pe care le-am auzit nu o singură dată și care s-au păstrat în memoria noastră. Cuvintele lui, pe care le aveam ascunse sau mai bine zis scrise în inima noastră, le trecem acum pe hârtie spre folosul de obște al fraţilor noștri.

Mulţi mireni și clerici care l-au cunoscut pe Stareţul Paisie, înștiinţându-se de străduinţa noastră, ne-au pus la dispoziţie, unii din proprie iniţiativă, alţii

la cererea noastră, un valoros material: epistole de-ale lui, casete, fotografii, însemnări și mărturii.

Toate aceste date, care aduc multă lumină și completează multe goluri din biografie, au fost folosite cu atenţie și responsabilitate. Ele au fost trecute prin multe site și cernute bine ca să rămână doar cele curate.

Unele dintre acestea nu erau în acord cu realitatea și cu duhul Stareţului. Unii, dintr-o evlavie lipsită de discernământ, exagerau anumite întâmplări. Alţii nu au înţeles cuvintele lui și le-au denaturat. Au fost și foarte puţini care s-au exprimat negativ faţă de persoana Stareţului, iar aceasta poate din necunoștinţă și nu din rea intenţie. Fie ca Dumnezeu să nu le socotească aceasta.

În străduinţa de a alcătui această biografie, am avut ca îndreptar adevărul. *„Începutul cuvintelor Tale este adevărul."*[2] Adică am încercat să-l descriem pe Stareţ așa cum l-am cunoscut, așa cum era, fără să exagerăm și să-l idealizăm din dragoste și admiraţie.

O mare parte a *„Vieţii"* este în realitate autobiografie, deoarece Stareţul constituie principalul izvor al datelor noastre. Cele mai multe povestiri provin din nemincinoasele sale buze. Dar cu toate acestea cele pe care le-am scris sunt puţine și sărace și nu descoperă toată bogăţia lui duhovnicească. Nu numai că nu exagerăm, dar fără să vrem nedreptăţim foarte mult pe Stareţ, deoarece viaţa sa lăuntrică era ascunsă, așa cum a fost viaţa tuturor sfinţilor. Ne-a descoperit

[2] Ps. 118, 160.

doar puţine din ea, ca să ne ajute, dar a ascuns cu mult mai multe.

Alt motiv este că în legăturile dintre noi, atunci când trăia, stăpânea elementul uman, care ascundea măreţia lui duhovnicească. Dar ceea ce ne-a împiedicat să-l vedem mai duhovniceşte pe Stareţ şi astfel să-l descriem cu mai multă fidelitate este orbirea şi slăbiciunea noastră duhovnicească. Dacă starea noastră duhovnicească ar fi fost mai bună, negreşit ar fi fost mai bună şi biografia lui. Deoarece este cunoscut faptul că pentru a face cineva biografia unui sfânt, trebuie să fie el însuşi sfânt şi, desigur, să fie la măsura lui duhovnicească. Spunea Stareţul că vieţile sfinţilor care sunt scrise de sfinţi sunt minunate.

Aşadar, deoarece *„fântâna este adâncă şi găleată nu avem"*[3], adică slabele noastre puteri duhovniceşti nu sunt suficiente pentru a ne apropia şi a descoperi mărimea lui duhovnicească, ne-am limitat la simpla şi fidela redare a datelor. Ne-am străduit să fim doar nişte martori vrednici de crezare şi nimic mai mult.

Cu toate acestea, în neiscusita noastră scriere prinde contur personalitatea Stareţului, care se mişcă cu uşurinţă între cer şi pământ, bătându-şi joc de diavol, dar şi compătimindu-l şi împreunându-se cu mulţimea sfinţilor. Ni se descoperă foarte sărac, dar foarte bogat în binecuvântări, pe care le coboară din cer pe pământ cu rugăciunea sa. Era lipsit de putere şi bolnav, dar foarte puternic prin harul lui Dumnezeu. Şi era atât de pătruns de harul dumnezeiesc, încât în faţa lui cedau chiar şi legile firii. Era un

[3] Ioan 4, 11.

monah locuitor în pustie, dar care se afla foarte aproape de nevoile oamenilor. Era un ascet aspru cu el însuşi, dar iubitor de oameni până la jertfirea de sine pentru cei neputincioşi, bolnavi şi nedreptăţiţi.

A fost cu neputinţă să fie cuprinse într-un singur volum toate cele referitoare la viaţa Stareţului. De aceea au fost alese în mod reprezentativ cele mai importante şi mai didactice. Au fost lăsate la o parte învăţătura Stareţului, care este cuprinsă în mai multe volume, mulţimea epistolelor sale şi cele peste două sute de minuni săvârşite de el, care au fost mărturisite de cei care le-au văzut. Scopul nostru nu a fost să prezentăm un „catalog al minunilor", deoarece este firesc ca cineva care a ajuns pe „piscul" virtuţilor şi dobândeşte harul dumnezeiesc să-şi pună în lucrare harismele şi să săvârşească minuni. Dar important este să aflăm cum a ajuns până acolo, ce drum a străbătut şi în ce chip s-a nevoit împotriva patimilor şi ispitelor. Mai mult decât minunile însă ne-au mişcat marea sa lepădare de sine, nevoinţele făcute cu mărime de suflet pentru dragostea lui Hristos, acrivia monahală şi deosebita lui sensibilitate duhovnicească, discernământul său rar întâlnit, dragostea lui jertfelnică pentru orice om şi grija sa părintească care îi odihnea pe toţi.

Cartea se împarte în două părţi:

În prima parte, care cuprinde *„Viaţa Stareţului Paisie"*, s-a încercat să se arate într-un cadru temporal şi local, cât mai simplu cu putinţă, dar în întregime, calea lui de nevoinţă de la naştere şi până la adormire. În fiecare din cele paisprezece capitole, care au

drept centru locul de nevoință al Starețului, sunt așezate datele biografice, nevoințele, minunile și diferitele lui lucrări.

Partea a doua, *„Date biografice împărțite pe teme"*, am considerat necesar să o scriem ca pe o completare și lămurire a primei părți. Cu ajutorul ei te apropii mai mult de Stareț și îl înțelegi mai bine. Fiecare dintre cele două părți își păstrează o independență, – ar fi putut fi publicate și separat –, dar în același timp au o profundă legătură interioară. Și cea de-a doua parte este o biografie, deși nu urmează o ordine cronologică așa cum face prima, ci conține întâmplări din viața Starețului așezate în unități tematice[4].

Subiectul cuprinzător al celei de-a doua părți îl constituie dobândirea dumnezeiescului har. Pentru a-l dobândi, Starețul mai întâi a luptat cu patimile și cu păcatul și abia după aceea s-a dovedit a fi un „bun iconom al harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu"[5].

---

[4] Împărțirea ei în trei teme *(Virtuțile, Harismele și Slujirea aproapelui)* a avut ca temei acest text evanghelic *„nu va bea vin, nici altă băutură amețitoare" (asceză, nevoință), „și încă din pântecele maicii sale se va umple de Duhul Sfânt" (harul dumnezeiesc). „Și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dumnezeul lor" (Slujirea aproapelui)* (Luca 1, 15, 16).

Marele Înaintemergător a străbătut aceste stadii, dar în altă ordine, deoarece s-a arătat prooroc din pântecele maicii sale. Toți sfinții s-au nevoit mai întâi să se curățească de patimi ținând poruncile, din care se nasc virtuțile, și după aceea au primit dumnezeiescul har. Abia în al treilea stadiu se dăruiesc harismele pentru mântuirea oamenilor.

[5] I Petru 4, 10.

În *„Virtuțile"* Starețului se menționează într-un mod practic și sugestiv diferite întâmplări din viața lui, la care am fost și noi martori. Acestea s-au grupat în capitole, având ca subiect comun acea virtute a Starețului care s-a scris ca titlu al fiecărui capitol. Nu s-a scris învățătura lui despre acea virtute, ci doar câteva lucruri referitoare la ea. Acolo însă unde a fost nevoie să se accentueze ceva, pentru a se arăta mai bine duhul său, s-au adăugat mai multe.

„Harismele" sale, felurite și mai presus de fire, așezate după felul lor, se văd mai clar chiar din mărturiile sale, precum și din ale altora. Au fost alese drept pilde numai câteva, fără să se facă interpretări, decât acolo unde s-a considerat necesară vreo explicație.

Vastitatea, profunzimea și valoarea slujirii aproapelui aduse de Stareț sunt cu neputință de arătat și de cuprins în câteva pagini. Starețul, fiind împodobit cu o mulțime de harisme dumnezeiești, în chip firesc și nesilit, fără nici o străduință și interes omenesc, a oferit bogăția harului dumnezeiesc sufletelor flămânde. Sunt menționate doar unele situații critice în care a ajutat în mod deosebit.

Pentru a evita inexactitățile și diferitele greșeli, am supus cele scrise de noi judecății fiilor duhovnicești ai Starețului Paisie, precum și a altor părinți.

Aducem multe mulțumiri fraților noștri duhovnicești care au citit, au corectat și au completat *„Viața"*. Contribuția lor, făcută din tot sufletul, a fost substanțială. Fără ajutorul lor, *„Viața"* Starețului ar fi fost incompletă și cu multe greșeli.

Aducem de asemenea mulţumiri şi altor colaboratori ai noştri care ne-au încredinţat diferite date, precum şi celor care au cercetat cele scrise, ne-au dat sugestii, au făcut corecturi şi şi-au jertfit timpul lor preţios depunând multă osteneală până ce această lucrare a primit forma ei finală. În sfârşit mulţumim tuturor celor care au contribuit într-un mod oarecare, văzut sau nevăzut, la această ediţie, îngrijindu-se ca ea să fie desăvârşită din toate punctele de vedere, şi au ajutat ca ea să vadă lumina tiparului acum, la zece ani de la adormirea Stareţului Paisie.

Mulţumim în mod deosebit Cuviosului Părinte Grigorie, – care a fost tuns în monahism de Părintele Paisie –, duhovnicul Sfintei Mănăstiri a Cinstitului Înaintemergător din localitatea Metamorfosi, pentru sprijinul preţios pe care ni l-a acordat pe toată durata scrierii *„Vieţii"* şi pentru suportarea cheltuielilor prezentei ediţii.

Pentru toţi aceştia invocăm harul lui Dumnezeu şi binecuvântările Stareţului.

Pentru a uşura pe cititori dăm câteva lămuriri:

Multe fapte, nevoinţe şi întâmplări se înţeleg de la sine. Cele spuse de Stareţ nu trebuie să fie generalizate fără discernământ. Unele lucruri au fost spuse doar pentru o situaţie concretă şi nu sunt valabile pentru toţi. *„Acelaşi medicament poate atât să vatăme, cât şi să fie de folos, în funcţie de organismul care îl foloseşte."*

Sunt prezentate câteva poziţii ale Stareţului faţă de unele probleme bisericeşti, etnice, monahiceşti etc. Atitudinea lui faţă de ele, pe care urmărea să o

facă cunoscută celorlalţi, era cu desăvârşire duhovnicească şi nepătimaşă. De aceea ea este arătată ca atare, fără cea mai mică intenţie de a jigni sau compromite pe cineva.

Mărturiile despre Stareţ au fost scrise aşa cum au fost spuse. Câteva mai lungi au fost scurtate, fără însă să fie schimbată ideea principală.

A fost respectată, desigur, şi dorinţa celor care au cerut ca mărturiile lor să rămână anonime.

Datele care se menţionează sunt după calendarul vechi (care se ţine în tot Sfântul Munte). Acolo unde este scrisă o dată de pe calendarul nou, s-a adăugat prescurtarea: (c.n.).

Încheind acest prolog, nu ne putem exprima în chip vrednic recunoştinţa şi mulţumirea faţă de Stareţ pentru tot ce ne-a oferit. Cerem însă din adâncul inimii să ne ierte cu dragostea lui cea multă pentru îndrăzneala noastră de a publica *Viaţa* lui. Îl rugăm de asemenea să lumineze mintea cititorilor ca să înţeleagă corect cele scrise şi să se folosească duhovniceşte. Având conştiinţa nedesăvârşirilor, lipsurilor şi greşelilor noastre vom primi cu bucurie orice observaţii şi sugestii, care sunt făcute din dragoste de adevăr.

Dacă cititorul va întâlni greşeli în anumite puncte ale descrierii înmiresmatelor nevoinţe ale Stareţului, acestea negreşit nu provin nici de la Stareţul Paisie, nici de la Părintele Isaac, biograful său, ci de la cei ce s-au ostenit pentru editarea acestei *Vieţi*.

Dacă însă vreun suflet se va umple de râvnă dumnezeiască citind izbânzile Stareţului şi va începe

nevoința duhovnicească, să slăvească Numele Marelui Dumnezeu și Mântuitor al nostru Iisus Hristos, *„Căruia I se cuvine slavă și închinăciune împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt în veci. Amin”.*

Obștea Stărețului Isaac
Chilia Învierii Domnului
Kapsala, Karyes
Sfântul Munte Athos

PARTEA ÎNTÂI

VIAȚA STAREȚULUI PAISIE

I.

ÎNAINTAȘII SĂI DUPĂ TRUP ȘI CEI DUPĂ DUH

Farasa. Vedere generală.

Îndepărtata Farasa

Farasa sau „Varasio", patria Stareţului Paisie, înaintea Schimbului de populaţie, era o comună bine gospodărită a elenismului îndepărtat din Capadocia. Cele şase sate ale Farasei se află la aproape două sute de kilometri sud de Cezareea. Deşi se găseau în adâncurile Asiei Mici au izbutit să-şi păstreze curată Ortodoxia, conştiinţa naţională şi limba.

„Varasioţii" erau renumiţi pentru bărbăţia lor. Datorită vitejiei lor, comuna a rămas necucerită de către teţi (turci răzvrătiţi), devenind o insulă de pământ grecesc liber la marginile Capadociei. Aici mulţi creştini prigoniţi de către turci îşi găseau scăparea. De aceea, pe bună dreptate, farasioţii erau numiţi macabei[6].

Dar nici femeile farasioţilor nu erau mai prejos în vitejie şi eroism. Odată turcii urmăreau un grup de femei pentru a le prinde. Printre ele erau şi rudenii

---

[6] Familie preoţească iudaică care a condus lupta împotriva lui Antioh al IV-lea cel vestit (175-164 î.Hr.). Metaforic, simbolizează luptătorul zelos pentru credinţă şi patrie.

de-ale Stareţului. Atunci femeile au preferat să se arunce în râu şi să se înece pentru a-şi salva credinţa şi cinstea, decât să fie prinse de turci şi umilite în haremurile acelora.

În Farasa existau cincizeci de biserici. Câteva dintre ele fuseseră mai demult mănăstiri înfloritoare. Existau de asemenea şi multe agheasme (izvoare ieşite prin minune), cunoscute în toată Capadocia pentru minunile săvârşite prin ele. Biserica centrală era închinată cuvioşilor mucenici Varahisie şi Iona care, potrivit tradiţiei, primiseră mucenicia acolo, pe la jumătatea secolului IV.

Farasioţii erau continuatorii unei tradiţii ascetice deosebite, care pornea de la marii părinţi capadocieni. Iubeau Biserica, erau evlavioşi şi aveau duh de nevoinţă. În posturi şi în celelalte zile de post ale anului, cei mai mulţi dintre ei mâncau o dată în zi, la ceasul al nouălea (ora 3 după amiază).

Ultima strălucire şi desăvârşită expresie a acestei tradiţii a fost preotul satului, Sfântul Arsenie Capadocianul[7] (1841-1924). Datorită sfinţeniei lui, alergau la el creştini, dar şi musulmani din toată Capadocia.

[7] Viaţa Sfântului Arsenie Capadocianul a fost scrisă de Stareţul Paisie. El a mai scris şi *„Cuviosul Hagi Gheorghe"*, *„Părinţi aghioriţi"*, precum şi *„Epistole"*. Seria *„Cuviosul Paisie Aghioritul, Cuvinte duhovniceşti"* pe care o editează Sfânta Mănăstire a Sfântului Ioan Teologul, Suroti, conţine învăţătura Stareţului (*Titlurile acestor cărţi sunt cele sub care au apărut ele în limba română – *nota trad*).

Familia Stareţului

Trăind în acest mediu binecuvântat, strămoşii Stareţului se distingeau prin deosebita lor evlavie.

Hagi-Hristina, bunica lui, avea în afara satului un paraclis închinat Sfântului Arhanghel Mihail. Adeseori rămânea acolo singură în linişte, postind şi rugându-se. În timpul iernii, când rămânea acolo izolată din pricina zăpezii, găsea pe pervazul ferestrei bisericii o pâine caldă. Atunci făcea rugăciune şi o mânca. Ea avea casă şi în Adana. Acolo îl găzduia pe Cuviosul Arsenie când mergea pe jos pentru a se închina la Sfintele Locuri.

La început numele lor de familie era Hagidighenis. După aceea au fost siliţi de împrejurări să ia ca nume de familie numele străbunicului Stareţului, care se numea Teodosie. Aşadar tatăl lui se numea la început Prodromu Teodosiu. Însă, deoarece era urmărit de către turci, şi-a schimbat din nou numele de familie în Eznepidis, care înseamnă străin. Prodromu era urmaş al unei familii înstărite din Farasa, care erau conducătorii satului de multe generaţii. El a îndeplinit această funcţie câteva decenii, deoarece avea darul bunei ocârmuiri. Era credincios şi evlavios. Avea o deosebită evlavie la Cuviosul Arsenie şi îl asculta în toate.

Prodromu era şi un bun meşteşugar, se pricepea la toate. Lucra ca agricultor în Farasa, dar avea şi o topitorie unde prelucra fierul. Era un bărbat curajos. De tânăr cerceta ţinuturile încă neumblate ale Farasei, urcând pe stânci primejdioase. La vârsta de şaisprezece ani a rănit un leu şi apoi s-a luptat cu el.

Era mai ales un foarte bun patriot, un luptător viteaz, un foarte bun trăgător şi un neînfricat grănicer. A salvat de multe ori satul de teţi. Odată s-a îmbrăcat în tătăroaică şi a mers în tabăra lor. Acolo a cerut să fie dus la căpetenia lor, căruia i-a luat arma şi apoi, împreună cu vitejii lui ostaşi, i-a prins pe teţi. De multe ori şi-a pus viaţa în primejdie. Odată chiar a fost luat ostatec, dar l-au păzit rugăciunile Cuviosului Arsenie.

Când mergea ca primar la Adana pentru treburile satului şi se prezenta la Kamal[8], acesta, cinstindu-i bărbăţia, îl saluta spunându-i: „Bun venit, voinicule!"

Mai târziu, după ce se mutaseră în Grecia, atunci când s-a proclamat războiul greco-italian, deşi se afla la o vârstă înaintată, datorită entuziasmului său tineresc a vrut să meargă să lupte ca voluntar.

Era drept, iubitor de oameni şi milostiv. Atunci când statul grec a dat terenuri pentru împroprietărirea refugiaţilor, bătrânul Prodromu, deşi era primar în Koniţa, s-a îngrijit mai întâi de ceilalţi farasioţi, iar pentru familia sa a păstrat cele mai neroditoare ogoare. Pentru a le defrişa şi a le curăţa de rugi aprindea focuri şi din această pricină i s-au vătămat ochii.

Mama Stareţului se numea Evloghia[9]. Se trăgea din neamul Frangopulos şi era rudă cu Sfântul Arsenie. Era înţeleaptă, harnică, foarte evlavioasă şi fusese crescută sub povăţuirea Cuviosului Arsenie. Pe

[8] Conducătorul armatei turceşti.
[9] În legătură cu numele mamei sale, Stareţul a spus că se numea Evloghia şi cu acest nume o avea scrisă în pomelnice (diptice), dar în Koniţa o numeau Evlampia.

frumoasa tânără Evloghia au căsătorit-o părinţii ei de la vârsta de cincisprezece ani cu Prodromu Eznepidis.

Aceste binecuvântate suflete, Prodromu şi Evloghia, au dobândit zece copii. Primii doi, Ecaterina şi Sotiria, au murit de mici. Atunci când Cuviosul Arsenie l-a botezat pe cel de-al treilea copil, a spus să-l numească Zoe (adică viaţă) şi de atunci toţi copiii au rămas în viaţă. Numele lor, în ordinea vârstei, sunt: Zoe, Maria, Rafail, Amalia, Haralambie, Arsenie (Stareţul Paisie), Hristina şi Luca. Doi dintre ei, Rafail şi Hristina, încă mai trăiesc.

Botezul şi exilarea

Aşadar, în Farasa din Capadocia cea născătoare de sfinţi, pe 25 iulie 1924, în ziua pomenirii Sfintei Ana, s-a născut Stareţul Paisie.

La botez părinţii lui voiau să-l numească Hristu, după numele bunicului. Cuviosul Arsenie însă a spus bunicii lui: „Ei Hagi-aná[10], atâţia copii ţi-am botezat! Nu vrei să dai nici măcar unuia numele meu?" Iar părinţilor le-a spus: „Dacă voi doriţi să lăsaţi unui urmaş numele bunicului său, oare eu să nu doresc să dau numele meu unui viitor călugăr?" Şi întorcându-se către naşă[11], i-a spus: „Arsenie să-l numeşti." Adică i-a dat numele său însoţit de binecuvântarea sa, deoarece a văzut mai dinainte că va deveni călugăr, aşa cum s-a şi întâmplat.

[10] Cuvânt turcesc, compus. Cuvânt de salut, care arată respect şi dragoste. Înseamnă maică închinătoare la Locurile Sfinte.
[11] Naşa lui a fost Anastasia, soţia lui Prodromu Korţinoglu, psaltul Cuviosului Arsenie.

În anul în care s-a născut Stareţul a avut loc Schimbul de populaţie şi a fost dezrădăcinat elenismul din Asia Mică. Atunci şi familia Stareţului, împreună cu ceilalţi farasioţi şi cu Sfântul Arsenie, a luat drumul amarei pribegii. În corabia care îi ducea în Grecia, în mijlocul îmbulzelii, cineva a călcat din neatenţie pe pruncul Arsenie. Părinţii lui au crezut că a murit, dar Dumnezeu l-a ţinut în viaţă pe alesul Său, deoarece acesta urma să devină povăţuitor al multor suflete către Împărăţia Cerurilor. Stareţul, din smerenie, spunea mai târziu: „Dacă aş fi murit atunci când aveam harul Sfântului Botez, m-ar fi aruncat în mare ca să mă mănânce peştii şi cel puţin mi-ar fi spus «mulţumesc» vreun peştişor şi aş fi mers în Rai." (Adică voia să spună că acum când trăia nu făcea nimic bun.)

Când au sosit în Grecia, au rămas pentru puţin în Pireu. Apoi s-au mutat în cetatea din Kerkira, unde a adormit şi a fost înmormântat Cuviosul Arsenie, după cum prorocise: „Eu voi trăi patruzeci de zile în Grecia şi voi muri într-o insulă." S-au mutat apoi în satul Igumeniţa şi în cele din urmă s-au stabilit în Koniţa.

Pe Arsenie, pruncul de curând botezat, care avea numai patruzeci de zile, părinţii lui l-au adus în Grecia, pământul mamă. Atunci era necunoscut printre mulţimile de refugiaţi acela care, după ani de zile, urma să devină cunoscut în toată lumea şi să povăţuiască mulţimi de oameni la cunoştinţa de Dumnezeu. Chiar din primele zile a cunoscut durerea şi chinurile oamenilor. Mai târziu el însuşi urma să devină liman de mângâiere pentru miile de suflete chinuite.

II.

NEVOINŢE ASCETICE

Stareţul la vârsta de cinci ani
împreună cu părinţii lui.

Creşterea „întru învăţătura şi certarea Domnului"[12]

Micul şi binecuvântatul Arsenie, odată cu laptele pe care îl sugea de la mama sa, învăţa de la părinţii săi şi evlavia faţă de Dumnezeu. În loc de basme şi poveşti, îi spuneau istorioare despre viaţa şi minunile Cuviosului Arsenie. Astfel în el s-au născut admiraţia şi dragostea pentru Hagiefendi[13]. Încă de mic dorea să devină şi el monah pentru a se asemăna Sfântului Arsenie.

Persoana care, după Cuviosul Arsenie, i-a influenţat în chip binefăcător toată viaţa a fost mama sa, către care simţea o deosebită dragoste şi o ajuta cât de mult putea. De la ea a învăţat smerita cugetare. Ea îl sfătuia să nu dorească să-şi învingă colegii la jocuri, ca apoi să se mândrească, nici să nu urmărească să treacă primul linia de sosire la alergări, căci, aşa cum spunea ea, acelaşi lucru era dacă ajungea primul sau ultimul.

[12] Efes. 6, 4.
[13] Aşa era numit din respect Sfântul Arsenie (efendi = stăpân).

Pe lângă aceasta, l-a învăţat şi înfrânarea. Îl sfătuia să nu mănânce înainte de ora mesei. Iar încălcarea acestei reguli o considera desfrânare. L-a ajutat de asemenea să dobândească simplitate, hărnicie, spirit gospodăresc. Apoi l-a mai învăţat să ia aminte la comportarea faţă de alţii şi l-a îndemnat să nu rostească deloc numele ispititorului (diavolului).

De două ori pe zi toată familia se ruga în faţa iconostasului. Mama sa însă continua să se roage rostind rugăciunea lui Iisus şi în timp ce făcea treburile casei.

Atât de mare era evlavia părinţilor săi, încât şi atunci când lucrau la câmp luau cu ei anafură.

Micul Arsenie, datorită râvnei şi inteligenţei pe care le avea, şi-a însuşit uşor toate aceste lucruri bune pe care le auzea de la părinţii săi.

Urmându-le exemplul, a învăţat să postească, să se roage şi să meargă la biserică. Era cel mai iubit dintre toţi copiii familiei. „Tatăl meu, spunea mai târziu Stareţul, mă iubea deoarece aveam înclinaţie spre meşteşuguri şi eram îndemânatic, iar mama, pentru falsa evlavie pe care o aveam."

Nevoinţe copilăreşti

Când a învăţat să citească bine a găsit o Biblie şi a început să citească în fiecare zi din cele patru Evanghelii. Se îndulcea de asemenea şi cu citirile din Vieţile Sfinţilor. Adunase o cutie cu vieţi de sfinţi. Când se întorcea de la şcoală nu voia nici să mănânce, ci mergea mai întâi şi citea din vieţile sfinţilor. Fratele

său cel mai mare, deşi era evlavios, i le ascundea, deoarece nu voia ca micul Arsenie să se preocupe cu cele bisericeşti şi astfel să-şi neglijeze lecţiile. Arsenie nu spunea nimic. Găsea alte vieţi de sfinţi şi se hrănea duhovniceşte. Odată fratele său cel mai mare s-a minunat văzându-l citind viaţa unui sfânt necunoscut, al cărui nume îl auzea pentru prima dată.

– Unde l-ai aflat şi pe acest sfânt? l-a întrebat cu uimire.

O evlavioasă femeie din Koniţa, Ecaterina Patera, care era mai înaintată în vârstă decât Stareţul, povesteşte următoarele despre micul Arsenie:

„Avea multă râvnă pentru cele sfinte. Odată l-am întrebat:

– Fiul meu, ai mâncat ceva astăzi?

– Nu am mâncat. Ce să mănânc, atâta timp cât mama fierbe toate mâncărurile, şi cele cu carne şi cele de post, în aceeaşi oală? Nu pot să mănânc.

– Fiul meu, dar mama ta este foarte curată şi o spală bine cu leşie.

– Nu pot să mănânc din acestea, răspundea el.

Şi postea, postea continuu şi se retrăgea pentru a se ruga."

Iată ce mărturiseşte fratele său: „Arsenie citea cărţi religioase încă din clasa a doua primară. Se retrăgea şi se ruga mult. Nu se juca precum ceilalţi copii."

Chemarea sa monahală s-a manifestat din fragedă vârstă. Simţea o mare dragoste către Dumnezeu şi rugăciunea lui era o manifestare a acesteia. La marile sărbători priveghea, aprindea candela şi se ruga în

picioare toată noaptea, dar fratele său cel mai mare îl împiedica de la aceasta. Când se scula noaptea să citească Psaltirea, acela nu îl lăsa, ci îl băga înapoi sub pături. Dar tactica fratelui său nu numai că nu i-a stins râvna, ci, dimpotrivă, i-a mărit dragostea pentru Dumnezeu.

Când era întrebat ce va deveni când va crește mare, Arsenie răspundea hotărât: „Călugăr". Dumnezeu așa a rânduit ca încă de mic să ia hotărârea cea bună. De aceea nu șovăia în alegerea sa. Înaintea lui Arsenie se deschidea un drum, cel al vieții monahale celei asemenea viețuirii îngerești.

Tot ceea ce citea în Sinaxare încerca să pună în practică. A citit undeva că, atunci când te temi de un anumit loc, trebuie să mergi adeseori acolo pentru a-ți alunga frica[14]. Deoarece se temea când trecea pe lângă cimitir, a hotărât să meargă acolo noaptea ca să-și alunge frica. Era pe atunci în clasa a patra a școlii generale.

„Într-o zi, povestea Starețul, am văzut un mormânt gol. Îndată ce s-a înnoptat, inima a început să-mi bată puternic datorită fricii, dar am mers și am intrat în mormânt. La început mi-a fost greu, dar apoi m-am obișnuit. Am stat acolo destul timp și m-am familiarizat cu locul. Am prins curaj și am început să merg de la un mormânt la altul, dar eram cu luare aminte să nu fiu văzut și luat drept fantomă. Asta a fost. Am

[14] *„Dacă obișnuiești să te temi de unele locuri, nu pregeta să mergi acolo chiar în timpul nopții... Iar când purcezi spre acele locuri într-armează-te cu rugăciunea..."* (Sfântul Ioan Scărarul – *„Scara"*, Cuvântul XX, pf.7)

mers la cimitir trei nopți la rând și am rămas acolo până târziu și astfel mi-a dispărut frica."

Starețul a povestit și următoarea întâmplare: „Când eram încă la școală, citeam Viețile Sfinților și doream să devin ascet. Ieșeam adesea din sat. (Eram pe atunci de vreo unsprezece ani.) Într-o zi am privit cu insistență la o stâncă mare. A doua zi, dis de dimineață, am pornit spre ea cu dorința de a mă face stâlpnic. Stânca era înaltă. Am urcat cu greutate pe ea și am început să mă rog. Mi se sfârșiseră toate puterile și am început să mă gândesc: «Pustnicii aveau ca hrană rădăcini, puțină apă, o curmală... Tu nu ai nimic aici sus pe stâncă. Cum vei putea trăi?» În cele din urmă am hotărât să cobor, dar deja se înnoptase. Coborâtul era mai greu, fiindcă nu vedeam. Cu mare greutate am reușit să cobor. Maica Domnului m-a păzit să nu mă zdrobesc de stânci."

Hristina, sora lui, își amintește că odată, în timp ce părinții lor erau la țarină, a început să plouă. Arsenie se gândea la părinții săi că vor fi udați de ploaie și de aceea a luat pe cei doi frați mai mici ai săi, au îngenunchiat în fața iconostasului și s-au rugat. Și îndată ploaia a încetat.

Când fulgera obișnuia să spună: „Mare este numele Prea Sfintei Treimi!"

Tâmplar

După mărturiile colegilor săi, atunci când era la școala primară era atent, cuminte și iubitor, având o deosebită sensibilitate în comportament și evlavie pentru lecțiile de religie. Era

un elev bun, ager la minte şi mărinimos. Compătimirea lui pentru ceilalţi ajungea până la jertfă. Avea ochi vioi şi expresivi şi atât de luminoşi, încât îl numeau „Gumbisia", care în limba farasiotă înseamnă licurici.

Micul Arsenie a terminat şcoala primară cu media opt şi purtare exemplară. Nu a vrut însă să-şi continue studiile, deoarece în Koniţa nu exista gimnaziu. Îşi dorea să devină tâmplar, fiindcă iubea meşteşugul Domnului nostru.

Când mergea cu meşterul să lucreze la consăteni, nu mânca împreună cu el, ci, găsind un oarecare pretext, mergea acasă, mânca repede şi se întorcea. Mai târziu meşterul său a înţeles că făcea aceasta pentru a nu-şi strica postul.

După ce a învăţat bine meşteşugul, a făcut un frumos iconostas pentru casa lor şi o Cruce, ca aceea pe care o vedea în icoane că o ţin sfinţii mucenici.

Mai târziu şi-a deschis atelierul său de tâmplărie. Făcea ferestre, uşi, tavane, duşumele, iconostase şi chiar sicrie, pentru care însă nu a luat niciodată bani, participând astfel la durerea acelor oameni.

Arsenie era un meşteşugar „cu mână de aur". Oamenii erau mulţumiţi de felul cum lucra. Toţi cei din Koniţa spuneau: „Ce copil are mătuşa Evlampia! Meşter bun, conştiincios şi iute. Este un om drept şi sincer." De aceea oamenii îl preferau pe el. Astfel îşi agonisea cele necesare traiului, îşi ajuta familia şi putea da şi milostenie.

Copil binecuvântat

Printre locuitorii Koniţei circula zvonul că Arsenie, fiul lui Eznepidis, l-a văzut pe Sfântul Gheorghe şi după aceea a postit multe zile. Stareţul însă nu a vorbit niciodată despre această întâmplare şi nici alţii nu au adeverit aceasta. Chiar dacă a fost numai un zvon, el arată totuşi respectul pe care îl aveau compatrioţii lui pentru el. Îl considerau un copil înzestrat de Dumnezeu cu un har deosebit. Pentru aceasta o turcoaică din sat îl lua la ea acasă pe data de întâi a fiecărei luni ca să-i meargă bine toată luna. Stareţul mergea la şcoală cu copiii ei, iar unii dintre ei s-au botezat creştini. Respectul pe care turcoaica îl avea pentru el şi l-a exprimat şi atunci când l-a văzut monah, spunându-i: „Sunt gata să mă jertfesc pentru tine." Şi plină de emoţie lua praf de pe încălţămintea Stareţului şi-şi ungea cu credinţă mâna paralizată.

Sub povăţuirea Sfintei Cruci

„Într-o zi, spunea Stareţul, fraţii mei erau la ţarină şi lucrau. Mama a pregătit mâncarea, dar nu avea prin cine să o trimită şi de aceea se mâhnea. Ţarina se afla la o depărtare de două ore. Atunci eu i-am spus:

– Dă-mi-o să o duc eu.

– Dar de unde ştii tu drumul?

– O să întreb, i-am răspuns.

Şi astfel am plecat, dar nu am întrebat pe nimeni, ci ţineam în mână Crucea, aşa precum îi vedeam în icoane pe Sfinţii Mucenici că o ţin. Nici nu mi-am dat

seama pe unde am mers şi când am ajuns la ţarină. Am lăsat mâncarea şi m-am întors îndată, pentru că mă aştepta mama."

Vederea lui Dumnezeu

Stareţul ne-a povestit următoarele: „De la unsprezece ani citeam vieţi de sfinţi, posteam şi privegheam. Însă fratele meu cel mai mare îmi lua cărţile şi mi le ascundea. Dar prin aceasta nimic nu izbutea, căci eu mergeam în pădure şi continuam să citesc. Atunci Kostas, un prieten de-al lui, i-a spus: «Îl voi face eu să le părăsească pe toate.»

A venit aşadar şi a început să-mi spună teoria lui Darwin. M-am clătinat atunci în credinţă şi am spus: «Voi merge să mă rog şi, dacă Hristos este Dumnezeu, mi Se va arăta ca să cred. O umbră, un glas. Ceva îmi va arăta». Atât mă ducea mintea. Am mers şi am început să mă rog şi să fac metanii. Am făcut aceasta mai multe ceasuri, dar nimic. În cele din urmă, fiind istovit, am încetat. Atunci mi-a venit în gând ceva ce îmi spusese Kostas: «Sunt de acord, Hristos a fost un om important, drept, virtuos, pe care L-au urât din pizmă pentru virtuţile Lui şi L-au osândit cei din neamul Lui». Şi mi-am spus: «De vreme ce este aşa, şi om să fi fost, merită să-L iubesc, să-L ascult şi să mă jertfesc pentru El. Nu doresc nici Rai, nici altceva. Pentru sfinţenia şi bunătatea Lui se merită orice jertfă» (gând bun şi mărime de suflet).

Dumnezeu aştepta să vadă cum înfrunt eu situaţia. După aceasta mi S-a arătat Însuşi Hristos într-o lumină negrăită. Îl vedeam de la mijloc în sus. M-a privit cu multă dragoste şi mi-a spus: *«Eu sunt învierea şi viaţa; cel ce crede în Mine, chiar de va muri, viu va fi»*[15]. Aceste cuvinte erau scrise şi în Evanghelia pe care o ţinea deschisă în mâna Lui stângă."

Acest fapt dumnezeiesc i-a alungat lui Arsenie, tânărul de cincisprezece ani, toate gândurile de îndoială, care tulburau sufletul său de copil. Astfel, prin harul dumnezeiesc, L-a cunoscut pe Hristos ca fiind Dumnezeu adevărat şi Mântuitor al lumii. S-a încredinţat nu de la om sau din cărţi, ci de la Însuşi Domnul care i s-a arătat că Hristos este Dumnezeu şi Om. Întărit de acum în credinţă îşi spunea: „Kosta, dacă vrei, vino acum să discutăm."

Pregătirea pentru viaţa monahală

De atunci a început să se nevoiască cu mai multă râvnă şi să se gândească tot mai mult la afierosirea sa lui Dumnezeu. A mers la Mitropolia Ioanninei şi l-a întrebat pe protosinghel dacă ar putea, la acea vârstă, să devină monah. Acela însă i-a răspuns: „Acum nu poţi, ci mai târziu, când vei mai creşte." Era atunci de cincisprezece ani.

Considera monahismul ca fiind o petrecere foarte înaltă şi de aceea se pregătea cât de bine putea pentru a duce o astfel de viaţă. Trăia şi se nevoia ca un monah. Celor care îl îndemnau să se căsăto-

[15] Ioan 11, 25.

rească, le răspundea: „Eu mă voi face monah." Odată, pe când se aflau la o nuntă, tatăl său i-a urat şi lui să aibă o căsnicie fericită.

De atunci Arsenie nu a mai sărutat mâna tatălui său, şi aceasta nu din lipsă de respect, ci ca un protest tăcut, arătând prin atitudinea sa că nu dorea să se înfăptuiască binecuvântarea lui, ci proorocia Cuviosului Arsenie.

După o vreme cei din familia sa au înţeles de ce se purta astfel. Acum nu mai era nevoie să-i convingă prin cuvinte. Viaţa şi nevoinţele lui erau dovada căutărilor sale şi arătau ce urma să devină acest tânăr binecuvântat.

În timpul liber obişnuia să meargă la o bisericuţă a Sfintei Varvara, care se afla în afara satului, unde se întâlnea cu alţi tineri evlavioşi. Printre ei se afla şi viitorul egumen al Sfintei Mănăstiri Marea Lavră din Sfântul Munte, părintele Pavel Zisakis, precum şi părintele Chiril Manthos, care acum este stareţul Chiliei Sfântul Nicolae – Burazeri, de lângă Karyes[16]. În fiecare zi citeau pravila. Seara făceau Vecernia, Pavecerniţa cu Acatistul Bunei Vestiri, după care citeau din Sfânta Scriptură şi Vieţile Sfinţilor.

Deoarece în ţinutul lor nu existau mănăstiri populate, Arsenie mergea la mari depărtări pentru a cerceta părinţi virtuoşi. Odată a mers împreună cu viitorul părinte Pavel Zisakis la părintele Iacov Balodimos. Stareţul spunea că acela era un om sfânt şi un duhovnic foarte iscusit şi povestea despre el multe lucruri minunate.

---

[16] Capitala Sfântului Munte.

Arsenie încerca să se obişnuiască cu greutăţile vieţii monahale. Prefera mâncărurile mai puţin gustoase. Nu punea sare în mâncare ca să nu bea multă apă. Îşi spăla singur hainele, nelăsându-le pe mama sau surorile lui să i le spele.

Postea aspru încă de mic copil. Pentru a nu mânca mult, îşi strângea cureaua tare. Odată a postit atât de mult, încât a căzut la pat istovit. Stareţul spunea mai târziu: „Când eram mic mâinile îmi erau subţiri ca cele ale copiilor mici din Africa, deoarece organismul meu fusese lipsit de alimentele de bază. Gâtul îmi devenise subţire ca o coadă de cireaşă. Copiii îmi spuneau: «O să-ţi cadă capul»."

Odată, când lucra cu fraţii săi la câmp, ajungând într-un anumit loc, el s-a oprit şi i-a lăsat pe ei să meargă înainte. Dar aceia, din curiozitate, l-au urmărit pe ascuns să vadă ce face. Arsenie îşi scosese încălţămintea şi alerga desculţ pe un câmp cu trifoi proaspăt cosit. Era ca şi cum ar fi alergat pe nişte cuie subţiri. Tulpinile trifoiului îi găureau tălpile şi îi intrau în carne. Tălpile picioarelor îi sângerau. Răbda însă cu bucurie durerea pentru că îşi dorea să se asemene mucenicilor, să devină şi el părtaş patimilor lor. Cu o astfel de cugetare mucenicească şi dragoste de Dumnezeu era înflăcărat sufletul său de copil.

Avea obiceiul ca într-una din zilele săptămânii să urce pe munte. Acolo, în linişte, petrecea în post, rugăciune, studiu duhovnicesc şi metanii. Îl atrăgea liniştea şi de aceea îşi dorea să se învrednicească să trăiască ca pustnicii. Purta la el întotdeauna o Cruce de mână. „Aveam atunci o astfel de credinţă, încât

urcam pe munte cu Crucea şi nu mă temeam de nimic", spunea Stareţul.

Rafail, fratele lui cel mai mare, văzându-l că face nevoinţe mari, încerca să-l împiedice. Dar, deşi până la vârsta de cincisprezece ani primea tăcut tutela sa, după aceea s-a împotrivit. De atunci fratele lui nu a mai îndrăznit să-l mai împiedice. Iar mai târziu, când Arsenie a devenit monah, el i-a cerut iertare. Părinţii însă se bucurau şi îl lăudau pe Arsenie. Fiind evlavioşi, ei înţelegeau scopul nevoinţelor lui şi nu se nelinişteau.

Arsenie nu se nevoia doar cu entuziasm tineresc, ci şi cu prudenţă de om bătrân. Îşi însoţea nevoinţele cu multă luare aminte şi cercetarea de sine. În fiecare zi se cerceta pe sine ce a făcut, cum a vorbit, dacă a rănit pe cineva cu purtarea sa.

Grija pentru alţii

Prin pilda vieţii sale şi prin sfaturile lui, Arsenie ajuta duhovniceşte şi pe alţi tineri. De obicei avea prietenie cu copiii mici. Îi aduna la Bisericuţa Sfintei Varvara, unde citeau vieţi de sfinţi şi îi îndemna să facă metanii şi să postească. Unele mame se nelinişteau şi le interziceau copiilor lor să se mai întâlnească cu el. Părinţii unui copil cu care lucra Arsenie la acelaşi meşter şi cu care se ruga împreună s-au temut ca nu cumva fiul lor să devină călugăr şi de aceea nu l-au mai lăsat să aibă vreo legătură cu Arsenie, nici să se nevoiască. Mai târziu a mers să lucreze în Germania şi a fost omorât. Părinţii lui au avut mustrări de

conştiinţă şi au spus: „Mai bine s-ar fi făcut călugăr." Arsenie a vrut să ia împreună cu el la mănăstire pe un copil care se trăgea din Farasa şi pentru aceasta încerca să o convingă pe mama aceluia. Pe alt tânăr l-a ajutat să devină preot. Un cleric, originar din Koniţa, mărturiseşte că a fost ajutat de Arsenie să-şi descopere chemarea pentru viaţa monahală.

Arsenie îşi dorea foarte mult ca oamenii să-L cunoască pe Dumnezeu. El a adus la Hristos un cioban bătrân care trăia singur în munţi şi care mersese la biserică doar de două-trei ori în toată viaţa lui.

În Koniţa se îmbolnăvise mama unui oarecare musulman, pe nume Bairam. Micul Arsenie mergea noaptea şi o ajuta pe bolnavă. Văzând aceasta, Bairam şi-a exprimat dorinţa de a se face creştin.

Puţinii bani pe care îi lua ca ucenic de tâmplar îi dădea milostenie copiilor săraci de la orfelinat. Aducea şi la el acasă copii săraci ca să le dea să mănânce.

Hagirubis Apostol, din Koniţa, în însemnările sale „Amintirile mele despre un sfânt", scrie: „Locuiam în acelaşi sat cu Arsenie. Prima dată când l-am văzut am fost impresionat de agerimea sa. Când era doar ucenic de tâmplar se distingea prin sprinteneală, bunăvoinţă şi mai ales prin omenie. Meşterul său spunea mai târziu: «Unul a fost Arsenie.»

Fiind copii de ţărani, ne păşteam caii pe păşunile comunale. În acea perioadă am cunoscut măreţia sufletească a lui Arsenie. În neînsemnatele noastre confruntări copilăreşti, Arsenie era singurul care prefera să fie nedreptăţit decât să nedreptăţească.

Cu fiecare întâlnire a noastră observam tot mai mult că singura lui străduință era să-L mărturisească pe Dumnezeu. Avea întotdeauna în buzunar o carte religioasă din care citea adeseori. Îmi amintesc de râvna lui cu care se îngrijea de a avea un auditoriu format numai din copii, asumându-și pentru aceasta paza animalelor noastre, cărându-ne apă etc. Ne făcea toate treburile noastre numai noi să-l ascultăm când ne citea Sfânta Scriptură.

Nu voi uita niciodată înflăcărarea cu care vorbea atunci când ne descria jertfa Mântuitorului de pe Cruce. Devenea atât de convingător, încât izbutea să atragă atenția chiar și celor mai zburdalnici copii. Vedeam foarte limpede pe chipul său tineresc satisfacția și veselia pe care le avea pentru că putea să învețe cuvântul Domnului pe niște ființe așa de curate. Din câte îmi amintesc, a propovăduit în felul acesta patru sau cinci ani, până ce a mers în armată."

Primejdii și încercări

Arsenie și-a petrecut anii tinereții în nevoințe ascetice, fără griji lumești. Apoi au venit anii grei ai războiului greco-italian, ai ocupației germane și ai războiului civil. Atunci a trecut prin multe greutăți și primejdii.

În anii ocupației germane mulți săraci mergeau la mama lui Arsenie pentru a schimba obiecte de mult preț pe două mâini de făină. Ea le dădea făină și pâine, dar nu lua nici bani, nici podoabele lor. Făcea pâine adeseori, dar ea se termina repede, fiindcă

împărțea multă la cei flămânzi. Fratele său Rafail dădea porumb fără să ia bani sau îl schimba pe untdelemn, pe care îl dăruia la biserică. Mai târziu Starețul se mâhnea că, datorită vârstei sale nu putuse ajuta mai mult pe oameni, precum ar fi voit, în anii grei de foamete din timpul ocupației germane.

În timpul războiului civil comuniștii l-au luat ostatic și l-au închis. În timpul cât a stat în temniță a suferit mult din pricina păduchilor și înghesuielii. Comuniștii băgaseră într-o cameră mică mulți oameni. Când se întindeau să se culce, ultimul intra între ei ca o pană de despicat lemnele.

A fost încercat și din punct de vedere moral, deoarece l-au închis singur într-o cameră și apoi au băgat acolo două femei din grupul răzvrătiților, aproape goale. Atunci s-a rugat fierbinte Maicii Domnului și îndată a simțit „putere de sus", care l-a întărit și nu le vedea cu patimă, ci ca pe surorile lui, precum Adam pe Eva în Rai. Le-a vorbit cu bunătate, iar ele și-au venit în simțire, s-au rușinat și au plecat plângând.

La anchetă a fost întrebat:

– De ce te-au prins?

– Deoarece fratele meu este cu Zerva[17], a răspuns el.

– Și de ce este cu Zerva?

– Fratele meu este mai mare sau eu? Pot eu să-i comand fratelui meu?

---

[17] Ofițer din Armata Greacă. În timpul ocupației a organizat un grup de voluntari desfășurând o excepțională activitate de apărare națională. A luptat mai întâi cu nemții, iar în continuare cu comuniștii. După eliberare s-a implicat activ în politică.

Atunci, văzându-i sinceritatea și curajul, l-au lăsat liber.

Altădată a dat pâine răzvrătiților înfometați, deși știa că aceia urmăreau să-l omoare pe fratele său. Pentru aceasta a fost considerat suspect și a fost în primejdie să fie condamnat, pentru că nu au putut pricepe dragostea sa dezinteresată. l-a scăpat de asemenea și de răzbunarea celor care pierduseră rude în război din pricina lor.

Câteva întâmplări arată încercările și primejdiile prin care a trecut Starețul. Vreme de câteva luni casa lui părintească a fost ocupată de opt răzvrătiți, iar Arsenie s-a ascuns două luni într-o casă turcească. Altădată, în timpul iernii, când era multă zăpadă, a stat ascuns prin pădure. Odată răzvrătiții l-au luat ostatic și l-au dus până în Macedonia. Apoi a stat două luni împreună cu sora sa Hristina în Iannina. Atunci i-a vizitat un prieten de-al lor, care devenise evanghelist. Le-a lăsat o valiză plină cu cărți eretice. Când le-a văzut Arsenie, i-a spus surorii lui să le ardă, deoarece conțin multă otravă.

În timpul luptei din Konița a ajutat ca voluntar la îngrijirea răniților și la îngroparea morților.

Sprijinul familiei sale

Arsenie o vedea des pe mama sa plângând și întristându-se pentru frații lui care erau în război. El era mângâierea și sprijinul ei. Nu voia să devină monah în această perioadă grea, deoarece mama sa avea mare nevoie de el. „Înstrăinare nu înseamnă să mă

aranjez eu, iar ceilalți să sufere", spunea mai târziu Starețul. A continuat desigur să se nevoiască, dar a amânat *„până la o vreme"*[18] *„plinirea făgăduințelor făcute Domnului"*[19].

El făcea toate lucrările agricole ale casei, care erau foarte multe. Pentru aceasta au luat și un argat ca să-i ajute, dar era puțin obraznic. Urca acela călare pe cal, iar Arsenie mergea pe jos. Părea că acela este stăpânul casei, iar Arsenie argatul. Starețul nu îi spunea niciodată aceluia să lucreze, ci lucra el mult, iar acela, numai când avea chef. Când mergea să pască catârii, Arsenie le scotea samarele și mergea pe jos. Prefera să obosească el decât catârii. Când îl întrebau de ce le scoate, răspundea că pentru a nu se agăța în crengi. Când se aflau la seceriș, în timp ce ceilalți se odihneau la amiază el mergea și aduna fân pentru a hrăni călușul lor. Smochinele, în loc să le mănânce el, le dădea catârilor. Se gândea mai mult la animale decât la sine însuși.

***

Deși războiul l-a făcut pe Arsenie să-și amâne plecarea la mănăstire, râvna nu i s-a răcit. La nevoințele pe care le făcea, adăuga mereu noi nevoințe și mai mari. Vedea că starea generală a țării era foarte grea și de aceea se gândea că peste puțin aveau să-l cheme să slujească patria. A mers, așadar, în bisericuța Sfintei Varvara, care se afla în afara satului, și s-a rugat Maicii Domnului spunând: „Maica Domnului, primesc să fiu chinuit, să mă primejduiesc, numai să

[18] Luca 4, 13.
[19] Ps. 115, 5 și 9.

nu omor vreun om, ca să mă învrednicesc să devin monah."

Atunci a făgăduit că, dacă-l va păzi Maica Domnului în război, va sluji trei ani la Mănăstirea ei, Stomiu, pe care o arseseră nemții, și va ajuta să fie zidită din nou.

III.

STAGIUL MILITAR

Transmisionistul mărinimos

În anul 1945 Arsenie a fost chemat să slujească patria. S-a prezentat la Navplio și a fost numit transmisionist. După aceea a fost transferat în Agrinio. Acolo ceilalți soldați îl întrebau:

– Ce mijlocitor ai avut de te-au repartizat la transmisiuni?

– Nu am nici un mijlocitor.

– Lasă astea, i-au spus ei.

– Ei, pe Dumnezeu Îl am, le-a răspuns el.

Și într-adevăr *„Domnul era cu el și el era bărbat îndemânatic”*[20].

Dragostea lui pentru ceilalți ajungea până la jertfă. Făcea și treburile celorlalți soldați, lucra mult. Când cineva pleca în permisie, Arsenie îl înlocuia cu bunăvoință. Mulți îi exploatau bunătatea și îl considerau prost, el însă simțea bucurie din jertfă și, în același timp, prin aceasta afla ocazia să rămână singur și să se roage. Comandantul său spunea: „Ce se va întâmpla cu acest om (Arsenie)? Nu cere niciodată să se odihnească.”

---

[20] Fac. 39, 2.

Odată a avut temperatura 39,5, dar nu a spus nimănui nimic. În cele din urmă nu a mai rezistat şi a leşinat. Soldaţii l-au pus pe targă ca să-l ducă la spital şi îl strigau ironic cu nume monahale: „Ei Benedicte, Acachie..." Înţeleseseră că va deveni monah. Ironia lor însă s-a transformat încet-încet în respect şi admiraţie. I-a schimbat felul cum vieţuia, marea lui dragoste şi caracterul său integru. Nu îl mai considerau batjocura unităţii, ci comoara şi binecuvântarea ei.

În tot cazul specialitatea de transmisionist l-a scăpat de participarea în război cu arma în mână. Şi astfel, cu darul lui Dumnezeu, nu a omorât nici un om. Această specialitate preînchipuia şi slujirea lui de mai târziu, ca monah, de a transmite mesaje lui Dumnezeu (de a se ruga pentru alţii).

Suferinţe

Suferinţele prin care au trecut soldaţii celor două companii din care făcea parte şi Stareţul sunt foarte mari, deoarece era în vreme de război.

Stareţul povestea că odată li s-a terminat hrana şi mâncau zăpadă. Altădată au rămas flămânzi treisprezece zile şi au trăit hrănindu-se doar cu castane sălbatice. Adesea sufereau de sete. Atunci erau nevoiţi să bea apă stătută din urmele făcute de copitele animalelor. Cel mai mare duşman era însă frigul. Dormeau în corturi şi uneori, dimineaţa se trezeau îngropaţi în zăpadă. Atunci îi numărau pe cei care muriseră îngheţaţi de frig. Într-o dimineaţă a

scos, săpând cu cazmaua în zăpadă, douăzeci şi şase de soldaţi care muriseră îngheţaţi. Odată a stat trei zile în zăpadă trimiţând mereu semnale la comandament. Atunci a suferit şi el degerături. Carnea de pe picioare i se desprindea şi de aceea l-au trimis la spital. Dumnezeu a ajutat şi nu i-au amputat picioarele. Altădată un catâr l-a lovit atât de tare, încât pieptul i s-a învineţit şi se vedeau pe el urmele de potcoave. A leşinat din pricina loviturii, dar când şi-a revenit şi-a continuat drumul.

Se bucura să stea în ploaie şi în frig, să se ostenească, numai ca să nu se chinuiască ceilalţi.

Unii soldaţi, atunci când stricau ceva, pentru a se îndreptăţi, aruncau vina pe Arsenie. Ofiţerul îl certa, iar el, ca să nu îi vădească, răbda cu smerenie mustrările.

Comandantul însă îl preţuia şi avea încredere în el. În misiunile grele îl trimitea pe Arsenie, fiindcă ştia că era cel mai capabil să ducă la bun sfârşit ceea ce îi încredinţau.

O singură dată a luat permisie şi s-a dus acasă. Acolo însă s-a îmbolnăvit, a pierdut mult sânge şi a fost internat la spitalul din Ioannina, timp de cincisprezece zile. Când şi-a revenit, s-a întors la unitate sa.

Nevoinţe şi experienţe

Deşi se afla în astfel de suferinţe, Arsenie făcea şi nevoinţă duhovnicească. Postea şi se ruga mult. De obicei mânca doar jumătate din porţia de mâncare,

iar când se dădea stingerea, Arsenie urca pe terasa de deasupra clădirii și începea să se roage.

„Într-o vreme, spunea Stareţul, nu am putut participa la Sfânta Liturghie cinci luni de zile, căci acolo, sus pe munţi nu se afla nici preot, nici biserică. Odată, când comandantul m-a trimis la Agrinio ca să iau piese de schimb pentru aparatul de transmisie, mergând pe drum am trecut pe lângă o biserică în care se cânta acatistul Bunei Vestiri. Atunci mi-am făcut cruce, m-am închinat și am spus cu lacrimi în ochi: «Maica Domnului, cum de am pătimit aceasta?» De unde să-mi închipui atunci că, mai târziu, Dumnezeu va rândui să am bisericuţă chiar și în coliba mea?" Și spunând acestea, Stareţul a slăvit pe Dumnezeu din adâncul inimii.

Comparând cele prin care a trecut în armată cu nevoinţa pe care o făcea ca monah, spunea prihănindu-se pe sine: „Pentru Hristos nu am făcut nimic. Dacă această nevoinţă (suferinţă din armată) aș fi făcut-o ca monah, aș fi devenit sfânt."

Ca soldat a trăit multe experienţe dumnezeiești. Odată, pe când se ruga într-un loc pustiu, a fost răpit în contemplaţie. Stareţul ne-a mai povestit și următoarea întâmplare: „Odată, când am mers pe câmpul de tragere din Tripoli, am văzut o lumină deosebită ieșind dintr-o vale și cuprinzând tot locul acela, deși era ziuă. Mă întrebam ce să fi fost această lumină pe care ceilalţi nu o vedeau. Mai târziu am înţeles. Deoarece acolo erau executaţi condamnaţii la moarte, se poate să fi fost executaţi și unii nevinovaţi și de-aceea se arăta acea lumină. Dumnezeu m-a păzit

să nu fiu trimis în plutonul de execuţie. Firește că nu aș fi putut (să omor)..."

Jertfă pentru ceilalţi

Cei mai mulţi soldaţi aveau spirit de jertfă, dar Arsenie era neînfricat în faţa primejdiilor și a morţii. De multe ori s-a primejduit să fie luat prizonier și a fost foarte aproape de moarte.

Odată urma să se tragă la sorţi care din ei să meargă în sat pentru a aduce provizii. „Voi merge eu", a spus Arsenie. Pe drum a fost văzut de răzvrătiţi, dar l-au luat drept unul de-al lor. Și astfel a reușit să ia provizii și să se întoarcă în unitate.

Când puneau pe cineva de patrulă într-un loc primejdios, Arsenie îl întreba: „Ești familist?" Iar dacă acela îi răspundea: „Sunt căsătorit și am și copii", Arsenie mergea la ofiţerul de gardă și cerea să meargă el în locul aceluia.

Pe celălalt telegrafist, care îl însoţea, nu-l lăsa să care nici aparatul de transmisie, nici bateria, ca să fie liber în caz de primejdie și să se poată izbăvi.

„Într-o luptă, povestea Stareţul, săpasem o mică groapă. Apoi a venit unul și m-a întrebat: «Pot să intru și eu?» M-am strâns și cu greu am încăput amândoi. Apoi a mai venit încă unul. L-am lăsat și pe acela în groapă, iar eu am ieșit afară. La un moment dat mi-a trecut un proiectil foarte aproape de cap. Nu purtam cască, ci numai căciulă. Mi-am pipăit capul și am văzut că nu sângera. L-am pipăit din nou, dar nimic. Proiectilul îmi trecuse razant cu capul și numai părul

mi l-a ras pe o lăţime de şase centimetri. Nici măcar o zgârietură nu mi-a lăsat. Făcusem acea jertfă din toată inima. «Mai bine să fiu omorât eu, mi-am spus, decât să fie ucis altul, iar apoi să fiu ucis de conştiinţă toată viaţa. Cum voi îndura după aceea mustrarea conştiinţei când mă voi gândi că aş fi putut să-l salvez şi nu am făcut-o?» Şi, fireşte, Dumnezeu îl ajută mult pe cel ce se jertfeşte pentru alţii."

Ajută şi este clevetit

Stareţul ne povestea: „Odată, într-o iarnă, am făcut o colectă printre soldaţi şi am cumpărat candele şi sfeşnice mari pentru o bisericuţă a Sfântului Ioan Botezătorul. Acolo, aproape, îşi aveau cantonamentul cele două companii ale noastre.

Tot atunci a venit un grup de femei cu nişte catâri şi ne-au adus provizii. Deoarece se stricase vremea şi începuse să ningă, au rămas să înnopteze în corturi improvizate din crengi de brad. Un sublocotenent cu apucături dobitoceşti o tot sâcâia pe o tânără. Dar aceea, sărmana, prefera să moară, decât să păcătuiască. A fost nevoită să plece de acolo şi împreună cu ea a mers şi o bătrână. Au mers prin zăpadă şi au ajuns la bisericuţa Sfântului Ioan Botezătorul, dar uşa era încuiată. Şi astfel au rămas afară, sub acoperişul din faţa uşii, tremurând de frig.

În acea noapte mi-a venit dintr-o dată un gând insistent să merg la acea bisericuţă pentru a aprinde candelele. Zăpada ajunsese aproape de optzeci de centimetri. Am mers fără să ştiu ce se întâmplase mai

înainte şi am aflat lângă bisericuţă două femei învineţite de frig. Le-am dat câte o mănuşă, am deschis uşa, au intrat înăuntru şi, după ce şi-au revenit puţin, mi-au povestit ce se întâmplase. «Eu am făcut tot ceea ce am putut, a spus tânăra, după aceea m-am lăsat în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.»

Le-am compătimit pe sărmanele femei şi le-am spus: «De acum s-au terminat chinurile voastre. Mâine veţi merge la casele voastre.» Aşa s-a şi întâmplat."

Când a aflat că Arsenie le-a ajutat pe acele femei, sublocotenentul, pentru a-şi ascunde vina, a răspândit zvonul că Eznepidis a băgat în biserică femeile cu catârii lor. Atunci comandantul l-a chemat pe Arsenie să dea socoteală. „Atât de lipsit de conştiinţă credeţi că sunt, domnule comandant, încât să bag în biserică pe femei împreună cu catârii?", l-a întrebat Arsenie. Însă nu i-a descoperit cele făcute de sublocotenent. S-a apărat numai pentru că fusese învinuit de profanarea locaşului lui Dumnezeu.

Îşi salvează unitatea

Ne-a povestit Stareţul: „Odată, cele două companii ale unităţii noastre, care se aflau într-o fortificaţie naturală formată din stâncă, au fost înconjurate de o mie şase sute de răzvrătiţi. Toţi soldaţii cărau muniţii, iar comandantul mi-a ordonat să las telegraful şi să car şi eu. M-a ameninţat chiar şi cu pistolul. Credea că nu voiam să car, deoarece voiam, chipurile, să mă ascund. Atunci am început să car şi eu muniţii, dar din când în când mergeam şi la telegraf şi încercam să

prind legătura cu comandamentul. În sfârşit, după multe încercări am prins legătura şi le-am dat de înţeles că ne aflăm într-o situaţie dificilă. În ziua următoare, în timp ce răzvrătiţii se apropiaseră foarte mult, încât puteau fi auzite înjurăturile lor, a venit aviaţia şi i-a împrăştiat."

Această întâmplare o povestea mai târziu Stareţul ca pildă celor care îl întrebau: „Ce folos aduc monahii stând în pustie? De ce nu ies în lume să ajute?" „Monahii, le răspundea Stareţul, sunt telegrafiştii Bisericii. Atunci când ei iau legătura cu Dumnezeu prin rugăciune, Acesta vine degrabă şi ajută. O puşcă în plus nu ar fi ajutat cu nimic, în timp ce aviaţia a hotărât soarta luptei."

Jertfire de sine

Domnul Pandelis Tekos, care acum a devenit monah în Kerkira primind numele de Arsenie şi care a fost tovarăş de arme al Stareţului povesteşte:

„În Navpact, în timp ce primeam un mesaj din Patra, s-a apropiat de mine Arsenie şi mi-a spus:

– Ştii că suntem fraţi?

– Cum suntem fraţi?

Atunci mi-a arătat cele două degete mari[21] şi mi-a spus:

– Avem degetele la fel. Şi, deoarece degetele tale şi ale mele se aseamănă, înseamnă că suntem fraţi."

[21] Într-adevăr, degetele mari ale Stareţului erau deosebite. Ultimele falange ale degetelor erau mai mici, iar unghiile aproape pe jumătate.

Astfel s-a legat o prietenie frăţească între ei. Odată Arsenie, punându-şi viaţa în primejdie, l-a salvat pe Pandelis de la moarte. Această povestire a lui Pandelis era adeseori întreruptă de suspine şi lacrimi îmbelşugate de emoţie şi recunoştinţă faţă de prietenul şi izbăvitorul său.

„Aproape de Navpact a i avut de dus o mare luptă. În timp ce ne retrăgeam, – deoarece răzvrătiţii aveau mai multe forţe –, am căzut şi m-am lovit, fiindcă duceam un aparat de transmisie greu în spate. Când au ajuns soldaţii la linia pe care o delimitaseră ofiţerii noştri, Arsenie a observat că lipseam. Atunci a lăsat jos aparatul de transmisie şi a început să alerge. Ofiţerii şi soldaţii strigau: «Lasă-l! S-a dus... S-a pierdut...» Dar Arsenie a venit lângă mine, după cum mi-au spus mai apoi ceilalţi, m-a luat în spate şi m-a trecut linia şi m-a adus în ompania noastră. Când mi-am revenit l-am auzit pe căpitanul Vuduris, spunându-i lui Arsenie: «Tu ai un sfânt ocrotitor care te-a ajutat să-l salvezi pe acesta». Atunci am întrebat: «Ce s-a întâmplat?» Iar ei mi-au explicat că locul unde căzusem se afla la o sută de metri de linia răzvrătiţilor şi la două sute de metri de linia noastră."

Se roagă în mijlocul gloanţelor

„Într-o zi, a continuat Pandelis, ne aflam undeva sus, într-un loc numit «Ucigaşul». Ne înconjuraseră răzvrătiţii şi nu puteam să scăpăm pe nicăieri, deoarece nu exista nici o ieşire. Arsenie era în picioare. Gloanţele zburau şuierând. Înspăi-

mântat, l-am prins de tunică şi l-am tras în jos. Dar el nimic. Privea în sus şi stătea cu mâinile aşa, încrucişate. Se vede că S-a milostivit de noi Cel Atotputernic, căci la un moment dat au venit avioanele şi ne-au deschis drum. În timp ce plecam, i-am spus:

– Bine, măi creştine, dar de ce nu te-ai aruncat jos?

– Pentru că mă rugam, mi-a răspuns el.

– Te rugai? l-am întrebat cu multă uimire."

Câtă putere trebuie să fi avut rugăciunea lui şi cât de mare să fi fost credinţa lui, încât a putut nesocoti gloanţele! Cred că Îl ruga pe Dumnezeu să fie ucis el şi să se izbăvească ceilalţi. De aceea stătea în picioare, fără să se ascundă. Iar Dumnezeu Cel drept, văzând jertfirea lui de sine, l-a izbăvit şi pe el împreună cu ceilalţi.

Nesupunere faţă de cel hulitor

Stareţul ne-a povestit o întâmplare, care s-a petrecut cu puţin timp înainte de eliberare:

„Ne întorceam din Florina, fiindcă se terminase războiul. Pe drumul de întoarcere l-am auzit pe căpitan înjurând de cele sfinte. M-am apropiat de el şi i-am zis: «Din această clipă refuz să execut ordinele dumneavoastră, deoarece înjurând de cele sfinte, ocărâţi credinţa mea şi jurământul pe care l-am depus pentru patrie, credinţă şi familie.» Auzind acestea, s-a simţit jignit şi m-a numit obraznic. Mai târziu, când mi-a spus: «Îţi ordon...», i-am răspuns:

«Doar v-am spus că nu voi mai executa ordinele dumneavoastră.» Atunci ofiţerul mi-a spus: «Să considerăm subiectul încheiat.»

Când am ajuns la cantonament, am mers imediat şi am raportat cele întâmplate comandantului. Acela mi-a spus că refuzul de a executa ordinul superiorului este pasibil de judecata tribunalului militar. Atunci am declarat din nou că nu mai execut ordinele căpitanului, fiindcă este călcător de jurământ, căci blesteamă pe Dumnezeu, Căruia ne-am jurat amândoi. Apoi i-am spus cu indignare: *«Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni»*[22]."

***

După aproape cinci ani în care şi-a slujit patria, în martie 1950 Arsenie şi-a luat livretul militar de la Makrakomi din Lamia.

Când şi-a luat rămas bun de la prietenul său Pandelis, acela i-a propus să se stabilească în Kerkira împreună cu el, să-şi zidească fiecare câte o casă şi să întemeieze familie. Arsenie însă a refuzat, spunând că se va face monah.

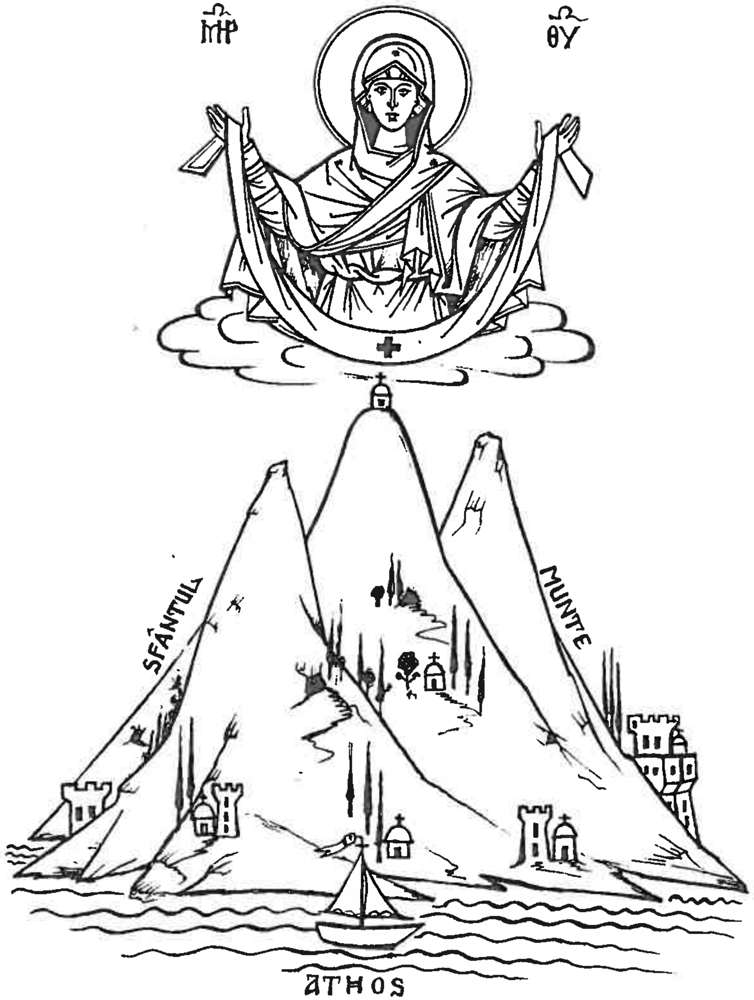
Şi-a terminat serviciul militar şi de acum dorea să se înroleze în altă armată, în tagma monahală, pentru a sluji Împăratului Ceresc.

[22] Fapte 5, 29.

IV.

CĂUTĂRI ȘI PREGĂTIRE

Prima vizită în Sfântul Munte

Arsenie a rămas pentru puţin în Koniţa şi apoi a vizitat Sfântul Munte, îmbrăcat în haine militare. Prima noapte a fost găzduit la Chilia Sfântului Ioan Teologul, care se află mai jos de Mănăstirea Kutlumusiu şi care aparţine de Mănăstirea Marea Lavră. Căuta să afle un stareţ căruia să i se supună. A vizitat multe colibe[23], schituri şi chilii, deoarece înclina spre vieţuirea isihastă. Alerga oriunde auzea că există stareţi virtuoşi, precum albina la florile înmiresmate.

După ce a vizitat o chilie de la Kavsokalivia, a rămas o perioadă acolo. Stareţul chiliei, deşi avea ucenic, l-a rugat: „Arsenie, rămâi aici să mă îngrijeşti şi să-mi închizi ochii.” Datorită neliniştii şi nereuşitelor sale de a găsi un stareţ pentru care să simtă vestire lăuntrică şi să i se supună, o noapte întreagă nu a dormit deloc, ci a petrecut-o rugându-se şi făcând metanii. Dimineaţa ucenicul acelui bătrân i-a spus: „Toată noaptea ai lovit cu piciorul în podea ca

---

[23] Cel mai mic şi pustnicesc aşezământ monahal. Cele mai multe colibe au doar câteva camere şi nu au biserică proprie.

să ne dai impresia că faci metanii." Arsenie nu i-a răspuns nimic. S-a mirat însă văzând că fratele avea astfel de gânduri.

Mergând către Sfânta Ana, când a ajuns la „Cruce", a apucat-o pe alt drum şi a început să urce spre Athon. Atunci a întâlnit un pustnic cu chip luminos, care purta o rasă veche peticită, şi a stat de vorbă cu el[24].

La Sfânta Ana l-a văzut pe Ierotei, episcopul Militupolei. Din pricina suferinţei şi mâhnirii, Arsenie devenise numai piele şi os. Când virtuosul ierarh l-a văzut în acea stare, l-a primit cu dragoste, a aşezat masa şi i-a umplut şi un pahar cu vin.

– Prea Sfinţite, nu voi putea să-l beau.

– Bea-l! O să-ţi facă bine, a spus şi a binecuvântat paharul cu vin.

După ce l-a sfătuit cum se cuvine, i-a dat şi binecuvântarea lui.

La Noul Schit l-a rugat pe părintele Neofit să-l ţină pentru o vreme, ca să se hotărască ce să facă, deoarece ajunsese într-o astfel de stare, încât nu putea lua vreo hotărâre. A rămas acolo puţin timp pentru a-şi reveni din acele chinuri sufleteşti. Acolo a aflat despre pustnicul Serafim[25], care devenise monah la acea chilie şi după aceea urcase la o peşteră, sus pe Athon.

Arsenie se comporta cu simplitate şi sinceritate. Îşi spunea gândurile şi stările sale tuturor celor care îl întrebau, dar aceasta l-a chinuit.

---

[24] *„Părinţi aghioriţi"*, p.47.
[25] *„Părinţi aghioriţi"*, p.46.

Mai târziu scria: „Mult m-am chinuit ca începător, până ce am aflat ceea ce doream. Fireşte, nu era nimeni de vină, decât multele mele păcate (pătimeam acelea pentru a-mi răscumpăra unele păcate), precum şi simplitatea mea ţărănească, care mă făcea să mă încred în orice om pe care-l întâlneam. Însă mulţumesc lui Dumnezeu pentru toate, deoarece ele mi-au adus mult folos[26]."

Stareţul a mai suferit şi din pricina unor zelotişti lipsiţi de discernământ. El credea că se numesc zelotişti fiindcă au mult zel şi se nevoiesc mult. Aceia l-au ameţit voind chiar să-l boteze din nou, deşi fusese botezat înainte de schimbarea calendarului, de către Sfântul Arsenie. Stareţul spunea mai târziu: „La început, până să-mi crească aripi duhovniceşti, nu m-a ajutat nimeni, ci toţi mă «îmbrânceau». Călugări sfinţi am întâlnit mai târziu." Deşi nu a reuşit să găsească ceea ce căuta, suferinţa pe care a răbdat-o i-a fost de folos şi l-a învăţat multe. Şi fiindcă se primejduia să-şi piardă, precum spunea, şi puţina minte pe care o avea, a luat hotărârea de a se întoarce în lume. Aceasta o făcea şi din motive familiale, deoarece primise şi o scrisoare de la tatăl său, care îi cerea ajutorul. Fratele său cel mai mare se căsătorise, iar tatăl său, fiind lipsit de ajutorul aceluia, avea greutăţi. Arsenie s-a plecat rugăminţii tatălui său, deoarece avea simţământul responsabilităţii şi îndatoririlor sale faţă de familia sa şi mai ales faţă de fraţii săi mai mici.

---

[26] *„Epistole"*, p.27.

Arsenie avea însă suflet viteaz şi, cu toate că şederea sa în Sfântul Munte fusese fără rezultat, acest lucru nu i-a stins râvna şi nădejdile.

Muncă şi pregătire

După ce s-a întors în lume, Arsenie a început să lucreze din nou ca tâmplar în Koniţa şi în satele dimprejur. Îl sprijinea pe tatăl său din ceea ce câştiga şi îl ajuta la lucrările agricole. Surorii sale celei mai mici i-a cumpărat o maşină de cusut şi i-a făcut zestre de cincizeci de lire.

Miluia în ascuns pe mulţi saraci. Ajuta familii care îşi pierduseră în război rudele, făcându-le uşi şi ferestre fără să le ia bani. Pentru aceasta toţi îl iubeau.

Viaţa lui în lume a fost o continuă nevoinţă şi pregătire pentru viaţa monahală. Ziua lucra din greu şi postea, iar cea mai mare parte din noapte priveghea cu rugăciuni şi psalmodii, făcând nenumărate metanii. Locuia într-un subsol umed şi, pentru mai multă nevoinţă, dormea jos pe ciment. După multa oboseală din timpul zilei, trupul său cerea puţină odihnă. Mărinimosul Arsenie socotea că ar fi fost îndreptăţit să se odihnească numai dacă ar fi avut picioarele tăiate. Astfel se silea pe sine şi se nevoia cu mărime de suflet.

După armată nu a mai mâncat deloc carne. Înaintea altora se justifica spunând că nu-i face bine, dar în realitate o evita pentru a se obişnui cu nevoinţele vieţii monahale. Trăia în lume, dar se nevoia şi se

comporta ca şi cum ar fi fost monah. Îşi lăsase şi barbă. Mergea şi se linişte într-o colibă construită într-o adâncitură a unei râpe, dar a părăsit-o atunci când a fost descoperit. Adesea rămânea în casa unui prieten de al său, care avea o bisericuţă închinată Sfântului Nou Mucenic Gheorghe din Ioannina. În acea perioadă a petrecut un Post Mare nevoindu-se într-o mănăstire din Peloponez.

În satele unde lucra, era cu multă luare aminte. Vorbea puţin, iar atunci când lucra, psalmodia încet. Când nu i se dădea mâncare de post, petrecea ziua cu mâncare uscată.

Rudelor sale le spunea că va deveni monah, dar din sensibilitate pretexta că nu este încă pregătit, ca nu cumva să-şi dea seama că ei sunt pricina rămânerii lui în lume şi astfel să se mâhnească.

După ce şi-a îndeplinit toate îndatoririle faţă de familia sa, pe cât a fost omeneşte cu putinţă, a hotărât să părăsească din nou lumea. „Când am plecat să mă fac călugăr, nimeni nu avea să-mi reproşeze ceva", spunea Stareţul.

Şi astfel, în martie 1953, Arsenie era deja pregătit să răspundă chemării pe care o avea încă din copilărie pentru viaţa monahală. După o rugăciune fierbinte a ales, dintre cele trei locuri spre care înclina inima sa, să se îndrepte din nou spre Sfântul Munte.

V.

VIEȚUITOR ÎN OBȘTEA MĂNĂSTIRII ESFIGMENU

Stareţul după călugăria sa.

Piedică înainte de plecare

În timp ce Arsenie se pregătea să plece la Sfântul Munte Athos, s-a întâmplat următorul lucru: după ce a împărţit săracilor toţi banii pe care îi avea, păstrând numai atât cât îi trebuia pentru biletele de vapor până în Sfântul Munte, un ţăran sărac l-a rugat să-l ajute să-şi cumpere un bou, deoarece al său murise. Arsenie a înfruntat cu discernământ acest eveniment neprevăzut, spunând ţăranului: „Iartă-mă, dar acum nu pot să te ajut."

Dacă i-ar fi dat banii, aceasta ar fi însemnat o nouă amânare a lepădării sale de lume, până ce ar fi strâns din nou bani pentru bilete. Aceasta o voia şi diavolul. Deşi inima lui sensibilă l-a compătimit pe acel ţăran, discernământul său l-a făcut să înfrunte altfel situaţia. *„Astfel a renunţat la un bine, pentru un bine mai mare*[27]*."*

[27] *„Scara",* Cuvânt către păstor, cap.73.

Viețuitor în obștea Mănăstirii Esfigmenu

În urma primei sale vizite în Sfântul Munte, Starețul căpătase experiență. Și astfel s-a hotărât să meargă o perioadă într-o chinovie, până ce îi vor crește aripile duhovnicești. Se gândea să meargă la Konstamonitu, deoarece auzise că este o mănăstire cu viață ascetică și isihastă. Dar fiindcă era furtună pe acea parte a peninsulei și nu mergea vaporașul, a venit prin partea de nord a Sfântului Munte – a considerat aceasta ca pe o iconomie a lui Dumnezeu – și a mers la Mănăstirea Esfigmenu. (Pe atunci Mănăstirea Esfigmenu nu devenise încă zelotistă.) Aici a fost primit de către egumenul Calinic. A pus metanie și a început perioada de încercare.

Mănăstirea avea o rânduială bună și părinți nevoitori. În afară de slujbele care durau multe ore, aveau de îndeplinit și ascultări obositoare, precum și canonul de chilie. Starețul spunea: „Pe atunci un Post Mare la Esfigmenu era o adevărată Golgotă. Se dădea numai o farfurie de fiertură pe zi. Era mănăstirea cu rânduiala cea mai aspră. În prima săptămână a Postului toți părinții stăteau aproape toată ziua în biserică."

Starețul povestea mai târziu: „Când eram în obște, m-am folosit mult de un părinte. Nu vorbea deloc. Simțea nevoia să vorbească mereu cu Hristos, și de aceea nu îl lăsa inima să vorbească cu oamenii. Îți era de ajuns numai să-l vezi. M-a ajutat mai mult decât Viețile Sfinților. Dacă făcea vreo greșeală, nu se împărtășea trei ani, deși canonul de oprire de la Sfânta Împărtășanie nu era nici de douăzeci de zile. Chiar și mirenii se preschimbă atunci când îi văd pe monahii care au ajuns la o asemenea măsură duhovnicească, încât nu vorbesc de prisos. Aceasta este predica monahilor."

În mănăstire printre părinții virtuoși se afla și un alt nevoitor evlavios de care Arsenie se minuna. Fără pizmă și invidie, fratele Arsenie se ruga Domnului ca acel monah evlavios să ajungă asemenea sfântului al cărui nume îl purta, iar el să ajungă la măsura duhovnicească a aceluia. Se vedea pe sine însuși mai prejos decât toți.

Perioada de încercare și ascultările

Tânărul începător înainta cu bucurie în ostenelile vieții de obște. La început l-au rânduit ajutor la trapeză și la brutărie. Frământatul era foarte obositor, deoarece frământa cu mâinile, într-o covată mare, o cantitate destul de mare de făină. Mâna trebuia să ajungă până la fundul coveții pentru a tăia aluatul.

Mai târziu l-au rânduit la tâmplărie, deoarece cunoștea meșteșugul de tâmplar. Toată ziua, fără să mănânce ceva, rindeluia lemn de castan cu o rindea mare. Era priceput la orice lucru și lucra foarte repede. Chiar și samarele pentru catârii mănăstirii le lucra foarte frumos.

Din mărinimie Arsenie a cerut binecuvântare ca să ajute și la arhondaric atunci când în mănăstire veneau mulți închinători.

Avea de asemenea în grijă și două paraclise din afara mănăstirii. În fiecare zi aprindea candelele, se

îngrijea să fie mereu curăţenie şi să se săvârşească în ele, din când în când, Sfânta Liturghie.

Nevoinţele tânărului începător

Având drept pildă pe cuvioşii părinţi, încerca să-i urmeze. Astfel, după ce şi-a pus ca temelie a vieţii monahale smerita cugetare şi ascultarea, Arsenie a început să facă nevoinţe mai presus de puterea sa.

Ziua se ostenea trupeşte, iar noaptea rămânea treaz rugându-se şi slăvind pe Dumnezeu. Simţea multă oboseală, dar era neînduplecat în asceză. Mereu adăuga noi nevoinţe, dar făcea aceasta întotdeauna cu binecuvântarea şi sub supravegherea egumenului. Toate le făcea cu bună dispoziţie. Despre aceasta Stareţul spunea: „Lucram din greu la strung toată ziua, iar seara mergeam la arhondaric şi ajutam până la zece-unsprezece noaptea. Nu-mi rămânea timp nici pentru cele duhovniceşti. De aceea, atunci când mergeam la chilie, nu mă culcam, ci doar mă întindeam punând picioarele pe ceva mai înalt pentru a se odihni puţin şi pentru a coborî sângele care se aduna în ele după multele ore de stat în picioare. Apoi stăteam în picioare într-un lighean cu apă rece ca să nu mă ia somnul şi mă rugam cu «Doamne Iisuse...». Dormeam jumătate de oră sau o oră şi apoi mergeam la biserică pentru a citi Miezonoptica. Şi deoarece mă gândeam că nu voi putea mai târziu să îndeplinesc canonul de schimonah, am cerut binecuvântare de la egumen să fac canonul încă de când

eram frate. Nu am făcut aceasta din egoism, ci pentru că mă temeam ca nu cumva să nu pot îndeplini îndatoririle de schimonah. Nu l-am făcut din mândrie. «Dacă nu pot să-l îndeplinesc acum, îmi spuneam, atunci să nu mă înşel pe mine însumi.»"

În biserică nu se aşeza deloc în strană, ci stătea în picioare. Câteodată îl fura somnul, dar tresărea imediat.

Iarna nu aprindea soba. Chilia în care stătea avea atât de multă umezeală, încât mucegaiul de pe pereţi era ca bumbacul. Atunci când frigul era insuportabil, îşi învelea picioarele cu o piele de animal, din acelea din care făcea samarele pentru catâri. Lucra afară în frig îmbrăcat numai cu dulama şi îşi punea pe dedesubt hârtie, ca să se protejeze puţin.

În mănăstire exista obiceiul ca, înainte de Postul Mare, să se dea tuturor părinţilor şi fraţilor câte o cutie de lapte. Dar Arsenie nici pe aceea nu o bea, ci o dădea bătrânului Nichita care fusese bolnav de tuberculoză. În zilele de post, când se dădea la trapeză fasole, el o mânca fără să o mestece bine, pentru ca să nu se digere uşor şi astfel să nu flămânzească repede. Pentru mai multă nevoinţă dormea jos, pe plăcile de marmură, iar alteori pe cărămizi, care „erau mai iubitoare de oameni".

Asceza şi evlavia lui au început să fie observate încet-încet de către ceilalţi părinţi. Preoţii preferau să-l ia pe el ca să cânte la strană atunci când slujeau la paraclise.

„Dragostea pentru rudele mele m-a pârjolit”

Ca şi cum nu ar fi ajuns asceza pe care o făcea şi oboseala pe care i-o pricinuiau multele lui ascultări, mai vene şi diavolul şi îl mâhnea prin felurite gânduri. Acela îi găsise punctul sensibil: marea lui dragoste faţă de rude. Referitor la acest lucru, Stareţul spunea mai târziu: „La început diavolul m-a pârjolit mult cu amintirea rudelor mele. Când îmi aducea aminte de mama, când de celelalte rude. Uneori mi-i arăta în vis bolnavi, alteori morţi. Părintele pe care îl ajutam la ascultare mă vedea mâhnit şi mă întreba ce am, dar eu nu-i spuneam nimic, ci mergeam şi mă mărturiseam egumenului şi astfel mă linişteam. Este un lucru foarte dureros pentru monahul începător ieşirea din mica sa familie şi intrarea în marea familie a lui Adam, a lui Dumnezeu.”

Arătări demonice

Diavolul, văzând că nu-l poate opri pe Arsenie de la nevoinţe, nu se mulţumea să-i aducă numai războiul gândurilor ci îi apărea şi în chip simţit. Îl vedea şi vorbea cu el. Diavolul încerca prin aceasta să-l înfricoşeze şi să-l împiedice de la nevoinţe. Se vede că diavolul înţelesese din experienţă cât de mare urma să devină acel începător.

Fratele Arsenie nu se tulbura, nici nu se înspăimânta de arătarea diavolului, ci îi spunea: „Să mai vii, fiindcă îmi faci bine. Mă ajuţi să-mi aduc aminte de Dumnezeu atunci când Îl uit şi să mă rog Lui.”

Mai târziu Stareţul ne spunea despre aceasta: „Cum să rămână ispititorul când auzea aceste cuvinte? Dispărea imediat. Nu este prost să pricinuiască cununi monahului.”

– Părinte, prin ispititor vă referiţi la gânduri? l-a întrebat cu naivitate un monah.

– Bre, ispititor (diavol)! Înţelegi? Ce gânduri?

Prin agerimea sa, fratele Arsenie *„a biruit meşteşugirile diavolilor printr-o rânduire omenească”*[28].

Rasofor

Pe 27 martie 1954, după perioada de încercare rânduită de canoane, Arsenie a fost tuns rasofor, primind numele de Averchie. Egumenul îi propusese să primească schima mare, dar el nu a voit. Despre aceasta Stareţul spunea: „Deşi puteam să devin îndată schimonah, deoarece îmi spuseseră: «Tu ai terminat armata şi nu te mai împiedică nimic», eu le-am răspuns: «Îmi ajunge să fiu rasofor».” Se considera nevrednic de schima mare şi nici nu voia să se lege cu îndatoririle ei, din pricina dragostei pe care o avea pentru viaţa isihastă.

Vede „Mielul lui Dumnezeu” zbătându-se

„Ajutam şi ca paraclisier în biserică atunci când aveam privegheri”, povestea Stareţul. „Odată, când mă aflam în Sfântul Altar şi-l ascultam pe preot făcând proscomidia, mi s-a întâmplat un lucru neobişnuit. Când

[28] *„Scara”*, 4, 21.

preotul a rostit: «Se junghie Mielul lui Dumnezeu», am văzut pe Pruncul Iisus pe Sfântul Disc zbătându-se ca un miel, atunci când este junghiat. Cum să mai îndrăznesc altă dată să mă apropii? De aceea sunt convins că taina începe înainte de Sfânta Liturghie, chiar dacă unii spun altceva..." (că începe mai târziu).

Lucrător niptic

Din acea perioadă a început să păstreze însemnări din cărţile pe care le citea. Tot ceea ce îl ajuta în nevoinţă îşi nota pe un caiet şi încerca să pună în lucrare. Nevoinţa lui lăuntrică, pe care nu o vedeau ceilalţi, era puţină citire din scrierile ascetice, multă luare-aminte, rugăciune neîncetată şi încercarea statornică de a se curăţi de patimi şi de a dobândi harul dumnezeiesc.

Dar şi la ascultare, precum şi atunci când lucra împreună cu alţii, se străduia să nu întrerupă rugăciunea. Lucra repede şi în tăcere. Bătrânul Gherasim de la Mănăstirea Kutlumusiu, care pe atunci vieţuia împreună cu Stareţul în aceeaşi obşte, îşi aminteşte: „Atunci când lucram mai mulţi împreună, noi vorbeam, râdeam, el însă nu spunea nimic. Lucra retras şi evita multa vorbire şi cleveteala. Era un călugăr cu multă luare-aminte."

Odată mănăstirea a trimis câţiva monahi, printre care era şi Părintele Averchie, în afara Sfântului Munte, ca să planteze plopi pe un teren al ei. În apropiere era un drum pe care treceau mulţi mireni. Părintele Averchie şi-a impus să nu se uite la niciunul. Şi într-adevăr a reuşit să săvârşească o ispravă asemănătoare celei a Avei Isidor[29] din Schit, care a mers la Alexandria şi n-a văzut pe nimeni fără numai pe patriarh. Ochii lui priveau numai pildele cele bune ale părinţilor sporiţi, pentru a se folosi duhovniceşte.

Ascultare mucenicească

Stareţul povestea: „Era pe atunci în mănăstire un monah care avea ascultarea de tâmplar, pe care părinţii îl primiseră de nevoie, pentru că din şapte tâmplari nu mai rămăsese niciunul în mănăstire. Deoarece aveau nevoie de el, părinţii din conducerea mănăstirii îi dăduseră dreptul de a lua multe iniţiative. Din această pricină dobândise multă încredere în sine. Mai apoi a ajuns şi proestos şi nu mai ţinea cont de nimeni. Cel care voia să meargă să înveţe meseria de tâmplar nu putea sta lângă el mai mult de o săptămână. Eu, cu harul lui Dumnezeu, am stat doi ani şi jumătate. Câte am suferit de la el nu se pot spune. Dar cât de mult folos am dobândit! Tot timpul mă ocăra şi striga la mine. Nu vedea bine şi atunci când îmi spunea să fac un lucru care nu trebuia făcut astfel, pentru că ar fi fost mai apoi nevoie să-l îndreptăm, dacă îndrăzneam să spun ceva, striga: «Încă nu ai învăţat că trebuie să spui numai două cuvinte: „binecuvântaţi" şi „să fie binecuvântat"?» Atunci tăceam, iar lucrul pe care îl făceam ieşea strâmb. Făceam ferestre pentru biserică, dar erau pline de adăugiri.

[29] Patericul egiptean.

Când părinţii întrebau de ce au ieşit aşa, eu tăceam. Acel părinte făcea parte şi din conducerea mănăstirii şi, dacă voia, putea să mărturisească adevărul. De altfel, mai puneam şi câte o drahmă deoparte (adică învistieream răsplată duhovnicească). Ajunsesem să scuip sânge, dar el striga: «Ce faci acolo? Lucrează! Tu aşa o să mori». Atunci când starea sănătăţii mele s-a înrăutăţit, doctorul a spus să stau negreşit două luni la bolniţa mănăstirii. Dar şi acolo a venit şi a început să strige: «Să vii repede jos! Nu ai nimic.» Am făcut ascultare şi am pornit la munte, ca să tăiem castani pentru a-i fasona. Am luat-o pe o cărare abruptă. Nu am mers pe drum ca să nu mă vadă părinţii şi astfel să fie compromis părintele I. Pe drum mi s-au deschis arterele şi s-a pornit hemoragia şi de aceea am fost nevoit să mă întorc la bolniţă. Dar acela a venit din nou acolo şi m-a întrebat cu asprime: «De ce nu ai venit?»

Cu toate acestea nu am primit nici un gând de judecată împotriva acelui părinte. Cugetam că Dumnezeu îngăduie acestea din dragoste, ca să-mi ispăşesc vreun păcat. Când eram în lume, Dumnezeu îmi dăduse darul de a fi un bun tâmplar. De aceea veneau la mine oameni şi, fără ca eu să urmăresc aceasta, le luam lucrul altora. Toţi alergau la mine, iar ceilalţi tâmplari, care aveau familii, rămâneau fără lucru. Pentru a evita aceasta, le spuneam celor ce veneau la mine: «Voi întârzia, căci am multe comenzi», dar ei tot nu plecau. «Vom aştepta» îmi răspundeau aceia. Şi astfel acum îmi ispăşesc păcatele. În cele din urmă, deoarece mi-a pricinuit atât de

mult folos duhovnicesc, Dumnezeu l-a iconomisit în chip minunat. A orbit, s-a smerit în faţa tuturor şi astfel s-a mântuit. M-a făcut să scuip sânge, dar m-a făcut om."

Sfinţii Părinţi numesc ascultarea mărturisire. Dar pentru Părintele Averchie ea a fost mucenicească, sângeroasă. Şi nu faţă de egumen, ci faţă de un monah mai vechi în mănăstire. Le îndura pe toate cu bucurie şi răbdare.

Atunci când proestamenii vedeau acele ferestre nereuşite şi-i făceau observaţii, Părintele Averchie nu se îndreptăţea spunând că aşa îi poruncea părintele I., ci tăcea şi răbda învinuirile nedrepte, ca şi cum ar fi fost vinovat. Apoi Bunul Dumnezeu a arătat adevărul, iar proestamenii au înţeles ce se întâmpla şi s-au minunat de virtutea tânărului începător.

Cât timp a stat la bolniţă, bunul părinte care avea ascultarea de infirmier, pentru a-l mai întări puţin trupeşte, îi dădea să mănânce nuci cu miere. Părintele Averchie se mâhnea pentru că trebuia să stea la pat şi nu putea să-i ajute „pe părinţii şi fraţii care sunt în slujbe". Văzând aceasta, infirmierul i-a spus: „Dacă faci rugăciune pentru ei, acest lucru este de mai mult folos. Dumnezeu va da putere părinţilor şi va trimite şi binecuvântări mănăstirii." Astfel el a început să se ostenească în rugăciune pentru toţi părinţii şi fraţii.

Când s-a mai întremat puţin, egumenul i-a dat binecuvântare să ţină un ibric la chilie pentru a bea câte un ceai, ca să îşi revină. Căutând pe la părinţi un ibric a fost profund mişcat de faptul că nu a găsit la nici unul dintre ei. După ce şi-a procurat cu multă

greutate unul și a făcut de două-trei ori ceai la chilie, a început să fie mustrat de conștiință. A aruncat așadar ibricul, care era făcut dintr-o cutie de conservă, de la fereastră, în mare și s-a încredințat pe sine lui Dumnezeu.

Cercetarea harului dumnezeiesc

Asprimea nevoinței sale a îndulcit-o un fapt necunoscut de Stareț până atunci: cercetarea harului dumnezeiesc. „Când mi s-au golit de tot bateriile (s-au epuizat puterile), povestea Starețul, am trăit următorul lucru: într-o noapte, în timp ce mă rugam în picioare, am simțit ceva coborând de sus și cuprinzându-mă cu totul. Simțeam veselie, iar ochii îmi deveniseră ca două izvoare, din care curgeau continuu lacrimi. Vedeam și trăiam în chip simțit harul[30]. Până atunci mă simțisem de multe ori mișcat sufletește, dar un asemenea lucru mi se întâmpla pentru prima oară. Faptul acesta mi-a dăruit atâta putere duhovnicească, încât m-a întărit și susținut timp de aproape zece ani, până când, la Sinai, am trăit și altfel de stări, mai înalte."

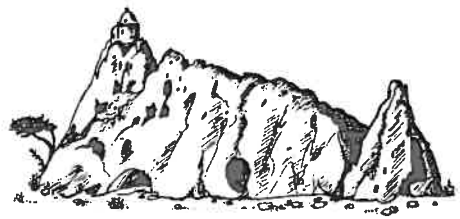
[30] *„Dumnezeirea, adică harul dumnezeiesc prin el însuși nu se vede, dacă nu vine în sufletul rațional. Tot astfel focul simțit nu se vede în cele simțite, dacă nu va găsi materie. Nici focul gândit nu se vede în cele gândite, dacă nu va găsi materia poruncilor lui Dumnezeu"*, Sfântul Simeon Noul Teolog, *Cuvântul 3.*

Plecarea la liniște

Când venise la mănăstire, Părintele Averchie îl rugase pe egumen să-i îngăduie să rămână un timp acolo, după care să-i dea binecuvântare să meargă la liniște, iar egumenul fusese de acord. Într-adevăr a primit mult folos duhovnicesc de la toți părinții și și-a pus o bună temelie vieții duhovnicești în acea obște cu mulți nevoitori, însă setea lui pentru viața isihastă devenea din ce în ce mai puternică. Atunci când se ruga, mintea lui era răpită în contemplație. Inima îi era mistuită de *„cărbuni pustnicești"*[31] și simțea chemarea pustiei.

A luat binecuvântare să plece din mănăstire pentru a merge în pustie. A lăsat în mănăstire osteneli și slujire, sânge și sudori și a ieșit având nădejde că Dumnezeu și Maica Domnului îl vor povățui în *„pământ pustiu"*[32].

Mai întâi a mers la Mănăstirea Iviron și s-a închinat Icoanei Maicii Domnului „Portărița". Când s-a închinat, chipul Maicii Domnului s-a schimbat, a devenit foarte dulce. Din aceasta s-a încredințat că plecarea lui este după voia lui Dumnezeu.

[31] Ps. 119, 4.
[32] Ps. 62, 3.

VI.

ÎN MĂNĂSTIREA IDIORITMICĂ FILOTEU

Starețul ca tânăr monah.

Ucenic la un stareț

La Schitul Mănăstirii Kutlumusiu, care are hramul Sfântul Pantelimon, în Chilia Intrării în Biserică a Maicii Domnului, se nevoia un stareț virtuos, ieromonahul Chiril. Părintele Averchie, atras de virtutea lui, despre care toți vorbeau, a mers la el și l-a rugat să-l primească ca ucenic. Și într-adevăr, Părintele Chiril l-a primit. Se nevoiau împreună, iar Părintele Averchie nădăjduia să rămână pentru totdeauna sub ascultarea lui.

În cele două-trei luni cât a stat împreună cu Părintele Chiril, a cerut binecuvântare să meargă în Konița pentru a-l aduce și pe fratele său, Luca[33], să se facă monah.

– Dar nu știe drumul ca să vină singur?

– Ba da, îl știe.

---

33 Din cele spuse de Stareț, fratele său cel mai mic, Luca, „era evlavios și curat" și voia să devină monah. Credea însă că, dacă va deveni monah, va trebui să se nevoiască mai presus de puterile omenești și să trăiască o viață foarte aspră și ascetică, precum îl vedea pe fratele său (Părintele Averchie) făcând încă de când era mirean. O astfel de lepădare de sine nu-i era cu putință, deoarece era bolnăvicios. Acest gând l-a împiedicat să devină monah.

– Ei, lasă-l atunci. Dacă însă va veni, să-l ajuţi şi să îi dai chiar şi chilia ta.

Deşi Părintele Averchie găsise un stareţ sfânt, „după inima lui", şi un liman liniştit unde simţea odihnă, diavolul nu s-a liniştit, ci i-a adus diferite ispite. Deşi plecase din Mănăstirea Esfigmenu cu binecuvântarea egumenului, reprezentantul[34] ei i-a spus să se întoarcă la mănăstire, deoarece aceasta avea nevoie de el ca tâmplar. Îl ameninţa că, dacă nu se întoarce, îl va izgoni chiar din Sfântul Munte.

Atunci Părintele Chiril l-a întrebat dacă nu cumva are vreun cunoscut sau vreo rudă la vreo mănăstire. Vieţuia pe atunci la Mănăstirea Filoteu o rudă îndepărtată şi compatriot de-al lui, părintele ieromonah Simeon, care îl cunoscuse pe Cuviosul Arsenie Capadocianul. Stareţul Chiril l-a sfătuit aşadar pe Părintele Averchie să meargă şi să rămână lângă Părintele Simeon, pentru ca acela să-l ocrotească, căci altfel nu-şi va găsi liniştea din pricina reprezentantului Mănăstirii Esfigmenu.

Atunci a făcut ascultare şi a mers la Mănăstirea Filoteu care era încă idioritmică[35] şi de acolo, din când în când mergea pe jos să-l vadă pe Stareţul Chiril şi să-i ceară sfatul în unele probleme duhovniceşti.

[34] Reprezentantul unei mănăstiri atonite la Sfânta Chinotită (Conducerea Sfântului Munte).

[35] În mănăstirile aghiorite idioritmice erau de obşte numai slujbele de la biserică. Nu exista egumen, nici masă de obşte şi nici nu era obligatorie neagoniseala. Călugării idioritmici (cu viaţă de sine) primeau pentru slujirile aduse mănăstirii ceva de binecuvântare (în special bani şi mâncare) şi astfel îşi agoniseau cele de trebuinţă.

De multe ori, Părintele Chiril primea vestire de la Dumnezeu şi cunoştea dinainte vizita lui şi problema care îl preocupa. Nu vorbea deloc, ci îi răspundea dându-i să citească un citat pe care îl însemna de mai înainte într-o carte.

Mai târziu Stareţul a scris[36] toate lucrurile minunate pe care le-a văzut la acest stareţ sfânt care avea harisma proorociei, scotea diavoli, iar când citea Evanghelia, lacrimile îi curgeau şiroaie.

Slujitor râvnitor şi nevoitor în ascuns

Deşi căuta viaţa isihastă, Părintele Averchie, făcând ascultare de Stareţul Chiril, a mers la o mănăstire idioritmică. Acolo a primit ascultările de chelar şi trapezar, adică se ocupa cu împărţitul hranei şi al vinului la părinţi. Apoi l-au rânduit la tâmplărie, precum şi ajutor la frământatul pâinii. Deşi se ostenea la ascultările pe care le avea, era întotdeauna gata să se jertfească pentru ceilalţi şi să ajute acolo unde era nevoie.

Un ieromonah aghiorit, care pe atunci vieţuia tot la Mănăstirea Filoteu şi care l-a cunoscut bine pe Stareţ, îşi aminteşte: „Ceea ce îi impresiona pe toţi părinţii filoteiţi erau blândeţea, bunătatea şi caracterul său liniştit. Ca trapezar se distingea prin rapiditatea cu care împărţea alimentele. În tot timpul cât a slujit la trapeză nu a primit nici o plângere din partea părinţilor. Împărţea hrana aşa cum împarte preotul anafura. Ne odihnea pe toţi. Avea o mare

[36] *„Părinţi aghioriţi"*, p.122.

înrâurire asupra părinţilor prin felul vieţii lui, prin caracterul său şi prin comportamentul său neprihănit. Era gata oricând să-i slujească pe toţi. Căra mereu apă şi lemne părinţilor bătrâni. Bătrânul Evdochim îl arăta altora spunând: «Acesta este cu adevărat un călugăr bun.»

Părintele Averchie îl ajuta şi pe Părintele Avxentie, arhondarul, care era din fire bolnăvicios. După ce Stareţul a plecat de la Filoteu, arhondarul a spus: «Am pierdut un binecuvântat om al lui Dumnezeu.»

Noi mereu îl vedeam fie la ascultare, fie în biserică unde citea Ceasul al nouălea şi Miezonoptica. Nu avea multe legături cu ceilalţi. Când nu era la ascultare sau în biserică stătea la chilie şi se ruga. Noi aflasem că postea şi priveghea mult. Era foarte atent la cuvintele pe care le spunea. Nu vorbea aproape deloc. Spunea doar «binecuvântaţi».”

Părintele Averchie participa la toate slujbele de la biserică. În plus, făcea la chilie, în ascuns, o mare nevoinţă şi multă rugăciune. Voia să se pregătească cât mai bine pentru viaţa pustnicească. Avea posibilitatea să se nevoiască neştiut de nimeni, deoarece condiţiile pe care le oferă viaţa idioritmică sunt potrivite pentru o astfel de asceză.

Stareţul povestea următoarele: „La chilia mea aveam în loc de pernă o buturugă de castan, iar în loc de pat două scânduri cu spaţiu între ele, ca să nu se sprijine pe ele coloana vertebrală şi să se încălzească. Mâncam o singură dată în zi, după ceasul al nouălea[37], şi un singur fel de mâncare, în funcţie de

[37] Ceasul al nouălea bizantin corespunde orei trei după amiază.

anotimp (roşii, salată verde sau varză etc.). Consumam mult timp aceeaşi hrană până când organismul meu nu o mai suporta şi nu o mai mâncam cu plăcere. În fiecare noapte făceam priveghere şi dormeam foarte puţin. În biserică nu mă aşezam în strană ca să nu mă ia somnul.”

Mănăstirea Filoteu se află la o mare altitudine şi iarna cade multă zăpadă şi este foarte frig. Părintele Averchie însă, pentru a face mai multă asceză, nu aprindea focul la chilie. Îl încălzea harul lui Dumnezeu şi îl păzea să nu se îmbolnăvească grav, deşi mereu a suferit de ceva. Niciodată nu a fost cu desăvârşire sănătos. Se mâhnea atunci când vedea vreun monah bătrân încuindu-şi magazia de lemne de frică să nu i le fure ceilalţi. Considera că bănuiala nu se potriveşte monahului. De aceea îi spunea să nu o mai încuie, deoarece îi va căra el lemne sau va căra tuturor părinţilor pentru a avea şi a nu mai fi nevoie să ia cineva dintr-ale lui.

Gând de mândrie

„Deşi din pricina ascezei devenisem numai piele şi os, ca un schelet, spunea Stareţul, într-o noapte am simţit pe ispititorul ca o răsuflare de femeie lângă urechea mea. Îndată m-am sculat, am aprins lumânarea şi am început să psalmodiez. Când m-am spovedit, duhovnicul mi-a spus: «Se poate să ai mândrie ascunsă. După atâta asceză nu se îndreptăţeşte o astfel de ispită.» Şi într-adevăr, după ce m-am cercetat pe mine însumi, mi-am dat seama că gândul îmi

spunea uneori că sunt totuşi ceva şi că săvârşesc ceva fapte bune. Auzi ce mi-a mai trecut prin cap!"

Duhovnicul i-a spus că, pentru a se smeri şi a se curăţa de mândria ascunsă, să mănânce în fiecare zi mâncare gătită. Părintele Simeon se îmbolnăvise de tuberculoză şi de aceea îşi pregătea mâncare pentru a putea ţine regim. Timp de o lună de zile, Părintele Averchie i-a dat alimentele pe care le primea de la chelăria mănăstirii şi lua în schimb de la acela mâncare gătită. După ce a biruit această ispită a început din nou să postească, dar acum se nevoia cu mai multă smerenie şi cunoaştere de sine.

Ispite de la tangalachi[38]

Atunci când era începător, diavolul i-a adus câtva timp gânduri de hulă. Lucrurile necuviincioase pe care le auzise de la soldaţi cu mulţi ani înainte şi cărora atunci nu le dăduse importanţă, diavolul i le aducea acum în minte împotriva Sfinţilor. Iar aceasta o pătimea în timpul rugăciunii, chiar şi atunci când se afla în biserică.

Se spovedea la duhovnic şi mergea adesea să se roage în Paraclisul Cinstitului Înaintemergător. Când se închina în acel paraclis simţea ieşind bună mireasmă din icoana Sfântului şi apoi pleca uşurat sufleteşte. După aceea îi veneau din nou gândurile de

[38] Această denumire dată diavolului, Stareţul a auzit-o pentru prima dată de la un bătrân din Pont şi i-a plăcut. Tangalachi înseamnă om vătămat la minte, care face lucruri nebuneşti. De când a auzit acest cuvânt, Stareţul aşa obişnuia să-l numească pe diavol.

hulă. Iar când se ducea în paraclis să se roage, icoana răspândea iarăşi bună mireasmă.

Fireşte, diavolul nu se dădea bătut. Astfel, de multe ori, atunci când Părintele Averchie dormea, auzea lovituri şi voci, iar când se trezea nu vedea pe nimeni. Erau ispite de la tangalachi, spunea mai târziu Stareţul.

Într-o zi, în timp ce cânta încet „Sfinte Dumnezeule" la Sfânta Liturghie, a văzut intrând în biserică o fiară înfricoşătoare (era diavolul) prin uşa de la Litie. Capul ei era ca de câine, iar din ochi şi din gură arunca flăcări. Îşi mişca capul în sus şi în jos spunând batjocoritor: „Sfi... Sfi... Sfi...". Apoi s-a întors cu sălbăticie către Părintele Averchie şi l-a ameninţat cu mâna de două ori, deoarece cânta „Sfinte Dumnezeule".

Născoceşte un mod de a ajuta

Stareţul a povestit următoarea întâmplare: „Trăia pe atunci în Mănăstirea Filoteu un monah bătrân, pe nume Spiridon, care avea un comportament de răzvrătit.

Dumnezeu îngăduie, mai ales atunci când cel neascultător este un schimonah, ca el să fie stăpânit de diavol pentru a se smeri şi a se mântui. Acest lucru s-a întâmplat şi cu acel părinte. Îndemnat de diavol a încercat de câteva ori să sară de pe balcon şi a făcut şi alte nebunii. De aceea părinţii l-au dus la medic. Dar după ce l-au consultat, medicii au spus că numai Dumnezeu îl poate vindeca.

Într-o zi i-am spus: «Nu mă simt prea bine. Să mergem împreună la preot să-mi citească o rugăciune.» Astfel l-am dus la preot ca să-i citească exorcisme. L-am rugat pe preot să i le citească încet, ca să nu audă, căci altfel ar fi plecat. Îndată ce am ajuns la preot, am îngenuncheat şi i-am spus bătrânului Spiridon: «Îngenunchează şi Sfinţia Ta». El însă a rămas în picioare şi privindu-mă mi-a spus: «Dacă tu nu te simţi bine, cu ce sunt eu vinovat?»

După aceea bătrânul Spiridon a trecut prin multe necazuri. Şi-a rupt piciorul, a rămas imobilizat la pat şi astfel s-a smerit. Apoi l-a luat Dumnezeu la El.

Într-o zi, pe când era ţintuit la pat, m-a chemat să mă rog pentru el. Rosteam rugăciunea «Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte pe părintele Spiridon» cu metania, făcându-mi cruce la fiecare rugăciune. Auzindu-mă cum mă rugam, mi-a spus: «Lasă-l pe „Părintele Spiridon"! Spune Spiru[39]!» La început se simţea jignit dacă nu-i spuneam «Părinte Spiridon», mai apoi însă s-a smerit datorită bolii. Dumnezeu să facă milă cu el."

În Koniţa pentru tratament

Părintele Averchie avea deja probleme de sănătate, care se agravau tot mai mult. Bătrânii mănăstirii s-au îngrijorat pentru el şi în vara anului 1956 l-au trimis la Koniţa pentru tratament. Nu a vrut să se interneze, ca să nu dea oamenilor prilejul de a judeca monahismul şi de a spune că monahii sfârşesc în sanatoriu. Ţinând cu multă acrivie înstrăinarea, pe care o făgăduise la tunderea în monahism, nu a mers să locuiască în casa părintească, ci la bisericuţa din afara satului, închinată Sfintei Varvara. De această bisericuţă îl legau nevoinţele ascetice ale tinereţii lui, precum şi multe întâmplări minunate. Noaptea aprindea o lumânare şi priveghea rugându-se şi făcând metanii pe plăcile de piatră din biserică.

Într-o zi, din iconomia lui Dumnezeu, a venit să aprindă candelele Ecaterina Patera, care lucra pentru un timp în afara Koniţei.

„Era vară, povesteşte ea, iar eu am mers la biserică şi am văzut un călugăr foarte slab, care semăna cu un cuvios din icoane, având chipul asemenea lui Hristos. La început nu l-am cunoscut. Venise în Koniţa pentru tratament. Nu voia să rămână la el acasă, deoarece spunea că monahii trebuie să stea departe de rudeniile lor. Atunci i-am propus să stea la noi acasă ca să-i ţină de urât mamei mele, care era bătrână şi cu desăvârşire singură.

Şi-a plecat capul în semn de aprobare şi a venit la noi acasă. Drept recunoştinţă ne-a dat un «cocoşel» (monedă a cărei valoare este de un sfert de liră), pe care îl primise de la mănăstirea sa.

A rămas la noi aproape trei luni. A început atunci un tratament cu streptomicină. Venea medicul din Koniţa să-l consulte, iar sora sa îi făcea injecţiile.

Locuia într-o cameră de la etaj şi toată ziua citea, se ruga şi voia să postească. Eu, în puţinele zile cât am rămas acasă, având liber de la servici, îi pregăteam mâncare consistentă. Fierbeam carne, luam zeama, puneam mult untdelemn în ea ca să nu-şi dea

[39] Prescurtare de la Spiridon.

seama că este zeamă de carne şi îi puneam să mănânce un castron plin. Organismul lui era rezistent şi în puţin timp şi-a revenit. Îndată ce a văzut că începea să-l strângă centura şi trebuia să o slăbească, a încetat de a mai mânca supele pe care i le făceam. A început să-şi fiarbă singur grâu într-un ibric şi se hrănea doar cu grâu fiert.

Într-o noapte mama mea s-a trezit şi a auzit din camera în care dormea Părintele Averchie, un zgomot ritmic... M-a trezit îndată şi pe mine şi m-a trimis să văd ce face călugărul. Era ora 12 noaptea. Am bătut la uşa lui spunând: «Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi», precum mă învăţase el să zic. Părintele a deschis uşa şi m-a întrebat: «Ce ai păţit, sora mea? Nu te nelinişti. Am înţeles de ce ai venit. Nu am vrut să vă spun aceasta, dar eu aşa obişnuiesc să fac noaptea. Fac aceasta mai întâi de toate pentru că acum duc o viaţă care nu este deloc călugărească, iar apoi pentru că am şi datoria de a mă ruga pentru unii oameni care mă ajută.» Deşi era bolnav, toată noaptea se ruga şi făcea metanii."

Pronia lui Dumnezeu

Ne-a povestit Stareţul şi aceasta: „Atunci când mă întorceam spre Sfântul Munte, în Uranupolis, s-a apropiat de mine o tânără şi mi-a cerut să mă rog pentru ea. Se hotărâse să devină monahie, dar părinţii ei nu voiau acest lucru. Fugise pe ascuns de acasă, fără să ia nimic cu ea. Era un suflet îndurerat.

Mi-am oprit bani numai pentru biletul de călătorie, gândind că mai departe îmi va purta Dumnezeu de grijă. I-am dat toţi banii şi deşteptătorul meu, deoarece m-am gândit că îi va fi de folos în mănăstirea unde urma să meargă.

De îndată ce am ajuns la Dafni, m-a strigat un proestamen de la Mănăstirea Filoteu şi mi-a zis: «Am aici catârii mănăstirii. Să-ţi încarci pe ei lucrurile şi să urci şi tu. Ai auzit? Să faci ascultare!»

Astfel am ajuns odihnit la mănăstire. În aceeaşi zi, seara, a venit la mine un monah şi mi-a spus: «Mi-a adus cineva un ceas deşteptător. Eu mai am unul. Nu cumva tu nu ai? Păstrează-l.»

Văzând purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care atât de vădit se îngrijea de mine, netrebnicul, m-am topit de recunoştinţă."

Călugăr în schima mică

Părintele Averchie, după cum găsim scris în monahologhiul Mănăstirii Filoteu, venise în mănăstire pe 12 martie 1956. După un an de nevoinţe ascunse de ochii celorlalţi, a fost tuns monah în schima mică. A primit numele de Paisie în cinstea energicului mitropolit Paisie al II-lea al Cezareii, care fusese originar tot din Farasa. Tunderea sa a avut loc pe 3 martie 1957, iar naş de călugărie i-a fost Bătrânul Sava. Stareţul îl cinstea şi îl preţuia pe acest bătrân, deoarece, după mărturisirea sa, era „virtuos, cult şi evlavios". Stareţul a corespondat cu el atunci când se afla la Mănăstirea Stomiu şi dorea să se învrednicească să primească din mâinile sale şi Marea şi Îngereasca Schimă. Acela, la rândul său, îl iubea în mod sincer şi îl povăţuia ca pe fiul său.

După tundere şi-a făcut o fotografie şi a trimis-o mamei sale, iar pe spatele ei a scris următoarele versuri:

Măicuţa mea, te las cu bine, eu plec să mă călugăresc,
Las viaţa cea deşartă, ca pe înşelător să-l biruiesc.
Şi-n ale pustiei singurătăţi, tinereţile să mi le petrec;
Pentru dragostea lui Hristos, pe toate vreau să le jertfesc.

Toate-ale lumii bunătăţi ca pe-un gunoi le părăsesc,
Porunca de a-L iubi pe Dumnezeu voind s-o împlinesc,
Şi să-l urmez lui Iisus, cu Crucea pe Golgota.
Doamne, în Ierusalimul cel de sus doresc să Te întâlnesc.

Dragostea ta maternă, măicuţă, o părăsesc,
Dar voi ruga pe Iisus ca să fim împreună-n veci.
De mic eu mi-am dorit să port veşmânt călugăresc,
Plăcut să mă fac lui Hristos şi Lui să mă afierosesc.

Şi de acum, ca mamă, pe Maica Domnului o voi avea,
Ca ea, nevătămat să mă păzească de a vrăjmaşului viclenie.
Măicuţa mea, cu umilinţă, aici, în pustie mă voi ruga
Pentru tine şi pentru-ntreaga lume, pururea.

Monahul Paisie Filoteitul
Sfântul Munte Athos, 3 mai 1957

Dedicată cinstitei mele maici. Paisie.

Legături cu părinţi virtuoşi

Atunci când Părintele Paisie auzea că undeva trăiesc părinţi virtuoşi, care duc o viaţă ascetică şi au ajuns la o măsură duhovnicească înaltă, se străduia să-i întâlnească pentru a se folosi duhovniceşte. Considera sfaturile lor foarte preţioase şi se nevoia să se asemene lor în virtute. A păstrat cuvintele şi pilda lor în cugetarea sa ca pe o comoară de mult preţ, pentru ca mai târziu să le publice în cartea sa *„Părinţi aghioriţi"*.

Chiar din cea de-a doua zi a sosirii lui la mănăstire, Părintele Paisie l-a vizitat pe Bătrânul Augustin rusul la chilia acestuia, dar nu l-a găsit acasă. Atunci i-a lăsat nişte alimente, iar Bătrânul Augustin l-a văzut în duh de la Schitul Sfântul Prooroc Ilie, care se află la o distanţă de aproape patru ore de mers pe jos. A întreţinut şi în continuare legături duhovniceşti cu acest minunat stareţ, despre care spune că se lupta cu diavolii, vedea lumina necreată, îl cerceta Maica Domnului atunci când se afla la bolniţă[40] ş.a.

Tot aici Părintele Paisie l-a cunoscut şi pe Bătrânul Petru de la Katunakia, cel numit „Petrache", şi cu care discuta lucruri duhovniceşti. Stareţul Paisie îl admira şi avea mai multă evlavie la acesta decât la toţi ceilalţi asceţi pe care îi cunoscuse şi de aceea îşi dorea să devină ucenic al lui.

Stareţul câştigase încrederea a doi părinţi nebuni pentru Hristos, unul filoteit, bătrânul Dometie, şi unul

---

[40] *„Părinţi aghioriţi".*

calivit[41], bătrânul E. Acesta din urmă i-a mărturisit despre asceza şi „nebuniile" pe care le făcea.

Fireşte, întreţinea legături şi cu ieromonahul Chiril, precum şi cu un minunat ascet român, ieromonahul Atanasie de la Schitul Lacu. Mai apoi a cunoscut şi alţi părinţi virtuoşi.

Binecuvântări de la Maica Domnului

Stareţul ne-a povestit următoarele: „Era 15 august. După terminarea Sfintei Liturghii am fost trimis de egumen la o anumită ascultare. Eram epuizat datorită postului şi privegherii din acea noapte. Cu toate acestea nu am mâncat nimic înainte de a pleca, deoarece egumenul nu îmi spusese să mănânc.

Am ajuns la Mănăstirea Iviron şi aşteptam la arsana[42] să vină corabia. Deşi ar fi trebuit să vină la amiază, se înserase şi ea tot nu apărea. Eram epuizat cu desăvârşire şi de aceea m-am gândit să fac o rugăciune către Maica Domnului ca să-mi iconomisească ceva de mâncare. Dar mai apoi mi-am spus în sinea mea: «Ticălosule, pentru astfel de lucruri neînsemnate vrei să o deranjezi pe Maica Domnului?» Dar nu am apucat bine să gândesc aceasta, că a venit la mine un frate din mănăstire. Mi-a dat un pacheţel şi mi-a spus: «Primeşte aceasta, frate, în numele Maicii Domnului!»

[41] Vieţuitor la o colibă.
[42] Mic port.

Când l-am deschis, am văzut că avea în el o jumătate de pâine, smochine şi struguri. Abia m-am putut abţine să nu plâng până ce a plecat acel frate."

Aceasta s-a întâmplat în faţa Mănăstirii Iviron. Dar şi altădată s-a învrednicit să simtă purtarea de grijă a Maicii Domnului, de această dată însă nemijlocit, când se afla la arsanaua aceleiaşi mănăstiri. Aceste două întâmplări au multe asemănări între ele, dar şi destule deosebiri. Şi în cel de-al doilea caz era tot obosit după o priveghere şi flămând şi aştepta corabia.

Stareţul ne-a povestit acea întâmplare astfel: „Din pricina istovirii nu mă simţeam prea bine. Mi-a fost teamă ca nu cumva să leşin acolo şi să fiu văzut de muncitori. De aceea mi-am făcut curaj şi am mers în spatele unei stive de lemne.

Pentru o clipă m-am gândit să mă rog Maicii Domnului să-mi ajute, dar imediat mi-am spus în sine: «Ticălosule, pe Maica Domnului o avem ca să ne dea pâine?»

Şi îndată ce mi-am spus aceasta, mi-a apărut Maica Domnului şi mi-a dat o pâine caldă şi un strugure. Ei, de atunci înainte...."

Cineva, pe care Stareţul l-a vindecat de o boală incurabilă, auzind povestirea acestei întâmplări, l-a întrebat uimit:

– Gheronda, după ce ai mâncat boabele de struguri, ciorchinele ţi-a rămas în mână?

– Şi ciorchinele şi fărâmiturile, a răspuns Stareţul emoţionat.

Primeşte o descoperire

În timpul scurtei lui şederi la Filoteu nu a încetat să se gândească la pustie, ci dimpotrivă simţea mai puternic dorinţa pentru isihie. Iar din pricina acestei dorinţe l-au cuprins *„dureri ca ale celeia ce naşte*[43]*"*. A făcut mai multe încercări de a pleca la pustie, dar toate au eşuat. Drumul către isihie rămânea închis şi plin de piedici, căci planul lui Dumnezeu era altul.

Odată s-a înţeles cu un barcagiu să-l ducă şi să-l lase pe o insulă pustie, ca să se nevoiască singur, dar acela nu a venit.

Altădată a vrut să meargă la Katunakia să ucenicească la Stareţul Petru, dar bătrânii mănăstirii nu i-au dat binecuvântare. Între timp Stareţul Petru a adormit cu o moarte cuvioasă. Mai târziu Stareţul Paisie spunea: „Ce aş fi pătimit! Aş fi rămas singur şi m-aş fi aruncat în nevoinţă fără nici o frână. Ce mi-ar fi făcut diavolul!..."

Altădată se înţelesese cu Părintele F. de la Mănăstirea Filoteu să meargă împreună la Katunakia să pustnicească acolo. Părintele Paisie urma să facă rucodelie, iar părintele F. să o dea la mănăstiri pentru a lua în schimbul ei posmag, iconomisindu-şi astfel hrana. Dar într-o noapte, înainte de a toca pentru utrenie, Stareţul a bătut la uşa chiliei părintelui F. şi i-a spus că nu este voia lui Dumnezeu să plece la pustie. Atunci părintele F. i-a povestit următorul vis pe care îl avusese: „Se făcea că alergam împreună pe acoperişul mănăstirii şi, când eram gata să sărim, o femeie îmbrăcată în negru ne-a ţinut de umeri şi ne-a

[43] Ps. 47, 6.

spus că acolo este o râpă şi vom muri dacă vom sări. Şi astfel am înţeles şi eu că nu doreşte Dumnezeu să mergem la pustie."

Părintele Paisie ne-a povestit mai târziu întâmplarea care l-a făcut să meargă la Mănăstirea Stomiu, şi nu la Katunakia: „Mă rugam în chilie când, dintr-odată, am simţit că nu mă mai pot mişca deloc. Îmi era cu neputinţă să mă ridic. O putere nevăzută mă ţinea nemişcat. Am înţeles că ceva se întâmplă. Am rămas aşa ţintuit aproape două ore şi jumătate. Puteam să mă rog, să cuget, dar nu puteam să mă mişc deloc. În timp ce mă aflam în această stare am văzut ca la televizor într-o parte Katunakia, iar în cealaltă parte Mănăstirea Stomiu din Koniţa. Atunci eu mi-am întors cu dorire ochii spre Katunakia, dar un glas – era al Maicii Domnului – mi-a spus limpede:

– Nu vei merge la Katunakia, ci vei merge la Mănăstirea Stomiu.

– Maica Domnului, eu ţi-am cerut pustie şi Tu mă trimiţi în lume? i-am spus eu.

Atunci am auzit din nou acelaşi glas, spunându-mi cu asprime:

– Vei merge să te întâlneşti cu persoana cutare[44], care te va ajuta mult.

În acelaşi timp, pe durata acestui fapt dumnezeiesc, mi-au venit răspunsuri la multe nedumeriri pe care le aveam, ca şi cum le-aş fi văzut la televizor. Şi îndată am fost slobozit din acea legătură nevăzută, iar inima mi-a fost inundată de dumnezeiescul har.

[44] Acea persoană era Ecaterina Russi, mama primarului, despre care Stareţul spunea: „A fost un suflet sfânt".

Apoi am mers și i-am spus despre aceasta duhovnicului: «Aceasta este voia lui Dumnezeu», mi-a spus el. «Să nu spui însă nimănui despre această întâmplare, ci spune că ești nevoit să ieși din Sfântul Munte pentru motive de sănătate – în acea perioadă ajunsesem să scuip sânge – și mergi acolo.» Altceva doream eu, dar Dumnezeu avea planul său. Precum s-a dovedit mai apoi, motivul principal a fost să fie ajutate să se întoarcă la Ortodoxie cele optzeci de familii care deveniseră protestante."

VII.

La Mănăstirea Stomiu din Konița

Sfânta Mănăstire Stomiu în vremea când Stareţul vieţuia acolo.

Înnoirea mănăstirii

„De la Domnul paşii omului se îndreptează"[45], spune psalmistul. Astfel şi acum, prin descoperire dumnezeiască, Domnul a îndreptat paşii robului Său Paisie spre Mănăstirea Stomiu, din provincia Koniţa. Deşi el înseta după viaţa pustnicească şi se pregătea pentru pustie, porunca Maicii Domnului l-a făcut să meargă într-o mănăstire din lume[46].

Stareţul însuşi spunea despre aceasta: „Credeam că, de vreme ce devenisem monah, Maica Domnului nu-mi va mai cere să împlinesc făgăduinţa pe care i-o făcusem, aceea de a ajuta să se rezidească mănăstirea ei, care fusese arsă. Dar se vede că ea dorea să o împlinesc."

Astfel Stareţul, în luna august din 1958, a ajuns la mica şi liniştita mănăstire Stomiu. Oamenii din preajmă s-au bucurat mult de venirea lui şi mulţi dintre ei îl vizitau adesea. Stareţul a început rezidirea mănăstirii arse fără să aibă banii şi materialele necesare. Era însă ajutat de câţiva creştini evlavioşi. Episcopul locului i-a spus să meargă cu Sfintele Moaşte prin

---

[45] Ps. 36, 23.
[46] Din afara Sfântului Munte.

sate ca să strângă prinoase. Oriunde mergea, veneau oameni săraci, se închinau Sfintelor Moaşte şi îi dădeau câte un castron de grâu. El însă nu păstra grâul pe care îl aduna (un sac sau doi) pentru nevoile pe care le avea cu reconstruirea mănăstirii, ci îl dădea preotului din satul respectiv pentru a-l împărţi familiilor sărace.

Maica Domnului însă, care îl adusese la acea mănăstire, îşi arăta bunăvoinţa ei faţă de strădaniile sale cele pline de trudă. Astfel ea îi lumina pe unii creştini, iar ei donau bani, materiale de construcţie şi participau la lucrările ce se făceau. Stareţul simţea de multe ori ajutorul grabnic al Maicii Domnului: „Când turnam placa, povestea Stareţul, au venit să ajute şaptezeci de persoane. La un moment dat meseriaşii mi-au spus: «Mai trebuie douăzeci de saci de ciment». Ce puteam să fac? Mă aflam într-o situaţie dificilă. Să lăsăm placa pe jumătate nu se putea, să aducem alt ciment era foarte greu, deoarece trebuiau să meargă patru ore şi jumătate cu catârii, dar aceia erau la ţarini. Atunci am alergat în biserică. Am aprins o lumânare, am îngenunchiat şi am rugat-o pe Maica Domnului să ne ajute. Apoi am mers la muncitori şi le-am spus să continuie lucrul punând cantitatea normală de ciment. Când au terminat, le-au rămas cinci saci de ciment!" Între timp femeile care găteau l-au înştiinţat pe Stareţ că pâinile şi mâncarea erau puţine pentru atâţia muncitori. El însă le-a liniştit spunându-le să nu se mâhnească deloc. Şi într-adevăr *„au mâncat şi s-au săturat şi au luat rămăşiţe de fărâmituri"*[47], iar când au plecat au luat şi pâine în traistele lor. Tot atunci nişte nori negri au acoperit cerul prevestind o ploaie torenţială. Dacă ar fi plouat, placa ar fi rămas neterminată. Dar îndată a ieşit soarele şi astfel a fost terminată lucrarea.

La fel de grea a fost şi aflarea materialelor, precum şi transportul lor, mai ales că el s-a făcut pe o cărare de munte, care în unele locuri se îngusta atât de mult, încât cu greu putea trece un catâr încărcat. Pe lângă aceasta mai era şi prăpastia care se întindea de-a lungul cărării. Iată ce povestea un lucrător despre aceasta: „Înainte ca noi să turnăm placa, Părintele Paisie a cărat pietriş din râu, sus la mănăstire. O parte din pietriş a cărat-o în spate, într-un sac, iar cealaltă, cu catârii pe care îi luase de la oamenii din preajma mănăstirii. Şi astfel a izbutit să toarne placa. Însă s-a ostenit foarte mult."

Gheorghe Maippas ne-a povestit următoarele: „Odată a mers acolo profesorul de arheologie, domnul Dakaris. Văzând că biserica este pardosită cu piatră, i-a zis Părintelui Paisie: «Îţi voi trimite marmură albă». Şi într-adevăr a trimis-o, dar a lăsat-o jos la punte. Atunci Stareţul le-a spus bărbaţilor din Koniţa să o transporte cu catârii. Dar atunci când au văzut plăcile, li s-au părut mari şi i-au spus că nu pot catârii să le transporte. Au spus aceasta, deoarece se temeau ca nu cumva să alunece catârii în râpă. Atunci Stareţul a spus: «Bine» şi nimic mai mult. Apoi a coborât, a luat două plăci de marmură în spate şi a pornit spre mănăstire.

---

[47] Mc. 8, 8.

Nişte oameni, văzându-l, l-au întrebat:
– Părinte, ce faci?
– Ei, de vreme ce oamenii din Koniţa nu voiesc să-şi ostenească catârii, le voi căra eu.
Atunci aceia s-au dus în grabă în sat şi au spus:
– De ce staţi la cafenele, iar Părintele Paisie cară marmura singur, cu spatele?
Aceia, mişcaţi de jertfirea de sine a Stareţului, au mers cu catârii şi au cărat marmura. Astfel a fost pardosită biserica cu plăci albe de marmură."
Stareţul a cumpărat lemn şi a făcut singur uşi, ferestre, strâni, mese şi orice altceva a fost nevoie. A făcut de asemenea şi un acoperiş nou bisericii, chilii pentru monahi, arhondaric, un bazin pentru apă, precum şi alte lucrări.
Iată ce îşi aminteşte despre aceasta sora sa, Hristina: „Mănăstirea era ruinată, iar eu mergeam adesea şi ajutam. Când am mers pentru prima dată, am încărcat pe un catâr câteva lucruri pentru a le duce acolo. Deşi în mănăstire exista o cameră şi bucătărie, precum şi o altă cameră la poartă, Părintele Paisie şi-a făcut o baracă din scânduri, în care abia putea sta aşezat, nicidecum întins.
Atunci eu i-am spus:
– Cum o să stai aici? Te vor mânca şobolanii.
– Stau aici pentru ca cel ce va voi să rămână peste noapte să aibă o cameră în care să doarmă.
Alimentele mi le-a dat înapoi spunându-mi:
– Ia-le înapoi, deoarece aici le vor mânca şobolanii.

A locuit în acea baracă până când au venit ceilalţi doi părinţi. Atunci a construit trei chiliuţe. Mai târziu a făcut o chilie într-un colţ al mănăstirii şi locuia acolo."
Domnul Maippas ne-a spus: „Părintele Paisie era un tâmplar desăvârşit. Prin multele sale osteneli a fost ridicată mănăstirea ruinată. Deşi era bolnav, postea mult. Nu-şi strica postul niciodată."
Domnul Ioan Hagirubis ne-a mărturisit următoarele: „L-am vizitat pe Stareţ la Stomiu şi am văzut cât de bine gospodărise mănăstirea. Lucrările pe care le făcuse îţi provocau admiraţie. Atunci ne-a spus că torentul care se formează pe valea pârâului de mai jos este foarte greu de trecut iarna. Ne-am oferit să-l ajutăm. Aşadar, după ce a făcut chiar el cofrajul pentru un mic pod, am mers opt persoane şi l-am ajutat să toarne beton."

Impune respect

Stareţul nu s-a străduit doar la construirea clădirilor, ci prin viaţa sa virtuoasă şi prin sfaturile sale pline de discernământ impunea închinătorilor respectul faţă de sfinţenia mănăstirii.
Mai întâi a săpat un mormânt pe o ridicătură aflată în partea dreaptă a intrării în mănăstire. Acolo a pus o cruce cu o candelă şi în fiecare zi o aprindea şi tămâia. Făcea aceasta atât pentru a păstra pomenirea morţii, dar mai ales pentru ca mirenii să nu se poată distra acolo. Astfel au încetat petrecerile şi dansurile care se făceau în faţa mănăstirii. Socotea un lucru nepotrivit ca în biserică să se facă slujbă, iar afară să

se chefuiască. Numai la hram le îngăduia să meargă într-un loc aflat în fața mănăstirii, unde se aflau niște fagi și un izvor, și să mănânce acolo. Starețul le pregătea dinainte locul și punea niște scânduri ca să îi protejeze de frig. Nu le îngăduia însă să bea băuturi alcoolice. Cu toate acestea cineva nu l-a ascultat, ci a adus cu el un bidon de uzo[48] și a început să vândă oamenilor. Starețul și-a dat seama și l-a întrebat:

– Ce ai acolo?

– Apă, i-a răspuns acela.

– Apă este și la izvorul de aici.

Și cum bidonul cu uzo se afla lângă râpă, l-a împins cu piciorul, iar acela s-a rostogolit până jos, în râul Aos.

Mai jos de mănăstire, înainte de micul pod de ciment, în locul numit „Gavros", Starețul a pus două tăblițe. Una indica drumul spre mănăstire și avea scris pe ea: „Către Sfânta Mănăstire Stomiu, cei îmbrăcați cuviincios", iar cealaltă arăta drumul către râu și avea scris pe ea: „Către Râul Aos, cei îmbrăcați indecent." Și în special nu îngăduia ca femeile să intre în mănăstire îmbrăcate necuviincios. Starețul a pus și la ușa diaconească o tăbliță pe care scria: „Nu este îngăduită intrarea laicilor."

Într-o vineri au urcat niște mireni la mănăstire. Au luat tigaia mănăstirii și au început să prăjească peștii pe care îi aduseseră cu ei. La început Starețul nu i-a observat, deoarece era ocupat. Dar atunci când a observat aceasta s-a aprins de râvnă dumnezeiască

[48] Băutură alcoolică tradițională (grecească) foarte tare.

și, mergând la aceia, a luat tigaia și a aruncat-o cu tot cu pești în râpă.

Sare în râpă

Odată Starețul se ducea undeva cu Sfintele Moaște, pe care le avea într-o cutiuță legată la gât cu o curelușă. Într-un anumit loc, numit „Scara mare", s-a rupt curelușa și cutiuța cu Sfintele Moaște a căzut în râpă. Atunci Starețul, din râvna și evlavia pe care le avea față de Sfintele Moaște, fără să se gândească deloc ce se va întâmpla cu el și fără cea mai mică șovăire, a sărit îndată în râpă ca să le prindă. Cutiuța se rostogolea și se lovea de stânci, dar el a fost păzit nevătămat de harul lui Dumnezeu. Nici măcar o zgârietură nu a avut. Cutiuța și Sfintele Moaște au rămas de asemenea neatinse, însă metalul care era aplicat pe cutie s-a turtit foarte tare din pricina loviturilor. Râpa era atât de adâncă și abruptă, încât Starețului i-a fost cu neputință să urce din nou. Pentru a ieși din nou în cărare a mers mult timp pe valea pârâului.

Mutarea Moaștelor Cuviosului Arsenie

În anul în care a mers la Stomiu, Starețul s-a hotărât să strămute Moaștele Cuviosului Arsenie. Trecuseră mai mult de treizeci de ani și Cuviosul era încă îngropat în cimitirul din Kerkira. A lăsat așadar grija mănăstirii în seama fratelui său Rafail și în luna octombrie 1958 s-a dus în Kerkira. Acolo l-a căutat mai întâi pe vechiul său prieten și

tovarăş de arme, Pantelis Ţekos. L-a aflat la fabrica unde lucra. Domnul Pantelis nu l-a recunoscut şi aşa cum stătea, aplecat la birou, l-a întrebat: „Ce doriţi, părinte?" Dar Stareţul nu i-a răspuns nimic. „Vă pot fi de folos cu ceva?", l-a întrebat din nou Pantelis. „Da", i-a răspuns Stareţul arătându-i cele două degete mari. Atunci acela l-a recunoscut şi, plin de bucurie şi emoţie, pentru că în chip neaşteptat îl vede pe prietenul şi izbăvitorul său, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat.

Când au ajuns acasă le-a spus mamei şi soţiei lui să pregătească o masă îmbelşugată şi l-a rugat pe Stareţ să-i facă bucuria de a rămâne la ei.

– De vreme ce eu îţi voi face această bucurie, să-mi faci şi tu o favoare.

– Oricâte doreşti, i-a răspuns acela.

Atunci Stareţul i-a cerut să-l lase să mănânce numai verdeţuri, peste care a turnat trei picături de untdelemn şi două-trei măsline. Nu a mâncat nimic altceva.

Au dormit în aceeaşi cameră. În timpul nopţii Stareţul s-a sculat de trei ori şi după ce s-a uitat să vadă dacă doarme prietenul său, a îngenunchiat pe pat şi a început să se roage. Acela însă se prefăcea că doarme.

Dimineaţa au pornit spre cimitir pe o ploaie torenţială. Stareţul i-a spus lui Pantelis: „Nu te teme! Pe drum va înceta să mai plouă." Şi într-adevăr ploaia a încetinit până ce a încetat de tot.

În timp ce scoteau din pământ Sfintele Moaşte, le spăla cu vin şi apă, apoi le înfăşura în bucăţi curate de pânză albă şi le punea într-o cutie neagră, care

semăna cu o valiză. A găsit şi catarama de la centura Cuviosului Arsenie. La un moment dat Stareţul a alunecat şi a căzut peste Pantelis. Atunci acela s-a sprijinit cu mâna de zid[49]. Deoarece groparul cârtea, fiindcă merseseră într-o zi aşa de ploioasă, Stareţul, cu toate că luase binecuvântare pentru aceasta de la episcop, din multa sa sensibilitate i-a spus lui Pantelis: „Fiindcă acest om se mâhneşte, să lăsăm două-trei oseminte şi când voi veni la anul, le vom scoate."

După dezgroparea Sfintelor Moaşte, o rază de soare a trecut printre chiparoşi şi a luminat mormântul.

Când au terminat, Stareţul a rămas la hotel, deoarece nu voia să meargă cu Sfintele Moaşte în casa lui Pantelis, care era căsătorit de curând, ca nu cumva femeile din casă să interpreteze greşit fapta lor. Dimineaţa, când l-a întâlnit din nou, Pantelis l-a văzut pe Stareţ transfigurat de dumnezeiescul har. Atunci i-a zis Stareţului: „Astăzi te văd foarte frumos la chip. Eşti cu adevărat frumos."

„Dar să-ţi povestesc ce mi s-a întâmplat ieri seară", i-a spus Stareţul cu emoţie. „M-am dus să deschid cutia cu Sfintele Moaşte pentru a mă închina lor şi am simţit o putere care mă strângea de gât voind să mă sugrume. În acel moment am strigat:

[49] Acest loc din zid a fost pentru Pantelis un semn care l-a ajutat, treizeci de ani mai târziu, să-şi amintească şi să-i arate fericitului mitropolit al Kerkirei, Timotei, locul mormântului Cuviosului Arsenie. Atunci, în anul 1995, pe data de 8 august, într-o zi de sâmbătă, s-a deschis pentru a doua oară mormântul Cuviosului şi s-a aflat o parte din piciorul său drept cu tot cu degete, precum şi şase vertebre.

«Sfinte Arsenie, ajută-mă!» și îndată am fost eliberat[50]."

Apoi Stareţul s-a întors bucuros cu Sfintele Moaşte în Koniţa şi a înnoptat în casa Ecaterinei Pantera. Acolo a aşezat Sfintele Moaşte sub iconostas. Ecaterina, după ce a aprins candela, şi-a văzut în continuare de treburile casei. Vedea însă, din când în când, în camera unde se aflau Sfintele Moaşte, o lumină ca de fulger şi de aceea a crezut că va ploua. Atunci a început să-şi caute umbrela, fiindcă în dimineaţa următoare voia să se ducă în Koniţa de Jos pentru a lua parte la Sfânta Liturghie. Stareţul însă i-a explicat că acele „fulgere" nu erau din cer, deoarece afară era vreme bună şi cerul era înstelat, ci de la Sfintele Moaşte. „Acea lumină, spunea ea mai târziu, era o lumină ca de fulger, iar nu una obişnuită."

Osteneli, nevoinţe şi isihie

Stomiu, pe care Stareţul îl numea „Grădiniţa Maicii Domnului" pentru a-i aduce aminte de Sfântul Munte, are o frumuseţe sălbatică. După părerea specialiştilor este unul din cele mai frumoase locuri din lume.

Condiţiile de trai erau însă foarte grele. Mănăstirea nu avea nici măcar un catâr. Stareţul ne povestea: „Aveam multă putere trupească. O distanţă de două ore de mers eu o parcurgeam în trei sferturi de oră. Beam apă şi devenea sânge. Se întâmpla uneori să merg de la Stomiu în Koniţa chiar şi de trei-patru ori pe zi pentru a căra în spate materiale pentru reconstruirea mănăstirii arse." Chiar şi numai acest drum constituia o aspră nevoinţă. Dar aceasta îl bucura, deoarece iubea osteneala.

De multe ori îşi scotea încălţămintea şi mergea desculţ pe o cărare anevoioasă spre vechea mănăstire. Acolo se ruga, după care se întorcea pe valea râului Aos, după două-trei ore. Unui tânăr care l-a întrebat de ce face aceasta, i-a răspuns: „Trebuia să fi devenit călugăr mai demult". Voia să spună că pentru a completa ceea ce ar fi făcut, dacă devenea mai demult monah, adăuga şi alte nevoinţe.

Deşi era „încărcat cu treburile Martei", precum numea el construcţiile, şi îi ajuta pe oameni în nevoile lor, totuşi îşi continua nevoinţa şi o sporea în ciuda sănătăţii sale foarte şubrede. Postea aspru şi îşi robea în tot chipul firavul său trup, cu toate că făcea tratament cu injecţii. Uneori cu un singur pahar cu apă petrecea o zi şi o noapte. Deşi cultiva în grădina mănăstirii multe feluri de legume, hrana sa obişnuită era ceai cu posmag sau nuci pisate.

Doamna Penelopi Barbutis povestea: „Stareţul mergea în grădină desculţ, iar seara îşi scotea spinii din tălpi. Mânca un posmag dimineaţa şi unul seara, iar alteori bea numai ceai. Lucra foarte mult şi nu dormea aproape deloc. Încerca întotdeauna să nu refuze pe nimeni şi dorea să-i odihnească pe toţi.

[50] Cele despre mutarea Sfintelor Moaşte ne-au fost mărturisite de domnul Pantelis Ţekos, care acum este monah şi poartă numele de Arsenie. Îndeosebi despre ultimul lucru povestit de el se vorbeşte mai amănunţit în cartea Stareţului, *„Sfântul Arsenie"* (publicată în româneşte sub numele *„Cuviosul Arsenie Capadocianul"*).

Niciodată nu spunea «nu». Mâinile sale făcuseră bătături din pricina multelor metanii. Picioarele îi erau numai oase. Avea multe probleme de sănătate."

Ziua lucra din greu, iar noaptea priveghea. Citea singur toate slujbele, precum învățase în Sfântul Munte. Nu lăsa nimic din cele pe care le prevedea tipicul monahal. Își săvârșea cu multă acrivie îndatoririle monahale și, în plus, se ruga și cu rugăciunea lui Iisus pentru toți cei vii și adormiți, precum și pentru oamenii care aveau în mod deosebit nevoie de rugăciune.

Deși era nevoit să se preocupe cu problemele oamenilor și cu lucrările de refacere a mănăstirii, acestea nu au putut să-i stingă dragostea pentru pustie ci, dimpotrivă, i-au mărit-o făcându-l să inventeze fel de fel de moduri pentru a nu-și întrerupe lucrarea minții și vorbirea cu Dumnezeu. Dorea cu ardoare să plece într-o peșteră liniștită pentru a se ruga nestingherit de nimeni. Aceasta era desfătarea sa duhovnicească. În liniște, singur cu Dumnezeu se îndulcea și se hrănea duhovnicește din împreună-vorbirea cu El prin Rugăciunea minții pe care atât de mult o iubea.

Cu toate că mănăstirea se afla într-un loc pustiu și liniștit, Starețul se retrăgea uneori într-o peșteră. Mergea acolo noaptea și priveghea rostind Rugăciunea lui Iisus și făcând nenumărate metanii. Peștera însă era lipsită de soare și în ea picura apă. De aceea și-a săpat o altă peșteră într-un loc însorit, mică cât un cuptor, în care putea încăpea numai aplecat. O ascundea cu crengi de copaci ca să nu se vadă. Mai

apoi a descoperit o scorbură de stejar, care se afla într-un loc mai însorit și mai uscat. Voia să o lărgească cu dalta atât cât să-l încapă și să meargă acolo în timpul iernii să se liniștească, deoarece în această perioadă a anului soarele nu ajunge deloc la mănăstire.

Când nu avea închinători, se închidea câteva ore în chilie. Studia, se ruga și făcea lucrare duhovnicească în sine însuși. În acest timp lăsa ușa chiliei puțin deschisă ca să vadă poarta mănăstirii, pentru a vedea dacă vine cineva. Apoi continua lucrările exterioare. În zilele în care avea închinători și trebuia să se ocupe de ei, găsea cu discernământ timp pentru a-și îndeplini și îndatoririle duhovnicești. În caz că veneau mulți, lăsa pe vreun cunoscut de-al său să supravegheze biserica, iar el se retrăgea pentru a-și împlini îndatoririle monahale și apoi se întorcea. De fiecare dată când se retrăgea ca să se roage, lăsa ușa trapezei deschisă ca cel care ar fi trecut pe acolo să găsească ceva de mâncare. Lăsa acolo pâine, conserve, roșii și altele.

Ocrotitor al săracilor și orfanilor

Starețul se îngrijea atât de lucrările de construcție, cât și de cei care aveau nevoie de ajutor. Aceștia erau foarte mulți. În satele Koniței exista pe atunci multă sărăcie și nefericire. Starețul strângea haine, bani, alimente și medicamente, le punea în pachete și le trimitea oamenilor săraci. În această lucrare a milosteniei îl ajutau unele femei

evlavioase. Pe cele dispuse să ajute le trimitea să îngrijească de unii oameni neputincioşi, în special bătrâni, care nu aveau nici o rudă în preajma lor.

Cu permisiunea poliţiei, a pus în fiecare zonă din Koniţa câte o cutie a milei şi a numit câte un responsabil. Exista o astfel de cutie şi în afara secţiei de poliţie. A format şi un consiliu care administra banii şi îi folosea potrivit nevoilor.

Se îngrijea de copiii săraci şi orfani, pentru ca aceştia să-şi poată continua studiile. Îi trimitea la persoanele potrivite, dar îi ajuta şi el cu bani atât cât putea. Mulţi dintre aceştia sunt acum oameni de ştiinţă şi îi sunt recunoscători pentru aceasta Stareţului.

Dădea terenurile mănăstirii familiilor sărace pentru a le cultiva şi nu le cerea arendă pentru că se foloseau de ele. Le spunea numai că, de vor avea recoltă bună, să dăruiască mănăstirii ceea ce vor voi. Dacă într-un an nu aveau recoltă bună nu le cerea nimic.

Ori de câte ori sora lui, Hristina, îi ducea alimente sau haine, nu le primea, ci o trimitea să le ducă la familiile sărace.

În ziua de Bobotează trecea cu agheasmă pe la casele oamenilor din preajmă, iar aceia îi dădeau câte ceva pentru mănăstire. Odată a trecut şi pe la casa unor oameni care aveau un copil infirm. Stăpâna casei a vrut să pună şi ea ceva în cutia pentru milostenii, dar Stareţul i-a zis: „Maica Domnului nu cere bani de la tine. Tu ai nevoie." Şi îndată a golit pe masa aceleia cutia cu toţi banii pe care îi strânsese.

Ecaterina Patera povesteşte următoarele: „Stareţul ajuta foarte multă lume. Era foarte milostiv. Odată i-am împletit o flanea, dar când a întâlnit pe drum o femeie nebună, şi-a scos-o îndată şi i-a dat-o aceleia ca să nu răcească. Îi dădeam şi multe alte lucruri, dar el, la rândul său, le dăruia primului om pe care îl întâlnea." Domnul Toma Tasios ne-a mărturisit: „Stareţul ducea în fiecare săptămână alimentele necesare unui oarecare bătrân, care locuia singur într-o peşteră, părăsit de toţi, şi îl spăla cu mâinile sale. Pornea de la mănăstire dis-de-dimineaţă şi se ducea la acela, fără să ştie nimeni despre aceasta."

Domnul Lazăr Sterghiu îşi aminteşte că Stareţul vizita regulat o femeie săracă, ce locuia într-o cocioabă, şi îi ducea alimente.

Împotrivire mucenicească faţă de ispită

Stareţul nu se îngrijea numai de nevoile materiale ale oamenilor, ci cu mult mai mult de mântuirea sufletului lor nemuritor. El însuşi ne-a povestit: „Am întrebat odată despre o fostă colegă de şcoală a mea şi am aflat că apucase pe un drum greşit. Atunci am început să mă rog ca să o lumineze Dumnezeu să vină să-i vorbesc. Adunasem multe citate despre pocăinţă. Odată aceea a venit împreună cu alte două-trei femei. Apoi venea adesea cu fiul ei, aducând lumânări şi untdelemn. Într-o zi cineva mi-a spus: «Părinte, aceasta se făţărniceşte. Într-un fel se arată aici şi altfel jos unde se desfrânează cu poliţiştii.»

Următoarea dată când aceea a venit la mănăstire, am certat-o cu asprime, iar ea a plecat plângând. Peste puțin timp mi-am simțit tot trupul arzând de o puternică poftă trupească. Am mers și m-am rugat, dar nimic. Eram nedumerit de ce mi se întâmpla această ispită. M-am rugat din nou, dar fără nici un rezultat. Atunci am luat securea, mi-am pus piciorul stâng pe un lemn, am sprijinit tăișul securii de gambă și cu un ciocan am început să lovesc în secure. Am tăiat astfel șapte bucățele de carne. Nădăjduiam ca prin această durere să se împuținеze înfierbântarea trupească, dar nimic. Mi s-a umplut gheata de sânge, dar războiul nu a cedat. Atunci m-am ridicat și, lăsând mănăstirea deschisă, m-am îndreptat spre pădure. «Mai bine să mă mănânce urșii», mi-am spus.

Mergând spre pădure, am căzut istovit pe marginea cărării. Mă tot gândeam de ce mi-a venit această ispită și încercam să găsesc o explicație, să-i aflu pricina. Atunci mi-a venit deodată în minte femeia pe care o certasem și mi-am spus în gând: «Dumnezeul meu, dacă aceasta simte un astfel de război trupesc, cum să i se împotrivească, sărmana?» Asta a fost. M-am pocăit pentru că am mustrat-o așa de aspru, am cerut iertare de la Dumnezeu și îndată m-am simțit ca și cum aș fi ieșit dintr-o baie răcoroasă. Înfierbântarea trupească îmi dispăruse cu totul." Apoi Starețul a adăugat: „Atunci când simțim poftă trupească, nu este de vină întotdeauna trupul. Ci se poate ca războiul trupesc să provină și din gândurile de judecată și mândrie. Mai întâi trebuie să găsim pricina ispitei și

apoi să acționăm în modul potrivit. Nu să începem îndată posturile, privegherile etc."

Această întâmplare arată cugetarea sa muceniceascǎ. Prin aceasta a dovedit că prefera să moară, să devină pradă fiarelor, decât să păcătuiască fie și cu gândul. A dat cu adevărat sânge ca să primească Duh. Nici din Viețile Sfinților nu lipsesc astfel de pilde. Spre exemplu, când Avva Pahon[51] a fost ispitit de pofta trupească, s-a dus în bârlogul unei hiene ca să fie mâncat de aceea, iar mai apoi și-a pus un șarpe otrăvitor pe trup, ca fiind mușcat de el să moară, dar Dumnezeu l-a păzit și i-a dăruit și nepătimirea.

Semnele acelor tăieturi i-au rămas Starețului pe picior până la adormirea sa. Cei care au ascultat povestirea Starețului le-au văzut, le-au pipăit și mărturisesc aceasta.

Lupte împotriva ereticilor

Încă înainte de venirea Starețului apăruseră în Konița niște eretici evangheliști, care făceau prozelitism și se extindeau continuu. Aveau o sală unde se adunau. Era ca un viespar primejdios.

Dumnezeu l-a folosit pe Părintele Paisie care, deși avea puțină școală, era plin de har și de putere și avea o mare râvnă pentru Ortodoxie, pentru a alunga pe lupii ereziei protestante.

Chiar de la început s-a informat amănunțit despre ceea ce credeau aceia. Apoi a scris un text în care

[51] Paladie al Elenopolei, *„Istoria lausiacă"*, pg. 59-61 (ed. rom.).

arăta cine sunt evangheliştii şi l-a pus în mănăstire ca să fie citit de închinători.

Îşi trimitea oamenii săi la adunările acelora pentru a vedea cine le urmăreşte cuvântările. Apoi îi chema îndeosebi pe cei ce ascultau predicile ereticilor şi îi sfătuia. Şi astfel îi făcea să nu mai meargă la adunările eretice. Pe câţiva dintre aceştia i-a luat ca lucrători în mănăstire şi i-a convins să rupă legătura cu acea organizaţie eretică. Aceia au devenit apoi nişte creştini foarte buni.

A dat şi „binecuvântare" câtorva copii să meargă noaptea şi să fure plăcuţa care era pusă la intrarea sălii în care se adunau evangheliştii. După discuţia pe care a avut-o cu pastorul acelora, care venea din Tesalonic, l-a convins să nu mai vină în Koniţa. Prin rugăciunile sale şi prin înfruntarea acelei situaţii cu mult discernământ, i-a întors pe toţi cei ce fuseseră atraşi de evanghelişti şi astfel Koniţa a devenit iarăşi „o turmă şi un păstor".

Apoi au apărut makrakiştii[52], dar Stareţul nu i-a lăsat nici pe aceia să-şi înfăptuiască planurile. Le-a vorbit oamenilor şi despre rătăcirea acestora. A acţionat energic şi la timpul potrivit şi astfel au plecat şi aceştia fără să-şi atingă scopurile.

S-a interesat şi de musulmanii din Koniţa şi le-a arătat multă dragoste. Îi ajuta în nevoile lor şi îi aduna în fiecare vineri într-o casă a lor şi discuta cu ei. Nădăjduia ca, prin dragostea sa să-i convingă pe

[52] Adepţii lui Makrakis Apostolos (1831-1905), care învăţa că omul nu este constituit numai din trup şi suflet, ci şi din duh. Din această pricină Biserica l-a condamnat ca fiind eretic.

aceia să se facă creştini. Şi într-adevăr unii dintre ei au devenit creştini.

Povăţuit de Duhul Sfânt

Stareţul ne-a povestit: „Au venit la Stomiu doi părinţi pentru a rămâne cu mine. Aveam o chilie mare şi am vrut să o despart în două, dar nu aveam bani. De aceea m-am hotărât să împrumut cinci sute de drahme. Dimineaţa am pornit spre sat. Pe drum am aflat o troiţă. M-am închinat, am aprins candela de acolo şi am mers mai departe. Ajungând la o casă, ceva mă îndemna să bat la uşă. Am ciocănit şi îndată ce m-a văzut stăpânul casei s-a bucurat. «Voiam să vă întâlnesc, mi-a spus. Aceştia i-am făgăduit Maicii Domnului.» Şi spunând acestea mi-a dat cinci sute de drahme, exact suma de care aveam nevoie.

Altădată am simţit din nou un îndemn lăuntric puternic să merg într-un anumit oraş mare (Ioannina). Neputând să nu ascult de acest îndemn, am mers. Nu ştiam pentru ce merg acolo, nu aveam vreun scop concret. Mergând pe străzile oraşului, am trecut prin faţa unui oarecare magazin. Am intrat şi am cumpărat de acolo câteva pahare pentru candelele din biserică, fără să am absolută nevoie de ele. Apoi, când am ajuns în faţa unei case, lângă un pasaj, acest imbold interior m-a îndemnat să intru. Am făcut ascultare şi am bătut la uşă. Mi-a deschis o femeie îmbrăcată în negru, care avea vreo patruzeci şi cinci de ani. Îndată ce m-a văzut, a căzut la picioarele mele şi timp de

cincisprezece minute a strigat continuu: «Iisuse al meu, îţi mulţumesc! Îţi mulţumesc, Iisuse al meu!»

Apoi am intrat amândoi înăuntru, unde se mai aflau încă două femei. Am stat şi am discutat de la 11 dimineaţa până la 5 după-amiază. Apoi am făcut Paraclisul Maicii Domnului. Aceea stătea în genunchi şi plângea, cântând Paraclisul pe de rost.

Ea rămăsese văduvă din tinereţe. Era foarte bogată. Dădea fetelor orfane o parte din averea ei. Aştepta să-şi rânduiască în chip folositor averea şi apoi să meargă la mănăstire. Între timp fusese la Ierusalim şi se făcuse în taină călugăriţă. De atunci purta haine negre, asemănătoare celor călugăreşti. Ruga cu stăruinţă pe Dumnezeu să-i trimită un monah care să o înveţe vieţuirea monahală. După ce Dumnezeu i-a împlinit această dorinţă şi şi-a rânduit averea în chip folositor, a mers într-o mănăstire aflată pe o insulă[53].

Atunci ea mi-a spus că exista o altă monahie în ascuns, care vindea la un magazin. Auzind aceasta am mers să o cunosc. Această călugăriţă îşi asumase sarcina de a-i creşte pe copiii orfani ai fratelui ei, care îşi pierduseră mama. Adeseori mintea îi era răpită în contemplaţie. Oamenii care mergeau să cumpere câte ceva de la magazin nu înţelegeau ce se întâmplă cu ea, ci credeau că din multa supărare nu mai era în toate minţile. Aşadar luau singuri lucrurile de care aveau nevoie, lăsau banii pentru ele şi plecau.

Amândouă erau nişte suflete alese."

---

[53] În Mănăstirea «Faneromeni» din Salamina. Acolo şi-a dus viaţa călugărească Monahia Ana, pe numele ei mirenesc Atena Hagi, care în anii ocupaţiei germane a desfăşurat o importantă activitate în folosul neamului.

Atacuri demonice

Stareţul auzise că vechii părinţi ai Mănăstirii Stomiu coborau în prăpastie pentru mai multă linişte şi de aceea a încercat şi el să facă acest lucru. A luat aşadar o frânghie, s-a legat cu ea, iar celălalt capăt al ei l-a legat de un copac. În timp ce cobora, la un moment dat a aflat o suprafaţă dreaptă, aproape dreptunghiulară, şi a păşit pe ea. Voia să se roage acolo. A găsit câteva pietre şi le-a aşezat pe margine făcând un mic zid. Dar de îndată ce a început să se roage, a venit diavolul în chipul unui vârtej puternic şi-l împingea către prăpastie. Atunci Stareţul a chemat-o în ajutor pe Maica Domnului: „Maica Domnului, mântuieşte-mă!" Şi îndată vârtejul s-a oprit şi astfel a fost izbăvit tocmai atunci când ajunsese pe marginea prăpastiei şi se sprijinise cu piciorul numai de acele pietre pe care le aşezase. Acea prăpastie este atât de înfricoşătoare, încât te cuprinde ameţeala chiar şi numai dacă priveşti la ea.

Ne-a povestit Stareţul şi despre un alt atac pe care l-a suferit din partea dracilor: „Odată, pe când mă rugam în biserică, pe la miezul nopţii am auzit zăvorul de la uşă închizându-se şi deschizându-se continuu: «cric-cric». În acelaşi timp se auzeau voci şi lovituri. Se făcuse ora unu şi diavolul tot nu se liniştea. În mănăstire nu mai era nimeni. Atunci m-am gândit să nu ies afară, de vreme ce este diavolul la uşă. Aşadar am intrat în Sfântul Altar şi am privegheat acolo până dimineaţa."

Izbăvire prin pronia dumnezeiască

„Odată, pe vremea când lucram la refacerea mănăstirii, ne-a spus Stareţul, trebuia să merg numaidecât să aduc nişte materiale de construcţie de la o distanţă de două ore de mers. Pe drum, într-un anumit loc, pe care eu îl numeam «Golgota», am întâlnit un cunoscut care avea cu el trei catâri încărcaţi cu lemne. Se răsturnaseră samarele lor şi unul dintre catâri se afla chiar lângă prăpastie, fiind în primejdie să cadă în ea.

M-am gândit că dacă voi merge să-l ajut, voi întârzia. Dar conştiinţa nu m-a lăsat să rămân indiferent faţă de necazul acelui om şi astfel am mers să-l ajut. «Dumnezeu te-a trimis, Părinte», mi-a spus acela.

L-am ajutat să descarce catârii şi să-i încarce din nou, iar apoi am plecat. Întârziasem aproape douăzeci de minute. Pe drum am văzut că avusese loc o alunecare de teren pe o lungime de trei sute de metri. Atunci mi s-a spus că aceasta avusese loc cu douăzeci de minute mai înainte, adică chiar în momentul în care, după socoteala mea, aş fi ajuns acolo dacă nu l-aş fi ajutat pe acel om. Ar fi fost cu neputinţă să scap. Toate s-au petrecut cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Ca să mă mântuiască, El a îngăduit să fie încercat acel om. Acela mi-a mulţumit de mii de ori pentru ajutor, deşi eu ar fi trebuit să-i fi mulţumit, fiindcă fusesem izbăvit prin el de la o moarte sigură. Atunci m-am întors şi am strigat către el de departe: «Barba[54]-Anastasie, m-ai salvat! Dumnezeu te-a trimis!»"

[54] Termen de adresare către persoanele mai în vârstă.

Stareţul la Sfânta Mănăstire Stomio.

Vizitat de Maica Domnului în timpul nopții

Două femei evlavioase din Konița, Popi Murelatu și Penelopi Barbuti, îl ajutau pe Stareț la cultivarea grădinii mănăstirii.

Într-o seară, după Pavecerniță, au mers la arhondaric să se odihnească și au adormit devreme. S-au trezit însă, când au auzit bătând toaca de fier. Au ieșit din cameră și l-au văzut pe Stareț ieșind și el din chilie și spunându-le: „Binecuvântatelor, nu v-am spus să nu bateți toaca în timpul nopții?" Atunci ele i-au răspuns cu nedumerire că nu făcuseră aceasta. Și în același timp au zărit o femeie intrând în biserică. Au văzut-o dintr-o parte, de la umăr în jos, mâna și veșmântul. Era Maica Domnului, a cărei vizită tocmai fusese vestită prin loviturile de toacă.

Deși până atunci Starețul vorbise tare celor două femei, în acel moment, din evlavie și teamă, le-a făcut semn să meargă în tăcere la camera lor, după care s-a dus și el la chilia sa.

Pe la miezul nopții le-a chemat în biserică și au făcut Paraclisul Maicii Domnului. Apoi le-a zis: „Dumnezeu v-a învrednicit să o vedeți pe Maica Domnului. Dar să nu spuneți aceasta nimănui."

Nălucire drăcească

„Într-o noapte, ne-a povestit Starețul, stăteam în chilie pe un scăunel și rosteam Rugăciunea. Dintr-odată am auzit afară, în curte, muzică de viori și daule[55], voci și

[55] Instrument popular grecesc, asemănător cu toba.

cântece. M-am sculat și am privit pe fereastră să văd ce se întâmplă, dar nu se vedea nimic, era liniște desăvârșită. Atunci am înțeles că toate fuseseră de la diavolul.

Nici nu am apucat bine să mă așez pe scăunel pentru a-mi continua Rugăciunea, când dintr-o dată mi s-a umplut chilia de o lumină puternică. Atunci a dispărut acoperișul, iar lumina se vedea ajungând până la cer. În vârful stâlpului de lumină se afla ceva ca un chip de tânăr blond, care semăna cu Hristos. Se vedea doar jumătate din chip, precum și o inscripție luminoasă: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu.» Când m-am ridicat să privesc mai bine chipul, am auzit un glas spunându-mi: «Te-ai învrednicit să-L vezi pe Hristos.» Chiar în acea clipă am privit în jos ca să văd unde calc, vrând să-mi schimb poziția pentru a vedea în întregime acel chip, dar în același timp am gândit: «Și cine sunt eu, nevrednicul, ca să-L văd pe Hristos?» Atunci într-o clipă a dispărut acea lumină și părutul Hristos, iar tavanul se afla la locul lui."

Deoarece nu a reușit să-l înșele cu acea falsă vedenie, diavolul, ca să se răzbune, l-a zgâriat pe picioare, iar din acele zgârieturi i-a curs mult sânge.

Pornind de la această întâmplare, Starețul spunea despre vedenii: „Așa începe înșelarea. Dacă nu m-ar fi ajutat Domnul să-mi dau seama că acea vedenie era diavolească, ar fi început după aceea vrăjmașul să-mi arate la «televizor» pe Hristos, Maica Domnului, profeții etc. Și astfel cade omul în înșelare. De aceea trebuie să nu primim ușor vedeniile, chiar de-ar fi de la Dumnezeu. Iar el se bucură de aceasta, deoarece

astfel arătăm smerenie şi luare aminte, lucruri pe care El le cere de la noi. Ştie Dumnezeu modul în care să ne arate şi să ne înveţe ceea ce vrea El."

Familiaritate cu animalele sălbatice

Marea dragoste a Stareţului pentru Dumnezeu şi pentru chipul Său, omul, îi umplea inima, iar revărsarea ei îmbrăţişa şi făptura necuvântătoare. Iubea în mod deosebit animalele sălbatice, iar acelea simţeau dragostea lui şi se apropiau fără frică de el.

Un pui de căprioară venea şi mânca din mâinile lui. Stareţul i-a făcut o cruce pe frunte cu vopsea. I-a înştiinţat pe vânători să nu vâneze prin apropierea mănăstirii şi să ia aminte să nu-l împuşte pe acest pui de căprioară cu cruce în frunte oriunde l-ar găsi. Dar din păcate, un vânător, dispreţuind porunca Stareţului, a văzut într-o zi căprioara şi a împuşcat-o. Stareţul s-a mâhnit mult şi a spus despre acela un cuvânt profetic, care s-a adeverit întru totul. Nu menţionăm ce i-a profeţit atunci Stareţul, deoarece acea persoană este încă în viaţă.

În pădurea din jurul mănăstirii trăiesc mulţi urşi. Odată Stareţul a întâlnit un urs pe o cărare îngustă, în timp ce urca la mănăstire cu un măgăruş încărcat. Ursul s-a strâns într-o margine ca să treacă Stareţul. Acesta, la rândul său, i-a făcut semn cu mâna să treacă el mai întâi. „Iar ursul, povestea Stareţul glumind, şi-a întins laba, m-a prins de mână şi m-a tras puţin ca să trec eu primul." Atunci Stareţul i-a zis: „Mâine să

nu mai apari pe aici, pe jos, deoarece aştept ceva lume. Altfel te voi prinde de ureche şi te voi lega la iesle."

Stareţul spunea că ursul are multă laşitate. Când se află în primejdie, arată că nu se teme, dar apoi pleacă fugind.

Un urs venea adesea la mănăstire şi obişnuindu-se cu Stareţul, era hrănit de el. Stareţul îl anunţa dinainte să nu se arate pe la mănăstire în zilele când ştia că va veni lume, ca să nu-i înfricoşeze pe oameni. Dar uneori ursul, încălcând porunca Stareţului, apărea pe neaşteptate, iar cei care îl vedeau se înspăimântau. Mulţi au văzut acest urs. Printre aceştia a fost şi Ecaterina Patera, precum povesteşte chiar ea: „Într-o noapte urcam cu lanterna la mănăstire pentru a prinde Sfânta Liturghie. Dintr-o dată am auzit un zgomot, care m-a făcut să îndrept lanterna într-acolo. Atunci am văzut un animal care semăna cu un câine mare. M-a urmat până la mănăstire. Când am ajuns, l-am întrebat pe Părintele Paisie dacă acel câine este al mănăstirii. Dar Stareţul mi-a răspuns: «Câine este acesta? Ia uită-te mai bine. Este un urs.»"

Alte întâmplări de la Stomiu

Odată cineva a intrat în casa doamnei Penelopi Barbuti şi i-a furat puţinii bani pe care îi economisise, cinci sute cincizeci de drahme. Imediat aceea a urcat mâhnită la mănăstire ca să-i vestească Stareţului despre aceasta. El o aştepta lângă dudul din afara mănăstirii. Văzând-o, i-a strigat de departe:

„Nu fi supărată, se vor afla. Cinci sute cincizeci de drahme erau, nu-i așa? Peste cincisprezece zile îi vei găsi."

După treisprezece zile aceea l-a întâlnit din nou pe Stareț și i-a spus că încă nu găsise banii. „Binecuvântat-o, i-a răspuns el, nu ți-am spus că peste cincisprezece zile? De ce ești nerăbdătoare?"

Într-adevăr, în cea de-a cincisprezecea zi o femeie i-a adus doamnei Penelopi banii pe care îi furase fiul ei.

* * *

În duminicile în care nu se săvârșea Sfânta Liturghie în mănăstire, Starețul cobora în Konița pentru a lua parte la Sfânta Liturghie și a se împărtăși. Sâmbătă, la ora douăsprezece noaptea închidea mănăstirea și pleca. Ajungea în Konița într-o oră. Mergea la gropniță și timp de șase-șapte ore se ruga pentru vii și adormiți, până când paraclisierul deschidea biserica.

Într-una din acele nopți a văzut osemintele din gropniță împrăștiind lumină. Nu cumva acesta a fost un semn pentru a-i arăta Starețului că sufletele celor adormiți simțeau rugăciunile lui?

* * *

Domnul Lazăr Sterghiu, care a lucrat o perioadă în mănăstire, povestește: „Într-o sâmbătă cofram un zid pentru a turna o centură de susținere, în timp ce Părintele Paisie făcea curat în biserică. Pe la ora unsprezece l-am văzut făcându-mi semn cu mâna, vrând să-mi spună ceva. A sosit ora douăsprezece și am mers să mâncăm, dar el nu vorbea deloc, își

pierduse vocea. «Ce ai pățit, Părinte Paisie?», l-am întrebat. El însă era liniștit, ca și cum nu se întâmpla nimic. «Să merg jos după un medic?», l-am întrebat. Nu m-a lăsat. Ne înțelegeam prin semne. Următoarea sâmbătă l-am auzit psalmodiind, în timp ce spăla candelele. Apoi, când a ieșit afară cu icoana Maicii Domnului, l-am sărutat de bucurie că vorbea."

În acele zile când Starețul își pierduse vocea, a urcat la mănăstire și Penelopi Barbuti și văzându-l că nu vorbește, a început să plângă. După ce i-a revenit vocea, aceea l-a întrebat: „Ce ai pățit, Părinte?" Iar Starețul i-a spus că mai pătimise aceasta și în Sfântul Munte, dar a primit vestire că nu i se va mai întâmpla așa ceva. Și într-adevăr așa a și fost.

* * *

„Odată, pe când ne construiam casa, povestește Ecaterina Patera, Starețul a venit în satul nostru, Sfântul Gheorghe, ca să o vadă pe mama. Atunci un băiețel de opt ani, care se numea Ștefan, a căzut de la etaj jos, pe ciment și s-a lovit la cap. I s-a făcut o rană mare, de unde îi curgea mult sânge. Bunica și mama lui, precum și toți cei ce erau de față, țipau și nu știau ce să facă.

– De ce strigați așa? i-a întrebat Starețul.

Apoi a coborât la copil și cu o cruce pe care o purta la el, a făcut asupra lui semnul Sfintei Cruci. După aceea a cerut puțină vată și i-a pus-o pe rană. Nu a mai fost nevoie nici de medic și nici vreo cicatrice nu i-a rămas."

* * *

Odată a întârziat în Konița pentru că i-a catehizat pe niște musulmani. Se înnoptase, dar pentru a nu-i

rămâne vecernia nefăcută, a început să o facă rostind Rugăciunea, în timp ce urca spre mănăstire. Deodată diavolii i-au smuls metania din mână. Atunci Stareţul a îngenunchiat şi a rămas acolo rugându-se. Apoi le-a spus:

– Nu voi pleca de aici, până ce nu-mi veţi aduce metania.

Iar aceia, siliţi de puterea rugăciunii, i-au adus-o îndată.

* * *

Altădată a vizitat mănăstirea primarul oraşului împreună cu alte oficialităţi. Stareţul nu a încercat deloc să-i linguşească pentru ca aceştia să ajute mănăstirea. El nu era învăţat să-i impresioneze pe oameni. Aşadar, când a mers să le dea o trataţie, nu a început de la primar, ci de la bătrânul Gheorghe, un ţăran simplu şi evlavios, deoarece acesta era mai vrednic de cinste decât toţi ceilalţi. Deşi cinstea pe oamenii care aveau diferite demnităţi, de data aceasta a cinstit mai mult virtutea, – căci *„cinstea omului este virtutea"*[56] –, iar nu persoana care avea doar demnitatea, fără ca aceasta să fie însoţită şi de virtute.

* * *

Domnul Toma Tasios din Koniţa povesteşte: „Odată l-am întâlnit pe Stareţ la autogara din Ioannina. Am călătorit împreună. Pe drum s-a întâmplat un accident grav. S-au ciocnit trei autobuze şi un camion. Dar autobuzul nostru, ca şi cum ar fi fost luat de o putere nevăzută, a ajuns la cinci metri în afara drumului, fără să păţească nimic. Atunci i-am spus Stareţului:

[56] Sfântul Ioan Gură de Aur, *Erminie la Psalmul 58.*

– Dacă nu erai Sfinţia Ta, Părinte Paisie, am fi devenit stâlp de sare.

Însă el mi-a spus:

– Ai văzut pe vreunul să-şi facă semnul Sfintei Cruci? Când intri în autobuz, fă rugăciune ca să călătoreşti cu bine."

Doamna Penelopi Barbuti ne-a povestit următoarele: „Când îl durea capul, Stareţul îl sprijinea de icoana Maicii Domnului şi îi trecea durerea.

Făcea prescuri fără să folosească drojdie. Făcea asupra lor semnul Sfintei Cruci şi astfel creşteau.

Într-o zi mi-a spus:

– Vor veni trei vânători. Să le găteşti nişte fasole.

Şi într-adevăr au venit trei vânători şi au cerut să mănânce fasole. Aceştia aveau carne în traistă, dar au agăţat-o afară într-un copac, fiindcă Stareţul nu îngăduia să se frigă carne în mănăstire."

* * *

În Ioannina Stareţul a cunoscut o mireancă ce avea darul proorociei. Voia să cumpere nişte sticle de lampă, dar nu îi ajungeau banii. Îi mai trebuiau treisprezece drahme. În timp ce trecea pe lângă casa aceleia, a auzit-o spunând cuiva:

– Dă-i Părintelui treisprezece drahme ca să cumpere sticle de lampă.

Plecarea de la Stomiu

Locuitorii acelui ţinut aveau evlavie la „Călugăr", precum îl numeau pe Stareţ. Îl iubeau în mod sincer şi îl ajutau, deşi nu înţelegeau întru totul ce comoară se ascundea în el. Pe chipul său vedeau ceva deosebit. Erau robiţi de dragostea şi bunătatea

sa. Stareţul era pentru ei îngerul păzitor, mângâierea şi sprijinul în greutăţile lor. Copiii mici de atunci, care astăzi sunt oameni maturi, şi-l amintesc ca pe un călugăr foarte slab, străbătând drumurile Koniţei cu pas grăbit, păşind gânditor, fără ca privirea sa să rătăcească în dreapta şi-n stânga.

Faima virtuţii sale se răspândise dincolo de hotarele Koniţei. Veneau oameni şi din alte locuri ca să-l vadă. Un grup de tineri care studiau teologia s-au legat duhovniceşte de el. Comunicau cu el prin scrisori, îl vizitau şi rămâneau un timp în mănăstire. Aceştia au fost ajutaţi mult duhovniceşte de către Stareţ şi aproape toţi au urmat viaţa monahală.

Unii vizitatori însă nu încetau să-l mâhnească cu obiceiurile lor lumeşti, pe care nu voiau în nici un chip să le părăsească. Aceştia făceau diferite demersuri pe lângă autorităţi ca să facă drum de maşină şi teleferic până la mănăstire. Unii dintre aceştia se mâhniseră că Stareţul suprimase distracţiile lumeşti din curtea mănăstirii, pe care le făceau în ziua hramului şi pentru aceasta i se împotriveau. Alţii cereau izgonirea lui din mănăstire ca să poată abuza de clădirile ei şi de pădure. Existau însă şi alte motive.

La început a părăsit mănăstirea doar pentru o lună. Iată ce l-a îndemnat să facă aceasta: în ajunul hramului a mers în biserică pentru a face slujba, iar când a terminat a văzut afară mai mulţi vizitatori care aprinseseră focuri în curte şi jucau. Atunci şi-a luat rasa şi a plecat noaptea mâhnit spre Sfântul Munte. „Încă nu s-au maturizat duhovniceşte", şi-a spus. Dar apoi s-a întors la rugămintea multora.

În anul 1961 a plecat din nou în Sfântul Munte. Locuitorii Koniţei, pentru a-l face să se întoarcă, au trimis la Sfânta Mănăstire Filoteu o scrisoare cu

semnăturile celor ce doreau ca el să se întoarcă la Stomiu. Cereau Stareţului să aibă milă de ei şi să se reîntoarcă.

Într-o epistolă de-a sa, el scrie: „Plecând din Koniţa, toţi locuitorii de acolo s-au mâhnit. La câteva zile după ce am ajuns la Mănăstirea Filoteu, a sosit pe neaşteptate o scrisoare de la primar ce conţinea semnăturile multor oameni, precum şi cea a prefectului, prin care cereau ca Părinţii din conducerea mănăstirii să-mi îngăduie să mă întorc la Mănăstirea Stomiu, deoarece aveau mare nevoie etc. Deşi aceia au scris motivele pentru care cereau să mă întorc, părinţii de aici nu au fost cu toţii de acord pentru a-mi da binecuvântare să fac aceasta. Am aflat că vor ajunge chiar până la patriarhul Atenagora şi la Averof, ministrul de externe, ca aceia să-l roage pentru aceasta pe Guvernatorul Sfântului Munte, care aparţine de Ministerul de Externe."

După multe rugăminţi insistente Stareţul s-a întors din nou la Stomiu primind, pe data de 7 august 1961, binecuvântarea scrisă de a părăsi Mănăstirea Filoteu.

Fratele său Luca şi Dimitrie Korţinoglu, din proprie iniţiativă, văzând greutăţile rămânerii Stareţului la Stomiu, au zidit la marginea Koniţei o căsuţă ce cuprindea o chilie, o bisericuţă şi un atelier, în care nădăjduiau că va locui Stareţul. Nu voiau ca el să plece şi astfel să se lipsească de preţioasa lui prezenţă.

Deşi înnoise mănăstirea, îi alungase pe eretici (poate că acest lucru a fost cel mai important din cele săvârşite aici) şi îi ajutase pe mulţi, gândul îi spunea că nu face nimic şi adesea se mustra pe sine cu cuvintele: „Eu sunt călugăr, ce caut aici în lume?" Şi se plângea Maicii Domnului: „Prea Sfântă Născătoare

de Dumnezeu, eu ţi-am cerut pustie şi tu m-ai adus în lume."

Se vede că a primit răspuns la rugămintea lui, fiindcă mai târziu, când l-a întrebat Părintele Cosma, egumenul de acum al Mănăstirii Stomiu, cum de a plecat, a răspuns: „Ei, i-am spus Maicii Domnului să-mi arate unde vrea să merg şi mi-a spus că în Sinai."

Odată, când a vizitat mănăstirea un teolog care stătea atunci la Mănăstirea Sinai, – Damian, arhiepiscopul de acum al Sinaiului –, Stareţul i-a trimis o scrisoare arhiepiscopului de atunci, Porfirie. L-a întrebat dacă îl primeşte să rămână undeva în afara Mănăstirii Sfintei Ecaterina, fără ca părinţii de acolo să aibă vreo obligaţie faţă de el (de a-i asigura hrana etc.). Şi a primit răspuns afirmativ.

Şi astfel, pe 30 septembrie 1962, atunci când a văzut că şi-a terminat misiunea sa în pustia lumii şi după ce şi-a împlinit făgăduinţa făcută Maicii Domnului, a părăsit definitiv Mănăstirea Stomiu şi a pornit către Muntele Sinai cel călcat de Dumnezeu. Nu a spus nimănui adevăratele motive ale plecării lui, deoarece lumea ar fi făcut răscoală. Le-a spus numai că merge acolo pentru tratament. Când Stareţul a plecat, mulţi au plâns, deoarece el le fusese mângâiere.

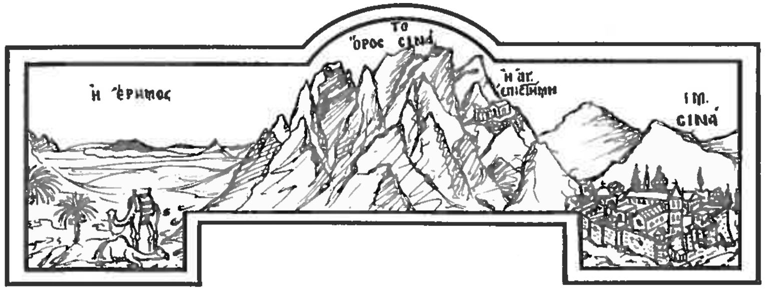
Stareţul nu numai că a înnoit Mănăstirea Stomiu şi a scris istoricul ei, ci şi-a scris şi propria sa istorie acolo, pe stâncile Stomiului, prin nevoinţele şi experienţele sale mai presus de fire pe care le-a trăit. Locuitorii Koniţei păstrează cu evlavie amintirea „Călugărului", care astăzi este cunoscut aproape peste tot sub numele de Părintele Paisie.

VIII.

PUSTNIC LA MUNTELE SINAI

Stareţul aşezat lângă sihastria sa.

Mutarea la Sinai

Domnul Stavros Baltoianis, pictor restaurator, locuitor în Atena, povesteşte: „În toamna anului 1962, în urma unei invitaţii am pornit spre Mănăstirea de pe Muntele Sinai pentru a lucra la restaurarea icoanelor ei.

În Cairo, la metocul mănăstirii, într-o zi, pe la ora prânzului l-am cunoscut pe Monahul Paisie, care de asemenea urma să meargă la Sinai. Era foarte slab, mânca foarte puţin şi era mereu tăcut. O tuse persistentă arăta că avea o sănătate şubredă.

Aşteptând să se aranjeze plecarea noastră spre mănăstire, am rămas în Cairo aproximativ o săptămână. În aceste zile am putut observa că Părintele Paisie evita să mănânce mâncarea pe care ne-o ofereau, iar atunci când mânca, o făcea numai pentru că simţea că trebuie să se supună. Încă de atunci am înţeles că printre virtuţile sale monahale era şi adevărata ascultare făcută întru cunoştinţă.

Când cele pentru plecarea noastră au fost aranjate, am urcat bagajele în taxi şi am pornit. Îmi amintesc că pe tot timpul călătoriei până la Suez,

Părintele Paisie a rămas tăcut. Micul nostru popas la Suez a fost necesar atât pentru puţină odihnă, cât şi pentru a mânca ceva. Acolo, atât eu cât şi un alt călător am cumpărat unele lucruri, în special alimente. Când l-am invitat pe Părintele Paisie să mănânce cu noi, nu am primit nici un răspuns afirmativ. El s-a mulţumit numai să-şi potolească setea umezindu-şi buzele cu puţină zeamă din mica lămâie egipteană pe care o luase cu el şi care a fost singura lui provizie de alimente.

Peste noapte am rămas în Faran, iar a doua zi dimineaţa am pornit spre Sinai. Am ajuns la mănăstire pe la amiază. Părintele Paisie a fost condus îndată la chilia lui, iar eu am rămas cu colegul meu, Anastasie Margaritov, care mă aştepta să lucrăm la restaurarea icoanelor. Nu după mult timp am aflat că Părintele Paisie, de îndată ce a intrat în chilie a scos salteaua de pe pat şi lampa electrică. Cumpătarea, râvna pentru asceză, curăţia sufletească şi desăvârşita sa dăruire faţă de Dumnezeu nu au întârziat să se facă cunoscute şi celorlalţi. Îşi îndeplinea în tăcere îndatoririle încredinţate de mănăstire. În curând s-a dovedit a fi un preţios mădular al mănăstirii.

De asemenea, degrabă s-au făcut cunoscute şi alte daruri şi cunoştinţe ale lui, precum abilitatea în prelucrarea şi finisarea lemnului. Iar lucrul acesta ne-a dat şi ideea să cerem de la mănăstire ca tânărul monah să ne ajute la lucrările în lemn, care de obicei se ivesc la restaurarea icoanelor.

A lucrat cu mult succes mai ales la prelucrarea şi pregătirea suportului de lemn pe care a fost aşezată

icoana lui Hristos[57], care din pricina deteriorării se crăpase în două. Cu îndemânare şi cu inventivitate, Părintele Paisie a făcut un al doilea suport de lemn, pe care l-a scobit după vechile dimensiuni ale icoanei şi în care am pus cele două părţi ale ei. Am lăsat între ele golul pe care l-am apreciat că se crease între cele două bucăţi ale icoanei şi pe care urma să-l completeze privirea închinătorului. Şi astfel Părintele Paisie a rămas alături de noi, săvârşind cu atenţie şi responsabilitate lucrările în lemn necesare restaurării icoanelor. În toată această perioadă a lucrat în tăcere şi cu spor, răspândind în acelaşi timp bună cuviinţă şi sfinţenie. Renunţarea regulată la masa de prânz, trupul lui foarte slab şi tusea continuă ne-au făcut să ne neliniştim pentru sănătatea lui şi adeseori încercam să-l convingem să renunţe la nevoinţa lui atât de aspră. Nu voi uita niciodată chipul lui luminat pe care îl avea atunci când era nevoit să răspundă la sfaturile mele: «Stavros, acestea lasă-le în seama noastră, a monahilor.»

Am stat la mănăstire aproximativ patruzeci de zile şi Părintele Paisie era întotdeauna acelaşi: nevinovat, foarte duhovnicesc, gânditor şi cufundat în rugăciune în timpul orelor când păstra tăcerea şi lucra. În ultima zi, după ce mi-am luat rămas bun de la el, am plecat având încredinţarea că las în urma mea un sfânt.

După o perioadă de mai mulţi ani am aflat despre Părintele Paisie că a devenit din ce în ce mai aspru cu

---

[57] Este vorba despre mult cinstita icoană a lui Iisus Hristos Atotţiitorul, care apare în cunoscutul catalog al icoanelor din Sinai.

sine. Nu mult după plecarea mea, aşa cum era de aşteptat, s-a retras departe de mănăstire într-o stâncă în muntele unde s-a arătat Dumnezeu. Acolo vieţuia într-o desăvârşită asceză şi cobora la mănăstire doar în zilele de sărbătoare."

Face să înceteze seceta

Când Părintele Paisie a mers pentru prima dată la Sinai, era mare secetă. În condiţii obişnuite, în această provincie plouă foarte rar. Dar în acel an era simţită în mod deosebit lipsa de apă. O caravană se pregătea să meargă să aducă apă de departe. Însă stareţul le-a spus: „Nu plecaţi nicăieri în această seară! Aşteptaţi până mâine!" În acea noapte Stareţul a făcut rugăciune şi a plouat mult.

Fericita viaţă pustnicească

Stareţul a cerut binecuvântare pentru a locui singur în pustie. Şi-a ales sihăstria Sfinţilor Galaction şi Epistimia, care era formată dintr-o bisericuţă în continuarea căreia se afla o chilie foarte mică. Această sihăstrie este aşezată la înălţime, într-un loc foarte frumos, exact în faţa sfântului vârf, la o distanţă de mai puţin de o oră de la mănăstire. La două sute de metri mai sus se află peştera Sfântului Galaction,iar puţin mai în spate este schitul unde a vieţuit Sfânta Epistimia împreună cu alte pustnice. Locuri sfinte şi binecuvântate! Cu toată ariditatea lor, aceste stânci pricinuiesc admiraţie. Aşadar, acolo

sus, ca un vultur şi-a ridicat Stareţul cuibul său sau mai degrabă şi-a întărit fortăreaţa acest vultur al Duhului.

Foarte aproape, „ca la o aruncătură de piatră" de locul lui pustnicesc se afla un izvoraş. În douăzeci şi patru de ore aduna doi-trei litri de apă. Stareţul spunea: „Mergeam cu o tinichea să iau apă ca să fac ceai sau să-mi ud puţin fruntea. Rosteam Acatistul Maicii Domnului plin de recunoştinţă, iar ochii mi se umpleau de lacrimi. «Dumnezeul meu, spuneam, puţină apă să beau. Nu vreau nimic altceva.»" Atât de preţioasă era această puţină apă pentru cel care voia să trăiască acolo în pustie! Dar şi pe aceasta Stareţul o împărţea cu animalele sălbatice şi cu păsările însetate ale pustiului.

„Părinte, cum trăiaţi când eraţi la Sinai?", l-a întrebat cineva. „Mâncarea mea, i-a răspuns Stareţul, era ceai cu posmag pe care îl făceam singur. Făceam turte şi le uscam la soare. Se făceau atât de tari, încât le sfărâmam ca pe sticlă. Uneori fierbeam şi orez pisat într-o cutie de conservă, care era şi ibric şi cratiţă şi farfurie şi pahar. Această cutie de conservă şi o lingură puţin mai mică decât una de supă erau toată vesela mea.

Mai aveam şi o flanelă, pe care o purtam noaptea pentru a rezista la frig. Beam şi câte un ceai negru ca să mă ajute la priveghere şi puneam şi o lingură de zahăr mai mult, care echivala cu o altă flanelă. (Adică acele calorii pe care le dădea acea lingură de zahăr erau ca şi cum aş fi purtat încă o flanelă.) Aveam şi un rând de haine de corp groase, pentru că noaptea

se făcea foarte frig. Nu aveam nici felinar, nici lanternă, ci numai o brichetă ca să văd puțin prin întuneric, atunci când mergeam pe vreo cărare cu scări de piatră. O mai foloseam și atunci când aprindeam focul cu vreascuri pentru a-mi face ceva cald de băut. Aveam și puține pietre pentru brichetă și o sticlă foarte mică cu gaz pentru a o umple atunci când se golea. Nimic altceva.

Odată am pus în pământ un răsad de roșii, dar după aceea m-a mustrat conștiința și l-am smuls. Mi se părea nepotrivit ca sărmanii beduini să nu aibă roșii, iar eu care eram călugăr să am, fie și numai un fir.

Ziua rosteam Rugăciunea și făceam lucru de mână. Rugăciune și lucru. Acesta era tipicul meu. Noaptea făceam câteva ore metanii fără să le număr. Nu citeam pravilă, ci o înlocuiam cu „Doamne Iisuse..." Ca să nu mă deranjeze cei curioși, făceam pe stânci cu vopsea verde un cap de mort (semnul care arată primejdie). Odată un turist german voia să urce sus. Credea că este teren minat, dar se vede că era experimentat în acestea, deoarece pășea cu atenție. A reușit să ajungă până sus. Eu îl urmăream de la înălțime. L-am lăsat să se apropie, după care am intrat în peștera Sfântului Galaction și am tras o legătură de spini la intrare. M-a căutat, dar nu a putut să mă afle și s-a întors înapoi."

Acolo Stărețul și-a simplificat foarte mult condițiile de trai ca să se dăruiască nevoinței cu toate puterile sale și fără răspândire. „Pustia pustiește patimile. Atunci când o respecți și te adaptezi ei, pustia îți dă

să-i simți mângâierea", spunea Stărețul mai târziu cu nostalgie, exprimând în puține cuvinte experiența lui din pustia sinaitică.

Stărețului îi plăcea să cerceteze locurile unde trăiseră asceți. Se minuna mai ales de micile lor peșteri. Într-un loc se mai păstra un mic bazin de apă, la alte peșteri se vedea stânca înnegrită de la focul pe care îl aprindeau din când în când pentru a-și pregăti mâncarea. Îl însuflețeau și îl mișcau sufletește aceste sihăstrii vechi. A cercetat și sihăstria Sfântului Gheorghe Arselaitu. Este un loc foarte liniștit, potrivit pentru pustnici. Stărețul a petrecut aproape fără mâncare Postul Mare în sihăstria Sfântului Ștefan, despre care se vorbește și în Scară[58] și care se află puțin mai jos de Sfântul Vârf. Acolo avea numai o tinichea, pentru a aduna apa care curgea dintr-un izvor ce curgea mai jos, la peștera Proorocului Ilie.

Avea ca tipic să umble desculț. Călcâiele i se crăpaseră atât de mult, încât curgea din ele sânge. Încălțările le ținea în traistă și le purta numai atunci când cobora la mănăstire sau întâlnea pe cineva pe drum. Cel care cunoaște condițiile pustiului știe cât de dureros este să meargă cineva desculț pe stânci și pe nisip. Ziua soarele arde atât de tare, încât beduinii pun ouă pe nisip și se coc, în timp ce noaptea stâncile sunt atât de reci, încât ți se pare că pășești pe gheață.

La mănăstire Stărețul cobora în fiecare Duminică sau o dată la cincisprezece zile. Ajuta la slujbă și se împărtășea. Avea o chiliuță mică în turn care era

[58] Sfântul Ioan Scărarul, „*Scara*", VII, 50.

foarte izolată, acolo unde altădată erau închişi cei care erau exilaţi în Sinai. Participa la ascultările de obşte ale mănăstirii, la lucrările de tâmplărie şi la curăţarea măslinilor. Cu toate acestea, nu voia să îngreuieze mănăstirea şi de aceea nu lua nici alimentele care se împărţeau la părinţi şi nici mica sumă de bani la care aveau dreptul toţi părinţii sinaiţi.

Unii dintre părinţi îi cereau sfatul şi se foloseau de experienţa şi de discernământul său. Avea şi un ucenic, pe care îl chema Eftimie Scliris, care mai pe urmă a devenit părintele Atanasie de la Stavronikita. Acesta deşi vieţuia în mănăstire, era povăţuit duhovniceşte de Stareţ.

Dar şi Arhiepiscopul de atunci al Sinaiului, Porfirie, un ierarh bun şi smerit, îl avea la evlavie şi lua în considerare tot ceea ce îi propunea Stareţul pentru înmulţirea obştii de la Sinai.

„Am simţit Sfânta Împărtăşanie..."

La început, când Stareţul a mers la Sinai, a hotărât să urce la sihăstrie şi să rămână acolo două săptămâni fără să coboare la mănăstire. A înştiinţat pe părinţi despre aceasta ca să nu se neliniştească. Atunci părintele Sofronie l-a întrebat:

– Gheronda, vei rezista acolo sus?

– Voi încerca, voi ruga pe Dumnezeu ca să rezist.

Mai târziu Stareţul povestea: „Ce am tras acolo sus de la ispititor timp de cincisprezece zile nu se poate spune. Nici nu poţi să-ţi imaginezi. Mă simţeam ca şi cum aş fi fost pironit pe cruce. A doua Duminică

am coborât la mănăstire pentru a participa la Sfânta Liturghie. Când m-am împărtăşit, am simţit Sfintele Taine ca pe o carne dulce. Era Trupul şi Sângele lui Hristos."

Întărit de acest fapt minunat şi privind sihăstria de jos de la mănăstire, a spus către diavol:

– Dacă vrei, vino acum să ne luptăm!

Lucru de mână şi milostenie

Lucrul de mână al Stareţului era sculptura în lemn. „Făceam din lemn, povestea Stareţul, icoane sculptate cu Proorocul Moisi primind Tablele Legii. Lemnele mi le tăiam singur. Acolo, într-o vale, spre Sihăstria «Sfinţii Fără de Arginţi» era un fel de lemn alb, un soi de copac care semăna cu plopul. Din aceştia, după ce îi tăiam şi se uscau, făceam scânduri pentru iconiţe. De multe ori şi noaptea deschideam puţin uşa chiliei şi la lumina lunii rosteam Rugăciunea şi şlefuiam scândurile şi le pregăteam. Pentru lucru aveam numai două cuţitaşe pe care le-am făcut dintr-un foarfece Singer, pe care îl adusesem din Grecia. L-am desfăcut în două, am ascuţit cele două părţi şi le-am vopsit cu vopsea verde ca să nu-mi reflecte razele soarelui în ochi şi să mă deranjeze. La început îmi trebuiau trei zile ca să termin o iconiţă. Mai apoi însă o terminam în unsprezece ore.

Aceste iconiţe le dădeam la mănăstire şi le vindeau. Erau foarte căutate de închinători. Banii pe care îi luam pe ele îi dădeam la taximetriştii care veneau din Kairo, spunându-le să-mi cumpere haine,

şepci, biscuiţi, alimente etc. După ce umpleam traista cu binecuvântări, întrebam unde se află corturile beduinilor, după care mergeam acolo, îi strigam pe copiii cei mici şi le împărţeam acele binecuvântări.

Odată, când am mers la cortul unor beduini, un copilaş pe care îl chema Suleiman, din recunoştinţă, a prins un cocoş şi se pregătea să-l taie ca să-mi facă de mâncare. Voia să-mi mulţumească pentru lucrurile pe care i le duceam. Atunci i-am spus: «Lasă-l, Suleiman, pentru altă dată!» Cum să-i explic altfel?"

Din multa lui dragoste pentru făpturile lui Dumnezeu, Stareţul se lăsa pe sine de o parte şi se ostenea ca să-i ajute pe beduini. Nici la Ierusalim nu a mers, lucru pe care şi-l dorea atât de mult, numai ca să nu se lipsească copiii beduinilor de milosteniile lui. Iar aceştia simţeau marea lui dragoste dezinteresată faţă de ei şi de aceea îl iubeau nespus de mult. Fiecare vizită a iubitului lor „Abuna Paizi" (în arabă: Părintele Paisie) era pentru ei o adevărată sărbătoare.

Dar şi atunci când copiii beduinilor mergeau la sihăstria lui şi îi arătau Stareţului picioarele crăpate, pentru că umblau desculţi, el le punea ceară pe crăpaturi şi le dădea şi câte o pereche de sandale. La alţii le dădea şepculiţe ca să nu-i ameţească soarele şi orice altceva avea. Veneau la el atât de mulţi copii, încât nu-i ajungeau banii să le cumpere daruri.

Atunci s-a aflat în faţa unei dileme: „Am venit aici să-i ajut pe beduini sau să fac rugăciuni pentru toată lumea?" Pentru acest motiv s-a hotărât să facă mai puţină rucodelie, nădăjduind că Dumnezeu îi va iconomisi pe copii într-un alt chip. Chiar în aceeaşi zi l-a

vizitat un medic grec care trăia în străinătate. Stareţul i-a vorbit ca şi cum l-ar fi cunoscut de ani de zile: „Vino, te aşteptam!" A vorbit cu el mult timp, l-a sfătuit cu dragoste şi i-a descoperit unele lucruri personale.

Atunci acela, minunându-se de harisma Stareţului i-a dat o sută de lire spunându-i: „Luaţi-i pe aceştia pentru a-i ajuta pe beduini, ca să nu ieşiţi din programul Sfinţiei Voastre şi să lăsaţi rugăciunea."

„Nu am putut să rezist, spunea Stareţul mai târziu. L-am lăsat afară şi am mers în chilie pentru că nu am putut să-mi ţin lacrimile de recunoştinţă pentru răspunsul atât de grabnic al lui Dumnezeu. M-a «topit» iubirea şi purtarea Lui de grijă."

La sfârşit Stareţul l-a însoţit şi l-a condus pe oaspete pe o cărare mai scurtă pentru că se înnoptase.

Cu banii câştigaţi pe rucodelie ajuta şi un copil orfan care studia teologia în Grecia.

„Şi a fost în pustie... ispitit..."

Într-o zi Stareţul făcea rucodelie aşezat pe o stâncă sub care era o prăpastie adâncă. Deodată i se înfăţişează diavolul şi îi spune:

– Sari jos, Paisie! Îţi făgăduiesc că nu vei păţi nimic.

Dar Stareţul nu a dat nici o importanţă diavolului, ci şi-a continuat liniştit rugăciunea şi rucodelia sa. Ispititorul însă a continuat să-l îndemne să sară în prăpastie, repetându-i aceeaşi făgăduinţă. Aceasta a ţinut cam o oră şi jumătate.

În cele din urmă Stareţul a luat o piatră şi a aruncat-o în prăpastie spunând diavolului:

– Hai să-ţi odihnesc gândul.

Atunci diavolul, văzând că nu poate să-l arunce în prăpastie, i-a spus, chipurile, cu uimire:

– Un astfel de răspuns nici Hristos nu mi-a dat. Tu ai răspuns mai bine.

– Hristos este Dumnezeu. Nu este ca mine, caraghiosul. „Mergi înapoia mea, satano."

Şi astfel, cu ajutorul harului dumnezeiesc care sălăşluia în el, a biruit prima ispită, aceea de a sări în prăpastie, de a se zdrobi de stânci. A biruit şi a doua ispită, prăpastia mai adâncă a mândriei, neprimind lauda diavolului care îl îndemna să se considere pe sine mai mare decât Hristos.

*

La sihăstria lui avea un ceas deşteptător vechi, pe care trebuia să-l mişte pentru a începe să meargă. Odată, în timp ce îl mişca pentru a porni, vicleanul i-a adus un gând: „Dacă ai fi fost însurat, aşa ţi-ai fi legănat astăzi copilul." La un astfel de lucru, nici atunci când era mirean nu se gândise vreodată. Stareţul s-a împotrivit fulgerător acelui gând aruncând deşteptătorul cu toată puterea spre stânca ce se afla în faţa sa, la trei metri depărtare. Dar ceasul, în loc să se lovească de stâncă, atunci când a ajuns la o distanţă de zece centimetri de ea, s-a oprit brusc, a coborât încet-încet până când a ajuns pe pământ în picioare şi a început să funcţioneze normal, fără să păţească absolut nimic. Îl auzea: „Tic-tac, tic-tac". „Bre diavole!", a spus atunci Stareţul văzând lucrarea

diavolească. Şi zicând acestea, a luat o piatră şi l-a sfărâmat.

Dar lucrul cel important al acestei întâmplări este împotrivirea foarte rapidă a Stareţului. Nu a primit deloc momirea gândului, nu a discutat cu el şi nici nu a încercat să-i răspundă, ci s-a împotrivit fulgerător.

*

Altădată Stareţul ne-a povestit: „Într-o noapte coboram pe o cărare cu trepte. În timp ce încercam să aprind bricheta mea stricată ca să văd unde păşesc, deodată a apărut în faţa mea o mână ţinând o lumină care lumina cărarea şi tot locul acela. Atunci am închis îndată ochii, mi-am întors capul înapoi şi am zis către diavol: «Nu am nevoie de lumina ta.»" (pentru că a înţeles că el era cel care i-a arătat acea lumină falsă).

Prietenii pustnicului

„Când eram la Sinai, povestea Stareţul, aveam două potârnichi. În acea perioadă treceam prin nişte mâhniri, iar potârnichile veneau şi-mi ţineau tovărăşie ca astfel să mă mângâie. De fiecare dată când mă întorceam de undeva, de îndată ce mă auzeau veneau la mine. Când sculptam icoane, se aşezau pe umerii mei. Odată am fost bolnav o săptămână. După ce m-am făcut bine, am mers pe vârful colinei din apropiere şi am strigat păsările ca să le hrănesc, dar ele nu au venit. Atunci am lăsat mâncarea acolo şi am plecat. A doua zi, când am mers din nou acolo, păsările m-au întâmpinat pe drum şi zburau în jurul

meu. Nu mâncaseră mâncarea pe care le-o lăsasem. Dar de îndată ce m-au văzut, au mâncat-o.

Animalele sălbatice sunt foarte mărinimoase. Am întâlnit mai multă mărinimie la animalele sălbatice decât la mulţi oameni. Mai bine să avem prietenie cu acestea decât cu oameni lumeşti. Dacă vrei un prieten adevărat după Dumnezeu, fă prietenie cu Sfinţii. Iar dacă nu, cu animalele sălbatice."

*

„Odată, povestea Stareţul, am fiert puţin orez ca să mănânc. A doua zi am curăţat cutia de conservă în care fiersesem orezul, iar rămăşiţele ce se uscaseră le-am aruncat la şoareci. De atunci, de fiecare dată când sculptam icoane şi săreau bucăţele de lemn, şoarecii auzind zgomotul şi văzându-le, credeau că este orez şi veneau cu toţii. Chiar şi animalele sălbatice se îmblânzesc atunci când ducem o viaţă corectă."

Nepătimirea Sfinţilor Părinţi Ioachim şi Ana

La Sinai Stareţul a trăit în Duhul Sfânt un fapt mai presus de fire: i s-a descoperit legătura curată şi nepătimaşă a Sfinţilor Ioachim şi Ana, din care s-a zămislit şi s-a născut Maica Domnului. Din această descoperire s-a încredinţat că: „Sfinţii Ioachim şi Ana au fost cu desăvârşire duhovniceşti, nu aveau deloc cugetare trupească. A fost cea mai nepătimaşă însoţire care a existat vreodată. Mai întâi s-au rugat lui Dumnezeu cu lacrimi fiecare îndeosebi ca să le dăruiască un copil, iar după aceea

s-au împreunat din ascultare faţă de Dumnezeu, iar nu din dorinţă trupească. Fiindcă zămislirea s-a făcut fără plăcere, Maica Domnului a fost Preacurată. Dar nu s-a născut fără de păcatul strămoşesc, precum în mod greşit cred papistaşii, deoarece s-a zămislit într-un mod firesc (adică nu fără de sământă), dar cu desăvârşire în mod nepătimaş, aşa cum voia Dumnezeu să se nască oamenii."

Odată, discutând cu cineva şi văzând la acela o oarecare reţinere în ce priveşte zămislirea Maicii Domnului, Stareţul s-a ridicat în picioare şi a spus pe un ton apăsat: „Eu am trăit acest eveniment!" Voia să arate limpede că cele pe care le spunea nu erau nişte simple gânduri evlavioase de-ale lui, ci o descoperire dumnezeiască.

La Sfinţii Patruzeci de Mucenici

Era în perioada Penticostarului şi Stareţul a mers cu alţi părinţi să facă Liturghie la Paraclisul Sfinţilor Patruzeci de Mucenici. Au luat cu ei şi destule ouă roşii. După Sfânta Liturghie au venit nişte beduini, iar ei le-au împărţit ouăle. Aveau patruzeci de ouă, iar beduinii care veniseră acolo la Paraclisul Sfinţilor Patruzeci de Mucenici erau exact patruzeci.

Adormirea mamei Stareţului

Într-o zi Stareţul a simţit o deosebită mângâiere şi o mare dragoste faţă de Maica

Domnului. Se întreba pentru ce pricină simțea aceasta. A însemnat acea dată[59] iar mai târziu a aflat că în acea zi murise mama lui, pe care o iubea foarte mult, dar pe care o părăsise pentru dragostea lui Hristos și a Maicii Domnului. Era ca și cum Maica Domnului i-ar fi spus: „Nu te mâhni, eu sunt Mama ta." Și aceasta, pentru că Maica Domnului îl înfiase încă din clipa când a devenit monah. Mai târziu s-a învrednicit chiar să o vadă pe Maica Domnului în repetate rânduri, să vorbească cu ea și să primească hrană din mâinile ei cele preacurate.

Numele lui Kazanțakis

Odată a urcat cu doi părinți sinaiți pe vârful Sfintei Ecaterina ca să facă Sfânta Liturghie. Când au terminat, ceilalți au început să coboare. Starețul, având la el o daltă, a mers la stânca unde Kazanțakis și-a scris numele și a șters numele acestui scriitor care s-a declarat ateu. Considera a fi nepotrivit ca în acel loc sfânt închinătorii să vadă numele unui hulitor, să existe *„urâciunea pustiirii în locul cel sfânt"*[60].

Unul din părinți, care era originar din Creta, în timp ce cobora, l-a auzit pe Părintele Paisie lovind cu dalta și crezând că îndreaptă cărarea de piatră, a strigat:

– Vino, Părinte Paisie! Lasă acum cărarea! Hai să mergem!

La care Starețul i-a răspuns zâmbind:

[59] Era 6 octombrie 1963.
[60] Mt. 24, 15.

– Fac tot ce pot, părinte...

Părintele Paisie se scârbea de Kazanțakis din cauza ateismului și a blasfemiilor lui și nu voia nici să vadă, nici să audă de numele lui.

Primește mângâiere atunci când rămâne neîmpărtășit

Într-o dimineață de duminică a văzut urcând pe Sfântul Vârf niște închinători. Atunci și-a dat seama că se va face Sfânta Liturghie. A mers și el după ei. A cerut binecuvântare să se împărtășească, după ce mai întâi a mărturisit preotului că în ziua precedentă făcuse dezlegare. Pusese o lingură de ulei în mâncare, fiindcă era sâmbătă și nu știa că se va face acolo Liturghie. Acela însă nu i-a îngăduit, deși toată săptămâna o petrecuse fără ulei și desigur, cu mâncare uscată. Atunci Starețul a făcut ascultare și nu s-a împărtășit, dar a simțit o mângâiere atât de mare și atât de mult har, ca și cum s-ar fi împărtășit.

În epistola sa din 1 martie 1964, Starețul scrie: „De multe ori mă ispitește diavolul, cu toate că mi-am chinuit trupul până la istovire. Mulțumesc însă Maicii Domnului că nu se scârbește de mine, ci mă ajută totdeauna. Preabunul Dumnezeu îngăduie ispitele ca să ne luptăm, iar după luptă să luăm cununa neveștejită a biruinței. Zilele trecute m-a tulburat mult diavolul la sihăstria mea aproape toată săptămâna, pentru că voiam să mă împărtășesc pe Sfântul Vârf, unde avea să se facă Sfânta Liturghie. Mulțumesc Bunului Dumnezeu că m-a păzit, căci războiul a fost

foarte puternic. Iar după această ispită Dumnezeu m-a învrednicit să mă împărtăşesc pe Sfântul Vârf. În acea zi am simţit o bucurie atât de mare, încât nu pot să o descriu. Mă topeam de marea iubire a lui Dumnezeu şi-L simţeam foarte aproape de mine. Pentru aceasta vrăjmaşul diavol m-a războit atât de puternic, ca să mă poată lipsi de această mângâiere duhovnicească, ce m-a întărit pentru mult timp."

Pustnicul sinait trăia deja o viaţă imaterială. „Singur, în linişte vorbind cu Dumnezeu..., rugându-se neîncetat şi mijlocind înaintea lui Dumnezeu."[61] Era robit de iubirea dumnezeiască. Rugăciunea lui era neîncetată, precum răsuflarea lui şi nu se întrerupea nici măcar în somn. Se adăpa cu harul. Trăia intens prezenţa lui Dumnezeu, precum şi marile evenimente care s-au petrecut acolo în timpul Proorocului Moisi.

Război nevăzut şi stări de negrăit

Odată a descris peştera proorocului: *„«În timpul pogorârii lui Dumnezeu pe el în foc»*[62], tot muntele a devenit moale ca aluatul. De aceea s-au şi întipărit în stâncă urmele spatelui Proorocului Moisi."

Odată, vorbind despre cercetarea dumnezeiască de la Mănăstirea Esfigmenu, despre care s-a spus mai înainte, Stareţul a adăugat: „La Sinai am trăit stări mai înalte, dar în alt chip."

Dar ce anume a trăit acolo în Muntele vederii lui Dumnezeu, nu a vrut să spună. S-a limitat numai la

[61] Viaţa Cuviosului Sava cel Sfinţit.
[62] Ieşire 19, 18.

această aluzie. Cu siguranţă că a fost ceva asemănător cu cercetarea de la Esfigmenu, dar de o intensitate mai mare. De aceea a şi făcut legătură între ele.

Probabil nu a fost o vedenie sau o minune, ci o stare de har dintre acelea pe care Stareţul le trăia adeseori şi în timpul cărora p imea adaos de har, care îl urca pe înălţimi duhovniceşti tot mai mari. „Simt că se incrustează ceva deosebit înlăuntrul meu", scria Stareţul.

Prin toate acestea pe care Stareţul le trăia şi altele pe care noi nu le cunoaştem, dumnezeiescul har îl pregătea în taină pentru lucrarea lui de mai târziu.

Părăseşte dulcea pustie

În timp ce trăia o astfel de viaţă şi se bucura că în cele din urmă a aflat ceea ce căuta de mult timp, sănătatea Stareţului se înrăutăţea tot mai mult. Suferea de dureri de cap care se datorau lipsei de oxigen de la marea altitudine unde pustnicea. Însă Dumnezeu îl hrănea cu mană cerească, îl mângâia cu harul Său. La început nu a dat importanţă acestor simptome, dar mai apoi a fost nevoit să o facă. Despre aceasta Stareţul scrie într-o epistolă de a sa din 1 martie 1964: „Văd că Dumnezeu mă coboară tot mai jos. De o săptămână mă aflu la mănăstire, fiindcă mi-a apărut astma. Deoarece sihăstria mea se află la o altitudine de două mii de metri, am suferit foarte mult. Era cu neputinţă să mai rămân acolo, fiindcă mi se tăia respiraţia. Aici la mănăstire este cam cu patru sute de metri mai jos. În cazul că voi suferi şi aici, voi veni în Grecia. În orice caz, eu las lucrurile în seama lui Dumnezeu, iar El, Care este din

fire bun, va face cum este mai bine pentru sufletul meu."

În cele din urmă, când a văzut că starea sănătăţii lui se înrăutăţeşte, s-a hotărât să părăsească dulcea pustie a Sinaiului. S-a mâhnit mult pentru aceasta, deoarece voia să rămână acolo pentru totdeauna, *„să-L slăvească pe Dumnezeu în muntele cel sfânt"*[63]. A iubit Sinaiul, pentru că acolo a trăit adevărata viaţă pustnicească. Până la sfârşitul vieţii Stareţul a trăit nostalgia petrecerii lui la Sinai şi întotdeauna s-a interesat de evoluţia duhovnicească a mănăstirii de acolo.

Întorcându-se spre Sfântul Munte, într-o biserică din Atena s-a întâlnit cu profesorul Panaghiotis Braţiotis de la Facultatea de Teologie. Acela s-a minunat de Stareţ văzându-l că a stat în picioare toată durata slujbei, deşi era bolnav. Spre sfârşit s-a apropiat de el şi l-a întrebat: „Nici acum nu te aşezi puţin?"

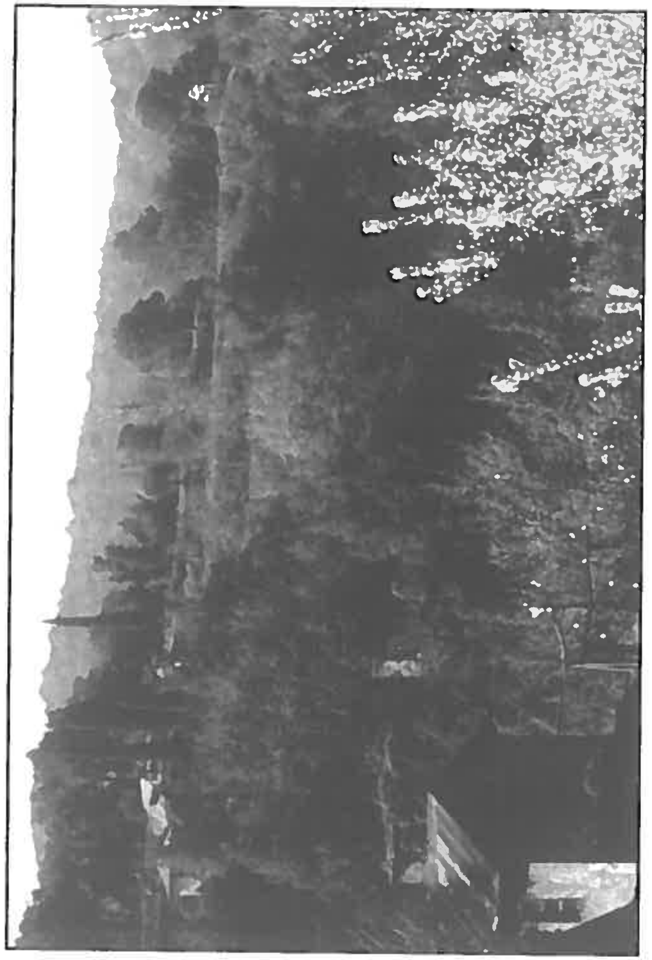
Dar Stareţul, potrivit cuvântului Psalmistului, a văzut *„fărădelege şi dezbinare în cetatea"*[64] Atenei. Aici diavolul a încercat să-l ispitească, dar nu el însuşi, aşa cum o făcea în Sinai, ci printr-un organ al său. În timp ce căuta să afle adresa unui cunoscut de al lui, a întrebat pe cineva, iar acela l-a condus la o casă, a deschis uşa şi l-a băgat înăuntru. Era o casă de desfrânare! Stareţul la început a rămas mut de uimire, dar îndată l-a chemat pe Dumnezeu în ajutor şi împingând cu putere uşa, a fugit izbăvindu-se *„ca o căprioară din mâna vânătorului şi ca o pasăre din mâna păsărarului"*[65].

---

[63] Ieşire 3, 12.
[64] Ps. 54, 10.
[65] Prov. 6, 5.

IX.

La Schitul Ivirului

Schitul Ivirului. Sus în stânga se vede Chilia Sfinţilor Arhangheli, iar în dreapta coliba Stareţului. Jos în stânga se vede cea de-a doua colibă a sa.

Isihie sau ucenici?

După ce Stareţul a ajuns în Sfântul Munte s-a îndreptat spre pustia Kapsalei, un loc liniştit şi pustnicesc aproape de Karyes. Dar pentru că acolo nu a aflat un loc care să-l odihnească, la sfatul unui stareţ a mers la Schitul Ivirului, unde a aflat Chilia Sfinţilor Arhangheli. Într-o epistolă de a sa (24 iulie 1964) scrie în legătură cu aceasta: „Cu harul lui Dumnezeu am luat o chilie la Schitul Ivirului. Aici sunt toate înlesnirile pentru o viaţă liniştită. Din cincisprezece chilii sunt locuite numai şapte. Sâmbăta şi duminica facem la biserica mare a schitului numai Sfânta Liturghie, căci celelalte slujbe le facem la chilii. Chilia mea are un paraclis cu hramul Sfinţilor Arhangheli, o mică livadă de măslini, o mică grădină, apă şi altele. Fireşte, casa este veche şi de aceea o mai cârpesc. Văd că lucrurile se îndreaptă spre primirea de ucenici, pe care va trebui să-i povăţuiesc. Este adevărat că aceasta mă necăjeşte mult, deoarece am vieţuit singur şi văd că numai de unul singur aş putea să sporesc mai bine. Nu puţin m-am rugat Domnului pentru aceasta, dar văd că aşa este voia Lui. Am mers la duhovnicul meu, părintele Tihon, un pustnic rus, şi mi-a spus că trebuie să primesc pe toţi

cei care vor să rămână împreună cu mine. Mi-a dat binecuvântare să-mi fac cel mult o colibă mică puţin mai departe, ca să am puţină linişte.

Am început să repar chilia, fiindcă se poate ca peste puţin să vină cunoscuţi de-ai noştri şi va trebui să-i iconomisesc, pe cât voi putea. Îmi lipsesc toate. Va trebui să repar casa şi să fac o mulţime de alte lucruri până vom începe vreo rucodelie. Timp de trei luni am lucrat din greu. Slavă lui Dumnezeu, am reparat-o destul. Va trebui ca într-un an de zile să le descurc pe toate, ca apoi să începem lucrul de căpetenie, rugăciunea şi studiul, iar după aceea, în timpul liber, puţină rucodelie. În felul acesta vom putea avea lipsa de grijă, care va urca pe fraţi spre cele de sus. Untdelemnul este asigurat de măslinii din jurul chiliei. Acest untdelemn ne ajunge şi pentru candelele bisericii. Grădina ne va da tot felul de legume, precum ar fi: cartofi, fasole, varză şi altele pentru iarnă. În jurul chiliei se mai află şi câţiva pomi fructiferi, precum şi multă vie. Când fraţii fac puţină rucodelie, – pentru a se destinde şi nu pentru a fi absorbiţi de ea –, pot să se regăsească pe ei înşişi, iar după aceea pe Dumnezeu. Bunul Dumnezeu care ajută şi pe cei buni şi pe cei răi, ca un Părinte bun, va ajuta. Cred aceasta cu tărie. Cu atât mai mult dacă este voia Lui să se facă ceva spre slava Sa.

Mai târziu mă gândesc să fac nişte colibe mici pentru fraţi, aşezate la o distanţă de o sută de metri una de alta, ca să fie împreună, dar şi despărţiţi, deoarece trecând prin toate felurile de vieţuire monahicească, am văzut că în linişte se face cea mai bună limpezire duhovnicească.”

Chipuri de monahi de la Schitul Ivirului

Printre puţinii părinţi ai schitului se distingea Părintele Pahomie[66], din obştea bătrânului Nil. Prindea şerpii şi scorpionii cu mâinile. Stareţul povestea multe despre simplitatea şi desăvârşita lui ascultare faţă de stareţul său. Pentru toate acestea Stareţul îl iubea mult pe părintele Pahomie şi adeseori îi trimitea daruri.

Printre primii care au mers la el să devină monahi, au fost şi viitorii ieromonahi Vasile şi Grigorie, care mai târziu s-au închinoviat în Sfânta Mănăstire Stavronikita. După aceea părintele Vasile a devenit egumenul ei. Pentru o perioadă Stareţul le-a pus la dispoziţie chilia sa, până când s-au aranjat în chilia lor, iar el şi-a făcut puţin mai de o parte o colibă foarte mică din scânduri de castan.

Priveghea în fiecare noapte făcând nenumărate metanii şi rostind Rugăciunea lui Iisus. Lucrarea lui de căpetenie era rugăciunea. Se străduia să nu întrerupă vorbirea lui tainică cu Dumnezeu, voia ca aceasta să fie neîntreruptă.

În ciuda sănătăţii sale zdruncinate, Stareţul se silea pe sine însuşi postind până la epuizare. Iar atunci când „se terminau bateriile” şi ajungea la „Amin”, se întâmpla ceva minunat, îşi redobândea puterile şi continua nevoinţele.

66 *„Părinţi aghioriţi”*, pag. 12-13.

Când cobora la arsana, umbla desculţ, aşa cum mergea la Sinai. Avea încălţările în traistă şi se încălţa numai atunci când vedea vreun om de departe.

Ca sculptor autodidact, sculpta cruci foarte frumoase, cruci de gât şi cu mâner. Din lucrul de mână pe care îl vindea, se chivernisea pe sine şi ajuta şi acolo unde era nevoie.

La schit îi ajuta cu mărinimie pe părinţii de acolo şi ori de câte ori îi cereau ajutorul, alerga cu bucurie ca să-l odihnească pe fiecare.

A fost şi dicheu[67] al schitului. După ce îşi îndeplinea îndatoririle la biserica schitului, lăsa un bilet în care îi ruga pe vizitatori să sune clopoţelul de îndată ce vor ajunge acolo, iar el se retrăgea la chilia sa să se roage. Când auzea clopoţelul, cobora la biserică şi se îngrijea de închinători odihnindu-i trupeşte şi duhovniceşte.

În această perioadă Stareţul a cunoscut un creştin deosebit, muncitor în portul Pireu, care, cu rugăciunea sa, a înviat pe socrul lui ca să se pocăiască, pentru că în toată viaţa lui înjurase de cele sfinte.

Stareţul a povestit şi următoarea întâmplare: „Odată a venit la schit un preot. Când l-am văzut, am primit înştiinţare de la Dumnezeu că acela nu era preot. Din discuţie mi-am dat seama că era catolic. Atunci i-am spus cu asprime: «Să porţi gluga (adică fesul pe care îl poartă călugării catolici) şi aşa să mergi pe la mănăstiri!»

[67] Monahul care, pe durata unui an, poartă de grijă de biserica principală a schitului şi de toate celelalte bunuri ale lui.

Acesta era preot catolic şi aşa cum am aflat mai târziu, se numea Bonifatie, dar se îmbrăca potrivit împrejurărilor pentru a duce în eroare. Când era cu clerici ortodocşi greci se îmbrăca precum aceştia, când era cu clerici ruşi se îmbrăca la fel ca ei şi aşa mai departe."

Deşi l-a văzut purtând păr lung, barbă şi rasă, Stareţul nu s-a lăsat înşelat de acestea. Harul dumnezeiesc i-a descoperit înăuntrul său că cel care părea preot nu avea preoţie. *„Şi nu avea trebuinţă ca cineva să mărturisească pentru om, că el ştia ce era în om."*[68]

Ajută sufletul unui mort

Odată Stareţul a povestit: „De îndată ce am mers la Schitul Ivirului, bătrânul Atanasie, pădurarul Mănăstirii Filoteu, a aflat despre aceasta şi a venit să mă vadă. Ne cunoşteam şi mi-a adus unele lucruri, pentru că atunci, la început, nu aveam nimic.

I-am mulţumit şi i-am spus să scrie un pomelnic cu numele rudelor lui adormite ca să le pomenesc. Dar acela, pentru că fusese influenţat de un martor a lui Iehova, mi-a spus: «Dacă moare omul, nu mai există nimic. După moarte toate dispar.»

Nu a trecut mult timp şi a murit şi el. Când am aflat, am mers până la Filoteu şi am văzut mormântul lui. După aceasta am început să fac în fiecare zi rugăciune din inimă, ca Dumnezeu să odihnească sufletul lui.

[68] In. 2, 25.

După douăzeci de zile (de la adormirea bătrânului Atanasie), am aflat că mă căuta un călugăr de la Filoteu. Era un proestos al mănăstirii care, plin de nelinişte, mi-a spus:

– Părinte, mi s-a arătat bătrânul Atanasie, cel care a murit, şi mi-a reproşat că l-am uitat şi că nu am făcut nimic pentru el. Mi-a mai spus că numai Sfinţia Ta îl ajuţi cu rugăciunea. Şi într-adevăr nu l-am pomenit la rugăciune. Am primit sarcina de proestos şi port grijă de cancelarie. Am mult de lucru. Ce să fac acum? Mi-am lăsat şi canonul.

– Ei, acum să faci ceva mai mult."

Această întâmplare l-a întărit pe Stareţ şi de atunci a început să se roage şi mai mult pentru sufletele tuturor celor adormiţi.

Păzit de Cinstitul Înaintemergător

„La început, când am venit în schit, povestea Stareţul, şi am văzut frumoasa lui aşezare, am fost cuprins de dor dumnezeiesc. Inima îmi tresălta de dorinţa de a rămâne acolo pentru mai multă linişte şi rugăciune. Aşadar am mers la un proestos din Mănăstirea Iviru să iau binecuvântare pentru a face acolo o colibă. Dar acela a început să strige: «Ce o faceţi voi pe pustnicii?» Şi altele asemenea. Dar în acea noapte i s-a arătat proestosului Cinstitul Înaintemergător, ocrotitorul schitului, şi a început să-l bată[69]. S-a trezit îngrozit şi a alergat la biserică cerând părinţilor cu insistenţă să întrerupă

[69] Pentru că i-a arătat dispreţ Stareţului.

slujba şi să facă sinaxă (consiliu) pentru a le spune ce i se întâmplase, fiindcă nu se putea linişti. Dar aceia i-au spus: «Nu putem întrerupe slujba. Să faci răbdare până ce vom termina.» După aceea s-au adunat cu toţii şi acela le-a povestit ce i se întâmplase. Apoi acest proestos nu numai că mi-a dat binecuvântare să fac o colibă, dar îmi trimitea şi materiale cu catârii. În schit era atâta umezeală, încât picura apă din cuie. Aceasta a şi fost pricina pentru care părinţii au părăsit acest loc. Acolo m-am îmbolnăvit atât de tare, încât scuipam sânge. Acel loc m-a făcut să-mi las două coaste la sanatoriu. M-am ostenit mult cărând materiale pentru a zidi coliba[70]. Simţeam însă o bucurie. Era o bucurie duhovnicească, dar nu una cerească. Bucuria cerească este altceva. Este energie a harului dumnezeiesc."

Piatra aruncată de diavol

Odată a trecut pe la schit un sărac ca să ceară milostenie. Stareţul i-a dat săracului toţi banii pe care îi avea, o sumă care în acea vreme avea mare valoare. Nici chiar mănăstirile nu-i dăduseră atât de mult. Diavolul nu a putut suferi să vadă pe cel cu trup ca fără de trup şi mâniindu-se din pricina desăvârşitei lui neagoniseli, a aruncat o piatră mare care s-a înfipt în tavan, exact deasupra capului Stareţului.

[70] Această colibă există şi astăzi şi se află alături de vechea biserică a schitului, la câţiva metri de la Agheasma ctitorului, Cuviosul Mucenic Iacov.

Schimonah

Stareţul îl cunoştea pe părintele Tihon încă din vremea când era la Esfigmenu. Acum însă a hotărât să-l aibă de duhovnic. Mergea regulat la chilia lui pentru a-l vedea şi a-i cere sfatul. Părintele Tihon îl întreba adeseori:

– Când vei lua schima?

– Când va fi binecuvântare, gheronda. Nu aceasta mă preocupă.

Părintele Paisie, cu toate că era de mult timp monah, încă nu luase schima mare. Îl preocupa în mod deosebit să vieţuiască precum un adevărat monah. Nu voia să primească schima mare în mod tipiconal, ci şi harul schimei. Dădea mai mare importanţă purtării ei pe dinlăuntru, adică se străduia să-l facă monah pe omul cel dinlăuntru. Pentru aceasta spunea: „Pe mine nu mă preocupa deloc când aveam să devin schimonah. Chiar şi călugăr să nu mă fi făcut nu m-ar fi deranjat aceasta. Mă preocupa numai să vieţuiesc ca un adevărat monah. Dacă sufletul nu se va curăţi şi nu va dobândi arme duhovniceşti cu nimic nu-l va ajuta schima, deşi ea este o armă foarte puternică. Fiindcă cea mai mică neascultare, după primirea schimei, aduce cea mai mare responsabilitate. Este nevoie de mare trezvie. Trebuie să ne nevoim să respectăm făgăduinţele. Este bine ca monahul să respecte făgăduinţele şi înainte de a lua schima." Stareţul nu a urmărit niciodată ca să ia schima mare, fiindcă din smerenie se considera pe sine nevrednic şi pentru că voia să fie totdeauna consecvent faţă de făgăduinţele date.

Acum însă, la îndemnurile stareţului său, a primit să fie tuns schimonah. Şi astfel la 11 ianuarie 1966 Părintele Paisie a primit marea şi îngereasca schimă din cinstitele mâini ale Stareţului Tihon la Chilia Cinstitei Cruci de pe moşia Mănăstirii Stavronikita.

Hrană de la înger

Stareţul a povestit următorul fapt minunat: „Într-un an, în Postul Adormirii Maicii Domnului, părinţii din schit m-au trimis cu un monah bolnav până la arsanaua Mănăstirii Iviru. Întorcându-mă la colibă, m-am simţit înfricoşător de slăbit, pentru că aveam mai multe zile de când nu mâncasem nimic. Când am ajuns aproape de colibă, a apărut cineva (un înger) în faţa mea, mi-a dat un coşuleţ cu fructe, struguri şi smochine şi îndată s-a făcut nevăzut."

Operaţia de plămâni

Stareţul, încă de tânăr, a suferit de plămâni. Deja din Esfigmenu scuipa sânge şi avea hemoragii interne, pentru care a fost internat la bolniţa mănăstirii. După aceea, în tot restul vieţii lui avea să fie chinuit de această boală.

Când se afla la Mănăstirea Filoteu a fost nevoit să iasă în lume pentru tratament. Această sensibilitate a plămânilor lui, care s-a accentuat şi mai mult datorită lipsei de oxigen de la sihăstria de pe Muntele Sinai, a constituit pricina pentru care a fost nevoit să părăsească Sinaiul.

Nici el însuşi nu ştia exact de ce anume suferă. Medicii au diagnosticat în mod greşit că are tuberculoză. Făcând ascultare de ei, Stareţul a acceptat să i se facă sute de injecţii cu streptomicină. Dar toate acestea le făcea în zadar. Carnea i se întărise ca piatra, încât odată acul s-a îndoit. Dar Stareţul rămânea nesimţitor la durere.

Evlaviosul doctor Daikos a fost primul care a dat diagnosticul corect: bronşectazie. „Dumnezeu să-l ierte pe Daikos", spunea Stareţul.

Dar boala lui se agrava tot mai mult. Pentru aceasta a fost nevoit să iasă din nou din Sfântul Munte pentru analize. Acestea au arătat că trebuia să fie operat cu orice preţ. Intervenţia chirurgicală a avut loc la Centrul pentru Boli Pulmonare din Tesalonic. I-au scos aproape în întregime plămânul stâng şi două coaste. Din Clinica de chirurgie, Stareţul, în scrisoarea sa din 10 decembrie 1966, scrie următoarele despre operaţie: „A fost o operaţie foarte grea. Mi-au scos plămânul stâng, precum şi puţin din celălalt. Plămânul era plin de pungulițe cu puroi. Operaţia a durat aproape zece ore. În tot timpul operaţiei sângele a curs continuu, lucru care i-a îngreuiat mult pe medici. A fost nevoie de patru litri de sânge. Copcile mi le-a scos după nouă zile şi am suferit mare durere şi astfel m-au dus din nou la chirurgie, unde m-au ţinut două ore şi mi le-au pus din nou, lăsându-le mai mult de douăzeci de zile. Operaţia mi-a lăsat şi o infirmitate la ochi. Cu ochiul drept văd foarte bine, dar celălalt, din partea în care s-a făcut operaţia, este

mai închis şi vede mai puţin. Aceasta nu mă deranjează, fiindcă alţii s-au născut cu desăvârşire orbi.

Este adevărat că sufăr mult, dar merită să sufere cineva pentru Împărăţie, chiar şi mai puţin decât am suferit eu. Această mică mucenicie însă mi-a folosit mult.

Înainte citeam Patimile Domnului din Sfânta Scriptură şi Vieţile Sfinţilor ca pe nişte simple istorisiri. Acum însă le voi trăi, fiindcă am simţit şi eu puţine dureri. Am acum douăzeci şi cinci de zile de când nu m-am odihnit."

Aşa cum este scris în biletul de ieşire, Stareţul „a fost internat la Centrul pentru Boli Pulmonare din Tesalonic. A intrat la 4 august 1966 şi a ieşit la 15 decembrie 1966. A suferit de bronşectazie la plămânul stâng. A fost operat şi se externează vindecat." În timpul internării lui a făcut ascultare de doctori şi a mâncat carne.

Atunci a murit tatăl lui după trup (10 august 1966). De îndată ce a aflat, a luat Ceaslovul şi a citit „Fericiţi cei fără prihană" (Psalmul 118). Când a terminat, un bolnav i-a spus că tocmai a primit vestea că a murit o oarecare rudă de a sa. Atunci Stareţul a citit din nou acelaşi psalm.

Întemeierea Sihăstriei

La spital s-a legat duhovniceşte de nişte tinere evlavioase, iubitoare de monahism. Acelea îl vizitau şi i-au dat sângele de care a avut nevoie în timpul operaţiei. Stareţul, simţindu-se îndatorat faţă de ele, le-a ajutat

mai târziu duhovnicește cât a putut de mult. Simțea această îndatorire față de ele ca pe o flanelă împletită din păr, pe care o purta direct pe piele și îl strângea, așa cum spunea, și pe care voia să o scoată, adică să le răsplătească pentru binele pe care i-l făcuseră. Pentru aceasta le-a ajutat să afle un loc unde să-și înceapă viața lor călugărească. Astfel a întemeiat cunoscuta Sihăstrie a Sfântului Ioan Teologul din Suroti. În continuare, până la adormirea sa, Starețul le-a îndrumat duhovnicește și tot acolo și-a lăsat și mult pătimitorul său trup. A luat sânge de la surori, iar el le-a dat duh, adică ajutor duhovnicesc.

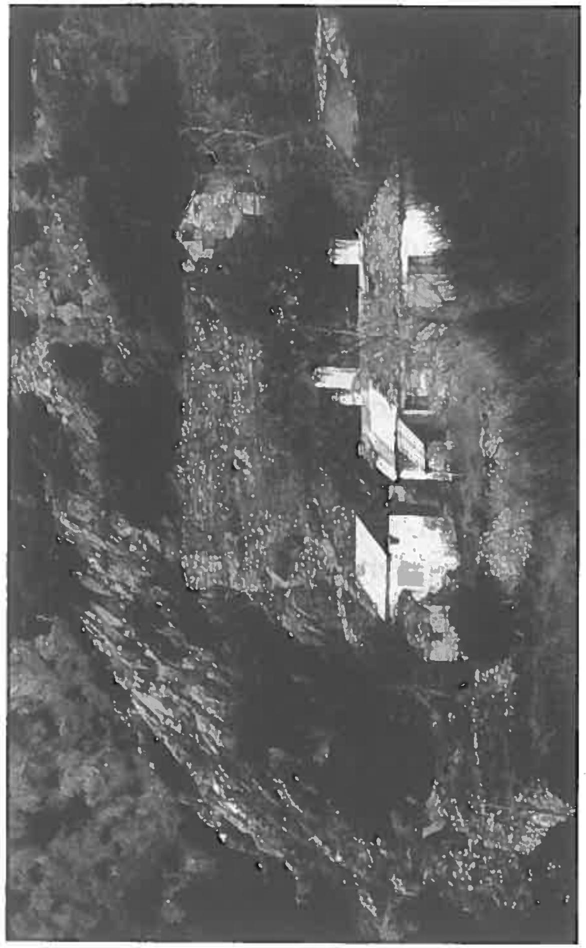
* * *

Întorcându-se de la spital la schit, și-a continuat cu mărime de suflet nevoința. Viața de schit cu îndatoririle obștești și cu răspândirea ei, pentru că părinții se înmulțiseră, au aprins în Stareț dorința pentru mai multă liniște. Dar mai ales pentru faptul că era operat, trebuia cu orice preț să schimbe clima și să viețuiască într-un loc uscat. Starețul lui, părintele Tihon, l-a sfătuit să meargă la Katunakia. „Trebuia să fac ascultare de stareț", a spus. Și astfel la data de 11 iulie 1967 a luat binecuvântare și s-a îndreptat spre Katunakia.

X.

ÎN PUSTIA KATUNAKIEI

Coliba lui Ipatie unde a pustnicit Stareţul.

La Coliba lui Ipatie

Aşadar, de dragul iubitei lui linişti şi din pricina sănătăţii lui zdruncinate, Părintele Paisie merge la Katunakia şi se stabileşte la Coliba lui Ipatie, una din Colibele vlahilor, care se afla mai sus de Chilia Danileilor.

În epistola sa din 18 septembrie 1967, Stareţul scria: „...Slavă lui Dumnezeu, sunt foarte bine. Nu mă mai deranjează dispneea. Pot deschide fereastra şi ziua şi noaptea, fiindcă aici nu este umezeală. Nu am nici vecini."

Era o colibă săracă, fără paraclis, cu un izvoraş şi două-trei terase în jurul ei. Câţiva metri mai încolo mai era încă o colibă din tablă. Aceasta avea o binecuvântare deosebită, deoarece în ea vieţuise bătrânul Efrem Talas[71]. Acolo Stareţul mergea adesea, se ruga şi simţea mult har. La o sută de metri mai sus era o peşteră, refugiul de altădată al tâlharilor, în care de asemenea vieţuise bătrânul Efrem.

Viaţa la Katunakia era liniştită, nerăspândită şi foarte săracă. Ca lucru de mână, sculpta iconiţe în

---

[71] *„Părinţi Aghioriţi"*, pag. 92.

lemn de chiparos cu chipul lui Hristos Răstignit, al Maicii Domnului și al Sfântului Ioan Teologul. Vindea puține pentru a se întreține, iar pe cele mai multe le dădea de binecuvântare. De asemenea făcea și iconițe ștanțate, pe care de asemenea le dădea de binecuvântare.

În perioada cât a stat acolo, a dezgropat osemintele înaintașului său de la acea colibă, bătrânul Ipatie românul.

În acel an Starețul a ajutat la hramul Danileilor. Printre slujitori era și un monah cavsocalivit, care a fost foarte impresionat de agerimea cu care Părintele Paisie slujea la praznic. Tăcut și rugător, făcea treabă cât doi-trei slujitori, fără să se obosească deloc.

Odată a luat corăbioara pentru a merge de la Dafni la Katunakia. La un moment dat s-a apropiat de el un monah necunoscut care i-a făcut metanie cu smerenie și l-a chemat pe nume. Era bătrânul Gavriil, renumitul ascet de la Karulia. Acesta s-a bucurat mult că l-a cunoscut pe Părintele Paisie, deoarece auzise că un pustnic viețuiește la una din colibele vlahilor. S-au retras într-un colț al corabiei și cu multă dragoste și familiaritate au vorbit despre lucruri duhovnicești. Mai târziu Starețul spunea: „Bătrânul Gavriil era un adevărat ascet, dar bătrânul Petru («Petrachi») avea ceva deosebit, avea o finețe duhovnicească."

La Katunakia a cunoscut și alți părinți care ajunseseră la măsuri duhovnicești înalte.

Flanele pentru pustnic

Starețul ducea la părinți bolnavi și la bătrâni neputincioși haine și alimente. Un oarecare stareț în vârstă avea o însemnare la ușa chiliei lui: „Nu mă deranjați! Sunt bătrân și bolnav." Nu voia să primească nimic de la nimeni. Părintele Paisie însă l-a convins să primească cele pe care i le ducea, spunându-i:

– Primește-le, gheronda, pentru că ești bătrân și bolnav.

Într-o zi l-a cercetat pe bătrânul Sava Katunakiotul și i-a dat niște daruri. Plecând, l-a întrebat dacă mai are nevoie de ceva. Acela i-a spus că ar avea nevoie de niște flanele. Întorcându-se la Colibă, s-a întâlnit pe drum cu un închinător care venea să-l vadă și avea un pachet pentru el. Când Starețul l-a deschis, s-a minunat de purtarea de grijă a lui Dumnezeu. În pachet erau flanele. S-a întors îndată și i le-a dat bătrânului Sava.

Îndrăcitul

„Odată, povestea Starețul, urcam la Colibă încărcat cu multă greutate. Pe potecă m-am întâlnit cu un mirean din Tricala, care s-a oferit să mă ajute. Dar sărmanul era îndrăcit și pe drum l-a scuturat diavolul și a căzut la pământ. Atunci l-am însemnat în chipul Sfintei Cruci cu crucea de la metanie. Însă îndrăcitul mi-a prins mâna dreaptă și voia să mi-o rupă. Atunci am luat metania cu mâna stângă și am făcut din nou semnul crucii peste el, spunând: «În numele Domnului nostru Iisus Hristos,

ieşi, duhule necurat!» Şi îndată s-a liniştit şi mi-a cerut iertare." Şi apoi Stareţul a adăugat cu uimire: „Măi, măi, măi, metania are mare putere!"

Sărăcia lui

Într-o zi, în timp ce stătea în curtea sărăcăcioasei lui colibe, a observat că cineva era ascuns în pădure şi îl urmărea. Părea a fi un om care căuta prilej pentru a fura.

Atunci Stareţul a spus în sinea lui: „Sărmanul, o fi având nevoie." Şi îndată a plecat lăsând deschisă uşa colibei lui. Atunci hoţul a intrat înăuntru nestânjenit. Dar, din nefericire pentru el, nu a aflat nimic valoros de luat, ci numai o saltea de paie şi câteva lucruri lipsite de valoare. „Deşi hoţul era un om sălbatic, aşa cum spunea Stareţul, a fost mişcat (n.tr. de sărăcia Stareţului) şi după aceea îmi aducea alimente." Acela s-a pocăit şi şi-a cerut iertare, pe care Stareţul cel fără de răutate i-a dat-o din toată inima lui.

„Eu mănânc mereu..."

Odată l-a cercetat părintele Daniil de la chilia Danileilor. Acesta a bătut la uşă zicând: „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri...", dar pentru mult timp nu a primit răspuns. În cele din urmă Stareţul a deschis. Faţa îi era plină de lacrimi, iar în mână ţinea o ceapă şi posmag din care mânca. Atunci părintele Daniil l-a întrebat:

– Ce faci, Părinte Paisie?

– Ce să fac, părintele meu? Iată, nu vezi? Mănânc. Eu mănânc mereu...

Şi în timp ce spunea acestea, muşca din ceapă şi din posmag, iar lacrimile îi curgeau necontenit.

Se vede că Stareţul era într-o stare de adâncă umilinţă şi de aceea nu-şi putea opri lacrimile. Dar atunci când a auzit vocea părintelui Daniil, a încercat să se abţină, pentru că trebuia să deschidă. Însă neputându-şi ţine lacrimile, a născocit acest meşteşug cu ceapa. Atunci părintele Daniil, care a povestit după aceea această întâmplare, a înţeles la ce măsură ajunsese Stareţul.

Lumină foarte dulce

La Katunakia Stareţul a avut şi experienţe dumnezeieşti: „Într-o noapte, povestea el, în vreme ce rosteam Rugăciunea, am simţit înlăuntrul meu o mare bucurie. Am continuat să rostesc Rugăciunea şi deodată chilia mea s-a umplut de lumină. Era albă, cu o mică nuanţă spre albastru. Inima mea bătea dulce. M-am rugat până când a răsărit soarele. Acea lumină care a rămas în chilia mea până dimineaţa era foarte puternică, mai puternică chiar şi decât lumina soarelui. Acesta îşi pierdea strălucirea în faţa ei. Vedeam soarele, iar lumina lui mi se părea palidă, lipsită de strălucire, aşa cum este lumina lunii atunci când este lună plină. Am văzut mult timp acea lumină. După aceea, când ea a dispărut şi harul s-a micşorat, atunci nu am mai simţit nici o mângâiere sau bucurie. Şi deoarece căzusem dintr-o stare mai înaltă în una mai

joasă, mă vedeam pe mine ca pe un animal. Mergeam să mănânc, să beau apă, să fac lucru de mână şi mă simţeam ca un animal. Această întâmplare am uitat-o cu desăvârşire şi mi-am amintit-o alaltăieri[72], când un avocat evlavios care practica rugăciunea minţii mi-a amintit-o, pentru că trăise şi el o experienţă dumnezeiască..."

Lumina pe care a văzut-o Stareţul nu a numit-o necreată, deşi nu exista nici o îndoială că este vorba despre lumina necreată. Mai mult decât atât, el nu a descris-o, ci numai a adăugat: „Ea se poate vedea şi cu ochii închişi şi cu ochii deschişi, şi noaptea în întuneric şi în timpul zilei cu soare."

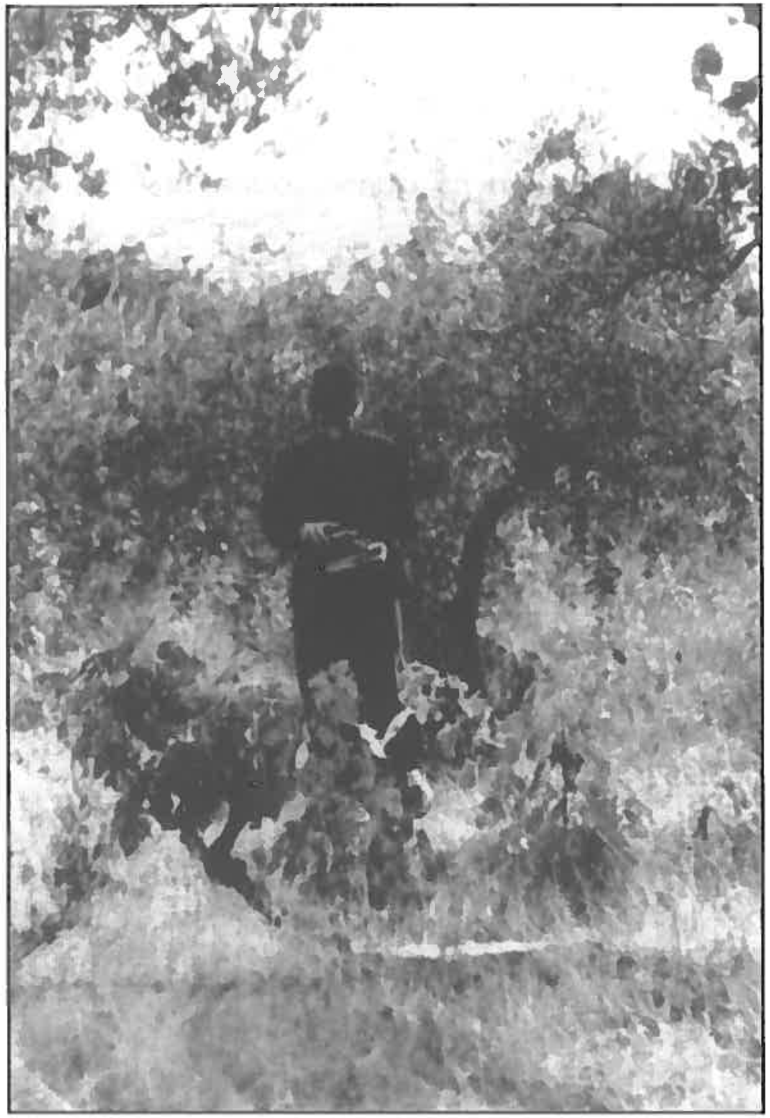
Cu astfel de mângâieri duhovniceşti harul dumnezeiesc îl mângâia în pustia lipsită de mângâiere a Katunakiei pe ascetul Paisie, săracul de bună voie şi nevoitorul plin de lepădare de sine.

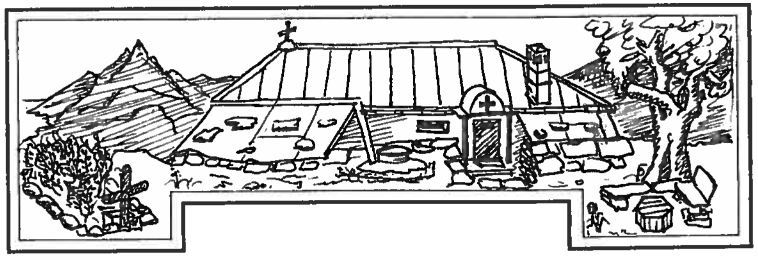
[72] La 23 iunie 1984.

XI

LA COLIBA CINSTITEI CRUCI

Stareţul la Coliba „Cinstita Cruce".

La Sfânta Mănăstire Stavronikita

Sfânta Kinotită a chemat pe Ieromonahii Vasile şi Grigorie de la Schitul Ivirului ca să pună în rânduială Mănăstirea Stavronikita, care era idioritmică şi suferea de lipsă de personal. Când cei doi l-au întrebat pe Stareţ, el le-a spus să primească cererea Kinotitei, după care a adăugat: „Voi veni şi eu să ajut cu ce voi putea."

Şi astfel, după un an de nevoinţă în pustia Katunakiei, la 12 august 1968, Stareţul a venit în Mănăstirea Stavronikita.

În epistola sa din 11 octombrie 1968 Stareţul scria: „...Cred că aţi aflat despre schimbarea locului şi a vieţuirii mele. Adică din pustie, în mănăstire şi din desăvârşita lipsă de grijă, la griji şi răspunderi. Cred că vă veţi ruga ca «stagiul» meu să fie pentru un timp foarte scurt, ca să mă regăsesc din nou pe mine, cel împrăştiat. Fireşte că nu puteam să evit «mobilizarea». Nădăjduiesc însă ca până în primăvară lucrurile să fie puse în rânduială şi să mă «eliberez» pentru a mă putea ruga neîncetat pentru voi, fiindcă acum, cu grijile mănăstirii, nu-mi îndeplinesc nici măcar îndatoririle mele cele mai elementare."

Fiindcă era mare nevoie, ajuta la toate ascultările. Începea primul și toți îl urmau. Din cauza lipsei de personal a primit și îndatoririle de proestos.

Adormirea Starețului Tihon

Între timp starețul său, ascetul rus, părintele Tihon, se afla în cele de pe urmă ale sale. După o viață plină de nevoințe se pregătea pentru viața cea fără de sfârșit.

În ultimele zece zile a chemat lângă el pe ucenicul lui (Părintele Paisie), care scrie următoarele: „Aceste ultime zece zile ale Starețului, în care am stat alături de el, au fost pentru mine cea mai mare binecuvântare a lui Dumnezeu, pentru că m-am folosit mai mult decât oricând, de vreme ce mi s-a dat prilejul să trăiesc puțin lângă el și să-l cunosc mai bine... În ultima noapte și-a ținut mâinile pe capul meu timp de trei ore continuu, binecuvântându-mă. Apoi m-a sărutat pentru ultima dată."[73]

Starețul Tihon a adormit la 10 septembrie 1968, după ce și-a presimțit moartea și și-a pregătit el însuși mormântul.

Bunului său ucenic, „dulcelui Paisie", așa cum îl numea, i-a lăsat binecuvântarea sa și făgăduința că îl va cerceta în fiecare an. I-a spus încă și aceasta: „Noi, fiul meu, vom avea o dragoste scumpă în vecii vecilor." Dorea să-l lase urmaș la chilia lui și de aceea i-a spus: „Dacă tu vei rămâne la această chilie, eu mă voi bucura. Dar cum va voi Dumnezeu, fiul meu."[74]

---

[73] *„Părinți Aghioriți"*, pag. 35.
[74] *„Părinți Aghioriți"*, pag. 36.

Într-adevăr Starețul, după ce a ajutat să intre în rânduială obștea de curând înființată, s-a stabilit pentru mai multă liniște la Chilia Cinstitei Cruci (2 martie 1969). Considera o mare binecuvântare faptul de a viețui și a se nevoi acolo unde se nevoise starețul lui. Acest loc îl mișca sufletește și îl însuflețea, pentru că avea un har deosebit datorită nevoințelor supraomenești și experiențelor dumnezeiești pe care Părintele Tihon le trăise acolo.

Ușurat de grijile vieții de obște și având drept merinde binecuvântarea și pilda starețului său, se bucura de dulcea sa liniște și de comuniunea cu Dumnezeu și se ruga pentru ca să rămână necunoscut și pentru mântuirea lumii. În epistola sa din 10 aprilie 1969 scrie: „Acum, când cu harul lui Dumnezeu m-am eliberat de grijile mănăstirii și mă aflu în dulcea mea liniște (care și numai ea singură este o rugăciune tainică), îmi voi aduce mai mult aminte de voi. Dacă până acum am fost foarte departe de voi, acum însă voi fi foarte aproape de voi. Să vă rugați să fiu mai mult ascuns decât cunoscut, pentru că numai atunci îmi voi îndeplini chemarea mea. Este adevărat că, atunci când mă ascund, simt înlăuntrul meu că mă aflu mai aproape de sărmana lume."

Cu toate că era ascuns și „îngropat" în „groapa Părintelui Tihon", Starețul a devenit un magnet duhovnicesc care atrăgea mulți tineri. Aceștia se închinoviau la Mănăstirea Stavronikita ca să aibă posibilitatea să îl vadă pe Stareț și să se sfătuiască cu el. În scurt timp a sporit numărul părinților și s-a format o obște bine închegată. De la sihăstria lui

supraveghea bunul mers al mănăstirii şi fără zgomot se străduia să o povăţuiască pe urmele Sfinţilor Părinţi.

Petrecerea lui la „Cinstita Cruce"

Pe drumul ce duce de la Stavronikita la Karyes, la o mică distanţă de locul de închinare din partea stângă a drumului, porneşte o cărare care străbate o pădure de arbuşti, urcă şi coboară pe un teren neregulat şi ajunge la o Colibă împrejmuită cu un gard de sârmă împletită. Lângă poartă se aflau o cutie cu o tăietură la fel cu cea poştală şi o bucată de carton pe care scria: „Însemnaţi pe hârtie ce vreţi să discutăm şi băgaţi-o în cutie. Vă veţi folosi mai mult de rugăciune decât de discuţie."

În partea de sus a porţii era prins capătul unei sârme lungi care ajungea până la uşa Colibei şi de care era legat un clopoţel ce îl înştiinţa pe Stareţ de sosirea unor închinători. În curtea spaţioasă se aflau câţiva măslini şi puţină viţă-de-vie. În partea stângă a cărării era depozitată o stivă de lemne. Le aşezase acolo ca să nu fie văzut când mergea de la chilie la atelier. Înainte de a ajunge la Colibă, pe partea dreaptă, sub un măslin se aflau o măsuţă şi două-trei scaune improvizate, arhondaricul lui de vară. În stânga era mormântul Părintelui Tihon, pe care Stareţul sădise rozmarin ca să nu se calce peste el.

Trei-patru trepte conduceau pe un hol care se afla înaintea intrării, între casă şi zidul unei terase. Holul era închis cu uşi la ambele capete ca să oprească curentul. În stânga era o bucătărie primitivă: o scobitură în zidul terasei atât cât să încapă o cratiţă, iar dedesubt un loc ca să aprindă focul. Exista un mic şopron înainte de intrarea în colibă. Închinătorul, trecând prin uşa de la intrare, ajungea într-un hol lat de un pas şi lung de trei, care era luminat de o fereastră mică. Drept înainte se afla chilia Stareţului, iar în stânga, bisericuţa Cinstitei Cruci cu trei-patru icoane în catapeteasmă, o strană, un analog şi nimic altceva. O simplitate impresionantă.

Câţiva metri mai la vest de intrare era o altă uşă exterioară care ducea la atelierul lui şi la arhondaric. Acesta era o chilie mică şi săracă, având tavanul nu prea înalt, făcut din trestie şi pământ, cu două paturi foarte înguste, foarte puţin despărţite între ele, încât abia putea să încapă un om.

Micuţa Colibă a Cinstitei Cruci nu avea posibilitatea de a găzdui mulţi închinători. Pe lângă aceasta Stareţul, vrând să-şi respecte programul său isihast, găzduia cu discernământ, numai atunci când socotea că este nevoie.

În epistola sa din 21 decembrie 1971, scria: „...Am toată bunăvoinţa să vă găzduiesc la săraca mea Colibă şi să fiu al vostru nu jumătate, ci în întregime. Oricând voiţi să veniţi, să nu pregetaţi (căci de voi afla că pregetaţi, mă voi mâhni). Numai că acum, iarna, la colibă pot găzdui numai unul. Din nefericire coliba mea nu este de acord cu inima mea."

În partea de răsărit a colibei era un bazin cu apă de ploaie, care venea de pe acoperiş pe uluce. Din aceasta bea şi oferea şi la închinători. Mai încolo se

afla un alt bazin mai mare și descoperit, cu apă pentru irigat, pe care nu o folosea niciodată, pentru că nu cultiva nimic în grădină.

Viața Stareţului la Coliba Cinstitei Cruci se desfășura în felul următor: spre seară se odihnea două-trei ore și se deștepta aproape de miezul nopții. Făcea priveghere și se odihnea puțin dimineața, înainte de a se lumina de ziuă. Ziua, dacă nu avea vizitatori, făcea lucru de mână: iconițe și cruci ștanțate. În timpul ce îi mai rămânea citea, se ruga și răspundea la multele scrisori pe care le primea de la creștini, în care îl rugau să facă rugăciune pentru ei sau îi cereau sfatul în diferite probleme grele. Scria multe ore în timpul zilei, iar atunci când înnopta, continua să scrie la lumânare. Dar scrisorile se înmulțeau tot mai mult. Pentru aceasta prin anul 1977 s-a hotărât să nu mai răspundă în afară de cazuri urgente și grele. A făcut cunoscut lucrul acesta unora, dar au aflat și alții. Despre aceasta Stareţul explica: „Eu am pornit să fac cele ale călugăriei. Văd însă că aceasta mă depărtează de la scopul meu." Dar cu toate acestea nu a încetat să se roage pentru cei care trimiteau scrisori. Stareţul a redus corespondența ca să-i rămână mai mult timp pentru rugăciune, pe care o considera a fi cel mai mare prinos al monahului pentru lume.

De altfel, viața lui simplificată neînchipuit de mult îi dădea posibilitatea să-și afierosească aproape tot timpul pentru cele duhovnicești și pentru toți cei care aveau nevoie de ajutor duhovnicesc. Dar odată cu trecerea timpului, se înmulțeau tot mai mult închinătorii, care îi răpeau foarte mult timp cu problemele

lor. Într-o epistolă scria: „Odată eram răcit și aveam febră. Pe de o parte închinătorii îmi ridicau temperatura, dar pe de altă parte nu mă lăsau să mor, pentru că nu-mi lăsau timp."

Din această pricină Stareţul se afla în dilemă: Să rămână acolo sau să meargă din nou la Sinai sau în altă parte pentru liniște? Dar nu s-a grăbit, ci a făcut rugăciune, ca să nu facă „de capul lui", și a văzut că voia lui Dumnezeu era să rămână acolo. „După cum se vede, aici voi înfrunta greutățile... Pentru aceasta voi împrejmui tot locul din jurul Colibei cu plasă de sârmă." (fragment din epistola din 9 mai 1975).

Pentru o vreme, două zile pe săptămână (miercurea și vinerea) se zăvora. Nu deschidea la nimeni, ci postea, se ruga și făcea lucrare duhovnicească fină în sine însuși. În partea de jos a Colibei, în pădure, lângă un izvoraș, își improvizase o colibă mică, acoperită cu tablă, în care se retrăgea uneori pentru mai multă liniște. Când se întorcea, lua însemnările închinătorilor și făcea pentru ei rugăciune din inimă.

De obicei mergea la mănăstire la Sfânta Liturghie și se împărtășea. Însă uneori făcea și la bisericuța lui Sfânta Liturghie sau mergea la alte chilii pentru a se împărtăși.

Aduna măsline și uneori, cu o presă primitivă și originală, inventată și făcută de el însuși, scotea puțin ulei pentru candelele bisericuței lui. Dădea măsline la pustnicii săraci și la călugării bătrâni din Kapsala. Îi vizita pentru a se folosi duhovnicește și îi ajuta cu tot ce putea.

Nu făcea mâncare gătită decât foarte rar, atunci când găzduia pe cineva. Odată a găzduit un tânăr cunoscut lui şi de aceea s-a hotărât să facă puţină mâncare gătită. A pisat puţină linte, a adăugat puţin orez, le-a pus într-o cratiţă cu apă şi a aprins focul cu câteva vreascuri uscate. Apoi s-au aşezat puţin mai departe şi au început să vorbească. Tânărul a crezut că Stareţul a fost captivat de discuţie şi a uitat de mâncare, însă peste puţin timp ea a fost gata. Nu a fost nevoie nici măcar să amestece în ea, atât de simplă era mâncarea lui.

Au făcut Vecernia cu Rugăciunea lui Iisus, tânărul în bisericuţă, iar Stareţul în chilia lui, unde a citit şi Canonul Maicii Domnului din Bogorodicină. După aceea Stareţul i-a dat tânărului să mănânce şi a început să-l sfătuiască cu dragoste părintească. Deşi mâncarea era fără ulei, era foarte gustoasă. O impresie deosebită a pricinuit tânărului umilinţa cu care Stareţul a rostit rugăciunea mesei. S-a adunat în sine însuşi ca şi cum s-ar fi desprins de cele de pe pământ şi s-ar fi înfăţişat înaintea lui Hristos. După cină Stareţul a ieşit să hrănească animalele sălbatice chemându-le pe fiecare pe nume.

Pe la apusul soarelui au rostit timp de o oră în curtea chiliei Rugăciunea lui Iisus, iar după ce Stareţul l-a dus pe tânăr la arhondaric, s-a retras în chilia lui.

În această Colibă săracă din Kapsala se nevoia Stareţul, *„în groapa cea mai de jos"*[75], dar cu petrecere înaltă, cu rugăciune neîncetată, singur cu Singurul Dumnezeu şi hrănit cu harul Său. Cu totul lipsit de cele materiale şi de comodităţi, dar bogat în virtuţi şi în harul dumnezeiesc. Se topea pe sine în nevoinţă şi odihnea duhovniceşte pe fiecare om. Suferea pentru durerea şi păcatele oamenilor, dar în acelaşi timp le dăruia bucurie şi mângâiere. Se lupta cu diavolii, vorbea cu Sfinţii, avea familiaritate cu animalele sălbatice şi ajuta duhovniceşte pe oameni, precum se va vedea din întâmplările şi mărturiile pe care le vom reda mai jos.

„Lumină cărărilor mele"[76]

„Odată mă aflam la o oarecare mănăstire (Stavronikita), povestea Stareţul. Era seară. Când am ieşit pe poarta mănăstirii m-a întâmpinat un mirean care voia să-mi vorbească. Pe drum a început să-mi spună necazurile lui. Timpul trecea şi eu eram atât de bolnav, încât nu puteam nici să mă aşez ca să mă odihnesc, nici să stau în picioare. Se înnoptase deja, dar acela continua să-mi vorbească. La un moment dat m-am gândit la boala mea şi voiam să întrerup discuţia, dar apoi mi-am spus: «Omul are atâtea probleme, iar eu să mă îngrijesc pe mine?» Şi astfel a continuat să-mi vorbească până ce a înnoptat de-a binelea. Mireanul urma să doarmă undeva la o chilie, dar eu nu mă puteam întoarce în mănăstire, deoarece poarta se închisese.

După ce am terminat, am apucat-o pe drum ca să mă întorc la Coliba mea. Am intrat pe cărare şi

[75] Ps. 87, 6.

[76] Ps. 118, 105.

trebuia să trec printr-un loc strâmt şi abrupt. Când am ajuns în acel loc, fiindcă nu vedeam şi nu aveam la mine nici lanternă, am căzut între crengi şi rugi şi am rămas agăţat în ele. Când am căzut, mi-a venit şi traista în cap. Aşa cum stăteam acolo m-am gândit: «Acum ce să fac? Să fac cel puţin Pavecerniţa.» Şi încep «Sfinte Dumnezeule...» şi celelalte. Dar deodată s-a aprins o lumină puternică, iar capul meu devenise ca un bec. În jurul meu s-a făcut ziuă! Atunci am văzut unde mă aflam şi căţărându-mă am ieşit. Lumina continua să lumineze în jurul meu. Inima îmi era plină de o bucurie cerească. Am ajuns la Colibă, am luat cheia de la locul unde o aveam, am deschis, am intrat în biserică, am aprins candelele şi numai atunci lumina s-a retras."

Apariţia Cuviosului Arsenie

La 21 februarie 1971 Stareţul stătea în curtea Colibei sale şi corecta manuscrisul cu viaţa Cuviosului Arsenie.

„Mai erau două ore până la apusul soarelui, scria Stareţul, şi în timp ce citeam manuscrisul, m-a cercetat Cuviosul Arsenie. Şi precum învăţătorul îl mângâie pe elevul care a scris bine lecţia, tot astfel a făcut şi cuviosul. Vederea lui mi-a lăsat în inimă o dulceaţă negrăită şi o bucurie cerească, pe care nu am putut-o suporta. Am început să alerg în jurul Colibei ca un nebun şi îl strigam, deoarece credeam că îl voi găsi."[77]

[77] *„Sfântul Arsenie Capadocianul"*, pag.31.

Această apariţie a sfântului l-a cutremurat pe Stareţ. După aceasta Stareţul a făcut portretul sfântului în creion, după care maicile de la Suroti au pictat o icoană. Dar aşa cum spunea Stareţul, „prima icoană nu semăna prea bine cu cuviosul. De aceea am stat lângă ele tot timpul cât au pictat a doua icoană a cuviosului şi le-am spus: «Aşa şi aşa să o faceţi»." Şi astfel a fost pictată cunoscuta icoană a Cuviosului Arsenie, care redă pe deplin trăsăturile lui.

Stareţul credea cu tărie în sfinţenia Cuviosului Arsenie. Cu toate acestea a spus maicilor să nu îi pună aureolă la icoană, nici să o aşeze pe iconostas cu icoanele sfinţilor. Când Stareţul a fost întrebat de ce nu vrea să fie pusă sus pe iconostas, a răspuns: „Dacă vrea, să se ridice el singur." Adică să intervină pentru a i se face canonizarea. De asemenea şi matriţa de oţel cu care făcea iconiţe ştanţate ale cuviosului, a făcut-o fără aureolă. Iar cărţii sale i-a pus titlul: „Părintele (nu Sfântul) Arsenie Capadocianul." A aşteptat ca mai întâi Biserica să-l recunoască drept sfânt şi numai după aceea a pus aureolă la icoană şi la ştanţă şi a scris „Sfântul Arsenie".

Înainte de canonizarea oficială, Stareţul însemnase în Mineiul pe octombrie în ziua de 28 în dialect farasiotic, următoarele:

Astăzi, 10 noiembrie 1924 pe noul calendar, iar pe cel vechi, 28 octombrie, s-a mutat la cele veşnice omul lui Dumnezeu, Ieromonahul Arsenie (Hagiefendi) din Farasa Cezareii. Să avem binecuvântarea lui. Paisie monahul.

Părintele Tihon și ispititorul

În cartea sa *„Părinți aghioriți"*, Părintele Paisie scrie: „La 10 septembrie 1971, după miezul nopții, în timp ce rosteam Rugăciunea, l-am văzut deodată pe starețul (părintele Tihon) intrând în chilie. Atunci am sărit și l-am apucat de picioare sărutându-i-le cu evlavie. Dar nu mi-am dat seama cum s-a desprins din mâinile mele, ci l-am văzut că intră în bisericuță și dispare."[78]

Odată s-a gândit să meargă la mănăstire (Stavronikita) să se împărtășească. În acea zi au trecut pe la el mulți închinători și nu a avut timp să-și facă îndatoririle lui cele duhovnicești și să se pregătească așa cum voia. Pentru aceasta stătea la îndoială dacă trebuia sau nu să se împărtășească.

În clipa aceea vede în fața scărilor pe unul ce semăna cu părintele Tihon, care își mișca în semn de dezaprobare capul spunându-i: „Să nu te împărtășești!" Starețul, deși păstra în inima sa făgăduința părintelui Tihon că îl va vizita, a înțeles îndată că cel care i se arătase în chipul părintelui Tihon și care îl oprea de la Sfânta Împărtășanie era diavolul. De aceea i-a spus: „Pleacă, tu nu ești starețul meu!" Iar după aceea a coborât la mănăstire și s-a împărtășit.

La Tinos

Într-un an, în ajunul Adormirii Maicii Domnului, Starețul a luat vaporul pentru a merge să se închine la Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din Tinos. Pe punte a văzut

[78] *„Părinți aghioriți"*, pag. 38.

că niște femei pe jumătate dezbrăcate stăteau întinse și făceau plajă. Starețul s-a mâhnit și și-a spus în sinea sa: „Cât de mult a decăzut chipul lui Dumnezeu!" Apoi și-a închis ochii, s-a adâncit în sine și s-a rugat din inimă, cu durere, spunând: „Dumnezeul meu, trimite o ploaie ca să se îmbrace!" Peste puțin s-au adunat niște nori și a început ploaia și astfel acele femei au fost nevoite să se îmbrace și să intre înăuntru.

Ajungând în Tinos, Starețul s-a închinat cu evlavie la Icoana Bunei-Vestiri a Maicii Domnului, după care s-a întors îndată în Sfântul Munte. Mai târziu a spus cuiva: „Un singur lucru îți voi spune și vei înțelege. Icoana Maicii Domnului este vie."

În vapor l-a întâlnit pe arhiepiscopul Ieronim cu care a vorbit despre situația Bisericii.

Înșelatul

Odată l-a vizitat un monah înșelat. Acesta își pusese singur canon să nu bea niciodată apă. Înșelarea este un lucru înfricoșător și greu se vindecă cineva de ea. Dar Starețul, cu discernământul său, a aflat modul de a-l ajuta. „L-am servit cu rahat și apă, povestea Starețul, iar acela mi-a spus: «Eu nu beau apă.» Mi-am dat seama că este înșelat și pentru aceasta i-am spus: «Eu nu-ți spun să bei tot paharul. Dacă vrei, bea numai o înghițitură.» Știam ce se va întâmpla și de aceea îmi pregătisem o găleată plină cu apă.

Aceasta a fost. Din momentul când a luat paharul să bea numai o înghițitură, l-a băut tot dintr-o sorbi-

tură. După aceea a mai cerut încă unul şi încă unul, de parcă îl ardea pe dinăuntru, până ce a băut aproape toată găleata."

Canonul pe care şi-l pusese acest monah înşelat provenea din mândrie şi fireşte, primea şi ajutor diavolesc pentru „isprava" lui egoistă. Însă de îndată ce a făcut ascultare şi s-a smerit, a încetat ajutorul diavolesc şi nu mai putea să-şi ţină „nevoinţa" pe care şi-o luase asupră-şi.

Pătimeşte împreună cu cel bolnav

Părintele Atanasie de la Mănăstirea Stavronikita s-a născut în Corint în anul 1930. După ce şi-a terminat studiile, a mers la Sinai să se facă monah. Acolo l-a cunoscut pe Stareţ, iar când acesta a venit în Sfântul Munte, l-a urmat şi în cele din urmă, la 2 decembrie 1968 s-a închinoviat la Sfânta Mănăstire Stavronikita. Era schimonah, proestos şi reprezentantul mănăstirii la Conducerea Sfântului Munte. Stareţul îl iubea în mod deosebit, pentru că făcea ascultare. După o vreme s-a îmbolnăvit şi a fost internat la Spitalul Civil din Atena. În urma analizelor s-a constatat că avea metastaze pulmonare pricinuite de o tumoare canceroasă, care îi afectase mai înainte un ochi şi pentru a cărei extirpare, ochiul a trebuit să fie scos. Se strângea lichid în jurul plămânului şi de aceea i se făceau adeseori puncţii. Suferea şi de insuficienţă respiratorie, iar uneori simţea că se sufocă. Când Stareţul a fost

înştiinţat de starea sănătăţii lui, s-a hotărât să meargă la Atena pentru a-l întări duhovniceşte.

Domnul Panaghiotis Drositis, preşedinte de onoare al Curţii de Apel, care a avut binecuvântarea să-l găzduiască timp de o lună pe Stareţ, ne povesteşte: „Stareţul a ajuns la noi acasă seara târziu şi am rânduit ca să fie găzduit într-o cameră retrasă, astfel încât să se poată mişca liber, fără să simtă că deranjează. Dormitorul meu era despărţit de camera pe care i-o dădusem Părintelui Paisie, cu o uşă de sticlă culisantă, lucru pe care el nu l-a sesizat. Şi astfel, fără să vreau, până să adorm, am luat parte câteva ore la rugăciunea de toată noaptea pe care Stareţul a făcut-o cu durere către Mântuitorul şi Maica Domnului pentru vindecarea părintelui Atanasie. În acea noapte trebuie să fi avut o vedenie, pentru că din ziua următoare a început să vorbească despre externarea părintelui Atanasie, ca şi cum ar fi primit un răspuns sigur la rugăciunea lui stăruitoare. În dimineaţa zilei următoare Stareţul a fost neplăcut surprins atunci când i-am spus că am dormit în camera de alături, ca şi când nu ar fi voit să fie cunoscut tot ce se petrecuse în noaptea aceea. În aceeaşi dimineaţă a mers la spital şi s-a întâlnit cu părintele Atanasie, după care a început să-i sfătuiască duhovniceşte pe toţi bolnavii şi pe cei care treceau pe acolo. Apoi a vorbit cu medicii, s-a interesat despre starea sănătăţii părintelui Atanasie şi i-a îndemnat să spună bolnavului cu sinceritate şi lux de amănunte gravitatea stării lui. La început părintele Atanasie, aflând despre starea sănătăţii lui, a căzut pe

gânduri şi a fost cuprins de mâhnire, dar nu a întârziat ca prin sprijinul duhovnicesc al Stareţului să se încurajeze şi dintr-un muribund să se preschimbe într-un propovăduitor al vieţii, în ciuda sănătăţii lui foarte grave.

Între timp, prezenţa zilnică la spital a Părintelui Paisie a transformat holurile şi saloanele în adevărate infirmerii duhovniceşti la care alergau medici, infirmieri, bolnavi şi oameni sănătoşi de toate vârstele, ca să ia binecuvântare, întărire şi rezolvare a problemelor lor. Dragostea Stareţului se dăruia din belşug tuturor celor care alergau la el, dar şi el însuşi căuta să afle prilejuri de a-şi dărui dragostea sa.

L-am văzut pe Stareţ dăruind bolnavilor săraci tot ce avea. L-am văzut de asemenea compătimind o tânără care făcea lucruri imorale şi rugându-se pentru ea până ce a primit înştiinţare de la Dumnezeu că această făptură a Lui avea să apuce în cele din urmă pe drumul cel bun.

Seara târziu, când se întorcea acasă, după o zi plină de oboseală, de multe ori continua să vadă oameni care nu putuseră să-l vadă la spital. Nu-mi amintesc de nici o zi în care să-şi fi manifestat oboseala, ci dimpotrivă era vesel păstrându-şi întotdeauna cunoscutul lui umor. Am păstrat una din însemnările lui pline de har pe care mi le lăsa în fiecare zi, ca să-mi mulţumească şi să mă ţină într-o atmosferă de bucurie.

Când Stareţul s-a încredinţat că bolnavul s-a întărit şi a sporit în credinţă şi, cu toate pătimirile lui trupeşti, s-a preschimbat într-un propovăduitor prea

luminat al vieţii, care sprijinea duhovniceşte şi împărţea bucurie bolnavilor din salonul său, celor din alte saloane, precum şi celor care îl vizitau, a plecat din Atena. Dar nu a încetat să comunice cu el prin călduroasele scrisori, pe care le trimitea prin mine. Am păstrat ultima scrisoare, pentru că ea nu l-a aflat în viaţă. Pusese în scrisoare şi fotografia părintelui Tihon. Moartea părintelui Atanasie a fost cuvioasă.

Părintele Paisie mi-a spus că atunci când trupul părintelui Atanasie a ajuns la arsanaua Mănăstirii Stavronikita, chipul lui era atât de vesel şi senin, încât, dacă nu s-ar fi ruşinat de cei aflaţi acolo, ar fi strigat de bucurie şi ar fi slăvit cu mare glas pe Bunul Dumnezeu."

Părintele Atanasie a adormit în Domnul la 6 mai 1972. Despre adormirea lui Stareţul povestea: „Părintele Atanasie s-a îmbolnăvit mai demult de melanom[79]. I se întinsese peste tot trupul, dar a trăit astfel mulţi ani. În cele din urmă a făcut metastază la plămâni şi l-au dus la spital. Timp de o lună de zile am stat acolo aproape de el în casa unui cunoscut de al meu şi mergeam de două ori pe zi ca să-l văd. A murit la scurt timp după ce am plecat. Am înţeles acest lucru, deoarece avusesem o vedenie şi de aceea, în ziua adormirii lui, am spus că: «Acesta va muri astăzi.» După aceea l-au adus la mănăstire. Când l-am văzut, m-am întristat, dar a fost o întristare pentru cele trecute, pentru anii pe care i-am petrecut împreună, pentru anii care ne vor despărţi până când voi pleca şi eu. Iar atunci când l-am sărutat pentru

[79] Tumoare malignă a pielii de origine pigmentară.

ultima dată, mi-a zâmbit. Da, a binevoit aceasta Dumnezeu ca să mă mângâie."

Măslinul și reverenda

Prin anul 1972 se discuta subiectul schimbării îmbrăcăminții preoțești și câțiva preoți de mir voiau să ia binecuvântare de la Stareț ca să nu mai poarte reverendă. Unul din ei l-a vizitat pe Stareț și a început să-i spună: „Nu reverenda îl face pe preot. Mai de preferat ar fi ca preoții să umble fără reverendă, pentru că astfel se pot apropia mai ușor de lume", și alte neghiobii asemănătoare. Starețul nu a reușit să-l convingă. La sfârșit i-a spus: „Vino mâine și-ți voi răspunde."

În acea noapte Starețul a făcut rugăciune, iar dimineața, când a venit preotul, i-a arătat un măslin pe care îl decojise intenționat. A lăsat în vârf câteva crenguțe retezate făcându-l să semene oarecum cu preoții fără reverendă care au numai puțină barbă. Atunci Starețul l-a întrebat: „Îți place copacul așa cum este decojit? Așa sunt și preoții fără reverendă." Preotul a fost convins și a plecat mulțumind Starețului care, printr-o pildă simplă, l-a făcut să lepede concepțiile lui lumești.

Deasupra trunchiului de măslin decojit Starețul a încrustat cu cuțitul următoarele cuvinte: „Copacii și-au aruncat îmbrăcămintea lor, dar vom vedea ce pricopseală vor face..." și „Preotul fără rasă nu este de rasă."

Firește, copacul, după aceea, s-a uscat, dar el a rămas o pildă spre folosul multora. Dar mai ales Starețul, prin acest mod sugestiv, a contribuit la zădărnicirea acestor tendințe antitradiționale.

După mai mulți ani un candidat la preoție bine intenționat l-a întrebat pe Stareț: „Care este motivul pentru care preoții trebuie să poarte reverendă?" Starețul i-a răspuns: „Există multe motive. Dar și numai faptul că toți oamenii evlavioși se bucură atunci când îl văd pe preotul lor purtând reverendă, este un motiv suficient."

La Farasa

Când Starețul scria viața Cuviosului Arsenie, „ardea în inima lui" dorința de a vizita ținutul Farasa din Capadocia. Și astfel, la 29 octombrie 1972, Dumnezeu l-a învrednicit să viziteze satul natal împreună cu părintele Vasile, pe atunci egumen al Mănăstirii Stavronikita.

În afară de lucrurile minunate pe care Starețul le-a aflat în timpul călătoriei și pe care le-a scris în viața Cuviosului Arsenie, el mai povestește și alte amănunte interesante.

În timpul călătoriei s-au oprit într-un sat și au mers la o plăcintărie să mănânce ceva. Îndată s-a adunat aproape tot satul și priveau pe ferestre. Înainte de a mânca, Starețul a spus egumenului să prelungească rugăciunea. Stăteau în picioare și făceau mereu semnul Sfintei Cruci rostind rugăciuni. „Ne-am făcut acolo tot canonul", povestește Starețul râzând. „Unii dintre ei se poate să fi fost creștini în ascuns și de aceea am făcut aceasta ca să se bucure puțin sărmanii."

Stareţul la Farasa.

Turcilor care îi întrebau despre scopul vizitei lor, le răspundea cu sinceritate că el însuşi se trage din Farasa. Un oarecare poliţist l-a considerat suspect şi l-a arestat. L-a băgat într-un loc împrejmuit cu un gard, a închis poarta şi a plecat. Au trecut mai multe ore, dar nu venea nimeni să-l cerceteze. Atunci a spus egumenului să caute un taxi şi au plecat. În Farasa i s-a umplut sufletul de durere, când a văzut că biserica unde liturghisea Cuviosul Arsenie era transformată în geamie. Acolo a văzut o imagine a satului foarte diferită de cea pe care i-o descriseseră părinţii lui. Renumitul sat de altădată era acum plin de ruine, necurăţii şi de locuinţe părăsite. Turcii îl însoţeau pe Stareţ peste tot şi nu-l lăsau nici o clipă singur. Îl priveau cu nelinişte şi cu suspiciune, lucru care arăta că acele ţinuturi nu erau ale lor.

S-au întors în Constantinopol prin Ancira (Ankara). Aici Stareţul s-a închinat cu multă emoţie în Biserica Sfintei Sofia. S-a retras într-un colţ şi a început să se roage în taină cu multă zdrobire. Dar paznicul turc l-a văzut şi a început să strige şi să-l ameninţe: „Kemal a spus că nici voi, nici noi să nu ne rugăm aici!" Atunci Stareţul, nesocotind primejdia, plin de râvnă dumnezeiască, a început să vorbească tare, ridicând tonul la paznicul turc. Apoi l-a luat şi l-a dus în spatele unei coloane unde văzuse urină. I-a arătat turcului şi cu indignare l-a mustrat: „Ce este aceasta aici? V-a spus Kemal să faceţi astfel de lucruri?"

Când Stareţul povestea acestea, a adăugat cu siguranţă: „Va veni urgia lui Dumnezeu şi îi va risipi..."

A vizitat Mănăstirea Hora[80] şi minunându-se de frumoasele ei mozaicuri, a spus: „Acolo poţi vedea revărsare de har." La Patriarhie l-au primit cu cinste şi evlavie şi s-au bucurat de vizita pustnicului aghiorit. Asistând acolo la o întâmplare, Stareţul s-a minunat de smerenia şi răbdarea patriarhului Dimitrie.

Sfânta Eufimia

Stareţul se afla în curtea colibei lui, atunci când l-a vizitat un fiu duhovnicesc de-al său şi spunea mereu cu toată inima: „Slavă Ţie, Dumnezeule!" La un moment dat, Stareţul i-a spus:

– Se poate netrebnici cineva şi în înţelesul cel bun.

– Cine, Gheronda?

– Stăteam liniştit în chilia mea când a venit şi m-a uluit. Ce frumos petrec ei acolo sus!

– Ce se întâmplă, Gheronda?

– Îţi voi spune, dar să nu spui la nimeni.

Atunci Stareţul i-a povestit următoarele: „Tocmai mă întorsesem din lume, unde ieşisem pentru o problemă bisericească. Marţi[81], pe la ora 10 dimineaţa, stăteam în chilie şi făceam Ceasurile. Deodată am auzit o ciocănitură în uşă şi o voce de femeie spunând: «Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri...» Atunci m-am gândit: «Cum de a intrat o femeie în

[80] Veche mănăstire în Constantinopol închinată Maicii Domnului, renumită pentru mozaicurile ei.
[81] La 27 februarie 1974.

Sfântul Munte?» Cu toate acestea am simţit o dulceaţă dumnezeiască înlăuntrul meu şi am întrebat:

– Cine este?

– Eufimia.

«Care Eufimia? m-am întrebat în sinea mea. Nu cumva vreo femeie a făcut vreo nebunie şi a venit în Sfântul Munte îmbrăcată în haine bărbăteşti? Acum ce să fac?» Aceea a bătut din nou la uşă, iar eu iarăşi am întrebat:

– Cine este?

– Eufimia.

Mă aflam în îndoială şi de aceea nu am deschis. Când a bătut a treia oară, uşa, care era zăvorâtă pe dinăuntru, s-a deschis singură. Apoi am auzit paşi pe hol. Am sărit ca să deschid uşa chiliei şi am văzut înaintea mea o femeie cu capul acoperit. O însoţea cineva care semăna cu Evanghelistul Luca şi care a dispărut îndată. Cu toate că eram sigur că aceasta nu era o nălucire de la cel viclean, pentru că avea o strălucire deosebită, am întrebat-o cine este.

– Muceniţa Eufimia, mi-a răspuns aceea.

– Dacă eşti Muceniţa Eufimia, vino să ne închinăm Sfintei Treimi. Tot ce fac eu să faci şi tu.

Dar când încă se mai afla pe hol, a început să facă metanii, însă nu spre biserică, ci spre chilia mea. La început mi s-a părut ciudat, dar după aceea mi-am amintit că aveam deasupra uşii chiliei mele o iconiţă de hârtie cu Sfânta Treime.

Apoi am intrat în biserică şi am făcut o metanie spunând: «În numele Tatălui.» A repetat şi ea după mine, făcând o metanie. «Şi al Fiului». «Şi al Fiului», a repetat ea cu o voce subţire.

– Mai tare, ca să aud şi eu! Iar ea a repetat mai tare.

După ce ne-am închinat şi a treia oară, rostind: «Şi al Sfântului Duh», i-am spus: «Acum să mă închin şi eu la tine.» M-am închinat ei şi i-am sărutat picioarele şi vârful nasului, căci a o săruta pe faţă am considerat că este o necuviinţă.

După aceea sfânta s-a aşezat pe scăunel, iar eu pe cufăr şi mi-a dezlegat nedumerirea pe care o aveam (în legătură cu un subiect bisericesc).

Apoi mi-a povestit viaţa ei. Ştiam că există o Sfântă Eufimia, dar viaţa ei nu o cunoşteam. Când mi-a povestit mucenicia ei, nu numai că o auzeam, dar parcă o vedeam, o trăiam. M-am înfricoşat.

– Cum ai răbdat astfel de chinuri? am întrebat-o.

– Dacă aş fi ştiut ce slavă au sfinţii în cer, aş fi făcut tot ce aş fi putut ca să îndur chinuri şi mai mari.

După această întâmplare, timp de trei zile nu am putut să fac nimic. Tresăltam de bucurie şi slăveam neîncetat pe Dumnezeu. Nu puteam nici să mănânc, nici nimic altceva să fac... doxologie neîncetată."

Într-o epistolă de a sa scria: „În toată viaţa mea nu-mi voi putea plăti marea mea datorie faţă de Sfânta Eufimia care, deşi îmi era necunoscută şi fără să aibă vreo îndatorire faţă de mine, mi-a făcut această mare cinste..."

După ce a povestit acest fapt dumnezeiesc, Stareţul a adăugat cu smerenie că Sfânta Eufimia i s-a arătat „nu pentru că aş fi fost vrednic, ci fiindcă în acea vreme mă preocupa un subiect care privea

situaţia Bisericii în general. Dar şi pentru alte două motive."

Stareţul a fost foarte impresionat şi se minuna cum de o femeie cu trup atât de firav a putut răbda atât de multe chinuri. „Să fi spus că era una... (voia să spună una voinică şi puternică), dar era o mână de om."

Pe când se afla în această stare de har, Stareţul a compus o stihiră în cinstea sfintei: „Cu ce cântări de laudă vom încununa pe Eufimia, care s-a pogorât din cele de sus şi a cercetat un monah vrednic de milă din Kapsala. De trei ori i-a bătut în uşă, iar a patra oară[82] s-a deschis singură prin minune şi a intrat cu slavă cerească, muceniţa lui Hristos, închinându-se împreună Treimei celei Sfinte."

A mai compus şi o luminândă după „Cu ucenicii să ne suim...", care începea astfel: „Preaslăvită Eufimia, mare muceniţă a lui Hristos, te iubesc mult de tot după Maica Domnului"... (Fireşte, aceasta nu a alcătuit-o pentru a fi folosită la slujbe şi nici el nu o cânta când erau şi alţii de faţă.)

Împotriva obiceiului său, a mers din nou la Suroti şi le-a făcut pe monahii părtaşe acestei bucurii cereşti. Apoi ele au pictat icoana sfintei cu ajutorul şi îndrumările Stareţului.

Stareţul a făcut cu mare măiestrie o ştanţă de oţel cu icoana sfintei, cu care făcea apoi iconiţe şi le împărţea de binecuvântare la închinători în cinstea ei.

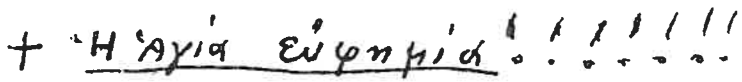
---

[82] Nu este vorba despre o nepotrivire, deoarece sfânta a bătut în uşă de trei ori, iar a patra oară nu a bătut, ci uşa s-a deschis singură.

Însă s-a chinuit mult să facă degetele de la mâna stângă a sfintei, după cum el însuşi a spus: „M-am ostenit mult să-i fac mâna, dar după aceea am pus gândul cel bun: poate pentru că şi eu am chinuit-o pe sfânta.”

În Minei, la Sinaxarul din 27 februarie, a adăugat:

† Sfânta Eufimia!!!!!!!

Ispitiri demonice

Stareţul spunea: „Mai mult decât orice, diavolul nu vrea să ne rugăm. Când vede pe cineva că se roagă, dacă nu poate să-l împiedice, încearcă cel puţin să-i sustragă mintea prin imaginaţie sau gânduri. Dacă nu izbuteşte nici aceasta, atunci se arată el însuşi, numai şi numai să îl tulbure şi să îl sustragă de la rugăciune, fie şi pentru puţin. Iată, odată, eram acolo afară, lângă mormântul părintelui Tihon. În timp ce spuneam slavoslovia făcând metanii, când am ajuns la stihul: «Întru lumina Ta vom vedea lumină», deodată s-a aprins în spatele meu o lumină puternică, la fel cu cea a unui reflector şi lumina toată zona. Ajungea până jos la Kaliagra. Am înţeles că această lumină era demo ică şi de aceea nu i-am dat nici o atenţie, ci mi-am continuat netulburat rugăciunea.

Dacă a văzut diavolul că nu am fost sustras de lumină, a făcut altceva. La câţiva metri în partea stângă mi s-au înfăţişat doi diavoli mici, cam de un metru şi jumătate înălţime, iată atât de mici, care se jucau lovindu-se între ei cu mâinile şi picioarele şi râdeau. Un adevărat cinematograf! Ei, atunci nu am mai putut să mă abţin. M-a bufnit râsul. Ai văzut ce a făcut ispititorul? Dacă au văzut că nu am luat aminte la lumină, mi-au trimis apoi doi diavolaşi.”

*

Într-o noapte, în timp ce Stareţul dormea, a simţit pe cineva că îl scutură, spunându-i:

– Scoală-te şi fă-ţi canonul! E târziu.

„Dar cine să fie la această oră?”, s-a gândit el în somn. S-a trezit şi când l-a văzut lângă el pe diavolul, a spus:

– A, tu eşti?

Şi s-a întors liniştit pe cealaltă parte, dispreţuindu-l. Ispititorul însă nu s-a liniştit ci a continuat:

– Da, dar este târziu, trebuie să-ţi faci canonul.

– Ştiu eu când să-mi fac canonul. Nu-mi faci tu comandă când să-mi fac rugăciunea.

Vede sufletul unui bătrân cuvios

În noaptea de 1 iunie 1975, în timp ce se ruga, Stareţul a văzut sufletul bătrânului Filaret[83] românul de la Chilia „Sfântul Andrei” din Kapsala, ca un copil de doisprezece ani, cu faţa luminoasă, urcând la cer într-o lumină cerească.

[83] *„Părinţi aghioriţi”*, pag. 88-91.

În ziua următoare Stareţul a aflat că acest „prieten al virtuţii”[84] s-a odihnit în Domnul exact în clipa în care îi văzuse sufletul.

„Olet”

Stareţul obişnuia să urce pe un deluşor care se află mai sus de Coliba lui, ca să se roage. Acolo venea o pasăre cu gâtul roşu, cu care s-a împrietenit şi căreia i-a pus numele „Olet”, care în limba arabă înseamnă copil. Când o striga pe nume, venea îndată, se aşeza pe umărul lui şi mânca din palmă. Când pleca îi lăsa mâncare pe o piatră, sub care avea „magazia” de alimente: un borcan cu orez şi unul cu grâu.

„Cinci ani am avut prietenie cu «Olet», povestea Stareţul. Odată, când m-am îmbolnăvit, nu şi-a mâncat mâncarea pe care i-o lăsasem, ci a venit să vadă ce se întâmplă cu mine. Sărmana, m-a emoţionat mult gestul ei. Animalele simt intenţiile oamenilor şi potrivit acestora se apropie de ei. Pe om îl au de dumnezeu. De aceea omul trebuie să le iubească, fiindcă ele nu aşteaptă alt rai.”

Izbăvirea de la moarte

Altădată i s-a întâmplat Stareţului următoarea ispită, precum el însuşi a povestit: „Într-o zi am auzit de undeva de departe nişte detunături. Am luat metania şi am urcat pe un deluşor, ca să cercetez şi să văd dacă nu cumva începuse războiul. M-am rezemat de o piatră şi am început să rostesc rugăciunea. Deodată

[84] În limba greacă Filaretos înseamnă prieten al virtuţii.

am văzut o strălucire şi m-am aruncat îndată la pământ.” Ce se întâmplase? Un vânător l-a văzut pe Stareţ de la distanţă şi crezând că este un porc sălbatic, a îndreptat puşca spre el şi a tras. Stareţul a văzut lumina soarelui reflectată de ţeava puştii şi fulgerător s-a aruncat la pământ şi s-a izbăvit. Diavolul, care se bucură de războaie, se vede că nu voia ca Stareţul să se roage pentru pacea patriei. Şi altă dată Stareţul, în timp ce se ruga în pădure, a fost ţinta focurilor de armă ale unui vânător, dar Dumnezeu l-a păzit şi atunci.

Sufletul osândit

„O bătrână pe care o cunoscusem mai demult era foarte zgârcită. Fata ei însă era foarte bună şi tot ce voia să dea milostenie, arunca pe fereastră şi ieşea afară cu mâinile goale, pentru că bătrâna o controla ca nu cumva să dea ceva din casă. După aceea le lua şi le dădea milostenie. Dar atunci când îi spunea că monahul (adică eu) a cerut un lucru, i-l dădea.

După moartea ei am văzut pe un tânăr (o fi fost îngerul ei păzitor) care mi-a spus: «Vino, că te vrea cutare...» Nu mi-am dat seama cum, dar m-am aflat la Koniţa, în faţa unui mormânt. Atunci acel tânăr a făcut o mişcare cu mâna de-a lungul mormântului şi acela s-a deschis. Înăuntru am văzut multă murdărie, ca o pastă vâscoasă, în care se afla acea bătrână ce începuse să se descompună şi care striga: «Călugăre, ajută-mă!»

Mi-a fost milă de ea şi de aceea, fără să mă scârbesc, am coborât înăuntru, am îmbrăţişat-o şi am întrebat-o:

– Ce ai?

– Spune-mi, oare, tot ce mi-ai cerut nu ţi-am dat?

– Da, aşa este, i-am spus.

«Va fi bine» a liniştit-o tânărul (îngerul ei păzitor).

Apoi a făcut din nou semn cu mâna şi mormântul s-a tras ca o perdea, iar eu m-am aflat înapoi la Colibă.

Când am mers din nou la Suroti, maicile m-au întrebat:

– Ce vi s-a întâmplat în ziua de Sfântul Andrei?

– Să faceţi rugăciune pentru acest suflet, le-am răspuns.

După două luni am văzut-o din nou pe acea bătrână. Am văzut o prăpastie adâncă, iar sus, dincolo de ea, pe un teren neted, erau nişte palate, nenumărate case şi mulţi oameni. Acolo sus era şi bătrâna, foarte bucuroasă. Faţa ei era ca a unui copil mic. Pe ea avea numai un semn mic, iar un îngeraş îl freca pentru ca să se cureţe şi acesta.

În adâncul prăpastiei am văzut pe unii care se loveau şi se chinuiau să urce sus.

De bucurie că am văzut-o acolo, am îmbrăţişat-o. Apoi am luat-o mai de o parte ca să nu ne vadă ceilalţi şi să sufere mai mult. Atunci mi-a spus: «Vino să-ţi arăt unde m-a pus Domnul.»"

Rugăciune pentru diavoli

Inima Stareţului ardea de iubire pentru Dumnezeu, „pentru oameni, pentru păsări, pentru animale, pentru diavoli şi pentru toată zidirea"[85]. Acestea le citise la Sfântul Isaac Sirul, dar şi el însuşi trăia stări asemănătoare.

„Odată stăteam în genunchi şi mă rugam pentru diavoli", spunea Stareţul. Şi având capul lipit de pământ, spuneam: «Tu eşti Dumnezeu şi dacă vrei, poţi să găseşti un mod ca să se mântuiască şi aceşti diavoli nefericiţi...»

În timp ce spuneam acestea şi mă rugam cu durere, am văzut un cap de câine lângă mine scoţând limba şi luându-mă în râs. Poate că Dumnezeu a îngăduit aceasta ca să-mi arate că El vrea să-i mântuiască, dar ei nu se pocăiesc."

Gheorgaki din Tibet

Odată a venit în Sfântul Munte şi umbla pe la mănăstiri un tânăr în vârstă de şaisprezece-şaptesprezece ani, pe care îl chema Gheorgaki. La vârsta de trei ani fusese dus de părinţii lui la o mănăstire budistă din Tibet. Înaintase mult în yoga şi ajunsese un vrăjitor desăvârşit putând să cheme pe oricare diavol voia. Purta centură eagră şi ştia foarte bine karate. Cu puterea satanei făcea tot felul de demonstraţii care pricinuiau uimire. Lovea cu mâna pietre mari şi le sfărâma ca pe nişte nuci. Putea să citească şi cărţi

[85] Avva Isaac, *Cuvântul 81*, pag. 393.

închise. Spărgea alune în palmă, arunca jos cojile, iar miezul rămânea lipit de mână.

Nişte monahi l-au adus pe Gheorgaki la «Panagu-da», ca să fie ajutat de Stareţ. Când a ajuns acolo, l-a întrebat pe Stareţ ce puteri are şi ce „minuni" poate face. Atunci Stareţul i-a răspuns că el însuşi nu are nici o putere şi că toată puterea este a lui Dumnezeu.

Gheorgaki, vrând să-şi arate puterea, şi-a concentrat privirea spre o piatră mare care era la distanţă şi a făcut-o bucăţi. Atunci Stareţul a făcut semnul crucii pe o piatră mică şi i-a spus să o spargă şi pe aceea. El s-a concentrat, şi-a făcut vrăjile lui, dar nu a reuşit să o spargă. Văzând aceasta, a început să tremure, iar puterile demonice pe care credea că le stăpânea, neputând sparge piatra, s-au întors împotriva lui şi l-au aruncat cu putere în cealaltă parte a râului. Stareţul a mers şi l-a găsit într-o stare jalnică.

„Altădată, povestea Stareţul, în timp ce discutam cu el, s-a ridicat deodată, mi-a prins mâinile şi mi le-a întors la spate. «Să vină acum să te scape Hagi-efendi, dacă poate», mi-a spus. Am simţit aceasta ca pe o hulă. Atunci mi-am tras puţin mâinile şi l-am aruncat cât colo. După aceea a sărit în sus şi a vrut să mă lovească cu piciorul, dar piciorul lui s-a oprit lângă faţa mea, ca şi cum ar fi întâlnit o piedică nevăzută. M-a păzit Dumnezeu.

În acea noapte l-am oprit şi l-am pus să doarmă în chilia mea. Dar diavolii l-au luat şi l-au târât până jos în pârâu, unde l-au bătut pentru nereuşita lui.

Dimineaţa a venit într-o stare jalnică, rănit, plin de spini şi pământ şi mi-a mărturisit: «M-a bătut satana pentru că nu am putut să te biruiesc»."

Stareţul l-a convins pe Gheorgaki să-i aducă toate cărţile lui de vrăjitorie şi le-a ars. Apoi l-a ţinut puţină vreme lângă el şi l-a ajutat cât timp acela a făcut ascultare. După aceea Stareţul, interesându-se să afle dacă Gheorgaki este botezat, a aflat chiar şi biserica în care s-a săvârşit botezul lui. Gheorgaki cutremurat de puterea şi harul Stareţului, voia să devină monah, dar nu a putut.

Stareţul folosea cazul lui Gheorgaki ca să arate cât de mare este înşelarea celor ce cred că toate religiile sunt egale, că toate cred în acelaşi Dumnezeu şi că nu există nici o diferenţă între monahii tibetani şi cei ortodocşi.

În Australia

În anul 1977, în urma chemării oficiale făcute de către Biserica locală, a vizitat Australia împreună cu egumenul de atunci al Sfintei Mănăstiri Stavronikita, părintele Vasile, ca să ajute duhovniceşte pe grecii ortodocşi de acolo.

„Zburând cu avionul, povestea Stareţul, pentru o clipă am simţit ceva înlăuntrul meu. Am întrebat să aflu care era ţara care se vedea jos. Era Siria. Are mult har datorită asceţilor care au trăit în pustiurile ei. La fel am simţit şi pentru Sfintele Locuri.

Mai târziu am simţit o răceală, o emanaţie demonică. Şi am auzit la difuzoarele avionului anunţând că zburăm pe deasupra Pakistanului.

Ajungând în Australia, am simţit că acel loc nu a fost încă sfinţit cu sânge de mucenici şi sudori ale cuvioşilor, dar se va sfinţi."

La Melbourne a fost găzduit de către fericitul părinte Ioan Limoyanis. În timpul zilei Stareţul primea oameni şi îi pregătea pentru Taina spovedaniei. Despina, fiica părintelui Ioan, îşi aminteşte: „Stareţul era un om înţelept. Ştia problemele tale înainte de a i le spune. Trupul său răspândea bună mireasmă, chiar şi camera unde stătea era plină de acea mireasmă. Mama mea, care era bolnavă, spunea: «Avem la noi un sfânt care ne binecuvintează casa. Când merge nu-i auzi paşii. Este un înger fără aripi. Are zugrăvit pe faţă dumnezeiescul har. Din ziua în care a venit în casa noastră, mă simt cu desăvârşire bine. Îi pun prosoape noi, dar nu le foloseşte, ci se şterge pe faţă cu un prosop mic de al său, care răspândeşte şi el mireasmă.»

Ne sfătuia să fim smeriţi, să ne rugăm şi să cerem de la Bunul Dumnezeu să ne dea soluţii la problemele noastre; să nu încercăm să le rezolvăm noi înşine, pentru că le vom încurca şi mai mult. Mama mea păstra ca pe un lucru sfinţit pătura cu care s-a acoperit Stareţul. Când era bolnavă, se învelea cu ea şi simţea harul lui Dumnezeu asupra ei din belşug."

Părintele Spiridon, parohul Bisericii Sfântului Nectarie din Melbourne, care îl ducea pe Stareţ cu maşina lui, povesteşte următoarea minune: „Un compatriot de al meu, Dionisie Spiliotis din localitatea Argostoli – Kefalonia, care pe atunci avea treizeci de ani, căsătorit şi cu doi copii, a pătimit o gravă comoţie cerebrală. Medicii au spus că nu va trăi mult, iar dacă va trăi, va rămâne paralizat pe viaţă. Am mers împreună cu Stareţul la Spitalul Regal din

Melbourne, unde era internat bolnavul. Stareţul l-a însemnat de multe ori pe cap în chipul Crucii cu o părticică din Moaştele Sfântului Arsenie Capadocianul şi s-a rugat pentru el. Spre uimirea medicilor şi a rudelor, în puţine zile bolnavul s-a întors acasă cu totul sănătos şi trăieşte până astăzi în cartierul Drommana din Melbourne."

Preacuviosul arhimandrit Ştefan, care pe atunci era protosinghelul Arhiepiscopiei, iar acum este egumenul Sfintei Mănăstiri a Maicii Domnului „Pandanasa", povesteşte: „Trecerea fericitului Stareţ prin Australia a fost aproape neobservată, deoarece pe atunci era necunoscut celor mai mulţi. Ceea ce m-a impresionat în mod deosebit a fost următoarea întâmplare: într-o după amiază am vizitat împreună cu Stareţul o biserică mică. L-am lăsat în biserică şi am mers în sala de alături pentru o oarecare treabă. După câteva minute m-am întors în biserică, unde îl lăsasem pe Stareţ, dar nu mai era acolo. L-am strigat, dar nu am primit nici un răspuns. Am strigat din nou, de data aceasta cât am putut de tare. După puţin timp l-am văzut ieşind din spatele ultimului rând de scaune ale bisericii, ca şi cum venea dintr-o altă lume... Concluzia: în acest mic interval de timp, Stareţul se dăruise în întregime rugăciunii. Trăsăturile feţei lui erau schimbate. Era ca şi cum ar fi ieşit dintr-un loc din afara acestei lumi, pe care îl cunoştea bine şi în care a putut ajunge cu ajutorul rugăciunii, deşi a avut pentru aceasta foarte puţin timp. Fireşte că nu am discutat nimic cu Stareţul despre aceasta. Atunci mi-am dat seama pe cine aveam lângă mine, cât şi de

măsura lui duhovnicească. Ne iubea şi de aceea îl simţim mereu alături de noi. Zilnic îl chem în rugăciune, atunci când îmi fac canonul. Să avem binecuvântarea lui."

Un grec din Australia ne-a povestit că în timp ce Stareţul ieşea din Altarul unei biserici, o femeie a mers la el să ia binecuvântare. Dar el i-a făcut semn să plece. Atunci a întrebat nedumerită:

– Mie îmi spuneţi să plec, Gheronda?

– Da.

– De ce? Ce am făcut?

– Să mergi mai întâi să te împaci cu vara ta şi apoi să vii.

Într-adevăr, se certaseră şi nu vorbeau între ele.

Stareţul a accentuat că este nevoie să se înfiinţeze mănăstiri pentru a-i ajuta duhovniceşte pe oameni, înainte de a apuca yoghinii şi penticostalii să-i înşele cu luminile lor false.

Călătoria Stareţului din îndepărtatul Epir în Australia a lăsat până astăzi urme neşterse în sufletele grecilor ortodocşi de acolo. Un preot din Australia spunea: „Ne simţim ca şi cum Stareţul a binecuvântat cele patru puncte cardinale. Pe bună dreptate creştinii care l-au cunoscut cinstesc pomenirea lui şi îl cheamă în rugăciune."

Vizitatorul nocturn

La puţin timp după întoarcerea sa din Australia, Stareţului i s-a întâmplat următorul fapt, aşa cum ne-a povestit el însuşi: „Într-o noapte am auzit pe cineva

bătând în uşă. Când am întrebat cine este, am auzit o voce care mi-a răspuns: «Cutare» şi mi-a spus numele unui cunoscut de al meu. Apoi acela a întrebat: «Cât este ceasul?» şi tot el a răspuns: «A, ştiu. Este 9». Mă uit la ceas şi într-adevăr era ora 9[86]. Am deschis şi ce să văd? Era diavolul. Pleşuv şi foarte urât. Faţa lui era roşie ca arama. Văzându-mă, mi-a spus mânios: «Pentru răul pe care mi-l faci, te voi alunga de aici.» După aceea a dispărut şi locul s-a umplut de o duhoare nesuferită."

Atât de mult l-a durut pe Stareţ pentru halul în care a ajuns diavolul, încât multă vreme după aceea, atunci când povestea întâmplarea, suspina din adânc şi spunea clătinându-şi capul cu tristeţe: „Cum ajunge cel care se îndepărtează de Dumnezeu! În ce hal a ajuns cea mai bună făptură a lui Dumnezeu! Dacă ar şti lumea cât de scârbos este diavolul, toţi l-ar dispreţui şi nu ar mai face păcate." Faţa diavolului era atât de respingătoare, încât Stareţul spunea: „Toţi cei care vor merge în iad, cel puţin să nu-i vadă faţa, dacă aceasta va fi cu putinţă."

Arătarea lui Hristos

Stareţul a povestit ieromonahului G.: „Odată am simţit o oarecare greutate de a mă ruga lui Hristos. Pe Maica Domnului o am ca pe o mamă. Pe Sfânta Eufimia, la fel şi de aceea mă adresez ei cu multă familiaritate. Faţă de Hristos simţeam atunci o greu-

[86] Pe peretele holului Stareţul a scris: „Ora 9". Iar alături a făcut o săgeată care se pare că arăta locul unde a stat diavolul.

tate. Sărutam cu frică icoana lui. Iar în timpul când rosteam Rugăciunea, dacă se întâmpla ca mintea mea să fugă de la Hristos, nu mă mâhneam ca altădată. «Dar cine sunt eu ca să am neîncetat mintea mea la Hristos?» mă gândeam. Şi s-a întâmplat aceasta pe care vă voi spune:

Era în seara prăznuirii Cinstitului Înaintemergător[87]. Mă simţeam uşor ca fulgul şi nu voiam să dorm. M-am gândit în sinea mea: «Mai bine să stau să scriu ceva despre părintele Tihon.» Voiam să trimit viaţa părintelui Tihon la maici (la Suroti). Până la ora cinci şi jumătate am scris vreo treizeci de pagini. Cu toate că nu-mi era somn, m-am întins, pentru că simţeam puţină oboseală la picioare.

Începea să se lumineze de ziuă. La ora şase încă nu adormisem. Deodată peretele chiliei de lângă pat a dispărut şi L-am văzut pe Hristos în lumină, la o distanţă cam de şase metri. Părul Lui era blond, iar ochii albaştri. Nu mi-a vorbit nimic şi nici nu a privit la mine, ci puţin într-o parte.

Nu Îl vedeam cu ochii trupeşti, căci în astfel de trăiri este totuna dacă sunt deschişi sau închişi, ci Îl vedeam cu ochii sufletului.

Când L-am văzut, m-am gândit: «Cum de au putut să scuipe un astfel de Chip? Cum de au putut netemătorii de Dumnezeu să răstignească un astfel de Om? Cum de au putut să bată cuiele într-un asemenea Trup? Vai! Vai! Vai!»

Am rămas încremenit. Ce dulceaţă am simţit! Ce bucurie! Nu pot să exprim în cuvinte această frumuseţe. Era ceea ce se spune: «Frumos mai mult decât fiii oamenilor.» Nu am mai văzut niciodată un astfel de Chip. O singură dată am văzut – nu-mi amintesc unde – o icoană care semăna oarecum.

Merită ca cineva să se nevoiască mii de ani pentru ca să vadă, fie şi numai pentru o singură clipă, această frumuseţe. Ce lucruri mari şi negrăite se pot dărui omului şi cu ce nimicuri ne ocupăm noi!

Cred că acesta a fost un dar pe care mi l-a făcut părintele Tihon. Dar să nu spui la nimeni. Mult m-am gândit, până ţi-am spus-o şi ţie. Vezi, atâta timp nu ţi-am spus nimic despre aceasta, ci numai acum când pleci."[88]

După două zile, când s-au întâlnit din nou, Stareţul i-a spus: „Toată noaptea am plâns pentru că ţi-am descoperit acea taină. Nu mă tem că o vei spune şi la alţii. Dar cu toate acestea eu m-am păgubit."

Acest fapt dumnezeiesc l-a trăit şi o maică de la Suroti. După aceea i-a scris Stareţului: „În cutare zi a lunii, la cutare oră... Celelalte ni le veţi spune Sfinţia Voastră." Şi într-adevăr, mai târziu, când a ieşit din Sfântul Munte, le-a povestit maicilor această vedenie şi, descriindu-L pe Hristos aşa cum L-a văzut, ele L-au pictat.

Peştele trimis de Dumnezeu

Odată Stareţul a povestit: „Era Duminica Orbului. Mă simţeam complet istovit şi mi-a trecut prin minte gândul că, dacă aş mânca un peştişor, mi-ar

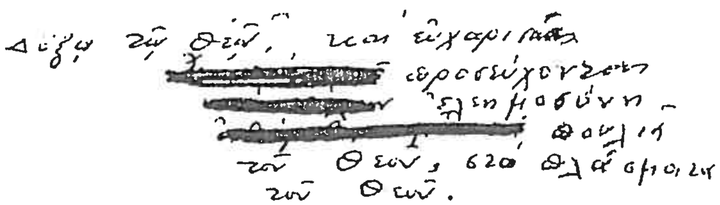
[87] La 25 mai 1977.

[88] S-au spus la 28 mai 1977.

face bine. Nu din poftă, ci ca pe un medicament. Aveam probleme și cu intestinele. Când am ieșit afară, am văzut o pasăre mare ca un vultur coborând foarte jos și m-am aplecat să nu mă lovească. M-am temut ca nu cumva să fie de la ispititorul și de aceea nu am dat importanță, ci am intrat repede în chilie.

După puțin timp am fost nevoit să ies din nou afară. În acel loc unde mă aplecasem, am văzut zbătându-se un pește mare. Mai întâi mi-am făcut Cruce, apoi am mulțumit lui Dumnezeu și am luat peștele. Dar, oare, te lasă inima să mănânci un astfel de pește?"

Ca să-și amintească de această minune și de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Starețul a pictat foarte frumos pe speteaza patului său un vultur ținând în ghearele lui un pește mare. De asemenea în Penticostar, în Duminica Orbului, pe partea liberă a paginii a scris întâmplarea, dar după aceea a tăiat-o (din smerenie, ca să nu devină cunoscută). Dar a fost nevoit să lase un fragment, căci altfel ar fi tăiat și troparele de pe pagina următoare. Iar din acesta a șters câteva cuvinte (pentru a i se pierde înțelesul), care s-au citit apoi cu greutate:

Adică: Slavă lui Dumnezeu și mulțumire (pentru cei care) se roagă (și trimit) milostenie (fără zgomot prin) păsările lui Dumnezeu la făpturile Lui. (Cuvintele din interiorul parantezelor sunt cele șterse.)

Drumuri și mașini

Prin anul 1977 subiectul introducerii mașinilor în Sfântul Munte era foarte disputat. Între părinți era neînțelegere. Unii susțineau introducerea mașinilor pentru că sunt de folos și, chipurile, călugării ar câștiga mai mult timp pentru rugăciune. Iar alții credeau că pentru binele Sfântului Munte, ca să nu se strice liniștea și pentru a nu se schimba fizionomia lui duhovnicească, trebuie să înceteze deschiderea de drumuri, iar mașinile să fie scoase din Sfântul Munte.

Starețul era de acord cu cei din urmă. A luat poziție și vorbea cu îndrăzneală și claritate. Spunea: „Dacă vor astfel de înlesniri, să meargă la vreo mănăstire din lume și să nu distrugă Sfântul Munte. Este un rău mai mic ca aceștia să-și piardă fecioria, decât să distrugă acest loc feciorelnic. Vor să facă și drum pe culme pentru a străbate tot muntele dintr-un capăt în altul. Auzi neghiobie! Dar nu înțeleg că nu este bine? Ceea ce vor să facă este ca și cum ar lovi cu securea în coloana vertebrală a Atonului. Dacă vor face lucrul acesta, după aceea ce se va întâmpla? Mulți vor cutreiera cu mașinile tot Muntele pentru turism, iar alții vor vinde răcoritoare. Și ce va deveni Sfântul Munte, pe care l-au sfințit sfinții părinți prin nevoințele lor? Un adevărat spital de nebuni..." Și

după o mică tăcere a adăugat: „Dar Maica Domnului nu va lăsa să fie distrusă Grădina ei...”

Mulţi reprezentanţi din Kinotită mergeau la Coliba lui ca să-i ceară sfatul. Pe lângă stăruitoarele lui îndemnuri făcute cu durere în suflet, a scris şi un protest împotriva deschiderii de drumuri şi a intrării maşinilor în Sfântul Munte. L-a semnat împreună cu alţi aghioriţi de seamă. În cele din urmă Sfânta Kinotită a hotărât ca fiecare mănăstire să limiteze circularea maşinilor proprii în cadrul hotarelor ei. Dar din nefericire situaţia nu s-a schimbat, ci s-a înrăutăţit şi mai mult. În cele din urmă, când nu a mai fost luată în considerare părerea lui, a spus cu mâhnire: „Cei responsabili vor da seamă înaintea lui Dumnezeu. Este destul ca cineva să nu fie de acord cu ei şi să nu se facă pricină...”

În acea vreme ieşise din Sfântul Munte pentru sprijin duhovnicesc, iar când s-a întors, deoarece căzuse multă zăpadă căci era iarnă, autobuzul nu a coborât la Dafni şi astfel a fost nevoit să meargă pe jos. Maşina unei mănăstiri care aştepta acolo i-a luat pe călători, dintre care cei mai mulţi erau călugări. Toţi au urcat în maşină şi încercau să-l convingă şi pe Stareţ să urce, dar în zadar. A pornit pe jos urmat de un tânăr. Era istovit şi răcit, iar pe deasupra mai avea şi o traistă destul de grea. Nu a reuşit să ajungă la Colibă, căci ningea mereu. Spre seară a ajuns la Karyes unde a şi înnoptat. A îndurat toată această osteneală, ca să nu încalce prin faptă tot ceea ce susţinea prin cuvânt.

Această poziţie a ţinut-o până la sfârşitul vieţii lui. Este vrednic de însemnat faptul că în ultima zi, înainte de ieşirea lui pentru totdeauna din Sfântul Munte, s-a aflat la hramul Chiliei „Cuviosul Hristodul” (21 octombrie 1993) împreună cu mai mulţi părinţi cunoscuţi lui. La trataţie, aflând un bun prilej, Stareţul a deviat discuţia şi s-a exprimat cu o asprime neobişnuită împotriva drumurilor şi a maşinilor în pustia Atonului.

Ca şi cum ar fi vrut în felul acesta să lase celorlalţi ultimele lui sfaturi şi să-şi pecetluiască crezul.

Icoana ce răspândea lumină

Era în ajunul Sfântului Artemie (19 octombrie 1978). Stareţul se ruga în genunchi. Deasupra capului său avea o icoană de hârtie plastifiată, o copie după icoana lui Hristos pictată de maicile de la Suroti. Deodată a văzut o lumină deasupra căpătâiului său, care se mişca dintr-o parte a chiliei în alta, ca lumina unei lanterne. Plin de uimire a văzut că acea lumină ieşea din icoană. Umplându-se de veselie cerească, a început să sărute şi să atingă icoana cu evlavie. Acest lucru minunat a continuat să se petreacă timp de mai multe zile. După opt zile un monah atonit s-a închinat la această icoană devenind astfel martor ocular al acestei lumini cereşti. În cele din urmă Stareţul a dăruit cuiva această icoană drept mângâiere duhovnicească.

Sfântul „mult nedreptăţit”

Odată Stareţul stătea în afara Mănăstirii Stavronikita şi discuta cu nişte închinători. Unul dintre ei care era teolog, susţinea că Sfântul Isaac Sirul a

fost nestorian. Din nefericire repeta cunoscutele concepţii apusene.

Părintele Paisie a încercat să-l convingă că Avva Isaac Sirul este nu numai ortodox, dar şi sfânt şi că au mult har şi putere cuvintele lui ascetice, dar în zadar. Teologul stăruia cu încăpăţânare în părerile lui. După ce au terminat discuţia, Stareţul a plecat spre coliba sa întristat.

Pe drum, în timp ce se ruga, în locul unde se află un platan mare, „ceva i s-a întâmplat", după cum el însuşi a povestit. Stareţul nu a destăinuit tot ce s-a petrecut, dar, potrivit spuselor lui, a văzut în vedenie ceata Cuvioşilor Părinţi trecând prin faţa lui. Unul dintre ei s-a oprit şi i-a spus: „Eu sunt Isaac Sirul. Sunt foarte ortodox. Într-adevăr în ţinutul meu a existat eresul lui Nestorie, dar eu m-am luptat împotriva lui." Ne este cu neputinţă să adeverim sau să respingem credibilitatea acestei mărturii. Cu toate acestea, este de netăgăduit faptul că acel „ceva care i s-a întâmplat" Stareţului a fost un fapt dumnezeiesc, care l-a încredinţat foarte limpede despre ortodoxia şi sfinţenia Avvei Isaac Sirul.

„Cuvintele ascetice" ale Sfântului Isaac Sirul le ţinea la căpătâiul său şi le citea mereu. Pentru o perioadă de şase ani acestea au fost singura lui lectură duhovnicească. Lua o frază şi toată ziua o repeta în mintea sa, o cerceta în profunzime şi o punea în practică. Stareţul „mesteca" toate cuvintele Sfântului, aşa cum „animalele îşi rumegă mâncarea lor", potrivit expresiei lui. Împărţea de binecuvântare o culegere alcătuită din cele mai frumoase cuvinte

ale Sfântului pentru a îndemna pe cât mai mulţi la citirea lor. „Foarte mult ajută studiul «Cuvintelor ascetice» ale Sfântului Isaac, spunea Stareţul, pentru că ele îl ajută pe omul care crede în Dumnezeu să prindă sensul cel mai adânc al vieţii şi să alunge orice fel de complex mic sau mare. Puţină citire a cuvintelor Avvei Isaac schimbă sufletul cu multele lor vitamine."[89]

Sfătuia şi pe mireni să citească din Sfântul Isaac, dar foarte puţin, ca să-l poată „asimila". Stareţul spunea că scrierile lui Avva Isaac valorează cât toată patristica.

În cartea Avvei Isaac din care citea Stareţul a însemnat sub icoana Sfântului, în care este zugrăvit cu o pană în mână: „Avva al meu, dă-mi mie pana ta ca să subliniez toată cartea ta." (Adică tot textul cărţii merită să fie subliniat.)

Stareţul nu numai că îi citea scrierile, dar avea şi multă evlavie la el. La „Panaguda", una din cele cincişase icoane pe care le avea deasupra Sfintei Mese era a Sfântului Isaac. Din dragoste şi evlavie faţă de Sfânt, Stareţul a dat numele unuia dintre fiii săi duhovniceşti, atunci când l-a făcut schimonah. Pomenirea Sfântului o prăznuia la 28 septembrie cu priveghere de toată noaptea. La una dintre aceste privegheri Stareţul a fost văzut într-o lumină taborică, ridicat de la pământ şi transfigurat[90]. În vechime, când Sfântul Isaac se prăznuia împreună cu Sfântul

---

[89] *„Epistole"*, pag. 67.
[90] Vezi pag. 245-246 a prezentei ediţii.

Efrem Sirul, Stareţul a adăugat în Mineiul pe ianuarie, la ziua 28, următoarele:

> Τῇ ΚΗ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός, Μνήμη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ, τοῦ Σύρου. καὶ Ἰσαὰκ τοῦ μεγάλου Ἡσυχαστοῦ καὶ [illegible] ἠδικημένου.

> Luna ianuarie, în 28 de zile, pomenirea
> Cuviosului Părintelui nostru Efrem Sirul
> şi a marelui isihast Isaac, mult nedreptăţitul.

Mulţime de diavoli

„Odată, povestea Stareţul, pe când şedeam în chilie, am auzit sunând clopoţelul. M-am uitat pe fereastră şi ce să văd? Un dascăl (guru) de magie neagră, însoţit de o mulţime de diavoli. Vai! Cum a ajuns omul, chipul lui Dumnezeu! Ei, să zicem că are unul, dar să aibă o armată de diavoli după el? Nu am deschis. De ce să le deschid? Să-mi pierd timpul?"

După aceea, când Stareţul a coborât la mănăstire, părinţii i-au spus despre un oarecare vizitator ciudat, dar el nu le-a răspuns nimic.

Pledoaria şarpelui

Odată l-au vizitat pe Stareţ nişte duhovnici din lume şi l-au întrebat despre modul de a proceda cu cei care vin la spovedanie. Aceia voiau să aplice scum-

pătatea şi asprimea ţinând canoanele după literă, fără să ia în considerare pocăinţa acelora. Stareţul însă spunea că trebuie să ne purtăm cu îngăduinţă şi dragoste faţă de oameni. Dar aceia stăruiau în părerea lor. Atunci Stareţul le-a spus că trebuie să ne purtăm cu dragoste şi faţă de şerpi, cu atât mai mult faţă de oameni.

În acea clipă un şarpe mare a venit lângă el şi s-a ridicat în sus, ca şi cum, în felul acesta, ar fi vrut să adeverească cuvintele Stareţului.

Fireşte, duhovnicii nu numai că au rămas uluiţi, dar au şi fost convinşi prin această ciudată pledoarie.

„S-a rugat şi cerul a dat ploaie"[91]

Odată l-a vizitat pe Stareţ un monah tânăr dintr-o mănăstire atonită. După ce au discutat, la plecare Stareţul i-a spus:

– În această seară să facem rugăciune pentru ploaie, pentru că în lume se face mare pagubă şi se distrug semănăturile din cauza secetei.

Monahul însă nu s-a rugat, fie pentru că nu a luat în serios cuvintele Stareţului, fie că a uitat sau a neglijat. Dar a văzut că în acea noapte a plouat, deşi era timp frumos, şi s-a minunat de îndrăzneala Stareţului în rugăciune şi de harul pe care i l-a dat Dumnezeu. Asemenea Proorocului Ilie, Stareţul deschidea cerul cu rugăciunea lui şi „pogora ploaie".

---

[91] Iacob 5, 18.

„Bine că nu am făcut rugăciune, spunea mai târziu acel monah, căci altfel gândul mi-ar fi spus că Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunea şi a trimis ploaie."

Îngerul păzitor

Odată Stareţul a povestit: „Era în ziua Sfântului Isidor Pelusiotul[92]. Treceam printr-o perioadă cu multe supărări şi de aceea aveam dureri mari de cap. Din cauza tensiunii ridicate mi se zbătea un ochi şi mă primejduiam să fac comoţie cerebrală. Simţeam ca şi cum cineva mi-ar fi lovit ochiul pe dinăuntru cu un ciocan, iar acesta voia să iasă afară. Pe la ora 9 seara, pe când stăteam întins pe pat, am văzut un înger foarte frumos, cu chipul ca al unui copil de doisprezece ani şi care mi s-a părut că a ieşit din mine. Părul lui era foarte blond şi ajungea până la umeri. Mi-a zâmbit şi mi-a atins uşor ochii cu mâna. Îndată mi-a dispărut toată mâhnirea şi mi-au încetat durerile. Am simţit atâta dulceaţă, încât preferam să sufăr din nou, numai să mai văd o dată pe îngerul meu păzitor."

* * *

[92] 4 februarie 1979.

Mărturia duhovnicului său

Părintele Pavel Zisakis, fost egumen al Sfintei Mănăstiri Lavra din Sfântul Munte, mărturiseşte: „L-am cunoscut de mic copil pe Părintele Paisie, pe când eram la Şcoala Primară din Koniţa. Încă din fragedă copilărie se nevoia cu multă râvnă. Eu am mers primul în Sfântul Munte şi după aceea a venit şi Părintele Paisie. Adeseori mergeam şi îl cercetam la Coliba lui, unde discutam subiecte duhovniceşti. Se mărturisea la mine. Iubea mult pe Dumnezeu şi pe oameni. Era un mare iubitor de pustie şi nevoinţă. Trăia o viaţă duhovnicească foarte înaltă, cu post până la limita puterilor trupeşti şi rugăciune neîncetată. Era foarte evlavios şi bun în toate."

Ajută pe un monah tânăr

Bătrânul atonit Nicolae Trigonas ne povesteşte: „L-am apucat pe Părintele Paisie la Mănăstirea Stavronikita. În octombrie 1968, când am venit la această mănăstire, l-am găsit acolo. Ajuta la strană şi oriunde era nevoie. După o vreme a plecat la Chilia Părintelui Tihon.

Când aveam ispite la Stavronikita, mergeam şi îi ceream ajutorul, iar el îmi spunea: «Voi face rugăciune.» Avea mare îndrăzneală la Dumnezeu. Timp de trei-patru zile după aceea eram liniştit. Alteori, mer-

gând spre coliba lui, de îndată ce ajungeam la pârâu, ispitele fugeau.

M-a ţinut lângă el timp de o lună, până să vină duhovnicul nostru, părintele Pavel Zisakis. La miezul nopţii, când se scula, punea ceasul să sune peste trei ore. Rostea rugăciunea şi atât de mult se cufunda în ea, încât adeseori mintea lui era răpită în extaz. După ce suna deşteptătorul, mă scula şi pe mine şi mă chema în biserică pentru a citi slujba. El citea Psalmii Utreniei, iar restul slujbei o făceam rostind Rugăciunea lui Iisus. Părintele Paisie făcea multe metanii. Dimineaţa beam câte un ceai. Apoi Stareţul făcea iconiţe la presă, iar eu făceam mâncare. Pe atunci nu avea multă lume. Într-o zi au venit trei monahi catolici ca să-l întrebe despre rugăciunea minţii. Mi-a spus să le fac nişte macaroane. I-a ospătat, iar apoi a vorbit cu ei.

Îl întrebam şi eu despre rugăciunea minţii, la care el îmi răspundea: „Străduieşte-te să rosteşti cât mai des rugăciunea, iar aceasta te va învăţa."

Altădată m-a trimis la o chilie pentru o treabă. Şi fiindcă am întârziat, Stareţul s-a neliniştit şi a pornit în căutarea mea. De îndată ce l-am văzut de departe, m-am ascuns între nişte arbuşti. Când s-a apropiat, i-am văzut faţa strălucind foarte tare, după care a revenit la normal.

Într-o zi a mers la Stavronikita, a stat la Sfânta Liturghie şi s-a împărtăşit. Când s-a întors, era încă întuneric. De îndată ce i-am deschis uşa, am văzut că ochii lui străluceau puternic.

Altădată am făcut o viclenie şi, fără să-i spun nimic, mi-a poruncit:

– Să mergi să pui metanie la mormântul Stareţului Tihon.

– Dar ce am făcut?

– Ştii tu...

După mai mulţi ani, la înmormântarea ierodiaconului Dionisie de la Chilia Firfireilor[93], am văzut faţa lui strălucind. Stareţul a fost un călugăr cuvios."

Vizită de neuitat

Mărturia unui anonim din Volos: „Odată, cu un grup de şase persoane am mers în Sfântul Munte să-l cunoaştem pe Stareţul Paisie. Aceasta a fost în anul 1974, cu o săptămână înainte de ocuparea Ciprului de către turci. Pe atunci Stareţul nu era atât de cunoscut. Am mers pe o cărare îngustă, aproape închisă de crengile arbuştilor şi am ajuns la o colibă. Aici am văzut un bătrânel îmbrăcat cu o dulamă zdrenţuită care săpa. Unul dintre noi a întrebat:

– Unde este Stareţul Paisie?

– Este aici, a răspuns acela.

Ne-a deschis poarta, am intrat în Colibă şi ne-am închinat în bisericuţă. Când am ieşit l-am văzut pe monah îmbrăcat mai îngrijit. Cel care întrebase prima dată a întrebat din nou:

– Unde este Părintele Paisie?

– Voi aţi venit să vedeţi un harbuz mare şi aţi găsit un dovleac, a răspuns monahul.

---

[93] Chilie din Karyes.

Atunci cu toţii am înţeles că ne aflam în faţa Părintelui Paisie.

Apoi ne-am aşezat sub un măslin, unii pe pietre, iar alţii pe iarbă. Ceea ce a urmat nu se poate descrie. Discuţia a fost un adevărat ospăţ duhovnicesc. Stareţul dădea la întrebările şi nedumeririle noastre cele mai potrivite răspunsuri duhovniceşti.

După o discuţie de o oră, de sub crengile arbuştilor a apărut un şarpe foarte mare. Cred că era o năpârcă. «Un şarpe!» a strigat unul din grupul nostru şi a sărit în picioare, după care a luat o piatră în mână. Dar Părintele Paisie ne-a liniştit spunându-ne: «Să nu îi faceţi nici un rău, căci vine şi-mi ţine tovărăşie.» Apoi s-a ridicat, a luat o cutie de conservă, a umplut-o cu apă şi a pus-o puţin mai de o parte. După ce şarpele a băut apa, Stareţul i-a spus: «Acum pleacă! Are cine să-mi ţină tovărăşie.» Şi îndată şarpele, ascultându-l, a dispărut în iarbă aşa cum a venit. Am rămas cu toţii uimiţi. Ce am simţit în acel moment nu se poate descrie. Această întâmplare, precum şi discuţia cu Stareţul s-au întipărit adânc în sufletele noastre. Pe lângă aceasta Stareţul ne-a spus în chip profetic evenimentele care aveau să se întâmple după ocuparea Ciprului de către turci."

„Potolirea" păsărilor

Ieromonahul Hristodul Capetas, stareţul Chiliei Sfinţilor Petru Atonitul şi Onufrie, de pe moşia Mănăstirii Iviron, ne-a povestit: „Auzeam despre Părintele Paisie că vorbeşte cu animalele şi cu păsările, că prinde şerpi

cu mâinile, dar eu personal nu credeam. Consideram că sunt basme scornite de lume şi oamenii le răspândeau pentru ca Stareţul să dobândească renume. În 1971, la începutul lui iulie, când am absolvit Athoniada, împreună cu un frate duhovnicesc din Katerini, Constantin Litra, l-am vizitat pe Stareţ la Coliba «Cinstita Cruce». Am ajuns acolo dimineaţa, în jurul orei nouă şi jumătate şi ne-a primit afară, sub măslini. După ce ne-a servit cu câte o smochină uscată, cu două-trei alune şi apă, a început să ne vorbească despre diferite subiecte duhovniceşti.

Locul acela avea multe păsări, mai ales privighetori, care cântau mereu. La un moment dat deveniseră obositoare, deoarece ne îngreuiau discuţia. Deodată l-am auzit pe Stareţ spunând: «Potoliţi-vă, binecuvântatelor! Nu vedeţi că avem de vorbit? Când am să termin eu, atunci să începeţi voi.» Atunci păsările s-au «potolit» rămânând nemişcate în locul unde se aflau.

Atât de mult ne-a impresionat această întâmplare, încât ne-a fost cu neputinţă să urmărim discuţia în continuare.

Acesta a fost şi un răspuns tainic pentru mine, care mă îndoiam de cele pe care le auzeam despre Stareţ. Să mă ierte că spun acest lucru după adormirea sa. Să am binecuvântarea lui."

Un hram deosebit

Mărturia Mitropolitului Atanasie de Limassol: „Am mers la Stareţ în septembrie 1977, într-o zi de luni, în ajunul

Cinstitei Cruci. Am bătut în uşă foarte de dimineaţă şi Stareţul mi-a deschis. Era foarte bucuros şi văzându-mă, mi-a spus: «A, bine că ai venit, diacone, căci mâine am hram. Vor veni cântăreţi, am comandat şi peşte bun. Ne mai lipsea un diacon. Acum, că ai venit, hramul este asigurat.» A mai spus şi alte glume asemănătoare. După aceea mi-a spus: «Vei rămâne aici în noaptea aceasta.»

Ştiam că Stareţul nu găzduia pe nimeni la el peste noapte şi de aceea am tresăltat de bucurie când am auzit. Apoi am mers în bisericuţă, unde Stareţul m-a pus să fac curăţenie. Am aranjat Sfânta Masă, am şters praful, am măturat holul şi am făcut şi alte treburi. Înlăuntrul meu simţeam o bucurie foarte mare. La amiază am mers să mâncăm. A făcut ceai, a adus posmag şi varză sălbatică pe care a smuls-o din grădină.

Am fost foarte mişcat atunci când Stareţul a rostit rugăciunea «Tatăl nostru...» Şi-a ridicat mâinile şi a rostit-o cu atâta simţire şi evlavie, de parcă ar fi vorbit într-adevăr cu Dumnezeu.

După masă m-a dus la chilie unde m-am odihnit cam o oră. După aceea am făcut Vecernia Mică cu Rugăciunea.

Când am terminat, Stareţul mi-a spus: «Ascultă, diacone, acum vom face priveghere cu metania, iar dimineaţă va veni preotul să ne facă Sfânta Liturghie. Ştii să te rogi cu metania? Îţi voi spune ce să faci.» Şi mi-a făcut un program. Era un program bine chibzuit, care să mă ajute să nu moţăi noaptea. Mi-a spus să fac o metanie de trei sute de boabe spunând: «Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă». După aceea

să fac o metanie de o sută de boabe către Maica Domnului. O metanie de trei sute de boabe pentru cei vii: «Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi». Şi o metanie de o sută de boabe la Maica Domnului pentru cei vii: «Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi». O metanie de trei sute de boabe către Hristos pentru cei adormiţi. Şi o metanie de o sută de boabe către Maica Domnului pentru cei adormiţi. O metanie de trei sute de boabe către Cinstita Cruce şi după aceea una de trei sute de boabe cu «Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie». Era pentru prima oară când auzeam despre un astfel de tipic pentru priveghere. Apoi mi-a explicat: «Rugăciunea făcută cu metania este doxologie. Când vei termina, o vei lua de la început.»

Apoi mi-a spus: «Dacă vei auzi vreun zgomot, să nu te temi. Pe aici trec porci sălbatici, şacali etc.» M-a dus în arhondaricul mic şi mi-a spus că aproape de miezul nopţii mă va striga să mergem în biserică să citim rugăciunile pentru Sfânta Împărtăşanie.

Adeseori îl auzeam pe Stareţ suspinând adânc. Din când în când bătea în perete şi întreba: «Ei, diacone, dormi? Eşti bine?»

La ora unu fără câteva minute, după miezul nopţii, am mers în biserică. M-a pus în singura strană care era acolo şi mi-a dat o lumânare să citesc rugăciunile pentru Sfânta Împărtăşanie. El stătea lângă mine, în partea stângă şi rostea stihurile: «Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie!»[94] De fiecare dată când spunea stihul, făcea şi o închinăciune până la pământ.

---

[94] La greci acest stih se rosteşte în loc de: *„Inimă curată..."* şi *„Nu mă lepăda de la faţa Ta..."*

Când am ajuns la troparul: «Marie, Maica lui Dumnezeu...» (îmi amintesc că numai atât am citit din tropar, după ce Stareţul a spus: «Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...») am simţit ceva pe care nu pot să îl descriu şi m-am oprit. Atunci a început să se mişte candela de la icoana Maicii Domnului făcând o mişcare lină pe toată lăţimea icoanei şi întreaga bisericuţă s-a umplut de lumină. Vedeam atât de bine fără lumânare, încât la un moment dat m-am gândit să o sting.

M-am întors spre Stareţ şi l-am văzut că ţinea mâinile încrucişate pe piept şi era aplecat până jos. A înţeles că voiam să-l întreb ceva şi mi-a făcut semn să nu vorbesc. Am rămas în strană, iar Stareţul stătea aplecat lângă mine. Simţeam atâta iubire şi evlavie faţă de Stareţ, încât aveam simţământul că mă aflu în rai.

Această stare a durat o jumătate de oră sau chiar o oră, nu am putut să-mi dau seama exact. Nu ştiam ce să fac. În mod inconştient am continuat să citesc rugăciunile pentru Sfânta Împărtăşanie, iar când am ajuns la rugăciunea: «Din buze spurcate...», încet-încet lumina s-a stins, după care a încetat şi mişcarea candelei. După ce am terminat de citit rugăciunile, am ieşit pe hol. Stareţul m-a pus să stau pe un scăunel, iar el s-a aşezat pe un cufăr şi a rămas tăcut. După un timp, l-am întrebat:

– Părinte, ce a fost aceasta?

– Care?

– Candela. Cum de s-a mişcat candela atata timp?

– Ce ai văzut?

– S-a mişcat candela de la icoana Maicii Domnului de la dreapta la stânga.

– Numai aceasta ai văzut?

– Şi lumina.

– Altceva?

– Nu am văzut nimic altceva. (Pentru ca Stareţul să întrebe ce altceva am văzut, înseamnă că el a văzut ceva mai mult.)

– Bine, nu a fost nimic.

– Cum nu a fost nimic, Gheronda? S-a mişcat candela şi a fost lumină!

– Nu ai auzit ce se scrie în cărţi, că Maica Domnului merge pe la toate chiliile monahilor să vadă ce fac? Ei, a trecut şi pe aici şi a văzut doi smintiţi şi ne-a binecuvântat mişcând candela de la icoana ei.

După aceea Stareţul a început să-mi povestească diferite experienţe trăite de el. Mi-a spus cum a văzut-o pe Sfânta Eufimia, şi multe altele. Se schimbase toată dispoziţia lui. Până dimineaţă mi-a vorbit despre lucruri duhovniceşti. La un moment dat m-a atenţionat: «Ţi le spun acestea, diacone, din iubire, ca să te ajut, iar nu să crezi că sunt ceva.»

La ora cinci şi jumătate a venit preotul şi Stareţul a voit să liturghisesc şi eu, dar nu aveam veşminte diaconeşti. Atunci mi-a adus un stihar vechi, un epitrahil pe care l-a făcut orar şi l-a prins cu nişte ace de siguranţă, a găsit şi nişte mânecuţe şi mi le-a pus pe mâini. Eram ca un măscărici, dar a fost cea mai frumoasă Liturghie din viaţa mea. Am făcut un hram numai în trei.

Stareţul m-a ţinut la el până sâmbătă. Odată m-a trimis la Burazeri să-mi văd compatrioţii şi să rămân acolo până la amiază ca să mănânc. Altădată m-a trimis la Stavronikita tot ca să stau la masă, pentru că el la Colibă nu avea decât ceai şi posmag."

Răspunsuri în alt mod

Domnul Teodor Hagipateras, băcan din Xanti, ne spune: „Am auzit despre Părintele Paisie de la un student şi l-am vizitat la Coliba lui. La plecare i-am spus şi despre problema pe care o aveam la băcănie:

– Gheronda, am mulţi şoareci în magazin şi nu pot face nimic. Pentru aceasta mult mă necăjesc. Te rog, fă rugăciune la Dumnezeu să plece.

L-am rugat cu durere în suflet, pentru că şoarecii umblau în voie prin magazin şi îmi făceau pagube. «Chiar şi în timpul zilei se joacă în faţa clienţilor. Am avut şi un radio mare pe care l-am adus din Germania. Şoarecii au intrat în el, şi-au făcut cuib, au scos pui, până şi bobinele le-au mâncat. Mi l-au distrus cu totul.» Dar Stareţul mi-a spus:

– Binecuvântatule, oare pentru şoareci Îl vom deranja pe Dumnezeu?

Părea să nu dea importanţă cererii mele.

M-am întors acasă. Sufletul meu zbura de bucurie, dar mă chinuiau şi gândurile care îmi spuneau că Stareţul nu înţelesese problema mea cu şoarecii.

Dar când am intrat în magazin, am observat că ceva se schimbase. După două zile m-am convins că

şoarecii dispăruseră cu totul. Atunci am înţeles că îi alungase rugăciunea Stareţului.

Odată am început să simt o mare oboseală, puterile mă părăseau şi slăbisem mult. În urma unor analize, medicii au hotărât să-mi dea tratament, pentru că un microb îmi chinuia organismul. Boala mă ţintuise la pat.

M-am hotărât să-i scriu Stareţului Paisie despre starea mea. L-am rugat să-mi scrie dacă trebuie să plec din Xanti sau să mă las în voia lui Dumnezeu şi a medicilor.

În a doua zi a tratamentului am simţit o durere puternică în stomac. «Să nu mai iei medicamentele, căci altfel vei face hemoragie gastrică», a spus medicul. Îndată după aceasta m-au internat în clinică. În prima noapte m-am sculat din pat, dar am căzut pe podea leşinat. Pofta de mâncare mi se tăiase cu desăvârşire. Mă topeam ca lumânarea. Medicii vedeau starea mea, dar nu spuneau nimic. Era joi după amiază când m-am internat în clinică şi până sâmbătă seara starea mea s-a înrăutăţit foarte mult.

Duminică dimineaţa, când m-am deşteptat, am simţit o putere de nedescris atât în trup, cât şi în suflet. M-am ridicat din pat şi am sunat-o pe soţia mea să vină cu un medic cunoscut nouă pentru a mă scoate din clinică, să nu plec eu singur ca un hoţ.

Când medicul clinicii m-a văzut, mi-a spus:

– Ieri erai într-o stare gravă, acum însă ceva s-a schimbat la tine. Nu înţeleg nimic.

– S-a făcut o minune. Dumnezeu a făcut o minune, i-am spus.

Mă întrebam în sinea mea: «Oare cine să fi mijlocit de s-a săvârşit această minune?» Prima mâncare după însănătoşire am mâncat-o cu poftă, dar am amestecat-o cu lacrimi. Eram peste măsură de emoţionat. A doua zi am lucrat fără să simt nici cea mai mică oboseală. În câteva zile am pus şi kilogramele pe care le pierdusem.

La începutul lui decembrie l-am vizitat pe Părintele Paisie în Sfântul Munte împreună cu un prieten al meu care era profesor şi cu un student. Stareţul ne-a deschis poarta, iar profesorul şi studentul au luat-o înainte coborând spre Coliba lui. Iar eu am rămas mai în urmă cu Stareţul, care m-a întrebat:

– Ce faci, Teodore? Acum eşti bine?

– Da, Gheronda, slavă lui Dumnezeu, sunt foarte bine, i-am răspuns gândindu-mă că, deoarece îi scrisesem despre boala mea şi mă vede acum sănătos, mă întreabă despre sănătatea mea.

Înaintând spre Colibă, Stareţul m-a întrebat:

– Nu-i aşa că ai primit scrisoarea mea?

Atunci m-am oprit şi l-am privit mirat ştiind că nu primisem nici o scrisoare de la el. Dar înainte de a-i răspunde, el îmi spuse:

– Nu ţi-am scris nici o scrisoare, ci ţi-am răspuns în felul meu.

Atunci m-am cutremurat, deoarece am înţeles că Stareţul mă făcuse bine cu rugăciunea lui.

– Nu-i aşa că ai primit scrisoarea de la mine? m-a întrebat din nou.

– Da, Gheronda, am primit scrisoarea Sfinţiei Voastre.

Emoţia mea era mare. După ce m-am închinat în bisericuţă, am ieşit afară şi am plâns mult."

Sfânta Liturghie la „Cinstita Cruce"

La 27 octombrie 1978, doi părinţi aghioriţi l-au vizitat pe Stareţ la Coliba lui. Unul dintre ei a însemnat următoarele despre vizita lor: „Am ajuns cu vreo două ore înainte de a se înnopta. Ne-am oprit în faţa porţii de sârmă şi am aşteptat acolo fără să sunăm clopoţelul. Vedeam ridicându-se fum din faţa chiliei şi auzeam o discuţie vioaie. Peste puţin am văzut chipul Părintelui Paisie ivindu-se de după o stivă de lemne. Ne-a privit, iar noi i-am făcut o plecăciune. După ce ne-a făcut cu mâna câteva semne de bun venit, ne-a deschis făcându-ne metanie şi încercând să ne sărute mâna.

Coborând spre Colibă am văzut un monah tânăr de la Sfânta Mănăstire Stavronikita făcând mâncare afară la pirostrie şi lăcrimând din pricina fumului. Stareţul ni l-a prezentat râzând: «Părintele... este bucătar la hram.» Iar lui i-a spus: «Ia aminte, binecuvântatule, să nu arzi mâncarea.» Atunci acela a început să râdă şi ne-am dat seama că discutaseră ceva vesel.

După ce ne-am închinat în bisericuţă, Stareţul ne-a condus la arhondaric şi ne-a dat o trataţie. Apoi ne-a spus că a doua zi aveau să prăznuiască adormirea Sfântului Arsenie Capadocianul şi urma să se săvârşească Sfânta Liturghie, de aceea erau atât de veseli.

După unu-două minute de tăcere ne-a spus: «Părintele Tihon, atunci când era vizitat de părinţi, îi întreba dacă sunt preoţi şi dacă liturghisesc. Dacă aceia îi răspundeau da, slăvea pe Dumnezeu. Dacă însă vreun preot răspundea că nu liturghiseşte, atunci se întrista mult, atât de mult, încât nici nu vă puteţi închipui.»

Aceste cuvinte ale Stareţului ne-au uimit, căci într-adevăr prietenul meu era ieromonah şi avea mult timp de când nu slujise Sfânta Liturghie, fără să existe vreun impediment.

Am vorbit mult despre diferite subiecte duhovniceşti, iar apoi ne-a propus să rămânem în acea noapte la Coliba lui. După aceea ascultătorul a adus mâncarea şi am mâncat numai noi doi din ea, în timp ce ei au mâncat puţine seminţe uscate. Părintele Paisie a pisat într-o piuă mică nişte migdale. Toată mâncarea lui a fost două-trei linguri de migdale pisate.

Dimineaţa a venit preotul de la mănăstire şi a liturghisit împreună cu prietenul meu. Eu am cântat la strană împreună cu Părintele Paisie, pe chipul căruia era zugrăvită o bucurie dumnezeiască.

Înainte de a începe Sfânta Liturghie, Stareţul s-a apropiat de mine şi mi-a spus la ureche că altă dată mă va pune să liturghisesc. Apoi mi-a explicat pentru care motiv a preferat să liturghisească prietenul meu şi nu eu, deşi eram mai mare cu vârsta şi mai vechi în preoţie. «Mi-am dat seama că el nu liturghiseşte de multă vreme», mi-a spus Stareţul. «De aceea ieri, de

îndată ce aţi venit, v-am spus ceea ce Părintele Tihon le spunea preoţilor.»

După Sfânta Liturghie preotul şi monahul cel tânăr au plecat la mănăstire, pe noi însă Stareţul ne-a mai ţinut câteva ore. Când ne-am ridicat să plecăm, am simţit că natura din jurul nostru luase altă înfăţişare. Pe toate le simţeam duhovniceşte. Credeai că până şi copăceii vor să-ţi vorbească..."

„Dumnezeu este dator să ajute!"

Mărturia domnului Tamiolakis Elefterie din Creta: „Odată mă aflam într-o situaţie dificilă din cauza multor obligaţii şi de aceea am mers la Stareţ ca să-i cer ajutorul. Prin zăpadă, pe un timp foarte urât am ajuns la Coliba Stareţului şi am bătut în poartă. Stareţul mi-a deschis îndată şi m-a băgat repede înăuntru. «Te aşteptam», mi-a spus. Eu, fireşte, nu-l înştiinţasem. M-a pus să stau lângă sobă şi fără să se grăbească, a început să-mi facă un ceai. A pus apă în ibric şi şi-a făcut Cruce spunând: «Slavă Ţie, Dumnezeule!» A pus plantele în ibric, şi-a făcut din nou Cruce spunând: «Slavă Ţie, Dumnezeule!» A pus ibricul pe foc şi şi-a mai făcut odată Cruce spunând: «Slavă Ţie, Dumnezeule!»

Trecuse destul timp fără să-mi spună nici un cuvânt. Eu îl urmăream şi am început să mă enervez de „nepăsarea" lui, pentru că pe mine mă ardeau ale mele. Când a fost gata ceaiul, l-a pus într-o cană şi mi-a dat-o. Apoi m-a privit cu acea privire nevinovată şi plină de compătimire şi foarte liniştit, m-a întrebat

ce am şi pentru ce sunt tulburat. Atunci eu, aşa nervos şi agitat cum eram, am început să-i spun problemele mele atrăgându-i atenţia că lumea afară are multe necazuri. Atunci Stareţul a zâmbit, a băut o înghiţitură din ceaiul lui şi mi-a spus cu multă seninătate:

– Ei, şi de ce te nelinişteşti? Te va ajuta Dumnezeu.

Auzind aceste cuvinte, m-am mâniat încă şi mai mult şi cu îndrăzneala pe care o aveam faţă de el, pentru că îl şi iubeam mult, i-am spus:

– Bine, Gheronda, Dumnezeu ajută o dată, ajută de două ori. Dar, oare, este dator să ajute mereu?

Atunci m-a privit cu seriozitate şi mi-a spus ceva care m-a trăsnit pur şi simplu:

– Da, este dator.

Siguranţa cu care a spus aceste cuvinte era atât de mare şi era atât de vădit că aceasta o ştia direct de la Dumnezeu, încât dintr-o dată toate s-au schimbat înlăuntrul meu. Mi-a dispărut acea stare de nervozitate, m-am liniştit şi în sufletul meu s-a aşternut o pace adâncă. Aveam însă numai o nedumerire pe care i-am spus-o Stareţului:

– Bine, dar de ce Dumnezeu este dator să ne ajute?

Iar răspunsul pe care mi l-a dat, numai cineva care se simte copil al lui Dumnezeu şi are îndrăzneală la El ar fi putut să-l dea.

– Precum tu, care ai copii, te simţi acum obligat să-i ajuţi şi vii aici din Tesalonic pe un astfel de timp,

pentru că te nelinişteşti pentru ei, tot astfel şi Dumnezeu, Care ne-a făcut şi ne iubeşte ca pe nişte copii ai Săi, se interesează şi El de noi şi simte nevoia să ne ajute. Da, este dator.

Siguranţa cu care mi-a răspuns Stareţul a fost atât de mare, încât dintr-o dată mi-a dispărut orice greutate de pe suflet şi de atunci înainte am încetat să mă mai nelinişteşc pentru viitor."

Prezicere

Mărturia domnului Apostolos Papahristu, teolog şi psalt din Agrinio: „L-am vizitat pentru prima dată pe Stareţ pe 12 septembrie 1977 la Coliba «Cinstita Cruce». De îndată ce m-a văzut, fireşte, fără să mă cunoască, mi-a spus: «Bine ai venit, Apostole!»

În ianuarie 1979 l-am vizitat din nou. În acea vreme vara mea se logodise cu un tânăr şi l-am întrebat dacă acela era potrivit pentru o familie bună.

Atunci Stareţul mi-a spus: «Acest om nu va face nici o pricopseală, pentru că a nedreptăţit un suflet. A făgăduit unei fete că se va însura cu ea, dar a părăsit-o, iar ea din cauza mâhnirii a încercat să se sinucidă. În cele din urmă nu a murit, dar a rămas paralizată. Dacă nu-i va cere iertare pentru ceea ce i-a făcut, nu va face niciodată pricopseală.»

Şi într-adevăr, până astăzi, cu toate încercările lui, acela nu a reuşit să-şi întemeieze o familie şi să se realizeze în viaţă."

Umorul Stareţului

O trăsătură a Stareţului care nu s-a accentuat suficient este veselia. Veselia oamenilor duhovniceşti este virtute, iar râsul spontan este cuviincios.

Adesea povestea istorioare pline de har care provocau un râs spontan. Aceasta o făcea pentru a mângâia sufletele întristate. De multe ori, sub o simplă glumă se ascundea o noimă duhovnicească adâncă. Făcea jocuri de cuvinte şi de etimologii. Avea însă şi sensibilitatea de a nu răni şi a judeca pe cineva. Vom da aici câteva dintre ele:

Odată l-a vizitat pe Stareţ cineva care era interesat de obiecte de muzeu şi a cerut să vadă lucrurile vechi de la Coliba lui. Amuzându-se de neseriozitatea căutărilor lui i-a arătat un zid dărăpănat şi i-a spus glumind: „Aceste dărâmături sunt din timpul lui Nabucodonosor."

*

– Gheronda, unde găsiţi atâta rahat pentru lumea care vine aici? l-a întrebat un copil.

– Uite, îl iau de prin aceşti copaci, şi i-a arătat nişte cumari[95].

*

– Gheronda, ce faci aici? l-a întrebat un turist nepăsător.

– Am grijă de furnici să nu se bată.

Altădată a fost întrebat cum îşi petrece noaptea, iar el a răspuns:

– Ai văzut candelele care sunt pe cer? (Se referea la stele.) Am ascultare să le aprind în fiecare seară.

---

[95] Copaci mediteraneeni, care fac nişte fructe mici şi roşii.

*

Odată a venit cineva şi l-a întrebat:

– Părintele meu, cum voi dobândi trezvie?

– Să te trezeşti dimineaţa în fiecare zi. Uite şi eu mă scol de atâta vreme dimineaţa şi nu am văzut încă nici o pricopseală.

*

Odată doamna Ecaterina Patera a mers la Suroti împreună cu domnul Gheorghe Lagos, profesor de medicină la Universitatea din Ioanina, să-l vadă pe Stareţ. De îndată ce a văzut-o, acesta i-a spus: „Acum ai venit cu iepurele[96], data viitoare vei veni cu broasca ţestoasă." Şi într-adevăr, următoarea dată a venit cu o doamnă, dar au pierdut drumul şi în loc să ajungă la mănăstire în cinci ore, au ajuns în vreo nouă-zece.

*

Odată Stareţul a încercat să sărute mâna unui preot de curând hirotonit, dar acela din smerenie nu i-o dădea. Atunci i-a spus:

– Dacă voiai să ai mâna numai pentru tine, nu trebuia să te faci preot.

Apoi a luat-o şi i-a sărutat-o.

*

Într-o zi, la „Panaguda" Stareţul punea în pământ nişte arpagic, pe care îl avea într-o cutie de calmari. Între timp a venit un „deştept" cu mâinile la spate şi l-a întrebat ce face.

– Sădesc calmari, a spus Stareţul.

– Se prind, Gheronda?

---

[96] Iepure = lagos în limba greacă.

– Cum să nu? Mai ales dacă le pui cu mustăţile în jos.

*

„În viaţa duhovnicească fiecare pasul să şi-l întindă, ca să nu rămânem în tindă. Căci toţi cei care pasul nu vor să şi-l întindă nu vor intra în salonul lui Dumnezeu (adică raiul)."

*

În ajunul Triodului Stareţul l-a întrebat pe un închinător: „Ai trecut vreodată pe la diode[97]? Acolo când treci, trebuie să plăteşti. Însă noi, când trecem la Triod, plătim? (adică facem vreo jertfă?)"

*

Un tânăr, cunoscut de-al Stareţului, l-a vizitat odată la Schitul Ivirului. Purta costum şi o cravată foarte frumoasă. Stareţul, care se odihnea în cele simple, a folosit un mod original, dar totodată şi hazliu, de a-l învăţa simplitatea, fără prea multe cuvinte. De îndată ce l-a văzut, Stareţul i-a spus glumind: „Îmi dai puţin cravata să o pun acestui măgăruş, ca să se bucure şi el un pic?" Atunci acela a scos-o şi i-a dat-o, iar Stareţul a pus-o la gâtul măgăruşului. Văzând aceasta, Stareţul a izbucnit în râs şi nu se mai putea opri. Această păţanie i-a fost o lecţie pentru totdeauna. De atunci nu a mai venit niciodată în Sfântul Munte purtând cravată.

*

Alteori Stareţul făcea şi mici nebunii. Odată, când l-a vizitat cineva pe care nu îl preocupau cele duhov-

[97] Aici Stareţul se referă la dispozitivele electronice amplasate la intrarea unei autostrăzi pentru perceperea unei taxe.

niceşti, ci a venit numai ca să-şi petreacă timpul liber şi să-i spună ultimele ştiri, Stareţul a înţeles aceasta şi l-a întrebat: „Ei, ce noutăţi mai sunt? Cum merge lira?" Neagonisitorul ascet arăta, chipurile, interes pentru preţul lirei.

*

Odată Stareţul a anunţat la mănăstire că nu vrea să fie deranjat de nimeni câteva zile. Însă un grup de studenţi au trecut pe la chilia lui, au sunat clopoţelul cu insistenţă, dar Stareţul nu le-a deschis. Atunci aceia au intrat pe sub gardul de sârmă, iar Stareţul a fost nevoit să deschidă şi să-i întrebe ce vor.

– Gheronda, vrem să discutăm despre lucruri duhovniceşti.

– Măi băieţi, ce lucruri duhovniceşti să discutăm? Aici este nevoie de poliţie. Ce spune Hristos în Evanghelie? „Cel care nu intră pe uşă, ci sare pe aiurea...", şi nu a mai continuat sfârşitul stihului, care spune: *„Acela este fur şi tâlhar"*[98].

*

Altădată un oarecare arhimandrit a forţat gardul şi a intrat. Stareţul, din sensibilitate, nu i-a spus nimic. Mai târziu spunea despre acela glumind: „Ei, acesta are voie (să intre), pentru că este arhi-mandritis" (arhigos tis mandras)[99].

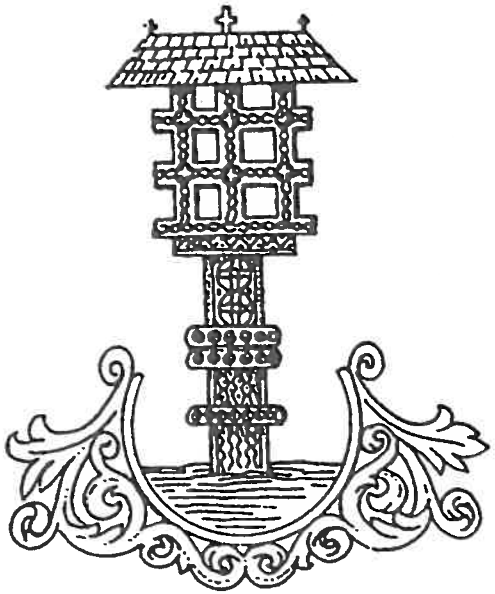
*

Un închinător grec l-a rugat pe Stareţ să spună ceva şi prietenilor lui englezi care veniseră împreună cu el. Fireşte, Stareţul, fără să cunoască limba engle-

[98] In. 10, 1.
[99] În limba greacă înseamnă mai marele stânii.

ză a aflat un mod minunat prin care să-i determine să-şi facă probleme de conştiinţă pentru egoismul şi încrederea lor în sine. Şi i-a zis aceluia: „Spune-le că noi, grecii, scriem uneori cuvântul «eu» şi cu litere mici, în timp ce ei îl scriu întotdeauna cu literă mare."

*

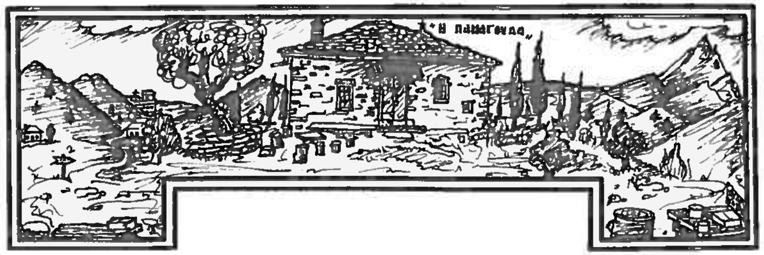

XII.

LA „PANAGUDA" PRINOS PENTRU CEI ÎNDURERAŢI

În curtea Colibei „Panaguda" (5 iunie 1983).

Instalarea la „Panaguda"

Stareţul, după ce a petrecut unsprezece ani de nevoinţă şi de jertfire pentru aproapele la Coliba „Cinstitei Cruci", s-a hotărât să se mute, dintr-un motiv duhovnicesc, la o altă chilie. Căutând o chilie în Kapsala, a vrut să rămână la bătrânul Mina românul, care era orb, ca să-l îngrijească. Dar mănăstirea pe moşia căreia se află acea chilie nu i-a dat binecuvântare. Întorcându-se de la mănăstire, pe drum se ruga cu lacrimi: „Maica Domnului, pentru toţi ai locuinţă în Grădina ta. Pentru mine nu ai?"

La 27 februarie, ziua în care i s-a arătat Sfânta Eufimia, a aflat, la îndemnul bătrânului Ioachim, Coliba „Panaguda", care până atunci fusese casa în care stătea cel responsabil cu via Sfintei Mănăstiri Kutlumuş. Aceasta a considerat-o ca pe o binecuvântare a Sfintei şi plin de recunoştinţă, i-a mulţumit pentru purtarea ei de grijă. Părinţii mănăstirii au primit cererea Stareţului cu multă bucurie.

Coliba „Panaguda" se află la capătul unei coline şi este înconjurată de multă vegetaţie. Nu departe de ea se află cărarea ce leagă Karyes de Mănăstirea Iviron, iar în partea opusă este aşezat Schitul „Sfântul Pante-

limon". Bisericuţa Colibei este afierosită Naşterii Maicii Domnului (pentru aceasta este cunoscută sub numele de „Panaguda"[100], adică Sfânta Maria Mică). Ea se află în partea dreaptă a holului, de îndată ce intri în Colibă, iar în partea stângă este chilia Stareţului. În continuare, chilia din partea dreaptă a transformat-o în arhondaric, iar în partea stângă şi-a făcut un mic atelier. Uşa din capătul holului dă în balcon, din care se vede Karyes.

Cu toate că voia să se stabilească într-o chilie retrasă în partea de sud a muntelui, s-a jertfit de dragul închinătorilor pentru a se afla la un loc mai accesibil pentru ei, nu departe de Karyes, astfel încât aceştia să poată rămâne peste noapte la mănăstirile din apropiere.

Stareţul a adus apă de băut de la un izvoraş printr-un furtun de plastic. Dar fiindcă acesta seca în lunile de vară, a reparat un bazin subteran de apă, care se umplea în timpul iernii. A îngrădit teritoriul chiliei cu gard de sârmă împletită, lăsând două intrări. A făcut şi o grădină foarte mică, în care răsădea puţină varză sălbatică, ceapă, marole şi câteva fire de roşii, nimic altceva.

Coliba avea multe lipsuri, pentru că era veche şi părăsită. Îi lipseau uşi, ferestre, tavane, podeaua avea găuri, iar prin acoperiş ploua. Cu multă osteneală a început să facă reparaţiile cele mai necesare. Bani nu avea, dar şi cu greu primea. Lucra toată ziua, iar seara mergea timp de o oră pe jos şi rămânea la un ucenic al lui, unde îşi adusese şi puţinele lui lucruri.

[100] „Panaguda" este diminutivul de la Panaghia (Preasfânta).

La lucrări îl ajuta ucenicul lui şi părinţii de la Mănăstirea Kutlumuş, care i-au pus la dispoziţie şi catârii pentru transportarea materialelor. La început s-a îngrijit să repare bisericuţa şi după aceea chilia lui, ca să aibă unde rămâne peste noapte.

Într-o zi, în timp ce se îndrepta spre „Panaguda" târându-şi picioarele din pricina oboselii, se gândea: „Dacă ar fi fost cel puţin patul gata pentru a mă putea odihni puţin." Ajungând la Colibă, a văzut un pat pustnicesc, pe care îl făcuse un oarecare monah dintr-o uşă.

În afară de lucrul obositor din timpul zilei, Stareţul mai primea şi lume. Făcea mortar, iar atunci când veneau oameni cu diferite probleme, stătea cu ei şi îi asculta. Când mergea să lucreze, găsea mortarul întărit. Dar nu se mâhnea pentru aceasta, ci se întreba glumind: „Cum de s-a făcut cimentul beton?", alungând astfel părerea de rău pentru osteneala lui făcută în zadar, cât şi mâhnirea lăsată de oameni. Se urca să repare acoperişul, dar atunci când veneau închinători trebuia să coboare. Când plecau, urca din nou ca să continue. Aceasta s-a întâmplat mereu, nu numai până ce s-a mutat la Colibă, dar şi după aceea.

Sfinţii Panteleimon şi Luchilian

Era în după amiaza zilei de 2 iunie 1979. Stareţul abia îşi adusese lucrurile la Coliba „Panaguda", dar nu apucase să le pună în ordine. Se pregătea pentru Vecernie şi a întrebat pe monahul care îl ajuta care Sfânt se prăznuieşte a doua zi, dar

acela nu-şi amintea. I-a răspuns că a doua zi când va veni, îi va spune şi a plecat grăbit pentru că se înnopta.

După aceea Stareţul a povestit următoarele: „Aveam Mineiele puse în cutii. Am căutat ochelarii ca să văd ce sfânt se prăznuieşte, dar nu i-am găsit. Dar ca să nu pierd timpul, am făcut Vecernia cu metania, spunând: «Sfinţilor ai zilei, rugaţi-vă pentru noi.» Atunci când m-am sculat, după miezul nopţii, am căutat cu lanterna cam o jumătate de oră ca să aflu ce sfânt este, dar fără nici un rezultat. Văzând cât timp am pierdut, mi-am spus: «S-a dus Miezonoptica». Dar ca să nu petrec noaptea în zadar căutând prin mineie, am început să mă rog din nou: «Sfinţilor ai zilei...»

Atunci am văzut intrând în chilia mea pe Sfântul Panteleimon, care însoţea un alt sfânt.

– Cine eşti? l-am întrebat.

– Sfântul Luchilian, a răspuns acela.

Şi fiindcă nu-mi aminteam să existe un sfânt cu un astfel de nume, l-am întrebat din nou:

– Luchian?

– Nu, Luchilian.

– Cum? Longhin? am întrebat pentru a doua oară.

– Lu-chi-li-an, a repetat a treia oară Sfântul pronunţând rar numele său.

După aceea adresându-se Sfântului Panteleimon i-a spus să-mi cerceteze rănile de la operaţie, să vadă dacă s-au vindecat. Atunci Sfântul Panteleimon, care purta un halat alb ca medicii, s-a apropiat de mine şi după ce le-a examinat punându-şi mâna pe pieptul

meu, în locul unde fusese făcută operaţia de plămâni, i-a spus Sfântului Luchilian: «Sunt bine. Să le ai în vedere (la examinare).»

Apoi Sfinţii s-au făcut nevăzuţi, iar Stareţul, slăvind pe Dumnezeu şi mulţumind Sfinţilor, a aprins o lumânare şi a găsit că în acea zi de 3 iunie se făcea pomenirea Sfântului Luchilian.

În dimineaţa zilei următoare, când a venit monahul care îl ajuta, Stareţul l-a întrebat zâmbind: «Sfântul Luchilian, nu-i aşa?» şi i-a povestit arătarea Sfinţilor.

Stareţul, citind viaţa Sfântului, a rămas uimit atunci când a observat următoarea «coincidenţă»: viaţa pe larg a Sfântului, care se află la Mănăstirea Iviron, este inclusă în Sinaxar la 27 februarie, adică la data în care i s-a arătat Sfânta Eufimia. Această legătură a Mucenicului cu Sfânta la care avea atâta evlavie, precum şi apropierea datelor şi locurilor de mucenicie ale celor doi Sfinţi l-au bucurat în mod deosebit.

Îndată după aceasta a mers la Schitul Mănăstirii Kutlumuş şi s-a închinat icoanei Sfântului Panteleimon de pe iconostas, despre care spunea că seamănă mult cu sfântul lui chip.

De atunci, în fiecare an îi cinstea pomenirea şi din deosebita evlavie ce o avea către el, a pus icoana lui în bisericuţă şi în chilie.

Această minunată întâmplare l-a mângâiat pe Stareţ şi a alungat de la el oboseala şi mâhnirea prin care trecea în acea perioadă a mutării.

„Mângâiaţi poporul meu"[101]

Acel şuvoi de închinători care altădată mergea la „Sfânta Cruce" acum se îndrepta spre „Panaguda". Şi fireşte, el creştea mereu. Împrejurimile „Panagudei", care până atunci erau liniştite, acum erau pline de oameni de toate tagmele şi vârstele, ce urcau şi coborau pe cărarea ce străbătea livada Mânăstirii Kutlumuş. Mai ales în timpul amiezii, când venea autobuzul de la Dafni, agitaţia ajungea la culme. Cei mai mulţi dintre vizitatori se grăbeau ca să ajungă cât mai repede la Stareţ. „Pe aici se merge la Părintele Paisie?", întrebau ei. „Stareţul este la Colibă?" „Aşteaptă mulţi acolo?"

De dimineaţa până seara Stareţul primea oameni, îi servea cu obişnuita trataţie atonită şi jertfea mult timp stând împreună cu ei şi ascultându-le problemele. Le uşura crucea, lua asupră-şi durerea lor, îi sfătuia, îi dojenea, îi vindeca şi chiar îi înveselea cu câte o glumă, fără să ţină seama că era nedormit, flămând, însetat, obosit, bolnav. Însă ceea ce îl durea mai mult era faptul că trebuia să-şi întrerupă şi să-şi împuţineze rugăciunea lui neràspândită. Ardea cu totul de dorul isihiei şi al neîntreruptei comuniuni cu Dumnezeu, dar inima lui sensibilă şi plină de iubire

[101] Is. 40, 1.

nu-i îngăduia să lase nemângâiaţi pe cei „osteniţi şi împovăraţi".

Astfel a reuşit să îmbine cu discernământ şi în chip desăvârşit slujirea aproapelui cu viaţa isihastă. Harisma străvederii cu care cerceta dispoziţiile sufleteşti, dar şi gravitatea problemelor celor care veneau la el, – ştiute de cele mai multe ori chiar înainte de a i se destăinui –, precum şi câteva fapte dumnezeieşti erau criteriile comportării lui.

Potrivit cuvintelor Stareţului, odată, când el era foarte bolnav, cineva trăgea cu insistenţă clopoţelul. În momentul când se pregătea să deschidă, l-a văzut la poartă pe fericitul lui Stareţ, Părintele Tihon, care i-a spus: „Mă bucur că primeşti lume." Această întâmplare a contribuit foarte mult la înclinarea „cumpenei" Stareţului spre slujire.

Dar între timp numărul închinătorilor s-a mărit exagerat de mult, depăşea limitele puterii lui. „Nu rânduiesc nimic pentru mine însumi, mărturisea Stareţul, programul oamenilor a devenit programul meu. Mai înainte mintea mea se cufunda în rugăciune, acum însă trăiesc problemele oamenilor. De multe ori tresar în somn."

Pe de altă parte vedea marea nevoie a celor mai mulţi dintre închinători. Spunea în legătură cu aceasta: „Să nu credeţi că oamenii vin aici ca să-şi petreacă timpul, ci pentru că au probleme mari. Iar ceea ce mă face să continui astfel este faptul că sunt ajutate câteva suflete. Eu am pornit pentru a vieţui călugăreşte, neştiut de nimeni, dar lumea nu mă lasă. Un stareţ mi-a spus: «Tu, Părinte Paisie, ai canon să

primeşti lume şi să o odihneşti». Dar cum va judeca Dumnezeu, nu ştiu."

Stareţul dorea mult să rămână singur, în linişte şi să se roage, deoarece simţea că în felul acesta oferă mai mult semenilor lui. De aceea, atunci când a văzut că vizitatorii se înmulţeau mereu, a fost nevoit să ia unele măsuri: vara, timp de mai multe ore pe zi, se retrăgea în pădure, iar iarna se zăvora în chilie. În mod deosebit citea la psaltire rugându-se pentru toţi cei îndureraţi. Desigur, erau şi excepţii când Stareţul strica acest tipic al său, deoarece primea vestire de la Dumnezeu despre un caz urgent.

Uneori Stareţul se gândea la o soluţie mai radicală: mutarea, cel puţin pentru un timp mai îndelungat, într-un loc liniştit, fie şi în afara Sfântului Munte. A primit invitaţii din mai multe părţi pentru a petrece într-un loc liniştit şi retras, chiar şi în străinătate (America).

Dar dintr-odată s-a petrecut o schimbare vădită în atitudinea lui de mai înainte. A întrerupt pentru totdeauna iubitele lui ieşiri în pădure şi şi-a împuţinat orele zăvorârii sale. Atunci când cineva l-a întrebat despre această schimbare, el a răspuns într-un mod enigmatic, cu un verset din proorocul Isaia: „Mângâiaţi, mângâiaţi pe poporul Meu, zice Dumnezeu", lăsând să se înţeleagă că a primit această poruncă. Există şi o mărturie potrivit căreia i s-a arătat Maica Domnului şi i-a spus: „Lucrul meu este să păzesc hotarele voastre şi îl fac. Aşa şi tu, să primeşti oameni fără să faci deosebire, pentru că au nevoie."

Atunci Stareţul s-a supus cu smerenie Maicii Domnului şi a primit la porunca ei slujirea celor îndureraţi.

Dar cu toate că Stareţul îi primea pe toţi, lumea nu-l schimba, nu-l făcea lumesc, ci dimpotrivă el, cu harul lui Dumnezeu, îi schimba pe oameni. Şi aceasta nu numai pentru că se jertfea rugându-se pentru oameni, ci şi pentru că el însuşi sporea şi urca duhovniceşte „de la puterea făptuirii, la puterea contemplaţiei"[102], trăind astfel fapte dumnezeieşti. Datorită experienţei lui isihaste ştia să valorifice timpul nopţii pentru rugăciune, precum şi cele câteva ore ale zilei în care rămânea singur. Atunci când era singur, ducea la Dumnezeu prin rugăciune cererile oamenilor, iar atunci când era cu oamenii, le vorbea despre Hristos. Dumnezeu şi oamenii îndureraţi deveniseră acum cele două axe în jurul cărora se rotea toată viaţa lui.

Arătarea Sfântului Vlasie

Arhimandritul Augustin Caţabiris l-a rugat pe Stareţ de mai multe ori să se roage ca să i se arate Sfântul nou mucenic Vlasie din Sclavena, pentru că dorea să-i cunoască trăsăturile ca să-l picteze.

Era 21 ianuarie 1980, Duminica fiului risipitor, spre seară. Stareţul se ruga în chilia lui cu metania. Deodată i-a apărut un Sfânt necunoscut, înconjurat de lumină, care purta mantie călugărească. Lângă el

[102] Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul 26*, cap. 38, pag. 360.

se vedeau ruinele unei mănăstiri. Simţind o bucurie negrăită, se întreba în sinea sa: „Oare care Sfânt să fie?" Atunci a auzit o voce din biserică: „Este Sfântul Vlasie din Sclavena."

Ca să mulţumească Sfântului pentru cinstea pe care i-a arătat-o, a mers la Sclavena şi s-a închinat la Sfintele lui Moaşte cele pline de har. Apoi Stareţul le-a arătat celor de acolo şi locul unde în vechime fusese zidită mănăstirea Sfântului, dar a făcut-o de departe, pentru că se înnoptase şi nu mai avea timp să meargă până acolo.

Domnul Apostolos Papahristu ne mărturiseşte: „Pe data de 20 mai 1980 Stareţul a venit acasă la mine, în Agrinio, cu scopul de a merge la Sclavena ca să se închine la Sfintele Moaşte ale Sfântului Vlasie. A rămas o noapte la noi acasă şi cu toate că i-am aşternut cearşafuri albe, Stareţul nici măcar nu le-a atins. Când a mers la Sclavena, s-a închinat cu evlavie Sfântului şi i-a întărit duhovniceşte pe cei pe care i-a aflat acolo.

După aceea Stareţul a comandat icoana Sfântului Vlasie la Sfânta Mănăstire „Sfânta Treime" din Koropi – Atica, descriind trăsăturile Sfântului unei mon hii pictoriţe. Când a primit icoana a fost foarte mulţumit, fiindcă ea îl reda cu exactitate pe Sfânt. „Se vede că maica avea evlavie şi a făcut-o cu rugăciune şi post", spunea Stareţul.

În fiecare an cinstea pomenirea Sfântului Vlasie făcând priveghere singur la chilia lui. Îl prăznuia nu la

11 februarie, când este rânduit să se prăznuiască pomenirea lui, ci la 19 decembrie, ziua în care a mărturisit.

Icoana „Axion estin"[103] răspândeşte mireasmă

Odată Stareţul a povestit: „În Lunea Săptămânii Luminate stăteam la arhondaric şi rosteam rugăciunea. Deodată am simţit o mireasmă neobişnuită. Am ieşit pe hol să văd de unde vine, am mers în biserică, dar nimic. Am ieşit în curte, aici mireasma era mult mai puternică. Se auzea bătând toaca. Când m-am uitat spre locul de unde se auzea toaca, am văzut un grup de părinţi coborând cu icoana Maicii Domnului."

În această zi se face procesiune cu icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni, numită „Axion estin". În fiecare an procesiunea coboară până la Chilia Sfinţilor Apostoli (a lui Alipie), aflată mai jos de Mănăstirea Kutlumuş. Coliba „Panaguda" se află la o distanţă cam de un kilometru de acea Chilie. De la o distanţă atât de mare Maica Domnului i-a trimis Stareţului binecuvântarea ei prin acea mireasmă.

Sfintele Moaşte ale Sfântului Cozma, Protosul Sfântului Munte

În anul 1981, la începutul Postului Crăciunului s-au dezgropat Moaştele Cuvio-

[103] Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului numită „Cuvine-se cu adevărat..." care se prăznuieşte la 11 iunie.

sului Mucenic Cozma, Protosul Sfântului Munte, care a suferit mucenicia de la latini în veacul al XIII-lea. Sfintele lui Moaşte s-au aflat la Protaton[104] după atâtea veacuri.

În ziua următoare dezgropării, Stareţul a intrat în Sfântul Munte. Când a ajuns la Karyes, a mers şi s-a închinat şi el la Sfintele Moaşte. Atunci a simţit o negrăită mireasmă. Spunea că şi pământul de la mormântul lui avea har, deoarece îl primise de la Sfintele Moaşte.

În Duminica Ortodoxiei din anul următor, s-a făcut la Protaton priveghere în cinstea Sfântului, la care a luat parte şi Stareţul. În timpul privegherii a văzut lumină revărsându-se de la acoperişul bisericii pe sfinţitul Cap. Era absorbit cu totul şi se desfăta de această lumină cerească, pe care nu o vedeau ceilalţi.

„Capra" din pod

Odată Stareţul a spus unui tânăr monah să rămână peste noapte la Coliba sa. L-a pus să doarmă pe o bancă de lemn ce se afla pe hol. A aşternut o pătură, iar în loc de pernă i-a pus un covoraş nefolosit pe care l-a făcut sul. Arăta ca un pat pustnicesc. După aceea i-a spus monahului zâmbind: „Cine doarme pe acest căpătâi are vedenii."

În dimineaţa zilei următoare Stareţul l-a întrebat:

– Cum ai dormit? Ai avut vedenii?

– Nu, Gheronda.

[104] Biserica centrală din Karyes.

– „Capre" (diavoli) ai văzut?

– Nu.

– Ieri, a povestit Stareţul, a venit şeful poliţiei de la Karyes şi am discutat împreună cu el. În timp ce vorbeam am auzit o „capră" zbierând în pod.

Lumină multă la Coliba lui

În anul 1982, în ziua de Paşti, doi părinţi, fii duhovniceşti ai Stareţului, au trecut pe la Chilia „Ravduhu" ca să-i spună stareţului de acolo, diaconul Ioan, „Hristos a înviat!"

Acela i-a întrebat dacă au făcut Paştile la Coliba Stareţului Paisie.

– Nu, i-au răspuns aceia, le-am făcut la Mănăstirea Kutlumuş. A fost şi Stareţul împreună cu noi.

Auzind acestea, părintele Ioan a rămas nedumerit şi le-a povestit ceea ce văzuse. El, împreună cu alţi părinţi au făcut Paştile la chilia vecină. Când au terminat şi au vrut să plece, au văzut la „Panaguda" multe lumini. Întreaga Colibă era scăldată în lumină, o lumină minunată. Părintele Ioan, impresionat de această privelişte, a spus celorlalţi: „Ia priviţi cu câtă măreţie face Stareţul Paisie Învierea! Şi noi am terminat foarte devreme."

Însă la „Panaguda", în acea noapte nu era nimeni, nici chiar Stareţul. Ce să fi fost oare acea lumină?

Când i-au spus Stareţului despre aceasta, el le-a spus cu smerenie: „Dumnezeu a iconomisit astfel, ca să-l încredinţeze pe părintele Ioan. Dumnezeu i-a arătat această lumină, pentru că adeseori merg

închinători și-l deranjează întrebându-l unde este Coliba mea și se poate ca uneori să fi murmurat sau să se fi revoltat ca un om."

Făgăduința Maicii Domnului

Odată Starețul a văzut în vis că avea să meargă într-o călătorie îndepărtată și pentru aceasta își pregătea documentele. A văzut și alți oameni pregătindu-și documentele. Atunci i s-a arătat o femeie frumoasă și plină de slavă, îmbrăcată în aur, care i-a luat documentele, le-a pus în sân și i-a spus că le va rezolva ea, dar încă nu era timpul să plece. Mai înainte Starețul se rugase: „Maica Domnului, pașaportul și documentele mele nu sunt gata", căci simțea că încă nu era pregătit pentru plecarea în cealaltă viață.

După puțină vreme a mers la Ierusalim. În biserica de la Mormântul Maicii Domnului (Ghetsimani), Starețul a recunoscut cu uimire în icoana Maicii Domnului „Ierusalimitissa" pe „Doamna" pe care o văzuse în vis. Astfel și-a dat seama că Aceea care i se arătase a fost Maica Domnului, iar marea călătorie era plecarea din această viață.

La Sfintele Locuri și la Sinai

În anul 1982 Starețul a mers la Sfintele Locuri și s-a închinat „cu sfințenie la cele sfinte". A fost primul și singurul lui pelerinaj. Vorbea cu emoție despre belșugul de har pe care îl au Sfintele Locuri, îndeosebi Golgota și Preasfântul Mormânt.

Când a mers să se închine pe Muntele Tabor, în timp ce se ruga, „ceva i s-a întâmplat"[105]. După aceea a arătat paznicului bisericii locul exact unde a avut loc dumnezeiasca Schimbare la Față a Mântuitorului.

În Nazaret a văzut un evreu, care era creștin în ascuns, cum și-a scos fesul de pe cap și a băut cu evlavie din agheasma Maicii Domnului, luând aminte însă să nu fie văzut de alții. Starețul spunea că „sunt mulți evrei care în ascuns sunt creștini, dar care se tem să se dea pe față, fiindcă unii ca aceștia sunt foarte prigoniți. Mai târziu însă se vor boteza și mai mulți. Aceștia vor fi cei mai buni prieteni ai noștri."

Pe Muntele Măslinilor a rugat pe părinții de la Sfântul Mormânt care îl însoțeau să-l lase puțin singur să se roage. Atunci a căzut în genunchi pe piatra unde s-a rugat Domnul cu agonie înainte de prinderea Lui, a strâns-o la piept cu putere, ca și cum ar fi devenit una cu ea și s-a rugat cu lacrimi mult timp. Această priveliște l-a impresionat foarte mult pe paznicul catolic.

Starețul a spus: „Trei oameni m-au impresionat foarte mult. Unul a fost episcopul de Nazaret, Isidor, (acum trecut la cele veșnice), al doilea părintele... (încă trăiește)...", iar numele celui de-al treilea nu l-a descoperit pentru un oarecare motiv.

După aceea a mers la Sinai ca să ajute mănăstirea. Dar pe lângă aceasta își dorea să rămână acolo pentru o perioadă. „Vreau să-mi amintesc de cele din trecut și totodată să se liniștească puțin și

---

[105] Cineva a auzit de la Stareț că a văzut o lumină.

părinţii de la chiliile aflate în vecinătatea «Panagudei»", spunea Stareţul.

A aflat un loc potrivit pentru a rămâne: sihăstria Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului, care avea o bisericuţă şi o chilie. „Dar am simţit că nu mai sunt în putere. Pe de altă parte, pustia se schimbase, nu mai era aşa cum o cunoscusem înainte. Beduinii nu mai erau liniştiţi ca altădată. Acum şi-au luat maşini, şurubelniţe, aparate de radio şi se poate vedea şi acolo, în pustiul Sinaiului, acest duh lumesc plin de nelinişte. Acum află cineva mai multă linişte în mănăstire decât afară, în pustie."

Din aceste motive Stareţul nu a rămas mult acolo. A ajutat duhovniceşte mănăstirea, după care s-a întors în Sfântul Munte.

Energiile harului dumnezeiesc

„În timpul cercetării harului dumnezeiesc, spunea Stareţul, inima tresaltă. Odată m-am rugat paisprezece ore continuu şi în loc să simt oboseală, aveam înlăuntrul meu o mângâiere, o bucurie. La un moment dat m-am gândit că de vreme ce sunt la o astfel de vârstă şi îmi lipsesc şi două coaste, să merg să-mi pun brâul, să mă leg cu o funie de tavan şi să iau două cârje ca să mă sprijin şi astfel să continui rugăciunea cât va merge. Aceasta a fost. De îndată ce am primit acest gând, am căzut jos şi am simţit toată oboseala celor paisprezece ore de stat în picioare. Un sfert de oră am rămas jos nemişcat. Ca şi cum Dumnezeu mi-ar fi spus că «Harul Meu este cel

care te ţine, şi nu brâul tău.» Şi să fi spus că gândul era păcătos sau egoist? Nu, ci doar m-am gândit: «De vreme ce sunt într-o astfel de stare trupească, să fiu cu luare aminte.» Cu atât mai mult un gând mândru ar fi alungat cu desăvârşire harul. Cât de fină este viaţa duhovnicească şi de câtă luare aminte este nevoie!"

*

Un fapt asemănător a trăit Stareţul şi la „Cinstita Cruce", pe care l-a povestit la 27 octombrie 1978 astfel: „Odată mă rugam în picioare. Trecuseră multe ceasuri şi nu numai că nu simţeam oboseală, ci dimpotrivă, o negrăită bucurie, care era atât de mare, încât nu voiam să întrerup rugăciunea. Pentru a putea continua cât mai mult, am mers să mă încing cu un brâu gros. Dar nu am apucat să-l iau, că am căzut jos grămadă. Dumnezeu m-a ţinut atâta timp, dar de îndată ce am vrut să adaug, chipurile, puterea mea omenească, El şi-a retras puterea Lui ca să-mi arate ce valoare are strădania mea."

*

Altă dată a povestit: „Eram la o priveghere şi îmi era foarte frig. M-am gândit că după ce mă voi împărtăşi, voi merge la Colibă şi mă voi înveli cu două-trei pături ca să mă încălzesc. Dar de îndată ce m-am împărtăşit, o căldură a început să se întindă în tot trupul meu. Precum o sobă electrică se încălzeşte încet-încet, aşa am simţit cum se împânzeşte în mine dumnezeiescul har."

Vedenia cu copilul care se ruga

Stareţul povestea: „Odată L-am rugat pe Dumnezeu să-mi arate cum trebuie să mă rog. Atunci am văzut în vedenie un copil îngenuncheat, care se mărturisea lui Dumnezeu cu lacrimi, iar apoi ridica mâinile în sus şi se ruga Lui. Această vedenie m-a dezarmat şi am spus: «Dumnezeul meu, iartă-mă, încă nu am învăţat să mă rog.» Pentru aceasta este bine ca rugăciunea să înceapă cu o mărturisire generală şi după aceea să continue cu cererea în care să existe doxologie şi mulţumire."

„Hristoase al meu, binecuvintează-mă!"

La 26 martie 1984 i s-a întâmplat un fapt pe care Stareţul l-a povestit după câteva zile astfel: „În timp ce mă rugam privind la icoana lui Hristos, am simţit ceva înlăuntrul meu. Îndată m-am aruncat la pământ şi am spus: «Hristoase al meu, binecuvintează-mă!» Apoi am simţit o mireasmă care mi-a umplut chilia şi care a persistat mult timp.

Chiar şi un covoraş plin de pământ, pe care îl aveam în chilie, răspândea şi el bună mireasmă. Am rămas multă vreme în genunchi şi sărutam până şi acest covoraş plin de praf."

Vedenie înfricoşătoare

La 11 aprilie 1984, în Marţea Luminată, la 12 noaptea, Stareţul a avut o vedenie în care i s-a

arătat înfricoşătoarea crimă a avorturilor. Această vedenie a povestit-o multora şi este chiar publicată, dar o consemnăm şi aici, pentru că subiectul este de o mare însemnătate şi îi preocupă pe mulţi, în nădejdea că vor fi ajutate câteva suflete. „Într-o noapte, povestea Stareţul, după ce am aprins două lumânări – aşa cum obişnuiesc să fac chiar şi atunci când mă odihnesc – pentru cei care suferă şi sufleteşte şi trupeşte, în care se cuprind şi cei adormiţi, am avut o vedenie înfricoşătoare. Am văzut un lan de grâu necopt, care abia începuse să scoată spicul. Eu mă aflam în afara zidului care împrejmuia acel lan şi lipeam lumânări de partea exterioară a lui pentru cei adormiţi. În partea stângă era un teren neuniform, râpos şi neroditor, care se cutremura de vuietul puternic a mii de voci sfâşietoare, care ar fi sfârtecat chiar şi cea mai împietrită inimă. În timp ce suferеam din pricina acelor voci sfâşietoare şi nu-mi puteam explica vedenia, am auzit o voce spunându-mi: «Lanul cu grâu necopt este cimitirul cu sufletele morţilor care vor învia. Iar locul acela care se cutremură de acele voci sfâşietoare este locul unde se află sufletele copiilor avortaţi.»

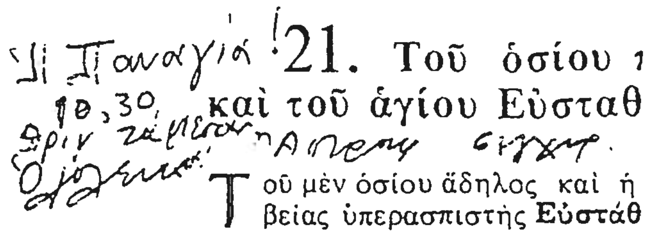
După ce a încetat vedenia, nu-mi puteam reveni din pricina marii dureri pe care o simţeam. Nici măcar nu mă puteam întinde în pat ca să mă odihnesc puţin, cu toate că eram frânt de oboseală din pricina mersului pe jos şi a statului în picioare din ziua precedentă."

Maica Domnului

Stareţul povestea: „Anul trecut, în Postul Mare (21 februarie 1985), mi s-a arătat Maica Domnului îmbrăcată în alb. Mi-a spus că se vor întâmpla multe în lume şi de aceea să mă îngrijesc să iau... (ceva care îl privea pe el personal)."

I s-a arătat aproape de colţul dinspre nord-est al Colibei. Când Stareţul a văzut-o, i-a spus cu smerenie: „Maica Domnului, şi locul este murdar[106] şi eu murdar." De atunci el a început să aibă evlavie şi la acest loc, *„unde au stat picioarele"*[107] Preacuratei Maicii lui Dumnezeu. Voia ca în acel loc să sădească flori pentru a nu fi călcat.

În Ceaslov, la 21 februarie, a însemnat în chip acoperit această minunată întâmplare în felul următor:

Maica Domnului! 10^{30}, înainte de miez. nop. Cu totul în alb. Fulgerător, iartă.

[106] Stareţul a spus aceasta, deoarece uneori arunca în apropiere coji.
[107] Ps. 131, 7.

Despre antihrist, 666 şi buletinele de identitate

Părintele Paisie participa la suferinţele oamenilor şi le rezolva problemele. Un subiect care i-a preocupat în mod deosebit pe cei credincioşi în acea perioadă a fost cel al buletinelor de identitate. Încă mai înainte de apariţia acestei probleme, Stareţul a vorbit despre semnele timpurilor şi despre antihrist acolo unde a considerat că este bine. Iar după apariţia pe produse a codului barat ce conţine numărul 666 şi încercarea guvernului de a introduce noile buletine care aveau să conţină – aşa cum s-a dovedit după aceea – banda neagră, numărul 666 şi chipul diavolului, Stareţul a vorbit deschis tuturor.

Atunci era primejdios să vorbească cineva despre aceste subiecte, şi de frica înşelării, dar şi din pricina împotrivirilor pe care le-ar fi stârnit. Părinţii duhovnici cu o foarte bună pregătire teologică evitau să răspundă la întrebările credincioşilor şi trimiteau oameni să afle părerile Stareţului în această privinţă. La început s-a creat confuzie chiar şi în cadrul Bisericii, deoarece cu excepţia câtorva minţi luminate, unii – din fericire foarte puţini – propovăduiau părerile lor rătăcite, iar alţii rămâneau indiferenţi.

Atunci Stareţul a luat poziţie şi a vorbit foarte clar. Nu s-a limitat numai să răspundă la multele întrebări ale credincioşilor, ci în anul 1987 a scris cunoscuta epistolă: *„Semnele vremurilor – 666"*[108]. Ea a fost primită cu bucurie de credincioşi şi chiar şi astăzi

[108] Îi sfătuim pe cititori să citească această epistolă a Stareţului care circulă sub formă de broşură.

povăţuieşte pe mulţi. O mare parte dintre ei şi-au renegat părerile şi le-au primit pe cele ale Stareţului. Prevăzând că şi în viitor va fi trebuinţă de epistolă, a scris-o din nou, de data aceasta chiar cu mâna sa, şi a iscălit-o ca să nu fie schimbate convingerile lui, pe care le-a susţinut până la adormirea sa.

Tot ce a spus şi a scris este rod al rugăciunii, al sensibilităţii duhovniceşti şi al vestirii lăuntrice. Voia să trăim viaţă duhovnicească, să fim bine informaţi şi gata pentru jertfă şi mărturisire acolo unde este nevoie şi potrivit cu locul pe care îl deţine fiecare. Să nu fim nepăsători, dar nici să fim stăpâniţi de panică şi nelinişte.

Pe tinerii care îl întrebau dacă trebuie să se căsătorească în aceste vremuri apocaliptice, îi sfătuia să întemeieze familii şi să lucreze, pentru că şi în anii de prigoană creştinii au făcut la fel.

„Anii în care trăim sunt grei, spunea Stareţul, şi va trebui să suferim, poate chiar să şi mărturisim în timpul furtunii care se va dezlănţui. Numai cel care va trăi duhovniceşte o va scoate la capăt. Să nu deznădăjduim! Aceşti ani grei sunt o binecuvântare, pentru că ne constrâng să trăim mai aproape de Hristos. Este o ocazie pentru mai multă nevoinţă. Acest război nu va mai fi cu arme, ci duhovnicesc, cu antihrist. Acesta va încerca să înşele *«de va fi cu putinţă şi pe cei aleşi»*[109]. Toate vor fi controlate de fiara de la Bruxelles. După cartele şi buletin, vor înainta cu viclenie şi la pecetluire, îi vor constrânge pe oameni să se pecetluiască pe mână sau pe frunte. Numai cei care vor avea pecetea vor putea să cumpere, să vândă şi vor avea toate înlesnirile. Dar creştinii care nu vor primi pecetea vor fi chinuiţi. Pentru aceasta, încă de pe acum trebuie să se obişnuiască să trăiască simplu şi dacă pot, să aibă un ogoraş, puţini măslini sau vreun animal pentru nevoile familiei. Această strâmtorare va dura trei ani – trei ani şi jumătate. Dumnezeu nu va lăsa pe oameni fără ajutor."

Stareţul respingea logica şi tactica unora care spuneau: „Şi ce dacă mă voi pecetlui? Îmi voi face şi semnul Crucii" sau „Voi lua buletinul şi voi pune şi semnul Crucii pe el" sau „În sinea mea nu mă voi lepăda".

Despre aceasta Stareţul spunea: „Dacă creştinii de astăzi cu logica lor ar fi trăit în timpul prigoanelor, nu am fi avut astăzi nici un mucenic. Primii creştini nu foloseau deloc logica, ci rămâneau neclintiţi în mărturisirea lui Hristos şi ardeau de dorinţa pentru mucenicie. Le făgăduiau vrednicii şi le spuneau: «Spune numai că nu eşti creştin, iar în sinea ta crede în Dumnezeul tău» sau «Aruncă puţină tămâie în foc şi fă-te că jertfeşti, iar după aceea poţi să nu mai jertfeşti» sau «Fă-te că mănânci din cele jertfite idolilor, iar după aceea poţi să mănânci carne curată» sau «Nu propovădui în acest loc, ci mergi în altă parte.» Dar cu nici una din acestea nu se lepădau de Hristos, ci alergau cu bucurie la mucenicie pentru El. Ardeau de dragoste dumnezeiască.

Biserica să ia o poziţie corectă. Să protesteze şi să ceară de la stat ca cel puţin să nu fie obligatoriu noul buletin. Să explice şi credincioşilor să înţeleagă că, dacă vor lua buletinul, aceasta va fi o cădere."

[109] Mt. 24, 24.

În concluzie Stareţul credea că: „În spatele Comuniunii Europene se ascunde dictatura sioniştilor. La o dictatură atât de înfiorătoare numai diavolul se putea gândi. Pecetluirea este lepădare. Chiar şi primirea buletinului este lepădare. Din moment ce există pe buletin simbolul diavolului 666[110] şi eu iscălesc înseamnă că sunt de acord cu acest lucru.

Este foarte limpede că aceasta înseamnă lepădare. Te lepezi de Sfântul Botez şi pui altă pecete, adică te lepezi de pecetea lui Hristos şi o primeşti pe cea a diavolului. Altceva este cu bancnotele care au numărul 666 – *«daţi cezarului cele ce sunt ale cezarului»*[111] şi altceva buletinul care este ceva personal.

Chiar şi atunci când cineva primeşte să fie pecetluit dintr-o neştiinţă sau indiferenţă nejustificată, pierde dumnezeiescul har şi primeşte înrâurirea diavolească."

În câteva cuvinte aceasta era poziţia Stareţului. A vorbit cu limpezime şi statornicie până la adormirea sa. Iar acum povăţuieşte şi învaţă prin scrierile lui.

Mireasmă de la Sfintele Moaşte

Odată Stareţul a povestit: „Într-o zi mergeam pe o cărare împreună cu ieromonahul Paisie, când deodată am simţit amândoi o mireasmă puternică. Am înţeles că acolo, aproape, sunt îngropate moaştele unui pustnic sfânt. Am mers în altă zi singur şi am găsit locul de unde ieşea mireasma.

[110] Apoc. 17, 18.
[111] Lc. 20, 25.

Aveam de gând să sap pentru a afla sfintele moaşte, dar după aceea, pentru un oarecare motiv le-am lăsat îngropate."

Operaţie de hernie

Într-o zi, în timp ce făcea iconiţe la presă, din cauza sforţării a făcut hernie. I s-a rupt peritoneul, precum se rupe o pânză şi de atunci a trebuit să ducă şi această cruce. Pe lângă faptul că la privegherile de toată noaptea stătea multe ore în picioare, şi atunci când primea lume vorbea cu ei stând în picioare, ca să nu îl reţină mult. Rugăminţile medicilor, precum şi ale fiilor lui duhovniceşti ca să se opereze nu erau ascultate. Încerca prin metodele lui practice să se menţină în starea în care se afla.

Odată, când Stareţul a mers la Suroti, un medic care venise să-l vadă s-a oferit să-l ajute:

– Gheronda, ce problemă aveţi? Cu ce vă pot ajuta?

– Am hernie, dar nu vreau să mă operez. Lasă să sufăr şi eu puţin! Este mare lucru să ai ceva, să suferi şi să nu-L rogi pe Hristos pentru aceasta, ci să-L rogi pentru alţii. Atunci Dumnezeu împlineşte repede cererea celui care suferă şi se roagă ca alţii să se facă bine.

Această boală l-a chinuit nespus de mult, câţiva ani de zile. Avea dureri foarte mari, dar nu se exterioriza. Ajunsese într-o stare, încât nu mai putea să se întindă pe partea dreaptă. Cu toate acestea îşi împlinea îndatoririle sale duhovniceşti, dar cu greutate şi cu multă suferinţă.

În cele din urmă, încins cu un brâu special și cu un bastonaș în mână, bolnav și suferind, a pornit spre Sinai. Dar medicul care l-a consultat la Suroti nu l-a lăsat să-și continue călătoria, pentru că starea era foarte critică. Trebuia să fie operat imediat, fără amânare.

Astfel, în loc să meargă la Sinai, s-a aflat la chirurgie împotriva voii lui. Evlaviosul medic Gheorghe Blatzas, care urma să-l opereze, era puțin neliniștit în ce privește rezultatul operației. Starețul însă a înțeles aceasta și i-a spus:

– Nu te teme, Gheorghe. Am văzut operația... Toate vor merge bine. Numai că vreau să te rog să nu scrii monahul Paisie, ci Arsenie Eznepidis.

– De ce, Gheronda?

– Pentru că va veni multă lume și vă veți chinui.

Într-adevăr, operația a avut loc și toate au mers bine, așa după cum a văzut și a prezis Starețul. Medicii și infirmierele nu se dumireau cine era acest monah și spuneau: „Este o taină cu acest călugăr. Pe aici au trecut mulți călugări, dar acesta are ceva deosebit."

Starețul a intrat în Spitalul Teaghenio din Tesalonic la 12 noiembrie 1987. A avut loc operația de hernie inghinală și a fost externat la 18 noiembrie 1987 într-o stare de ameliorare.

După aceea, nu s-a întors în Sfântul Munte, ci a mers pentru puțin timp la Sinai, deși nu se însănătoșise bine.

Filmul hulitor

În anul 1988 s-a făcut tulburare în toată Grecia din pricina rulării filmului hulitor al lui Skorsese: „Ultima ispită", după opera cu același nume a lui Kazanțakis.

Pe lângă împotrivirile izolate ale evlaviosului popor grec, Biserica a hotărât ca pe data de 6-7 noiembrie a aceluiași an să aibă loc un protest organizat. S-a cerut și participarea Sfântului Munte. Dar destul de mulți s-au împotrivit. Nu considerau a fi atât de duhovnicesc faptul de a se ocupa cu astfel de subiecte. Ei spuneau că mai degrabă desconsiderarea acestui film îi va micșora popularitatea.

Starețul însă avea cu totul o altă părere. „În perioada iconoclasmului, spunea el, zece creștini au apărat cu tărie icoana lui Hristos ce era așezată deasupra Porții de Aur și au suferit mucenicia pentru ea[112]. Cu atât mai mult acum, când este hulită persoana lui Hristos, nu trebuie să rămânem nepăsători. Dacă noi «cei plini de discernământ» și «cunoscători» am fi trăit pe atunci, am fi spus celor zece mucenici: «În felul acesta nu acționați duhovnicește. Mai bine nu-l băgați în seamă pe spătar, care urcă să dea jos icoana lui Hristos, iar când se va schimba situația, vom pune în locul ei altă icoană și desigur una mai bizantină.» Acest lucru este înfricoșător! Căderea, lașitatea și aranjarea noastră le prezentăm ca pe o înfruntare mai duhovnicească."

Starețul considera protestul împotriva filmului hulitor ca pe o mărturisire de credință, pentru aceasta s-a grăbit să participe la lupta dusă de Biserică. În

[112] Vezi Sinaxar 9 august.

afară de îndemnurile lui personale, Stareţul, împreună cu alţi părinţi, a scris o cerere către Sfânta Mănăstire Kutlumuş, în care îşi exprima dorinţa ca părinţii aghioriţi să participe la protestul de la Tesalonic. Poziţia lui fermă a determinat pe cei din Conducerea Sfântului Munte să hotărască participarea oficială a unui mare număr de aghioriţi. Prezenţa Protosului Sfântului Munte, a celor mai mulţi dintre reprezentanţii mănăstirilor, egumeni şi o sută de aghioriţi, a pricinuit mult entuziasm şi emoţie mulţimii adunate. Un simţământ deosebit a pricinuit prezenţa Stareţului. Pe toată durata protestului a stat în picioare, în ciuda problemelor lui grave de sănătate. La sfârşit s-a primejduit să fie strivit datorită manifestărilor de evlavie ale mulţimii.

De asemenea au luat parte monahi şi monahii de la mănăstirile din afara Sfântului Munte. Acest protest organizat, precum şi rugăciunile tuturor şi mai ales ale Stareţului au adus repede rezultatul aşteptat. Guvernul a interzis rularea acestui film hulitor. Astfel a fost înlăturată „ultima ispită". Fie ca ea să fie ultima.

Vede harul preoţiei

Într-o zi cineva a bătut în bucata de fier de la poartă. (Era un brăzdar vechi de plug agăţat de gard, în care închinătorii loveau cu un fier ca să-l înştiinţeze pe Stareţ.) Stareţul a privit pe ferestruică şi a văzut un grup de vreo zece oameni care aşteptau. Ieşind din colibă ca să le deschidă, spunea mergând spre

poartă: „Pe un ofiţer de armată care nu poartă uniforma şi şapca, poţi să-l baţi şi să nu-ţi facă nimic." Atunci unul dintre ei a spus: „Gheronda, suntem buni de bătut." (Numai acesta a înţeles noima cuvintelor Stareţului, pentru că se referea la el, în timp ce pentru ceilalţi au fost de neînţeles.) După ce le-a deschis şi au intrat înăuntru, Stareţul l-a luat de o parte pe cel care vorbise şi fără să-l întrebe ceva, i-a spus: „Ia aminte, că ceea ce faci nu este corect, deoarece lumea va crede că ai făcut ceva. Să porţi reverendă şi rasă, să-ţi laşi barbă şi după ce te vei mărturisi la episcopul tău, să-l rogi să te pună să lucrezi la vreun birou. Fireşte, să nu slujeşti, dar să rămâi preot, ca să nu se smintească lumea."

Acesta fusese hirotonit în străinătate. După aceea, citind Pidalionul, a conştientizat că nu era vrednic pentru a deveni preot. Pentru aceasta a hotărât el singur să se lase de preoţie, lepădând hainele preoţeşti şi tăindu-şi părul şi barba. Stareţul a recunoscut harul preoţiei care nu se pierde, a „văzut" problema preotului şi i-a dat sfatul său plin de discernământ.

Schimbarea la Faţă

Era 28 septembrie 1992. La o chilie din Kapsala se făcea priveghere în cinstea Sfântului Isaac Sirul. Printre părinţi era şi Stareţul Paisie, care avea o evlavie deosebită la Sfântul Isaac. Asculta slujba din chiliuţa aflată în continuarea paraclisului.

Înainte de Vohodul de la Vecernie cântăreţii erau toţi la strana dreaptă şi cântau „Slava" Sfântului. În

bisericuţă domnea o atmosferă plină de evlavie. Toţi ascultau cu atenţie. La priveghere participau şi doi libanezi ortodocşi, un preot şi un tânăr, iar acesta, în acel moment, stătea într-o strană din partea stângă. La un moment dat clericul s-a întors să spună ceva tânărului şi l-a văzut pe Stareţ scăldat în lumină şi ridicat de la pământ cam douăzeci şi cinci – treizeci de centimetri. Părţile descoperite ale trupului său, adică mâinile şi capul, răspândeau lumină, o lumină foarte puternică. Văzând acea privelişte neobişnuită şi mai presus de fire, i-a venit să strige, dar vocea i se sugrumase. Văzând uimirea clericului, tânărul a privit şi el înapoi şi a văzut acelaşi lucru. Stareţul avea capul puţin plecat şi se ruga. Părea a fi mulţumit şi zâmbea. La un moment dat nu l-au mai putut privi fiind orbiţi de acea lumină. Când peste puţin timp au reuşit să-şi ridice din nou privirea, l-au văzut pe Stareţ în starea lui firească.

Acelaşi lucru l-a văzut şi un alt preot ortodox străin, care era în Sfântul Altar, pentru că Uşile Împărăteşti, uşa bisericuţei şi cea a chiliei erau pe aceeaşi direcţie şi deschise.

Întrebarea care se pune de la sine este cum din toţi părinţii care erau de faţă, l-au văzut numai trei? Se aflau la priveghere douăzeci şi cinci de persoane, dar Stareţul *„s-a schimbat la faţă numai înaintea celor trei"*[113].

Poate numai aceştia au fost vrednici sau poate aşa a iconomisit Dumnezeu pentru un oarecare motiv, pe care numai El îl cunoaşte. Unul din cei trei

[113] Mt. 17, 2.

voia să zidească o mănăstire în patria lui. A adus împreună cu el proiectele pentru a i le arăta Stareţului, dar i-a trecut prin minte gândul: „Ce îţi va spune Părintele Paisie? Cine este Părintele Paisie? Nu cumva este prooroc?" Şi Bunul Dumnezeu i-a arătat „cine este Părintele Paisie".

***

Mărturii ale închinătorilor

Răspunde unui gând

Mărturia domnului K.D.: „Odată am mers la «Panaguda» şi l-am văzut pe Stareţ având în mână o metanie şi m-am gândit să i-o dau pe a mea şi să o iau pe a lui. Atunci Stareţul s-a întors spre mine şi mi-a spus zâmbind:

– Ceea ce gândeşti nu se poate, căci a mea este de trei sute, iar a ta este de o sută.

Când m-am dus din nou la Sfântul Munte am cumpărat o metanie de trei sute de boabe şi i-am arătat-o Stareţului spunând:

– Gheronda, de data aceasta nu o să-mi mai scapi. Acum ţi-o voi lua.

– Dacă ai fi ştiut ce-mi ceri, nu ai fi făcut-o. Dar fie. Să fie binecuvântat! Ia-o!

– Nu, i-am spus.

– Nu refuza. De vreme ce o vrei, ia-o.

Această metanie o am ca pe o mare binecuvântare"

Surpriză

Mărturia monahului aghiorit N.: „În 1987, împreună cu colegul meu care se numea pe atunci Ioan, l-am vizitat pe Stareț la «Panaguda» pentru prima și ultima dată. Am bătut în bucata de fier de la poartă, am strigat și am așteptat. Am bătut din nou, dar nici un răspuns. Liniște desăvârșită. Deodată, am auzit niște psalmodii în chilia lui. Erau multe voci subțiri care cântau împreună. Am putut distinge «Sfânt...», «Sfânt...».

– Se pare că Starețul are Liturghie și sunt la «Sfinte Dumnezeule». Vor întârzia, de aceea este mai bine să plecăm, am spus.

– Nu, să mai așteptăm, dar fără să mai sunăm, a spus Ioan.

Deodată au încetat cântările și Starețul a ieșit afară. Îmi amintesc și acum chipul lui. Era foarte luminos, nu mai văzusem altul asemenea. Era singur. Văzând că nu mai era nimeni la el, m-am întrebat în sinea mea: «Ale cui să fi fost oare acele voci subțiri?» Nedumerirea noastră ajunsese la culme.

După ce ne-a întrebat câți suntem, Starețul a intrat din nou în chilie. A luat cheia și venea spre noi ca să deschidă. Dar, o nouă surpriză! Starețul pășea fără să atingă pământul. S-a apropiat de noi cu pași înceți, iar când a ajuns la doi-trei metri de noi, am simțit o mireasmă puternică. Ne-am buimăcit cu totul.

– Bine ați venit, ne-a spus.

Ne-a făcut semn să stăm pe buturugi și ne-a adus rahat. Apoi ne-a întrebat ce studiem, după care a început să ne vorbească despre folosul rugăciunii și mai ales atunci când trupul suferă de o oarecare

boală. „Atunci răsplata noastră este întreagă", ne-a spus. În timp ce vorbea, deodată s-a îndoit în două și se ținea de pântece. Atunci am înțeles că suferă de hernie.

– Mă iertați, dar o am și pe aceasta. Dar acum este timpul să mergeți.

Când i-am pus metanie ca să luăm binecuvântare, ne-a lovit ușor pe cap, după care am plecat. Până astăzi nu am descoperit nimănui faptele minunate pe care ne-am învrednicit să le trăim în acea binecuvântată dimineață."

„Ai picioarele rupte"

Mărturie scrisă a domnului Constantin... din A.: „Prima dată când am mers la Părintele Paisie, m-a întrebat:

– Constantine, cum ai venit aici? Tu ai picioarele rupte.

Și a continuat:

– Dumnezeu ca s-o ia înseamnă că a iubit-o mult.

– Pe cine, Gheronda? am întrebat cu nedumerire.

– Pe logodnica ta.

Într-adevăr, în 1991 am suferit un accident grav, în care mi-am fracturat picioarele și mi-a murit logodnica."

Vindecări de bolnavi

Domnul E.A., stomatolog din Tesalonic, a povestit următoarele: „Eram supărat pentru că amândoi copiii

mei erau bolnavi. Am mers în Sfântul Munte să-l văd pe Părintele Paisie. Acolo, la Coliba lui, aşteptau mulţi oameni. După puţin timp a ieşit Stareţul şi a spus: «Voinicilor, voi discuta cu fiecare numai unu-două minute, nu mai mult.»

După ce a vorbit cu trei închinători, m-a strigat pe nume fără să mă cunoască, pentru că era pentru prima dată când mergeam la el. Când m-am apropiat de el i-am spus:

– Gheronda, mie nu-mi ajung două minute. Am nevoie de mult timp, pentru că sunt foarte mâhnit. Am venit să vă spun că voi da foc la trei biserici. Spune-l lui Dumnezeu să înceteze de a-mi mai lovi copiii. Ce l-au făcut?

Stareţul m-a ascultat cu atenţie, după care mi-a spus:

– Ascultă, Evanghele, copiii tăi se vor face bine.

După aceea mi-a dăruit o cruce făcută de el, care avea în ea o părticică din Sfintele Moaşte ale Sfântului Arsenie. Astfel a fost prima mea întâlnire cu iubitul meu Stareţ.

Trupul fetei mele se umpluse în întregime de râie. La fiecare două-trei zile trupuşorul ei se făcea de sus până jos ca al şarpelui. Trecuseră cincisprezece zile de la prima mea vizită la Stareţ şi nu a mai apărut nici un fel de semn al bolii pe trupul ei, în afară de o bubă mică la genunchi. Când am mers din nou în Sfântul Munte ca să-i mulţumesc Stareţului, am luat cu mine şi un prosop ca să-i spăl picioarele, lucru pe care, fireşte, nu l-a acceptat. L-am aflat săpând în grădină şi înainte de a apuca să-i spun ceva, el m-a

întrebat: «Evanghele, ce ai venit să-mi spui? Că fata ta are o bubă la un genunchi? Dumnezeu a lăsat-o ca să-şi aducă aminte de boala ei.»

Fiul meu suferea de mult timp de o boală gravă. Diagnosticul bolii era neclar. Medicii nu au putut preciza nimic sigur.

A treia oară când am mers la Stareţ, l-am luat şi pe fiul meu. Era copil mic. La mănăstire toţi monahii care îl vedeau mă întrebau: «De ce doarme copilul?» Însă copilul nu dormea, ci ochii lui dădeau această impresie.

De îndată ce Stareţul ne-a văzut, a spus fiului meu: «Bine ai venit, voinicule!» Acolo, aproape, era o piatră foarte grea. Am încercat să o ridic şi să o dau la o parte, dar nu am putut. Atunci Stareţul l-a întrebat pe fiul meu: «Poţi să ridici această piatră?» Şi copilul a mers şi – o, minune! – a ridicat-o. În acea clipă Stareţul a îngenuncheat şi i-a spus copilului: «De acum înainte nu mai ai nimic». Şi dintr-o dată ochişorii lui s-au deschis. Nu mai avea înfăţişarea unui copil adormit, pe care am văzut-o timp de doi-trei ani. «Împreună cu piatra pe care a aruncat-o a dispărut şi boala», mi-a spus Stareţul. Şi într-adevăr, până astăzi fiul meu, slavă lui Dumnezeu, este foarte bine."

*

Mărturia domnului Matei Golia din Ioanina: „Era luna februarie când, împreună cu un prieten al meu, l-am vizitat pe Stareţ pentru a-i spune problemele mele. Era multă zăpadă. Pe mine mă durea vezica şi urinam cu mult sânge şi de aceea m-am înfricoşat. Ştiam că aveam tumoare la vezică, dar nu ştiam dacă

era benignă sau canceroasă. «Mă doare, Gheronda, i-am spus, şi urinez cu sânge».

Iar prietenul meu nu putea să articuleze nici măcar un cuvânt din cauza unei dureri foarte puternice de cap. Stareţul ne-a dus pe amândoi în bisericuţă. Când a scos Sfintele Moaşte ale Sfântului Arsenie, bisericuţa s-a umplut de o negrăită mireasmă. În aceeaşi clipă când l-a însemnat pe prietenul meu cu Sfintele Moaşte în semnul Crucii, i-a dispărut cu totul durerea de cap. Când a ieşit din altar cu Sfintele Moaşte în mâini şi cu capul descoperit, era plin de lumină, de o lumină cerească. Din ochii mei au început să curgă lacrimi. Apoi m-a însemnat şi pe mine cu Sfintele Moaşte şi mi-a spus: «Nu te teme, nu ai cancer. După ce te vei întoarce acasă, să mergi la medic să ţi-o cauterizeze.» Aşa am şi făcut, iar medicul mi-a spus: «La fiecare şase luni vom face cauterizare.» Dar eu nu am mai mers niciodată şi nici nu am mai avut probleme."

*

Un monah suferea de mai mulţi ani de constipaţie, care îi provoca hemoragie. I se făcuse o rană deschisă din care curgea mult sânge. Când a aflat aceasta Stareţul s-a mâhnit pentru el, deoarece şi-a adus aminte că şi el suferise de aceeaşi boală când era la Sinai.

La început i-a dat monahului câteva sfaturi practice care l-au ajutat puţin, dar hemoragia nu s-a oprit. După aceea a mers şi la doctori, a luat medicamente, dar fără nici un rezultat. Stareţul se interesa tot timpul de starea lui întrebându-l cum se simte. Odată, în

Postul Mare, Stareţul l-a întâlnit şi i-a spus: „M-am gândit la tine cum ai putut posti oare cele trei zile în starea în care eşti."

După o vreme, când l-a întâlnit, s-a îndreptat spre el cu paşi grăbiţi şi fără să-l salute, l-a întrebat ţinându-l de braţe: „Acum eşti bine? Nu-i aşa că eşti bine?" Atunci monahul a tresărit şi a răspuns: „Da, Gheronda. Acum, slavă lui Dumnezeu, sunt bine." Şi într-adevăr se făcuse bine, nu numai pentru că i se oprise hemoragia, dar de atunci i-a dispărut şi constipaţia.

La început Stareţul a încercat să-l ajute cu mijloace omeneşti, dar atunci când a văzut că ele nu dau nici un rezultat, a alergat prin rugăciune la Dumnezeu. El avea, desigur, vestire lăuntrică cum că Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea, dar a vrut numai să se încredinţeze de aceasta.

*

Mărturia profesorului M.S.: „Într-o duminică, în timp ce mă aflam în biserică, am simţit o greutate în piept. A doua zi am mers la un cardiolog şi prin cardiograma pe care mi-a făcut-o, a depistat că inima mea avea o oarecare problemă. La îndemnul lui am făcut un test de efort care a ieşit pozitiv. A diagnosticat afecţiunea la artera coronară şi mi-a recomandat să iau medicamente timp de un an de zile. După aceea am făcut un alt test de efort, care şi acesta a ieşit pozitiv. Văzând medicii că afecţiunea nu se vindecă cu medicamente, m-au sfătuit să fac coronografie. Fireşte, m-am necăjit mult şi m-am înfricoşat. Am alergat la Dumnezeu în rugăciune şi am trimis o

scrisoare pentru a-l înştiinţa pe Stareţ. Mi-a răspuns prin părintele I. că se va ruga şi că toate vor merge bine. Am prins curaj şi pe data de 5 mai 1992 am hotărât să fac această consultaţie primejdioasă. În timpul coronografiei mintea mea era la Coliba «Panaguda», lângă Stareţ. Consultaţia s-a terminat şi medicii se arătau a fi satisfăcuţi, dar în acelaşi timp şi uimiţi. Medicul care mă însoţea atunci când am ieşit de la chirurgie mă privea mirat. Când mi-am mai revenit puţin l-am întrebat:

– Ce spune coronografia, doctore?

– Lucru ciudat, a răspuns el, eram siguri că vom găsi afecţiunea la artera coronară, dar am constatat nu numai că afecţiunea a dispărut, ci şi artera coronară este de „calitate". Aceasta nu se poate explica de către medicină decât ca o ciudăţenie.

Atunci i-am răspuns cu emoţie:

– Doctore, inima mea nu are ciudăţenii, ci tămăduirea ei este o minune care se datorează rugăciunii unui monah aghiorit."

Vom lua Constantinopolul

Un grup de elevi de la Athoniadă s-au sfătuit să-l întrebe pe Stareţ dacă grecii vor lua Constantinopolul şi dacă ei vor trăi până atunci.

Au mers la el la Colibă, au luat trataţia, dar se ruşinau să întrebe. Făcea unul altuia semn, dar până la urmă nici unul nu a îndrăznit să-i pună această întrebare. Atunci i-a întrebat Stareţul: „Ce se întâmplă, bre voinicilor? Ce vreţi să întrebaţi? Despre Constantinopol? Îl vom lua şi veţi trăi până atunci."

Un copil a spus cuvintele Stareţului profesorului Constantin Malidis, care era un bun creştin şi un patriot înflăcărat. Acesta a venit la Stareţ să se încredinţeze de cele auzite. Iar Stareţul i-a spus: „Lasă-le pe acestea, Constantine! Acestea nu sunt pentru noi. Noi trebuie să ne pregătim pentru alt «Constantinopol»."

Aceasta a fost o prevestire pentru moartea lor apropiată, căci într-adevăr, nu au întârziat să plece mai întâi Constantin şi apoi Stareţul în Patria noastră cea cerească şi adevărată, în „noul Ierusalim".

„Să ceri iertare!"

Mărturia domnului Fotie Papadopulos din Drama: „Am pornit odată din Karyes pentru a merge la Stareţ. În faţa Mănăstirii Kutlumuş am întâlnit un tânăr care m-a întrebat cum se poate ajunge la Părintele Paisie. «Vom merge împreună», i-am spus. Când am ajuns, Stareţul deja ne aştepta.

– Fotie, de ce mi l-ai adus pe acesta aici? m-a întrebat Stareţul.

Atunci eu i-am explicat că nu este împreună cu mine, ci l-am întâlnit pe drum. La care el mi-a spus:

– Ia-l de aici! Să plece! Ştii ce a făcut?

Apoi i-a spus tânărului cu mânie:

– Pleacă, să nu te văd! Ceea ce ai făcut este de neiertat. Să mergi mai întâi să-ţi ceri iertare cu lacrimi

de la fată şi numai dacă te va ierta, atunci să vii la mine.

Pentru prima dată îl vedeam pe Stareţ făcând astfel.

După aceea, coborând pentru a merge la Iviron, tânărul mi-a mărturisit că, în timp ce aştepta mireasa lui la biserică pentru a se face cununia, a trecut pe acolo o prietenă de a lui, iar el a plecat împreună cu ea. Şi în felul acesta s-a zădărnicit nunta lor."

„Să ai nobleţe duhovnicească"

Un cleric de la o mănăstire din afara Sfântului Munte povesteşte: „În august 1993 am fost găzduit la o mănăstire athonită. Egumenul şi părinţii mănăstirii mi-au propus să mă închinoviez în mănăstirea lor, iar eu mă rugam ca Dumnezeu să-mi arate voia Lui. Într-o zi l-am vizitat pe Stareţ la «Panaguda» numai pentru a lua binecuvântarea lui. Dar am avut multe surprize.

M-a luat deoparte şi m-a întrebat:

– De unde eşti, părinte?

Când i-am răspuns, Părintele Paisie mi-a spus:

– Părinte, să rămâi la mănăstirea ta.

Când am auzit, m-am pierdut. Apoi a continuat:

– Vei trece prin multe ispite, dar să faci răbdare, pentru că trebuie să treci prin ele, până va veni acel ceas.

Atunci m-am gândit în sinea mea: «Nu înţeleg ce sunt acestea pe care mi le spune.» Dar acum, când trec prin ispite, înţeleg cuvintele lui.

După aceea mi-a spus:

– Să ai nobleţe duhovnicească. Adică atunci când vorbeşti cu tinerii, să nu-i constrângi. Aceasta este nobleţea duhovnicească: să-l respecţi pe aproapele, fără să-l sileşti.

Şi a început să mă sfătuiască şi să-mi spună cele pe care le făceam în mănăstirea mea. Mă nedumeream cum de ştie Stareţul că vorbeam cu tinerii şi că îi constrângeam mai mult decât trebuie în ce priveşte mărturisirea. Apoi Stareţul a continuat:

– Dacă ar fi vrut Dumnezeu, ar fi putut ca într-un minut să facă să se pocăiască toată lumea. Ar fi întors butonul la 7 Richter, ar fi făcut cutremur şi ai fi văzut atunci cum toată lumea ar fi făcut cruci mari. Dar aceasta nu este o pocăinţă sinceră. Este o pocăinţă prin constrângere şi nu are valoare. Pentru aceasta nici tu să nu-i constrângi."

Mişcarea candelei

Mărturia unui anonim: „Odată, când s-a terminat perioada mea de şedere anuală în Sfântul Munte, am mers să iau binecuvântare de la Părintele Paisie şi i-am spus:

– Mă întorc în lume cu frică şi cu nemulţumirea că nu s-a schimbat nimic în mine. Problemele mele rămân nerezolvate. Însă dacă îţi este milă de mine, deoarece cuvintele tale sunt sărace şi neputincioase şi nu pot să aline durerea mea, roagă-L pe Hristos să mişte puţin candela de la icoana Lui pentru a adeveri cele spuse de tine.

Şi în timp ce mă frământam şi priveam când la candela de la icoana lui Hristos, când la Părintele Paisie care se ruga în tăcere, deodată candela a început să se mişte. Iar eu, cu degetul tremurând, am luat puţin untdelemn şi m-am miruit pe frunte.

Atunci Stareţul mi-a spus: «Ar fi putut să mişte şi candela de la icoana Maicii Domnului, dar după aceea ai fi crezut că au fost mişcate de vânt».”

„Vine...”

Mărturia monahului Pavel Lavriotul: „M-am întâlnit de multe ori cu fericitul Stareţ Paisie la sihăstria lui, «Panaguda». A fost un ascet adevărat şi un monah cuvios. Era blând, liniştit, neprefăcut, neagonisitor, mărinimos, om al rugăciunii şi al dragostei, împodobit cu rare harisme duhovniceşti şi cu o înaltă cugetare duhovnicească.

Cu puţin timp înainte de adormirea fericitului Stareţ l-am vizitat, i-am cerut nişte sfaturi şi am primit mult folos. Stăteam în curte aşezat pe o buturugă şi îi spuneam gândurile mele. În timp ce mă destăinuiam, îl auzeam pe Stareţ şoptind din când în când: «Vine...», «A, el este...», «Hm...», arătând prin aceasta că aşteaptă pe cineva. Iar aceasta a durat cam zece minute. Eu însă, crezând că nu este atent la cele spuse de mine, mă gândeam: «Stareţul nu este atent la ceea ce îi spun eu.» Dar nu am apucat bine să-mi termin gândul, că Stareţul mi-a spus puţin mai apăsat: «Vorbeşte, că eu te ascult.» Eu am continuat să vorbesc, dar tot neîncrezător. La un moment dat

mi-am spus din nou în sinea mea: «Sigur nu mă urmăreşte.» Dar şi de data aceasta mi-a spus ca şi cum mi-ar fi cunoscut gândul: «Vorbeşte, că eu te ascult.»

Peste puţin s-au auzit paşi şi a venit stareţul Schitului «Sfântul Prooroc Ilie», părintele Ioachim, împreună cu ucenicul său, ieromonahul Pavel. După ce Stareţul i-a primit, eu şi părintele Pavel ne-am dus puţin mai departe. Atunci l-am întrebat:

– L-aţi înştiinţat pe Stareţ de venirea voastră?

– Cum să-l înştiinţăm, de vreme ce nu are telefon? Am venit pentru prima dată. Dar de ce întrebi?

Atunci i-am povestit cele petrecute, la care părintele Pavel a spus:

– Este adevărat ceea ce se spune despre Stareţ că are darul străvederii.

Maestrul hindus

Stareţul i-a ajutat pe mulţi care se încurcaseră cu yoga şi religiile orientale. Un fost conducător al mişcării hinduse „Hare Krişna” ne mărturiseşte: „Am auzit pentru prima dată despre Părintele Paisie, când mă aflam în Italia. Ne adunaserăm acolo conducătorii organizaţiei din toate statele Europei. Acolo am auzit despre Părintele Paisie. Îl prezentau ca pe un yoghin care s-a arătat în Grecia şi m-am hotărât să merg să-l cunosc.

Am venit în Grecia şi după ce am discutat cu el, am început să-mi cunosc greşeala. Când le-am spus

celor din organizaţie că vreau să plec, m-au războit mult. Eu, care conduceam o organizaţie întreagă şi „treieram" toată Europa, acum mă temeam să urc într-un autobuz. Simţeam înlăuntrul meu o greutate îngrozitoare şi de aceea nu puteam face nici cele mai mici lucruri. Îmi simţeam sufletul paralizat. Durere şi frică. Dădusem multe drepturi diavolului, dar Stareţul m-a ajutat să scap. Dacă nu ar fi fost Stareţul să mă acopere cu rugăciunea lui, nu aş fi putut scăpa de atacurile lor satanice."

Mai târziu acest tânăr a făcut o mărturisire publică în Catedrala mitropolitană din Atena şi a fost primit din nou în sânul Bisericii Ortodoxe prin Taina Mirungerii.

Ucenicul lui Maharaji

Odată a mers la Stareţ un oarecare bogat, care timp de mai mulţi ani a fost ucenic împreună cu toată familia al maestrului yoghin indian Maharaji. Primise iniţierea de la acela, adică „cunoaşterea", aşa cum o numesc ei. Alergau în marele oraşe ale Europei pentru a vedea pe maestrul lor, plătind pentru aceasta mulţi bani.

Stareţul, cu harisma străvederii pe care o avea, i-a descoperit diferite întâmplări din viaţa lui şi l-a sfătuit să lucreze undeva, chiar dacă nu avea nevoie de bani, spunându-i că munca are să-i facă bine.

Impresionat de darurile duhovniceşti ale Stareţului, l-a întrebat despre meditaţie şi alte practici yoghine.

– Ascultă, fiul meu, l-a întrerupt Stareţul cu bunătate. Aceste practici nu au nici o valoare. Vă străduiţi şi voi să faceţi ceva, dar acolo unde săpaţi nu există aur, ci diavol. Hristos este aurul.

Stareţul şi tinerii

Stareţul avea o legătură duhovnicească aparte cu tinerii. Îi iubea cu adevărat ca pe nişte copii ai săi, se îngrijea ca ei să-şi afle drumul în viaţă şi se ruga pentru ei. Îi ajuta să depăşească greutăţile şi problemele pe care le întâmpinau. Pătimea împreună cu ei. Iar aceştia, simţind marea lui dragoste, aveau în el o încredere desăvârşită, făceau ascultare oarbă de el şi chiar îl adorau. Puteai vedea la Coliba lui narcomani, anarhişti, desfrânaţi, bolnavi psihic, încurcaţi în mrejele acestei lumi, oameni deznădăjduiţi ajunşi în pragul sinuciderii şi alţii. Aceştia, în urma sfaturilor Stareţului, se pocăiau, îşi schimbau viaţa, după care mergeau regulat la el. Dar şi ei, la rândul lor, propovăduiau pocăinţa şi prietenilor lor, pe care îi aduceau apoi la Stareţ. Pentru a arăta modul în care erau ajutaţi, vom povesti aici câteva cazuri:

*

Stareţul adeseori îi ajuta pe narcomani să se dezintoxice. Mai întâi le trezea interesul, după care

discuta cu ei câştigându-le astfel încrederea. Aceştia îl urmăreau cu atenţie şi primeau sfaturile lui. Mulţi dintre ei, cu rugăciunea şi cu ajutorul Stareţului, s-au eliberat de această patimă şi au devenit creştini râvnitori şi familişti buni. „Sărmanii de ei, spunea Stareţul cu compătimire, nu pot să-şi revină. Tineretul de astăzi singur se netrebniceşte." El însuşi le lega şireturile de la încălţăminte, alunga muştele care îi deranjau şi le aranja părul care le cădea pe ochi. Îi sfătuia să se mărturisească, să trăiască o viaţă duhovnicească, să găsească ceva uşor de lucru, ca să aibă ocupaţie. Îi sfătuia să mănânce morcov şi le dădea şi alte sfaturi practice. Îi trimitea într-un mediu potrivit ca să se dezintoxice, îi ajuta să se încadreze în societate şi să-şi întemeieze familii.

Un tânăr narcoman încerca de mai multă vreme să taie patima din pricina căreia sufereau atât el, cât şi familia lui. Chiar dacă în mintea lui avea o imagine neclară despre Părintele Paisie, totuşi şi-a pus în el ultima sa nădejde. „O fi având el vreun medicament şi pentru mine ca să mă las de droguri", se gândea el în timp ce cobora spre „Panaguda". De îndată ce Stareţul l-a văzut, i-a spus zâmbind: „Vino, vino! Am nişte hapuri bune pentru tine", şi i-a pus în palmă câteva alune.

Într-adevăr „hapurile" au dat rezultate şi minunea s-a făcut. Dependenţa de droguri a tânărului a fost tăiată ca şi cu un cuţit.

*

Stareţul în mijlocul închinătorilor.

Mărturia unui anonim: „Odată un student, un homosexual cunoscut, a venit să-l vadă pe Părintele Paisie. În urma discuţiei cu Stareţul s-a pocăit şi şi-a schimbat viaţa. După aceea îl vedeam mergând la privegheri în bisericile din Tesalonic. Stătea în spatele unei coloane şi vărsa multe lacrimi. Plângea în tăcere şi liniştit. M-am minunat de mila lui Dumnezeu şi de pocăinţa omului, dar şi de harul Stareţului care reuşea *„să scoată lucru cinstit din necinstit"*[114]. După o vreme l-am întâlnit din nou la «Panaguda» aducând cu sine şi pe alţi tineri care apucaseră pe această cale greşită, ca să fie ajutaţi şi ei."

*

Sunt multe cazuri când fumători împătimiţi s-au lăsat de fumat cu ajutorul Stareţului. Cuvintele lui nu erau numai nişte simple sfaturi, ci aveau putere. Aducea o dispoziţie de repulsie faţă de ţigară şi se tăia dorinţa de a mai fuma. Dar cel mai mult ajuta cu rugăciunea sa.

Mărturia unui anonim: „Am venit în Sfântul Munte pentru a mă face monah. Nu purtam culion, pentru că încă nu puteam să mă las de fumat. Pe atunci fumam două pachete pe zi. Mă străduiam, le rupeam, le aruncam, dar în ziua următoare mergeam, le luam din nou şi fumam. Deşi mă ruşinam, am mers şi i-am spus Stareţului despre aceasta. Iar el mi-a spus:

– Te vei izbăvi, nu te teme! Şi m-a bătut mângâietor pe umăr.

Era ora zece dimineaţa. Până seara nu m-am mai gândit deloc la ţigări. De atunci, cu rugăciunile Stareţului m-am lăsat de fumat şi m-am făcut monah. Pentru mine aceasta a fost o minune."

Un alt închinător povesteşte: „Odată l-am vizitat pe Stareţ şi aşa cum stăteam şi discutam cu el, am scos o ţigară ca să fumez şi am aprins-o. Am făcut aceasta inconştient, deoarece ajunsesem să fumez trei pachete pe zi. Atunci Stareţul mi-a luat ţigara din gură şi mi-a spus:

– Nu vei mai fuma până când germanii vor scoate o maşină de curăţat plămâni.

La mănăstirea unde am înnoptat, am conştientizat că nu mai fumasem de trei ore, dar nici nu mai simţeam dorinţa de a fuma. De atunci m-am lăsat de ţigări cu desăvârşire."

*

Adeseori veneau la Stareţ tineri nepăsători care nu voiau să facă stagiul militar şi pentru aceasta aduceau o mulţime de îndreptăţiri. Atunci el le povestea întâmplări prin care trecuse în armată, precum şi alte istorisiri pilduitoare. După aceea tinerii cereau binecuvântare să se înroleze în trupele de comando.

– Bre copii, să vă faceţi stagiul militar acolo unde vă trimit.

Stareţul spunea că Biserica noastră învaţă două căi: monahismul şi căsătoria. Considera un lucru nefiresc ca cineva să nu urmeze una din aceste două căi. „Boul care nu merge nici la jug, nici la brazdă merge la măcelar." Ajuta pe mulţi tineri să-şi urmeze chemarea lor devenind fie monahi, fie familişti. Pe mulţi tineri nehotărâţi, care nu erau pentru viaţa monahală, îi îndemna să se căsătorească. Când aceştia voiau

[114] Ierem. 15, 19.

să-i trimită ceva, el nu primea, ci le spunea: „Eu vreau să-mi trimiţi invitaţie la nuntă." Altora, ca să-i ajute, le dădea un „canon" bun spunându-le: „Fără verighetă să nu mai veniţi aici."

Odată a venit la Stareţ un tânăr cu părul mare, ca o coadă de cal. Atunci el l-a întrebat:

– Ei voinicule, ce lucrezi?

– Sunt student.

– Mai ai examene de dat?

– Mai am opt.

– Dacă vrei să treci cu bine, vino să te tund, i-a spus Stareţul zâmbind.

Şi spunând aceasta, a intrat în chilie, a adus foarfecele şi l-a tuns. Tânărul a considerat aceasta o mare binecuvântare. Apoi a povestit aceasta altor tineri, care şi ei, la rândul lor, veneau să ia o astfel de binecuvântare.

– Am făcut multe tunderi, spunea Stareţul râzând.

– Gheronda, dar ce faceţi cu părul lor?

– Îl păstrez ca să-l răsădesc la cei pleşuvi.

Alteori spunea cu smerenie: „Dacă Dumnezeu va binevoi să mă mântuiesc, aceasta se va datora binecuvântărilor mamelor acestor tineri. Dacă aţi şti câte scrisori primesc în care ele îmi mulţumesc cu emoţie, fiindcă i-am convins pe copiii lor să taie părul şi să-şi scoată cerceii. Stareţul nu voia ca bărbaţii să poarte păr lung, deoarece considera aceasta purtare femeiască şi îl cita pe Apostolul Pavel, care spune: *«Bărbatul de îşi lasă părul necinste lui este»*[115].

[115] I Cor. 11, 14.

Când vedea tineri cu părul lung le spunea: „Părul lung şi-l lasă cei afierosiţi şi cei distraţi. Voi din ce categorie faceţi parte?"

*

Odată l-au vizitat pe Stareţ nişte tineri din Australia. Aceia voiau viaţă duhovnicească, dar iubeau şi distracţiile lumeşti. L-au întrebat despre dans şi au încercat să-l facă să consimtă că dansul este un lucru bun. El însă le-a răspuns: „Bre copii, este ca şi cum aţi vrea să urcaţi pe Athon, dar pentru că nu puteţi, vreţi să coboare Athonul la voi, ca să spuneţi că aţi urcat pe el."

*

Stareţul considera distrugătoare influenţa televizorului pentru toţi, dar în mod deosebit pentru copii şi tineri. Ne povestea cu durere despre cazuri de copii pe care părinţii lor, pentru ca să aibă linişte, îi lăsau să privească la televizor ore întregi, distrugându-se astfel sufleteşte şi trupeşte. Atrăgea atenţia asupra vătămării pe care o pricinuiesc radiaţiile emanate de televizor asupra trupului copiilor mici şi al pruncilor purtaţi în pântece. Vorbea încă şi despre înrâuririle demonice transmise de el. Pentru aceasta, cu fiecare ocazie vorbea împotriva televizorului şi îi sfătuia pe părinţi să-l arunce din casă şi să dea copiilor lor altă preocupare, una duhovnicească (citirea Vieţilor Sfinţilor, priveghieri şi pelerinaje la locuri sfinte) sau una nevătămătoare (jocuri nevinovate şi excursii). Spunea: „Nu lăsaţi pe copiii voştri să privească la televizor. Televizorul ajunge numai până la lună, în timp ce televizorul duhovnicesc ajunge chiar până la Dumnezeu."

Odată vorbea cu un grup de tineri. La câțiva metri mai departe stătea un tânăr profesor. Se gândea la ceva care îl preocupa în ultimul timp: „În regulă, sunt de acord că televizorul vatămă. Nici nu mai încape discuție. Dar nici măcar pentru o informare elementară nu pot să urmăresc știrile?" În acea clipă Starețul s-a întors brusc spre el și i-a spus: „Nici știrile!" și a continuat discuția cu acei tineri.

Un tânăr căsătorit de curând, după ce a discutat cu Starețul, l-a rugat să-i dea un ultim sfat. Iar el i-a spus: „Să spui femeii tale să nu se uite la televizor, căci altfel copilul vostru se va naște bolnav." Și după o mică tăcere a continuat: „Nici să nu meargă la rude să se uite." Și într-adevăr, soția acestui tânăr obișnuia să meargă la mama ei și să privească la televizor.

*

Mărturia monahului Paisie: „Studiam dreptul atunci când la 22 august 1988 l-am vizitat pe Stareț împreună cu colegul meu, Grigorie. Era pentru prima oară când mergeam în Sfântul Munte. Iar aceasta am făcut-o la îndemnurile cunoscuților mei, pentru că pe atunci trăiam departe de Biserică. Am mers în Sfântul Munte mai mult pentru turism, dar și pentru că voiam să-i demonstrez Starețului că nu există Dumnezeu și în zadar își cheltuiesc atâția ani ca monahi.

Am ajuns la «Panaguda» pe la ora 4 după-amiază. Am aflat acolo cam treizeci și cinci de persoane care așteptau. Băteau cu insistență în fierul de la poartă, dar Starețul nu ieșea. Noi am mers la poarta din spate, însă am aflat-o și pe aceea încuiată. Acolo, nu știu ce s-a petrecut înlăuntrul meu, dar pentru prima

dată după doisprezece ani de lipsă de viață duhovnicească, am îngenuncheat și m-am rugat: «Dumnezeul meu, dacă exiști cu adevărat și vrei să cred în Tine, fă să vină Starețul și să ne vorbească despre Tine.»

Nu au trecut cinci minute și Starețul s-a apropiat încet de noi cu o privire liniștită și cu un zâmbet pe buze. Venea din pădure.

– Sunteți Părintele Paisie? l-am întrebat cu emoție.

– Ce treabă ai cu Părintele Paisie? mi-a răspuns.

– Vreau să-i dau acești ciorapi și să iau binecuvântarea lui.

– Apleacă-te să te binecuvintez.

A fost pentru prima dată de la botez când am luat o astfel de binecuvântare. Și-a pus mâna pe capul meu și s-a rugat cam cinci minute.

După aceea ne-a dus în curtea Colibei și ne-am așezat pe buturugi. A început să ne vorbească despre Dumnezeu și despre ceea ce se întâmplă în lume, de parcă ar fi auzit ultimul buletin de știri.

Între timp au venit doi tineri care păreau a fi anarhiști, dar Starețul și-a continuat cuvântul său. Ne-a vorbit și despre budism, dezrădăcinând astfel spinii din lăuntrul meu, pentru că în ultimii ani făceam exerciții yoga o oră pe zi.

După ce a vorbit o oră, și-a întors privirea spre mine și mi-a spus:

– Vrei să devii ucenicul meu?

– Nu, Gheronda, eu nu sunt pentru aceasta, iubesc lumea.

Aceeași întrebare a repetat-o și mai târziu de mai multe ori, dar din nefericire eu eram atât de departe

de cele duhovnicești în acea perioadă, încât nu am putut înțelege marea binecuvântare pe care voia să mi-o dea.

După aceea ne-a lăsat și a mers să stivuiască niște lemne tăiate. Atunci ne-am oferit să-l ajutăm, dar el a refuzat spunând că o face ca să se nevoiască și că aceasta este ascultarea lui.

Au trecut cam cincisprezece minute, dar noi, cei patru închinători, nu am putut scoate nici un cuvânt, deoarece fuseserăm impresionați de cuvintele Starețului. Toate cele spuse de el au alungat îndoiala din sufletul meu cu privire la existența lui Dumnezeu Celui în Treime. Dar în același timp primeam și gânduri de la cel viclean. Deodată mi-a venit gândul să-l întreb pe Stareț în adâncul sufletului meu, ce trebuie să facem ca să dobândim Raiul. Am primit acest gând de slavă deșartă cugetând în sinea mea că de vreme ce Părintele Paisie este atât de sporit duhovnicește, îmi va cunoaște gândurile și-mi va răspunde. Dumnezeu însă a avut milă de mine și a trecut cu vederea egoismul meu. Deodată l-am văzut pe Stareț că lasă lemnele și privind adânc în sufletul meu, îmi răspunde:

– Să ai credință și dragoste pentru Hristos, copilul meu.

Atunci au început să-mi tremure picioarele și inima să-mi bată cu atâta putere, încât credeam că-mi va sparge pieptul. Singurele cuvinte pe care am izbutit să le murmur au fost:

– Grigorie, hai să plecăm!

Apoi întorcându-mă către Stareț, i-am spus:

– Gheronda, binecuvintează-mă!

– Dar de ce vrei să pleci? m-a întrebat Starețul. Rămâi aici, căci te voi face ucenicul meu și îți voi da și numele meu.

Însă inima mea nu mai rezista puterii cu care Dumnezeu se descoperea în ea.

De atunci viața mea s-a schimbat cu totul. În ciuda faptului că nu l-am mai văzut altă dată pe Stareț, întotdeauna a existat comuniune sufletească cu el. Prezența lui în viața mea se manifestă de multe ori într-un chip minunat și după adormirea lui. Dar cea mai mare minune este că a reușit să-l sădească pe Hristos pentru totdeauna în sufletul meu, deși eram cu totul îndepărtat de Biserică. Peste mai puțin de șase ani de atunci, dintr-un tăgăduitor al credinței noastre, am ajuns monah și mi-au dat și numele de Paisie, așa cum văzuse de mai înainte Starețul."

XIII.

BOALA ŞI FERICITUL SFÂRŞIT

Anul 1992. Ultimul Paşte făcut de Stareţ împreună cu ucenicii lui.

Durere şi boli

Aşa cum s-a spus, nevoinţa şi durerea l-au însoţit pe Stareţ toată viaţa sa. Făcea nevoinţă de bunăvoie şi o aducea jertfă lui Hristos din dragoste pentru El, iar bolile dureroase le primea cu mulţumire şi doxologie. A fost încercat cu mai multe boli. Durerea şi bolile îi deveniseră o stare aproape permanentă. Fiind bolnav, făcea nevoinţă şi nevoindu-se, suferea. Ajunsese să treacă cu vederea durerea lui. „Tu cu treaba ta, iar eu cu a mea", spunea durerii şi continua să se roage, să facă rucodelie şi să primească lume. El însuşi suferea, dar mângâia pe cei îndureraţi.

De la începutul vieţii lui monahale a fost chinuit timp de mai mulţi ani de bronşectazie, diagnostic şi tratament greşit, hemoptizii, iar în cele din urmă o operaţie grea.

Când a fost operat de plămâni, a răcit şi i-au dat antibiotice puternice pe stomacul gol. Din această pricină a făcut colită ulceroasă. I se părea „că intestinele s-au curăţat (de mucoasă)." De atunci a căpătat o mare sensibilitate. La cea mai mică răceală îl deranjau, avea chiorăieli şi scotea spume şi sânge. La

fel i se întâmpla şi atunci când mânca anumite mâncăruri.

Avea o mare sensibilitate la frig. Dacă la priveghieri uşa bisericii rămânea puţin deschisă, la cel mai mic curent ce se făcea începea să strănute şi să tuşească tare. De multe ori îşi punea pe frunte un şerveţel sau un mic plasture. Explica el singur motivul pentru care făcea aceasta: „Odată, când aveam dureri de cap, un monah de la Mănăstirea Stavronikita m-a sfătuit să pun un şerveţel sub fes, spunându-mi că astfel îmi va trece. Metoda aceasta a dat rezultate, deoarece şerveţelul încălzeşte capul."

Începând din septembrie, aprindea soba, care pe de o parte îl încălzea, iar pe de alta îl trăda faţă de vizitatori.

Fireşte, atunci când înţelegea că este nevoie, în orice stare s-ar fi aflat, oricât de bolnav ar fi fost, mergea prin frig, ploaie sau zăpadă şi deschidea închinătorilor. Îi ducea în arhondaric unde era cald, iar el mergea în biserică unde era foarte frig şi vorbea deosebit cu fiecare. Aceasta însă putea să dureze şi ore întregi.

Această stare, oricât ar fi fost de grea şi dureroasă, Stareţul o răbda slăvind pe Dumnezeu. Nu cârtea, nici nu cerea de la Dumnezeu să-i ridice suferinţele şi să-i dea sănătate.

Timp de cinci-şase luni a suferit de discopatie. A suferit din pricina ei şi la Sinai, atunci când a mers să ridice o piatră mare de granit. Suferea atât de mult, încât uneori se sprijinea în două bastoane şi cu multă osteneală reuşea să slujească închinătorilor.

În ultimii ani avea hemoragii mult mai dese la intestine, care se înmulţeau mereu. Ajunsese să meargă la toaletă de nouăsprezece ori într-o noapte, fără să aibă nimic, scotea numai sânge. Medicii nu ştiau exact de unde provine hemoragia, pentru că Stareţul nu voia să facă analize.

Primea lume, îşi făcea îndatoririle lui duhovniceşti, respecta cu acrivie tipicul lui pustnicesc, dar puterile lui slăbeau din ce în ce mai mult. Ajungea până la istovire din pricina hemoragiei şi a marii oboseli. „Îmi vine uneori să mă sting", spunea el.

Cu doi ani înainte de adormirea sa, Stareţul a mers să prăznuiască Paştile la o chilie împreună cu alţi părinţi. „Măi părinte I., spunea glumind stareţului acelei chilii, se pare că ori chilia ta s-a dus mai departe, ori eu am îmbătrânit. Care din acestea două s-a întâmplat? Mai degrabă eu am îmbătrânit."

Vedea că îi slăbesc puterile, că boala i se agrava, că hemoragia nu i se oprea, dar cu toate acestea răbda fără să recurgă la consultaţii medicale şi medicamente. Singurul lucru pe care îl cerea cu stăruinţă de la Dumnezeu era să-i ajute pe fraţii aflaţi în suferinţă, care nu încetau să vină la el şi să-i ceară ajutorul. Cum să nu se înduioşeze Bunul Dumnezeu şi să nu-i asculte rugăciunile?

„Mi s-a întâmplat ceva"

Odată Stareţul a povestit: „În timp ce mă aflam într-o astfel de suferinţă, mi s-a întâmplat ceva. Aşa cum mă aflam întins în pat, am luat icoana

Sfântului Arsenie, am strâns-o pe pântece şi am simţit o putere care a ieşit din icoană." Atunci Stareţul şi-a recăpătat puterile şi şi-a continuat nevoinţele şi slujirea aproapelui pentru o vreme. Avea toate simptomele de mai înainte (hemoragia şi celelalte), dar se simţea în putere.

La limita puterilor

Dar aceasta nu a ţinut mult. Stareţul a revenit la starea de mai înainte şi a început să simtă stări de leşin. De câteva ori a căzut leşinat în curtea Colibei, iar când şi-a revenit a mulţumit lui Dumnezeu că nu l-a văzut nimeni. Odată s-a întâmplat aceasta când era zăpadă. Spunea după aceea: „Era să mă găsiţi îngheţat." În a doua Duminică a Postului Mare din anul 1993, în timpul Sfintei Liturghii care se săvârşea în bisericuţa sa, istovirea lui a ajuns la culme. A început să respire greu, ochii i s-au deschis larg şi pentru puţin timp respiraţia lui a fost asemenea cu cea a unui muribund. Dar din evlavie faţă de Sfânta Liturghie nu a vrut să se aşeze. Şi astfel a leşinat şi ar fi căzut la pământ dacă părinţii nu l-ar fi prins. Când şi-a revenit, cu toate că părinţii l-au îndemnat să se aşeze, el nu a primit. La sfârşitul Sfintei Liturghii, în ciuda leşinurilor şi vomitărilor repetate, încerca să se îngrijească de părinţii care se aflau acolo, neţinând cont de starea gravă în care se afla. Iar la sfârşit nu a îngăduit nimănui să rămână împreună cu el. A rămas singur

„ca un om neajutorat"[116], lăsându-se pe sine în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Din cauza marii pierderi de sânge faţa lui devenise foarte palidă. Părinţii încercau să-l ajute cu tot ce puteau. I-au propus să-i aducă medicamente care conţin fier, dar el le-a refuzat spunând în glumă: „Am multe fierătanii aici, eu vreau oţel."

Stareţul nu se neliniştea. Singurul lucru pentru care se ruga era ca Dumnezeu să-i oprească hemoragia când avea Sfânta Liturghie, ca să se poată împărtăşi. Şi aceasta se întâmpla pentru o perioadă. El însuşi ştia mai bine decât toţi atât despre boală, cât şi despre sfârşitul lui, pe care îl simţea că se apropie. Dar aceasta nu o spunea la toţi.

În toată viaţa lui a cugetat la moarte. Îşi făcuse patul ca un mormânt şi în orice loc sihăstrea îşi făcea şi un mormânt. Dar acum începuse să facă aluzie la moartea sa pregătindu-i astfel pe fiii lui duhovniceşti pentru despărţirea care avea să fie în curând. Spunea: „Când se strică o casă (se îmbolnăveşte trupul) şi începe să plouă în ea, atunci chiriaşul (sufletul) nu vrea să mai rămână înăuntru." Schima mare a stareţului său, părintele Tihon, pe care atâţi ani o păstrase ca binecuvântare, acum însă a împărţit-o fiilor lui duhovniceşti. Pregătise cruci şi iconiţe făcute la presă şi a lăsat scris să fie împărţite ca binecuvântare după moartea lui, ca să se roage pentru el cei care le vor primi.

Patriarhul ecumenic, aflând despre starea sănătăţii lui, i-a trimis un mesaj poruncindu-i să facă analize.

---

[116] Ps. 87, 4.

Dar, lucru ciudat, pentru o perioadă hemoragia a încetat. Întreba cu simplitate pe unul din fiii lui duhovnicești: „Firește, trebuie să fac ascultare de patriarh, dar acum când a încetat hemoragia, nu sunt oare scutit de aceasta? Tu ce zici?" Însă după puțin timp a început din nou hemoragia. Această atitudine a Starețului a fost interpretată în diferite feluri. Unii s-au smintit considerându-l ucigaș de sine. Alții se minunau de răbdarea și bărbăția cu care a înfruntat încercarea. Iar cei mai mulți s-au folosit de el, îndeosebi cei care erau bolnavi, văzând că și Starețul este bolnav și rabdă.

Mulți părinți îl rugau să se îngrijească de sănătatea lui, spunându-i: „Avem nevoie de Sfinția Voastră." Alții îl învățau ce trebuie să facă, în timp ce alții urmăreau în tăcere și cu durere în suflet mucenicia lui și se rugau pentru el. Fiecare judeca și acționa potrivit cu cugetarea și starea lui duhovnicească.

Ultima ieșire. Evoluția bolii

Starețul, ca în fiecare an, a prăznuit pomenirea Cuviosului Hristodul la o chilie vecină, unde sihăstreau niște fii duhovnicești de-ai săi. Apoi a mers la mănăstirea Kutlumuș ca să-l heretisească pe egumen, arhimandritul Hristodul. În ziua următoare, pe 22 octombrie 1993, a ieșit din Sfântul Munte, așa cum obișnuia în ultimii ani, și a mers la Mănăstirea Suroti pentru privegherea Cuviosului Arsenie. Dar aceasta avea să fie ultima lui ieșire din Sfântul Munte. Nu avea să se mai întoarcă nici după moartea lui.

La Suroti a luat parte la priveghere și ca de obicei, a rămas câteva zile ca să le vadă pe maici și lumea care avea nevoie. După aceea intenționa să se întoarcă în Sfântul Munte. Dar între timp a făcut ocluzie intestinală. I s-au înnodat intestinele și astfel s-a oprit pentru puțin timp și hemoragia. Aflându-se în această stare, a fost nevoit să cedeze la rugămințile fiilor lui duhovnicești de a face analize.

Boala a evoluat în scurt timp în felul următor:

La Spitalul Teaghenio medicii au depistat existența unui cancer înaintat. Îl avea de șase ani, dar părea să nu fi făcut metastază.

Evlaviosul chirurg Gheorghe Blațas, care îl operase mai demult pe Stareț, era neliniștit din pricina rezultatelor analizelor. Dar Starețul i-a spus:

– Nu intra în panică! Da, așa este, am cancer, dar voi face ascultare la tot ce-mi vei spune. S-a terminat!

Ascultând de sfatul medicului, a început să facă radioterapii, ca să pregătească tumoarea pentru operație. De fiecare dată când mergea să facă radioterapie, îl aștepta multă lume ca să-i spună necazurile lor. Dar el avea o problemă mai mare, pentru că trebuia să i se golească intestinul de treizeci de ori pe zi cu dureri înfricoșătoare. Cu toate acestea nu și-a pierdut zâmbetul, ci îi mângâia pe ceilalți bolnavi.

Dacă la operația de hernie și-a ascuns numele său de monah, acum însă a spus medicilor să-l scrie și-i primea pe toți cei care voiau să-l vadă, pentru că știa că va pleca din această viață curând.

La 4 februarie 1994 a avut loc operaţia. Tumoarea de la intestinul gros a fost eliminată, dar boala evolua înfricoşător de repede. A făcut metastază la ficat şi plămâni.

În urma operaţiei i s-a făcut un anus contra naturii provizoriu, deşi Stareţul nu voia. Mai târziu a făcut din nou operaţie şi s-a restabilit funcţionarea intestinului. A primit de asemenea să facă şi chimioterapie. Apoi a fost dus în cărucior la alt cabinet pentru a i se face tomografie axială. Aici, deşi suferea şi tremura de frig, a dat rândul unui alt bolnav, iar el a aşteptat multă vreme pe holul spitalului. Când a venit timpul să facă consultaţia, s-a stricat aparatul. În cele din urmă au adus o maşină şi l-au dus la un alt tomograf. Acolo s-a depistat extinderea rapidă a cancerului la ficat şi plămâni. În tot acest timp a fost vesel şi bine dispus şi spunea frumoasele lui glume, ca şi cum nu el ar fi fost bolnav. Mângâia şi alina pe tot cel care mergea la el.

Prinos cu dureri mucenicești

Atât înainte de operaţie, cât şi după aceea, la Mănăstirea Suroti mulţi veneau la Stareţ să-l vadă, să-şi spună necazurile şi să-i ceară iertare. Aceasta adăuga osteneală şi chin la suferinţele lui, dar nu o putea evita.

– Gheronda, de ce îi părăsiţi pe fiii Sfinţiei Voastre? l-a întrebat cineva.

– *„Zilele anilor noştri sunt şaptezeci de ani”*[117]. Ajung atâţia...

– Gheronda, de ce nu faceţi rugăciune să vă vindece Dumnezeu, de vreme ce avem atâta nevoie de Sfinţia Voastră? l-a întrebat altul.

– Nu ne putem bate joc de Dumnezeu, deoarece eu am cerut să-mi dea această boală...

– Gheronda, spuneţi-mi un ultim sfat, ca să-l am pentru toată viaţa, l-a rugat un fiu duhovnicesc de al său.

– Să avem nobleţe duhovnicească, căci prin aceasta ne înrudim cu Hristos.

Dar nici pe maicile şi surorile mănăstirii care se jertfeau pentru el ca să-i aline suferinţa nu le-a trecut cu vederea, ci făcea sinaxe cu ele ca să le dea ultimele poveţe.

*

La Spitalul Teaghenio se afla şi creştinul Lambros M... din Tricala, care suferea de cancer. Era atât de slab, încât era dus în cărucior, pentru că nu putea să stea pe picioarele lui.

Femeia lui, după o încercare insistentă, a reuşit să vorbească cu Stareţul. I-a spus că Lambros se va face bine, va merge la Tricala şi se vor bucura de el, dar după puţin timp va cădea din nou în boală şi va muri. Starea bolnavului era foarte gravă şi în mod normal nu era posibilă însănătoşirea lui. Dar cu toate acestea Lambros s-a făcut sănătos, însă după vreo şase luni a murit. Toate s-au petrecut aşa cum a prezis Stareţul.

*

[117] Ps. 89, 10.

În joia Săptămânii Luminate din anul 1994 l-a vizitat doamna Erifili Ţica din Volos, care povesteşte: „În vara anului 1993, fetei mele Antonia de doisprezece ani i-a apărut leucodermie la extremităţile mâinilor şi ale buzelor. O boală care, potrivit celor spuse de medici, se vindecă destul de greu şi care se extinde repede. Am început tratament cu cortizon, dar fără rezultate. Ne deznădăjduisem de vindecarea ei. Ne-am hotărât să mergem la Suroti ca să-l vedem pe Stareţ. Ne-a primit zâmbind pe mine şi pe cele trei fetiţe ale mele, în ciuda durerii înfricoşătoare pe care o avea.

După ce i-am spus despre boala fetei mele, el a luat mâinile copilei într-ale sale şi a întrebat-o privind-o adânc în ochi:

– Copilul meu, de ce te mâhneşti atât de mult?

Într-adevăr fata mea avea o mâhnire permanentă de la moartea tatălui ei din 1991.

După aceea s-a întors spre mine şi mi-a spus:

– Fiica mea, Erifili, nu te nelinişti, nu este nimic grav. Nu este o boală ereditară (aşa cum spuneau medicii), ci s-a îmbolnăvit din pricina marii mâhniri.

Deodată m-a întrebat:

– Ce vrei să-i fac?

– Să rămână boala aşa cum este, i-am răspuns.

După ce a făcut cruce peste copil cu mâna lui cea sfântă, mi-a spus:

– Toate vor merge bine.

Într-adevăr, boala nu s-a mai extins. De atunci au trecut zece ani, dar nu am mai mers la medic şi nici nu am făcut tratament. Am spus Stareţului ca boala

să rămână aşa cum este şi nu să dispară, ca însuşi copilul să-şi amintească în toată viaţa lui, precum şi toată familia noastră, de darul Stareţului şi de binecuvântarea lui pe care ne-a dăruit-o din belşug."

*

Cu o lună înainte de adormirea Stareţului, l-a vizitat şi Preasfinţitul Panteleimon, Mitropolit de Xanti (pe atunci era numai arhimandrit). Într-una din epistolele sale scrie: „Împreună cu noi mai erau şi doi copilaşi. Aceştia, pe drum, au strâns nişte flori sălbatice, iar atunci când am intrat în chilia Stareţului, care era întins pe pat, le-au pus cu bucurie lângă capul lui.

– Ai văzut? m-a întrebat Stareţul. Copiii ştiu ce fac.

Dar eu am încercat să-l fac să înţeleagă că avem nevoie ca el să trăiască şi că ne rugăm pentru el. Atunci el ne-a spus că se ruga pentru altceva.

– Ia să vedem pe cine va asculta Dumnezeu în cele din urmă, ne-a spus zâmbind.

După aceea m-a întrebat dacă i-am adus scrisori pentru cer, deoarece era o ocazie bună să le ducă fără timbre. Aceasta Stareţul a spus-o mişcat fiind de dorinţa lui permanentă de a transmite celorlalţi veselie, care era zugrăvită pe faţa lui blândă."

*

Părintele Timotei Ţotras, egumenul Sfintei Mănăstiri „Sfântul Ioan Rusul" din Kasandra, ne spune: „Am mers la Suroti să-l vedem pe Stareţul Paisie împreună cu fericitul Mitropolit Sinesie al Kasandrei şi cu părintele Agatanghel.

După ce ne-am închinat în biserica Sfântului Arsenie, ne-am îndreptat spre arhondaric. Stareţul ne-

a văzut că ne apropiem şi a ieşit afară să ne întâmpine. Dar am rămas uimiţi când l-am văzut apropiindu-se de noi într-o lumină cerească şi neatingând scările, ci mergând prin aer.

La arhondaric, după trataţie, mitropolitul a rămas puţin cu Stareţul, după care am plecat fiind însoţiţi de stareţă. Cam treizeci de metri ai jos de poarta mănăstirii, Mitropolitul ne-a spus:

– Aţi văzut că sfinţenia nu se ascunde? Mergea prin aer şi strălucea în întregime.

– Vine în urma noastră, şopti părintele Agatanghel.

Într-adevăr, în spatele nostru venea Stareţul, cu toate că era grav bolnav, pentru a-l cinsti pe mitropolit.

Atunci mitropolitul s-a întors, l-a văzut pe Stareţ, a zâmbit şi l-a rugat să se întoarcă la chilia lui ca să nu se obosească."

Fericita lui adormire

Deşi pentru o vreme Stareţul s-a supus cu smerenie prescripţiilor medicilor, într-o zi l-a chemat pe chirurgul care l-a operat şi i-a spus:

– De acum înainte vom opri tratamentul.

– De ce, Gheronda?

– Acum vei face ascultare. Vei da poruncă să oprim tratamentul, căci din pricina lui nu pot face nimic. Ieri am vrut să mă rog în genunchi şi nu am putut. Nu mai pot primi pe nimeni. S-a terminat misiunea mea. Până aici a fost. De acum înainte mă veţi lăsa liniştit.

După aceea l-a întrebat pe medic:

– Pot să beau puţină apă sau zeamă de harbuz? Nimic altceva. Şi te rog să mai vii încă o dată la mine, iar apoi să nu mai vii.

„Ultima dată când l-am văzut, povesteşte medicul chirurg Gheorghe Blaţas, cu şapte zile înainte de adormirea sa, eram foarte mâhnit. De multe ori mă frământam şi mă întrebam dacă ceea ce facem bolnavilor este corect. Când Stareţul m-a văzut astfel, mi-a spus:

– Ascultă, doctore. Toate s-au făcut aşa cum trebuia. Mare este răsplata ta. Nu te mâhni! Şi vreau să mai ştii ceva: atunci când vei avea nevoie de mine, voi fi alături de tine.

– Gheronda, dar ficatul Sfinţiei Voastre s-a umflat şi vă doare, pentru că a făcut metastază înfricoşătoare.

Atunci el a zâmbit şi mi-a spus:

– Dar acesta este mândria mea. Nu te mâhni! Acesta m-a ţinut până la şaptezeci de ani şi tot acesta mă trimite acum, cât se poate de repede, acolo unde trebuie să merg. Nu te mâhni pentru aceasta, sunt foarte bine."

În timp ce spunea acestea, l-a apucat o criză de dispnee. A fost nevoit să-şi pună masca de oxigen, pe care o folosea atunci când respira greu. Durerile deveneau tot mai mari, dar nu primea să i se facă injecţii calmante. Nu voia să lipsească cu desăvârşire durerea. Lua numai câte un cortizon, ca să se poată sluji singur până la sfârşit.

Stareţul îşi dorea să se întoarcă în Sfântul Munte. Voia să moară şi să fie îngropat neştiut de nimeni în Grădina Maicii Domnului, patria lui duhovnicească. Îl rugase pe un fiu duhovnicesc de-al său să pregătească la chilia lui un loc potrivit ca să rămână acolo ultimele sale zile, pentru că la „Panaguda" i-ar fi fost cu neputinţă să mai rămână singur. S-a pregătit pentru plecare, dar pe neaşteptate, starea sănătăţii lui s-a înrăutăţit. Guvernatorul Sfântului Munte s-a oferit să-i pună la dispoziţie un elicopter, dar medicul a spus că se poate să moară pe drum. Dar nici Stareţul nu voia să călătorească cu astfel de mijloace de transport.

De îndată ce i s-a îmbunătăţit puţin starea sănătăţii a programat din nou plecarea în Athos, dar a fost împiedicat de o nouă înrăutăţire a bolii. Însă în spatele acestor dificultăţi şi piedici se ascundea voia lui Dumnezeu, aceea de a fi înmormântat în afara Sfântului Munte, în lume. Deoarece, pe cât au avut nevoie oamenii de el atunci când trăia, cu atât mai mult aveau să simtă nevoie de ajutorul lui după adormirea sa.

Şi astfel Stareţul a hotărât să rămână şi să fie înmormântat la Mănăstirea Suroti, lângă Cuviosul Arsenie, Sfântul său ocrotitor. Este foarte probabil ca înainte de hotărârea sa definitivă, să fi primit înştiinţare de la Dumnezeu pentru aceasta.

A cerut să i se aducă schima mare şi camilafca. A stabilit locul mormântului şi a dat porunci privitoare la înmormântarea sa.

În ultimele zile a cerut de la doi episcopi cunoscuţi lui, care au trecut să-l vadă, să-i citească rugăciunea de iertare. Se împărtăşea regulat. Deşi se ostenea mult, mergea totuşi singur la biserică. Atunci

când i-au propus să aducă preotul ca să-l împărtăşească la chilie, el a refuzat spunând:

– Eu trebuie să merg la Hristos, iar nu Hristos la mine.

Durerile continuau să crească. Ajunseseră să fie la fel cu cele ale mucenicilor.

– Gheronda, nu vă doare? l-a întrebat un monah atonit, pentru că îl vedea liniştit şi paşnic.

– M-am obişnuit, a răspuns Stareţul.

Într-adevăr, în toată viaţa lui a suferit şi de aceea se familiarizase cu durerea. Nu intra în panică, nu murmura, ci răbda şi slavoslovea pe Dumnezeu. Acum însă filozofa ducându-se cu mintea la chinurile sfinţilor mucenici. Spunea: „Cât de mult m-au folosit bolile, nu m-au folosit nevoinţele pe care le-am făcut ca monah."

Din când în când psalmodia, ca să uite durerea înfricoşătoare şi să înlocuiască cu psalmodia suspinele pe care le scotea fără să vrea.

La sărbătoarea Sfintei Eufimia, 11 iulie, într-o zi de luni, s-a împărtăşit pentru ultima dată stând în genunchi pe pat, fiindcă îi era cu neputinţă să meargă la biserică.

De câteva zile încetase să mai primească lume. Acum când se apropia sfârşitul, dorea ca nici surorile să nu mai intre la el în chilie. Când avea nevoie de ceva, bătea în perete şi venea monahia care îl slujea. Voia să fie singur, să se roage nestingherit şi să se pregătească mai bine pentru ieşirea lui. S-a slujit singur până la sfârşitul lui. S-a chinuit neînchipuit de mult, însă era vesel şi liniştit.

Stareţul ajunsese la ultima sa noapte mucenicească. O chema pe Maica Domnului în durerile lui spunând: „Măicuţa mea cea dulce!" Timp de două ore

şi-a pierdut cunoştinţa, iar când şi-a revenit a spus cu o voce stinsă: „Mucenicie, adevărată mucenicie...” Apoi a adormit în pace. Era 12 iulie 1994, marţi la ora 11 noaptea, iar după calendarul aghioritic 29 iunie, pomenirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel.

A fost înmormântat în spatele bisericii Sfântului Arsenie, fără să afle cineva şi fără să cheme pe nimeni la înmormântarea lui. Aceasta a fost dorinţa Stareţului, ca înmormântarea lui să se facă în taină.

Ceea ce s-a întâmplat după trei zile, când adormirea lui s-a făcut cunoscută, este de nedescris. Din toate părţile venea puhoi de lume pentru a se închina la mormântul lui. Se puteau vedea manifestări spontane de iubire şi evlavie. Unii îl chemau în rugăciune ca pe un sfânt. Alţii, din evlavie, luau pământ de la mormântul lui. Cei care aveau un obiect de-al lui personal considerau aceasta o mare binecuvântare.

Coliba lui din Sfântul Munte, „Panaguda”, a căzut pradă tâlharilor duhovniceşti. Închinătorii au intrat pe sub gardul de sârmă şi s-au căţărat chiar şi pe balcon. Luau tot ce găseau: căni, cuţite, lemne, covoraşe murdare, funii, hârtii, până şi buturugi pe care Stareţul le folosea ca scăunele, ca să le aibă ca binecuvântare de la el. Iar aceasta o făceau fără să fie îndemnaţi de nimeni, era o manifestare de evlavie faţă de Stareţ.

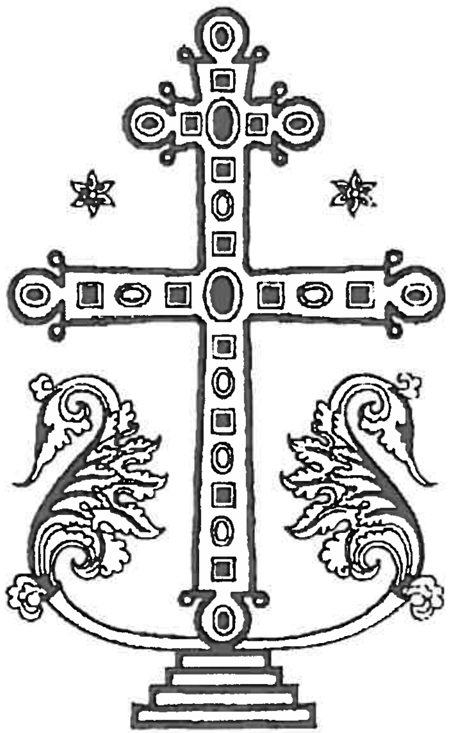
Tânguirile şi lacrimile îi înecau pe mulţi, mai ales pe cei care fuseseră ajutaţi de Stareţ. Îi simţeau lipsa, se simţeau orfani. Dar după aceea a încolţit în inimile lor nădejdea plină de mângâiere că aflându-se acum mai aproape de Sfânta Treime, se roagă pentru toţi.

Deasupra mormântului său simplu, pe o placă de marmură, a fost incrustat poemul care a fost scris de el însuşi:

IC XC
NI KA

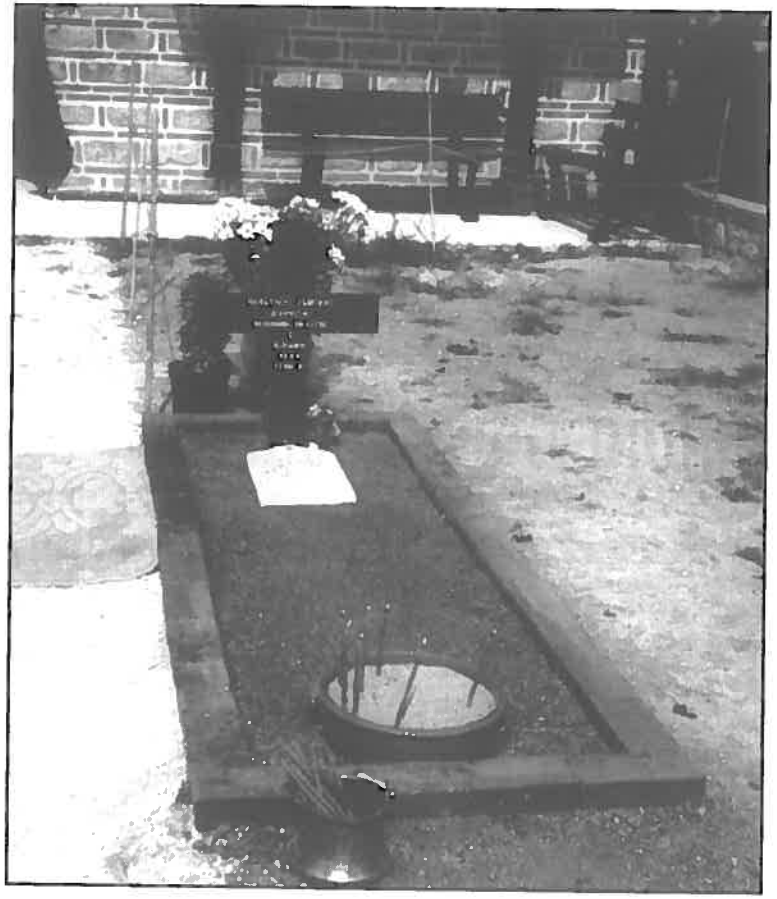
Aici s-a terminat viaţa mea,
aici şi răsuflarea mea.
Aici trupul mi se va îngropa,
Iar sufletul mi se va bucura.
Sfântul meu aici locuieşte,
Iar aceasta mă cinsteşte.
Şi cred că el se va milostivi
şi pe Izbăvitorul Îl va îmblânzi,
ca sufletul meu cel ticălos
să aibă alături pe Maica
Domnului Hristos.

Monahul Paisie Aghioritul

XIV.

MINUNI DUPĂ ADORMIREA SA

Mormântul Stareţului de la Sfânta Mănăstire a Sfântului Ioan Teologul – Suroti.

„Nu ne-a părăsit..."

Stareţul nu a încetat să-i ajute pe oameni nici chiar după adormirea sa. Nu numai atunci când se afla în trup îi ajuta pe oameni săvârşind minuni, ci şi după adormirea sa nu ne-a părăsit, ci mai multă purtare de grijă are acum pentru noi.

Acum, când Stareţul s-a izbăvit de trupul cel stricăcios şi supus patimilor, poate mai cu lesnire să alerge în „ajutorul celor ce îl cheamă cu credinţă". Uneori Părintele Paisie îi ajută chiar şi pe cei care nu au auzit nimic despre el sau care sunt indiferenţi faţă de credinţă. Oamenii caută ocrotirea Stareţului şi îi cer să se roage pentru ei, deoarece cred în sfinţenia lui. De aceea mormântul său a devenit un loc de pelerinaj al ortodocşilor din întreaga lume. Acolo credincioşii primesc binecuvântare şi har. Acolo cei îndureraţi primesc mângâiere. Acolo, la acea „colimvitră a Siloamului" se vindecă bolnavi şi se săvârşesc minuni. Dar nu numai mormântul Stareţului a devenit loc de închinare, ci şi chilia sa din Sfântul Munte. În fiecare zi trec pe acolo închinători care l-au cunoscut pe Stareţ şi care vor să-i mulţumească pentru ajutorul primit sau alţii care vor să vadă unde a trăit.

Aceleași lucruri minunate, pe care le săvârșesc Sfinții, le vedem că se petrec și la mormântul Starețului. Acolo se vindecă mai ales cei bolnavi de cancer sau cei demonizați. Nu puțini sunt cei cărora Starețul li se arată și îi izbăvește de la accidente. Mulți bolnavi l-au văzut în spitale dându-le ajutor. Multe lucruri personale de-ale Starețului săvârșesc minuni și răspândesc o mireasmă negrăită.

Nenumărate sunt minunile pe care Starețul le-a săvârșit și încă le mai săvârșește după adormirea sa. Pentru „cuvântul adevărului" vom reda în continuare doar câteva dintre ele, cele care sunt mai însemnate și care au fost povestite de cei care au fost martorii oculari ai acestora.

Mireasmă

Harisma Starețului de a răspândi mireasmă nu a dispărut nici chiar după moartea sa. Mulți sunt cei care simt mireasmă atunci când se închină la mormântul Starețului sau vizitează Coliba lui din Sfântul Munte. Alții simt mireasma pe care o răspândesc lucruri sau haine de-ale Starețului.

Așa cum mărturisesc părinții care s-au mutat în chilia Starețului, aproape toți cei care au vizitat Coliba lui în perioada de după adormirea sa au simțit această mireasmă deosebită. Răspândea mireasmă mai ales acel loc aflat în afara porții de sârmă din spatele chiliei, acolo unde se află o cișmea și unde Starețul păstra dulciurile cu care îi servea pe închinători. În acest loc mulțime de oameni osteniți și însetați se răcoreau cu această apă, dar mult mai

mult se răcoreau duhovnicește cu cuvintele Starețului.

Mai târziu această mireasmă s-a împuținat, dar nu a dispărut cu totul.

Odată un închinător evlavios s-a închinat în bisericuța Colibei, iar de îndată ce a ieșit în holul aflat înaintea bisericuței, a fost cuprins de un val de mireasmă. Aceasta se poate să fi fost o dovadă a prezenței și a salutului Starețului către acesta.

Părintele A.K. ne mărturisește: „În anul în care Starețul a adormit, s-a săvârșit Sfânta Liturghie pentru praznicul Nașterii Maicii Domnului (hramul chiliei). În timpul Liturghiei am simțit o mireasmă puternică, ce m-a însoțit până la Mănăstirea Kutlumuș, după care a dispărut."

Domnul Țolakis Vasilie, polițist din Likostomo Pellas ne mărturisește: „În anul 2001 soția mea Elena mergea la Tesalonic pentru a-i face analize medicale fiului nostru Nicolae, ce suferea de calciurie. Împreună cu ea avea și o carte a Părintelui Paisie. La un moment dat, în timp ce avea cartea deschisă, a ieșit din ea timp de zece minute o mireasmă negrăită, mireasmă pe care a simțit-o și fiul nostru. Când au făcut analizele, acestea au arătat că Nicolae nu mai avea nici o problemă. Până astăzi el se simte foarte bine, iar soția mea nu s-a mai despărțit de atunci de acea carte."

Scoate diavoli din oameni

Vom reda aici mărturia domnului Evanghel K. din Tesalonic: „Încă de la vârsta de doisprezece ani am suferit din pricina unui diavol care mă

stăpânea. Viaţa mea devenise mucenicie. După fiecare exorcism pe care mi-l citeau, mă simţeam ca şi cum m-ar fi bătut cineva.

În prima sâmbătă a Postului Mare din anul 1995, duhovnicul meu a rânduit să mergem la Suroti şi să stăm acolo la priveghere. Înainte de a porni însă am simţit un război cumplit. În tot timpul privegherii nu am simţit deloc toropeală. Mă aflam aşezat în mijlocul bisericii, iar în jurul meu monahiile. Când s-a terminat privegherea, au început să citească Slujba de sfinţire a apei (Agheasmă). Atunci m-am sălbăticit foarte tare şi de aceea m-au dus să sărut Moaştele Sfântului Arsenie. Era pentru prima oară – chiar şi acum când povestesc mă cutremur – când simţeam şi trupeşte acea văpaie. Apoi am început să spun: «Pai..., Pai...!» Atunci stareţa m-a întrebat: «Paisie?», iar eu am dat din cap afirmativ. După aceea m-am sălbăticit foarte tare şi am început să strig. Văzând aceasta, m-au dus la mormânt, iar acolo am strigat de trei ori «Sfânt». Am început să fug, dar m-au prins şi m-au întins cu sila pe mormântul Stareţului. Atunci l-am văzut pe Părintele Paisie cum s-a ridicat de la mijloc în sus, ca şi cum s-ar fi deşteptat din somn. Era ca atunci când trăia. Apoi Stareţul mi-a pus mâna pe frunte şi în aceeaşi clipă am văzut cum mi-a ieşit un fum negru pe gură. Aceasta a durat câteva secunde. M-am liniştit cu desăvârşire, dar durerea trupească nu a dispărut imediat. Am adormit, dar după o vreme m-am deşteptat din pricina durerii şi am spus: «Mă doare tare.»

Timp de patruzeci de zile am simţit o bucurie atât de mare, încât plângeam mereu. Am cutezat chiar să spun un cuvânt îndrăzneţ: «Dumnezeul meu, o viaţă întreagă aş primi să fiu chinuit ca mai înainte, numai fă să simt iarăşi, chiar şi pentru o clipă, acea bucurie.»"

Izbăvirea unui copil

Părintele Hristu Ţantalis din Nea Mihaniona – Tesalonic, tată a nouă copii, ne povesteşte: „Câţiva dintre copiii mei se jucau pe terasa blocului. La un moment dat au început să sară peste gaura de aerisire a blocului. Unul din copiii mei, un băieţel de şase ani, care încă nu vorbea bine, a vrut şi el să sară, dar nu a ajuns de cealaltă parte, ci a căzut în gol de la etajul al treilea. Copiii s-au înfricoşat şi au venit la mine să-mi spună ce s-a întâmplat. Atunci am alergat jos cu sufletul la gură ca să văd ce s-a întâmplat cu copilul, dar am rămas uimit când l-am văzut venind spre mine galben de frică. L-am dus la spital, dar medicii, după ce l-au consultat, mi-au spus că nu are nimic, nici chiar cea mai mică rană.

Am înţeles că este vorba de o minune şi m-am gândit că Icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului din Nea Mihaniona l-a izbăvit pe copil. L-am dus aşadar înaintea icoanei ei şi l-am întrebat: «Ea te-a păzit?» Copilul însă a răspuns «Nu». Apoi m-a dus la fotografia Părintelui Paisie, care era acolo alături, şi mi l-a arătat cu degetul (ca şi cum mi-ar fi spus că: «Acesta m-a ţinut»)."

Apariţia în somn

Ecaterina Patera povesteşte: „Medicii mi-au dat un medicament pentru osteoporoză, din pricina căruia am slăbit zece kilograme în câteva zile. Nu mă simţeam bine. Eram foarte istovită. Într-o seară, înainte de a mă culca am privit fotografia Părintelui Paisie şi i-am spus: «Părinte, nu mă simt bine». După ce am adormit, Stareţul mi-a apărut în somn şi mi-a spus: «Am venit pentru că m-ai chemat. Să citeşti bine reţeta pe care ţi-a dat-o medicul». Apoi a dispărut. Atunci am sărit din pat şi când am citit reţeta am văzut că medicamentul era pentru obezitate. Dacă aş fi continuat să-l iau, aş fi murit. Stareţul este lângă noi, dar nu-l vedem."

Apariţie şi ajutor minunat

Xinari Nicolae din oraşul Pafos – Cipru ne povesteşte: „Sunt instalator de meserie. Într-o zi de iulie a anului 1997 îmi terminasem lucrul şi îmi adunam sculele pentru a le pune în maşină. Era în amurg şi nu vedeam bine. Acolo unde lucrasem erau nişte sârme pentru întins rufe, legate între ele cu un cârlig. După ce am adunat sculele m-am ridicat să merg la maşină. Dar din neatenţie mi-a intrat acel cârlig în ochi şi am rămas nemişcat ca peştele în cârligul undiţei. Am strigat după ajutor cu toată puterea mea. Proprietarul casei a venit repede şi a vrut să-mi scoată cârligul din ochi, dar eu nu l-am lăsat temându-mă ca nu cumva să-mi vatăme ochiul şi mai

rău. Ci i-am spus să meargă la maşină să aducă un patent, să taie sârma şi apoi să mă ducă la dispensar ca să-mi scoată acolo cârligul din ochi.

Până ce s-a întors acela eu am plâns şi m-am rugat, deoarece aveam trei copii şi nu voiam să aibă un tată orb. În acea clipă a apărut înaintea mea un om slab, îmbrăcat într-o rasă neagră. Atunci când l-am văzut pe acel om şi mi-am făcut cruce, m-a cuprins un fior şi am simţit cum mâna lui m-a prins de bărbie. Apoi ridicându-mi capul, am simţit că mi-a ieşit cârligul din ochi.

Când a venit proprietarul cu patentul, m-a luat şi m-a dus la dispensar. Medicii m-au consultat, iar când le-am explicat ce s-a întâmplat, nu m-au crezut. În pupila ochiului era o tăietură. Mi-au dat o alifie şi pentru vreo trei-patru zile trebuia să ţin ochiul închis, pe care mi l-au pansat.

A doua zi, când am intrat într-un magazin, am văzut sus pe perete fotografia omului care apăruse înaintea mea. Am întrebat pe doamna de acolo cine este acela, iar aceea mi-a spus că este un monah foarte cunoscut, care se numeşte Paisie. Trebuia să iau acea fotografie, deoarece era pentru mine ceva nepreţuit. Atunci am rugat-o pe acea doamnă să-mi vândă fotografia, făgăduindu-i că-i voi da pe ea oricât va cere. Aceea însă mi-a dat o carte în care se vorbeşte despre Părintele Paisie. Am citit-o în aceeaşi zi şi de atunci o ţin tot timpul în maşină ca să mă apere de tot răul."

Simte o prezență nevăzută

Un închinător ne-a mărturisit (în anul 2000) cu emoție, următoarele: „Când am venit pentru prima dată în Sfântul Munte, Starețul Paisie încă mai trăia. De la Mănăstirea Iviron am primit îndrumările necesare pentru a merge să-l vizităm. Eram un grup destul de mare de închinători. Din păcate însă ne-am rătăcit pe drum și nu am putut ajunge la el.

În anul 1998, când am vizitat din nou Sfântul Munte, m-am dus să mă închin cel puțin la Coliba sa, deoarece Starețul adormise în Domnul. Mare mi-a fost bucuria și pacea pe care am simțit-o. Plecând de acolo am fost cuprins de o mare mâhnire: «De ce oare nu m-am învrednicit să-l cunosc și eu pe Stareț în timpul pelerinajului pe care l-am făcut atunci când era încă în viață? Dacă numai Coliba sa m-a umplut de atâta bucurie, cât de mare binecuvântare nu mi-ar fi pricinuit prezența lui? Sunt oare atât de păcătos de mi s-a întâmplat aceasta?»

Și mâhnirea ce mă cuprinsese creștea tot mai mult, iar eu mă sileam să nu plâng. Așa cum coboram cărarea chinuit de aceste gânduri, voind să ies la caldarâmul ce ducea la Mănăstirea Iviron, deodată am simțit o mână care m-a cuprins cu putere, după care m-a lovit cu blândețe pe spate. În același timp am auzit o voce mângâietoare, care mi-a spus: «Mergi cu bine, voinicule.»[118]

[118] Subliniem aici faptul că gestul și fraza aceasta erau foarte des folosite de Stareț, însă acel închinător nu știa lucrul acesta.

În aceeași clipă o mireasmă puternică a inundat tot locul acela și sufletul meu a fost umplut de o veselie nespusă, care a izgonit cu totul din el mâhnirea de mai înainte. Deși nu mi-a arătat fața sa, m-am simțit ca și cum l-aș fi cunoscut pe Stareț de mai înainte."

Intervenții în accidente

Domnul S. din Kalamata, locuitor în Atena, călătorea cu mașina sa spre Ioanina. Pe drum a fost victima unei ciocniri frontale puternice, în timpul căreia mașina lui a fost distrusă complet, iar el a fost rănit grav la cap. A fost dus de urgență la spital.

În timp ce se afla în acea stare, a văzut un nor luminos, iar în mijloc, un monah în vârstă. Și deși nu avea o legătură strânsă cu Biserica, însă auzind în acele zile vorbindu-se despre un stareț harismatic, Paisie, în acea nedumerire a sa l-a întrebat deodată pe monahul necunoscut:

– Sunteți Starețul Paisie?

Starețul nu i-a răspuns, ci i-a zâmbit și mângâindu-l ușor pe cap i-a spus:

– Nu te teme! Te vei face bine!

Atunci domnul S. și-a revenit și cu toate că era uluit de acea întâmplare și nu-l cunoștea pe acel vizitator minunat, a crezut în cuvintele lui. A povestit aceasta doctorilor, iar aceștia, constatând îmbunătățirea stării sale, pe care nu și-o puteau explica omenește, au mărturisit:

– Într-adevăr, este vorba de o minune!

După ce a ieşit din spital, pe drum, în timp ce trecea prin faţa unei librării, l-a zărit în vitrină pe izbăvitorul său. I-a recunoscut chipul pe coperta unei cărţi. Şi astfel l-a descoperit pe binefăcătorul său şi plin de recunoştinţă, a cumpărat-o şi a citit-o.

Mişcat sufleteşte, a venit să se închine la „Panaguda" (1 ianuarie 1998), unde a şi povestit cele petrecute mai sus. În afară de faptul că l-a izbăvit de o moarte trupească sigură, intervenţia Stareţului i-a schimbat complet şi viaţa. A căutat duhovnic şi s-a spovedit. A încetat să trăiască precum mai înainte în ciuda constrângerilor sâcâietoare ale rudelor lui. „Îmi este cu neputinţă să continui viaţa de mai înainte, pentru că îmi vine mereu în minte chipul luminos şi zâmbitor al Stareţului", spunea el cu lacrimi în ochi.

*

Un monah aghiorit mărturiseşte: „Doi mireni au mers la «Panaguda». După ce s-au închinat, au cerut părinţilor de acolo să le povestească ceva despre Părintele Paisie. Printre altele le-am spus că de la închinătorii ce trec pe la noi, avem multe mărturii despre minunile Stareţului de după adormirea sa (apariţii ale Stareţului în vedenii, vindecări, intervenţii în accidente etc.).

Când unul dintre ei a auzit «în accidente», a lăcrimat şi i-a spus prietenului său:

– Ai văzut? În accidente!...

Apoi m-au rugat să le povestesc chiar şi o singură izbăvire din accident. Atunci le-am povestit o întâmplare recentă. Când am ajuns la cuvintele: «i-a apărut un monah într-un nor luminos», acel închinător, care

mă întrerupsese şi mai înainte, nu s-a mai putut stăpâni şi a strigat:

– Şi mie mi-a apărut într-un nor!

Şi mi-a povestit izbăvirea lui minunată din accident în puţine cuvinte, căci din pricina emoţiei nu a putut povesti mai amănunţit:

– Alergam cu motocicleta cu o sută patruzeci de kilometri la oră... Deodată m-am ciocnit cu o maşină, dar chiar în acea clipă mi-a apărut un monah într-un nor luminos... Nu am păţit nimic! Soţia mea m-a îndemnat: «Caută în fotografiile de prin cărţi, ca să afli cine este acel monah!» L-am găsit într-un calendar tipărit de Athoniada[119], înconjurat de elevii şcolii... Mi-a salvat viaţa!..."

*

Povestirea unui preot evlavios care studiază în Tesalonic: „Mai demult a venit la mine un tânăr care mi-a spus:

– Părinte, ieri am fost gata să mor, dar Dumnezeu m-a izbăvit. Aşa cum mergeam cu motocicleta cu viteză mare, deodată m-am izbit de o maşină şi am fost aruncat departe de acel loc. Dar în acea clipă, am văzut un monah bătrân care m-a apucat de mâna dreaptă şi astfel n-am păţit nimic.

Atunci i-am arătat câteva icoane de sfinţi şi fotografii cu părinţi duhovniceşti contemporani. De îndată ce a văzut fotografia Stareţului Paisie, a strigat emoţionat:

– Acesta a fost!

După câteva zile a venit din nou acel tânăr şi mi-a spus că în buzunarul de la mâneca dreaptă a

[119] Athoniada – Seminarul Teologic din Sfântul Munte.

canadienei ce o purta (exact în acel loc de unde Stareţul l-a apucat), a găsit două iconiţe, una cu Mântuitorul şi cealaltă cu Stareţul Paisie, pe care le pusese mama lui pe ascuns."

Învieri duhovniceşti

Cele mai multe şi cele mai mari minuni ale Stareţului au fost învierile duhovniceşti. Foarte mulţi oameni nepăsători în ce priveşte viaţa duhovnicească, atei convinşi, oameni fără nici o îngrădire morală au înviat duhovniceşte, au început cu multă râvnă o viaţă după Dumnezeu, fie în urma unei apariţii a Stareţului de după moartea acestuia în somn sau aievea, fie, cel mai adesea, în urma citirii unei cărţi de-a Stareţului. Unii dintre aceştia au intrat chiar în viaţa monahală.

Un tânăr oarecare trăia în nepăsare şi în păcat. Nu întâmplător i-au căzut în mâini „Epistolele" Stareţului şi citindu-le a fost cutremurat. De atunci şi-a schimbat cu totul viaţa şi îşi doreşte să devină monah.

„Cu şase ani în urmă, povestea un tânăr oarecare, eram anarhist. Purtam cercei şi consumam droguri. Un prieten de-al meu mi-a dat o carte de-a Părintelui Paisie. Am început s-o răsfoiesc din curiozitate şi fiindcă mi-a stârnit interesul, am citit-o într-o noapte. De atunci viaţa mea s-a schimbat."

Domnul Gheorghe Nicolau din Atena mărturiseşte: „Într-o duminică din luna octombrie a anului 1996 am mers împreună cu un prieten de-al meu la Mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul de la Karea ca să participăm la Sfânta Liturghie. Voiam să fac parastasul de un an al mamei mele. Era pentru prima

dată când mergeam la biserică după mai mulţi ani de zile.

Când s-a terminat Sfânta Liturghie am mers la pangarul mănăstirii, unde am văzut o carte a Părintelui Paisie. În acea clipă inima mea a tresărit. Îndată am cumpărat acea carte şi întorcându-mă acasă, prima mea grijă a fost s-o citesc. În clipa când citeam poezia ce era scrisă pe spatele fotografiei, pe care Stareţul o trimisese mamei sale îndată după călugăria sa, ceva s-a schimbat înlăuntrul meu. Am început să plâng cu suspine, inima mi s-a înmuiat şi printre lacrimi, spuneam: «Dumnezeul meu, ajută-mă şi pe mine ca pentru rugăciunile Sfântului Stareţ Paisie, să devin monah!» Nu mă gândisem mai dinainte la aceasta, ci cuvintele au ieşit singure. Lucrul minunat este că acum, după şase ani de la acea întâmplare, mă pregătesc să devin monah.

În timp ce citeam cartea, am pierdut pentru câteva secunde noţiunea timpului şi a spaţiului şi l-am văzut pe Sfântul Stareţ Paisie ţinând-o de mână pe mama mea. Atunci m-am cutremurat, pentru că ceea ce vedeam mi se părea a fi realitate.

Aceasta am povestit-o unui stareţ îmbunătăţit care mi-a spus că aceasta fusese o vedenie adevărată, iar nu o nălucire diavolească. După aceasta am început să merg la biserică în fiecare duminică şi în sărbători. Cu puţin înainte de Crăciunul anului 1996, când m-am mărturisit pentru prima dată în viaţa mea, am simţit o bucurie negrăită. Niciodată nu mai simţisem o bucurie atât de mare. Numai Hristos poate aduce pacea în suflet.

În luna mai a anului 2002 m-am învrednicit să mă închin la «Panaguda». În timpul cât am stat acolo, am simţit în repetate rânduri o mireasmă negrăită."

Fularul Stareţului vindecă boala de cancer

Doamna Filiţa din Volos mărturiseşte: „Mă aflam într-o situaţie dificilă, pentru că nu o puteam ajuta şi linişti pe sora mea, care căzuse în deznădejde când aflase în urma analizelor făcute că are cancer la sân. Atunci am cerut cu evlavie de la prietena mea mult preţioasa ei moştenire, fularul cuviosului Stareţ Paisie. Ţinându-l strâns la piept, cu mâinile tremurânde şi cu inima bătând cu putere, am alergat şi l-am aşezat în braţele celei suferinde. Iar aceea, cu lacrimi în ochi, a mers în faţa icoanelor şi s-a rugat. I-am urat însănătoşire grabnică şi am înapoiat fularul prietenei mele.

După patru-cinci zile sora mea a făcut din nou analize, dar, o, minune!, chistul de la sân dispăruse. Slăvit să fie numele Stareţului Paisie!

Vindecarea unei demonizate

Într-o dimineaţă de decembrie a anului 1996, la pangarul mănăstirii de la Suroti se aflau maica responsabilă, doi soţi împreună cu copilul şi cu tatăl lor, două femei de vârstă mijlocie şi un bărbat tânăr. Deodată s-a auzit un strigăt puternic. Una dintre femeile de vârstă mijlocie, care era destul de voinică, tocmai căzuse la pământ şi începuse să se lovească, să urle sălbatic şi să-şi mişte repede capul într-o parte şi alta. Priveliştea era îngrozitoare. Femeia cu copilul au ieşit afară, iar ceilalţi s-au apropiat de ea ca s-o ajute. Mugea, gâfâia şi spunea cu o voce bărbătească, sălbatică şi ameninţătoare: „Am să vă arăt eu vouă, ăstora care nu credeţi, am să vă arăt eu... Încă puţin şi am să vă pun la toţi 666 pe mână... O să vă închinaţi cu toţii mie... Ticăloşilor, imbecililor..." şi alte ocări. Apoi a început să scuipe şi spunea înfricoşată: „Paisie, mă arzi, mă arzi, vrei să mă trimiţi înapoi în tartar... Şi această femeie nenorocită numai pe la mănăstiri mă duce... De ce o ajuţi? Mă arzi, mă arzi!" Urla şi se lovea atât de tare, încât toţi credeau că îşi va sparge capul. Era lucru vădit că o chinuia diavolul. „Aaa... Aaa...", striga iarăşi. „Uite, a venit şi Maria acum... Mă arzi, Paisie!" şi strigând acestea, rămase nemişcată, de parcă ar fi leşinat.

Cei care erau de faţă s-au apropiat pentru a o ajuta, iar femeile au acoperit-o cu hainele ei. După aceasta au ridicat-o în picioare. Atunci femeia şi-a deschis ochii şi a început să plângă liniştit, iar din adâncurile inimii ei s-au revărsat aceste cuvinte: „Îţi mulţumesc, Gheronda... Îţi mulţumesc, Dumnezeul meu!" Şi repeta aceste cuvinte cu multă recunoştinţă. Apoi s-a ridicat, a mers înaintea icoanei lui Hristos şi a Maicii Sale şi a început să se roage cu suspine negrăite: „Dumnezeul meu... Dumnezeul meu... Cum de m-ai primit pe mine, nevrednica? Îţi mulţumesc, Gheronda... Nu meritam, Dumnezeul meu, un astfel de ajutor."

Toată această priveliște era deosebit de mișcătoare. Apoi au salutat-o pe maica de la pangar și au plecat.

Această femeie care s-a izbăvit de diavol a povestit că în noaptea de dinaintea venirii ei la mănăstire l-a văzut pe Starețul Paisie care i-a spus: „Vino la mormântul meu și te voi face bine." A doua zi a venit la mănăstire și după ce s-a închinat la mormântul Starețului a venit la pangar, unde s-au petrecut cele descrise mai sus.

Dăruiește vederea

Doamna Larisa Nicolaevna Maslova, medic din Moscova, mărturisește: „Am avut un accident în urma căruia ochiul meu stâng se primejduia să-și piardă lumina. Am fost dusă la Spitalul General din Moscova, dar acolo saloanele erau pline, de aceea m-au așezat în holul spitalului. În acea noapte nu am putut dormi și fiindcă eram cuprinsă de întristare, am început să mă rog. Către dimineață, în timp ce mă aflam între somn și veghe, mi-a apărut Batiușca Paisie. L-am recunoscut, căci citisem o carte despre viața lui. Mi-a acoperit capul cu un prosop mic, după care a dispărut. În acea clipă mi-am dat seama că văd cu ochiul care fusese bolnav. De aceea nu a mai fost nevoie de intervenția medicilor. Am fost internată în spitalul amintit mai sus, între 4-11 februarie 2002. Numărul fișei mele medicale este 31171.

Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru mila Sa ce a făcut-o cu mine și lui Batiușca Paisie pentru ajutorul său."

PARTEA A DOUA

ÎNĂLȚIMEA DUHOVNICEASCĂ A STAREȚULUI

a.

VIRTUȚI

Stareţul lucrând ca tâmplar la restaurarea icoanelor de la Sinai.

1. Înstrăinare desăvârşită

Atunci când Stareţul a plecat din lume spre Sfântul Munte, a rupt pentru totdeauna legătura cu rudele sale pentru a dobândi înstrăinarea, care este prima treaptă în scara virtuţilor monahale.

Nu a fost uşoară şi lipsită de durere dezrădăcinarea din familia sa, deoarece era foarte legat de părinţii şi fraţii săi, iar dragostea lui pentru ei ajungea până la jertfă. „La început, spunea Stareţul, este foarte dureros să iasă cineva din mica sa familie şi să intre în familia cea mare a lui Adam, a lui Dumnezeu."

Din această pricină a suferit mult sau mai degrabă „a fost pârjolit" la începutul lepădării sale de dragostea faţă de rudele lui. S-a nevoit însă cu bărbăţie să-şi desprindă, cu harul lui Dumnezeu, inima şi mintea de casnicii lui şi a izbutit astfel să dobândească desăvârşita înstrăinare.

Atunci când, pentru prima dată, a vizitat locurile natale pentru motive de sănătate, nu a găzduit în casa părintească, ci petrecea nopţile în bisericuţele din împrejurimile satului. Aceasta o făcea pentru a-şi ţine făgăduinţa pe care o făcuse ca monah, aceea de

a păzi înstrăinarea. Dar şi după aceea, când a primit să fie găzduit în casa doamnei Patera pentru a face tratament, nu mânca alimentele pe care i le trimitea mama lui, atunci când îşi dădea seama că sunt de la ea. Deşi o iubea foarte mult, nu o mai numea mamă, ci o numea astfel şi o iubea ca pe o mamă duhovnicească pe doamna Elena la care găzduia. Ciorapii de lână pe care îi împletea sora lui Cristina nu-i purta atunci când i se spunea că sunt de la ea.

La Stomio, deşi sihăstrea aproape de rudele sale, niciodată nu a dormit în casa părintească, nici la surorile lui, fără numai o dată, atunci când l-a întâlnit pe bătrânul aghiorit, părintele Gherasim Stoghia, un urmaş duhovnicesc al lui Hagi-Gheorghe. Părintele Gherasim a rămas o noapte în casa lor şi în urma rugăminţilor lui stăruitoare, a rămas şi Părintele Paisie.

Un cunoscut de-al său l-a întrebat cu nedumerire de ce nu merge la casa părintească. Atunci Stareţul i-a răspuns: „De vreme ce am lăsat părinţii pentru dragostea lui Hristos şi am făgăduit aceasta, nu mai pot rămâne în casa părintească. Acum părinţii, fraţii şi rudele mele sunt toată lumea." Acesta era de altfel şi scopul înstrăinării. Despre aceasta Stareţul spunea: „Nu am făcut nimic, dar Bunul Dumnezeu, deşi am avut şapte fraţi, mi-a dat să simt toată lumea ca pe fraţii mei."

Odată, pe când Stareţul pustnicea la Schitul Ivirului, l-a vizitat fratele lui mai mic, Luca, împreună cu un cunoscut de-al lui. După ce au vorbit puţin, aceia l-au rugat să meargă cu ei să se închine la Mănăstirea Iviron. Dar Stareţul le-a arătat drumul spunându-le:

„Iată, acolo este Iviron. Dacă vreţi, puteţi merge." Atunci aceia au plecat plângând. „Cu toate că erau oameni evlavioşi, nu au înţeles ce înseamnă călugăria", spunea Stareţul după aceea.

Altădată, la „Panaguda" a venit fratele lui mai mare împreună cu un prieten. Deşi erau obosiţi, Stareţul i-a primit afară la poartă. Au discutat, dar nu i-a găzduit, nici în chilie nu i-a dus şi nici nu le-a primit darurile pe care le aduseseră. Dar fiindcă aceia aflaseră despre rânduiala lui, nu s-au supărat. Numai pe un nepot de-al său l-a găzduit odată, deoarece acela avea nevoie de ajutor duhovnicesc. Aceasta ar fi făcut-o şi cu un necunoscut, dacă ar fi existat un motiv serios. Atunci când Stareţul a fost întrebat cine era acel tânăr, a răspuns zâmbind: „Nepotul meu." Iar apoi a adăugat mai încet, ca pentru sine: „Ce nepot? Are oare marinarul ogoare, ca să am şi eu rude?"

Într-un an, când Stareţul se afla la mănăstirea de la Suroti, a venit să-l vadă sora lui mai mică. A lăsat-o să aştepte ore întregi, după care a primit-o în urma tuturor. I-a vorbit stând în picioare, numai un minut, dar şi atunci a certat-o pentru faptul ca a venit să-l vadă. Chiar şi înainte de adormirea sa, când, bolnav fiind, a fost vizitat de fraţii lui, Stareţul le-a spus: „De ce aţi venit? Aici este mănăstire."

Părintele Paisie a rămas până în ultima sa clipă mai presus de sentimentele şi legăturile de rudenie. Mai ales în mănăstire, nu voia să dea monahiilor nici cea mai mică pricină de sminteală.

Oamenii „*sufleteşti*"[1] care nu înţeleg şi nu primesc „cele ale Duhului" poate se vor sminti de purtarea pe care Stareţul o avea faţă de rudele sale. Şi aceasta pentru că ei nu cunosc că Dumnezeu şi făgăduinţele Schimei monahale îl vor pe monah străin faţă de rudele sale după trup. Dar nu din ură sau din dispreţ, ci pentru a-L urma „pe Domnul, Care S-a înstrăinat pentru noi" şi pentru a-i iubi pe toţi oamenii la fel.

Stareţul, atunci când a devenit monah, a făcut o înţelegere tainică cu Dumnezeu, ca de atunci înainte să se îngrijească El de rudele sale. Dar dacă Stareţul s-ar fi interesat de rudele lui, ar fi încălcat această înţelegere. De aceea i-a încredinţat pentru totdeauna lui Dumnezeu şi nu s-a mai preocupat de ei. Desăvârşita lui încredere că îi lăsa în cele mai sigure mâini era o rugăciune tainică neîncetată pentru casnicii săi. Pentru aceasta nici măcar nu se ruga pentru ei. „De când m-am făcut monah, niciodată nu m-am rugat pentru rudele mele cele după trup", scria într-o epistolă de-a sa. Avea doar numele lor scrise în diptice, ca să fie pomenite la Proscomidie.

Odată a spus despre rudele sale: „Nu am făcut nimic. Nu i-am ajutat. Aş fi putut să-i adun şi pe consătenii mei, care sunt împrăştiaţi în diferite locuri şi să le fi spus, ca monah, câteva lucruri..." Stareţul Paisie nu mai făcea deosebire între rudele lui şi ceilalţi oameni. Atât de mult se înstrăinase de rudele sale, încât odată a spus: „Acum nu mai ştiu care dintre cei şapte fraţi ai mei mai trăiesc."

„Ieri dimineaţă, povestea Stareţul, a venit cineva şi mi-a spus că sora mea Maria a murit. «Bine, am

[1] II Cor. 2, 14.

spus, o s-o pomenesc.»[2] Toată ziua aceea am avut lume, iar seara, când pomeneam numele celor adormiţi, am uitat s-o pomenesc pe sora mea şi-mi spuneam: «Am uitat un nume. Care să fie oare?» Dar apoi mi l-am amintit."

Dacă atunci când Stareţul era monah începător îl ajuta înstrăinarea, mai apoi însă nu mai exista primejdia să se vatăme din legătura cu rudele sale, deoarece îi vedea pe toţi oamenii la fel, cu nepătimire. Dobândise o universalitate, devenise un „părinte universal". Cu toate acestea, a continuat cu discernământ aceeaşi tactică pentru a nu da prilej de sminteală monahilor tineri şi slabi duhovniceşte.

Din 1971, de atunci de când aduna date pentru a scrie viaţa Sfântului Arsenie, nu a mai mers în Koniţa, deşi era chemat adeseori de episcopul locului şi de alţi clerici. Foarte rar scria câte o scrisoare rudelor sale şi aceasta numai atunci când exista un motiv duhovnicesc serios. În singura scrisoare pe care a trimis-o mamei sale îi scria că o părăseşte şi de atunci înainte va avea drept mamă pe Maica Domnului.

Rudele sale, deşi nu înţelegeau întru totul comportamentul lui, aveau totuşi încredere în el. Primeau tot ceea ce le spunea şi nu murmurau. Ştiau cât de mult îi iubise înainte de lepădarea lui de lume şi câte făcuse pentru ei. De aceea erau încredinţaţi că se purta astfel dintr-un motiv duhovnicesc. Dumnezeu îi vestea lăuntric şi nu se supărau. De altfel şi în această viaţă au primit o parte din răsplata cuvenită. În

[2] De obicei Stareţul nu se ruga pentru rudele sale. Numai atunci când afla despre moartea vreuneia, citea o singură dată „Fericiţi cei fără prihană", rostea de o sută de ori Rugăciunea lui Iisus pentru acea rudă şi muta numele aceleia de la vii la morţi.

afară de ajutorul dumnezeiesc, ca rude ale Părintelui Paisie, se împărtăşesc şi de respectul, cinstea şi slujirea din partea oamenilor.

Monahilor care îl întrebau despre legătura cu rudeniile lor le spunea: „Nu trebuie să fim legaţi sufleteşte de rude. Această legătură este o mângâiere omenească, în timp ce noi, monahii, trebuie să o căutăm pe cea dumnezeiască. Monahul care îşi iubeşte mult părinţii nu se maturizează duhovniceşte, iar Domnul nu-i dă darul de a-i simţi pe toţi oamenii ca pe rudele sale şi de a-i iubi la fel. De altfel, am făgăduit depărtarea de rude pentru dragostea lui Hristos."

Stareţul însă nu cerea tuturor monahilor să procedeze la fel ca el, ci numai le stimula mărimea de suflet şi îl lăsa pe fiecare să se mişte liber, potrivit cu starea lui duhovnicească. Se bucura atunci când vedea monahi care se înstrăinau de rudele lor şi se mâhnea pentru cele potrivnice.

Odată i-a strălucit faţa de bucurie, atunci când a aflat că un monah aghiorit nu a trecut pe la casa părintească, deşi ieşise în lume pentru un motiv serios.

Stareţul a aşezat înstrăinarea ca pe o temelie trainică în viaţa lui călugărească. Respectând cu acrivie până la sfârşit făgăduinţele Schimei monahale, a izbutit să-L iubească din tot sufletul pe Dumnezeu şi să-l simtă pe fiecare om ca pe fratele său, devenind astfel o pildă vrednică de urmat a desăvârşirii monahale. *„Înstrăinarea desăvârşită este pricinuitoarea acestor nevoinţe."*[3]

[3] Sfântul Ioan Scărarul – *„Scara"*, cap. 25, pf. 42.

2. Ascultarea

Stareţul nu a trăit mulţi ani ca ucenic în obşte. A învăţat însă foarte bine, încă de la început, lecţia cea mai importantă, cea a ascultării. Mai întâi de toate făcea ascultare de egumenul şi stareţul său. La fel făcea ascultare desăvârşită şi de proestoşii mănăstirii. Atunci când îi întreba cum să facă un anumit lucru, aceia îi răspundeau: „Fă cum te luminează Dumnezeu." Aceasta însă îl supăra, pentru că voia să-i spună concret, ca să-şi taie cu desăvârşire voia sa. Examenele cele mai grele le-a dat atunci când făcea ascultare oarbă de bătrânul I., care, aşa cum am mai spus, îi încredinţa lucrări grele, îl mustra fără milă, şi toate acestea fără să ştie egumenul. Dar bunul ascultător răbda în tăcere prihănindu-se pe sine. Niciodată nu îl judeca, nici măcar cu gândul, ci credea că toate acestea se întâmplă pentru păcatele lui. În cele din urmă a suferit o hemoragie şi astfel a fost nevoit să rămână pentru o vreme la bolniţa mănăstirii. Dar şi acolo mulţumea şi se ruga pentru bătrânul

l., căci aşa cum spunea, mult s-a folosit: „M-a lovit ca pe o caracatiţă[4], dar mi-a scos toată cerneala."

Stareţul nu îndeplinea poruncile ce i se dădeau în mod tipiconal, ci trăia pe deplin taina ascultării. Cunoscuse din experienţă roadele ei şi de aceea o dorea din tot sufletul. Spunea: „Să ştiţi că secretul sporirii în viaţa monahală stă în ascultare. Adică să-ţi tai voia în faţa stareţului, iar dacă este cu putinţă chiar şi în faţa celui mai mic, atunci când nu există primejdia de a-l vătăma. Numai în felul acesta vine harul lui Dumnezeu. Când am mers la Stomio, deoarece părintele Serafim locuia la o distanţă de nouă ore de mers pe jos, am luat lângă mine un copil din flori de doisprezece ani, pe care toţi îl dispreţuiau şi mi l-am făcut stareţ. Îl întrebam: «Ce spui, copilul meu, să fac asta?» şi făceam tot ce-mi spunea.

– Ce spui, să merg să tai lemne?

– Eşti în toate minţile? Unde să mergi să tai lemne?

Şi astfel îmi tăiam voia şi făceam altceva. Dacă aţi şti cât de mult m-am folosit din aceasta! Desigur, oamenii care aveau respect faţă de mine se nedumereau. «Auzi, să facă ascultare de un copil!» Dar în felul acesta copilul s-a întărit sufleteşte, a început să ia iniţiative şi a fost ajutat să devină un om echilibrat. Mai mult însă m-am folosit eu tăindu-mi voia. Tăierea voii ajută mult în viaţa duhovnicească."

[4] Pescarul, atunci când prinde o caracatiţă, o loveşte de patruzeci de ori de piatră, ca să-i scoată cerneala şi astfel să rămână moale la fiert.

Fireşte, de la o anumită vreme Stareţul nu a mai avut nevoie să facă ascultare oarbă de un stareţ, aşa cum fac începătorii, deoarece ajunsese la supunerea cugetului. *„Cel ce a dobândit supunerea mintală şi şi-a supus trupul duhului, nu mai are trebuinţă de supunere omenească, deoarece acesta se supune Cuvântului şi legii lui Dumnezeu, ca un supus recunoscător."*[5]

Ajunsese la o stare duhovnicească mai înaltă, căci îşi supusese cugetarea harului lui Dumnezeu, povăţuit fiind de Duhul Sfânt. *„Când împărăţeşte harul Duhului în noi, atunci nu mai avem voia noastră, ci tot ce se face este voia lui Dumnezeu. Atunci dobândim pacea."*[6]

Nu mai avea voie, program sau planuri proprii. Într-o epistolă de-a sa scria: „Dumnezeu îmi rânduieşte programul, iar nu eu. Şi cu toate că eu nu mai hotărăsc când anume să ies în lume, atunci când este nevoie, chiar să şi vreau să nu ies, nu pot să mă împotrivesc, deoarece Dumnezeu mă îndeamnă cu dragostea Lui şi cu dragostea mea faţă de aproapele."

Deşi Stareţul avea o minte luminată şi discernământ, pentru problemele serioase primea vestire de la Dumnezeu în urma rugăciunii sau uneori pe neaşteptate. Cu toate acestea, atunci când era vorba de problemele lui personale, din multa sa smerenie nu voia să-şi urmeze voia proprie, ci întreba şi făcea

[5] Teognost – *„Despre făptuire şi contemplaţie"*, Filocalia rom., vol.4, pag.272.
[6] Sfântul Petru Damaschin – *Cartea întâi*, Filocalia rom., vol.5, pag.41.

ascultare de alţi bătrâni, duhovnici, episcopi, chiar şi de fiii lui duhovniceşti.

„Oricât de corectă ar fi părerea mea într-o problemă personală, spunea Stareţul, nu pot să am încredere în ea, deoarece este a mea. Medicul, atunci când se îmbolnăveşte, nu-şi dă singur diagnosticul, ci merge la alt medic, chiar şi la unul mai puţin experimentat."

După ce Stareţul s-a stabilit la „Panaguda", auzea comentariile răutăcioase ale unor călugări ce erau deranjaţi de mulţimea vizitatorilor. Atunci s-a gândit să plece în altă parte, dar a mers la duhovnic, ieromonahul Nicodim, şi l-a întrebat ce să facă. Acela i-a răspuns: „Să nu pleci! Doar dacă îţi va porunci Sfânta Chinotită[7]." A făcut ascultare şi a rămas acolo.

Odată a fost chemat în Canada. Întrebând pe fiii lui duhovniceşti – aşa cum a făcut Marele Antonie când l-a întrebat pe ucenicul său dacă trebuie să meargă la Constantinopol – şi ascultând de părerea lor, nu s-a dus. Altădată s-a gândit să sădească nişte viţe de vie în curtea „Panagudei", pentru ca închinătorii să stea la umbră, dar când un oarecare părinte nu a fost de acord, a ascultat şi nu le-a mai plantat.

Atunci când avea Sfânta Liturghie la chilie, întreba pe preot ce să citească în timpul cât acela făcea Proscomidia: Ceasurile, Paraclisul, Rugăciunile de Împărtăşanie sau să rostească Rugăciunea lui Iisus. „Obişnuiesc să fac ascultare de preot", spunea.

[7] Conducerea Sfântului Munte.

Dacă ascultarea este tăiere a voii şi *„înstrăinare celui ce o împlineşte"*[8], Stareţul a rămas până la sfârşit un adevărat ascultător, mai întâi prin dispreţuirea odihnei trupeşti, căci *„a-ţi tăia voia când şezi în chilie înseamnă a dispreţui odihna trupească în toate"*[9]. Apoi, din pricina mulţimii închinătorilor care îl asaltau, ajungea până acolo încât nu mai putea să se îngrijească de sine. Chiar şi atunci când răcea, flămânzea, se îmbolnăvea sau, lucrul cel mai rău, avea hemoragie, răbda cu bărbăţie. Nu mergea nici măcar pentru nevoile trupeşti, atunci când avea lume, ci născocea tot felul de moduri de a-şi tăia voia dând astfel pildă de răbdare.

Cu toate acestea unii călugări spuneau: „De cine face ascultare Părintele Paisie? Nu ştim care este stareţul lui." Pentru Stareţ însă trăirea în ascultare era uşurare, bucurie şi odihnă. Dar Dumnezeu îi încredinţase o altă lucrare.

„Eu pot să fac ascultare oarbă, spunea Stareţul, dar atunci când am responsabilitate (duhovnicească, de Stareţ) trebuie să iau iniţiativa."

Ca ucenic a trecut prin toate stadiile ascultării şi i-a odihnit pe stareţii lui. A învăţat ascultarea din practică, iar nu din cărţi. De aceea îi înţelegea şi îi ajuta pe cei de sub ascultare. În timp ce cu sine fusese aspru şi neînduplecat în vremea uceniciei sale, mai târziu, când a devenit Stareţ şi îi sfătuia pe ceilalţi, era îngăduitor. Avea o mare sensibilitate, fineţe şi discernământ.

[8] Sfântul Ioan Scărarul, *„Scara"*, cap.4, pag.107.
[9] Sfinţii Varsanufie şi Ioan – *Răspunsul 173*, pag.207.

Stareţul voia ca ascultarea să izvorască din libertatea voinţei şi să se facă cu bucurie. Să nu fie tipiconală, exterioară şi militărească, ci o supunere de bună voie la cugetarea Stareţului. Părintele Paisie considera ascultarea ca fiind leacul pentru orice fel de boală sufletească şi mai ales pentru mândrie. „Ascultarea, spunea el, este calea cea mai scurtă şi mai uşoară, este cheia raiului. Prin ea se taie voia proprie, egoismul, patimile şi astfel vine harul dumnezeiesc în om, iar viaţa lui devine rai."

Spunea iarăşi: „Dacă cineva este bolnav şi face ascultare de doctor, se va face bine. Dacă un altul este puţin prostuţ şi face ascultare, va deveni filozof. Dar dacă este foarte inteligent şi nu face ascultare, se va distruge." Stareţul considera că lucrul cel mai rău este să nu asculte cineva de sfaturile bătrânilor şi să facă ceea ce îi spune gândul său. „Dacă cineva ascultă de gândul său, spunea Stareţul, unul ca acesta se păgubeşte, este pierdut." Când cineva îl întreba, dar nu ca să se folosească şi să asculte, ci pentru a-i smulge binecuvântarea şi astfel să-şi facă voia lui, întrerupea acea discuţie nefolositoare spunând: „Pune metanie gândului tău şi fă cum vrei." În felul acesta Stareţul se elibera de responsabilitate. Despre aceasta spunea: „Stareţii vor da socoteală lui Dumnezeu potrivit cu ascultarea pe care le-o arată ucenicii."

„Ucenicii, sfătuia Stareţul, să facă ascultare de stareţul lor. Dacă acesta este aspru şi sunt nedreptăţiţi, vor primi har din belşug. Să nu-l judece. Dacă se îngreuiază, să-şi spună gândul lor, iar apoi să facă precum li se spune. Ucenicul să fie plin de râvnă şi

lepădare de sine, iar stareţul să-i pună numai frână. Stareţul să „copilească" cu discernământ, iar nu să ciuntească. Să fi trecut mai întâi el însuşi prin ascultare, iar nu să facă experienţe cu ucenicul său. Stareţii care pretind ascultare oarbă trebuie să vadă foarte bine."

Sfaturile Stareţului sunt practice şi vestesc lăuntric, deoarece el însuşi le-a pus mai întâi în practică. „Cel ce a făcut şi a învăţat" ascultarea s-a dovedit a fi un ucenic harismatic, iar mai apoi un stareţ plin de discernământ. Pentru ascultarea lui, părintele Tihon, stareţul său, îl numea „dulcele meu Paisie".

3. Bogăţie de smerenie[10]

Precum sarea intră în toate mâncărurile şi le dă gust bun, tot astfel şi în viaţa Stareţului, în toate manifestările, cuvintele, scrierile şi legăturile lui cu ceilalţi întâlnim cugetarea smerită. Sufletul său s-a îmbrăcat cu smerenia, *„veşmântul Dumnezeirii"*[11], ca şi cu o haină.

Minunile şi binefacerile lui Dumnezeu, în loc să-i aducă gânduri de mândrie, i se făceau pricini de smerenie şi nevoinţe mai mari. Aceasta era particularitatea smereniei lui: smerenie nobilă, „bogăţie de smerenie".

Se vedea pe sine însuşi mai prejos decât toată zidirea, mai rău chiar şi decât toate animalele. Într-una din epistolele sale (25 decembrie 1965), Stareţul spune: „Ne asemănăm cu animalele şi le mai şi judecăm, dar noi suntem mai răi decât ele. Într-o zi

[10] *„Alta este smerenia mâhnită a celor ce plâng şi alta mustrarea conştiinţei vecină cu deznădejdea a celor ce păcătuiesc, încă şi alta fericita bogăţie a smereniei ce se iveşte în cei desăvârşiţi prin lucrarea lui Dumnezeu", „Scara",* cap. 5, 9.

[11] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 20.*

mă gândeam să aflu ceva cu care să mă asemăn şi în cele din urmă m-am oprit la scarabeu. Dar după o cercetare mai amănunţită am văzut că o nedreptăţesc pe sărmana insectă, deoarece şi aceasta îşi îndeplineşte menirea, aceea de a tăia gunoiul în bucăţele mici şi de a-l mânca. Eu însă om raţional, făptura lui Dumnezeu după chipul şi asemănarea Sa, adun gunoi în biserica lui Dumnezeu prin păcat. Dar lucrul rău este că nu numai scarabeu nu primesc să-mi spună cineva, dar nici măcar măgăruş, ale cărui slujiri ostenitoare ce le aduce omului cu multă răbdare sunt tuturor cunoscute şi nici răsplată nu primeşte, ci moare şi dispare."

Trăia profund taina smereniei şi de aceea mintea lui năştea înţelesuri şi cuvinte smerite. Se numea pe sine însuşi prost, mucos, ţăran, netrebnic, momâie, analfabet, redus la minte.

Se asigura pe sine cu smerenia. Ştia că *„din mândrie izvorăşte pierzarea şi mare neorânduială"*[12], în timp ce smerenia este magnet dumnezeiesc care atrage spre om toate harismele şi binecuvântările lui Dumnezeu. De aceea a iubit-o din toată inima sa şi îi plăcea să folosească expresii potrivite: „smereşte lampa", „un scăunel smerit", „acest copac are nevoie de smerenie" (curăţire) şi altele.

Dacă greşea în judecata sa, avea smerenia să o recunoască, iar dacă judeca, să ceară iertare. Îşi cunoştea măsura. Nu credea că poate răspunde la toate. Atunci când îl întrebau despre subiecte speci-

[12] Tobit 4, 13.

ale, bisericeşti, canonice sau ştiinţifice, îi trimitea la persoanele potrivite pentru a le cere sfatul.

Fugea şi se scârbea de cinstiri, preţuiri, vrednicii, întâietăţi, precum albina de fum. Avea o profundă şi adevărată smerită-cugetare despre sine, aşa cum se vede din manifestările sale spontane.

Când a fost militar i-au acordat o decoraţie pentru bărbăţia de care a dat dovadă, dar în locul lui a mers altul şi a luat-o. „Bine ai făcut că ai luat-o", i-a spus aceluia. „Eu ce să fac cu ea?"

Când a mers în Kerkira, la prietenul şi colegul său de armată, Panteleimon Tzekos, acesta l-a recomandat mamei sale spunând: „Acesta este cel care m-a salvat." Atunci Stareţul a sărit în sus şi a spus: „Nu, nu eu, ci Domnul!" Şi ca să se păzească de slava deşartă, Stareţul şi-a ascuns numele său de monah. Mai târziu, când Filip, fiul lui Panteleimon, l-a vizitat în Sfântul Munte, Stareţul şi-a dat seama cine este, dar nu s-a descoperit pe sine însuşi. A trimis şi câteva daruri lui Panteleimon prin fiul lui. Filip i-a vorbit tatălui său despre bunătatea Părintelui Paisie, însă acela îl căuta pe Arsenie Eznepidis. Treizeci şi cinci de ani l-a căutat şi numai după adormirea lui a aflat că Arsenie Eznepidis este Stareţul Paisie. Spunea: „Aş fi spus întregii lumi că acesta este izbăvitorul meu şi aş fi mers să rămân cu el."

Smerita lui cugetare se trăda încă şi prin unele manifestări exterioare. La privegheri prefera să stea în strănile din spate. Evita să citească şi să cânte psalmii, citirile şi troparele care, potrivit tipicului, se cuvin celui mai mare. Şi aceasta cu toate că ceilalţi

părinţi din biserică erau ucenicii lui, iar ca vârstă puteau să-i fie fii şi nepoţi. De obicei la Sfânta Liturghie se împărtăşea al doilea. Punea înaintea lui pe unul mai tânăr sau pe vreun copil şi după aceea se împărtăşea el. Se simţea cel mai de pe urmă dintre cei mai de pe urmă.

Pentru a nu uita cine este, a scris cu creionul pe peretele chiliei sale de la „Sfânta Cruce": *„Domnul scoate din pulbere pe cel sărac şi ridică din gunoi pe cel sărman"*[13].

Părintele Paisie a vizitat odată o mănăstire de maici. Stareţa, fiind plină de bucurie, a adunat toată obştea şi a poruncit să tragă clopotele ca să-i facă o primire de onoare. Dar Părintelui Paisie nu i-a plăcut aceasta şi a spus oarecum supărat: „Maică Stareţă, ce înseamnă aceasta? Tinichele trebuie să-mi bateţi, nu clopote." (Mai demult oamenii loveau în tinichele, atunci când voiau să dezonoreze pe cineva.)

Devenea aspru şi îi certa pe cei care voiau să-l fotografieze, să-l înregistreze ori vorbeau despre el. Atunci când îi arătau fotografii cu el, cerea, chipurile, să le vadă şi le rupea. Casetele pe care unii le înregistraseră în ascuns le lua şi le ardea în sobă. Unuia care i-a cerut binecuvântare să scrie un articol despre el i-a spus: „De ce te ocupi cu lucruri caraghioase? Numai de mine să nu te preocupi, nici să scrii ceva, dacă vrei să te primesc pe aici."

Odată, când Stareţul a aflat că un oarecare monah, pe care îl primea adeseori ca să-l ajute duhov-

[13] Ps. 112, 7.

nicește, a început să vorbească despre el, i-a dat canon să nu mai vină la el trei ani.

Pe când se afla la Suroti cineva l-a numit „sfânt". Atunci Starețul a început să plângă. Ce putea să facă? Oricât s-ar fi străduit, nu mai reușea să trăiască în ascuns. Dumnezeu voia să-l slăvească și în această viață. Aceasta este o lege duhovnicească. Cu cât omul aleargă după umbra sa (după slavă), cu atât aceasta fuge de el. Și cu cât se depărtează de ea, cu atât aceea se apropie de el. Aceasta se întâmpla și cu Starețul.

Atunci când Patriarhul Ecumenic Dimitrios a vizitat Sfântul Munte, a mers și Starețul să ia binecuvântare de la el. Când cineva a spus: „Preafericite, Părintele Paisie", smeritul patriarh s-a ridicat din tronul său ca să-l heretisească. Atunci Starețul a făcut o metanie până la pământ și a rămas în genunchi, cu capul lipit de pardoseală, până ce unul din episcopi l-a ridicat.

Tot atunci se afla în Sfântul Munte și președintele Greciei. Șeful gărzii personale a președintelui, domnul Constantin Papuțis, mărturisește: „Ne aflam în Karyes, în biserica Protaton. Auzisem despre Părintele Paisie, dar mi-l închipuiam înalt, impunător și mă așteptam să-l văd așezat într-un loc de cinste. Dar atunci când mi l-au arătat, am văzut că stătea în spatele bisericii, ghemuit într-un colț. Era un bătrânel mic la trup, dar avea ceva dumnezeiesc, care te atrăgea.

Un oarecare polițist l-a recunoscut și le-a spus celorlalți: «Părintele Paisie...» Ca la un semn, toți gardienii au alergat la Stareț, iar eu am rămas singur

cu președintele. M-am pierdut cu firea. I-am chemat să se întoarcă la locurile lor, dar în zadar. Apoi, urmând îndemnul inimii și nu al rațiunii, fără să mă mai gândesc, am alergat și eu la Stareț. Dar Dumnezeu a păzit și nu s-a întâmplat nimic.

Starețul, neputând evita «atacul» forțelor polițienești, ne-a lovit ușor peste cap spunându-ne: «Hai, mergeți înapoi la treaba voastră!» Înlăuntrul nostru se produsese o schimbare. O bucurie nemaiîntâlnită ne inundase inimile."

Atunci când îl întrebau dacă nu se mândrește după atâtea cinstiri, răspundea: „Cum să mă mândresc, când știu cine sunt? Și când mă gândesc cât sânge a vărsat Hristos pentru mine, puțin de nu-mi pierd mințile."

Despre mulțimea de oameni care veneau să-l vadă, spunea: „Cu toate că sunt un dovleac, lumea cea mult-însetată vine cu nerăbdare să se răcorească, deoarece așteaptă să găsească un harbuz."

Se mâhnea pentru faptul că ajunsese cunoscut pretutindeni. De aceea s-a destăinuit unui apropiat de-al său: „Cel mai mare dușman al meu este numele meu. Iar cel mai mare rău mi l-au făcut cunoscuții și prietenii mei, iar nu dușmanii. Dacă aș fi știut întru început unde am să ajung, aș fi mers la Ierusalim, aș fi devenit monah întru ascuns, aș fi purtat un palton negru și un fes și mi-aș fi lăsat barbă și păr lung. Nimeni nu ar fi știut că sunt monah și m-aș fi mișcat fără zgomot."

Nu primea laude și nici nu se îndulcea de slava mincinoasă a oamenilor, de aceea nici nu s-a vătă-

mat. Spunea: „Prin faptele mele se hulește Numele lui Dumnezeu, dar nu o fac intenționat și de aceea cred că Hristos mă va milui."

Se bucura atunci când vedea că alți monahi devin preoți, duhovnici, egumeni, episcopi. Îi ajuta și îi recomanda atunci când vedea că sunt vrednici. Nu exista în inima lui nici măcar urmă de invidie sau vreun simțământ de inferioritate. Voia să-i vadă pe toți mai presus decât el și îi ajuta pe tinerii monahi să sporească. „Fie ca eu să devin pământ roditor, spunea Starețul, pentru a se dezvolta și a rodi un tânăr monah." Cerea el mai întâi binecuvântare de la ceilalți monahi și săruta mâna preoților făcându-le metanie, chiar și la cei mai tineri decât el. La egumeni și episcopi le făcea metanie până la pământ. Dar el evita să dea mâna ca să i-o sărute. „Marea mea nemulțumire, spunea medicul care l-a operat, era că nu mă lăsa să-i sărut mâna, ci el mă săruta și mă îmbrățișa."

Atunci când vorbeai cu Starețul, nu te lăsa să te simți mai prejos decât el, pentru că el însuși nu se credea mai presus decât alții, ci îi vedea pe ceilalți mai presus decât el.

Adevărata smerită-cugetare este probată de necinstiri, ocări, clevetiri și nedreptăți. Starețul a suferit multe din partea unui monah care ridica împotriva lui clevetiri neîntemeiate. Dar el nu se îndreptățea și nici nu se apăra pe sine însuși, ci numai se ruga cu durere pentru pocăința fratelui. Iar când a aflat că le-a publicat într-o carte, a spus: „Cartea aceasta este

bună, iar nu cealaltă"[14]. Un oarecare egumen care a citit aceste clevetiri a spus că ele sunt pentru Stareț decorații de onoare.

Starețul scria într-o epistolă: „Fericiți sunt cei care se bucură atunci când sunt clevetiți pe nedrept, iar nu atunci când sunt lăudați pe dreptate pentru viața lor virtuoasă. Acesta este semnul sfințeniei." De aceea se bucura când auzea clevetiri împotriva sa. Odată, vorbind cu un cunoscut de-al său despre clevetiri, i-a spus: „Să mă defăimezi. Poți să mă defăimezi?"

Un alt monah de la o chilie învecinată, atunci când întâlnea închinători, le spunea: „De ce mergeți la acest Paisie?" Și îndată începea să-l clevetească pe Stareț. Deși Părintele Paisie afla toate acestea, nu se mâhnea și nici nu cerea explicații, căci acestea îi plăceau mai mult decât laudele. Și nu numai atât, ci îi trimitea și daruri. *„Desăvârșirea smereniei stă în a primi cu bucurie învinovățirile mincinoase."*[15] Dar cu toate că Starețul primea clevetirile fără patimă, fățărnicia însă nu o suferea, ci o înfiera, precum Domnul biciuia fățărnicia fariseilor cu „vai"-urile, pe care nu le-a spus altor păcătoși. Odată s-a întâlnit pe drum cu monahul care îl clevetea, dar când acela s-a dus să-i pună metanie afișând o evlavie fățarnică și numindu-l „Starețul meu cel sfânt", Părintele Paisie i-a spus: „Altă dată să fii mai sincer."

Starețul spunea despre smerenie: „Nu este de ajuns numai să alungăm gândurile de mândrie, ci să

[14] Este vorba de o carte în care cineva îl laudă pe Stareț.
[15] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 56*, pag.283.

ne şi gândim la Jertfa şi binefacerile lui Dumnezeu, precum şi la nerecunoştinţa noastră. Atunci inima noastră, chiar şi de granit să fie, se va înmuia. Când omul se cunoaşte pe sine, atunci smerenia devine pentru el o stare firească. Atunci Dumnezeu vine şi Se sălăşluieşte în om, iar rugăciunea se rosteşte de la sine." Cunoaşterea de sine duce la smerenie şi *„i se face temelie şi rădăcină şi început a toată bunătatea."*[16]

Credea cu tărie că „omul smerit valorează mai mult decât toată lumea. Este mai puternic decât toţi. Pentru ca monahul să aibă putere în rugăciune şi în nevoinţă, trebuie să aibă smerenie, care ascunde înlăuntrul ei putere dumnezeiască. Dar dacă are mândrie, se slăbănogeşte şi sufleteşte şi trupeşte. Atunci când se nevoieşte cu smerenie, are putere, chiar dacă nu face multă nevoinţă."

Odată, vrând să arate roadele smereniei, Stareţul a spus următoarele: „Aveam o pisică ce se îmbolnăvise. Sărmana!... Voia să vomite, dar nu putea. Văzând-o cum suferă, mi s-a făcut milă de ea. Am însemnat-o cu Semnul Sfintei Cruci, dar nimic. «Bre netrebnicule, mi-am spus în sinea mea, nici măcar o pisică nu poţi să ajuţi.» De îndată ce m-am smerit, s-a şi făcut bine."

Stareţul spunea că „astăzi nimeni nu mai cumpără smerenie". Oamenii nu cunosc valoarea şi puterea ei şi de aceea nu se străduiesc să o dobândească. Şi

[16] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 21*, p.112.

totuşi este atât de necesară[17], încât fără ea nu putem urca la cer. De aceea se şi numeşte „înălţătoare". „La cer nu urcă nimeni cu urcuşul lumesc, ci cu coborâşul duhovnicesc (cu smerenia). Cel care se smereşte şi ia aminte, se va mântui. Monahul trebuie să facă din smerenie o stare firească a sa. Iar aceasta este absolut necesară mai ales pentru ultima clipă a vieţii sale."

Stareţul îşi dorea ca şi după moartea sa să-l însoţească smerenia. Odată, înainte de adormirea sa, a spus cuiva: „Atunci când voi muri, să mă aruncaţi în râpa de lângă satul «Sfânta Parascheva», ca să mă mănânce câinii." Mai demult spusese: „Aş vrea ca oasele mele să se facă negre, pentru ca lumea să spună: «Acesta este renumitul Paisie?» În felul acesta nu o să mă mai cinstească oamenii."

Pentru a evita manifestările de preţuire din timpul înmormântării sale, dar şi după aceea, îşi dorea să moară şi să fie înmormântat în Sfântul Munte neştiut de nimeni.

Dar atunci când a primit înştiinţare de la Dumnezeu că nu aceasta este voia Lui, s-a supus cu smerenie şi şi-a înfrânt ultima sa dorinţă. Singurul lucru pe care l-a cerut a fost să nu fie chemat nimeni la înmormântarea lui.

* * *

[17] *„Dacă Dumnezeu, Căruia Îi stă în fire să mântuiască, nu l-a mântuit pe om până ce nu s-a smerit de bunăvoie, cum omul, care în mod firesc are nevoie de mântuire, se va mântui sau va mântui fără smerenie?"*, Sfântul Maxim Mărturisitorul, PG, 90, 160C.

Printre monahi există câţiva bătrânei binecuvântaţi, care au ajuns, fără să-şi dea seama, la mari înălţimi duhovniceşti. Datorită marii lor simplităţi nici măcar nu bănuiesc bogăţia duhovnicească pe care o au. Unul dintre aceştia vedea lumina necreată, dar nu ştia ce este aceasta. Credea că toţi monahii sunt luminaţi în timpul nopţii de o lumină (necreată), care se aprinde şi se stinge singură.

Stareţul Paisie nu făcea parte dintre aceştia. El avea fericita simplitate, avea sfinţenia vieţii, vedea lumina necreată şi trăia stări duhovniceşti înalte, dar avea şi cunoaşterea duhovnicească. Cunoştea foarte bine că cele pe care le trăia erau experienţe dumnezeieşti, stări de har rar întâlnite. Dar cunoştea şi mai bine că toate acestea erau ale lui Dumnezeu, iar ale lui erau numai păcatele. Era deplin conştient că toate acestea erau o milostenie a lui Dumnezeu pentru el însuşi. De aceea spunea: „Sunt o cutie de conservă care străluceşte în soare şi pare a fi aur, dar este goală. Dacă mă va părăsi harul lui Dumnezeu, voi deveni cel mai mare vagabond şi voi hoinări prin Omonia[18], în ale cărei cafenele nu am călcat nici atunci când eram mirean."

Marea lui asceză nu o lua deloc în considerare, deoarece o făcea din dragoste pentru Hristos, iar nu pentru a primi răsplată. Se vedea miluit de Dumnezeu şi de aceea se simţea tot mai dator faţă de El. Suspina şi suferea, deoarece credea că nu făcuse nimic pentru Domnul. „Am cunoscut sfinţi şi pentru aceasta trebuia să fac multe", spunea Stareţul. Sim-

[18] Piaţa centrală din Atena.

ţea că nu a izbutit să-şi plătească datoria faţă de Dumnezeu.

Mulţi îl cinsteau pe Stareţ ca pe un sfânt. Alţii, foarte puţini, îl considerau vrăjitor. El însă răspundea cu o **deplină cunoaştere de sine**: „Nu sunt nici sfânt, nici vrăjitor, ci sunt un om păcătos care încearcă să se nevoiască. În întinderea universului mă văd pe mine însumi ca un fir de praf. Cel puţin să fi fost curat!"

Acesta era Stareţul. Mare, afundat în abisul smereniei sale, cu o deplină cunoaştere a harismelor dumnezeieşti, dar şi a nevredniciei sale.

4. Lucrător și propovăduitor al pocăinței

Odată, după ce s-a întors din lume în Sfântul Munte, Starețul a spus: „Astăzi păcatul a devenit modă. Dintre cei care au venit să-mi ceară sfatul, nici măcar 10% nu erau spovediți. Eu simt nevoia să mă spovedesc în fiecare zi, iar aceștia nu găsesc păcate!"

Starețul se mișca într-un alt spațiu duhovnicesc. Punea în valoare într-un mod diferit faptele sale. Pentru ceilalți găsea întotdeauna circumstanțe atenuante, dar pe sine însuși se judeca aspru. Spunea: „Semnul adevăratei vieți duhovnicești este marea asprime față de sine și multa îngăduință față de alții. Să nu fie folosite canoanele ca tunuri împotriva celorlalți." Făcea o lucrare duhovnicească fină asupra lui însuși, se pocăia, se spovedea și făcea nevoințe mari cu multă mărime de suflet, încercând astfel să-i urmeze pe sfinți. „Atunci când sfinții spuneau să sunt păcătoși, o credeau, pentru că ochii lor duhovnicești deveniseră microscoape duhovnicești și vedeau chiar și cele mai mici greșeli ale lor ca fiind foarte mari."

Cel care îl auzea pe Stareț vorbind despre sine ar fi crezut că este un mare păcătos. Trăia intens pocăința, dar înlăuntrul său simțea mângâiere și bucurie. Acestea erau atât de mari, încât se revărsau și în afara sa.

Pocăința lui era fierbinte, de aceea simțea nevoia să se spovedească des. Pentru o perioadă de timp făcea printre alte nevoințe și șaptezeci și șapte de metanii de trei sute cu cruce[19]. Cerea iertare de la Dumnezeu de șaptezeci și șapte de ori. El era cel mai mare păcătos, așa cum credea el, care cerea de la Dumnezeu mila Sa și iertarea păcatelor lui.

Pentru a-și spori pocăința, citea Canonul cel Mare, pe care îl învățase pe de rost. De asemenea îi plăcea și îl ajuta în lucrarea pocăinței rugăciunea lui Manase. O spunea cu multă zdrobire și smerenie, aruncându-se pe sine jos și făcându-se una cu pământul.

Atunci când se săvârșea Sfânta Liturghie la chilia sa, înainte de a se împărtăși, îngenunchea și îi cerea preotului să-i citească rugăciunea de dezlegare. Aștepta cu capul lipit de pământ, iar dinlăuntrul său ieșeau suspinuri negrăite (adânci).

Odată, la chinonic, a cântat și *„Pentru toți cei ce scapă cu credință sub mâna ta cea tare..."*[20] Vocea lui tremura de emoție. Ieșea din adâncul ființei sale cu atâta putere, încât ai fi spus că îi sărea inima. Când a ajuns la „...că noi păcătoșii nu avem către Dumnezeu altă mijlocitoare...", nu s-a mai putut stăpâni și a

[19] Adică rostea de 23100 ori Rugăciunea lui Iisus, făcând la fiecare rugăciune și o cruce.
[20] Stihira Născătoarei de Dumnezeu (Glasul 2) de la Stihoavna Vecerniei de joi.

izbucnit în plâns. În zadar a încercat să-și ascundă umilința ieșind din biserică și prefăcându-se că își suflă nasul.

Altădată un cleric ce vizita Sfântul Munte se afla la Mănăstirea Stavronikita, la o priveghere. A fost impresionat de monahul ce stătea în strana de alături și care, pe toată durata privegherii, a plâns. Încerca să nu fie observat, dar nu reușea. Când a întrebat cine era acel monah, a aflat că era Părintele Paisie.

Despre lacrimi Starețul spunea: „Există multe feluri de lacrimi, dar cele de pocăință sunt cele de la Dumnezeu, deoarece curăță păcatele și au răsplată duhovnicească, dar istovesc trupul. Există și lacrimi tainice, care nu se văd. De multe ori un suspin valorează mai mult decât o cană sau o găleată de lacrimi."

Cândva a venit la Stareț un monah bătrân din pustie ca să vadă dacă cele pe care le auzea despre el erau adevărate. Prin întrebările pe care i le punea încerca să afle la ce măsură duhovnicească ajunsese Starețul. „Trei ore mi-a ținut teorie. Citise despre rugăciunea minții tot ce apăruse. Spunea:

– În această stare se întâmplă aceasta, la această măsură duhovnicească vine aceasta. Tu în ce stare (duhovnicească) te afli?

– În ce stare? În niciuna.

– Și ce faci acolo, la colibă?

– Ce fac acolo? Cer de la Dumnezeu să mă cunosc pe mine însumi. Dacă mă cunosc pe mine însumi, voi avea pocăință. Dacă vine pocăința, vine smerenia, iar apoi harul. De aceea cer pocăință, pocăință, pocăință. Apoi Dumnezeu trimite harul Său."

Prin viața sa cea sfântă propovăduia pe Domnul, iar prin cuvintele sale îi povățuia pe toți la pocăință: „Să nu cereți de la Dumnezeu nici lumini, nici harisme, nici nimic altceva, ci numai pocăință, pocăință, pocăință." O mică dovadă a marii lui pocăințe este sacul pe care îl arunca pe spatele său, atunci când se ruga în chilia sa. „În sac și în cenușă", așa cum făceau proorocii și Sfântul Arsenie Capadocianul.

Mii de oameni veneau la chilia sa, își deschideau inima înaintea lui și îi cereau ajutorul. Starețul le spunea că nu este duhovnic: „Mergeți la un duhovnic ca să vă spovediți." Odată însă cineva i-a răspuns: „Gheronda, celui flămând nu-i arăți drumul. Drumurile le știe. Cel flămând are nevoie de mâncare."

Starețul îi primea, dar le spunea că altceva este discuția și sfătuirea, și altceva Taina Spovedaniei. Le spunea că este absolut necesar să meargă la duhovnic să se spovedească și să le citească rugăciunea de dezlegare. Și aceasta nu numai pentru mântuirea lor, ci și ca o condiție necesară pentru a discuta cu el. „Înainte de spovedanie, mintea este întunecată, spunea Starețul, și nu vom putea să ne înțelegem."

Un creștin care avea o problemă serioasă a venit la Stareț ca să-i ceară să se roage pentru el. Starețul însă l-a sfătuit să se spovedească. Acela, aproape deznădăjduit, i-a spus Starețului că a venit ca să fie ajutat, iar el îi vorbește de spovedanie. Starețul i-a răspuns: „Eu numai atunci te pot ajuta, după spovedanie."

Stareţul se întrista pentru cei care nu se pocăiau şi se ruga pentru ei. Pe cei nesimţitori încerca să-i aducă la simţirea pocăinţei, să simtă nevoia de a se mărturisi. Unui vizitator care venea pentru prima dată nu i-a deschis, ci i-a vorbit din chilie, l-a chemat pe nume şi i-a spus să se spovedească mai întâi şi după aceea să vină la el. Şi aceasta pentru că Stareţul înţelesese că acela era nespovedit. Când s-a întors, Părintele Paisie i-a spus zâmbind: „Acum eşti bine (se spovedise). Vino ca să discutăm despre cutare problemă" şi i-a arătat problema care îl preocupa.

Când vedea pe cineva că se pocăieşte şi îşi schimbă viaţa, se bucura nespus de mult. Pătimea împreună cu cei care se pocăiau şi îi întărea duhovniceşte. Era mângâierea celor ce se întorceau la pocăinţă. Stareţul se mâhnea pentru cei care se descurajau şi deznădăjduiau din pricina căderii lor în păcat. Spunea: „Doar există pocăinţă. Păcatele tale sunt mai mari decât mila lui Dumnezeu?" După care adăuga: „Nu mă interesează cât de păcătos este cineva, dar mă neliniştesc atunci când nu se cunoaşte pe sine. Dumnezeu va judeca potrivit cu lucrarea pe care a făcut-o fiecare asupra omului său celui vechi. Când sufletul îşi va tăia neputinţele sale, atunci se va arăta frumos înaintea lui Hristos."

Un monah cunoscut de-al Stareţului a lepădat schima monahală şi s-a întors în lume. Părintele Paisie l-a rugat să vină înapoi făgăduindu-i că-l va face ucenicul său, deşi se ştia că nu ţinea pe nimeni lângă el. Ar fi făcut cu multă bucurie şi această jertfă, pentru ca să se mântuiască un suflet. A mers chiar el

la unitatea militară unde acela îşi făcea serviciul şi i-a vorbit despre pocăinţă.

Odată l-a vizitat un închinător care îl întreba despre lucruri cereşti. Stareţul însă îi vorbea despre pocăinţă şi smerenie. Închinătorul a încercat din nou să-l provoace pe Stareţ să vorbească despre harisme şi stări duhovniceşti înalte. Dar Stareţul a continuat să-i vorbească despre pocăinţă. Atunci acela s-a descurajat, deoarece auzise atâtea despre sfinţenia şi harismele Stareţului, iar el îi vorbea numai despre pocăinţă.

Dacă vreun bolnav îi cerea să se roage pentru sănătatea lui, Stareţul îl sfătuia să se spovedească şi să se împărtăşească. Acelaşi lucru îl spunea şi studenţilor care voiau să aibă rezultate bune la examene. Soţilor care aveau probleme le recomanda să aibă duhovnic, să se spovedească, să se împărtăşească şi să trăiască duhovniceşte. „Medicamentul" pe care Stareţul îl prescria pentru toate cazurile era pocăinţa. Aceasta era esenţa propovăduirii lui.

Stareţul se mâhnea pentru că „oamenii au pierdut simţământul pocăinţei. Păcătuiesc şi nu-i mustră conştiinţa. Dar în sinea noastră este nevoie de nesfârşită lucrare. Precum o sculptură nu o poate desăvârşi cineva nici într-o viaţă întreagă dacă lucrează cu lupa, tot astfel nici pocăinţa nu se termină niciodată. Dacă omul nu începe să lucreze în sinea sa, atunci îi va găsi diavolul de lucru, adică să se preocupe de ceilalţi. Să ne sârguim să dobândim sensibilitate duhovnicească. Creştinul trebuie să vadă ce patimi are înlăuntrul său şi să se pocăiască pentru ele, iar nu

să le uite. Europenii își înăbușă conștiința și după aceea trăiesc într-o stare în care nu au nimic duhovnicesc, dar nici nu se simt bine sufletește. Atunci când se întâmplă ceva, nu trebuie să ne mâhnim, ci să ne corectăm pe noi înșine. Eu, de fiecare dată când vedeam la mine vreo neputință, mă bucuram, deoarece se descoperea rana pe care trebuia să o tămăduiesc. Cineva sparge un pahar și râde. Nu este atât de mare greșeala pe cât faptul de a nu o recunoaște. Căci de vreme ce râde, înseamnă că nu-și recunoaște greșeala și va sparge și altul. Trebuie să te mâhnești pe măsura greșelii, deoarece altfel vei cădea în aceleași greșeli."

Starețul învăța din experiența proprie: „În viața duhovnicească acționează legile duhovnicești. Dacă ne pocăim sincer pentru o oarecare greșeală, nu este nevoie să o mai plătim cu vreo boală. Dumnezeu îngăduie bolile și nedreptățile pentru greșelile făcute întru neștiință."

Starețul mai recomanda „pocăința pentru a se evita războiul, deoarece noi înșine, prin păcatele noastre, pricinuim războaiele. Lumea aceasta s-a stricat, de aceea va fi distrusă (dacă nu se va pocăi). Ea seamănă cu un sac găurit care nu mai poate fi cârpit. Poate Dumnezeu va reuși să facă din el vreun săculeț."

Odată spunea unui monah: „Suntem responsabili pentru ceea ce se întâmplă. Înțelegi? Unul care se străduiește să devină mai bun influențează și pe cei din jurul său și chiar toată lumea. Dacă eu aș fi fost

sfânt, aș fi ajutat mult cu rugăciunea." Starețul spunea că mai ales monahii se îmbracă în pocăință.

Cu această pocăință mântuitoare s-a îmbrăcat și Starețul făcându-se un mare lucrător și propovăduitor al ei.

5. Neagoniseala

Cu o acrivie vrednică de urmat, Stareţul a păzit neagoniseala pe care a făgăduit-o Domnului în ziua tunderii sale în monahism.

Când se afla la Mănăstirea Esfigmenu avea trei dulame agăţate în chilia lui. Se gândea ca una s-o aibă pentru biserică, una pentru ascultare şi una pentru chilie. Dar mai apoi se osândea pe sine însuşi spunând: „Da, foarte frumos le-ai justificat.” Şi astfel a dat milostenie două dintre ele păstrând-o numai pe cea pe care o purta. Când a plecat din mănăstire, nu a luat nimic cu sine. Nu avea nici măcar traistă. A spălat covoraşul pe care îşi făcea metaniile, l-a cusut şi şi-a făcut o traistă în care şi-a pus rasa.

La Sfânta Mănăstire Stomio avea numai o dulamă. Iar atunci când o spăla, se îmbrăca cu rasa. Spunea: „Să nu existe a doua dulamă.”

La Sinai neagoniseala lui a ajuns la apogeu. În sihăstria lui nu avea „nimic din cele ale veacului acestuia”.

La „Cinstita Cruce” toată averea lui era un cufăr, care era aşezat pe holul ce unea chilia cu biserica. Îl

folosea şi ca bancă şi ca masă şi ca dulap, în care punea puţinele alimente ce îi erau absolut necesare: posmag, puţin orez, măsline, un borcan cu miere. Dar cu toate că sărăcia îi era atât de mare, atunci când oferea masă cuiva, ospitalitatea lui era îmbelşugată şi nobilă, pentru că şi dragostea lui era mare.

Atunci când i s-a arătat Cuviosul Arsenie, i-a spus: „Ceea ce mă face să te iubesc mai mult este că nu primeşti mandatele poştale. Eu te urmăresc şi la poştă.” Stareţul dăduse poruncă poştaşului să întoarcă mandatele înapoi. Păstra numai numele ca să le pomenească, iar uneori şi adresele, ca să le trimită câte o binecuvântare. Pe cei care îi trimiteau bani îi înştiinţa că dacă vor mai trimite mandat sau pachet, va înceta să-i mai pomenească. În repetate rânduri a rugat pe funcţionari să întoarcă şi pachetele, dar fiindcă vedea că îi îngreuna, le lua pentru a nu-i supăra. În ciuda oboselii din timpul zilei, alegea lucrurile din pachete potrivit nevoilor unor monahi şi le ducea la chiliile acelora cărându-le în spate sau îi ruga pe alţi părinţi să le ducă. Astfel *„rămânea sărac, dar pe mulţi îmbogăţind”*[21].

Orice lucru care, potrivit asprelor lui criterii, nu era absolut necesar era considerat o greutate care îl mâhnea şi de aceea căuta să scape de el. Spunea: „Când am lucruri de prisos, mă simt ca şi cum aş purta o flanelă foarte strâmtă.”

Ceea ce îl îngreuia în păstrarea neagoniselii erau milosteniile credincioşilor. Atunci începea pentru sensibilul Stareţ o osteneală îndoită: pe de o parte să

[21] II Cor. 6, 10.

refuze cele pe care i le dădeau oamenii, fără a-i supăra sau a-i răni, iar pe de altă parte să împartă cum trebuie cele pe care era nevoit să le primească pentru a nu-i răni pe unii dintre ei.

Odată o mamă a unui copil bolnav i-a trimis o mie de drahme. Atunci Stareţul supărat a scris unui cunoscut de-al lor (4 martie 1971): „Ca să mă înţelegeţi mai bine, vă dau un exemplu. Eu bat cu putere în poarta lui Hristos prin rugăciune, dar banii pe care mi-i trimit ceilalţi pentru aceasta sunt ca o piatră care mă loveşte în cap şi mă ameţeşte făcându-mă astfel să încetez rugăciunea până când îi dau milostenie. Dar în orice chip aş căuta să-i împart, tot mă păgubesc duhovniceşte. Vă spun sincer că de ieri după-amiază până astăzi după-amiază m-am chinuit să-mi adun gândurile, pentru că trebuia să mă îngrijesc unde să-i dau. Sărmanii oameni au făcut aceasta din marea lor dragoste şi le mulţumesc, dar vă scriu ca altădată să mă ajutaţi. Am început cu orfelinatele din Grecia şi am ajuns în Kenia, la nefericiţii copii ortodocşi de acolo, după care am ajuns din nou la sărmanii copii din Grecia care cer ajutor..."

Când cineva îi lăsa bani fără să observe, îi punea în cărţi şi îi dădea astfel la copiii săraci de la Athoniadă[22]. Dacă îşi dădea seama cine i-a lăsat, îi trimitea aceluia daruri, iconiţe şi alte lucruri care valorau mai mult decât acei bani. Avea obiceiul să dea mai mult decât primea.

[22] Seminarul teologic din Sfântul Munte.

Odată, pe când se afla la Katunakia, l-a vizitat un închinător. Stareţul a gătit ceva de mâncare şi l-a ospătat. Acela a vrut să cumpere nişte iconiţe sculptate, dar Stareţul i-a spus că nu le poate face. Închinătorul însă i-a lăsat pe ascuns două sute de drahme şi adresa sa. Peste puţin timp a primit cincizeci de iconiţe care valorau cu mult mai mult decât două sute de drahme.

Rucodelie vindea foarte rar, pentru că de obicei o dădea de binecuvântare. Avea desăvârşită încredere în Pronia (purtarea de grijă) lui Dumnezeu, de aceea nu se neliniştea pentru sine, nici nu păstra bani pentru nevoile sale. Şi Dumnezeu îi iconomisea cele necesare. Chiar şi de la cei pe care îi pomenea nu primea bani. Scria: „Dacă voi avea nevoie de bani şi se va întâmpla în acea perioadă să-mi scrieţi să fac rugăciune pentru o problemă serioasă de-a voastră, să ştiţi că voi prefera să împrumut bani de la alţii şi încet-încet să-i înapoiez cu mica mea rucodelie, decât să vă scriu să-mi trimiteţi."

Ori de câte ori se întâmpla să aibă bani, se îngrijea să-i împartă la alţii. Odată avea cinci sute de drahme şi le-a dat unui student. Dar acela şovăia să-i primească, deoarece cunoştea sărăcia Stareţului şi îi spunea că are bani. „Câte milioane ai?", l-a întrebat Stareţul glumind şi l-a convins să-i primească.

Când a plecat de la chilia părintelui Tihon, a încărcat toate lucrurile lui pe doi catâri. Printre acestea erau şi presa cu care făcea rucodelie şi mineiele. Lucrurile lui personale erau foarte puţine. Ar fi putut încăpea într-un săculeţ. Aceasta era toată averea lui.

Bani avea doar două sute cincizeci de drahme, pe care le-a dat în avans și a comandat o fereastră mică de fier pentru bisericuța de la „Panaguda".

Uneori, când voia să iasă afară din Sfântul Munte, nu avea bani pentru biletul de vapor. De multe ori a fost nevoit să se împrumute. Starețul se îngreuia să strângă bani chiar și pentru lemnele ce îi erau necesare pentru un an de zile și pe care, în ultimii ani, nu mai apuca să le taie singur. Iar atunci când cunoscuți de-ai lui se ofereau să i le plătească, el refuza și le spunea să ajute alți bătrânei care aveau nevoie.

Hainele lui erau vechi și găurite, dar curate. Odată, când a ieșit în lume, un cunoscut de-al lui i-a cusut o dulamă nouă crezând că Starețul poartă haine găurite din pricina sărăciei. Dar Starețul nu a păstrat-o. După aceea și-a făcut una nouă și astfel s-a liniștit.

Starețul, deși trăia într-o colibă și era vizitat de mulți, păstra neagoniseala întocmai ca un pustnic. Câteva lucruri le ținea pentru închinători ca unul care *„le avea, dar nu le stăpânea"*[23].

Într-o zi a venit la Stareț un monah bătrân, pe nume Vichentie. Acest bătrânel ascundea o taină. Purta un fes călugăresc și un palton și de aceea nu-ți puteai da seama dacă era mirean sau călugăr. Purta un sac în spate, în care punea cele pe care i le dădeau părinții de la chiliile din Karyes. Apoi mergea și ajuta în ascuns oamenii săraci și bolnavi.

Misteriosul bătrân Vichentie a ajuns într-o zi și la „Panaguda". S-a întins pe pământ în curtea chiliei și a

[23] I Cor. 7, 30.

început să-l întrebe pe Părintele Paisie: „Ai cutare lucru?" Starețul răspundea afirmativ și i-l dădea. De Dumnezeu-insuflatul bătrân Vichentie și-a umplut sacul cu darurile Starețului, după care a plecat. Prin aceasta a cântărit și a probat dragostea Starețului, pe care a aflat-o adevărată și curată.

„Mi-a făcut o deosebită impresie, spunea Starețul, deoarece toate cele pe care mi le-a cerut îmi erau absolut necesare. Mi-a cerut cinci sute de drahme, iar eu i-am dat o mie trei sute. Mi-a mai cerut o lupă cu mâner, o pelerină, alimente, petrol pentru lampă etc. Acest bătrânel ori a ajuns la o măsură duhovnicească înaltă, ori Dumnezeu îl luminează ca să ne pună la încercare și astfel să vedem dacă inima noastră este legată sau nu de ceva material, fie el chiar și absolut necesar."

Starețul spunea: „Dacă ni se cere ceva și ne mâhnim atunci când îl dăm sau când îl pierdem, atunci înseamnă că iubim acel lucru mai mult decât pe Hristos. Trebuie să ne bucurăm atunci când dăm milostenie și să ne mâhnim când primim. Dacă cineva va intra în chilia mea și-mi va lua totul, nu mă voi mâhni. Dar dacă voi vedea pe cineva că hulește pe Hristos sau pe Maica Domnului sau că răstoarnă un iconostas, atunci mă voi jertfi pe mine însumi apărând cele sfinte."

Când a ieșit pentru ultima oară din Sfântul Munte avea în traista sa numai rasa și câteva lucruri pe care urma să le dea de binecuvântare. Dar atunci când a înțeles că nu se va mai întoarce în Sfântul Munte, a poruncit să i se aducă schima și camilafca. Bunuri

materiale, bani, obiecte de preţ nici nu a avut şi nici nu l-a interesat vreodată să dobândească.

Mirenii nu pot înţelege virtutea neagoniselii. Neagoniseala şi fecioria nu sunt porunci ale lui Dumnezeu pentru toţi, ci virtuţi monahale. Monahii le oferă lui Dumnezeu ca jertfă, din mărime de suflet.

Stareţul învăţa prin viaţa sa că monahul nu trebuie să-şi afle mângâierea şi bucuria în lucrurile materiale, ci în Dumnezeu. Dar ca să ajungă cineva la El, este ajutat mult de neagoniseală, de „adevărata avere". De aceea spunea: „Cu cât arunci mai multe (dai milostenie), cu atât zbori mai sus (urci duhovniceşte)." Dobândirea banilor şi a bunurilor materiale era considerată de Stareţ un eşec şi o piedică primejdioasă pentru monah. Dorea ca „monahul să nu trăiască din milostenie, ci să dea milostenie".

Stareţul, eliberat de orice povară materială, a intrat în cinul monahal şi, sărac de cele materiale, a plecat din această viaţă cu vistieria neagoniselii sale. *„Ca să dobândească bogăţia nesfârşită trăia ca un sărac şi fără să aibă ceva stăpânea multe."*[24]

[24] Sfântul Simeon Noul Teolog – *Imnul III.*

6. Nesaţiul de asceză

Mulţi monahi şi mireni îl numeau pe Stareţ ascet pentru izbânzile lui ascetice. El însuşi refuza să fie numit astfel, dar faptele lui îl arătau a fi un mare ascet. Vom însemna aici câteva din nevoinţele lui, o parte descoperite de alţii, iar altele descoperite de el însuşi pentru folosul duhovnicesc al celor ce îi cereau ajutorul. Însă cele mai multe au rămas ascunse şi necunoscute oamenilor, dar cunoscute lui Dumnezeu, Care îi va răsplăti ostenelile lui. Unele dintre ele nu vor fi consemnate, deoarece depăşesc măsurile obişnuite şi nu vor fi înţelese.

Încă din copilărie Stareţul se nevoia cu posturi istovitoare. Ca soldat a continuat să postească aspru în ciuda tuturor greutăţilor şi primejdiilor prin care a trecut.

În Mănăstirea Esfigmenu, organismul lui s-a chinuit puţin la început din pricina posturilor, a ascultărilor ostenitoare şi a lipsei de somn, dar s-a obişnuit repede.

La Stomio lucra din greu şi mânca foarte puţin. Stomacul îi devenise ca al unei păsărele, aşa cum

spunea. O cană de ceai şi puţin posmag îi ajungeau pentru o zi şi o noapte.

La Sinai a trăit o viaţă îngerească, precum unul fără de trup. Slobozit de orice grijă pământească, şi-a supus trupul duhului. Trupul i s-a subţiat, i-a devenit uşor, a dobândit o înfăţişare ascetică, dar totodată avea bărbăţie, nobleţe şi agerime de atlet. În pustiul sinaitic a petrecut într-un an Postul Mare numai cu Sfânta Împărtăşanie, bând puţină apă şi mâncând ceva în fiecare duminică.

La Schitul Ivirului, când a văzut că lângă chilia sa se află un smochin şi un cireş, a spus: „Slavă lui Dumnezeu, îmi ajung acestea ca să trăiesc aici. Omul are nevoie de puţină hrană ca să se întreţină." Acolo, timp de trei luni, s-a hrănit numai cu miezul conurilor de pin. Abia dacă mânca două-trei linguri de miez în fiecare zi. Acestea erau de ajuns pentru un adevărat ascet ca Stareţul Paisie.

Şi în timp ce se bucura nevoindu-se şi gustând din „hrana înfrânării", nevoinţa i-a fost întreruptă de internarea sa în spital şi de operaţia la plămâni. Din cauza ascultării, mânca orice i se dădea, chiar şi carne.

Întorcându-se însă în Sfântul Munte, a început din nou posturile sale istovitoare. Odată a spus unui fiu duhovnicesc de-al său pentru folosul duhovnicesc al aceluia: „Încercam să pun în lucrare cele scrise în cărţi. Rămâneam zile întregi nemâncat şi slăbeam atât de mult, încât nu puteam să-mi târâi picioarele. Nu aveam curaj nici măcar să ies afară din casă, căci mă temeam să nu mă găsească cineva căzut la pământ. Atunci o rugam pe Maica Domnului să-mi dea putere. Mă ţineam de crengi şi mă târam câţiva paşi."

„Cărnurile sale şi le-a jertfit din mărime de suflet pentru dragostea lui Hristos."

Postea mereu până la ceasul al nouălea (ora 15) iar atunci când voia să ajute pe cineva, postea trei zile. Adică însoţea rugăciunea pentru aceia cu jertfa postului. Încerca să petreacă postul Adormirii Maicii Domnului fără să mănânce nimic. Iar aceasta o făcea în cinstea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. În afara posturilor rânduite de Biserică, ţinea şi altele, atunci când se confrunta cu o problemă serioasă legată de un anumit subiect sau de o anume persoană.

Stareţul mânca de obicei mâncare negătită la foc. „Din fericire, spunea Stareţul, gătitul mâncării nu-l am în program." În ultimii ani, atunci când un oarecare monah i-a dus nişte mâncare gătită, Stareţul, din dragoste, a mâncat puţin, după care a spus: „Stomacul vrea din când în când şi mâncare gătită."

Odată a fost întrebat:

– Gheronda, cum de nu vi s-a stricat stomacul de atâtea postiri?

– Stomacul nu se strică din pricina postului. Dar atunci când cineva se mâhneşte, trebuie să mănânce, deoarece atunci fierea se varsă în continuu în stomac şi astfel se distrug pereţii interiori ai stomacului şi doare. În mod firesc fierea trebuie să se verse în stomac numai în timpul digestiei. Fiecare trebuie să mănânce potrivit cu starea în care se află. Poate să se înfrâneze şi să mănânce mai puţin? Să se înfrâneze. Atunci când cineva sporeşte duhovniceşte, mănâncă puţină mâncare şi se simte ca şi cum ar mânca normal, deoarece se hrăneşte duhovniceşte şi puţina hrană îi este suficientă pentru întreţinerea trupului.

Stareţul mânca într-o farfurie mică, în care încăpea foarte puţină mâncare. Se îngrijea să nu afle nimeni cât de mult posteşte. Atunci când mergea undeva, întrerupea postul şi mânca tot ceea ce i se oferea, dacă nu-l vătăma. Odată, pe când se afla la „Cinstita Cruce", a fost chemat de reprezentantul unei mănăstiri la conacul ei de la Karyes pentru a discuta o problemă. La sfârşit a fost invitat la masă. Stareţul a mâncat toată mâncarea, până şi farfuria a şters-o cu pâine. Numai Dumnezeu ştie cât a postit după aceea.

Nu voia să dea celorlalţi nici cea mai mică bănuială că posteşte cu asprime. Singurul lucru pe care nu izbutea să-l ascundă era trupul său scheletic, care îi trăda marile lui postiri. Diavolii îl numeau „ciolănosul", fără să mintă. Într-un sat de lângă Koniţa, unde mersese cu sfintele moaşte ale Sfântului Arsenie, un bătrân i-a spus: „Oase văd aici (sfintele moaşte), oase văd şi dincoace (persoana Stareţului)." Când era mai tânăr, arăta ca o umbră, ca unul fără de trup, scheletic, de parcă n-ar fi avut stomac. Cărnurile sale, aşa cum scrie el însuşi despre Hagi-Gheorghe, le-a jertfit din mărime de suflet pentru dragostea lui Hristos.

Obişnuinţa cea bună a postirii neîncetate l-a ajutat să ajungă la măsuri înalte de asceză, să devină un mare postitor. Spunea: „Mult ajută în asceză obişnuinţa. Dacă se obişnuieşte cineva de tânăr, mai apoi îi vine uşor." Dar cel mai mult îl ajuta stăpânirea de sine". Atunci când, după o postire îndelungată, trupul său se plângea şi cerea mângâiere, Stareţul îi spunea: „Ce vrei? Uite, bea un ceai! Îţi ajunge acesta." Şi bea

o cană de ceai fără posmag sau altă mâncare. Când ameţea din pricina postirii, nu mânca mâncare, ci îşi înşela foamea cu apă şi continua.

Stareţul postea aspru, iar pe deasupra priveghea în fiecare noapte. *„Cu postul, cu privegherea, cereştile daruri luând..."*

La Mănăstirea Esfigmenu dormea aproape o jumătate de oră în decursul a douăzeci şi patru de ore. Iar aceasta o făcea pe podea, pe marmură sau pe cărămizi. Mai târziu, când dormea pe pat de scânduri pentru a nu avea odihnă nici în somn, punea sub aşternut pietre. La Stomio, când cineva a văzut scândura pe care dormea, i-a spus: „Părinte, ai ales o cale foarte grea." Atunci Stareţul i-a răspuns: „Când îţi doreşti mult un lucru, precum eu viaţa ascetică, atunci acel lucru devine plăcut."

Se simţea foarte bine atunci când dormea pe patul său ascetic având ca pernă o buturugă, iar în loc de aşternut, scânduri. Mijlocul lui se înnegrea, dar se bucura pentru că citea la Sfântul Isaac Sirul: *„Înaintea tuturor patimilor stă iubirea de sine. Iar înaintea tuturor virtuţilor, dispreţuirea odihnei"*[25], pentru că *„odihna le hrăneşte şi le face să crească."*[26]

La amiază niciodată nu se odihnea. Mai târziu, când lumea îl ţinea toată ziua şi îl obosea, avea obiceiul să se odihnească trei ore. La miezul nopţii se scula şi începea să se roage cu Rugăciunea lui Iisus. Dar de multe ori dormea trei ore pentru trei zile şi trei nopţi. În timp ce cu postul îşi smerea trupul, cu privegherea îşi curăţea şi îşi subţia mintea.

În timpul nopţii se dăruia cu totul rugăciunii, îşi cheltuia toate puterile. Ajungea până la epuizare din pricina statului în picioare la rugăciunea de toată noaptea şi a nenumăratelor metanii. La bătrâneţe stătea în picioare, dar în strană sau se sprijinea pe un lemn în formă de T, pe care monahii din Sfântul Munte îl folosesc atunci când stau la rugăciune. Alteori se lega cu o funie de tavanul chiliei ca să se roage în picioare, ca un alt prooroc Moise. Atunci când obosea, continua să se roage în genunchi, dând astfel puţină odihnă mult-ostenitului său trup.

Despre priveghere spunea: „Moţăiala îl netrebniceşte pe monah şi nu-l lasă să comunice cu Dumnezeu. Este trebuinţă de neîncetată luptă şi silire de sine. La început trebuie să ne silim puţin pe noi înşine. Va trece pe la noi prima falangă de diavoli, dar va pleca dacă ne vom împotrivi. Să nu priveghem pentru a ne satisface pe noi înşine, căci o putem face pentru un bolnav şi să spunem: «Dumnezeul meu, fă-l sănătos pe robul Tău, ca să Te poată slavoslovi.» Şi astfel săvârşim doxologie. Sau putem spune: «Dumnezeul meu, dă somn oamenilor care nu pot dormi sau suferă sau au nervii zdruncinaţi şi iau medicamente pentru a putea dormi»."

Dar oricât de mult încerca să-şi ascundă nevoinţele, unele dintre ele erau observate de oameni. În ajunul sărbătorilor, închinătorii îl ţineau aproape toată ziua. Cu puţin înainte de apusul soarelui, nişte părinţi din împrejurimi treceau pe la Coliba lui şi-l

[25] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 71*.
[26] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 27*.

luau împreună cu ei la priveghere. Aproape toată noaptea stătea în picioare, iar în zorii zilei se întorcea la chilia sa. Când să se odihnească? De îndată ce se lumina de ziuă, veneau la Coliba lui mulţimi de oameni îndureraţi care voiau să-l vadă. Cum putea să reziste? Unde găsea atâta putere, de vreme ce era bătrân şi bolnav?

Şi pe lângă toate acestea nu-şi încălca rânduiala sa şi nici nu-şi măsura asceza. Osteneală, post, priveghere, alinarea celor îndureraţi, rugăciunea şi împlinirea cu acrivie a datoriilor monahale. O neîncetată silire a firii cu o cugetare şi o voinţă mucenicească.

În timp ce miluia toată zidirea însufleţită şi neînsufleţită şi îl compătimea încă şi pe diavol, era însă neîndurător cu sine însuşi, aşa cum au fost toţi sfinţii. „Vasului său de lut" nu-i arăta nici un fel de îngăduinţă, ci îi dădea mai puţin decât avea nevoie. Pe ceilalţi însă îi sfătuia: „În cele trupeşti să vă îngrijiţi numai de cele absolut necesare, deoarece prisosul este pofta care izgoneşte pe Hristos din inimă şi Îi ia locul, după care rămâne un gol şi o uscăciune."

La început avea acrivie şi stăruinţă în asceză. Dar mai târziu nu a mai avut atât de multă nevoie de ea, deoarece se maturizase deja duhovniceşte, iar asceza îi devenise un mod de viaţă şi putea face pogorământ atunci când era nevoie. „Acum, cât sunteţi tineri, sfătuia Stareţul, nevoiţi-vă, pentru că mai târziu nu veţi putea. Mai demult făceam multă nevoinţă. Acum mă scârbesc de mine însumi. Răcesc chiar şi de la aerul rece ce intră prin gaura cheii."

Recomanda metaniile, deoarece „prin ele ne închinăm cu smerenie lui Dumnezeu, fuge moţăiala şi se porneşte mecanismul. Dispar şi burţile nefireşti lăsând trupului supleţe."

Stareţul spunea: „La trei-patru ore după ce am mâncat, putem face metanii. Când le facem, genunchii să se lipească de umeri, iar capul să atingă podeaua lângă genunchi." Voia ca mâinile să nu se sprijine pe podea cu palmele, ci cu partea exterioară a pumnului. Dar nu era de acord să se vadă pe mâini semnele de la metanii. De aceea sfătuia ca ele să se facă pe un covoraş moale.

Astfel făcea Stareţul metaniile şi-l corecta pe cel care le făcea sprijinindu-se cu palma pe podea. Viteza cu care Stareţul Paisie făcea metaniile, flexibilitatea şi rezistenţa trupului său pricinuiau uimire.

Un monah care a înnoptat în chilia Stareţului auzea lovituri regulate în podea, pricinuite de metaniile făcute de Stareţ şi izbucniri spontane ale inimii sale către Hristos şi Maica Domnului. După aceea se afunda în Rugăciunea lui Iisus. Apoi iarăşi făcea metanii.

Alteori rostea şi psalmi în timp ce făcea metanii. Vara, în timpul nopţilor, ieşea în curtea chiliei sale unde, pe două scânduri bătute în cuie, făcea metanii şi se ruga în genunchi.

Stareţul dădea o mare importanţă binecuvântatei osteneli. Fără osteneală şi nevoinţă nimeni nu s-a sfinţit. Osteneala îl înduioşează pe Dumnezeu. Despre aceasta Stareţul spunea: „Din păcate însă generaţia de astăzi este stăpânită de o lâncezeală, care se

transmite și în viața monahală. Vrem să ne sfințim fără osteneală."[27]

Starețul spunea glumind: „Nu este mai bine să facem priveghere întinși în pat, să luăm și un casetofon și să punem o psalmodie, pe care o vrem? Să facem și un ascet de paie care să se miște cu un motoraș și care să ne facă metaniile și canonul de rugăciune?" Prin aceasta Starețul voia să dojenească mentalitatea contemporană care caută cele ușoare și evită osteneala trupească. Starețul sfătuia: „Să luăm aminte să nu dobândim acest duh care există în lume[28]. Mirenii vor să lucreze puțin sau deloc și să ia mulți bani. Elevii să nu învețe și să ia note bune. Străduiți-vă să vă nevoiți. Viața noastră este osteneală."

Starețul aparține generației acelor oameni pentru care osteneala constituie odihnă, iar suferința desfătare. Se bucura atunci când se ostenea. Avea *„deprinderea de a răbda în dureri"*[29], adică dispoziția de a se osteni până la sfârșitul său. Singur își făcea treburile absolut necesare: repara chilia, cosea buruienile, își tăia lemne cu toporul pentru tot anul, le căra pe umăr și le stivuia. Iar acestea le-a făcut în toată viața sa, în afara ultimilor ani, când nu putea din pricina vizitatorilor.

[27] *„Căci nici o lucrare trupească și duhovnicească nu dă roadă, dacă nu este săvârșită cu durere sau cu osteneală",* Sfântul Grigorie Sinaitul, *„Filocalia 7",* pg. 183.
[28] *„Pentru că lucrul ce se face fără osteneală este dreptatea celor lumești",* Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 16,* pg. 85.
[29] Sfântul Ioan Scărarul, *„Scara",* Cuvântul 26 (A), c.49.

Dacă trebuia să meargă undeva în Sfântul Munte, de obicei mergea pe jos, iar în anii tinereții lui, și desculț pentru mai multă asceză.

Avea o nesfârșită putere, deși era firav la trup. Marea lui lepădare de sine, mărimea de suflet, râvna pentru cele duhovnicești îi întăreau trupul și astfel putea face nevoințe mai mari decât alții mai puternici. Își topea trupul prin asceză. Își istovea toate puterile, dădea lui Hristos până și ultima sa vlagă. Silirea pe care și-o impunea sieși ajungea până la limitele rezistenței sale, iar uneori le depășea, după care cădea istovit. Mâna dreaptă îi paraliza din pricina oboselii, a nenumăratelor rugăciuni făcute cu semnul Sfintei Cruci[30]. Cu toate acestea nu se oprea ca s-o odihnească, ci lua metania în mâna dreaptă și făcea cruce cu mâna stângă[31]. Din aceasta se poate vedea stăruința lui neînduplecată în asceză.

Cuvântul despre asceza Starețului se referă mai ales la ultimii douăzeci de ani ai vieții sale. Înflăcărarea și râvna pe care le-a avut în tinerețile sale, atunci când se afla în deplinătatea puterilor trupești sunt cu neputință de descris în cuvinte.

Dacă avea atâta râvnă și făcea atâta nevoință atunci când „i s-a stricat mecanismul", adică i s-a îmbolnăvit trupul, ce făcea atunci când era tânăr?

[30] Canonul personal al monahilor din Sfântul Munte cuprinde și rostirea Rugăciunii lui Iisus de un anumit număr de ori, făcând la fiecare rugăciune semnul Sfintei Cruci.
[31] Să nu se smintească nimeni de faptul că atunci când îi obosea mâna dreaptă, continua cu stânga, pentru că Starețul semăna cu un războinic care se lupta prin orice mijloc cu armele dreptății de-a dreapta și de-a stânga. Vezi Sfinții Varsanufie și Ioan, Filocalia 11, Răspunsul 437.

Toţi cei care l-au cunoscut când era tânăr mărturisesc că şi numai înfăţişarea lui neobişnuită pricinuia uimire şi teamă. Râvna lui era *„asemenea căldurii cărbunilor aprinşi... Ea se numeşte râvnă, pentru că este cea care mişcă şi face râvnitor şi aprinde şi întăreşte pe om... să dispreţuiască trupul în vremea necazurilor şi a ispitelor înfricoşătoare ce-l întâmpină şi să-şi predea pururea la moarte sufletul său."*[32] „Seara murea şi dimineaţa învia", spunea despre Stareţ Ana Hatzi, o monahie cunoscută lui.

Nevoinţele pe care le-a făcut când era tânăr nu numai că nu le recomanda altora, dar le şi interzicea. Lui însă nu i-a părut rău pentru experienţele pe care le-a făcut asupra sa.

După multe nevoinţe a ajuns să trăiască cu foarte puţină mâncare şi somn, deoarece se hrănea cu harul dumnezeiesc. Spunea: „Unul nu doarme din pricina bucuriei, altul se hrăneşte şi trupeşte şi duhovniceşte." Odată a fost întrebat:

– Cum putea un sfânt să doarmă o oră din douăzeci şi patru ţinându-se de o funie?

– Sfântul simţea odihnă atunci când se ostenea.

Aceasta o trăia şi Stareţul însuşi, căci era hrănit şi sprijinit de harul lui Dumnezeu. Semăna cu un mecanism care lucrează neîncetat cu foarte puţin combustibil.

Stareţul voia ca monahii tineri să se nevoiască: „Viaţa duhovnicească înseamnă nobleţe. Să aveţi nobleţe duhovnicească, să nu fiţi o generaţie «mucegăită». Atunci când intri în mănăstire, trebuie să faci

[32] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 61*.

un salt puternic ca să te prinzi de Hristos, de cer. Nevoinţa trupească ajută atunci când se face cu mărime de suflet. Să nu cedăm uşor, amânând îndatoririle noastre duhovniceşti. Să faci (rugăciune) cât poţi, fie şi puţin, iar apoi să-i mărturiseşti stareţului tău neputinţele tale."

„Aşa cum bolnavul trebuie să mănânce fie că are poftă, fie că nu, deoarece ştie că mâncarea îl va ajuta, tot astfel şi noi, atunci când nu avem dispoziţie pentru cele duhovniceşti, să ne nevoim cu bucurie, ştiind că ne vom folosi. Este trebuinţă de silire şi nu de zorire, stress. Silirea duhovnicească nu este zorire şi de aceea ajută."

Stareţul îndemna la nevoinţe, dar arăta şi primejdiile unei asceze greşite, care hrăneşte mândria şi se preocupă numai de nevoinţele trupeşti neglijând patimile sufleteşti. „Cea mai mare nevoinţă este să dobândim smerenia şi dragostea, care sunt uşor de dobândit chiar şi pentru o copilă. Atunci când cineva îşi înmulţeşte nevoinţele trupeşti, se poate să-şi mărească şi mândria dobândind simţământul fals că este cineva. Dar dacă îşi întoarce cătarea[33] spre mândrie şi loveşte acolo, atunci poate izbuti multe lucruri cu multă uşurinţă. Mai întâi să punem în lucrare smerenia şi dragostea şi numai după aceea privegherea şi postul."

„Monahul, spunea Stareţul, trebuie să dobândească autoritate asupra sa, ca să ştie când trebuie

[33] Cătare – piesă metalică de formă prismatică, montată pe partea de sus a ţevii unei guri de foc şi care, împreună cu înălţătorul, formează dispozitivul de ochire al armei.

să vorbească, când trebuie să mănânce. Atunci nu se vatămă oriunde ar merge și oriunde s-ar afla. Cel care nu are stăpânire de sine seamănă cu boul care găsește de mâncare și nu încetează să mănânce până nu plesnește. Sunt mulți care ușor sunt atrași spre rău și, neavând frână, se rostogolesc la vale nemaiputându-se opri."

Asceza Stareţului era mare, ascunsă și făcută cu mărime de suflet. Nu era seacă și tipiconală. Ea dovedește marea sa dragoste pentru Dumnezeu. Cel care iubește însetează să sufere pentru cel iubit. Stareţul nu a făcut din asceză un scop în sine, ci un mijloc de curăţare și sfinţire. Ea a devenit un mijloc de a ajuta pe oameni și o jertfă bineplăcută lui Dumnezeu. Uneori își jertfea cu discernământ asceza pentru ceva mai înalt. Odată a gustat carne numai și numai din dragoste, ca să îndemne pe un monah bolnav să dezlege la carne pentru sănătatea lui. Dumnezeu însă a făcut ca Stareţul să nu simtă gustul cărnii.

Prin asceză, Stareţul a murit pentru lume. Își usca trupul pentru ca patimile să nu mai dea lăstari. Și-a curăţat sufletul și trupul devenind astfel vas binemirositor al harului.

7. Iubitor de osteneală

Încă de mic copil Stareţului i-a plăcut munca. Îi ajuta pe părinţii lui la munca câmpului. Era neobosit și avea mult spor la lucru. Secera singur pogoane întregi și, pentru a-și da curaj, intra în mijlocul lanului și făcea cu secera o cărare ca să rămână două lanuri de grâu mai mici.

Mai târziu, când a devenit tâmplar, lucra mult, deoarece își iubea meseria. Lucra cu simţire și bună dispoziţie, din toată inima sa. Unea cu munca lucrarea duhovnicească și iubirea de aproapele. În timp ce lucra, cânta și se ruga. Dădea milostenie din banii pe care-i câștiga sau lucra pentru săraci fără plată.

Ca monah își împlinea ascultările cu acrivie și sârguinţă, iar pe lângă aceasta, mânat de mărimea de suflet, ajuta acolo unde era nevoie.

La Stomio, atunci când rămânea timp de la lucrările de reparaţii, făcea icoane și le dădea de binecuvântare. Lipea icoane de hârtie pe lemn, iar în loc de ramă lipea conuri de pin. De atunci a început să facă icoane ștanţate, iar mai târziu le-a desăvârșit. Avea un strung cu pedală și făcea diferite obiecte, printre care minunate litiere de lemn.

Koniţa

Koniţa

Stomio

Sinai

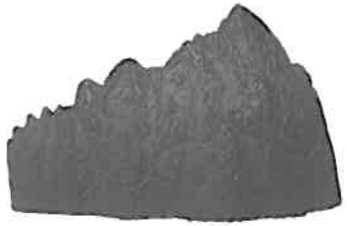
Katunakia

Schitul Iviron

Panaguda

Panaguda

La rucodeliile călugăreşti Stareţul era îndemânatic şi neîntrecut. Dar şi la lucrările grele din mănăstire era neobosit şi foarte priceput. Monahii care l-au cunoscut mărturisesc că „tăia lemne mai repede decât tăietorii de lemne, rindeluia tot atât de repede ca şi cu o rindea electrică, lucra cât zece oameni."

Nu-i plăcea scrupulozitatea şi încetineala la lucru, pentru că *„bărbatul molâu este urgisit"*[34]. Voia ca monahul să lucreze puţin şi să facă multă lucrare duhovnicească. Munca multă îl face pe monah să uite de Dumnezeu, precum evreii în Egipt. Dar spunea: „Când lucrezi, să lucrezi."

La Muntele Sinai făcea iconiţe sculptate, cu proorocul Moise primind Decalogul.

La Schitul Ivirului sculpta mai ales cruci de gât şi cruci pentru agheasmă. Una dintre acestea avea şaisprezece chipuri sculptate, la care se distingeau toate amănuntele, până şi unghiile de la degete.

Stareţul nu a mers la un meşter să înveţe sculptura, ci a fost un autodidact. Singur s-a instruit şi a devenit un sculptor desăvârşit. Lucrul mâinilor sale, pe lângă desăvârşirea artistică, avea şi un deosebit har, deoarece era făcut cu evlavie şi rugăciune.

Despre sculptură, Stareţul spunea: „Chipurile Celui Răstignit şi ale celorlalte persoane să fie ca cele fireşti, dar mai ascetice pentru a arăta duhovnicescul. Hristos să nu aibă burtă, cu atât mai mult cu cât sus pe Cruce era flămând."

„Dacă te gândeşti, spunea Stareţul, cum să-ţi iconomiseşti lemnul pentru sculptură, aceasta nu este

[34] Pilde 12, 8.

rugăciune. Dacă însă te gândeşti la chipul lui Hristos, că va căpăta o expresie frumoasă, aceasta este rugăciune."

La Katunakia sculpta iconiţe cu Răstignirea, care aveau chipul Mântuitorului, al Maicii Domnului şi al Sfântului Ioan Evanghelistul. Făcea şi cuţite pentru tăiat hârtia din lemn de dafin. Scria pe ele citate din Sfânta Scriptură şi le dădea de binecuvântare.

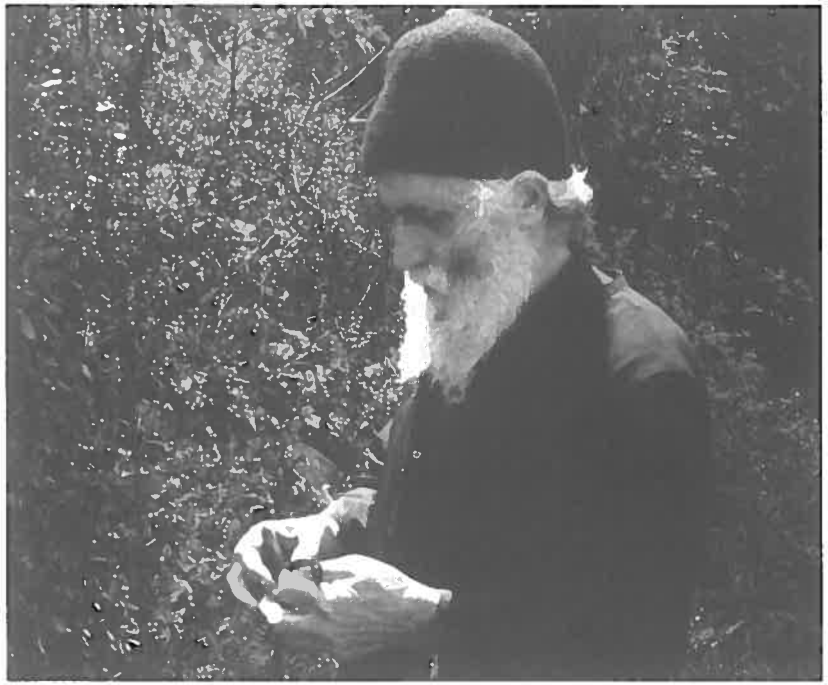
La „Cinstita Cruce" făcea mai ales iconiţe ştanţate. Le lăsa în faţa porţii de la intrare, iar închinătorii luau câte voiau. Avea diferite ştanţe: Maica Domnului – „Dulcea sărutare", Mântuitorul răstignit, Sfânta Eufimia, Sfântul Arsenie Capadocianul, Sfântul Munte, Muntele Sinai, Sfânta Cruce cu suliţa şi cu buretele pentru paftalele centurilor călugăreşti. Cel mai greu era să sculpteze ştanţele. Pe o bucată de oţel pe care o tăia ovală sau dreptunghiulară, sculpta negativul icoanei lovind cu ciocanul în nişte dălţiţe făcute de el însuşi. Căuta în pădure copaci potriviţi pentru sculptură, îi tăia, îi căra pe umeri de departe şi după ce se uscau, îi tăia felii cu fierăstrăul şi apoi le şlefuia. În continuare, încălzind ştanţele în foc, le punea pe lemnul dinainte pregătit, iar apoi le strângea cu o presă manuală. Chipurile care se întipăreau pe lemn primeau o înfăţişare plăcută. Învăţa şi pe alţi părinţi acest lucru de mână şi chiar le dădea ştanţe gata făcute.

La „Panaguda" sculpta iconiţe cu Maica Domnului – „Dulcea sărutare" şi le dăruia oamenilor care aveau probleme deosebite. Erau atât de reuşite, încât păreau a fi vii, de parcă ar fi avut duh.

Făcea de asemenea şi sculpturi în relief cu Sfântul Munte. Cu ajutorul presei făcea iconiţe de o rară frumuseţe. Presa pe o bucată de hârtie ştanţa cu chipul Mântuitorului sau al Maicii Domnului împreună cu flori sălbatice.

Odată, văzând pe un ucenic de-al său că împletea metanii, a învăţat şi el, iar de atunci a început să împletească mereu, chiar şi când vorbea cu oamenii. Iar aceste metanii le dădea de binecuvântare. Dar cum aveau să ajungă pentru atâţia oameni? De aceea cumpăra metanii de la pustnicii săraci şi le dădea şi pe acelea de binecuvântare. Îi dădeau şi alţi călugări metanii ca să le dăruiască închinătorilor, dar el prefera să dea din osteneala sa, căci considera că aceasta are valoare. Suferinţa pricinuită de hernie, slăbirea puterilor trupeşti, precum şi creşterea numărului de închinători au făcut ca împletitul metaniilor să fie rucodelia lui principală în ultimii ani. Jertfea multe ore din zi pentru închinătorii care se înmulţeau tot mai mult şi deşi era absorbit de discuţie, în acelaşi timp mâinile lui împleteau mecanic şi repede metanii.

Rucodelia este izgonitoarea acediei şi-l ajută pe monah să rămână în linişte. Stareţul însă nu avea nevoie de astfel de mijloace ajutătoare pentru a rămâne în pustie. Fireşte, lucra pentru a nu mânca pâine în zadar, deşi nevoile lui personale erau foarte mici. De aceea foarte rar vindea rucodelie. Rucodelia pentru care el însuşi se ostenea era o dovadă a marii lui dragoste, deoarece voia să dăruiască ceva fiecăruia. O împărţea spre slava Maicii Domnului dând astfel bucurie şi mângâiere oamenilor, care considerau o mare binecuvântare să aibă ceva făcut de mâinile lui.

Stareţul împletind metanii.

Pentru ca rucodelia monahilor să aibă binecuvântare, trebuie să se facă cu rugăciune şi fără grabă. Spunea: „Când facem rucodelie cu rugăciune şi pace sufletească, atunci starea noastră duhovnicească se transmite, se întipăreşte în rucodelie, iar lumea o ia şi primeşte binecuvântare. Odată am făcut o icoană şi fiindcă mâna mi se obişnuise, rosteam rugăciunea neîncetat, fără ca mintea să-mi fie atrasă spre lucru şi astfel icoana singură s-a închipuit. Când am terminat-o, am strâns-o la piept şi am rămas astfel vreo două-trei ore... Când ajungem la o stare duhovnicească bună şi există această revărsare de dragoste pentru Hristos, atunci şi ascultarea devine rugăciune.

Altădată am primit o comandă să fac trei iconiţe cu Sfântul Dimitrie. Aveam un răgaz de şase luni. Trecuseră cinci luni şi mai aveam de făcut o iconiţă. Dar aceasta nu am reuşit-o, fiindcă fusesem cuprins de nelinişte din pricina lipsei de timp. Nu mi-a plăcut şi de aceea am dat-o de binecuvântare." Pentru Stareţ era de neconceput să se facă lucru de mână sau alte lucrări fără rugăciune.

Odată un monah l-a întrebat:

– Gheronda, ce să fac acum, când îmi repar chilia?

– Mâinile să lucreze, iar mintea să fie la Dumnezeu prin rugăciune.

Stareţul sfătuia ca sculptura să fie simplă, să nu se facă scene complicate şi astfel să primească multe comenzi. Dacă este cu putinţă, să se limiteze la o singură scenă, dar să se lucreze cât se poate de bine, astfel încât mintea să se poată ruga neräspândit.

Spunea de asemenea: „Mai bine să-şi vândă cineva rucodelia sa ieftin şi să nu facă milostenie, decât să o dea scump şi să facă milostenie."

Stareţul insista mult ca pictorii să facă icoane bune, deoarece considera că „o icoană este o predică veşnică în timp ce predica rostită cu gura ţine puţin. Privim, de pildă, la o icoană a Maicii Domnului şi primim mângâiere. Desigur, dacă icoana nu este bună, are un chip sălbatic, o privire înfricoşătoare etc., ea face o predică păgubitoare. Odată cineva mi-a spus: «Îngenunchez înaintea icoanei lui Hristos şi vreau să-mi deschid inima, dar văd chipul Lui ca al unui soldat german care mă priveşte cu sălbăticie şi mă cuprind fiorii.»

Icoana face minuni atunci când atrage asupra ei harul sfântului pictat pe ea. Ceea ce iubeşte cineva, aceea se reflectă pe icoană. De obicei, ne pictăm pe noi înşine. O oarecare pictoriţă îşi iubea mult sora şi când a pictat icoana unei sfinte, chipul acesteia semăna cu cel al surorii. Tot ceea ce facem din toată inima pentru Dumnezeu dobândeşte har. Starea sufletească a cuiva se reflectă în rucodelia sa. Dacă are evlavie, lucrul său de mână va fi adăpat cu evlavie. Dacă însă acela are nelinişte, rucodelia lui va primi o înrâurire demonică ce se transmite."

Stareţul sfătuia ca lucrul de mână să se facă cu evlavie şi bună rânduială, deşi îl vedea ca pe un mijloc ajutător şi nu ca un scop în sine. Spunea: „Noi, monahii, nu avem drept scop să devenim cântăreţi buni sau nişte buni meşteşugari, ci monahi adevăraţi, îngeri. Astfel se binecuvintează şi lucrul tău de mână, iar închinătorii care îl vor lua se vor binecuvânta. Pentru acest motiv ei preferă lucrul de mână făcut în mănăstiri."

8. Mireasma evlaviei

Un ascet zăvorât auzea multe despre Starețul Paisie. Odată l-a vizitat și după ce au discutat destulă vreme, acela s-a încredințat că Starețul era un om cu o deosebită evlavie. Într-adevăr, avea o rară evlavie pe care o învățase de la părinții lui, mai ales de la mama lui.

Mai târziu, în Mănăstirea Esfigmenu a primit folos duhovnicesc de la mulți părinți și mai ales de la un oarecare ieromonah, despre care Starețul spunea: „Noi nu putem ajunge la evlavia părintelui..., este cu neputință. Liturghisea în fiecare zi și se nevoia foarte mult. Vreme de șase luni se hrănea zilnic numai cu o prescură mică și cu roșii uscate la soare." Acest liturghisitor evlavios, precum și ceilalți preoți ai mănăstirii, atunci când liturghiseau în paraclise, îl preferau la strană pe tânărul rasofor Averchie, viitorul Stareț Paisie.

Starețul a avut evlavia sădită în suflet, dar a și cultivat-o mult. Accentua mult asupra ei, atât de mult, încât a ajuns să spună: „Evlavia este cea mai importantă virtute, deoarece ea atrage harul lui Dumnezeu."

Evlavia, potrivit învățăturii Starețului, este frica lui Dumnezeu, sensibilitatea duhovnicească. Omul evlavios simte intens prezența lui Dumnezeu și se poartă cu atenție și sfială.

Starețul voia ca evlavia să izvorască dinlăuntru. De gesticulările exterioare, lipsite de trăire, Starețul se scârbea. Referindu-se la o obște care avea rânduială și disciplină în viața liturgică, Starețul spunea: „Dacă aceasta izvorăște dinlăuntrul lor, atunci mă plec în fața lor." El însuși se mișca având evlavie, dar liber de orice fel de șabloane tipiconale. Dacă un lucru nu-l simțea, nu-l făcea. Făcea deosebire între evlavie și pietism[35]. Starețul evita chiar și să rostească acest cuvânt. Spunea că evlavia este tămâia, iar pietismul parfumul.

Evlavia sa începea de la lucrurile mici și neînsemnate și ajungea până la cele esențiale și duhovnicești. Spunea: „Există primejdia ca disprețuirea celor mici să înainteze și la cele mai mari și mai sfinte. Și fără să-și dea seama, îndreptățindu-se pe sine și spunând că «aceasta nu-i nimic», «cealaltă nu contează», să ajungă – ferească Dumnezeu! – la disprețuirea cu desăvârșire a celor dumnezeiești, devenind astfel lipsit de evlavie, nerușinat și ateu.

Evlavia Starețului se distingea prin felul cum se ruga, cum se închina la icoane, cum lua anafură și agheasmă, cum se împărtășea, cum ținea icoana la procesiune, cum cânta și cum își împodobea biseri-

---

[35] Starețul înțelegea prin pietism evlavia exterioară, tipiconală.

cuţa chiliei sale. Lua aminte chiar şi la amănunte. Dar toate acestea nu erau scolasticism, nici formalism, ci erau purtarea lui firească înaintea lui Dumnezeu, care nu îi era impusă de nici un tipic bisericesc, ci de dispoziţia lui lăuntrică. Stareţul considera un loc sfânt nu numai bisericuţa lui, ci şi întreaga sa Colibă. Chilia în care se ruga, o avea ca pe o bisericuţă. Acolo avea un iconostas cu multe icoane, în faţa cărora avea o candelă nestinsă, tămâia şi aprindea multe lumânări. Îşi făcuse patul său ca un mormânt şi spunea: „Acesta este «altarul» chiliei mele." Icoanele şi cărţile sfinte le avea aşezate numai la căpătâi. Tot acolo avea şi o icoană roasă şi decolorată. Odată un frate l-a întrebat din care pricină acea icoană a ajuns aşa. Şi cu toate că la început Stareţul a încercat să evite răspunsul, în cele din urmă fratele a înţeles că pricina erau sărutările şi lacrimile lui. „Pot să petrec astfel o priveghere de toată noaptea", a mărturisit Stareţul cu umilinţă. El se mişca cu evlavie şi în celelalte locuri ale Colibei lui: la atelier, unde făcea iconiţele, la arhondaric, unde cu harul lui Dumnezeu renăştea suflete, în balcon, chiar şi în curte. Considera o lipsă de evlavie să aibă în interiorul chiliei toaleta. Aceasta se găsea la o distanţă destul de mare de Colibă. Nu numai pentru asceză făcuse aceasta, ci mai ales din evlavie.

Odată, la „Cinstita Cruce", pe când Stareţul lipsea, părinţii Mănăstirii Stavronikita, mişcaţi fiind de dragoste, pentru a-l uşura pe Stareţ, i-au făcut o toaletă în afara Colibei, dar lipită de ea. Însă Stareţul nu a folosit-o niciodată.

În ultimii ani, când starea sănătăţii lui se înrăutăţise şi era nevoit ca în timpul nopţii să iasă de multe ori afară prin frig, ploaie, zăpadă, fiii lui duhovniceşti au insistat să-i facă, pentru a-l proteja, o toaletă în capătul balconului. Dar el nu a primit. „În partea aceea s-a arătat Maica Domnului, le-a spus Stareţul. Cum să fac eu acum toaletă acolo?"

Aşa cum îngerii în cer zi şi noapte Îl adoră cu multă evlavie pe Dumnezeu, tot astfel şi viaţa Stareţului era pătrunsă de o profundă evlavie. Iar aceasta se vede din legătura sa cu cele sfinte, pe care le simţea ca fiind vii, şi cu Dumnezeu.

Odată, când a mers la o chilie vecină, suferea din pricina herniei. Stareţul acelei chilii l-a rugat să se întindă puţin ca să se odihnească, dar el nu a primit. Putea să se întindă numai pe partea stângă, dar atunci ar fi avut picioarele în dreptul icoanelor, lucru pe care îl considera lipsit de evlavie.

Atunci când voia să intre în Sfântul Altar, făcea metanie până la pământ, îşi scotea fesul, săruta crucea şi intra prin uşa diaconească. La chinonic, când urma să se împărtăşească, se închina la icoane făcând metanii mari. Pentru o perioadă de timp a avut rânduială să nu mănânce nimic înainte de Sfânta Împărtăşanie, timp de treizeci şi trei de ore.

Din nemăsurata evlavie pe care o avea faţă de Taina Preoţiei, nu a primit să fie hirotonit, deşi, aşa cum el însuşi a mărturisit, „de trei ori am primit înştiinţare de la Dumnezeu ca să devin preot"[36].

---

[36] Mai degrabă nu a fost poruncă, ci posibilitate de a deveni preot, căci atunci când a fost întrebat despre aceasta, Stareţul a răspuns: „Hristos ne dă daruri. Oare trebuie să le primim pe toate?"

Stareţul considera evlavia ca fiind virtutea principală a creştinului. El credea, potrivit asprelor sale criterii, că evlavia este absolut necesară, dar şi greu de găsit. Pentru Stareţ ea cântărea mai mult decât multe alte virtuţi. O avea ca pe un criteriu de judecată. Când un creştin evlavios scria, spunea sau făcea ceva şi era judecat de alţii, Stareţul, înainte de a-şi pronunţa părerea sa clară, îi dădea aceluia circumstanţe atenuante spunând: „Este un om evlavios, nu cred să fi făcut un astfel de lucru." Stareţul credea că evlavia îl păzeşte pe om de greşeli, de înşelări şi căderi în păcat, potrivit cuvântului: *„calea celor evlavioşi o păzeşte Domnul"*[37].

În toate nevoinţele creştinului, dar mai ales ale monahului, pentru Stareţ evlavia ocupa locul principal.

Îi sfătuia pe monahi să se străduiască să o dobândească. Spunea: „Mai ales tânărul monah trebuie să fie tot numai evlavie. La aceasta îl ajută să aibă întotdeauna deschis Everghetinosul (să citească adesea) şi să stea în preajma altor călugări evlavioşi."

Odată un monah tânăr l-a întrebat pe Stareţ la ce anume să ia aminte mai mult, iar el i-a răspuns: „Să iei aminte la evlavie şi la tine însuţi." Altădată un episcop rus l-a întrebat pe Stareţ pe cine să hirotonească preoţi, deoarece erau mulţi candidaţi. Stareţul i-a răspuns: „Pe cei evlavioşi şi curaţi." Nu a spus pe cei cultivaţi, pe cei cu voce bună, pe cei energici.

De asemenea, în psalmodie şi în pictură, pentru Stareţ mai mult conta evlavia şi mai puţin tehnica.

---

[37] Pilde 2, 8.

Darul discernământului pe care îl avea îl ajuta să-şi dea seama dacă un cântăreţ are evlavie sau o icoană a fost pictată cu evlavie. Spunea: „Dacă vei lua aminte la noima troparelor, vei simţi o schimbare înlăuntrul tău şi vei cânta cu evlavie. Dacă vei cânta cu evlavie, chiar şi o greşeală să faci, atunci când cânţi, te îndulceşti duhovniceşte. Dar dacă iei aminte numai la tehnică, adică urmăreşti fiecare notă şi cânţi fără evlavie, vei deveni ca un oarecare cântăreţ laic, care cânta «Binecuvintează suflete al meu pe Domnul» şi se auzea de parcă un fierar lovea o nicovală. Ascultam psalmul mergând într-o maşină, dar nu mă odihnea, aşa că i-am spus şoferului: «Închide casetofonul!» Atunci când cineva nu cântă din inimă, este ca şi cum te-ar izgoni din biserică. Un canon spune că cei care scot strigăte fără de rânduială atunci când cântă la dumnezeieştile slujbe să fie pedepsiţi, pentru că alungă oamenii din biserică."

Despre pictarea sfintelor icoane spunea: „Să pictăm icoana cu evlavie, ca şi când am vrea s-o dăruim lui Hristos. Oare nouă ne-ar plăcea să ni se dea o fotografie cu chipul nostru schimbat? Nu este corect ca Maica Domnului să fie pictată ca Sfânta Ana şi să nu i se vadă frumuseţea trupească, pentru că nu a existat femeie mai frumoasă la trup şi la suflet ca Maica Domnului. Cu harul pe care îl avea schimba mult sufletele oamenilor."

Spunea despre icoana „Dulcea-sărutare" de la Mănăstirea Filoteu că „din punct de vedere tehnic are nedesăvârşiri, deoarece picioarele lui Hristos sunt ca două pene de despicat lemne, dar este făcătoare de

minuni și are atâta har și dulceață, pentru că Dumnezeu a răsplătit evlavia pictorului."

Și în timp ce „la omul evlavios vine harul lui Dumnezeu și-i înfrumusețează sufletul", cu tristețe constata că oamenii de astăzi nu mai iau aminte la aceasta. Spunea Starețul: „Cel care nu are evlavie și disprețuiește cele sfinte este părăsit de harul dumnezeiesc și este luat în stăpânire de diavol. Harul dumnezeiesc nu se apropie de omul care nu are evlavie, ci se sălășluiește în cei care îl cinstesc (adică harul)."

Ca pilde de lipsă de evlavie dădea jertfa lui Cain și pe cea a fiilor lui Eli din Vechiul Testament. Disprețul lor L-a mâniat pe Dumnezeu și au fost pedepsiți. Starețul considera o lipsă de evlavie faptul de a pune cineva icoane, cărți bisericești, anafură sau alte lucruri sfinte în strană, cu atât mai mult pe scaun sau pe pat. Numai la căpătâiul patului îngăduia să fie puse. Iconițele pe care le dădea de binecuvântare, spunea că trebuie puse în buzunarul de la piept.

Odată cineva i-a spus despre un creștin căruia i se strâmbase capul. Atunci a înțeles din iluminarea dumnezeiască faptul că acela pătimise aceasta din lucrarea diavolească, deoarece pusese în buzunarul din spate de la pantaloni crucea care avea o părticică din Lemnul Sfintei Cruci și care îi fusese dăruită de el. Starețul interzicea tuturor celor care nu duceau o viață creștinească să poarte la ei părticică din Lemnul Sfintei Cruci. Odată a povestit că un oarecare creștin s-a îndrăcit pentru că în ziua în care se împărtășise, a scuipat într-un loc necurat. Același lucru l-a pătimit și o femeie atunci când a vărsat agheasma la chiuvetă.

Un tânăr care se logodise de curând a mers la un vrăjitor, iar acela i-a spus să urineze pe verighete. El l-a ascultat și s-a îndrăcit, deoarece verighetele sunt sfințite. Starețul a povestit și alte întâmplări asemănătoare pentru a arăta că unii, din lipsă de evlavie și atenție, au fost părăsiți de harul lui Dumnezeu și s-au îndrăcit.

Nu considera un lucru corect ca Sfinții Părinți să fie numiți simplu Vasile, Grigorie etc., fără cuvântul «sfântul» în față. „Aici vorbim despre părintele cutare și îl numim «părinte», iar Sfinții Părinți să fie numiți astfel?"

Nu voia să oferim lui Dumnezeu ceară amestecată, ulei de semințe sau de calitate proastă, ci „să dăruim lui Dumnezeu lucrurile cele mai bune pentru slujba dumnezeiască. De asemenea, să dăruim lui Dumnezeu puterile noastre, rugăciunea curată, iar nu căscăturile." Considera o mare lipsă de evlavie să se săvârșească Sfânta Liturghie cu prescuri puțin mucegăite. „Hristos ne dă Trupul și Sângele Său, iar noi să-I dăm prescuri mucegăite?" Era gata să meargă kilometri întregi pentru a aduce prescuri pentru Sfânta Liturghie. Le apuca de partea de jos și lua aminte să nu atingă pecetea.

Starețul încerca să-L mulțumească și să-L odihnească pe Acela pe Care Îl iubea. Din marea lui dragoste Îi dăruia lui Dumnezeu tot ce era mai bun și se purta față de El cu multă delicatețe, sensibilitate duhovnicească și evlavie, iar Dumnezeu îi dădea din belșug harul Său.

9. „Iubit-a dreptatea"

Drept, potrivit Sfintei Scripturi, este cel care ţine toate poruncile şi place lui Dumnezeu, adică Sfântul. Dreptatea este însuşirea comună tuturor sfinţilor*.

În exprimarea de astăzi, drept este cel corect în relaţiile sale cu oamenii. Cu acest înţeles folosea Stareţul acest cuvânt. Numea dreptate omenească atunci când cineva nu nedreptăţeşte pe aproapele şi dreptate dumnezeiască atunci când creştinul rabdă nedreptăţile întru cunoştinţă şi cu mulţumire. Potrivit spuselor Stareţului, „dreptate dumnezeiască este să faci ceea ce îl odihneşte pe celălalt." Adică să-ţi jertfeşti voia, odihna, dreptatea ta pentru a-l ajuta şi odihni pe aproapele. „Dreptatea dumnezeiască, spunea Stareţul, este să simtă omul greutăţile celorlalţi ca pe ale sale. Să spunem că urcăm cu cineva o pantă, fiecare cu câte o traistă în spate. Omul duhovnicesc ia şi traista celuilalt, ca să-l odihnească, dar datorită sensibilităţii lui spune că asta îl ajută. Totul este să ne punem în situaţia celuilalt, să-l înţelegem. Atunci ne înrudim cu Hristos."

Stareţul sfătuia: „Să aruncaţi logica şi dreptatea omenească şi să căutaţi dreptatea dumnezeiască. Unii, chiar şi oamenii duhovniceşti, fac o nouă Evanghelie, una diferită, potrivit căreia creştinul să nu mai fie nevoit să se înjosească. Dimpotrivă, monahul trebuie să se bucure atunci când este nedreptăţit. Nu are nici un drept, deoarece păşeşte pe urmele lui Hristos Cel nedreptăţit. Un mirean însă are şi multă neştiinţă, dar şi multe drepturi. Dacă mai-marele său îl ceartă, va merge la tribunal. Monahul, oricât de nedreptăţit ar fi, chiar de l-ar şi insulta, nu are nici un drept să se apere. Dumnezeu iconomiseşte astfel lucrurile ca să ispăşim vreun păcat sau să câştigăm vreun franc. Când suntem nedreptăţiţi şi mergem să ne căutăm dreptatea, atunci nu lăsăm nimic în contul nostru din bancă." Dar Stareţul credea că cel care rabdă cu mulţumire nedreptăţile este răsplătit de către Dumnezeu Cel drept şi în această viaţă cu daruri duhovniceşti, chiar şi cu bunuri pământeşti, potrivit cu starea lui duhovnicească.

În epistola sa din 25 februarie 1971 Stareţul scria: „Odată am văzut cum lucrează marea dreptate a lui Dumnezeu, care nu are margini. Un suflet care fusese nedreptăţit şi care slujea dezinteresat unor oameni păcătoşi, după o lună de răbdare a ajuns la contemplaţie duhovnicească şi trăia tainele lui Dumnezeu."

Odată Stareţul l-a sfătuit pe un monah care se certase cu un frate: „Spune-i fratelui că are dreptate. Dacă ai şti câţi s-au dus în iad cu dreptatea lor! Dreptatea îl nedreptăţeşte pe monah." (Adică se păgubeşte duhovniceşte, atunci când încearcă să-şi

afle dreptatea). Cu toate acestea, unor începători le spunea: „La început, când cineva nu a ajuns la măsura de a primi nedreptățile, în neînțelegeri ajută mult explicațiile reciproce.”

Starețul spunea despre nedreptate: „Pentru orfani, pentru bolnavi, pentru bătrâni, pentru toate există fundații, dar pentru sărmana nedreptate nu s-a făcut nici o fundație. Fiecare îl ia pe cel nedreptățit și-l aruncă în spatele celuilalt, deoarece îl consideră împovărător și urât. Și totuși cel nedreptățit este atât de dulce, ca nimic altceva. Cele mai frumoase clipe pe care le-am trăit au fost atunci când am fost nedreptățit. Cel care primește nedreptatea Îl primește în inima sa pe Hristos Cel nedreptățit. Certurile se fac deoarece fiecare își ia mai mult drept decât i se cuvine. Numai dacă s-ar găsi cineva cu multă dragoste, ar putea aduna nedreptatea pentru sine și ar lăsa celorlalți dreptatea. Numai Hristos a primit toată nedreptatea ridicând Crucea pentru noi.”

Această dreptate dumnezeiască a împlinit-o și Starețul în toată viața sa. Nu numai că primea cu bucurie nedreptățile, dar avea și sensibilitatea să se poarte cu bunătate, astfel încât să nu-i jignească și rănească pe cei care îl nedreptățeau. Îi considera binefăcători, se ruga pentru ei și le mai trimitea și daruri. Spunea: „De multe ori credem că ne nedreptățesc, însă nedreptățile sunt de fapt binefaceri. Nimeni nu ne poate nedreptăți, dacă nu ne nedreptățim noi înșine. Și ne nedreptățim atunci când nu trăim duhovnicește. Iar duhovnicește trăim atunci când ținem poruncile.”

Starețul nu se îndestula numai cu dreptatea dumnezeiască, ci lua aminte cu stăruință să nu *„se facă părtaș la păcatele altora”*[38]. Adică nu primea ceva contrar dreptății dumnezeiești. În perioada când a stat la Mănăstirea Stomio, o oarecare femeie bogată închiriase casa sa unei familii sărace, care însă nu avea de unde să-i plătească chiria. Aceea voia să-i dea în judecată, iar banii pe care i-ar fi luat de la acea familie pe chirie, voia să-i dea la mănăstire. Dar Părintele Paisie, deși avea nevoie pentru mănăstire, a refuzat spunându-i: „Astfel de bani, pe care să-i iei de la o mănăstire (familie săracă) și să-i dai la altă mănăstire, eu nu primesc.”

Angaja lucrători fără a se tocmi mai dinainte. Dar nimeni dintre ei nu s-a plâns vreodată, deoarece Starețul le dădea dreptul lor, iar pe deasupra și câte o binecuvântare.

Atât de mult a iubit și a împlinit dreptatea dumnezeiască, încât prefera să fie nedreptățit și chiar să meargă în iad, decât să nedreptățească vreun om.

Odată i s-a întâmplat ceva mai presus de fire, așa cum spune într-o epistolă de-a sa din 4 aprilie 1966: „Într-o vreme îl rugam pe Dumnezeu să mă trimită în iad, mai întâi pentru că nu sunt și nu am fost vrednic vreodată să văd preasfânta Lui Față, apoi ca să-i învrednicească de Împărăția Sa pe toți cei pe care i-am mâhnit, i-am nedreptățit și i-am judecat în toată viața mea ca un om neputincios ce sunt. Iar Bunul Dumnezeu a îngăduit să sufăr timp de o săptămână puțin din durerile iadului. Însă nu am putut răbda. Când îmi aduc aminte de acele zile mă cutremur. De

[38] I Tim. 5, 22.

aceea este mai bine să nu se fi născut acel om care va merge în iad."

Iar altădată se ruga lui Dumnezeu pentru nedreptățile făcute întru neștiință: „Dumnezeul meu, miluiește pe toți cei pe care i-am judecat, iar dacă am făcut vreo milostenie dă-o celor pe care i-am nedreptățit."

Dar Starețul s-a dovedit a fi drept și în înțelesul evanghelic, deoarece de mic s-a dăruit cu râvnă și acrivie respectării poruncilor.

Dreptatea pe care a împlinit-o în toată viața lui i s-a făcut acoperământ și pavăză în ispite și primejdii. Mai ales atunci când era militar și mergea în misiuni de luptă primejdioase, ea îl apăra mai mult decât Lemnul Sfintei Cruci, deoarece *„Domnul întărește pe cei drepți"*[39] și *„îmi va răsplăti mie Domnul după dreptatea mea"*[40]. Tot ea l-a păzit nevătămat de nenumăratele atacuri și curse diavolești. Cineva a văzut odată pe diavolul umblând cu o funie prin curtea Colibei Starețului și bombănind: „Oare nu-l voi prinde odată?"

Dacă nu împlinim dreptatea dumnezeiască nu putem avea sporire în viața duhovnicească și nici nu va fi auzită rugăciunea noastră. „Atâtea rugăciuni se fac!", spunea Starețul. „Ar fi trebuit să se schimbe întreaga lume, dar fiindcă nu există dreptate, ele nu sunt auzite." În timp ce ar ajunge rugăciunea unui singur drept să-L înduplece pe Dumnezeu pentru întreg poporul[41].

---

[39] Ps. 36, 17.
[40] Ps. 17, 23.
[41] Ier. 5, 1 și Iez. 14, 14.

10. Mărimea de suflet

Mărimea de suflet, potrivit învățăturii Starețului, „este esența binemirositoare a bunătății, dragostea curată a omului smerit. Inima unuia ca acesta este plină de multă recunoștință față de Dumnezeu și de semenii lui. Datorită sensibilității duhovnicești pe care o are, se străduiește să răsplătească chiar și cea mai mică facere de bine primită de la ceilalți." Tot ce se face în afara datoriei și obligației, fără să fie cerut, din dragoste dezinteresată se numește mărime de suflet.

Toate faptele Starețului sunt caracterizate de această virtute. De la simplul ajutor oferit cuiva, până la jertfirea de sine în război pentru a nu se primejdui și a muri alții și în continuare, în viața monahală, cu nevoințele sale făcute cu mărime de suflet, care întreceau puterile sale. Starețul era mișcat sufletește atunci când vedea mărime de suflet. „Copiii cu mărime de suflet iau aminte cum să-i odihnească și să-i mulțumească pe părinții lor. Noi, monahii, trebuie să știm ceea ce-l odihnește pe Stareț și să o facem înainte de a ne-o spune. Să aveți mărime de suflet și să nu exploatați bunătatea celorlalți. Cel mărinimos

este bombardat cu binecuvântări, în timp ce cârtitorul naşte ticăloşie. Inima nu se curăţă cu detergent, ci cu mărime de suflet. Să nu lăsăm pe celălalt să se ostenească în ascultarea sa, dacă noi am terminat-o pe a noastră. Să ne jertfim! O femeie spunea: «De vreme ce Hristos a fost amărât şi L-am amărât şi eu, nu vreau să am bucurie.» Şi dacă aţi şti ce bucurie avea! Le spunea celorlalţi să se roage să nu aibă bucurie, ci să sufere pentru Hristos. Ce mărime de suflet! Şi cu cât spunea acestea, cu atât mai multă bucurie şi veselie primea. Aceasta îşi ieşise din sine."

Stareţul sfătuia: „Să facem binele nu din obligaţie, nici în mod juridic, ci din dragoste faţă de Dumnezeu. Atunci nu numai că voi face cu uşurinţă ceea ce sunt dator, ci voi jertfi şi ceea ce mi se cuvine."

Ca monah, Stareţul nu se mulţumea să facă numai canonul şi pravila sa şi astfel să-şi odihnească şi conştiinţa că şi-a îndeplinit datoriile sale monahiceşti, ci mărimea lui de suflet îl îndemna să se dedea la mari nevoinţe şi să nu ţină pentru el însuşi nici putere trupească, nici timp, nici odihnă. Se gândea la alţii mai mult decât la sine însuşi şi se jertfea ca să-i ajute.

Mărimea de suflet, această virtute ce îl caracteriza, l-a arătat făcător de bine când era mirean, erou când era militar şi sfânt după ce a devenit monah.

11. Încredere în Pronia dumnezeiască

Stareţul avea multă credinţă în Dumnezeu şi desăvârşită încredere în Pronia Lui. De aceea spunea: „Sunt sigur, o mie la sută, că dacă voi da acum cuiva această flanea, Dumnezeu îmi va trimite alta înainte de a ajunge la Colibă. Dar la început, ca să ne încerce[42], ne lasă puţin să răcim şi să ne îmbolnăvim. Atunci este nevoie de atenţie ca să nu spunem: «Hristoase al meu, eu pentru dragostea Ta am dat flaneaua, iar Tu m-ai lăsat să mă îmbolnăvesc.»"

Niciodată nu s-a neliniştit sau a deznădăjduit, oricât de grele şi prevestitoare de rău ar fi fost lucrurile. Iar aceasta atât pentru problemele sale personale sau ale altora, cât şi pentru cele bisericeşti, naţionale şi internaţionale. Deşi vedea lucrarea mereu crescândă şi stăpânirea celui viclean şi a organelor lui, cu toate acestea cunoştea bine şi spunea tuturor că „Altul ţine frâul." Stareţul mai spunea: „Diavolul ară, dar Hristos seamănă." Credea

[42] *„Căci în afara încercărilor nu se arată purtarea de grijă a lui Dumnezeu",* Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 44.*

că „Dumnezeu nu îngăduie să se facă vreun rău, dacă nu iese din aceasta un bine. Alteori îngăduie ca cel puţin să fie împiedicat un rău mai mare."

Nădejdea care „niciodată nu ruşinează" l-a însoţit în toată viaţa lui şi mai ales în greutăţi. În întuneric şi în ceaţă vorbea despre vreme senină. „Toate vor merge bine cu harul lui Dumnezeu", spunea sufletelor disperate. Unuia care se neliniştea pentru uneltirile vrăjmaşe împotriva patriei, i-a dat următorul răspuns plin de nădejde: „Chiar dacă îmi vor spune că nu mai există nici un grec, eu nu mă voi nelinişti, căci Dumnezeu poate să învieze unul. Ajunge chiar şi numai unul." Stareţul mai credea că: „Chiar dacă va rămâne un singur creştin, Hristos îşi va împlini planul Său." Atunci când alţii vorbeau despre evoluţii viitoare neplăcute ale neamului şi semănau frică, Stareţul răspândea încredere şi nădejde în Dumnezeu. Vorbea despre învierea Greciei şi redobândirea Sfintei Sofia. „Există şi Dumnezeu. Pe El unde L-ai pus?", a spus unui cleric care vedea viitorul patriei întunecos.

Spunea: „Dacă nu aş fi avut încredere în Dumnezeu, nu ştiu ce s-ar fi întâmplat cu mine. Omul să acţioneze până la un punct. Apoi să-L lase pe Dumnezeu. Să avem desăvârşită încredere în El." Iar această încredere nu era pentru Stareţ o nădejde vagă, ci o realitate palpabilă, dovedită de nenumărate exemple.

De-a lungul vieţii sale, Stareţul a văzut de nenumărate ori intervenţia lui Dumnezeu sub diferite chipuri. Când era soldat, avea o Evanghelie pe care a dăruit-o cuiva. După aceea căuta să afle o Evanghelie

ca să citească şi el cuvântul lui Dumnezeu. La Crăciun unitatea lui a primit două sute de pachete, dar numai în pachetul lui se afla o Evanghelie.

*

La Stomio a dat odată unui sărac flaneaua pe care o purta şi a rămas numai cu dulama. Coborând în Koniţa pentru ceva treburi, a trecut pe la poştă. Acolo a văzut că primise un pachet cu flanele. Stareţul credea că „dacă dai, îţi dă şi Dumnezeu."

*

La Katunakia a avut odată nevoie organismul lui de ceva dulce şi nu avea nimic. Atunci a venit un închinător care i-a adus smochine şi stafide spunându-i: „Acestea sunt pentru tine", iar Stareţul a mulţumit lui Dumnezeu.

*

Odată, mergând pe drum, a găsit o ciupercă mare şi frumoasă. „Slavă lui Dumnezeu, şi-a spus, la întoarcere o voi tăia şi astfel voi avea asigurată mâncarea pentru astăzi." La întoarcere însă a văzut că o oarecare vietate mâncase jumătate din ciupercă. Atunci, fără să se mâhnească, a mulţumit din nou lui Dumnezeu spunând: „Slavă lui Dumnezeu, se vede că atât trebuia să mănânc" şi a luat-o. A doua zi dimineaţă, când Stareţul a ieşit din Coliba sa, a văzut că tot locul dimprejur era plin de ciuperci. Şi de această dată a mulţumit lui Dumnezeu. „Slavă lui Dumnezeu" şi pentru o ciupercă, şi pentru o jumătate şi pentru multe.

*

Un fiu duhovnicesc de-al Stareţului povestea: „M-am dus odată să-l văd pe Stareţ la „Cinstita Cruce”. Acolo l-am văzut purtând nişte papuci de casă, care mi s-au părut puţin ciudaţi. Talpa era din piele, iar deasupra erau împletiţi din lână. Nu mai văzusem astfel de papuci, de aceea l-am întrebat pe Stareţ:

– Gheronda, unde ai găsit aceşti papuci?

– Să-i iei! mi-a răspuns el.

– Gheronda, ce să fac cu ei? Am întrebat doar din curiozitate.

– Nu, nu, să-i iei! Mie îmi vor aduce alţii noi.

Şi fiindcă Stareţul stăruia, am cedat şi fără să vreau, i-am luat. Dar înainte de a pleca, a venit un monah de la Mănăstirea Stavronikita şi a adus Stareţului un pachet. Atunci Stareţul a spus:

– Ia să desfacem pachetul să vedem ce am primit.

Apoi l-a deschis şi împreună cu alte lucruri era şi o pereche de papuci.

– Uite, îi vezi? mi-a spus Stareţul.”

*

Odată un închinător a ajuns înfrigurat la Coliba Stareţului care, văzându-l astfel, l-a întrebat:

– Ce să-ţi dau, fiule?

După ce a căutat prin chilie şi nu a aflat nimic, i-a dat flaneaua pe care o purta. Dar de îndată ce a plecat închinătorul, a venit cineva şi i-a adus un pacheţel în care era o flanea.

*

Stareţul povestea: „Într-un an (cred că în 1971), timp de cincisprezece zile am fost bolnav. Aveam

temperatură, frisoane, eram singur şi nici sobă nu aveam. Nu puteam să-mi fac nici măcar un ceai şi nici să ies afară din chilie. Credeam că o să mor şi de aceea mi-am pus peste mine schima părintelui Tihon. Atunci am simţit atât de mult har, încât dintr-odată m-am aflat în afara chiliei mele, învăluit în lumină şi vedeam toate cu alţi ochi. Păsările, peştii, planetele, întreg universul. Toate acestea spuneau: «Pe toate le-a făcut Dumnezeu pentru tine, omule!»

Îl rugam pe Dumnezeu ca atunci când voi muri să fiu singur. De îndată ce am gândit aceasta, m-am umplut de bucurie şi veselie. Părăsirea de către oameni şi lipsa oricărei mângâieri omeneşti aduc din belşug mângâierea dumnezeiască.”

De aceea, atunci când se îmbolnăvea, nu mergea la doctor, ci se lăsa cu încredere şi răbdare în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. „Când sunt bolnav, spunea Stareţul, nu vreau pe nimeni, ca astfel să mă mângâie Dumnezeu.”

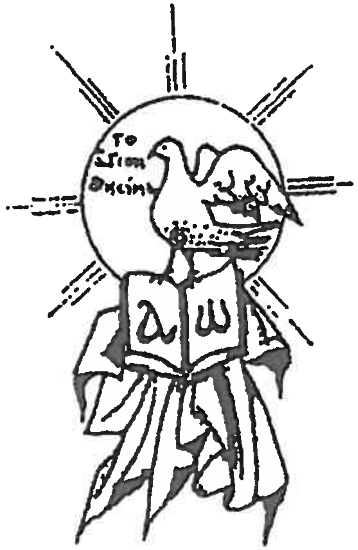
*

Cum să nu se încreadă în Dumnezeu după atât de multe şi minunate manifestări ale Proniei dumnezeieşti, care îl ocrotea *„precum doica încălzeşte pe fiii ei”*[43]. Însă Dumnezeu îl iconomisea ca pe un fiu al Său, vrednic şi ales, fie într-un chip firesc, fie mai presus de fire, de la lucrurile cele mai mici până la cele mai necesare, de obicei fără să se fi rugat pentru ele. De aceea spunea: „Câtă siguranţă nu simte copilul în braţele mamei! Însă mai multă siguranţă simte credinciosul în braţele lui Dumnezeu. Eu simt

[43] I Tes. 2, 7.

bucuria copilului care se află la sânul maicii lui. Dar sânul lui Dumnezeu este Raiul. Încetează şi rugăciunea, încetează toate. Trăieşti în Rai."

Stareţul era un *„om binecuvântat care nădăjduia în Domnul şi a cărui nădejde era Domnul"*[44].

[44] Ier. 17, 7.

12. „Înger de pace"

Stareţul spunea: „Pacea este duhul lui Dumnezeu, cealaltă (tulburarea, confuzia) vine de la diavol." Într-adevăr, „pacea sufletului dovedeşte că Dumnezeu este întotdeauna alături de noi şi locuieşte înlăuntrul nostru."[45] „Cel lipsit de pace este lipsit de harul dumnezeiesc."[46] Pacea este roada harului şi se sălăşluieşte în inimile smerite şi curate.

Această pace, această stare lăuntrică, harismatică, pe care Stareţul o considera mai presus de rugăciune, a dobândit-o şi el. Mai întâi prin despuierea de patimi, dar mai ales prin legătura lui cu Împăratul păcii[47] prin rugăciunea neîncetată. Această pace se revărsa şi la cei din jurul lui. Se simţea în vorbirea sa, în mişcările sale, în privirea sa senină, dar pătrunzătoare, în rucodelia sa, în modul cum primea şi slobozea pe oameni, dar mai ales în rugăciune. Alături de el respirai alt aer.

Era cu multă luare-aminte să nu fie influenţat de „duhul lumesc plin de nelinişte, care a făcut lumea ca un spital de nebuni." Se străduia să-şi păstreze starea

[45] Sfântul Ioan de Kronstadt, *„Viaţa mea în Hristos"*.
[46] Sfântul Nectarie al Eghinei, *„Cunoaşte-te pe tine însuţi"*.
[47] *„Căci El (Hristos) este pacea noastră"*, Efes. 2, 14.

lui paşnică. Punea ceasul întotdeauna înainte. Când mergea în vizită pornea mai devreme, ca să nu se mişte grăbit şi neliniştit şi astfel această stare să-i influenţeze rugăciunea. Mai ales în biserică voia să ne rugăm cu pace. Atunci când vedea vreo neorânduială în timpul slujbei, intervenea cu discernământ şi readucea buna-rânduială.

Stareţul spunea oamenilor: „Pacea lumii va veni din pacea lăuntrică. Congresele de pace nu pot ajuta."

Pocăinţa şi *„buna-rânduială"*[48] sunt condiţiile pentru dobândirea păcii. Stareţul spunea: „Adevărata pace vine în om numai atunci când el se aranjează lăuntric şi ia aminte să nu dea drepturi diavolului, care se străduieşte să-i ia pacea prin surprindere."

Odată un monah tânăr l-a întrebat ce să facă atunci când nu apucă să-şi termine la vreme îndatoririle duhovniceşti şi se tulbură şi se mâhneşte. „Să rosteşti de câteva sute de ori cu pace şi fără grabă rugăciunea pentru tine, pentru vii şi pentru morţi, iar apoi, când vei găsi timp, vei completa şi celelalte."

Pacea, aşa cum spunea Stareţul, ajută în asceză. „Atunci când organismul duhovnicesc (sufletul) are pacea lui Dumnezeu înlăuntrul său, nu mai este nevoie de vitamine. Când însă nu există pace, oricâte vitamine, oricâte mâncăruri ar mânca cineva, nu-l ajută la nimic. De aceea în asceză ajută mult starea lăuntrică. Aceasta îi hrănea pe sfinţi. De aceea sărmanii mireni mănâncă şi carne şi tot nu rezistă, le tremură picioarele, nu pot posti, deoarece trăiesc în

[48] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 73*.

stres, pentru care pricină fierea se varsă mereu înlăuntrul lor. Atunci când omul se va aranja lăuntric, chiar şi puţină mâncare îl hrăneşte."

Odată a fost întrebat:

– De ce unele suflete îşi pierd pacea lor din pricina unor lucruri neînsemnate?

– Lipseşte trezvia. Este nevoie de trezvie, pentru că tangalachi atacă prin surprindere. Această pace a lor nu este adevărată. Cred că îşi pierd pacea, însă se adaugă tulburare peste tulburare. Cel care are adevărata pace le îndreptăţeşte pe toate.

Stareţul spunea monahilor: „Monahii nu sunt îndreptăţiţi să nu aibă blândeţe, pentru că nu au obligaţii. Trebuie să ia aminte numai la ei înşişi. Când se vor aranja lăuntric, atunci vor avea şi blândeţe şi orice li se va spune, vor putea răbda. Când suntem aranjaţi duhovniceşte şi ne aflăm în trezvie, chiar de ne vor ocărî, nu ne vom tulbura."

Această mult dorită pace sau mai degrabă pe Dumnezeul păcii căutând, sufletele tulburate alergau la el. El însuşi era un liman liniştit, pe care nu-l tulburau furtunile lumii. Chiar şi atunci când trebuia să mustre pe oameni sau fapte, ca unul ce era îndreptăţit să facă aceasta, sau să se mânie cu „mânia cea dreaptă", pacea nu-l părăsea, deoarece nu mustra cu patimă, ci din râvnă pentru Dumnezeu şi dragoste pentru omul cel rătăcit. Deşi făcea aceasta, Stareţul suferea mai mult decât cel pe care îl mustra. Cu toate că se implica în multe probleme, Dumnezeu îi păzea inima şi nu-l părăsea „pacea cea mai presus de toată mintea." Lângă el oamenii se liniştau, iar animalele sălbatice se îmblânzeau.

La „Panaguda” a venit odată un tânăr deznădăjduit ţinând o funie în mână. „Gheronda, ori mă ajuţi, ori mă voi spânzura înaintea ta”, a spus acela. Atunci Stareţul l-a luat de mână şi l-a dus în arhondaric. După ce au discutat puţin, au ieşit afară. Tânărul a plecat bucuros, fără funie, plin de pace şi nădejde.

Stareţul nu era numai paşnic, ci şi făcător de pace. Împăca pe copii cu părinţii lor, pe soţii care voiau să se despartă, pe cei cu funcţii mari cu subalternii lor. Şi pe orice suflet care venea la el îl împăca cu Dumnezeu şi cu semenii lui, după ce mai întâi îl împăca cu el însuşi.

13. Făclie de discernământ

Discernământul Stareţului a fost un dar al lui Dumnezeu şi o mare binecuvântare pentru el însuşi, pentru cei care îi cereau sfatul şi pentru întreaga Biserică.

Încă de când era în lume, Stareţul avea harisma discernământului ca o însuşire firească. De aceea, lucra în toate cu chibzuinţă şi prudenţă. De altfel cunoştea în profunzime „firea celor ce sunt”. Observaţiile şi explicaţiile sale referitoare la animale şi plante pricinuiesc uimire chiar şi specialiştilor. Cunoştea uimitor de bine organismul omenesc, funcţionarea şi dereglările lui şi dădea sfaturi practice folositoare, fără să fi studiat. Cu mult mai mult însă cunoştea sufletul omenesc. Era un foarte bun anatomist al lui, un desăvârşit psiholog şi psihiatru, în sens duhovnicesc. Distingea caracterul omului, starea lui duhovnicească, problemele lui şi ajuta potrivit împrejurării.

Avea o rară şi bogată experienţă duhovnicească şi ajuta pe mulţi care trăiau stări confuze să deosebească dacă ceea ce li se întâmplă este de la har sau

de la diavol. Cel care a gustat vin poate cu uşurinţă să-l deosebească de oţet, deşi seamănă la culoare. Stareţul spunea: „Din mica experienţă pe care o am – altceva este atunci când lumin :ază Dumnezeu – îmi pot da seama, atunci când privesc la un începător, de starea lui duhovnicească, văd cum va spori şi ce pricopseală va face."

În viaţa duhovnicească există cunoaşterea care provine din învăţătură. Experienţa însă este mai înaltă decât cunoaşterea, dar mai preţioasă este harisma discernământului.

Stareţul, îmbinând experienţa cu harisma discernământului, s-a dovedit a fi o **făclie de discernământ** care lumina cele întunecate şi greu de deosebit. Îl cinstea în mod deosebit pe proorocul Daniil, avea multă evlavie pentru el, se minuna de smerenia lui, dar şi de discernământul său şi citea adeseori proorociile lui. Acolo unde distingea această harismă, accentua spunând: „Cutare stareţ are harisma discernământului" sau „Un stareţ cu harisma discernământului a spus..."

La Stareţ alergau oameni din toate clasele sociale şi de toate vârstele ca să-i ceară sfatul. Mulţi veneau de foarte departe numai ca să audă un „da" sau un „nu" la dilema lor. Alţii se aflau în situaţii fără ieşire sau aveau probleme mari şi cereau ajutor. Un singur sfat de-al Stareţului îi lumina, îi uşura şi de multe ori le schimba cursul vieţii.

Odată l-a vizitat un patron evlavios şi milostiv. Acesta, atunci când îşi plătea muncitorii, le dădea un salariu mai mare ca să-i ajute. Însă alţi patroni îl

cleveteau, pentru că ridica plata unei zile de muncă. Sfatul Stareţului a fost următorul: „Să dai fiecăruia plata ce i se cuvine, iar apoi poţi să-i dai în plus cât vrei, dar să-i spui: «Tu ai copil la facultate», «Tu ai o fată pe care trebuie să o măriţi» etc." Atunci acela a plecat bucuros şi uşurat.

Un duhovnic virtuos din lume a avut de înfruntat următoarea ispită: o oarecare femeie i-a cerut să aibă relaţii trupeşti cu ea şi l-a ameninţat c˘ se va sinucide dacă el va refuza. Atunci duhovnicul, care era foarte temător de Dumnezeu, nereuşind să o convingă să renunţe, i-a spus că se va gândi, ca să câştige timp şi pentru aceasta a venit în Sfântul Munte ca să ceară sfatul Stareţului. Se temea ca nu cumva, fără să vrea, să se facă pricina sinuciderii acelei femei. Stareţul i-a spus: „Să-i spui că poate să se sinucidă. Aceea, numai cât s-a gândit la lucrul acesta, s-a şi sinucis duhovniceşte." Stareţul a prevăzut că acea femeie nu se va sinucide, căci spusese acele cuvinte numai ca să-l constrângă. Atunci când duhovnicul i-a spus cuvintele Stareţului, aceea a plecat ruşinată şi fireşte, nu s-a sinucis.

Stareţul lua poziţie exprimându-şi în mod responsabil şi clar părerea sa nu numai în problemele personale ale celor care îi cereau sfatul, ci şi în cele bisericeşti şi chiar naţionale. Evoluţia evenimentelor adeverea întotdeauna cuvintele Stareţului.

Părintele Paisie fusese „iniţiat" cu ajutorul harului în tainele lui Dumnezeu, dobândind astfel „mintea lui Hristos." Putea să înţeleagă cum lucrează Dumnezeu pentru mântuirea fiecărui om. Explica modul cum lucrează legea duhovnicească.

Avea Vechiul Testament în cinci volume care aveau text și tâlcuire și pe care le citea cu atenție. Sublinia cu roșu unele pasaje din tâlcuire, iar pe marginea textului comenta sau dădea o explicație duhovnicească la unele fapte. Însemnările lui pline de discernământ și sensibilitate duhovnicească arată iluminarea dumnezeiască primită de Stareț.

Multora, înainte de a-i descoperi starea lor sufletească, Starețul le spunea: „Această ispită ți s-a întâmplat din această pricină" sau „Dumnezeu ți-a dat această binecuvântare pentru această pricină".

Un părinte l-a întrebat odată de ce copilul său se îmbolnăvește mereu. Atunci Starețul i-a răspuns: „Să nu mai lucrezi duminicile și sărbătorile și copilul nu se va mai îmbolnăvi." Așa s-a și petrecut.

Odată, pe când se afla la un cunoscut de-al său din Atena, cineva l-a rugat să facă rugăciune ca să dobândească un copil. Un altul i-a spus: „Dumnezeu nu ți-a dat copil pentru că nu ai cerut cu credință." Starețul nu i-a răspuns nimic, dar a spus în sinea sa: „Oh, copilul lui va muri..." După câtva timp a primit o scrisoare cu vestea neplăcută.

Cuvântul lui Dumnezeu spune: *„Din vedere se cunoaște omul."*[49] Dar cel care are harisma discernământului, precum Starețul, face o diagnoză duhovnicească și vede în spatele semnelor exterioare, care de multe ori înșeală. Radiografia duhovnicească a Starețului arată cu exactitate starea duhovnicească a fiecărui om. Spunea: „Cel sporit duhovnicește înțelege starea duhovnicească a omului numai din înfățișarea lui exterioară și din privire. Uneori se poate înșela până la 20%. De pildă, când vede pe cineva gânditor, poate să creadă că acela are probleme, în timp ce se poate să fie ceva de moment. Însă atunci când este vorba de cineva care are o problemă gravă, Dumnezeu îl înștiințează, mai înainte de a vedea acea persoană, despre chipul, trăsăturile, vârsta și problemele aceluia. Însă este nevoie de smerenie."

Odată un duhovnic vestit a vizitat Sfântul Munte. La mănăstirile unde mergea făceau sinaxe, îl ascultau cu atenție, îl cinsteau ca pe un sfânt. Starețul însă, atunci când l-a vizitat acel duhovnic, prin două întrebări pe care i le-a pus, s-a încredințat de cele pe care le vestise harul dumnezeiesc. A văzut în duhovnic semnele simplității, ale evlaviei, dar și ale înșelării și naivității.

Altădată cineva lăuda un cleric pentru calitățile lui administrative și pentru activitatea lui. Starețul asculta cu atenție, în tăcere. La sfârșit a spus: „Acesta seamănă cu nucul, care are lemn bun pentru mobilă, dar dacă doarme cineva la umbra lui, se scoală bolnav." Prin aceasta voia să spună c˘ în același om, alături de virtuți, pot exista și patimi stricătoare de suflet. Despre un altul care spunea lucruri bune, dar fără discernământ, Starețul a spus: „Acesta aruncă cu diamante, dar dacă te va lovi unul în cap, e vai de tine."

Starețul avea harisma de a-și da seama dintr-un lucru neînsemnat, neobservat de cei mai mulți, de evoluția nu numai a unei persoane, dar chiar și a unei obști, a unei mănăstiri. Spunea: „Voi luați amin-

---

[49] Înțel. 19, 29.

te mai mult la o rană mare, neprimejdioasă și nu vedeți o bubă mică ce va crea o mare vătămare."

În urmă cu câteva zeci de ani Starețul a vizitat o chilie. Acolo a văzut la poartă sonerie cu baterie. Un amănunt neînsemnat pentru mulți. Dar Starețul a clătinat din cap cu tristețe. Mai târziu acel monah a făcut chilia precum o casă mirenească. „Încă de atunci avea cariul (cugetarea lumească) în el", spunea Starețul.

Despre cineva care venise în Sfântul Munte să se călugărească și care își adusese multe lucruri, Starețul a spus: „Când va pleca, le va lua împreună cu el." Și într-adevăr, după câteva luni acela s-a întors în lume luând cu el și lucrurile.

Odată a spus despre un aghiorit: „Ei, acum ce să aștepți? Va ajunge în lume și le va arunca (hainele călugărești)." Așa s-a și întâmplat.

Starețul cunoștea cele despre Sfântul Munte mai bine decât toți și desigur, vedea și viitoarea lor evoluție. Suferea mult pentru Grădina Maicii Domnului, se ruga, vorbea și sfătuia, dar de foarte puține ori era ascultat. Evita întotdeauna cu mult discernământ amestecul în acțiunile lumești care erau făcute, chipurile, pentru binele Sfântului Munte, dar care erau în realitate niște curse. Astfel, atunci când un proiestos al unei mănăstiri din Sfântul Munte a venit la el pentru a-i cere binecuvântare să facă un lucru pe care-l considera bun, Starețul a evitat să-l întâlnească. Mai târziu a arătat ce anume voia să facă acel proiestos și ce urmări catastrofale ar fi avut pentru Sfântul Munte și pentru întreaga Biserică acea acțiune „nevinovată" a lui.

Multora le arăta care este voia lui Dumnezeu, iar atunci când nu o cunoștea, cerceta acea problemă fără grabă, din toate părțile sau, așa cum spunea, „își chinuia gândul său."

În cazul când voia să primească înștiințare de la Dumnezeu, se zăvora în chilia sa zile întregi și se nevoia cu postul, cu rugăciunea, cu metaniile, până când primea răspuns. Atunci putea spune precum proorocii: „Acestea zice Domnul...", căci Însuși Dumnezeu îi descoperise voia Sa. Pe cele care mai înainte erau nedeslușite și întunecoase, acum le vedea limpede.

Părintele Paisie nu voia „să cerem înștiințare de la Dumnezeu atunci când putem să cerem sfatul cuiva. Și aceasta pentru că El vrea să ne smerim. Căci altfel ne putem înșela. Când nu putem găsi un om căruia să-i cerem sfatul, numai atunci devine Stareț Însuși Dumnezeu și trimite înștiințare. De pildă, nu putem găsi un om care să-ți tâlcuiască Sfânta Scriptură. Atunci te luminează Dumnezeu." Starețul sfătuia să avem discernământ în toate.

În nevoință „începătorul face experiențe pe sine însuși, în timp ce ascetul experimentat seamănă cu băcanul iscusit care lovește cântarul cu degetul și își dă seama cât trebuie să mai adauge sau să ia."

Mai ales duhovnicii trebuie să aibă mult discernământ atunci când aplică Pidalionul. Odată sfătuia pe cineva: „Deși canoanele sunt atât de aspre, tot sunt încălcate. Dar dacă ar fi fost foarte îngăduitoare, oamenii ar fi căzut în adâncul păcatului. Este nevoie de discernământ, deoarece cineva poate să ucidă cu aceste canoane. Să aplici scumpătatea canoanelor

mai întâi la tine însuți, ca să poți să faci pogorământ cu alții. În pogorământ există și binecuvântare."

„Fiecare milostenie a noastră să se facă cu discernământ, așa cum a spus Domnul în Evanghelie: «*Orice jertfă va fi sărată cu sare.*»[50] Sarea este discernământul." Sfătuia însă să dăm ceva oricui ne va cere, chiar și unui bogat.

Chiar și atunci când suntem tentați să judecăm „și punem gândul cel bun și îi vedem pe toți oamenii ca pe niște sfinți, este nevoie de discernământ. Deoarece dacă cel pe care îl numim sfânt face ceva care nu este bun, celălalt să spună: «Ei, de vreme ce acesta care este sfânt face aceasta, înseamnă că este bine.» Trebuie să deosebim aurul de aramă. Dar și aurul este de diferite calități, de la nouă până la douăzeci și patru de karate."

Odată a fost întrebat: „Gheronda, atunci când văd la cineva o patimă, ce să fac? Să încerc să o văd cu gând bun ca pe o virtute, ca să nu judec?", iar el a răspuns: „Nu, ci să spui că omul cutare este așa și așa, dar să-i dai circumstanțe atenuante. Să spui că eu sunt mai rău decât acesta, deoarece acesta nu a fost ajutat. Căci dacă ar fi fost ajutat, ar fi făcut minuni."

Cu deosebitul discernământ pe care-l avea, Stareţul aprecia corect, judeca drept, dar nu cădea în osândire, pentru că se socotea pe sine mai prejos decât cel mai mare păcătos. Aceasta o credea cu tărie și o dovedea tâlcuind pilda talanților.

Stareţul spunea: „Așa cum am înțeles, există patru categorii de oameni: sănătoși, bolnăvicioși și bolnavi cu tumoare benignă și malignă. Cei din ultima categorie sunt incurabili. La cei din a doua și a treia categorie, intervenția trebuie să se facă având discernământ și numai atunci când bolnavii cer medicament."

[50] Mc. 9, 49.

Stareţul se purta cu fiecare suflet cu mult discernământ evitând extremele și exclusivismul, dând leacul potrivit. Pentru aceeași problemă dădea la persoane diferite soluții diferite. Nu era „compresor". Odată a spus cuiva: „Tot ce-ți spun, o spun pentru tine. Iar dacă vei spune și altuia, nu se va folosi, ci mai mult se va vătăma. De aceea să fii cu luare aminte." Mai mult pentru această pricină nu dorea să fie înregistrat pe casetă. Cunoștea dispoziția sufletească, receptivitatea, rezistența celui pe care îl sfătuia și de aceea vorbea potrivit cu starea aceluia. Cuvintele, faptele și concepțiile lui erau foarte limpezi, cântărite. De multe ori își dădea seama de împotrivirea pe care ar fi stârnit-o o faptă a sa. Deși odată a vrut să vorbească despre un subiect, a tăcut pentru un timp, deoarece a înțeles că unii vor exploata aceasta și în loc să se îndrepte acea situație, s-ar fi făcut un rău și mai mare.

Oamenii simțeau siguranță atunci când urmau sfaturile Stareţului. Duhovnici renumiți, asceți experimentați și chiar episcopi se călăuzeau în viața duhovnicească după sfaturile pline de discernământ ale Stareţului. Ei primeau înștiințare de la Dumnezeu prin Părintele Paisie, căci el era un povățuitor încercat, care izbăvea sufletele din valurile acestei vieți. Prin discernământul său dăruit de Dumnezeu a povățuit multe suflete pe calea mântuirii.

14. Iubitor de linişte

Toată viaţa Stareţului este caracterizată de o neîncetată străduinţă de a fugi în pustie. Ar putea spune cineva că s-a născut cu dorinţa nepotolită pentru linişte, care nu s-a stins niciodată. Încă de mic copil se însingura căutând liniştea. Adeseori urca pe munte şi locuia în peşteri sau se căţăra pe stânci. Şi aceasta o făcea pentru că voia să-L urmeze pe Domnul, Care *„Se retrăgea în locuri pustii şi Se ruga"*[51]. La început a ales viaţa isihastă, dar potrivit unei iconomii a lui Dumnezeu, dorinţa lui a rămas neîmplinită destui ani. Dar toate aceste piedici care îi apăreau în drumul spre viaţa isihastă, în loc să-i stingă această dorinţă, o aprindeau şi mai mult. Anii de nevoinţă în chinovie, în mănăstirea idioritmică şi mai apoi la Stomio au fost în realitate o pregătire pentru viaţa isihastă.

La Sinai s-a bucurat de linişte, s-a desfătat de roadele ei şi s-a îmbogăţit duhovniceşte. Acolo a trăit o viaţă îngerească, precum unul fără de trup. Şi-a adaptat viaţa la cerinţele sfintei pustii şi de aceea

[51] Lc. 5, 16.

simţea mângâierea ei. Acolo i s-au descoperit taine şi a trăit stări duhovniceşti foarte înalte. Rugăciunea îi era neîncetată.

Într-o epistolă de-a sa, pe care a scris-o pe când se afla la Schitul Ivirului (8 mai 1966), scria: „Nu numai corespondenţa am întrerupt-o, dar evit şi orice întâlnire. Cu cât voi fugi mai departe de problemele lumii, cu atât mai mult o voi putea ajuta, deoarece străduinţa nu va fi omenească, ci Însuşi Dumnezeu va interveni în problemele lumii, fără să silească libertatea omului."

La Chilia „Sfânta Cruce", fiindcă mereu creştea numărul închinătorilor, a luat măsuri pentru a-şi asigura liniştea. A împrejmuit chilia cu sârmă şi a întrerupt din nou corespondenţa. Într-o epistolă de-a sa (9 decembrie 1970) scria: „Ca monah isihast, nu are sens viaţa mea atunci când corespondez. Ea are sens numai atunci când îmi amintesc de lume şi mă rog pentru ea. Acum, iarna, am liniştea care îmi trebuie. Vara însă nu pot să mă liniştesc, mai ales din pricina studenţilor."

Marea lui dragoste nu-i îngăduia să trăiască experienţe taborice şi să rămână nepăsător faţă de omul suferind. Pentru a ieşi din această stare ca să vorbească cu oamenii, făcea un mare efort. Puţini erau cei care înţelegeau jertfa lui, aceea de a-şi lăsa mult dorita lui linişte şi a se ocupa cu problemele oamenilor. Aceasta a fost nevoinţa lui de o viaţă: să trăiască precum un isihast şi să ajute pe oameni.

De Dumnezeu-luminatul Stareţ a reuşit să îmbine în chip minunat şi cu mult discernământ isihia (linis-

tirea) cu slujirea aproapelui – o minunată îmbinare a lucrării isihastului cu cea a povăţuitorului duhovnicesc. Stareţul semăna cu vechii luptători, care foloseau armele lor cu amândouă mâinile. Valorifica isihia într-un mod minunat, iar atunci când împrejurările şi voia lui Dumnezeu îl aduceau în mijlocul oamenilor, el îşi deschidea vistieriile duhovniceşti şi, ca un bun împărţitor de grâu, ca un alt preafrumos Iosif, hrănea cu acestea, cu cele pe care le strânsese în pustie, poporul înfometat al lui Dumnezeu.

Izbutea să trăiască o viaţă isihastă, cu toate că îl vizitau mulţi, iar uneori îl sufoca lumea. La aceasta îl ajutau programul lui isihast, experienţa şi deosebitul său discernământ cu care le iconomisea pe toate şi pe toţi. În felul acesta şi el însuşi se ajuta duhovniceşte, şi pe oameni îi odihnea.

Spunea: „pot să vorbesc şi să mă întreţin cu lumea fără să mă vatăm, dar apoi doresc să fiu singur." În adâncul sufletului său Stareţul era un isihast. „Atunci când cineva nu poate trăi în pustie, să încerce să creeze condiţii isihaste în locul în care trăieşte. Dacă ne îngrijim să ne tăiem patimile, şi acolo unde suntem va fi pustie. Şi eu aş fi vrut acum (în ultimii săi ani – *n.tr.*) să trăiesc pe vârful Athonului împreună cu pustnicii goi[52], dar oare pot? *«Duhul este osârduitor, dar trupul neputincios.»*[53] Noaptea vreau

[52] Potrivit tradiţiei aghiorite există şapte (după alţii doisprezece) monahi care trăiesc în peşterile vârfului Athon. Când unul dintre ei moare, îi ia locul altul şi astfel numărul lor rămâne neschimbat. Impropriu sunt numiţi „goi", deoarece poartă haine vechi şi nu se îngrijesc de nimic pământesc.
[53] Mt. 26, 41.

să fiu singur, precum şi trei ore din zi. Simt nevoia să fiu cu desăvârşire singur."

În timp ce îşi petrecea ziua mângâind pe cei îndureraţi, dorea să aibă cel puţin liniştea nopţii. „Atunci când găzduiesc pe cineva în timpul nopţii, nu mă îndulcesc atât de mult de linişte", spunea Stareţul.

Vara, în fiecare zi, se retrăgea pentru câteva ore în pădure. Curăţase câteva locuri pentru a se ruga nestingherit şi a improvizat o colibă din ferigi. Acolo citea din Psaltire, îşi făcea canonul de „Doamne Iisuse...", după care se întorcea la chilie, unde îl aşteptau mulţi închinători ca să-l vadă.

Poate că cineva se va întreba: „Ce fel de isihast era Stareţul de vreme ce toată ziua vorbea cu oamenii?" *„Este om care de dimineaţă până seara grăieşte şi tăcere ţine, adică fără de folos nimic nu grăieşte."*[54]

În linişte Îl adora pe Dumnezeu, iar atunci când vorbea cu oamenii, îi povăţuia spre Dumnezeu. Însă ca un iubitor de linişte, era cuprins întotdeauna de nostalgia pustiei. De aceea, în ultimii ani, a încercat în repetate rânduri să se retragă pentru o vreme în locuri mai liniştite, dar întâlnea mereu piedici. Atunci când a vizitat Sinaiul, a vrut să rămână acolo să se liniştească. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi la Sfintele Locuri. S-a gândit şi la Meteore şi la alte locuri, dar peste tot întâlnea piedici. Spre sfârşitul vieţii Îl ruga pe Dumnezeu ca să-l învrednicească, înainte de a-l lua din această viaţă, să trăiască doi-trei ani în pustie.

[54] Pateric, *Avva Pimen*, c. 27.

Voia să se stabilească împreună cu unu-doi părinţi în pustia cea mai dinăuntru a Sfântului Munte, dar toate încercările lui au eşuat. Voia lui Dumnezeu era să rămână la Coliba sa şi să ajute lumea. Iar pentru aceasta a primit de două ori în chip vădit înştiinţare de la Dumnezeu.

După această înştiinţare şi după înrăutăţirea sănătăţii sale, nu mai putea zbura ca o pasăre slobodă în pustiuri îndepărtate. S-a mulţumit aşadar să pustnicească în Chilie asemănându-se cu o „pasăre singuratică" sau cu o „turturea iubitoare de pustie".

Trăia ca în pustia cea mai adâncă, deoarece inima i se pustiise de patimi şi dobândise liniştea lăuntrică. Ajunsese la măsura în care putea în acelaşi timp *„să fie şi în mulţime şi în singurătate"*[55]. A izbutit să împlinească într-adevăr cuvântul: *„Fii prieten cu toţi oamenii, dar fii singur în cugetul tău"*[56]. Rămânea *„neclintit în inimă petrecând cu oamenii în afară şi cu Dumnezeu înlăuntru"*[57]. Putea, şi aceasta încă de tânăr, să audă sau să nu audă, să vadă sau să nu vadă atunci când voia.

În iarna anului 1959 l-a vizitat la Stomio un soldat. L-a găsit zăcând bolnav la pat şi i-a spus:

– Părinte, sunteţi bolnav şi aceşti copii nu vă lasă să vă liniştiţi.

– Care copii? A!... acum i-am auzit. Nu i-am observat până acum.

Atunci soldatul a înţeles că Stareţul, fiind afundat în rugăciune, nu auzea strigătele unui grup de copii

[55] Nichifor din singurătate, Filoc. rom. 7, p. 14.
[56] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 58.*
[57] Sfântul Ioan Scărarul, *„Scara"*, Cuvântul 31, c. 42.

care se jucau în curtea mănăstirii şi îi răscoleau pe toţi cu ţipetele lor.

Într-o vreme, când căuta un loc liniştit în afara Sfântului Munte, cineva i-a arătat o peşteră frumoasă aflată într-o aşezare liniştită, dar i-a spus că la o oarecare depărtare este un drum şi se aude zgomotul de la maşinile care trec. „Zgomotul nu mă deranjează, a spus Stareţul. Pot, atunci când vreau, să le nu le aud, să văd maşinile sau să nu le văd. Celălalt zgomot mă deranjează, adică atunci când unii încearcă să mă încurce în diferite probleme."

Cu toate acestea Stareţul spunea că la început „liniştirea (îndepărtarea de lume) foarte repede aduce liniştea în suflet prin nevoinţă şi rugăciune neîncetată şi atunci omul nu mai este deranjat de neliniştea exterioară"[58].

Stareţul spunea din experienţa sa isihastă: „Chiar şi numai liniştirea este rugăciune." Despre monahii unei sihăstrii din afara Sfântului Munte spunea că sporesc duhovniceşte, deoarece iubesc liniştea şi trăiesc în anumite perioade de timp nerăspândiţi în nişte colibe mici. Într-adevăr, după Sfântul Isaac Sirul, *„isihia este vârful desăvârşirii"*[59] şi *„lucrul cinstit al liniştirii se face un liman al tainelor"*[60].

Liniştirea este bună, dar trebuie să ne nevoim, adică să facem şi lucrurile ei. „La ce mă va folosi pe mine liniştirea, spunea Stareţul, când am cu mine şi radioul? Pentru ca pustia să-l ajute pe pustnic, trebuie

[58] Epistole, *Epistola a II-a.*
[59] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 23.*
[60] Sfântul Isaac Sirul, *Epistola 3.*

să fie sau să se facă bun[61]. Precum fructele dulci devin mai dulci în locurile fără de apă, iar cele amare se amărăsc şi mai mult, tot astfel şi cel bun va deveni şi mai bun în pustie, iar cel pătimaş şi mai pătimaş. Sunt unii care vor linişte. Îşi găsesc o chilie liniştită, iar apoi cad în trândăvie şi nepăsare. Din când în când mai citesc şi câte o carte."

Stareţul povestea următoarele: „Mai demult, când Mănăstirea Vatopedu era idioritmică, doi părinţi din acea mănăstire s-au sfătuit să meargă la pustie. Au luat o chilie. Unul era nevoitor şi priveghea toată noaptea. Celălalt însă dormea şi îl deranjau nevoinţele fratelui. Odată i-a spus:

– Ce faci toată noaptea de nu te linişteşti? Citeşti şi nu înţelegi ce spune Psaltirea: «...*şi noaptea înaintea Ta.*»[62] (Adică stai toată noaptea înaintea mea şi nu mă laşi să dorm). Din aceasta se vede că în realitate unul a mers în pustie pentru o viaţă duhovnicească mai înaltă, iar celălalt pentru una trupească mai înaltă, pentru comoditate."

Stareţul mai spunea: „Cei care trăiesc la linişte ori se folosesc de ea, ori discută cu gândurile. Dacă discută cu gândurile, sunt mai flecari decât flecarii. Pentru că celui flecar i se fac observaţii, este certat şi astfel se corectează încet-încet. În timp ce celălalt are impresia că este isihast, dar de fapt îşi pricinuieşte un

---

[61] Şi Sfântul Ioan Scărarul (*Cuvântul 27, 5*) interzice pătimaşilor să trăiască singuri la linişte: *„Niciunul, dacă e tulburat de mânie şi închipuirea de sine, de făţărnicie şi de ţinerea de minte a răului, să nu îndrăznească a socoti că vede în smerenie urmă de linişte."*

[62] Ps. 87, 1.

mare rău. Pentru ca cineva să fie isihast, trebuie să aibă rugăciunea minţii."

Acesta este şi scopul liniştirii: *„Lucrarea cuprinzătoare a liniştirii este stăruirea în rugăciune."*[63]

Potrivit învăţăturii Stareţului, cel care vrea să meargă la pustie trebuie să îndeplinească anumite condiţii. Sau să meargă sub ascultarea unui stareţ, sau să treacă prin ascultare în obşte. Spunea: „Dacă un monah tânăr merge să trăiască singur în linişte după voia sa, fără supraveghere, se poate îndrăci. Iar dacă nu se va îndrăci, oricum pricopseală nu va face." Atunci când un călugăr tânăr i-a cerut binecuvântare să meargă la pustie, Stareţul nu i-a îngăduit, ci i-a spus: „Acum nu poţi trăi singur în linişte."

Odată Stareţul a sfătuit pe un monah aghiorit care trăia singur la o chilie şi care se afunda în griji nefolositoare, din pricina cărora nu afla mângâiere duhovnicească: „Ia Filocalia şi metaniile şi du-te mai încolo sub castani."

La întrebarea cum poate trăi cineva astăzi o viaţă isihastă în Sfântul Munte, Stareţul a răspuns: „Este cu putinţă acest lucru atunci când trăieşte în ascuns şi nu face afaceri cu mirenii."

Stareţul a ajutat însă pe părinţii care aveau chemare pentru a trăi o viaţă isihastă. Datorită lui s-au populat multe chilii şi s-au creat focare de viaţă isihastă.

Stareţul, în toată viaţa sa, a fost însufleţit de acest duh isihast, pe care l-a transmis şi ucenicilor lui. El avea nădejdi mari şi credea că „din isihasm va veni renaşterea Bisericii".

---

[63] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 85*.

15. Trezvie

Dacă este greu să vorbească cineva în general despre Stareţ, cu atât mai mult atunci când vrea să arate lucrarea lui lăuntrică. *„Inima este mai adâncă decât toate; şi pe om cine-l va cunoaşte?”*[64] Aici vom însemna foarte puţine despre trezvia lui.

Încă din lume, Stareţul era un lucrător al trezviei. Lua aminte la prieteniile (întâlnirile), gândurile şi simţirile lui. În fiecare zi se cerceta pe sine. Îşi pusese regulă să nu privească femei în faţă. Odată, o rudă a sa s-a plâns mamei lui pentru faptul că nu o salutase, dar Arsenie nici măcar nu o observase, căci gândul şi ochii săi erau îndreptaţi în altă parte.

Nu mergea la cafenele şi evita distracţiile lumeşti. „Odată, povestea Stareţul, într-o casă (la o familie) se făcea o petrecere, dar eu m-am culcat în hambar. Acolo m-am rugat ca în Ieslea din Bethleem şi m-am umplut de bucurie.”

„Când am mers la mănăstire am început să mă rog mult. Dar nu luam aminte prea mult la mine

[64] Ier. 17, 9.

însumi. După puţin timp mi-am spus: «Ceva nu merge bine». Atunci am înţeles că îmi lipseşte trezvia, neîncetata cercetare de sine. La început este nevoie de mai multă atenţie decât de rugăciune. Rugăciunea nu ajută atunci când nu este trezvie. Trebuie să ne aflăm într-o neîncetată trezvie. Să observăm fiecare mişcare a noastră. Mai mult decât rugăciunea şi studiul duhovnicesc, ajută cercetarea de sine, atenţia (trezvia).”

Pentru a cultiva trezvia, Stareţul lucra în tăcere puţin mai departe, atunci când se făceau ascultări de obşte. Iar când venea de la Katunakia la Dafni, aştepta pe stânci singur, până când venea corabia cu care se întorcea. Când urca de la „Panaguda” la Karyes, lucru care se întâmpla foarte rar, prefera să meargă pe o cărare necunoscută şi la nişte ore când nu întâlnea oameni.

Când mergea pe drum ţinea metania în mână şi rostea Rugăciunea lui Iisus sau „citea fără carte”, adică un text pe care îl citise mai demult îl trecea prin mintea sa.

Avea lucrare duhovnicească lăuntrică, „singura care este răsplătită de Dumnezeu”. Inima lui era înväpăiată de neîncetata pomenire a lui Dumnezeu. Mintea lui era curată şi atentă. Era răpită cu uşurinţă în extaz, trecând de la cele pământeşti la cele cereşti.

Într-o zi, pe la apusul soarelui l-au vizitat pe Stareţ la „Panaguda” doi tineri iubitori de monahi. Stareţul închisese poarta şi începuse să-şi îndeplinească îndatoririle duhovniceşti. Le-a deschis, s-au aşezat în arhondaric şi au început să-i pună diferite întrebări

duhovniceşti. Stareţul răspundea scurt, dar mintea lui era în altă parte, era robită lui Dumnezeu. Arăta de parcă ar fi fost în extaz. Vorbea, dar trăia şi gândea altceva.

Datorită experienţei şi neîncetatei trezvii, mintea lui respingea cu uşurinţă gândurile pătimaşe transformându-le în gânduri bune, dumnezeieşti. Înlăuntrul său făcuse „o fabrică ce scotea gânduri bune", aşa cum obişnuia să spună. Spunea despre stadiile gândurilor: „Unul care face lucrare duhovnicească înlăuntrul său nu vede greşelile altora. Omul duhovnicesc le vede pe toate curate, bune. La început unul se nevoieşte să nu judece. În stadiul al doilea încearcă să aducă gândul cel bun împotriva celui de judecată, iar în al treilea stadiu le vede pe toate bune. Intră înlăuntrul său smerenia şi dragostea. Când sufletul se curăţă, atunci nu numai că nu se osteneşte să aducă gânduri bune, dar nici măcar nu-i vin gânduri rele, adică pe cele care par a fi de blamat, le vede bune."

„La atacurile gândurilor, spunea Stareţul, cea mai bună înfruntare este dispreţuirea lor, să nu le dăm atenţie. Discuţia cu gândul (viclean) este periculoasă, deoarece chiar şi o sută de avocaţi de s-ar aduna, nu o vor putea scoate la capăt cu un drăcuşor mic."

Imaginaţia, Stareţul sfătuia să evităm să o cultivăm. Numai atunci când vrem să alungăm o imagine păcătoasă, aducem în mintea noastră icoane sfinte, Înfricoşata Judecată, Răstingnirea şi altele asemenea.

Stareţul, atunci când călătorea cu autobuzul şi era gălăgie înăuntru, plasmodia încet, făcând din zgomot

ison. Când se afla la Schitul Ivirului, era vizitat des de bătrânul M., căruia îi plăceau discuţiile. Stareţul îl asculta în tăcere, stând în picioare, dar înlăuntrul său rostea Rugăciunea. Celălalt obosea vorbind singur şi pleca. Astfel, Stareţul nu-şi întrerupea lucrarea niptică (lăuntrică), dar nici nu-l rănea pe fratele.

Odată Stareţul, văzând starea generală a monahismului contemporan, a spus: „Mă mâhnesc pentru faptul că mulţi monahi tineri nu au învăţat să lucreze, să-şi câştige singuri pâinea lor." Prin aceasta voia să spună că nu au învăţat lucrările duhovniceşti de bază pentru a se hrăni duhovniceşte şi a spori. Una dintre aceste lucrări este trezvia, cea mai importantă şi mai necesară pentru mântuirea noastră. Cunoscând însă greutatea lucrării niptice fine pentru monahii tineri şi mai ales pentru cei sensibili, spunea cu discernământ: „Începătorul care încearcă să facă o lucrare fină în sine se zăpăceşte ca şi contabilul începător într-o afacere uriaşă." De aceea Stareţul sfătuia ca monahul începător să se ocupe mai întâi de lipsurile şi slăbiciunile mari.

Accentua prin pilde marea importanţă a trezviei: „Este nevoie de atenţie. Văd oameni care nu au luat aminte la începutul vieţii lor şi au rămas aceiaşi până la bătrâneţe, chiar dacă au devenit călugări. Dacă cineva vrea să meargă undeva, să spunem la Karyes, şi este distrat, o apucă pe alt drum şi ajunge în altă parte, fără să-şi dea seama. Tot astfel se întâmplă şi în viaţa duhovnicească, atunci când nu avem trezvie. Pornim într-o direcţie şi ajungem în altă parte. Atunci când nu există trezvie, slăbeşte mai întâi gândul

nostru, apoi trupul și după aceea omul întreg. Și astfel nu mai avem dispoziție să facem nimic, nici lucru de mână, nici nevoință duhovnicească. De aceea slăbim duhovnicește, pentru că ne lipsește neîncetata trezvie."

Conștiința Stărețului se subțiase atât de mult, încât nu suporta să o îngreuneze ceva. Era sensibilă și respingătoare față de păcat, dar sensibilă și receptivă (primitoare) față de har. Spunea: „Monahul este mai ales o conștiință subțiată. Conștiința noastră trebuie să devină subțire ca o foaie de țigară." Dacă nu-și simțea conștiința curată și împăcată, nu începea rugăciunea și nevoința.

Odată Stărețul a sfătuit pe un monah tânăr, care se răspândea datorită ascultării sale de arhondar și uita să rostească Rugăciunea: „Să ai întotdeauna în chilia ta o carte (patristică) deschisă, iar atunci când intri, să arunci o privire pe ea și să rostești de câteva ori Rugăciunea, ca să-ți aduni mintea." Acestea le încercase el însuși.

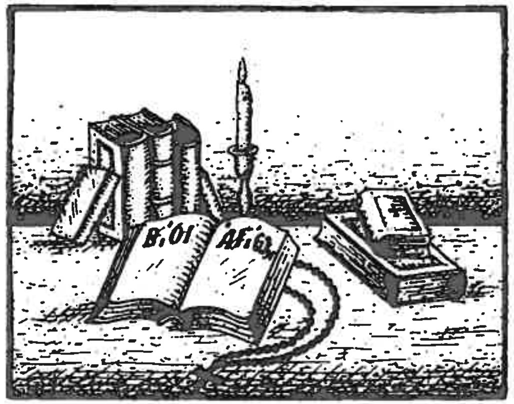
Trezvia este întotdeauna necesară pentru monah. „La început pentru ca să-și adune mintea, iar apoi ca să nu cadă în înșelare." Fără trezvie atacurile (momelile) gândurilor evoluează în patimi și atunci „omul devine o magazie de patimi".

„Dacă nu ne prindem, spunea Stărețul, pe noi înșine (nu ne supraveghem și nu ne osândim – *n.tr.*), nici nu ne vom îndrepta vreodată, chiar de-am trăi o mie de ani, dar vom crea și o imagine falsă despre noi înșine. Vom ajunge ca în ziua Judecății să avem pretenții nesăbuite de la Dumnezeu."

„La fiecare faptă a noastră trebuie să ne întrebăm: «Bine, pe mine mă odihnește aceasta. Dar pe Dumnezeu Îl odihnește?» Dacă uităm să facem aceasta, vom uita apoi și pe Dumnezeu."

„Să ne întoarcem toată ființa noastră către Hristos și fiecare faptă a noastră, chiar și cea mai mică mișcare, să fie așa cum îi place Lui, iar nu oamenilor."

Atât de multă importanță dădea Stărețul trezviei, încât a lăsat-o ca testament. Unui monah care l-a întrebat înainte de adormirea lui la ce să ia aminte mai mult, Stărețul i-a spus: „Să ai evlavie și să iei aminte la tine însuți."

16. Rugăciunea – Tipicul său

Principala nevoință a Starețului în toată viața sa a fost să dobândească rugăciune. Credea că slujirea lui este să facă rugăciune. Toate nevoințele sale erau făcute pentru a ajuta rugăciunea. *„Fericit este cel ce toate faptele trupești le preface în osteneala rugăciunii.”*[65]

Starețul a încercat toate modurile și felurile rugăciunii. Încă de când era mirean, citea slujbele Bisericii și se nevoia cu Rugăciunea lui Iisus. Ca tânăr monah era nelipsit de la slujbele bisericești și de aceea a învățat bine rânduiala și tipicul bisericesc. La Stomio nu lăsa deoparte nimic din ceea ce rânduiește tipicul. Slujba lui dura în fiecare zi cinci ore, în afară de canonul lui personal.

Mai târziu a sfătuit un tânăr monah, care se retrăsese la o chilie și se dedase cu râvnă Rugăciunii lui Iisus, să citească și puțină pravilă, ca nu cumva să arunce metaniile. Lucru care, din nefericire, s-a întâmplat, după care au urmat și alte lucruri neplă-

[65] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 23.*

cute. Rugăciunea lui Iisus este o hrană tare, dar unii au nevoie și de fapte.

Starețul dădea multă importanță dispoziției sufletești. Știa din experiență cum trebuie folosit timpul liber pentru rugăciune și de aceea sfătuia: „Pentru ca viața duhovnicească să fie ușoară, nu trebuie să ne constrângem pe noi înșine, ci să ne întrebăm: «Vrei să citim pravilă? Să citim la Psaltire? Să facem o plimbare și să rostim Rugăciunea? Sau să facem un paraclis cu metanii?» Făcând astfel, mintea nu obosește, deoarece o face cu dispoziție.”

„Pentru ca cineva să se roage, spunea Starețul, este nevoie de pregătire. Rugăciunea este comunicare cu Dumnezeu, este comuniune, primești harul lui Dumnezeu în alt chip. Așa cum prin Sfânta Împărtășire primește cineva Mărgăritarul, tot astfel prin această comuniune (împărtășire), primește flacăra dumnezeiască.”

Studiul (citirea) cărților duhovnicești adună mintea, încălzește inima și o pregătește pentru rugăciune. „Noaptea, spunea Starețul, înainte de canon, nu este nevoie de studiu duhovnicesc, deoarece mintea este curată și odihnită.” Mai ales „cercetarea Sfintei Scripturi este necesară pentru sfințirea sufletului, chiar dacă nu înțelegem noimele dumnezeiești cuprinse în ea. Să citiți cărți pline de sevă duhovnicească, precum cea a Sfântului Isaac Sirul. Se poate ca cineva să citească o frază și să-l hrănească o săptămână, o lună, cu vitaminele duhovnicești pe care le conține. Văd că astăzi mulți citesc, simt o mulțumire, dar nu îi ating cele pe care le citesc și

astfel nu rămâne nimic. Le tratează cu multă ușurătate. «Apa zugrăvită nu potolește setea», spune Sfântul Isaac Sirul. Îmi amintesc că atunci când eram începător, citeam puține cărți patristice, dar cele pe care le citeam le însemnam, făceam comparație între mine și Sfinții Părinți, vedeam cât sunt de departe de ei, mă oglindeam pe mine însumi (în faptele lor)."

Psalmodia constituia un element caracteristic în viața lui. Iubea psalmodia, deși o considera o rugăciune nedesăvârșită și cânta la privegherile de toată noaptea și atunci când se săvârșea Sfânta Liturghie la Coliba lui.

Notația muzicii psaltice nu a vrut să o învețe, deși i s-a dat ocazia. Dar cânta practic foarte frumos, cu dulceață, cu evlavie și entuziasm. Avea ureche muzicală. Atunci când cânta, ființa lui se cutremura, se înväpăia de dragoste dumnezeiască. Vocea lui care ieșea din inimă te urca la ceruri. Aveai impresia că stătea în fața lui Dumnezeu. Îi plăceau în mod deosebit unele cântări pe care le știa pe de rost: „Puternic" de Nil Kamarados, Axionul pe glasul 8 de Papanicolaos, Heruvicul glasul 4 de Teodor Focaefs, Psalmul „Mărturisiți-vă Domnului", „Din tinerețile mele", „Dumnezeu este Domnul" pe larg, Chinonicele pe glasul 2, Podobii pe larg, Dogmaticele și altele. Spunea: „Dacă la o priveghere punem și câteva cântări pe larg, acestea dau măreție slujbei."

De asemenea sfătuia: „Atunci când suntem mâhniți, să cântăm. Psalmodia îl alungă pe diavol, deoarece este rugăciune și în același timp disprețuire a lui. Atunci când suntem supărați de gânduri de hulă să

nu rostim Rugăciunea, căci făcând astfel, deschidem front cu diavolul și ne va lupta și mai mult. Să psalmodiem și diavolul va crăpa văzând că este disprețuit."

Slavoslovia era neîncetată la Stareț. „Slavă Ție, Dumnezeule! Slavă Ție, Dumnezeule!", spunea din inimă și o repeta adeseori. Era o revărsare de recunoștință către Domnul.

Starețul sfătuia: „Este mai bine să se evite rugăciunile improvizate. Ele sunt îngăduite numai atunci când sunt o izbucnire a inimii."

Starețul prefera să privegheze singur la chilia sa, dar atunci când participa la privegherile în comun, cânta împreună cu ceilalți părinți. Alteori urmărea slujba în tăcere, iar apoi se cufunda în sine însuși, rostind Rugăciunea lui Iisus. Atunci, deși cu trupul se afla în biserică, se afla cu mintea în cer. Nu măsura rugăciunea cu orele, cu cantitatea pravilei sau cu numărul de metanii, ci căuta mai ales ca rugăciunea să fie curată, să ajungă la Dumnezeu și să dea roade. „Celelalte, spunea el, sunt pentru a trece mai repede noaptea și să spunem că am făcut atâtea ore priveghere."

Starețul a iubit în mod deosebit și a cultivat Rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă!", pe care a învățat-o de mic de la mama sa. Începând cu perioada în care s-a nevoit la Sinai și până la sfârșitul vieții sale, a înlocuit, cu unele excepții, slujbele bisericești cu Rugăciunea lui Iisus. Îi devenise respirație, hrană și desfătare. Ajunsese la o măsură atât de înaltă, încât „mintea lui se cufunda în rugăciune". Ea se continua chiar și în somnul său.

Se străduia cât putea de mult să nu-i fie curmată rugăciunea neîncetată. O rostea atunci când lucra, când mergea pe drum, o rostea chiar şi atunci când vorbea cu oamenii. O rostea pretutindeni şi neîncetat. Uneori, când lucra ceva, lăsa pentru puţin treaba, îngenunchea într-un loc liniştit şi se cufunda în Rugăciune, până când vreun închinător îi atrăgea atenţia cu strigătele lui. Poziţia lui obişnuită de rugăciune era în genunchi, cu mâinile şi capul lipite de pământ. Din pricina îndelungatei stări în genunchi, aceştia i s-au vătămat şi de aceea cu greutate îl ţineau, atunci când cobora.

Este cu neputinţă să vorbească cineva despre rugăciunea Stareţului, deoarece urcuşurile lui duhovniceşti erau nevăzute şi negrăite. Cum să descriem oare acestea, când ne sunt cu totul necunoscute? Puţinele lucruri pe care le-am scris arată foarte puţin din lucrarea lui duhovnicească, dar nu descoperă (exact) măsura lui duhovnicească.

Odată a spus unui tânăr monah: „Eu, când eram de vârsta ta, prăznuiam în fiecare noapte", referindu-se la rugăciunea sa de noapte, care este *„lucrare a desfătării"*[66].

Altădată se ruga în pădure în genunchi şi a fost înţepat de un scorpion, dar el nu şi-a întrerupt rugăciunea.

---

[66] *„Alege-ţi ca lucrare a desfătării privegherea neîncetată din timpul nopţilor, prin care au dezbrăcat toţi părinţii pe omul vechi şi s-au învrednicit de înnoirea minţii. În ceasurile acestea sufletul simte viaţa aceea fără de moarte şi în simţirea aceasta se dezbracă de haina întunericului şi primeşte pe Duhul Sfânt"*, Sfântul Isaac Sirul, *Epistola 3*.

Mintea lui era răpită în rugăciune foarte repede şi foarte uşor. Atunci pierdea contactul cu mediul înconjurător şi se afla acolo doar cu trupul. Chiar şi atunci când călătorea cu maşina sau se afla împreună cu alţii, rostea înlăuntrul său Rugăciunea, „fiind absorbit în întregime de Dumnezeu şi făcându-se una cu El", precum mărturisesc martorii oculari.

Cunoscutul şi virtuosul ieromonah Atanasie Ivirítul, o mare personalitate a Sfântului Munte, spunea pururea – pomenitului părinte Atanasie de la Mănăstirea Stavronichita: „Când voi muri, să-i spui părintelui Paisie să se roage pentru mine. Să o prindă pe Maica Domnului de veşmânt şi să-i strige: «Pe Atanasie!... Pe Atanasie!...»." Stareţul era pe atunci mai tânăr şi necunoscut multora.

Stareţul considera un lucru firesc ca monahul să se nevoiască cu Rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă!" Un tânăr monah i-a spus odată că îi oboseşte gâtul atunci când citeşte slujbele singur. „Avem şi metania", i-a răspuns Stareţul vrând să-l îndemne la nevoinţa cu Rugăciunea lui Iisus.

Stareţul spunea: „Numele lui Hristos este atotputernic. Rugăciunea lui Iisus este o armă înfricoşătoare împotriva diavolului. Înainte de a ne ruga să ne mărturisi ı lui Dumnezeu după ce mai întâi ne-am mărturisit stareţului nostru, iar apoi să ne rugăm din inimă. Astfel punem în fiecare zi început bun."

„Rugăciunea lui Iisus se rosteşte cu mintea, iar nu cu vocea. De aceea se şi numeşte Rugăciunea minţii. Să nu o rostim nici foarte repede, – o sută de rugăciuni să nu ne ia mai puţin de un minut şi

jumătate –, căci atunci nu o simţim, aşa cum nu simţim gustul mâncării atunci când o mâncăm repede, dar nici foarte rar."

La întrebarea: „Ce ne ajută mai mult în Rugăciune?", Stareţul a răspuns: „Simţirea păcătoşeniei noastre şi recunoştinţa faţă de Dumnezeu pentru darurile primite de la El ne fac să rostim Rugăciunea cu mărime de suflet, şi nu mecanic. Mai apoi devine o obişnuinţă. Când ne cunoaştem pe noi înşine şi ne gândim la nerecunoştinţa noastră, atunci dorim să rostim Rugăciunea. Iar când ne trezim, după ce mai înainte am rostit Rugăciunea şi în somn şi continuăm să o rostim, ei, atunci încep zorile duhovniceşti."

Stareţul voia ca asceza să însoţească Rugăciunea. Pe celelalte, precum scăunelul, întunericul, – „Eu aprind lumânări şi mă rog", spunea el –, aplecarea capului, respiraţia etc., despre care vorbesc Părinţii în Filocalie, le considera doar ajutătoare. Dacă însă se pune prea mult accent pe ele, pot aduce vătămări atât trupului, cât şi sufletului şi pot conduce la înşelare. Stareţul era de acord cu respiraţia atunci când ea se leagă în mod firesc de Rugăciune, iar nu în mod tehnic.

Adeseori atrăgea atenţia asupra primejdiilor ce pot apărea în timpul exersării practice a Rugăciunii, dar accentua şi scopul ei final: „Acum Rugăciunea a ajuns la modă. Unii cred că Rugăciunea este Nirvana şi o rostesc fără să cugete la nimic altceva, pentru a se linişti. Încearcă să se roage şi ajung să-i doară capul. Rostesc Rugăciunea de parcă ar fi nişte ceasuri. Ce, noi suntem ceasuri? Tic-tac, tic-tac. Făcând

astfel, nu se vor dezbrăca de omul cel vechi. Să rostim Rugăciunea cu simţire. Recunoaşterea greşelilor noastre are multă însemnătate în faţa lui Hristos. Aceasta ne cere El. Numai să nu ne pierdem nădejdea în El.

Scopul nostru nu este acela de a dobândi rugăciune neîncetată, ci de a ne dezbrăca de omul cel vechi. Să ne interiorizăm mai mult, să ne cunoaştem pe noi înşine, că ne nevoim să îndepărtăm patimile. Iar atunci când le descoperim, să cerem ajutorul lui Dumnezeu. Şi astfel ne obişnuim să ne rugăm neîncetat. Să nu încercăm să dobândim Rugăciunea în chip mecanic.

Să nu ne îngreunăm să rostim Rugăciunea. Hristos primeşte să vorbească cu noi neîncetat, iar noi să rămânem nepăsători? Ori de câte ori vorbeşte (se roagă) cineva cu Hristos, nu se căieşte pentru aceasta."

Stareţul, după ce a făcut multe încercări pe sine însuşi încercând să facă ceea ce scriu cărţile ascetice şi după ce s-a sfătuit cu alţi stareţi experimentaţi, şi-a făcut o rânduială de nevoinţă pe care o adapta în funcţie de puterile, vârsta, timpul pe care îl avea, locul unde se nevoia. El spunea că „monahul trebuie să intre într-un tipic monahal, iar la fiecare zece ani să facă o «revizuire» a puterilor lui şi, potrivit cu ele, să se nevoiască. Atunci când cineva este tânăr, are nevoie de mai mult somn şi de mai puţină odihnă[67]. Dar atunci când îmbătrâneşte, îi trebuie mai multă

[67] Stareţul vrea să spună că monahul tânăr trebuie să se ostenească mai mult.

odihnă şi mai puţin somn. Obişnuinţa are mare putere. Când organismul se obişnuieşte cu ceva, chiar şi fără să aibă nevoie de el, când va veni ora, îl va cere."

Tipicul (rânduiala) său era următorul: la ora 3 după-amiază (ceasul 9 bizantin) citea Ceasul nouă şi Vecernia, după care mânca ceva. Apoi făcea Pavecerniţa şi rostea câteva ore Rugăciunea lui Iisus. Se scula înainte de miezul nopţii şi îşi făcea canonul, iar apoi făcea Utrenia cu Rugăciunea lui Iisus. Când termina, se odihnea puţin, iar când se lumina de ziuă, începea iarăşi cele duhovniceşti. Când nu avea vizitatori, citea Ceasurile la vremea lor, iar între ele făcea rucodelie rostind Rugăciunea. Într-un timp se odihnea îndată după apusul soarelui, priveghea toată noaptea şi dimineaţa se odihnea puţin. La amiază nu se odihnea niciodată.

Este cu neputinţă să descriem nevoinţa pe care Stareţul a făcut-o în tinereţe, când se afla în pustia Sinai, căci *„tot drumul lui era rugăciunea neîncetată şi dragostea de Dumnezeu neînchipuită"*[68]. Pe lângă aceasta făcea multe ore şi lucru de mână fără să obosească. Atunci nu vedea oameni, era cu desăvârşire neræspândit şi lipsit de grijă.

Pe când se nevoia la Chilia „Sfânta Cruce", citea numai cei şase Psalmi, canonul sfântului din Minei, iar după-amiază Bogorodicina Sfântului Nicodim Aghioritul. Celelalte slujbe le înlocuia cu Rugăciunea lui Iisus. La „Panaguda" făcea trei metanii (de trei sute de boabe) de rugăciuni către Hristos, una către Maica

[68] Viaţa Sfântului Ioan Scărarul.

Domnului, una către Cinstitul Înaintemergător, una către sfântul zilei şi una către Cuviosul Paisie cel Mare, patronul său. Apoi repeta acelaşi număr de rugăciuni pentru vii şi încă o dată pentru morţi, după care se ruga pentru cazuri speciale.

În ultimii săi ani, în ciuda mulţimilor de oameni care îi răpeau tot timpul zilei, făcea mai mult de patruzeci de metanii de trei sute de boabe cu Rugăciunea lui Iisus, în afară de canonul şi pravila sa.

Psaltirea o împărţea în trei părţi şi o termina de citit în trei zile. La fiecare Psalm se ruga pentru fiecare categorie de oameni, potrivit cu împrejurările după care Cuviosul Arsenie împărţise Psalmii şi pomenea nume. Făcând astfel, nu obosea să citească chiar şi şase-şapte catisme la rând.

În Săptămâna Mare, pentru a participa mai mult la Patimile lui Hristos, citea Evangheliile Patimilor. De la prinderea lui Hristos până la Răstignire, adică din Joia cea Mare seara până în Vinerea Mare seara nu se aşeza jos, nici nu dormea, nici nu mânca. Spunea că merită să ne silim mai mult pe noi înşine la nemâncare (post) în aceste două zile (Vinerea Mare, Sâmbăta Mare) decât în cele trei zile din prima săptămână a Postului Mare. În aceste zile din Săptămâna Patimilor bea numai puţin oţet pentru a-şi aduce aminte de oţetul Stăpânului şi nu deschidea nimănui. Rămânea zăvorât în chilia sa şi nu îl lăsa inima nici măcar să psalmodieze. Într-un an însă, spre sfârşitul vieţii sale, Stareţul a trăit intens Patimile Domnului. „Pentru prima oară am avut o astfel de stare duhovnicească", spunea el.

Stareţul nu îşi strica niciodată rânduiala sa fără un motiv serios. O respecta cu acrivie. „Patru oameni să mă ţină, canonul meu nu îl las", spunea el. Adică chiar şi atunci când era atât de bolnav, încât nu putea sta în picioare, nu îşi lăsa canonul nefăcut. Considera o mare pagubă duhovnicească faptul de a nu-şi îndeplini îndatoririle sale monahale. „În ziua aceea (în care nu îmi fac canonul) sunt...", şi îşi clătina capul dând de înţeles că nu este într-o stare bună.

În ultimii ani, când se înmulţiseră foarte mult vizitatorii şi nu-l lăsau să-şi facă Vecernia la vremea ei, spunea: „Pentru a nu rămâne fără Vecernie, o fac dimineaţa cu Rugăciunea lui Iisus şi spun «Lumină lină» când răsare soarele." Dar totodată era cu desăvârşire liber. Uneori, atunci când era nevoie, le jertfea pe toate din dragoste pentru aproapele. Îşi făcea privegherea nu rugându-se, ci împreună-pătimind şi mângâind sufletele îndurerate, căci Dumnezeu *„vrea milă, iar nu jertfă"*[69].

Din următorul fragment al unei epistole de-a Stareţului, trimisă unui fiu duhovnicesc de-al său, poate să-şi dea seama cineva de tipicul său: „Despre programul de care îmi scrieţi: dacă puteţi, încercaţi pentru o mică perioadă de timp următorul program: odată cu răsăritul soarelui să începeţi Ceasul Întâi. Un sfert de oră (citiţi) Ceasul, un sfert de oră să faceţi metanii cu Rugăciunea lui Iisus pentru copii, – „tot omul care vine în lume" –, ca să se păzească în lume curaţi şi pentru cei ce se păzesc în feciorie. Aici suntem incluşi şi noi. Apoi să rostiţi Rugăciunea stând

[69] Mat. 9, 13.

jos jumătate de oră şi astfel se completează o oră după răsăritul soarelui, (se termină) Ceasul Întâi. Apoi două ore libere cu studiu duhovnicesc, rugăciune, dacă există dispoziţie, sau psalmodie. Când spun „libere" înţeleg ca sufletul să se mişte în voie, să aleagă orice lucrare duhovnicească doreşte. Sau puteţi să faceţi rucodelie.

Apoi să începeţi Ceasul al Treilea la fel ca şi pe primul, cu diferenţa că acesta este afierosit clerului şi popoarelor, ca să vină la cunoştinţa adevărului. Cred că nu este păcat dacă rosteşte cineva pe „Doamne, Cel ce în ceasul al treilea ai trimis pe Preasfântul Tău Duh..." După Ceasul al Treilea iarăşi două ore libere, folosite la o lucrare duhovnicească sau la rucodelie. Apoi Ceasul al şaselea la fel, cu diferenţa că acesta este afierosit lumii, să-i dea Bunul Dumnezeu pocăinţă. După aceea iarăşi două ore petrecute ca şi mai înainte sau odihnă până la Ceasul al noulea, pe care îl veţi citi ca şi pe celelalte, de data aceasta afierosit celor adormiţi. Apoi Vecernia.

Despre mâncare nu vă spun nimic, deoarece aceasta o veţi rândui potrivit cu puterea pe care o aveţi. Singurul lucru care trebuie este să nu ajungă cineva la ameţeală, bineînţeles atunci când nu există război diavolesc, pentru a avea limpezime (a minţii) ca să poată lupta mai bine. Deoarece lupta se dă cu gândurile şi de aceea mintea trebuie ajutată la începutul vieţii duhovniceşti, ca să găsească Adevărul. Atunci însă când omul va găsi Adevărul, pe Hristos, nu mai are nevoie de logică. La fel se întâmplă şi atunci când omul sporeşte duhovniceşte, nu are

nevoie de atâta limpezime pe care vă spun acum s-o câştigaţi, deoarece iese din sine şi se mişcă în afara atracţiei pământului şi este luminat de acum nu de soarele simţit, de zidire, ci de Ziditor.

După Vecernie şi Pavecerniţă să vă rugaţi trei ore după apusul soarelui. Sau împreună cu Pavecerniţa şi canonul pe care îl aveţi să împliniţi trei ore. Acestea sunt cele mai bune ore pentru rugăciune. Apoi să dormiţi şase ore şi apoi Miezonoptica şi Utrenia. Sau puteţi să citiţi puţină pravilă şi apoi să rostiţi Rugăciunea lui Iisus. Ca să nu aveţi nelinişte (sau să vă uitaţi la ceas) sau să luaţi aminte la numărul şiragurilor de metanii, să puneţi ceasul să sune după câte ore vreţi să vă rugaţi.

Încercaţi să faceţi chiar şi a cincea parte din ceea ce vă scriu, ca să nu vi se creeze nelinişte, ca să nu pătimiţi precum viţeluşii de curând născuţi care, dacă îi pui la jug, de îndată ce văd jugul şi înţeleg că vrei să-i înjugi la câmp, fug."

Din acest tipic vedem că Stareţul voia ca monahul să aibă multă lucrare duhovnicească, dar să fie făcută cu bucurie şi tragere de inimă.

Unui alt ucenic de-al său, care se nevoia singur, i-a dat următorul tipic, unde se văd şi alte amănunte ale canonului monahal şi ale unei privegheri deosebite:

Tipic monahal:

Atunci când ziua este egală cu noaptea (martie, septembrie):

Ora 15 (ora 9 bizantină): Ceasul nouă şi Vecernia
Ora 16: Cină, în afară de luni, miercuri şi vineri
Pavecerniţa odată cu apusul soarelui
Ora 3: Deşteptarea
Orele 3-4: Canonul
Ora 4: Slujba
Ora 11: Prânzul (când se ia masa o dată pe zi)
Orele 11-15: Ascultare – rucodelie

Canon monahal:

1. O metanie de 300 boabe cu Rugăciunea lui Iisus, rostită cu închinăciuni până la genunchi (nu vatămă dacă se îndoaie puţin genunchii, ci ajută ca aceştia să nu obosească şi aduce umilinţă, deoarece prin îndoirea genunchilor noştri arătăm dragostea noastră pentru Dumnezeu);

2. O sută de rugăciuni către Maica Domnului: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-mă!* cu închinăciuni;

3. *Slavă... Şi acum... Aliluia* (de 3 ori)... *Slavă Ţie, Dumnezeule* (de 3 ori) cu trei metanii mari;

4. *Psalmul 50* rostit (în şoaptă) cu voce înceată şi cu metanii mari până ce se termină Psalmul;

5. Tropare ale Maicii Domnului: *Toată nădejdea mea..., Uşa milostivirii...* şi altele, rostite cu metanii mari;

6. *Cuvine-se cu adevărat...* cu metanii mari;

7. *Slavă... Şi acum... Aliluia* (de 3 ori)... *Slavă Ţie Dumnezeule* (de 3 ori), cu trei metanii mari.

Metaniile pot fi făcute repede sau încet, potrivit cu dispoziția sufletească a fiecăruia.

Aceste rugăciuni le facem pentru noi. Apoi le repetăm spunând: *Doamne Iisuse Hristoase, miluiește pe robii Tăi* și *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește pe robii tăi.* Rugăciune pentru lume. Putem să pomenim și nume de persoane care au nevoie (de rugăciune).

A treia oară le repetăm spunând: *Odihnește Doamne, sufletele robilor Tăi, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută pe robii tăi.*

La sfârșit facem o sută de rugăciuni către sfântul ocrotitor al mănăstirii. Apoi citim slujba, după care ne odihnim puțin.

Monahul, înainte de a adormi, să-și încrucișeze mâinile pe piept și să spună câteva tropare de înmormântare pentru a-și aminti de moarte.

Canonul schimonahului este de 300 metanii și 1200 de Rugăciuni (ale lui Iisus), al rasoforului sau al monahului în schima mică 150 metanii și 1200 de Rugăciuni, iar al fratelui începător 60 metanii și 600 de Rugăciuni.

Tipic pentru privegherea făcută cu metania:

1. *Slavă Ție, Dumnezeule...* metanie de 300 boabe (1)[70]

Bucură-te, Mireasă, Pururea Fecioară (1)

2. *Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă* (3)

[70] Numărul din paranteze arată numărul de metanii de 300 boabe.

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (1)

3. *Doamne Iisuse Hristoase...* (pentru părinți) (3)

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (pentru părinți) (1)

4. *Cruce a lui Hristos...* (3)

5. *Doamne, Iisuse Hristoase...* (pentru cei adormiți) (3)

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (pentru cei adormiți) (1)

Paraclis – Studiu duhovnicesc

6. *Doamne Iisuse Hristoase...* (pentru binefăcători) (3)

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (pentru binefăcători) (1)

7. *Doamne Iisuse Hristoase....* (pentru lume) (3)

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (pentru lume) (1)

8. *Doamne, Iisuse Hristoase...* (pentru bolnavi) (3)

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (pentru bolnavi) (1)

9. *Doamne, Iisuse Hristoase...* (pentru obște) (3)

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu... (pentru obște) (1)

Pentru cei din nevoi ne putem ruga și la sfinții la care avem evlavie mai multă.

Din cele de mai sus putem vedea libertatea Stareţului, care nu era încătușat de tipice și canoane. A arătat o rânduială de rugăciune pentru a ajuta un monah, dar în privința somnului și a mâncării nu s-a pronunțat cu exactitate, ci a lăsat ca el însuși să și le

rânduiască potrivit cu puterea şi râvna sa. Aspra sa nevoinţă nu o impunea nimănui. Nu toţi oamenii încap pe acelaşi calapod.

Cu uşurinţă poate deosebi cineva scopurile acestui tipic: pocăinţa, slavoslovirea lui Dumnezeu, rugăciunea pentru vii şi morţi.

La sfârşit dăm un tipic pentru priveghera de chilie, pe care Stareţul l-a dat unei mănăstiri de maici.

Rânduiala privegherii:

Canonul îl facem la începutul sau la sfârşitul privegherii, cum preferă fiecare.

Începem cu puţin studiu duhovnicesc.

Apoi facem următoarele rugăciuni:

– 1 metanie de 300 boabe: *Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie.*

– 1 metanie de 100 boabe: *Bucură-te, Mireasă, Pururea Fecioară.*

Apoi: *Slavă... Şi acum... Aliluia* (3 ori) *Slavă Ţie, Dumnezeule* (3 ori), *Doamne miluieşte* (3 ori), *Slavă... Şi acum... Psalmul 50, Sub milostivirea ta scăpăm...*, Doxologia şi *Cuvine-se cu adevărat.* Toate acestea se rostesc cu metanii.

Apoi continuăm astfel:

– 1 metanie de 300 boabe: *Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă.*

– 1 metanie de 100 boabe: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-mă.*

Apoi facem Paraclisul (facultativ).

– 1 metanie de 100 boabe: *Cruce a lui Hristos, mântuieşte-ne cu puterea ta.*

Stareţul la Sfântul Mănăstire
a Cinstitului Înaintemergător de la Metamorfosi.

– 1 metanie de 100 boabe: *Botezătorule al lui Hristos, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine* (pentru pocăinţă).

– 1 metanie de 100 boabe: *Sfinte (Apostole) al lui Hristos, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine* (rugăciune la Sfântul Ioan Teologul pentru dobândirea dragostei).

– 1 metanie de 100 boabe: *Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine* (rugăciune la Sfântul Arsenie Capadocianul pentru sănătate).

Apoi următoarele cereri:

Pentru Stareţi:

– 1 metanie de 300 boabe: *Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte pe robii Tăi.*

– 1 metanie de 100 boabe: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte pe robii tăi.*

Pentru (părinţii din) obşte:

– 1 metanie de 300 boabe: *Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi.*

– 1 metanie de 100 boabe: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.*

Pentru cei adormiţi:

– 1 metanie de 300 boabe: *Doamne Iisuse Hristoase, odihneşte pe robii Tăi.*

– 1 metanie de 100 boabe: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, odihneşte pe robii tăi.*

Pentru binefăcători:

– 1 metanie de 300 boabe: *Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte pe robii tăi.*

– 1 metanie de 100 boabe: *Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte pe robii tăi.*

3 metanii de 300 boabe cu cereri diferite:

– Dumnezeul meu, să nu-i părăseşti pe robii Tăi care trăiesc departe de biserică, dragostea Ta să-i aducă pe toţi lângă Tine;

– Pomeneşte, Doamne, pe robii Tăi care suferă de cancer;

– Pomeneşte, Doamne, pe robii Tăi care suferă de boli uşoare sau grave;

– Pomeneşte, Doamne, pe robii Tăi care suferă de infirmităţi trupeşti;

– Pomeneşte, Doamne, pe robii Tăi care suferă de infirmităţi sufleteşti;

– Pomeneşte, Doamne, pe conducătorii ţărilor (preşedinţi, miniştri...) şi ajută-i să conducă creştineşte;

– Pomeneşte, Doamne, pe copiii care provin din familii cu probleme;

– Pomeneşte, Doamne, pe familiile care au probleme şi pe cei divorţaţi;

– Pomeneşte, Doamne, pe orfanii din toată lumea, pe toţi cei îndureraţi şi nedreptăţiţi în această viaţă, pe văduvi şi pe văduve;

– Pomeneşte, Doamne, pe toţi cei întemniţaţi, pe anarhişti, pe narcomani, pe ucigaşi, pe făcătorii de rele, pe hoţi, luminează-i şi ajută-i să se îndrepteze;

– Pomeneşte, Doamne, pe toţi cei înstrăinaţi;

– Pomeneşte, Doamne, pe toţi cei ce călătoresc pe mare, pe uscat, prin aer şi-i păzeşte;

– Pomeneşte, Doamne, Biserica noastră, pe părinţii (clericii) Bisericii şi pe credincioşi;

– Pomenește, Doamne, toate frățiile monahale, pe monahi și monahii, pe stareți și pe starețe și toate frățiile și pe părinții aghioriți;

– Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care sunt în vreme de război;

– Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care sunt prigoniți;

– Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care sunt precum păsările vânate;

– Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care și-au lăsat casele și serviciile lor și se chinuiesc;

– Pomenește, Doamne, pe săraci, pe cei fără casă și pe refugiați;

– Pomenește, Doamne, toate popoarele, să le ai (ții) în brațele Tale, să le acoperi cu Sfântul Tău Acoperământ, să le păzești de orice rău și de război. Și iubita noastră țară, zi și noapte să o ții la sânul Tău, să o acoperi cu Sfântul Tău Acoperământ, să o păzești de orice rău și de război;

– Pomenește, Doamne, familiile chinuite, părăsite, nedreptățite, încercate și dăruiește-le lor milele Tale cele bogate;

– Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de tot felul de boli sufletești și trupești;

– Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care ne-au cerut să ne rugăm pentru ei.

Cei adormiți nu se pot ajuta singuri, ci așteaptă de la noi să-i ajutăm, așa cum așteaptă cei întemnițați o portocală.

Pauză în timpul privegherii nu există. Cine vrea să facă.

Starețul dorea ca monahul care se nevoiește singur să aibă un tipic, care să-l ajute în nevoința sa. „Să te pregătești, sfătuia Starețul, din chilie cu rugăciune pentru a merge la ascultare și la ascultare să te pregătești pentru chilie. Făcând astfel, vei fi întotdeauna liniștit și bucuros. Dar atunci când cineva este distrat, mintea lui umblă pe aiurea. Este bine ca cineva să aibă un program care să înceapă de dimineață, ca să nu i se facă tulburare din partea gândurilor."

Celor pentru care nu avea răspundere duhovnicească și nu putea să-i supravegheze, nu le dădea tipic (rânduială de nevoință). Odată un student i-a cerut să-i dea un tipic, dar Starețul i-a răspuns: „Nu pot, deoarece medicul, atunci când dă o rețetă bolnavului, trebuie să fie lângă el și să-l supravegheze." I-a dat doar câteva sfaturi folositoare pentru viața duhovnicească.

Starețul avea un respect fără margini pentru ceea ce au rânduit Sfinții Părinți. Unuia care schimba slujba după bunul plac și fără un motiv întemeiat, Starețul i-a făcut următoarea observație: „Bine, nu se prăpădește lumea dacă schimbăm ceva, dar făcând astfel, ne punem pe noi mai presus de Sfinții Părinți."

Starețul a respectat cu evlavie tipicul Bisericii și fost ajutat de acesta să ajungă la un tipic duhovnicesc și să găsească esența vieții duhovnicești, rugăciunea neîncetată, care ne unește cu Dumnezeu.

17. Nepătimirea

Stareţul spunea că „la mănăstire venim pentru desăvârşire. Viaţa monahală este viaţa desăvârşită, iar noi o înjosim cu viaţa noastră." Spre această viaţă a ţintit Stareţul şi pentru ea a vărsat sudori şi sânge.

Acrivia şi străduinţa Stareţului de a îndeplini cât mai desăvârşit poruncile evanghelice produc uimire. Stareţul a izbutit să facă din sine *„casă a nepătimirii"*[71], construită din virtuţi. Comoara celor nepătimaşi cuprinde în ea toate virtuţile. Nepătimirea seamănă cu o cunună făcută din toate florile (virtuţile). Dacă lipseşte chiar şi o singură virtute, nu se întregeşte nepătimirea. *„Nepătimirea este împreunarea multor virtuţi, iar în loc de suflet ea are pe Duhul Sfânt"*[72]. Stareţul nu se mai lupta împotriva patimilor, căci le supusese, ci se îmbogăţea mereu cu virtuţi. Stupii lui cei duhovniceşti se umpluseră cu miere, care îndulceşte şi hrăneşte pe mulţi.

[71] Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul 26, 14.*
[72] Sfântul Petru Damaschinul, *Cuvântul 14.*

Nepătimirea Stareţului se poate vedea şi din nemăsurata lui curăţie[73]. Nu numai că Domnul l-a păzit de păcatele trupeşti, aşa cum a mărturisit Stareţul odată, dar curăţenia lui era atât de mare, încât niciodată nu s-a învoit cu gândurile trupeşti. Chiar şi numai atunci când îşi amintea, după ani de zile, de un oarecare atac al unui gând necurat, se înroşea de ruşine ca un copil mic. Nici măcar în somn, când era tulburat de închipuirea demonică, nu consimţea cu ea, ci se lupta cu tărie şi se trezea. Aceasta se întâmpla la început. Mai târziu însă rămânea cu desăvârşire nemişcat[74] la astfel de ispite. Deoarece privea fără patimă, vederea frumuseţii femeieşti[75] nu-l emoţiona, nici nu-l smintea. Rarele cazuri pe care le-am descris, în care Stareţul a fost supărat de războiul trupesc, au avut ca pricină un gând de judecată sau mândrie.

Permanenta lui stare de har, pacea[76] şi plinătatea bucuriei pe care o simţea dovedesc că Stareţul era un om eliberat de patimi şi plin de harul Sfântului Duh. A

[73] *„Atât de înaltă şi de mare e lauda neprihănirii, încât unii părinţi au îndrăznit să o numească nepătimire"*, Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul 15, 64.*
[74] *„Acesta este semnul adevăratei curăţii, a rămâne nemişcat (de patimi) în timpul nălucirilor din somn"*, Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 1.*
[75] „Trei sunt stările morale cele mai generale la monahi. Cea dintâi în a nu păcătui cu lucrul. A doua, în a nu zăbovi în suflet gândurile pătimaşe. Iar a treia în a privi cu mintea formele femeilor şi a celor ce i-au întristat fără patimă", Sfântul Maxim Mărturisitorul, *A doua sută a capetelor despre dragoste*, pf. 87.
[76] *„Nepătimirea este o stare paşnică a sufletului, care face ca sufletul să se mişte cu anevoie spre răutate"*, Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Întâia sută a capetelor despre dragoste*, pf. 36.

trecut marea patimilor, a încetat să săvârşească păcatul nu numai cu fapta, ci şi cu cugetul, prin gândurile pătimaşe. A dobândit şi nemişcarea faţă de patimi[77].

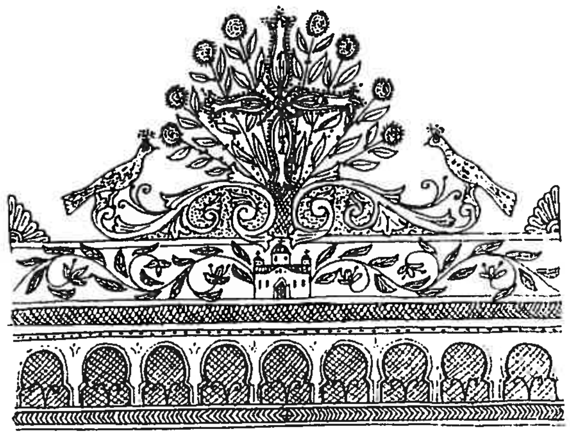
Stareţul şi-a curăţat şi şi-a supus trupul prin nevoinţe îndelungate, făcând din osteneală odihnă şi căutând durerea. Evita plăcerea care ne conduce la patimi. Nici chiar pe cea duhovnicească nu o căuta, adică mângâierea în rugăciune: *„Cel ce nu doreşte plăcerea trupească şi nu se teme deloc de durere, se face nepătimaş."*[78] •

Harismele Stareţului erau pentru el pricini de smerenie[79] şi de nevoinţe mai mari. Ca unul ce era un smerit-cugetător, nu se mândrea atunci când era lăudat, nici nu se mâhnea atunci când era defăimat. Ajunsese la nepătimire deoarece avea pomenirea lui Dumnezeu[80]. Stareţul sau cugeta la Dumnezeu, sau le vorbea oamenilor despre Dumnezeu sau se ruga lui Dumnezeu. Iar atunci când se ruga, mintea lui ieşea din realitatea pământească şi era răpită în extaz, fără să fie tulburată de atacurile gândurilor[81]. Mintea lui cea curată vedea cu uimire veacul ce va să fie.

[77] Op. cit., *A cincea sută a capetelor teologice.*
[78] Op. cit., A *treia sută a capetelor teologice,* pf. 51 (ed.grecească).
[79] *„Iar mărimea smereniei este fiica nepătimirii",* Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul XXVI (3),* pf. 54.
[80] *„Iar nepătimirea se naşte din pomenirea lui Dumnezeu",* Cele 100 de capete ale lui Calist şi Ignatie Xanthopol, pf. 89.
[81] *„Când ai ajuns ca niciodată în vremea rugăciunii să nu-ţi mai tulbure mintea vreo idee din cele ale lumii, să ştii că nu te mai afli în afară de hotarele nepătimirii",* Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Întâia sută a capetelor despre dragoste,* pf. 88.

Stareţul, îmbrăcat cu „omorârea cea purtătoare de viaţă" şi vorbind despre Dumnezeu, transmitea celorlalţi mireasma vieţii celei veşnice şi dulceaţa dragostei dumnezeieşti.

Aşa cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, din nepătimire se naşte dragostea desăvârşită[82], care este *„desăvârşita sălăşluire a lui Dumnezeu în cei curaţi cu inima, pentru că aceştia vor vedea pe Dumnezeu"*[83].

[82] Op. cit., *A patra sută a capetelor despre dragoste,* pf. 42.
[83] Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul XXVI (3),* pf. 54.

18. Dragoste nobilă[84]

Vârful şi cununa tuturor nevoinţelor făcute de Stareţ era dragostea. Spunea: „Simt pentru toţi oamenii aceeaşi dragoste pe care am avut-o faţă de rudele mele. Acum îi simt pe toţi ca pe nişte fraţi."

Stareţul era plin de dragoste pentru om, pentru zidire şi ardea de dragostea dumnezeiască. Încă de mic copil făcea milostenii şi îi ajuta pe mulţi. Oamenii săraci din Koniţa, atunci când aveau nevoie, veneau la el şi-i cereau ajutorul. „Pentru necazul şi suspinul celor îndureraţi", Stareţul dădea chiar şi hainele pe care le purta. Cu dragostea lui cea mare îmbrăţişa satele Koniţei şi căuta chipuri în care să-i ajute pe „cei aflaţi în nevoi şi în boli". Stareţul dădea o mare importanţă milosteniei. Pentru el milostenia era un criteriu ca să cunoască dacă cineva este sau nu vrednic de mila dumnezeiască şi de mântuire. „Se

[84] Aceasta este o expresie a Stareţului şi înseamnă: „Dragostea care nu caută răsplata." Adică oferă cineva ceva ca un nobil atunci când dăruieşte, fără să aştepte răsplată. Din lipsa acestei dragoste provin chinurile şi ispitele, deoarece oamenii caută de obicei recunoaşterea binefacerii făcute de ei şi răsplătirea ei. Stareţul, prin aceste două cuvinte, arăta poziţia corectă pe care trebuie să o aibă cineva faţă de semenii săi.

poate ca cineva, spunea Stareţul, să fie indiferent (n.tr. în cele ale credinţei), dar dacă îl doare pentru un bolnav, dacă face milostenie, să nu te temi pentru el."

Odată s-a aflat la înmormântarea bătrânului Prodromu de la o chilie învecinată, „Sfântul Ioan Teologul". Stareţul a rămas impresionat când a văzut că osemintele celui adormit erau galbene, deşi bătrânul Prodromu se ocupase în timpul vieţii sale mai mult cu catării decât cu cele duhovniceşti. Atunci Stareţul a spus: „Se vede că bătrânul făcea multă milostenie."

Stareţul se mâhnea mult pentru inegalitatea dintre oameni. „Ce fel de creştini suntem, dacă avem două sau trei case pe lângă cele de vacanţă, iar alţii să nu aibă «unde să-şi plece capul»?"

Îi îndemna pe oameni să facă milostenie, deoarece credea că „atunci când primeşti ceva, te bucuri omeneşte, dar atunci când dai, te bucuri dumnezeieşte. Câştigul duhovnicesc se face prin dăruire."

Milostenia Stareţului nu avea limite. Pe toate le împărţea şi înţelegea nevoile cuiva mai înainte de a cere acela. Alimentele şi hainele pe care i le trimiteau le împărţea cu discernământ la monahii bolnavi sau săraci sau la copiii de la Atoniadă. Nimeni nu pleca cu mâna goală sau nemângâiat. Pe lângă trataţia călugărească, dar bogată, Stareţul mai împărţea şi daruri: cruciuliţe, metanii, iconiţe, cărţi şi altele. Fireşte că îi ajuta şi duhovniceşte. Toţi plecau bucuroşi şi odihniţi sufleteşte.

„Era un om care avea neîncetată grijă de a face binele. Voia să nu treacă nici măcar o singură clipă,

dacă era cu putință, fără să ajute vreun om", mărturisește despre Stareț Ecaterina Patera. Iar binele pe care îl făcea avea har și frumusețe, deoarece era făcut într-un mod discret, care avea în el sensibilitate duhovnicească. Nu voia să te simți îndatorat, ci te vedea ca pe un frate al său și îți dădea odihnă (sufletească). Dar cu câtă ușurință dădea, cu atât se îngreuia să primească ceva. Iar atunci când primea ca să nu-l rănească pe celălalt, îl răsplătea într-un alt chip, dându-i mai multe decât luase.

Deși el însuși era neagonisitor, păstra câțiva bani sau se împrumuta pentru situații urgente. De pildă, când un tânăr care avea probleme venea la Sfântul Munte și rămânea fără bani pentru bilete, Starețul îl iconomisea cu discernământ. Ar fi putut ajuta material mulți săraci, deoarece i se încredințau sume mari de bani, dar Starețul nu-i lua. Uneori îi trimitea pe cei care aveau nevoie la o persoană potrivită, pe care o știa că-i va ajuta. Nu a căutat să facă o bancă de bani pentru milostenii, ci a reușit să devină o vistierie a harului pentru a-i ajuta duhovnicește pe oameni. Starețul nu semăna cu o fântână închisă, ci cu un râu care izvorăște mereu și a cărui apă adapă copacii, păsările, animalele sălbatice, și tot prisosește.

Când vedea că cineva are o nevoie deosebită, Starețul îi dădea inima lui și negreșit și un mic dar. Iar atunci când nu avea ce să dea, dăruia metania sau vesta sa.

Nemăsurata sa dragoste îl făcea să își jertfească chiar și evlavia! Obiectele sfinte, pentru care avea o evlavie deosebită, nu ezita să le dăruiască altora.

Odată a dăruit crucea pe care o purta la gât și care avea o părticică din Lemnul Cinstitei Cruci. Altădată a dăruit o cutiuță ce-o purta la gât și care avea în ea un dinte al Sfântului Arsenie Capadocianul. Cu ea îi însemna în chipul Sfintei Cruci pe cei bolnavi sau demonizați. Numai cel care cunoaște dragostea lui înflăcărată ce-o avea pentru Sfânta Eufimia poate să înțeleagă în parte jertfa pe care a făcut-o Starețul atunci când a dăruit cuiva o părticică din moaștele Sfintei, pe care a binevoit Dumnezeu ca Starețul să o primească. Iar aceasta nu s-a întâmplat o singură dată, ci de mai multe ori, deoarece Sfânta a iconomisit ca Starețul să dobândească în repetate rânduri câte o părticică din moaștele ei. În cele din urmă a preferat să se lipsească de Moaștele Sfintei, pentru care el avea o evlavie nespus de mare! Același lucru făcea și cu icoanele care au făcut minuni.

Tot o manifestare a dragostei sale era și mustrarea pe care o făcea celor ce se abăteau de la calea dreptății. Așa cum o mamă își ceartă copilul, iar acela nu pleacă de lângă ea, tot așa se întâmpla și cu oamenii care simțeau dragostea lui și primeau cu bunăvoință observațiile și mustrările lui. Își dădeau seama că are dreptate și de aceea simțeau siguranță.

Uimitoare era nerăutatea Starețului. Pe oamenii care îl judecau și erau vrăjmași față de el, Starețul îi ierta și se ruga pentru ei. Dacă afla că au căzut în vreo ispită sau nevoie, îi compătimea și alerga să-i ajute ca pe niște frați ai săi. „Dacă nu-i iertăm pe ceilalți, ne aflăm în afara Raiului", spunea Starețul adeseori.

Dragostea Stareţului se revărsa şi îmbrăţişa chiar şi animalele sălbatice. Acestea o simţeau, se apropiau de el şi mâncau din mâinile lui. Stareţul spunea: „Eu îi voi spune lui Hristos: «Hristoase al meu, miluieşte-mă pe mine, animalul!» Însă dacă El mă va întreba: «Dar tu ai miluit animalele?», ce îi voi răspunde?" Şi într-adevăr, le-a miluit şi le-a iubit ca pe nişte făpturi ale lui Dumnezeu. „Acestea, sărmanele, spunea Stareţul, nu aşteaptă alt Rai."

Odată, plecând de la Katunakia, a uitat la chilia unde se nevoise o pisică. Atunci, din compătimire, a jertfit două zile şi s-a întors ca să o ia cu el. Pe când se afla la Panaguda, atunci când auzea noaptea vreo pisică străină mieunând la uşa chiliei, se scula chiar şi atunci când era bolnav şi îi deschidea uşa lăsând-o să intre înăuntru pentru a mânca şi a se adăposti de frig şi ploaie.

Domnul Drositis Panaghiotis, preşedinte de onoare la Curtea de Apel, mărturiseşte: „Dragostea Stareţului era neasemuită, îi îmbrăţişa pe toţi oamenii, toată zidirea, chiar şi pe diavoli. Am văzut cum a primit odată la Chilia sa un eterodox şi l-a îmbrăţişat cu căldură, ca pe un frate iubit. Am auzit de la el însuşi că odată s-a rugat cu lacrimi pentru diavol, iar acesta i-a apărut şi a început să-şi bată joc de el. L-am văzut îngrijind cu gingăşie şi dragoste plante, furnici, reptile şi alte animale."

Precum sufletul este mai de preţ decât trupul, tot aşa şi milostenia duhovnicească este neasemuit mai mare decât cea materială. El însuşi, după ce s-a nevoit cu smerenie şi a dobândit virtuţi, destăinuia cu

smerenie şi din dragoste trăirile sale tainice. Aceasta a fost cea mai mare binefacere a sa, deoarece făcea milostenie duhovnicească şi întărea foarte mult sufletele slabe sau pe cele care se clătinau în credinţă[85]. Numai pentru acest motiv suferea „hemoragie duhovnicească", aşa cum numea el descoperirea *„tainelor neînvăţate"*[86]. Aceasta este una din însuşirile celor desăvârşiţi, adică a nu putea să ţină nimic pentru ei înşişi.

Toată viaţa Stareţului a fost dăruire, golire (deşertare) de sine, jertfire în multe chipuri, cu orice prilej. „Omul, spunea el, cu cât face binele, se topeşte, devine în întregime bun şi aruncă (nu socoteşte) sinea sa. Când cineva face din problemele altora problemele sale, atunci el nu mai are nici o problemă."

Atunci când se ruga pentru cei bolnavi, spunea: „Dumnezeul meu, ajută-l pe acest bolnav şi ia de la mine sănătatea" şi primea cu bucurie toate bolile pe care i le trimitea Dumnezeu.

Pe când Stareţul făcea tratament în Koniţa, Hrisanti, o fetiţă care o ajuta pe doamna Patera, s-a îmbolnăvit de cancer la intestine. Atunci Stareţul, care pătimea împreună cu ea, a însemnat-o în semnul Sfintei Cruci şi s-a rugat spunând: „Hristoase al meu, dă-mi mie cancerul, eu să-l am!" Şi Bunul Dumnezeu nu a trecut cu vederea cererea lui. La sfârşit, potrivit dorinţei lui, a primit cumplita boală a cancerului, prin care s-a şi săvârşit. Cu toate acestea, toată viaţa lui a

---

[85] Vezi Cuviosul Paisie Aghioritul, *„Epistole"*, pag. 101.
[86] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 85*.

pătimit împreună cu cei bolnavi şi mai ales cu cei suferinzi de cancer.

Stareţul spunea: „Vin oamenii şi îmi spun necazurile lor şi atunci gura mi se umple de amărăciune, de parcă aş mânca ceapă. Dar când vine cineva şi aflu că merge mai bine sau s-a rezolvat problema lui, atunci spun: «Slavă lui Dumnezeu, mi-au dat şi o bucată de halva!» Când aud durerea celuilalt, pe cioburi de sticlă de aş sta sau pe spini de aş păşi, nu simt (aceasta). Când celălalt suferă cu adevărat, pot să-mi dau chiar şi viaţa ca să-l ajut."

Odată a îngenunchiat în bisericuţă şi s-a rugat pentru un tânăr care suferea. Inima lui sensibilă nu a mai suportat şi Stareţul a izbucnit în plâns. Lacrimile îi curgeau şiroaie. Atât de mult a plâns pentru acel tânăr, încât a udat covoraşul pe care se ruga, cu lacrimile sale. Altădată s-a rugat cu lacrimi şi suspine negrăite pentru un monah aghiorit care era încercat de multe ispite.

Într-o zi a venit la el un tânăr şi a început să-i spună suferinţele prin care trecea. Tânărul plângea în timp ce îi povestea, iar împreună cu el plângea şi Stareţul. „Opreşte-te, fiul meu, i-a spus el, căci ne va vedea careva plângând şi ne va lua drept nebuni."

Atunci când participa la durerea celuilalt, uita de sine însuşi, de nevoinţa sa duhovnicească, de bolile sale şi se ruga din inimă, spunând: „Hristoase al meu, lasă-mă pe mine, nu mă lua în seamă, ci ia aminte la oamenii care suferă."

Rugăciunile sale făcute cu lacrimi şi cu durere erau însoţite de posturi şi osteneli nenumărate.

Odată, când a aflat că un oarecare tânăr trecea printr-o primejdie sufletească şi trupească, Stareţul nu a mâncat nimic zile întregi şi nici nu a încetat să se roage pentru el până când nu a aflat că a trecut acea primejdie.

Postea luni de zile pentru a ajuta un suflet. Sunt cunoscute câteva situaţii concrete: s-a rugat pentru un tânăr care voia să cunoască voia lui Dumnezeu în legătură cu drumul pe care voia să-l urmeze, pentru un tânăr monah nestatornic ca să se întărească duhovniceşte, pentru un tânăr iubitor de viaţă monahală ca să biruiască o patimă, pentru un monah neputincios ca să sporească duhovniceşte şi în alte cazuri.

În toată viaţa sa Stareţul a postit, s-a ostenit şi s-a rugat pentru poporul lui Dumnezeu, mişcat fiind de marea sa dragoste. Aceasta era puterea care îl întărea. Nevoinţele şi rugăciunile lui erau pline de mireasma dragostei.

O altă întâmplare care ne arată măsura dragostei la care ajunsese, ne-o povesteşte el însuşi: „Zilele acestea am simţit o astfel de dragoste pentru toţi, încât îmi deschideam braţele şi voiam ca, dacă ar fi fost cu putinţă, să fi îmbrăţişat chiar şi copacii." şi spunând acestea, a făcut o mişcare ca şi cum ar fi vrut să îmbrăţişeze o persoană foarte iubită.

Dar pentru a ajunge la măsura desăvârşirii, Stareţul s-a nesocotit pe sine însuşi. A urât cu toată puterea iubirea de sine şi în locul ei a pus dragostea de Dumnezeu şi de aproapele. Despre aceasta ne mărturiseşte un monah aghiorit: „Trăsătura deosebită

a Stareţului Paisie era că nu se socotea pe sine însuşi. Odată i-am spus: «Părinte, fă puţină iconomie cu tine însuţi», iar el mi-a răspuns: «Când vin oamenii şi-mi spun necazurile lor, eu ce să fac? Mă voi îngriji de mine însumi?»"

Chiar şi în ultimii ani ai vieţii sale, când era cu totul istovit din pricina deselor hemoragii, atunci când vedea că este nevoie, uita de starea sa critică şi, fie sprijinindu-se de gardul Chiliei sale, fie căzut pe scândura pe care o avea în loc de bancă, îi „sprijinea pe fraţi".

Într-adevăr, dacă nu va fi izgonită din noi iubirea de sine, nu se va sălăşlui în inima noastră dragostea dumnezeiască. *„Iar dragostea de Dumnezeu se află în tăgăduirea de sine a sufletului."*[87]

Despre dragostea cea curată, Stareţul spunea: „Atunci când din dragostea noastră nu ne scoatem pe noi înşine, dragostea, oricât de mare ar fi, nu este curată, ci râncedă. Dar atunci când ne scoatem pe noi înşine, ea este strălucită. Când în dragostea noastră există sinea noastră, înseamnă că înăuntrul dragostei există egoism. Dar egoismul şi dragostea nu pot fi împreună. Dragostea şi smerenia sunt două gemene strâns unite între ele. Cel care are dragoste are şi smerenie, iar cel care are smerenie are şi dragoste. Se poate să ne ostenim, să ne nevoim, dar dacă dragostea noastră nu este curată şi strălucită, nu vom găsi roade. Dumnezeu i-a dăruit Marelui Antonie harisma de a face minuni, pentru că avea dragoste curată. În timp ce ostenelile altor călugări,

[87] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 69.*

care erau mai mari în nevoinţă, s-au pierdut oarecum." De aceea Stareţul spunea: „Monahii au prilejurile pe care nu le au mirenii. Numai ei pot să dobândească dragostea dumnezeiască. Şi astfel monahul ajunge să-l vadă pe aproapele ca pe tatăl său, ca pe fratele său, pe fiecare bătrână ca pe bunica sa, pe fiecare bătrân ca pe bunicul său, indiferent dacă celălalt este frumos sau urât."[88] Dar pentru a ajunge la această dragoste, Stareţul s-a nevoit să păzească poruncile lui Dumnezeu. „Dacă Îl iubim pe Dumnezeu, ne îngrijim să păzim poruncile." *„Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte."*[89] În acest chip şi-a curăţit inima şi astfel a devenit sălaş al dragostei lui Dumnezeu.

Stareţul se cerceta pe sine însuşi să vadă ce fel de dragoste are şi constata, după criteriile lui, că este nedesăvârşită. „Dacă aş fi avut un frate catolic, cât nu aş fi plâns? Dar acum, când atâtea milioane de oameni nu cred în Hristos, cât am plâns?"

Oamenii simţeau această dragoste mare şi dezinteresată a Stareţului. Odată un copil cu probleme psihologice a venit să-l vadă. Când l-a întâlnit pe cărarea ce duce la Chilia lui l-a îmbrăţişat şi a început să plângă în hohote. Stareţul l-a mângâiat şi l-a ajutat să-şi termine studiile. Mai târziu, când tânărul a plecat în armată, îi trimitea scrisori în care îl numea „tăticuţul meu dulce".

[88] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *A doua sută a capetelor despre dragoste*, pf. 10: *„Din această inegalitate a dragostei cunoaşte că eşti departe de dragostea desăvârşită, care cere să iubeşti pe tot omul deopotrivă."*

[89] Ioan 14, 21.

Fiecare închinător care îl vizita putea să-şi dea seama de marea lui nevoinţă văzând chipul său ascetic, dar îi simţeau şi dragostea care îl cuprindea cu totul. Îl vedeau pentru prima oară şi se simţeau ca şi când l-ar fi cunoscut de ani de zile. Când plecau de la Stareţ se simţeau legaţi de el. Dragostea lui îi urma pretutindeni, chiar şi atunci când plecau din această viaţă, deoarece continua să se roage pentru ei.

Zeci de persoane se consideră ca fiind cele mai iubite de Stareţ. Ei cred că erau mai legaţi de el decât alţii. Fiecare îl simţea ca fiind al său şi aveau o deosebită dragoste faţă de el. Realitatea este că avea dragoste aparte pentru fiecare. Se dăruia fiecărui suflet şi îl iubea aşa cum era, cu patimile şi neputinţele lui. Îl iubea ca pe un frate adevărat şi ca pe o icoană a lui Dumnezeu. Împărţea dragoste tuturor, dar inima lui nu seca, deoarece se legase de izvorul nesecat, de Dragostea cea veşnică, de Hristos.

Spunea: „Nu mă preocupă unde voi merge, pentru că sinea mea am aruncat-o. Scopul meu nu este să fac binele pentru (*n.tr.* – a intra în) Rai". Prefera „să meargă sărmanii oameni care trăiesc departe de Dumnezeu, pentru a gusta şi ei puţin din Rai". Se ruga lui Dumnezeu să scoată un suflet din iad şi să intre el în locul lui. Oare diferă aceasta de ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: *„Căci aş fi voit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru fraţii mei?"*[90]

Îi sfătuia pe monahi: „Cultivaţi duhul frăţietăţii! Mai întâi să-l odihnesc pe fratele meu, iar apoi viaţa mea devine Rai. Îmi amintesc că atunci când eram în

[90] Rm. 9, 3.

obşte, fiecare căuta să-l odihnească pe fratele său. Căci Hristos a spus că: «Orice veţi face acestui frate mai mic, Mie îmi faceţi». Dacă cineva îl ajută pe cel sărac, pe cel chinuit, gândeşte-te ce-ar fi făcut dacă ar fi fost Hristos."[91]

Despre legăturile dintre noi Stareţul spunea: „Întotdeauna trebuie să acţionăm nu cum ne odihneşte pe noi, ci aşa cum îl odihneşte pe celălalt. Şi atunci toţi vor fi odihniţi şi va exista dragoste."

După toate acestea nu ar fi fost oare nedrept ca Dumnezeu să nu-i dea din belşug harul Său, de vreme ce Stareţul le-a dat pe toate pentru El şi pentru om? Hristos îi asculta rugăciunile şi îi răspundea cu minuni, întrucât era un fiu iubit al lui Dumnezeu.

Dragostea era o virtute firească la Stareţ. „De mic am avut-o în sânge", spunea el. Dar mai târziu a strălucit şi mai mult în cuptorul nevoinţei şi al neîncetatei Rugăciuni a minţii şi a ajuns la dragostea dumnezeiască.

Dacă atât de mare era dragostea lui pentru oameni, cu cât mai mult cea pentru Dumnezeu?

Odată cineva i-a spus: „Vreau să simt dragostea dumnezeiască." Atunci Stareţul, zâmbind, i-a spus: „Ascultă, un copil mic mai întâi bea lapte, apoi mănâncă cir sau cremă, apoi supă, iar când se măreşte mănâncă şi cotlet (carne). Dacă ar mânca el carne atunci când este mic, nu s-ar îneca?"

[91] *„Cel ce iubeşte pe Domnul a iubit mai întâi pe fratele său. Dovada primului lucru este cel de-al doilea",* Sfântul Ioan Scărarul, *Cuvântul 30,* pf.15.

Stareţul mai spunea: „Trebuie să dobândim dragostea lui Dumnezeu, să tresalte inima noastră. Dar până vine dragostea dumnezeiască, este nevoie de nevoinţă (luptă). Apoi nici să mănânce nu mai vrea cineva, nici să doarmă, precum avva Sisoe. Când omul simte dragostea lui Dumnezeu, atunci vine nebunia dumnezeiască. Ce păcat, lumea nu înţelege!" Stareţul, descriind pe omul care a ajuns la dragostea dumnezeiască, se descoperă şi pe sine însuşi: „Precum pisica se tăvăleşte şi se gudură pe lângă picioarele tale, tot astfel şi tu, înnebunit de dragostea lui Hristos, să stai la picioarele Lui. Când dragostea lui Dumnezeu îl cuprinde pe om în întregime, atunci acesta se topeşte. Oasele cele tari se fac moi ca lumânările. Când omul ajunge la dragostea dumnezeiască, seamănă cu un om beat. Este robit de dragostea dumnezeiască şi nu poate să se ocupe cu altceva. Devine nepăsător faţă de toate, ca acela care s-a îmbătat şi atunci când l-au înştiinţat că îi arde casa, el le-a răspuns: «Lăsaţi-o să ardă!» De aceea nu este bine ca omul să rămână pentru mult timp în această stare dumnezeiască."

Martorii tăcuţi ai dragostei lui pentru Dumnezeu sunt icoanele Maicii Domnului şi a Celui Răstignit, care s-au ras şi şters din pricina sărutărilor şi lacrimilor lui.

Odată a primit atâta har şi a simţit atâta dragoste, încât nu a rezistat, i s-au muiat genunchii. Această dragoste şi-o exprima prin rugăciunile făcute cu durere pentru oameni.

Voia să-L iubească pe Dumnezeu „din toată inima". De aceea spunea: „Chiar dacă inima noastră ar fi mare cât un soare, tot nu se merită să o împărţim. Dar dacă o împărţim acum, când este mică precum pumnul, ce va mai rămâne pentru Hristos?"

Într-o epistolă de-a sa (6 martie 1969) scria: „Când omul va reuşi să se slobozească de toţi şi de toate, atunci va putea simţi marea dragoste a lui Dumnezeu, care îl robeşte şi îl face rob al Lui."

Această dragoste a Stareţului au simţit-o şi fiarele pădurii, şi beduinii, şi tot ea îi mişcă sufleteşte pe tinerii chinuiţi din vremea noastră. În persoana lui ei găsesc pe părintele iubitor şi dragostea de care au fost lipsiţi. Mulţi dintre ei, deşi nu l-au cunoscut, merg la mormântul lui şi udă pământul cu lacrimile lor, deoarece simt cum îi îmbrăţişează cu dragostea sa nobilă de acolo de unde se află.

B.

HARISMELE

Stareţul mângâie şi sfătuieşte.

1. Depăşirea legilor firii

Înaintea Părintelui Paisie uneori stihiile naturii se plecau, dar şi el însuşi acţiona depăşind şi anulând legile naturale.

Neudat

Atunci când ploua Stareţul folosea umbrela sau pelerina. Era şi el udat de ploaie ca şi ceilalţi şi, pe deasupra, mai era şi sensibil la frig şi la umezeală. Uneori însă pentru pricini pe care numai Dumnezeu le cunoaşte, nu era udat de ploaie. Adică, în timp ce în jurul său ploua, pe el nu-l atingea nici o picătură.

*

„Odată îl duceau pe Părintele Paisie de la Mănăstirea Cinstitului Înaintemergător la Suroti, povesteşte Kuţoianis Constantin. Pe tot parcursul drumului a plouat atât de tare, încât credeai că s-au deschis porţile cerului. De îndată ce am ajuns la Suroti, am văzut că maicile aşteptau cu umbrele şi pelerine pentru a i le da Stareţului ca să nu se ude. Mi-au făcut

semn să mă apropii cât mai mult de clădire. Atunci, ca prin minune, în acea clipă pe o rază de doi metri în jurul maşinii a încetat să mai cadă ploaie, deşi mai departe ploua cu găleata. După ce Stareţul a coborât şi a intrat înăuntru a început să plouă şi deasupra maşinii."

*

O întâmplare asemănătoare povestesc doi părinţi de la o chilie vecină: „Într-o zi de iarnă a plouat atât de mult încât pârâul pe care îl întâlnim înainte de a ajunge la «Panaguda» nu se putea trece. Apele se ridicaseră foarte mult şi luaseră la vale chiar şi podeţul care înlesnea trecerea spre chilia Stareţului, precum şi o punte ce era puţin mai jos. Nu mai exista o altă trecere peste pârâu. În acea zi Stareţul ne-a vizitat la chilie, dar cu toate că ploua torenţial, încălţămintea lui era uscată şi curată. Avea o umbrelă, dar în mod normal şi zece paşi dacă ar fi făcut pe o astfel de ploaie nu numai încălţămintea ci şi dulama i s-ar fi udat. Ne-am minunat nu numai pentru faptul că nu se udase deloc mergând pe o astfel de ploaie, dar şi pentru că reuşise să treacă pârâul. La plecare am vrut să-l însoţim, ca să ne dezlegăm nedumerirea, însă el nu ne-a îngăduit."

Nevăzut

Mărturia lui Gheorghe Kurculiotis din Corint: „Am mers la Stareţul Paisie în februarie 1979, pe când se afla la Coliba Cinstitei Cruci. Când am ajuns am găsit poarta deschisă. Am strigat de câteva ori de la poartă, dar nu am primit nici un răspuns. Era 8 dimineaţa.

Am rămas acolo ca să-l aştept. La un moment dat Părintele Paisie a apărut înaintea mea. Când l-am văzut am tresărit şi m-am pierdut cu firea.

– Aici eram, Gheorghe, mi-a spus liniştit.

După aceea, când am povestit la doi duhovnici apariţia neaşteptată a Stareţului, aceia mi-au spus:

– Înaintea ta era, iar atunci când a vrut ţi s-a arătat."

*

Mărturia lui Temiolakis Elefterie din Creta: „În perioada în care Stareţul locuia la «Panaguda» l-am vizitat deoarece treceam printr-o mare încercare şi trebuia neapărat să-l văd. Am mers la poarta din spatele Colibei şi am strigat, dar nu am primit nici un răspuns. Atunci am coborât la chilia Părintelui Grigorie de alături, dar nici acolo nu am găsit pe nimeni. M-am întors din nou la Colibă şi l-am strigat de mai multe ori. Am bătut în fierul de la poartă, dar nu am primit nici un răspuns.

Eram gata să plec, dar m-am oprit la pârâu neştiind ce să fac. Nu voiam să plec deoarece atârnam de părerea lui. Deodată am auzit lângă mine o voce care m-a strigat: «Elefterie». Atunci m-am întors şi l-am văzut pe Stareţ în stânga mea la o distanţă de trei metri. M-am înfricoşat deoarece nu auzisem absolut nimic în jurul meu şi nici nu observasem vreo mişcare, mai ales că era vară şi pârâiaşul de alături nu avea deloc apă. Stăpânea peste tot o linişte desăvârşită, încât şi o muscă de ar fi zburat aş fi auzit-o.

După ce m-am convins că într-adevăr era Stareţul, m-am apropiat de el, i-am pus metanie, apoi l-am întrebat unde a fost de nu m-a auzit când am strigat şi cum de a apărut aşa dintr-odată. Evitând explicaţiile mi-a spus numai că plecase în adâncul pădurii, iar acolo i se vestise că aveam nevoie de el. Apoi mi-a cerut să-i spun problema care mă preocupa. Dar când a văzut că am multe de spus, m-a luat şi, după ce am trecut pârâul, ne-am aşezat la doi metri de cărarea ce duce la «Panaguda».

Am început să-i spun problemele mele, când deodată am auzit nişte voci ale unor închinători. Atunci am început să vorbesc foarte încet, dar el mi-a spus:

– Vorbeşte normal, binecuvântatule! Nu te teme!

Eu am continuat să-i vorbesc, dar când am auzit vocile foarte aproape de noi, m-am oprit din nou.

– Spune, spune! m-a îndemnat Stareţul.

– Gheronda, dar o să ne audă cei ce se apropie şi o să vină cu toţii aici şi nu o să mai apuc să vă spun tot ce doresc.

– Nu te teme! Vorbeşte normal!

Şi astfel am continuat să vorbesc normal, iar Stareţul îmi răspundea pe acelaşi ton. Închinătorii au trecut la doi metri de noi, dar nici nu ne-au văzut, nici nu ne-au auzit, ci şi-au continuat drumul spre «Panaguda».

Atât apariţia neaşteptată a Stareţului cât şi tot ce a urmat a fost ceva inexplicabil şi minunat. Însă eu, neîndoindu-mă de sfinţenia lui, le consideram pe acestea ca pe nişte lucruri fireşti pentru el, deoarece,

altădată, îmi mărturisise în simplitatea sa depre prezenţa îngerilor şi sfinţilor în chilia lui. Îmi descoperea o lume despre care ştiam că este adevărată, pentru că şi el era un monah adevărat şi sfânt."

Zboară prin văzduh

De multe ori Stareţul, în vremea rugăciunii se ridica în văzduh şi cu trupul. Dar şi atunci când lucra sau mergea a fost văzut că nu calcă pe pământ.

*

La „Cinstita Cruce" a trăit un fapt minunat. „În timp ce mă rugam, povestea Stareţul, nu ştiu ce mi s-a întâmplat, că deodată m-am înălţat sus în văzduh şi am văzut Coliba cum se micşora sub mine. Nu mi-am dat seama nici cum m-am ridicat, dar nici cum am coborât."

*

Un monah aghiorit povesteşte: „Odată l-am cercetat pe Stareţ la «Panaguda» şi l-am găsit făcând o sobă de cărămidă. Se urcase pe o scândură, pe care o aşezase alături de sobă pentru a pune materialele pe ea. În timp ce lucra l-am văzut deodată ridicat de la pământ cam la vreo treizeci de centimetri. La început credeam că nu văd bine, dar într-adevăr era ridicat în văzduh. După puţin a revenit la poziţia de mai înainte."

Oriunde mergea, Stareţul răspândea peste tot har dumnezeiesc. „Cel ce are har şi merge undeva, spunea el, îndată, ca un curent electric, împrăştie pacea duhovnicească pe care o are. Precum şi cel care are o stare demonică, împrăştie în jur ceea ce are înlăuntrul său. Starea noastră duhovnicească îi influenţează şi pe ceilalţi."

Stareţul avea cunoştinţă de harul pe care i-l dăruise Dumnezeu şi împărtăşea oamenilor din această bogăţie.

*

Vasile Mourahidis din Koniţa povesteşte: „Atunci când eram copil mic de şase-şapte ani, urcam la Mănăstirea Stomiu împreună cu alţi copii de vârsta mea avându-l cu noi şi pe Părintele Paisie. Deoarece drumul era greu şi în pantă eu oboseam repede. Odată, văzându-mă că am obosit, Stareţul mi-a spus:

– Vasile, atunci când oboseşti să-ţi faci semnul Sfintei Cruci, să sprijini toiagul de mine şi astfel să mergi mai departe.

La un moment dat mergând pe cărare am întâlnit o piatră mare ce căzuse din munte, şi care avea cam un metru cub şi jumătate.

– Părinte Paisie, am spus, dacă ar veni un tractor ar putea trage piatra din cale.

– Este cu neputinţă. Unde să aflăm tractor? Tu eşti tractorul. Tu o s-o tragi din drum.

– Eu nu pot. Sunt mic.

– O să încerci. O să-ţi faci semnul Crucii, o să spui «Tatăl nostru» şi o să reuşeşti. O să te ajut şi eu. Tu o să împingi piatra, iar eu o să te împing pe tine.

Când Stareţul şi-a sprijinit puţin mâna de mine, piatra s-a mişcat din loc. Nu era aproape de marginea drumului ca să fie mişcată uşor. După ce a făcut o rotire completă, s-a rostogolit în vale. Am simţit-o uşoară de parcă ar fi avut vreo trei kilograme. Atunci nu am conştientizat faptul, însă după ce am mai crescut puţin mi-am dat seama ce se întâmplase."

*

Mărturia lui Gheorghe Kurkuliotis din Corint: „Atunci când mergeam la Coliba Stareţului după ce discutam cu el, la plecare mă însoţea. Obişnuia să mă lovească uşor pe cap şi pe umăr. La început nu-mi dădeam seama de ajutorul pe care îl primeam din această simplă atingere. Am conştientizat însă mai târziu lucrul acesta, simţind că primeam putere, curaj şi nădejde. Atunci când vreodată nu mă lovea peste cap îi spuneam:

– Gheronda, însemnează-mă cu Semnul Crucii!

– Eu nu sunt preot, îmi spunea, dar fiindcă vrei...

Şi spunând aceasta îmi punea palma pe cap. În acea clipă simţeam o putere ieşind din el şi intrând în mine. Plecam astfel uşurat şi cu toate problemele mele rezolvate. Stareţul era plin de har."

*

Mărturia lui Anghel Horozidu, ofiţer de poliţie din Tesalonic: „Odată mă întorceam la Tesalonic împreună cu Părintele Paisie şi cu Părintele Grigorie, duhovnicul Sfintei Mănăstiri a Cinstitului Înaintemergător din Metamorfosi. Ne aflam la o distanţă de o sută cincizeci de kilometri de oraş, iar eu eram cu

desăvârşire istovit deoarece nu dormisem de mai mult de treizeci de ore. Amândoi părinţii stăteau pe bancheta din spate a maşinii. La un moment dat Părintele Paisie mi-a spus:

– Ai obosit. Stai că o să conduc eu.

A trecut în faţă şi s-a aşezat pe scaunul din dreapta şoferului. Fireşte Stareţul nici nu a condus vreodată, nici nu ştia să conducă, ci a spus aceasta în glumă. Cu toate acestea, lucru minunat a fost că nici nu mi-am dat seama cum am ajuns la Suroti, fiind cu desăvârşire odihnit."

Ridică o stâncă

Luca, fratele Stareţului ne-a povestit: „Atunci când Părintele Paisie era la Stomiu, a căzut odată o stâncă mare în cărare. S-au adunat mulţi oameni şi au încercat s-o mişte cu pari, dar în zadar. După ce au plecat toţi, Stareţul mi-a spus:

– Hai, du-te şi tu!

Am plecat, dar puţin mai departe m-am ascuns voind să văd ce face. Atunci l-am văzut făcându-şi semnul Crucii şi, apucând stânca, a ridicat-o ca pe un scaun şi a aruncat-o alături de drum."

„Ce binecuvântare a fost aceasta!"

Părintele Haralambie Anastasis, paroh în localitatea Kalitea Koniţei povesteşte: „Într-un an, după hramul Mănăstirii Lavra, am mers şase ore pe jos ca să-l

văd pe Stareţ la «Panaguda». Nu-l mai văzusem de douăzeci şi cinci de ani. L-am găsit în pădure. M-a recunoscut imediat, dar cel mai minunat a fost că mi-a spus data când am devenit diacon şi apoi preot. Atunci i-am spus:

– Gheronda, nu cumva aveţi ceva de mâncare?

– Am, mi-a spus el şi mi-a arătat o pungă de nailon în care erau trei roşii foarte mici şi un pesmet şi jumătate.

Atunci mi-am spus în sinea mea: «Ce, numai atâtea să mâncăm?» Nu m-am putut abţine şi i-am spus:

– Gheronda, aceasta este mâncare? Nu am mâncat de ieri. Mie nu-mi ajung douăzeci de astfel de roşii.

– Părinte Haralambie, vom face rugăciune, le vei binecuvânta Sfinţia Ta şi încă vor prisosi.

Stareţul a desfăcut punga, a rupt-o în chipul Crucii şi a aşezat-o ca o faţă de masă. Mi-a pus înainte două roşii şi un posmag, iar el a luat pentru sine jumătatea de posmag şi cealaltă roşie. Ne-am ridicat, am făcut rugăciune, după care mi-a spus:

– Părinte, binecuvintează!

Am binecuvântat şi am început să mâncăm. Dar unde a dispărut acea foame pe care o aveam? M-am săturat foarte repede de parcă mi-ar fi înfundat cineva gâtul. Nu am putut mânca tot posmagul, ci am mai lăsat puţin din el. Voiam numai apă. La un moment dat Stareţul mi-a spus:

– Mănâncă, părinte Haralambie!

– Nu mai pot, Gheronda. M-am săturat.

În acea zi nu am mai putut mânca, ci numai apă ceream pe unde mergeam. După ce am plecat de la «Panaguda» mereu îmi spuneam: «Ce binecuvântare a fost aceasta!» Aşa cum a binecuvântat Hristos cele cinci pâini şi doi peşti şi s-au săturat cinci mii de bărbaţi afară de femei şi copii. Binecuvântarea Domnului!"

„Neprins"

Stareţul din smerenie nu numai că evita să fie fotografiat, ci simţea chiar şi neplăcere şi repulsie pentru aceasta. Ceda numai în faţa omului sensibil şi smerit, ca să nu fie rănit de refuzul său şi de explicaţia pe care acela şi-ar fi putut-o da considerându-se nevrednic de aceasta. În aceste cazuri prefera să se mâhnească el însuşi, decât să-l deznădăjduiască pe fratele. Din dragoste îşi jertfea chiar şi smerenia.

Mulţi au vrut să-l fotografieze în ascuns sau la arătare, în situaţii în care nu putea reacţiona datorită prezenţei unor egumeni, episcopi sau în timpul procesiunilor. Este adevărat că uneori reuşeau să-l fotografieze, dar de obicei fotografiile nu ieşeau bine, deoarece pe chipul lui puteai vedea o mâhnire, o împotrivire, care te făcea să te simţi vinovat.

Dar există şi multe mărturii potrivit cărora Stareţul, într-un chip minunat, nu era prins de aparatul de fotografiat, atunci când era fotografiat în ascuns sau prin surprindere. Uneori se ardea filmul sau se bloca aparatul, iar alteori fotografia ieşea normal însă fără persoana Stareţului.

Pe neaşteptate în faţa aparatului de fotografiat.

*

Domnul K..., fotograf de meserie, povesteşte: „Odată l-am vizitat pe Stareţ şi m-am folosit foarte mult de sfaturile lui înţelepte. Mai mult însă m-a impresionat dragostea lui nemărginită şi jertfirea de sine. Din pricina bolii era cu desăvârşire istovit, dar şi suferea mult. De îndată însă ce a văzut că am mare nevoie de ajutor, a uitat de problema sa, s-a întins în curte pe pământ, deoarece nu putea sta nici în picioare, nici pe scaun, şi a început să se preocupe de mine. La plecare mi s-a născut dorinţa să-l fotografiez, astfel încât să am posibilitatea să-mi readuc în memorie, prin fotografie, această binecuvântată întâlnire. Ştiind însă că de l-aş fi întrebat m-ar fi refuzat, l-am fotografiat de două ori pe ascuns. Dar Stareţul, fără ca eu să-mi dau seama în acea clipă, m-a împiedicat într-un mod ştiut numai de el. Cele două fotografii au ieşit complet negre, ca şi cum obiectivul ar fi fost acoperit cu capacul de protecţie."

*

„Am mers la «Panaguda», mărturiseşte un alt închinător, dar nu era nimeni. Stareţul trebuie să fi fost înăuntru deoarece lacătul de la poarta de lemn era deschis. «Este o ocazie bună», m-am gândit în sinea mea. Şi îndată am pus aparatul de fotografiat în gardul curţii ca să nu se vadă şi l-am aranjat astfel încât obiectivul să fie îndreptat spre uşa Colibei. Apoi am bătut în fierul de la poartă. De îndată ce a ieşit, am apăsat pe buton. Eram foarte bucuros de «isprava» mea.

Dar închipuiţi-vă surpriza pe care am avut-o atunci când, la developarea filmului, am văzut că uşa a ieşit foarte clar, însă Stareţul lipsea."

*

Acelaşi lucru se întâmpla şi atunci când unii voiau să înregistreze discuţia cu el. Au fost cazuri în care caseta nu mergea deloc sau se derula complet şi nu înregistra. Alteori se înregistrau toate celelalte (discuţii ale altor persoane ce erau de faţă, ciripitul păsărilor, zgomote) însă vocea Stareţului lipsea.

*

Mărturia unui student: „Odată am mers cu nişte colegi la Stareţ. Am început discuţia, dar şi-a dat seama că avem casetofoane. Ne-a spus să le închidem. Unii le-au închis, însă eu l-am lăsat, deoarece îl aveam ascuns bine. După o vreme ne-a spus din nou să le închidem, apoi a adăugat:

– Chiar de nu le veţi închide, nu vor înregistra.

După ce am plecat nu am închis imediat casetofonul. Dar atunci când am ascultat caseta, am văzut că a înregistrat numai înainte şi după discuţia noastră cu Stareţul."

*

Mărturia lui Gheorghe Kurkuliotis: „Odată a mers la Stareţ un grup de studenţi, iar unul dintre ei luase cu el un casetofon mic ca să înregistreze discuţia. După ce au discutat o bună bucată de vreme, la un moment dat Stareţul i-a spus:

– Acela pe care îl ai în buzunar nu a înregistrat nimic.

Tânărul a încremenit. Într-adevăr, atunci când a ascultat caseta, a văzut că nu înregistrase nici un cuvânt."

2. Împrietenire cu animalele

Stareţului i s-a dăruit harisma de a petrece cu animalele sălbatice, fără ca acelea să-l vatăme, aşa cum s-a întâmplat cu Adam înainte de cădere şi cu mulţi alţi sfinţi.

Fiarele sălbatice simţeau marea lui dragoste şi vedeau în el curăţia omului de dinainte de cădere. Este cunoscut faptul că, atunci când omul îşi redobândeşte frumuseţea primară, harul dumnezeiesc pierdut, devine stăpânul întregii zidiri şi domneşte peste toate zburătoarele cerului şi peste târâtoarele şi fiarele pământului. Atunci se reface prietenia cu zidirea, aşa cum numesc Sfinţii Părinţi această stare de dinainte de cădere. „Atunci când locuieşte şi se odihneşte Dumnezeu în cineva, toate i se supun, precum lui Adam înainte de a călca porunca lui Dumnezeu."[92]

[92] Kiril Schitopolitul, *„Viaţa Sfântului Eftimie cel Mare"*, Cap. 13, p. 23.

Stareţul spunea: „Din clipa în care omul se pune în situaţia celuilalt, pe toţi îi poate iubi, chiar şi pe animalele domestice şi fiarele sălbatice. Pe toate le cuprinde înlăuntrul său şi atunci iese iubirea de sine din dragostea sa.

Când văd o fiară sălbatică mă gândesc că şi eu aş fi putut fi o fiară. Dumnezeu este Stăpân peste toate şi ar fi putut să mă facă fiară. Atunci când mă pun în locul unei fiare, voi iubi şi mi se va face milă chiar şi de şerpi. Ei, oare mi-ar fi plăcut să fiu şarpe, să ies puţin la soare ca să mă încălzesc şi să fi venit un om să mă lovească şi să-mi zdrobească capul? Fiarele sălbatice simt dragostea cea dumnezeiască. O fiară poate deosebi un om care o iubeşte, de un vânător care vrea să o omoare. De omul care o iubeşte se va apropia, nu se va teme de el. Credeam că aceasta se întâmplă la toate animalele sălbatice în afară de şerpi. Însă am constatat după aceea că acelaşi lucru se întâmplă şi la ei. Chiar şi la viperă care, în comparaţie cu ceilalţi şerpi, este precum capra faţă de miel."

Un oarecare diacon l-a întrebat odată:

– Gheronda, am auzit că aveţi nişte şerpi la chilie. Este adevărat?

– Da, părinte, şerpii (patimile) îi am aici în inimă, iar când vei deveni duhovnic să vii să ţi-i arăt (să mă spovedesc)."

*

Gheorghe Papatemistocleus din Koniţa scrie următoarele: „Aproape în fiecare duminică mergeam la Mănăstirea Stomiu, de parcă o putere nevăzută ne

trăgea lângă Părintele Paisie. Acolo aflam pacea. Lângă el ni se liniştea sufletul. În acelaşi timp încercam să-l ajutăm la diferite treburi. Într-una din acele zile m-a trimis să iau o cazma şi o lopată din magazia care se afla chiar lângă poarta principală a mănăstirii."

– Gheorghe, să nu te temi! mi-a spus el. Sunt doi şerpişori acolo înăuntru, dar nu sunt periculoşi.

Am mers să împlinesc porunca Stareţului, iar când am intrat în magazie am văzut două năpârci, care s-au mişcat înspre locul unde erau sculele. Când le-am văzut am sărit înapoi înfricoşat, gata s-o iau la fugă, însă m-a ţinut mâna osoasă şi viguroasă a Stareţului, care a „certat" şerpii cu voce liniştită:

– Hai, mergeţi în colţul vostru! Nu vedeţi că Gheorghe se teme?

Mă urmase deoarece şi-a dat seama că vederea şerpilor îmi va pricinui frică. M-am întors să-l privesc, dar nu i-am putut întâlni privirea deoarece ochii săi căutau spre pământ. Am încercat atunci să şoptesc ceva, dar deja plecase, se afla departe.

Altădată intrând în bucătăria mănăstirii l-am auzit pe un vechi coleg de al său spunându-i:

– Lasă-mă, Părinte Paisie, să-l dobor!

Şi zicând acestea şi-a ridicat puşca de vânătoare. Dar blândul Stareţ cu o voce paşnică şi lină i-a spus:

– Nu, Ioane! Nu vezi că are Crucea pe frunte?

Atunci m-am aplecat peste fereastră şi am văzut un iepure care păştea liniştit şi care avea pe frunte o Cruce neagră.

Stareţul îi chema pe iepuri aşa cum chemăm noi pisicile, iar ei nu se temeau să petreacă alături de el.

Pe acest iepure îl prinsese printre fasole şi îi făcuse o Cruce pe frunte. Apoi îl înştiinţase pe cumnatul său Vasile şi pe alţi vânători să ia aminte să nu-l împuşte.

*

Odată au venit doi ursuleţi în curtea Mănăstirii Stomiu. Stareţul i-a prins de ceafă şi le-a spus:

– Altădată să nu mai intraţi în curtea mănăstirii! Să veniţi în spatele bucătăriei ca să vă dau de mâncare!

Şi i-a dus să le arate locul. (Întâmplarea aceasta au povestit-o doi locuitori din Koniţa fratelui începător Pavel de la Mănăstirea Stomiu).

*

Închinătorul cipriot M.S. povesteşte: „Odată a venit un grup de ciprioţi la «Panaguda» pentru a-l vedea pe Stareţ. Acela le-a spus să ia câte o bucăţică de rahat. Dar de îndată ce au deschis capacul cutiei au făcut o grimasă, s-au privit unii pe alţii şi au murmurat ceva. Cutia era plină de furnici. Se vede că un oarecare închinător nu pusese bine capacul şi cutia se umpluse de furnici, deşi Stareţul scrisese pe capac să fie închisă bine cutia. Erau atât de multe furnici, încât nu se mai vedeau bucăţile de rahat.

De îndată ce Stareţul a înţeles ce se întâmplase, a aruncat o privire în cutie şi luând o bucăţică de rahat, a pus-o la o mică distanţă de cutie. Apoi cu gingăşie dar şi cu seriozitate a spus către furnici:

– Acesta este al vostru. Duceţi-vă şi mâncaţi din el şi lăsaţi celelalte bucăţi pentru oameni!

Şi – lucru minunat! – furnicile au făcut ascultare, au ieşit toate din cutie şi s-au adunat să mănânce bucata lor de rahat."

*

Mărturia monahului Alipie de la Sfânta Ana: „L-am cunoscut pe Părintele Paisie de la vârsta de cincisprezece ani. Cu harul lui Dumnezeu am devenit monah la Mănăstirea Kutlumuş. Mergeam şi-l vedeam în fiecare zi. Auzeam despre minunile ce le făcea şi mi se născuse dorinţa să văd vreo minune de a sa. Timp de o lună m-a chinuit acest gând.

În dimineaţa unei zile de iarnă – începutul lui noiembrie – m-am dus să-l văd şi l-am găsit spălându-şi mâinile la robinetul butoiului de la poartă. Era singur. Mi-a deschis şi mi-a spus să aştept. Apoi s-a dus şi a luat din spatele butoiului o hârtie cu firimituri, a desfăcut-o şi a privit spre cer. Deşi nu era nici o păsărică în jurul nostru, deodată s-a adunat un stol. De unde au apărut dintr-odată atâtea păsărele? Unele stăteau pe capul său, altele pe umeri şi pe mâini, iar el le hrănea. Văzând această privelişte am rămas încremenit şi inima îmi bătea repede din cauza emoţiei. Stareţul zâmbind a spus păsărelelor:

– Mergeţi şi la el!

Le vorbea ca şi cum ar fi fost oameni. Unei păsărele care stătea pe mâna sa i-a spus:

– Du-te şi la el! De-al nostru este.

Aceasta a durat cam două minute. La un moment dat a strâns hârtia, iar păsărelele au dispărut. Mă uitam la el buimăcit. Apoi mi-a spus:

– Acum du-te!"

3. Rugător pentru întreaga lume

La poarta Colibei „Panaguda" vizitatorul a putut vedea o bucată de vreme următoarea însemnare:

Scrieţi ce doriţi şi
aruncaţi însemnarea
în cutie, şi vă voi
ajuta mai mult cu
rugăciunea, decât
cu multa vorbire.
În felul acesta voi
avea vreme să ajut
mai mulţi îndureraţi.
Aici am venit pentru
rugăciune, nu ca să
fac pe dascălul.

Mon. Paisie

Primul sentiment pe care îl încearcă cineva este că în acest loc există un telefon duhovnicesc fără fir, iar monahul care este închis între acele plase de sârmă are o ascultare de o mare responsabilitate. Aceea de a trimite mesaje la Dumnezeu, adică a se ruga. Din aceasta se vede câtă importanță dădea Starețul rugăciunii pentru lume. Judecând după rezultatele ei, el considera rugăciunea mai folositoare și mai eficientă decât discuția și corespondența.

Rugăciunea Starețului avea două aripi. Una era durerea inimii. „De multe ori un singur suspin are aceeași putere cu rugăciunea, cu multe ore de rugăciune, poate echivala chiar și cu privegherea de toată noaptea." Iar cealaltă era dreptatea. *„Fără dreptate rugăciunea nu este auzită."*[93]

Rugăciunea Starețului pentru lume era manifestarea marii lui dragoste, a stării lui duhovnicești înalte.

Harisma rar întâlnită a rugăciunii pentru lume i-a fost dată după mari nevoințe. Starețul Paisie era un rugător pentru întreaga lume. Se ruga pentru toți, așa cum se ruga pentru sine. Rugăciunea sa era neîncetată, din inimă, curată și rodnică. O împărțea în trei părți. O parte pentru el însuși, una pentru vii și una pentru adormiți. Dar în realitate se ruga mai mult pentru ceilalți decât pentru sine.

Își generaliza rugăciunea pentru a-i cuprinde pe toți oamenii. Atunci când se ruga pentru cazuri deosebite, de pildă, pentru un tânăr care se abătuse de

---

[93] *„Nedreptate de am avut în inima mea, să nu mă audă Domnul"* (Ps. 65, 17).

la calea lui Dumnezeu, adăuga: „Pomenește, Doamne, și îi ajută pe toți tinerii!" Sau atunci când se ruga pentru un oarecare bolnav, Nicolae, completa: „Pomenește, Doamne, și pe toți Nicolaii!"

La aceasta îl ajuta citirea Psaltirii pentru diferite cazuri, așa cum le însemnase Sfântul Arsenie, cu diferența că el generaliza cazurile. De pildă, primul psalm este pentru sădirea și rodirea viei și copacilor. După ce citea psalmul, Îl ruga pe Dumnezeu nu numai pentru copacii de curând plantați, ci și pentru pruncii, care se zămislesc în pântecele mamelor, ca să aibă binecuvântarea lui Dumnezeu din început și să rodească. De asemenea, atunci când psalmul se referea la furtună, spunea: „Hristoase al meu, nu vezi furtuna lumii? Nu vezi cât de mult s-a tulburat lumea?" Și se ruga ca împreună cu tulburarea mării să liniștească Dumnezeu și omenirea tulburată. Astfel rugăciunea sa îmbrățișa întreaga lume. Apoi lăsa Psaltirea și mintea sa se adâncea în rugăciunea inimii pentru oameni și întreaga zidire.

Această rugăciune îl istovea deoarece participa în întregime la durerea omenească, arătându-I lui Dumnezeu suferințele oamenilor și cerând pentru ei „cele către mântuire". Simțea „multă durere, dar și multă mângâiere". Multa durere omenească pe care o vedea în jurul său îl făcea să iasă din sine. Uneori îl vedeai târându-și picioarele din cauza istovirii, tremurându-i genunchii din pricina postului, iar vasul trupului său gata să cedeze din pricina bolilor, însă nu lăsa rugăciunea pentru lume.

Spunea: „Mult ajută rugăciunea pentru lume, desigur atunci când există durerea inimii. Nu particip la durerea celuilalt atunci când stau picior peste picior, când stau în fotoliu şi am toate comodităţile."

Rugăciunea sa era însoţită de post, osteneală, metanii şi mai ales de smerenie. Spunea: „Să cerem cu smerenie. Eu spun: «Dumnezeul meu, sunt un dobitoc, dar miluieşte-mă şi pe mine şi toată lumea»."

Credea că el este răspunzător pentru suferinţele celorlalţi: „Dacă eu aş fi fost sfânt şi Dumnezeu ar fi auzit rugăciunea mea, aceştia nu ar fi suferit." Într-o epistolă de a sa din 14 martie 1971 scria: „Prin urmare, nenorocitul Paisie fiindcă este nenorocit de aceea multe suflete se chinuiesc din pricina lui. El este vinovat pentru că nu a dobândit har ca să-i ajute pe oamenii care nu se pot ajuta omeneşte." Spunea: Să ne defăimăm pe noi înşine, spunând că noi suntem vinovaţi când un bolnav nu se însănătoşeşte, deoarece Hristos ne-a dat putere să facem minuni, iar noi nu facem nimic." Şi adăuga: „Ce să fac, părinte, vin oamenii, cer ajutor, dar nu-i pot ajuta. Cusururile mele sunt de vină. Ele mă fac să nu fiu un copil iubit de Dumnezeu şi astfel să-mi audă rugăciunea.

– Gheronda, atunci de ce vine lumea la Sfinţia Voastră?

– Ştii ce se întâmplă? Ceea ce am înţeles este că omul are nevoie de dragoste. Există atâtea suflete îndurerate, iar eu fac puţină răbdare şi le ascult."

Dar oamenii aveau o altă părere şi de aceea nu încetau să vină la el. Stareţul fiind conştient de sărăcia sa, îngenunchea, îşi întindea mâinile spre Dumnezeu şi, ca un bun cerşetor, Îi cerea să-l ajute pe fiecare. Izbucnea în cuvinte rugătoare: „Hristoase al meu, Te rog ajută-l pe cutare care este paralizat pentru a se putea îngriji singur." Sau: „Maica Domnului, iar te necăjesc..."

Obişnuia să aprindă lumânări pentru închinători înaintea icoanelor din arhondaric. În timpul nopţilor în chilia sa aprindea lumânări într-o cutie metalică cu nişte găurele în chipul Crucii şi se ruga pentru toată lumea. Într-o zi avea deschise Uşile Împărăteşti de la bisericuţa Colibei sale, iar înaintea lor era un sfeşnic cu o lumânare aprinsă. Aceasta era, oare, un fel de cerere stăruitoare pentru vreo problemă foarte serioasă?

Atunci când existau astfel de probleme şi crize naţionale sau bisericeşti, îi sfătuia pe părinţi: „să ţinem bine metaniile", (adică să facem multă rugăciune, deoarece este mare nevoie). Făcea aceasta şi pentru a-i îndemna la rugăciune, dar mai ales pentru a nu i se atribui lui rezultatele pozitive ale rugăciunii sale.

El însuşi se ruga mult, dar voia ca şi alţii să participe şi să se ostenească cu el în rugăciune. „Dacă aş putea, spunea el, aş face o fabrică de rugăciune care să nu se oprească niciodată. Lumea are multă nevoie de rugăciune."

Doi părinţi mergeau la priveghere în ajunul Sfântului Spiridon. Au trecut şi pe la Stareţ să ia binecuvântarea lui. L-au văzut foarte roşu la faţă şi destul de mâhnit. „Să vă rugaţi acolo unde mergeţi", le-a spus Stareţul, „şi să spuneţi şi altora să se roage.

Se petrec lucruri foarte grave în România. Au război civil şi mulţi sunt omorâţi." În acea vreme fusese răsturnat Ceauşescu. Stareţul, cu ajutorul televizorului duhovnicesc a aflat cele ce se petreceau şi se ruga fierbinte, participând cu durere la încercarea poporului român.

Avea deplina conştiinţă a datoriei sale de monah, aceea de a se ruga pentru ceilalţi. Oricine trecea pe la Coliba lui îl „lega de metania sa", aşa cum spunea el, adică se ruga pentru acela cu Rugăciunea lui Iisus.

Un oarecare creştin l-a rugat să facă rugăciune pentru ca fiul său să iasă din anturajul în care se încurcase. Peste puţin timp acela a venit din nou să-i mulţumească pentru schimbarea fiului său. Atunci Stareţul i-a spus: „De acolo a scăpat, însă de aici (şi i-a arătat metania) nu va scăpa" (Adică va continua să se roage pentru el). Mai târziu fiul acelui creştin a mărturisit cu uimire: „Nu ştiu ce mi s-a întâmplat. Fără să existe vreun motiv, nu am mai vrut să merg cu prietenii mei."

Stareţul se ruga pentru toţi şi Dumnezeu dădea fiecăruia ceea ce avea nevoie. „Să vedeţi câtă lume este ajutată de rugăciuni! Primeşte ajutor deoarece este îndreptăţită să primească, iar Dumnezeu va găsi momentul potrivit să i-l dea. Atunci când rugăciunea este puternică, Însuşi Hristos coboară şi ajută acel suflet. Când cineva are îndrăzneală în rugăciune, este ca un ministru care îl roagă pe prim-ministru şi astfel izbuteşte în cererea sa."

Un monah aghiorit povesteşte: „Înainte de a mă elibera din armată, am venit într-o permisie în Sfântul Munte şi l-am întâlnit pentru prima dată pe Părintele

Paisie. L-am întrebat despre problemele mele personale, după care i-am spus despre un prieten al meu apropiat. Acela voia să se căsătorească cu o fată, dar părinţii ei nu-l voiau. Tânărul căzuse în deznădejde şi voia să se sinucidă. După ce m-am întors în lume, m-am întâlnit cu prietenul meu, care mi-a spus: «Încerc să mă distrug, dar nu reuşesc. Ceva mă ţine şi nu mă lasă să-mi fac rău.»

După ce m-am eliberat din armată, am hotărât să merg în Sfântul Munte şi să mă fac monah. Am trecut mai întâi pe la Suroti, unde l-am întâlnit pe Stareţ. Trecuseră şapte-opt luni de când ne întâlnisem, dar cu toate acestea m-a întrebat cu interes: «Ce mai face prietenul tău?» Numai atunci am conştientizat că în toată această perioadă se rugase pentru prietenul meu, iar rugăciunile lui îl împiedicaseră să-şi facă rău."

Stareţul accentua că „prinosul călugărului este rugăciunea sa pentru întreaga lume. În loc să cerceteze pe cei întemniţaţi, se roagă pentru cei adormiţi."

Odată a fost întrebat: „Cât trebuie să ne rugăm pentru cei morţi? Este cu putinţă să scoţi un suflet din iad?" Şi a răspuns: „Ceea ce ştiu din experienţa mea este că un suflet poate merge din beci în salon. Iar aceasta este puţin?"

Stareţul a spus unui monah: „Nu ai de lucru? O să-ţi dau eu. Fă metanii pentru sufletele celor adormiţi. Ştii câtă nevoie au?"

În timp ce rugăciunea sa se făcea pricină de a se ajuta multe suflete, diavolul încerca să-l împiedice. Spunea: „Ispititorul află multe moduri ca să ne împiedice. Îmi trimite oameni ca să mă distragă de la

rugăciune. Dar îmi trimite şi Dumnezeu şi îmi dau seama când îi trimite El."

Stareţul unei chilii învecinate a auzit câteva nopţi la rând psalmodii în Coliba Stareţului Paisie. Odată l-a întrebat: „Ce psalmodii sunt acestea care se aud noaptea de la ora cutare până la ora cutare?" (erau orele în care se ruga). Dar Stareţul s-a mirat când a auzit, căci nu ştia nimic. „Nu, eu nu fac pravilă, ci mă rog cu Rugăciunea lui Iisus." Nu cumva acele psalmodii erau ale puterilor cereşti, care îl ajutau în rugăciuni şi i le duceau la Dumnezeu?

Este adevărat că lumea se ţine cu rugăciunile Sfinţilor, precum s-a scris despre Sfântul Antonie: „Lumea ai întărit cu rugăciunile tale, Părinte cuvioase."

Nu cunoaştem dacă şi Stareţul, în anumite cazuri, a întărit lumea cu rugăciunile sale. Dar este sigur faptul că a sprijinit nenumărate suflete, care sunt mult mai de preţ decât toată lumea. Pe lângă aceasta, cu rugăciunea sa a vindecat bolnavi, a izbăvit îndrăciţi şi numai Dumnezeu ştie pe câţi i-a ajutat în ascuns să-L afle pe El şi să se mântuiască.

Acum când nu mai este lângă noi ca să aprindă lumânări şi să se roage pentru toată lumea, ne mângâiem cu nădejdea că ne ajută mai bine din cer. Minunile şi apariţiile sale de după moarte dovedesc aceasta.

Dacă în toată viaţa sa Stareţul „s-a topit ca o lumânare" rugându-se neîncetat, acum însă lumânarea nestinsă a rugăciunii sale arde neîncetat înaintea Prea Sfintei Treimi şi mijloceşte pentru noi toţi.

4. Povăţuitor harismatic

Toţi cei care au vorbit cu Stareţul şi care au citit cuvintele lui, s-au încredinţat că el avea harisma cuvântului şi a teologiei, cea mai înaltă dintre toate harismele Duhului Sfânt.

Cuvântul său era simplu, ca cel al pescarilor-apostoli, practic, viu, expresiv, atrăgător, blând şi dulce. El cădea ca o rouă peste sufletele însetate. În povestirile sale era fără seamăn. Împletea istorioare fireşti pline de har, cu glume, pentru ca povestirea să devină mai plăcută, mai expresivă şi să accentueze ceva duhovnicesc. Vorbea adeseori „în pilde", dădea exemple din natură şi viaţă. Exprimarea sa era totdeauna limpede, poetică şi plină de apoftegme. Putea vorbi liber toată ziua fără să se pregătească, dar cu toate acestea ascultătorii nu-şi puteau dezlipi privirile de la el.

Nu ţinea conferinţe, nici nu urmărea să facă pe dascălul. De obicei vorbea cu închinătorii ce veneau la el, sau făcea sinaxe la mănăstirile pe care le povăţuia atunci când i se cerea aceasta, sau răspundea la întrebări.

Prin puținele cuvinte pe care le spunea satisfăcea interesele duhovnicești ale multora. Avea un mod personal de a se exprima și discernământ cu care putea și dintr-un pretext neînsemnat, să facă o excelentă învățătură duhovnicească.

Avea darul să schimbe discuțiile neînsemnate în convorbiri duhovnicești. „Slavă lui Dumnezeu că ne-am făcut acoperișul casei", i-a spus un oarecare monah aghiorit. Iar Starețul schimbând discuția de la construcțiile materiale la cele duhovnicești, a spus: „Așa cum la o casă lucrul cel mai important este acoperișul, ca să nu intre apă în ea, tot astfel și la om totul este să-și aibă capul bine asigurat, ca să nu primească gânduri."

Cuvântul său mergea la sufletele oamenilor. „Ceea ce m-a impresionat la Stareț, a spus un drogat, este faptul că el cu două-trei cuvinte reușea să comunice cu noi și să ne trezească interesul."

Potrivit cu dispoziția fiecăruia, unii își veneau în fire și se pocăiau, alții își făceau probleme de conștiință, alții se entuziasmau, iar alții erau mângâiați. Starețul nu-i convingea pe oameni în chip logic, ci îi ajuta duhovnicește.

Pricinuiesc uimire cunoștințele sale în toate domeniile, înțelepciunea și memoria sa nemaiîntâlnită.

Era destoinic să povățuiască duhovnicește monahi și mănăstiri, să rezolve problemele mirenilor căsătoriți și necăsătoriți, să se întrețină cu oameni de știință care se minunau de cunștințele și agerimea sa. Cobora sau urca la nivelul cultural și la starea duhovnicească a oamenilor, având în vedere caracterul lor, meseria, obârșia, preocupările etc.

De obicei *„vorbea oamenilor spre zidire, îndemn și mângâiere"*[94] și *„despre Împărăția lui Dumnezeu"*[95]. Evita să teologhisească fără motiv, dar atunci când era nevoie, o făcea fără greșeală, exprimând experiențele lui dumnezeiești în cuvinte simple. Vederea lui Dumnezeu merge înaintea teologiei. Ea l-a arătat teolog pe călugărul neștiutor de carte. Starețul spunea că „teologia fără experiență seamănă cu cârtița care încearcă să descrie soarele."

Desigur în cuvintele sale exista și elementul uman rezultat din cunoștințele și experiența sa. Uneori spunea: „Gândul îmi spune aceasta sau aceea..." sau: „Cred că..." Vorbind ca un om despre problemele zilnice făcea și greșeli. De altfel nici el însuși nu credea că este fără greșeală.

Dar atunci când era întrebat despre situații și probleme duhovnicești care privesc mântuirea, îl urmărea cu atenție pe cel cu care vorbea privind adânc în ochii lui cu privirea sa pătrunzătoare și în același timp rugându-se în taină pentru el. După ce înțelegea exact întrebarea *„spunea cele dăruite lui de har"*[96]. Răspunsurile lui erau atât de clare, încât vesteau lăuntric și erau primite ca și cum ar fi fost cuvintele Sfintei Scripturi. Aceste cuvinte ale Starețului aveau o putere deosebită și erau primite fără îndoială, deoarece nu

---

[94] I Cor. 14, 3.
[95] Luca 9, 11.
[96] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 76*.

erau ale lui, ci ale Duhului Sfânt. El nu făcea decât să transmită cuvântul lui Dumnezeu care se năştea de sus în inima sa. Iar cuvântul acesta este *„semnul deosebit, desăvârşit şi adevărat al sfinţilor"*[97].

În aceste cazuri vorbea ca cel ce avea stăpânire, cu siguranţă, fără să lase loc pentru îndoială. Însă atunci când Dumnezeu nu-i dădea cuvânt şi vestire, nu răspundea, ci spunea: „Să facem rugăciune" şi numai după câteva zile dădea răspunsul.

Stareţul era din fire un vorbitor elocvent, iscusit şi convingător. Dar valoarea harismei sale nu consta în felul vorbirii, ci în conţinutul cuvintelor lui. Ele aveau puterea să descopere Împărăţia lui Dumnezeu şi să schimbe sufletele oamenilor, pentru că mai întâi el însuşi se schimbase duhovniceşte prin lucrarea dumnezeiescului har.

Înalt Prea Sfinţitul mitropolit Panteleimon de Xanti spune: „Sfaturile Stareţului trădau o stabilitate a cugetării şi o credinţă care avea drept sprijin o trăire mult mai înaltă decât cele pe care noi am fi în stare să le înţelegem...

Ascultam cuvintele lui şi mă minunam de duhul său. Era Duhul lui Dumnezeu care vorbea prin vasul Său. Iar aceasta sporea înlăuntrul meu din ce în ce mai mult credinţa şi mă făcea să-mi dau seama cine este cu adevărat Stareţul. Părintele Paisie devenea pentru mine povăţuitor către Hristos, tâlcuitorul darurilor Duhului, călăuză pe drumul spre cer, lumină în întunericul meu cel adânc."

[97] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Cuvântul 80.*

Chiar şi după adormirea sa, Stareţul îi ajută pe oameni prin scrierile sale. Cărţile sale au un răsunet nemaiîntâlnit, sunt citite cu nesaţ, sunt traduse în multe limbi străine, vorbesc direct inimii, îi mişcă sufleteşte şi pe cei simpli şi pe cei culţi.

Prin învăţătura pe care a lăsat-o, s-a dovedit a fi un mare dascăl contemporan al vieţii duhovniceşti. Cuvintele lui sunt adeseori rostite de buzele creştinilor, influenţează duhovniceşte şi povăţuiesc sufletele către mântuire.

5. Harisma mângâierii

Aşa cum soarele de primăvară alungă ceaţa şi încălzeşte, tot astfel şi Stareţul, prin harisma mângâierii, alunga mâhnirea şi mângâia pe orice suflet chinuit care se apropia de el.

Mulţi scăpau la el mai ales pentru a se uşura sufleteşte. Veneau mâhniţi şi plecau cu desăvârşire schimbaţi. Chiar şi numai dacă îl vedea cineva pe Stareţ primea putere şi bucurie. Iar dacă avea binecuvântarea să şi vorbească cu el, atunci simţea o bucurie nemaiîntâlnită şi pleca schimbat. Cam aceleaşi cuvinte ar fi putut spune şi altcineva unui îndurerat, însă cuvintele lui aveau altă putere, transmiteau harul lui Dumnezeu.

Izbutea să ia toată durerea şi mâhnirea omenească şi să pună în loc bucurie şi mângâiere. El gusta amărăciunea, iar oamenii se umpleau de bucurie şi dulceaţă.

Dragostea lui sinceră pentru fiecare om făcea durerea şi problemele celorlalţi ale sale şi sfârşea în rugăciune din inimă pentru cei îndureraţi. Prin el lucra harul dumnezeiesc, un har deosebit al mângâierii.

Oamenii vedeau pilda vieţii lui şi primeau mângâiere, pe când el suferea de multe boli. Însă răbda şi slavoslovea pe Dumnezeu şi nu-L ruga să-i dea sănătate. Totdeauna avea bună dispoziţie şi revărsa în jurul său bucurie, o bucurie care îi mângâia pe cei îndureraţi. Iar aceştia plecau bucuroşi cu toate necazurile pe care le aveau. Şi aceasta pentru că nu le dădea o mângâiere falsă. Stareţul accentua asupra credinţei în Dumnezeu, răbdării, slavosloviei, înfruntării duhovniceşti a încercărilor, după care arăta scopul necazurilor. Îndulcea suferinţele acestei vieţi cu nădejdea celei veşnice.

Mergeau la el monahii chinuiţi de gânduri şi ispite, dar după o scurtă discuţie cu el se simţeau uşuraţi, ca şi cum le-ar fi crescut aripi şi plecau zburând. Îşi regăseau râvna lor de la început şi se simţeau ca şi cum în acea clipă ar fi început viaţa lor monahală. Iar când se întorceau în mănăstire, schimbarea lor era atât de vădită, încât era observată de toţi şi-i întrebau: „Nu cumva ai mers la Părintele Paisie?"

Când te apropiai de Coliba sa simţeai o dulceaţă. „Toată atmosfera de acolo te îndulcea", mărturisesc mulţi. Nimeni nu pleca de lângă el nemângâiat. Tineri cu probleme psihologice şi intenţii de sinucidere îşi găseau aici mângâierea şi plecau cu hotărârea statornică de a se pocăi şi trăi duhovniceşte.

Un refugiat din Pont nu reuşise să-şi găsească ceva de lucru şi ajunsese la deznădejde. Hotărâse să se sinucidă. Un prieten de-al său i-a recomandat să meargă la Părintele Paisie. Şi într-adevăr acela a mers în Sfântul Munte să-l caute. S-a schimbat, a devenit

un alt om şi a plecat bucuros şi plin de nădejde spunând: „Chiar şi un munte de mi-ar ieşi în cale, îl voi da la o parte şi voi trece."

La „Panaguda" au adus odată „un bărbat paralitic pe care îl duceau patru." Au vorbit cu Stareţul, care l-a mângâiat pe paralitic, după care au plecat cu toţii plini de bucurie.

„Zilele acestea (la «Cinstita Cruce»), povestea Stareţul, a venit un copil ca un diamant. Avea idealuri şi o curăţie sufletească, pe care nu am mai văzut-o la un alt copil. Toţi cunoscuţii lui, până şi părinţii săi, îl considerau redus mintal. Îl duseseră chiar şi la spitalul de nebuni pentru că nu mergea cu femei şi nu ducea o viaţă lumească. A venit cuprins de nelinişte şi a plecat cu desăvârşire schimbat."

„Altul avea scop să-şi facă rău, dar a plecat de aici ca un fluture."

„Pe un altul îl ameţiseră psihiatrii. A venit la Colibă, am discutat o oră şi jumătate, iar la sfârşit mulţumit a scos o mie cinci sute de drahme să-mi dea, deoarece la psihiatri plătea o mie de drahme pentru 15 minute şi nici nu-l ajutau cu nimic. Aici însă s-a folosit, deoarece nu avea nimic, ci numai gândul său a fost nevoie să fie corectat."

Un închinător ne-a povestit plângând de emoţie: „În anul 1992 venisem din Canada deznădăjduit. Eram divorţat, luam droguri şi paisprezece feluri de medicamente. Nu mă împărtăşisem de 32 de ani. Stareţul vorbea în curte cu vreo cincisprezece oameni şi părea istovit de oboseală. După ce au plecat toţi şi am rămas singur mi-a spus: «Vii de foarte departe. De multă vreme te aştept.» Dragostea lui m-a schimbat.

Am simţit că le vedea pe toate. A uitat de starea sa şi a luat asupră-şi toate problemele mele. După acea întâlnire cu Părintele Paisie toate problemele mele s-au aranjat: sănătatea (acum iau numai un medicament pentru tensiune), familia (am şi o fetiţă care se numeşte Paisia), serviciul şi lucrul cel mai important, credinţa mea în Hristos. Mama mea bucuroasă adeseori îmi spune: «Fiul meu, cu tine s-a întâmplat o minune.»"

Odată, în Tesalonic, Stareţul a întâlnit pe un ucenic de al său, care acum este preot. În timp ce vorbeau, s-a apropiat de ei o femeie îmbrăcată în negru, foarte amărâtă, şi le-a spus cu durere: „Spuneţi-mi, de ce Dumnezeu este nedrept? Mi-a luat mai întâi bărbatul şi acum copilul." Stareţul nu a spus nimic. A privit într-o parte şi în cealaltă şi s-a rugat. Apoi i-a spus femeii: „Binecuvântat-o, acum eşti ca o călugăriţă." Atunci femeia s-a liniştit, a pus metanie, i-a sărutat mâna şi a plecat mulţumind.

Chiar şi cu puţin timp mai înainte de adormirea sa, atunci când durerile îi erau mari şi era pe jumătate mort, nu înceta să mângâie poporul lui Dumnezeu.

Un tânăr, cunoscut de al său, avea o serioasă problemă de sănătate, care îi pricinuise o mâhnire de nesuportat. Se ducea la psihiatri şi lua medicamente. Atunci Stareţul l-a chemat, a stat cu el câteva minute, i-a spus două cuvinte, însă bucuria pe care a primit-o acela a fost mare şi de nedescris. A plecat alt om şi a aruncat psiho-medicamentele.

Deşi suferea, Stareţul dădea mângâiere celorlalţi. Cât timp a trăit a mângâiat de pe pământ. Acum însă mângâie din cer şi mijloceşte la Dumnezeu.

6. Luptător împotriva diavolilor și izgonitor al lor

Apariţiile şi atacurile diavolului, precum şi supărările pricinuite de el constituie un capitol separat în viaţa Stareţului.

Părintele Atanasie Seliris a spus odată unui cunoscut de al său: „Vino să cunoşti un călugăr (Părintele Paisie) care se luptă cu diavolii în prima linie." Un student a spus Stareţului că un oarecare profesor de Teologie susţine că nu există diavol. Auzind aceasta a zâmbit şi a spus: „Ce spune acela? Aici diavolul în fiecare noapte ne prezintă filme." Şi într-adevăr pentru el diavolul era o realitate palpabilă. Îl vedea foarte des.

Cei pătimaşi şi slabi se luptă cu patimile lor, iar cei puternici cu diavolul însuşi. Stareţul, ca un puternic ce era, se lupta singur cu diavolul şi îl biruia.

În aceste „încăierări" se ducea o adevărată luptă corp la corp. Diavolul fugea biruit şi-l lăsa cu părul răvăşit şi cu rasa mototolită. Fireşte nu-l biruia cu puterea sa trupească.

Uneori se lupta nu cu un diavol, ci cu mulţimi. Vedea câteodată o întreagă ceată de diavoli care se năpustea asupra lui să-l sfâşie. Era atâta mulţime de diavoli, încât „ultimul din coloană se vedea mic ca gămălia unui ac."

Cineva i-a adus o casetă pe care erau înregistrate cuvintele unei îndrăcite. Diavolul spunea cu gura ei: „Să-i spui lui Paisie să stea liniştit şi să nu se mişte prea mult, pentru că va mânca bătaie. Îl vom ataca ca şi cealaltă dată." Stareţul asculta tăcut, dar când a auzit aceasta a zâmbit şi a spus: „Care din toate?" Din aceasta se vede că de multe ori trupul său chinuit de asceză primise răni de la diavoli. Ne explica că spunând diavolul: „Să nu se mişte prea mult" se referea la metaniile pe care le făcea. Nu va greşi cineva dacă va înţelege şi lucrarea lui harismatică felurită, prin care răpea suflete din mrejele diavolului.

Stareţul spunea despre războiul cu diavolul: „Diavolul îşi face bine treaba sa. Câinele îl loveşti odată, de două ori şi pleacă. Pe diavol însă îl loveşti mereu dar nu pleacă. Este nevoie numai de dispreţuire şi să nu-i dăm drepturi. Atunci când îl dispreţuim şi nu-i dăm drepturi, face scene, râde, joacă teatru gratis. Dar cu toate acestea nu simţi frică de el, nu-l vezi ca pe un câine sălbatic, ci ca pe un căţeluş slab."

Atunci când Stareţul spune: „îl loveşti pe diavolul" se referă la rugăciune, care, după Sfântul Ioan Scărarul, este „biciul diavolilor".

Din îngăduinţa lui Dumnezeu diavolul se arăta Stareţului nu pentru că acesta îi dăduse drepturi. Diavolul „nu a aflat nimic" la el, deoarece nu i-a dat

nici un drept. Lua aminte să nu îi dea pricină diavolului, ca nici măcar să îl poată ocărî.

Un monah i-a dus nişte dulciuri şi insista să guste, dar el nu a mâncat. „Lasă! Mai bine să nu mănânc, pentru că nici nu-ţi închipui ce îmi va spune tangalachi la noapte. Mai bine să nu-ţi spun." Altul i-a oferit ciocolată, dar a refuzat spunând: „La noapte o să mă batjocorească tangalachi."

Atunci când voia să povestească vreo supărare ce i-o pricinuise diavolul, spunea zâmbind: „Să vezi ce mi-a făcut tangalachi ieri." Dar dintr-o dată devenea serios, înfăţişarea sa exprima mâhnire şi, clătinând din cap, spunea: „Cum a ajuns cea mai minunată făptură din pricina mândriei! A căzut din ceata îngerească cea mai de sus şi a devenit diavol, plin de ură şi răutate. Din înger luminos a devenit diavol întunecat."

Stareţul nu simţea ură, şi nici nu-l blestema pe diavol, ci îl compătimea şi se ruga ca, de este cu putinţă, să se pocăiască şi să devină iarăşi înger luminos.

Fiindcă de nenumărate ori a primit asupra sa „experienţa" diavolilor, a devenit un experimentat luptător împotriva lor. Nu se mai temea de diavol, dar nici nu îl subaprecia. Nu ignora vicleşugurile lui, nici atacurile şi cursele lui. Din experienţa sa spunea: „Într-adevăr diavolul se preschimbă în om, în animale etc. Poate fi pipăit. Este o altă stare pe care nu o cunoaştem. Îl vezi, îl pipăi, îl legi, dar dintr-odată dispare dinaintea ta. Nu putem vorbi despre materializare. Ci este o stare intermediară."

Un convertit la Ortodoxie a cerut binecuvântare de la Stareţ să traducă în limba franceză cartea sa „Sfântul Arsenie Capadocianul". L-a rugat însă să scoată întâmplările cu diavolul şi vindecările îndrăciţilor, deoarece europenii nu sunt de acord cu acestea. Stareţul, care a avut atâtea experienţe cu diavolul, fireşte că a refuzat.

a. Arătările diavolilor

Într-o noapte, pe când era la Stomiu, Stareţul a spus unui oarecare copil pe care îl găzduia în mănăstire: „Tu stai aici, căci eu mă duc undeva." Apoi a pornit spre peştera care se afla pe marginea unei stânci, deasupra unei prăpăstii abrupte de vreo trei sute de metri. Coborând a auzit un ciripit de pasăre. Şi-a dat seama cine este şi nu a mers mai departe. A rămas în acel loc toată noaptea rugându-se. A fost pentru prima dată când diavolul l-a ispitit în perioada cât a stat acolo.

*

Într-o noapte a auzit muzică şi zgomot de vioară şi alte instrumente muzicale. Privind spre fereastră l-a văzut pe diavolul jucând. Apoi i-a făcut semn Stareţului să meargă şi el să joace. Dar Stareţul a rostit puţin Rugăciunea şi toate au dispărut.

*

Altădată, într-o noapte înstelată, s-a arătat în afara mănăstirii o mulţime de diavoli, care îl strigau să le deschidă.

*

La Schitul Ivirului, mai ales la începutul şederii lui acolo, diavolul venea în fiecare noapte şi bătea în uşa chiliei sale spunând: „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri." Iar Stareţul îi răspundea: „La Rai mă duci, diavole, pentru că mă scoli să fac rugăciune." „Însă acea casă, spunea Stareţul, era bântuită de diavolul, pentru că un oarecare mirean aruncase agheazmă mare pe pereţi."

*

La „Cinstita Cruce" cineva a bătut într-o noapte în uşa Colibei sale. Stareţul s-a gândit că este vreun hoţ şi a aprins o lumânare. Peste puţin a bătut în fereastră. Atunci a mers în bisericuţă şi a aprins mai multe lumânări, ca acela să creadă că sunt mulţi înăuntru şi astfel să fugă. În continuare s-au auzit lovituri în acoperiş. În cele din urmă Stareţul a înţeles că hoţul nocturn este diavolul şi a spus: „A, tu erai? Aşa spune-mi! Acum ne-am înţeles."

*

Odată de la Coliba „Cinstita Cruce" a mers la o priveghere la Mănăstirea Stavronikita. În timpul citirii cuvântului[98] s-a aşezat în strană şi pentru o clipă l-a luat somnul. La „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu", când au început Psalmii Utreniei, a sărit în picioare şi a văzut lângă el un câine negru sălbatic cu limba scoasă. Pentru o fracţiune de secundă s-a pierdut, dar îndată şi-a făcut semnul Sfintei Cruci rostind Rugăciunea şi acel câine sălbatic, care era diavolul, a dispărut.

---

[98] La privegherile din Sfântul Munte se citeşte cuvânt de folos între Litie şi Psalmii Utreniei.

*

Altădată i-a venit un gând de hulă. Stareţul s-a împotrivit cu tărie clătinându-şi capul. Dar când şi-a întors faţa către fereastră a văzut o capră (diavolul) care încerca să intre înăuntru. „Să piei dinaintea mea" a spus el dispreţuindu-l pe diavol.

Mărturia lui Tamiolakis Elefterie din Creta: „Prima dată când am mers la «Cinstita Cruce», Stareţul m-a lăsat mult să aştept afară. Când eram gata să plec, uşa s-a deschis şi de îndată ce l-am văzut pe Părintele Paisie i-am pus metanie. Am observat însă că era cam neliniştit şi obosit, dar înainte de a apuca să-l întreb, el a început să-mi explice că în ziua precedentă îl văzuse pe diavolul. «Binecuvântatule, ştii că acolo unde stai tu acum, ieri stătea diavolul? Era scârbos, galben şi cu ochii roşii. Toată noaptea nu m-a lăsat să mă liniştesc. Se cutremura toată Coliba.» Stareţul priveghease în rugăciune şi era foarte istovit. Diavolul nu putea să intre în chilia sa şi nici să-i facă vreun rău, pentru că rugăciunea sa îl ardea."

*

„Odată diavolul, povestea Stareţul, mi-a făcut nişte «descoperiri». Mi-a enumerat numele diferitelor persoane despre care spunea: «Şi acesta este al meu; şi acesta este al meu.» Diavolul spune multe minciuni, dar spune uneori şi lucruri adevărate."

*

Prin anul 1979 Stareţul a vizitat o mănăstire atonită. Seara a mers la chilia sa să se culce. În somn am auzit lovituri în uşă. Crezând că este paraclisierul s-a sculat şi a mers la biserică. Dar biserica era

încuiată şi nu a văzut pe nimeni. S-a întors la chilie şi după o vreme a auzit din nou lovituri în uşă, nişte paşi grei pe hol şi o mormăială, din care nu a înţeles nici un cuvânt. A deschis uşa, dar nu a văzut pe nimeni. Stăpânea o linişte deplină. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi a treia oară. Atunci a înţeles cine a fost acela care bătuse în uşă. Fusese tangalachi, care i-a şi explicat Stareţului de ce a făcut aceasta.

b. Vindecări ale demonizaţilor

După ce Stareţul s-a luptat cu „începătoriile şi stăpâniile întunericului" şi a ieşit biruitor, a primit de la Dumnezeu harisma „izgonirii diavolilor". Îşi dădea seama dacă cineva era demonizat sau, dacă creierul aceluia era bolnav. „De multe ori, spunea Stareţul, bolnavul psihic este şi demonizat. Diavolul îl are pe cel demonizat ca pe o casă de vacanţă." Ca un medic experimentat, dădea diagnosticul exact, precum şi reţeta potrivită. El îi vindeca pe demonizaţi cu rugăciunea. Credea că «atunci când un monah are o stare duhovnicească bună şi se roagă, diavolul tremură în faţa lui. Se face ghem şi pleacă.» «Dintr-o mie care vin aici şi cred că sunt îndrăciţi, numai cinci au cu adevărat diavol. Ca să intre diavolul în cineva trebuie să fi dat drepturi mari (să fi făcut păcate mari). Pe copiii mici îi ajută exorcismele şi Sfânta Împărtăşanie pentru că ei nu sunt responsabili. Pentru cei mari însă nu este la fel. Mai întâi să se afle

pricina şi după aceea preotul să citească exorcisme pentru a-l ajuta»."

*

În Peloponez era cineva care îl îndepărta pe copilul său de la biserică. „Ce-i aia Biserică? Ce înseamnă preoţi?, întreba cu dispreţ. Dar Dumnezeu a îngăduit să se îndrăcească fiul lui. Devenise ca o fiară. Ajunsese să o chinuiască chiar şi pe mama lui. Şi astfel, sărmana, a fost nevoită să plece de acasă. Atunci tatăl lui a început să meargă pe la mănăstiri, căci medicii nu-i găseau nimic. A venit şi la mine şi m-a întrebat:

– Când se va face bine copilul?

– Atunci când vei dobândi o stare duhovnicească bună, i-am spus.

Şi astfel a învăţat pe de rost toate sinaxarele şi cunoştea toate mănăstirile. Vezi cât de mult ajută încercarea? La început se pusese rău cu preoţii. Cât de mult ajută încercările! De aceea există legile duhovniceşti, încercările ca oamenii să se apropie de Dumnezeu."

*

„Odată au adus o îndrăcită la Suroti ca să o vindec. Sărmana era foarte istovită şi mi-a arătat o umflătură ca o piatră, ce-o avea în partea dreaptă, la coaste. Atunci am scos cutiuţa ce-o aveam agăţată la gât în care aveam un dinte de-al Sfântului Arsenie. L-am scos şi am început să apăs cu el umflătura. Atunci aceea a început să strige atât de tare, încât a ridicat toată mănăstirea în picioare. Încerca să vomite. Am pus atunci Sfintele Moaşte la gâtul ei şi a

început să-şi mişte capul într-o parte şi alta cu atâta repeziciune, încât era în primejdie să-i sară de la locul lui şi de aceea îl ţinea cu mâinile. În cele din urmă diavolul a plecat şi femeia s-a liniştit."

*

Stareţul a povestit: „Într-o zi a venit la mine un mirean care era de mulţi ani în Sfântul Munte şi avea diavol, dar nu ştia. De îndată ce l-am văzut am înţeles că suferă din pricina diavolului. Atunci l-am însemnat cu Moaştele Sfântului Arsenie şi, sărmanul, s-a simţit uşurat, fără să poată explica cum s-a făcut această schimbare."

*

„Odată, a povestit Stareţul, a venit la «Panaguda» un tânăr bolnav, care avea probleme psihologice şi credea că este nebun. Vorbea, vorbea, iar când îi răspundeam, nu auzea, ci se gândea ce să-mi mai spună. Avea o mare dezordine sufletească şi înrâurire diavolească. Vezi, atunci când harul lui Dumnezeu îl părăseşte pe om, intervin diavolii. Acest tânăr se întunecase şi ajunsese la mare deznădejde.

Trecuse destul timp, dar încercam să nu mă mişc nici cât de puţin, ca să nu-i dau impresia că mă îngreuiez de el. Am stat nouă ore şi jumătate şi l-am ascultat. Venisem de la priveghere, aveam probleme cu intestinul şi stăteam pe o placă de piatră şi îmi era frig, dar fiindcă îl primisem trebuia să termin. Dacă l-aş fi ţinut, să zicem opt ore şi jumătate şi după aceea l-aş fi alungat, în zadar ar fi fost osteneala celor opt ore şi jumătate.

A doua zi a venit fratele lui să-mi mulţumească. «De ce îmi mulţumeşti? Ce am făcut?» Acela a suferit opt ani, iar eu dacă l-am ascultat nouă ore şi jumătate, ce mare lucru am făcut? Tânărul s-a aranjat, iar acum este profesor şi un familist credincios şi adeseori vine în Sfântul Munte să mă vadă."

*

„Odată, povestea Stareţul, au adus un îndrăcit la Suroti. L-a apucat criza pe acel sărman chiar în biserică. A început să ocărască şi să strige. Maicile au adus Capul Sfântului Arsenie, iar eu l-am pus pe el. Acela a început să urle şi a căzut la pământ. Atunci am pus Capul pe pieptul lui şi am început să rostesc Rugăciunea împreună cu maicile. De îndată ce i-am pus Capul pe piept, a început să facă nişte mişcări spasmodice, după care a rămas nemişcat. Diavolul plecase. Când şi-a revenit a mulţumit Sfântului Arsenie şi nouă. După aceea venea regulat la mănăstire şi aducea diferite lucruri. Atunci când găsea poarta închisă, lăsa lucrurile înăuntru lângă gardul de sârmă şi pleca.

Odată a văzut ceva în vis, l-a tâlcuit după mintea sa, s-a mâhnit şi s-a deznădăjduit. După aceea a început din nou să trăiască o viaţă păcătoasă, mai rea decât cea dintâi. Atunci iarăşi s-a îndrăcit, dar de această dată mult mai rău. Familia sa suferea o adevărată mucenicie, căci era căsătorit şi avea copii. Se lupta cu diavolii. Îi vedea aievea. Însă era foarte bărbătos. Când diavolii îl băteau şi îl aruncau jos el le spunea: «Nu veniţi toţi odată, ci câte unul.» Suferea crize demonice. Unii i-au spus să rostească: «Doamne

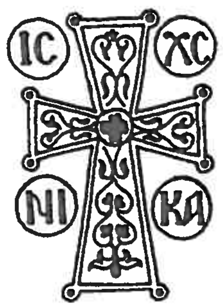
Iisuse Hristoase, miluieşte-mă!» Atunci când rostea rugăciunea diavolii îi şopteau: «Nu rosti acest nume, ci să spui mereu Kazanţakis, Kazanţakis.» I-au spus şi alte câteva nume, printre care şi numele Veluhiotis. Acesta însă a crezut că aceştia au nevoie de rugăciune şi de aceea le-a scris numele pe o hârtie, ca s-o dea să fie pomeniţi.

În cele din urmă a hotărât să vină în Sfântul Munte să mă caute. Pe drum, cum cobora spre Colibă, diavolii îi spuneau: «Nu te duce la acel ciolănos! Ce îţi poate face acela?» A venit la Colibă şi m-a rugat să mă rog pentru el ca să se facă bine. L-am ţinut la mine. A mâncat puţin şi l-am pus să se odihnească. Eram în aceeaşi chilie. În timp ce rosteam Rugăciunea, dintr-odată s-a auzit un şuierat ca de obuz. Diavolii l-au răpit şi l-au aruncat vreo patru-cinci metri la pământ (din arhondaric în hol). A început să urle şi să vorbească urât. Diavolii îi spuneau: «Mă... (cuvinte urâte)! O să-ţi arătăm noi!...» Şi îi ridicau hainele de pe el. Eu nu îi vedeam pe diavoli, ci numai hainele lui care se ridicau singure, precum şi cuvintele urâte ale acelora. Diavolii încercau să-l dezbrace. Nu ştiam ce să fac. Atunci am adus degetul Sfântului Arsenie, l-am însemnat cu el în chipul Crucii şi rosteam Rugăciunea înlăuntrul meu. Atunci diavolii îl lăsau, se liniştea puţin, dar după aceea din nou se repetau aceleaşi lucruri. Situaţia aceasta a durat două-trei ore, după care şi-a revenit. Plângea şi îmi mulţumea. Mi-a spus că patru diavoli l-au apucat şi l-au aruncat în perete, iar al cincilea îl trăgea de nas.

A plecat sănătos şi până acum este bine. Mai demult această persoană avea o poziţie importantă în conducerea statului."

*

Stareţul a povestit: „Un mirean căzuse în înşelare. Un oarecare îndrăcit i-a spus: «Ai o Cruce pe cap şi trebuie să devii predicator.» Atunci acela a venit la mine să ia binecuvântare, dar eu i-am spus: «Binecuvântatule, vezi că ai diavol! Mergi la Stavronikita ca să-ţi citească exorcisme!» Însă acela a plecat în lume şi ţinea predici. Odată diavolul a început să-l chinuiască în faţa lumii. Atunci a început să o hulească pe Maica Domnului, iar oamenii au plecat înfricoşaţi. A fost dus la spitalul de nebuni. În cele din urmă s-a smerit, dar a căzut şi în deznădejde şi a vrut să se sinucidă, pentru că păcatul hulei este foarte greu. Dar a venit iarăşi la mine, iar eu i-am spus: «Dumnezeu a primit să fie hulit de tine ca să te mântuiască şi pe tine şi pe alţii.» Şi în felul acesta s-a tămăduit."

7. „Mir vărsat"[99]

Stareţul spunea: „Dumnezeu dă bună mireasmă uneori în timpul rugăciunii, alteori atunci când nu te rogi. Iar aceasta se face spre mângâierea, întărirea şi vestirea lăuntrică a vreunui suflet, totdeauna cu un anumit scop. Această mireasmă însă este puternică şi nu seamănă cu mireasma parfumurilor. Simţi o mare uşurare. Uneori această mireasmă este atât de puternică, încât nu o poţi suporta.

Această mireasmă dumnezeiască este dovada prezenţei Sfântului Duh în locuri sfinţite sau acolo unde există Sfinte Moaşte."

*

„Odată, povestea Stareţul, atunci când eram la Mănăstirea Filoteu, am mers în chilia Cuviosului Dometie. Deodată am simţit o mireasmă foarte puternică. Am întrebat şi mi s-a spus că acolo undeva trebuie să fie îngropat Cuviosul Dometie, dar nimeni nu ştie exact unde."

*

[99] Cântarea Cântărilor 1, 3.

„Altădată, când eram la Katunakia şi am trecut pe lângă o Chilie ruinată, ce ajunsese o grămadă de fiare şi lemne, am simţit o mireasmă puternică. Precum am aflat mai târziu, la această Chilie trăise un pustnic virtuos, care ajunsese la o mare înălţime duhovnicească."

*

Când locuia la „Cinstita Cruce" şi trecea pe lângă ruinele Chiliei ruseşti „Sfânta Treime", Stareţul simţea o mireasmă puternică. Odată era împreună cu un fiu duhovnicesc de al său, pe care l-a întrebat dacă simte şi el mireasma. Apoi au coborât în gropniţa Chiliei şi au văzut că mireasma provenea de la capul unui monah virtuos.

*

În vremea în care pregătea editarea cărţii sale „Cuviosul Arsenie Capadocianul", se afla cu câteva monahii la Mănăstirea Suroti într-o cameră şi corectau textul. La un moment dat a simţit o mireasmă nespusă, dar nu a spus nimic, ca să vadă dacă şi monahiile o simt. Peste puţin au început una după alta să întrebe: „Ce miroase?", „Ce mireasmă este aceasta?" Stareţul a considerat această mireasmă un semn al bunăvoinţei Cuviosului Arsenie pentru editarea vieţii lui.

*

Stareţul nu numai că simţea buna mireasmă, ci şi el însuşi devenise „mireasma lui Hristos". De nenumărate ori îl trăda harul dumnezeiesc şi dovedea sfinţenia lui cu mireasma, care, ca „mirul vărsat",

ieşea din el, din obiectele sale personale sau din locurile unde trăia.

*

Un monah aghiorit povesteşte: „Mireasma care izvora din Stareţ era ceva deosebit. De multe ori, atunci când îi sărutam mâna, simţeam o mireasmă cerească ca un mir. Aceeaşi mireasmă simţeam că iese şi din gura sa atunci când vorbea, în timp ce, în mod firesc ar fi trebuit să miroasă urât din pricina postului exagerat. În repetate rânduri mi s-a întâmplat ca această mireasmă să o simt de îndată ce treceam pârâul şi să mă însoţească tot drumul până ce ajungeam la Coliba sa, la «Panaguda».”

*

Mărturia Mitropolitului Atanasie de Lemesol: „În anul 1976, când eram diacon, l-am vizitat pentru prima dată pe Părintele Paisie împreună cu un alt diacon. Pe atunci Stareţul locuia la «Cinstita Cruce». Am bătut în poartă şi am aşteptat cu nerăbdare. Auzisem diferite lucruri despre el şi doream mult să îl cunosc.

Când a venit să ne deschidă, am văzut că era slab şi învelit cu o pătură, pentru că era iarnă. Pe toată durata discuţiei noastre a fost foarte bine dispus şi ne-a spus multe glume. Dar ca să spun adevărul, am simţit o dezamăgire puternică şi mi-am spus în sinea mea: «Acesta este marele sfânt, făcătorul de minuni, cum i se spune?» Înlăuntrul meu aveam o imagine diferită despre sfinţi. Ne spunea numai glume şi ne îndopa cu prăjituri.

La plecare, înainte de a ne lua rămas bun i-am spus:

– Gheronda, spune-ne ceva duhovnicesc!

– Ce să vă spun, măi copii? Să faceţi multe metanii.

– Dar câte metanii să facem? l-am întrebat.

Însă Stareţul nu a răspuns nimic, ci numai şi-a schimbat expresia feţei şi în acea clipă tot locul s-a umplut de o mireasmă foarte puternică. Era o mireasmă atât de intensă, încât toate miroseau, şi aerul şi pietrele şi copacii. Toate.

Apoi ne-a spus în grabă:

– Haide, plecaţi! Plecaţi repede!

Ne-am luat rămas bun de la el şi, fără să spunem ceva, am început să alergăm simţind o mare bucurie înlăuntrul nostru. Nu ştiu ce am păţit. Mireasmă şi multă bucurie. Alergam şi râdeam, iar mireasma ne-a însoţit până ce am trecut de Burazeri.

Dacă puţin mai înainte simţămintele mele erau cu totul potrivnice, după această întâmplare am simţit o mare evlavie faţă de Stareţ.”

*

Ieromonahul aghiorit A. mărturiseşte: „Într-o dimineaţă Stareţul ne-a aşteptat să facem un lucru împreună. Când i-am sărutat mâna, am simţit o mireasmă puternică, care umpluse întreaga curte.”

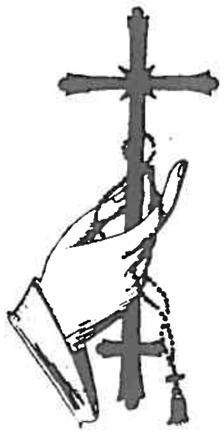
*

De asemenea şi monahul H. a simţit mireasmă ieşind de la Stareţ: „Odată, în timp ce vorbeam cu el, am simţit o bună mireasmă. Când i-am spus despre aceasta, el mi-a răspuns că lucrul acesta s-a făcut

pentru că eu aş fi bun. Altădată mi-a dăruit o cruciuliţă de lemn, care uneori scotea bună mireasmă. I-am spus şi despre aceasta, iar el mi-a spus că «cruciuliţa scoate bună mireasmă atunci când te afli într-o stare duhovnicească bună»."

*

„Odată, mărturiseşte Părintele Grigorie, duhovnicul Sfintei Mănăstiri a Cinstitului Înaintemergător de la Metamorfosi, am simţit o mireasmă ca de la Sfintele Moaşte. Părintele Paisie se afla la o mică distanţă de mine. La început eram nedumerit neştiind de unde iese mireasma, dar apropiindu-mă mai mult de el mi-am dat seama că acea mireasmă ieşea de la Stareţ."

8. Se înţelege cu cei de altă limbă

Este cunoscut faptul că Stareţul nu cunoştea altă limbă decât greaca. Cu toate acestea, în repetate rânduri – atunci când a existat un motiv serios – s-a întâmplat ca el să discute şi să se înţeleagă în chip minunat cu cei de altă limbă.

*

„Odată, povesteşte ieromonahul E.K., mă aflam la Coliba Stareţului împreună cu alţi trei vizitatori şi un francez care nu cunoştea deloc limba greacă. Când a venit rândul aceluia să vorbească cu Stareţul, s-au tras mai deoparte şi timp de cincisprezece minute au vorbit stând pe buturugi. Îi vedeam cum discută cu interes. Cum se înţelegeau de vreme ce nu exista o limbă comună pentru a comunica? Străinul a plecat bucuros. Satisfacţia se vedea pe faţa lui."

*

Un turist francez s-a înţeles cu un oarecare monah să meargă împreună să-l vadă pe Stareţ. În noaptea aceea s-a făcut priveghere la mănăstirea unde găzduia. După priveghere monahul s-a dus la chilia sa să se odihnească. Francezul mânat de dorinţa de a-l vedea pe Stareţ a coborât singur la Coliba lui. Au vorbit împreună în chip minunat şi din discuţie a

rămas cu impresia că Stareţul cunoştea fără greşeală limba franceză.

*

Părintele Vasile de la Mănăstirea Grigoriu mărturiseşte: „Într-o zi am mers la Coliba Stareţului pe la amiază, dar poarta era încuiată. Un tânăr aştepta întins pe pământ. Era greco-american şi ştia numai engleză.

– Cum o să te înţelegi cu Stareţul? I-am întrebat.

– Va trimite Dumnezeu pe cineva, a răspuns acela. Iată chiar pe Sfinţia Ta te-a trimis.

Şi astfel am asistat şi eu la discuţia lor făcând-o pe tălmaciul cu engleza mea stricată şi puţină, care şi pe aceea o uitasem. Am observat însă spre marea mea uimire, că Părintele Paisie le înţelegea pe toate cele pe care i le spunea tânărul, mai bine decât mine, şi îi răspundea cu multe pilde simple şi înţelepte, desigur în limba greacă, pe care eu o traduceam. Dar ceea ce-mi va rămâne neuitat este soluţia dată unei probleme pe care i-a mărturisit-o tânărul, din care se vedea marea lui încredere în Pronia lui Dumnezeu.

– Mama mea îmi cere mereu bani şi oricâţi i-aş da din puţinele mele economii, îi cheltuieşte fără scop, s-a plâns tânărul.

– Ascultă, fiule, i-a spus Părintele Paisie. Banii pe care i-ai fi dat mamei tale, să-i dai milostenie unui sărac şi să faci o rugăciune. Să spui: «Dumnezeul meu, banii aceştia îi dau pentru mama mea. Să ai grijă de ea!» Atunci Dumnezeu se va îngriji de ea. Va găsi moduri prin care să o iconomisească."

*

Mărturia părintelui P.L.: „Am mers odată la «Panaguda» şi un străin aştepta să vorbească cu Stareţul. M-am oferit să fac pe tălmaciul. La început Stareţul aştepta să asculte traducerea întrebărilor, după aceea însă răspundea la întrebări înainte de a le traduce eu."

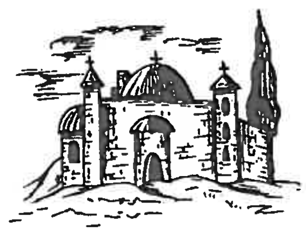
*

Un fiu duhovnicesc de al Stareţului povesteşte: „Într-o zi am mers foarte de dimineaţă la «Panaguda». Abia se luminase de ziuă. Am bătut în fierul de la poartă şi Stareţul mi-a deschis zâmbind. Apoi m-a întrebat:

– Părinte... tu ce spui? Atunci când Sfântul Efrem Sirul l-a vizitat pe Sfântul Vasile cel Mare a avut nevoie de tălmaci?

– Cred că nu, Gheronda, i-am răspuns.

Atunci am intrat în arhondaric şi am văzut un vizitator străin. Până să pregătească Stareţul trataţia, am început o discuţie cu străinul cu puţina engleză pe care o ştiam. Acela mi-a spus că venise la «Panaguda» seara târziu, deoarece rătăcise drumul. Fiindcă întârziase, Stareţul l-a găzduit la el. Au discutat fără nici o greutate, iar străinul credea că Stareţul ştie engleza."

9. Deplasări minunate

Deşi nu pleca de la Coliba sa din Sfântul Munte, Stareţul adeseori se deplasa foarte departe pentru a ajuta pe cineva care se primejduia sau pentru un alt oarecare motiv.

Uneori se arăta şi oamenii îl vedeau şi îl auzeau. Alteori urmărea fără să fie văzut ce se întâmplă unei oarecare persoane, unei familii sau într-o mănăstire.

*

Odată la Mănăstirea Sfântului Ioan Teologul de la Suroti au tuns în grabă o oarecare monahie în vârstă, deoarece era aproape de moarte. Părintele Paisie nu fusese înştiinţat de acea călugărie, cu toate acestea, deşi se afla în Sfântul Munte, era de faţă şi urmărea înmormântarea, dar nu-şi putea da seama care este monahia pe care o înmormântează.

*

În perioada în care Stareţul a mers să se închine la Ierusalim a venit un grup de tineri la Coliba sa ca să-l vadă. Deşi lipsea de la «Panaguda» aceştia l-au aflat. Stareţul le-a deschis, le-a dat o trataţie, au discutat, după care tinerii au plecat bucuroşi. Au

înnoptat la Mănăstirea Filoteu şi acolo au spus că au trecut pe la Stareţ şi au vorbit cu el. Părinţii s-au mirat întrebându-se cum l-au aflat de vreme ce lipsea. A doua zi un oarecare monah filoteit a mers la «Panaguda», dar nu l-a aflat pe Stareţ. A întrebat la chilia vecină, iar părinţii de acolo au confirmat absenţa lui.

Despre faptul acesta a auzit şi portarul de atunci al Mănăstirii Kutlumuş, egumenul actual al Mănăstirii Vatopedu, arhimandritul Efrem şi alţi părinţi. Apoi acest fapt s-a făcut cunoscut în tot Sfântul Munte.

*

La 15 august 1987 trei monahii de la Mănăstirea Cinstitului Înaintemergător din Metamorfosi au mers la Mănăstirea Suroti. În timpul privegherii au cântat la strana dreaptă. De trei ori, la „Ceea ce eşti mai cinstită", la Laude şi la Heruvic corul din dreapta l-a auzit pe Stareţ cântând în altar, deşi se afla în Sfântul Munte.

*

Părintele Grigorie de la mănăstirea mai sus amintită povesteşte: „Într-o zi când am mers la «Panaguda» Stareţul avea multă lume. După ce a terminat mi-a spus să rămân acolo la Colibă. Am mâncat ceva, după care am mers să ne odihnim, pentru că el era foarte obosit. Nu dormise de două nopţi. Dimineaţa când m-a chemat să citim slujba, mi-a spus:

– Nu m-au lăsat să dorm toată noaptea.

– Cine, Gheronda?

– S-a făcut priveghere afară[100]. A fost foarte frumos.

---

[100] În afara Sfântului Munte.

În timp ce se afla în Sfântul Munte, a participat la privegherea de toată noaptea ce se făcea la o Mănăstire din afara Sfântului Munte."

*

Mărturia doamnei M.D.: „Cu câţiva ani mai înainte, când încă trăia Părintele Paisie, m-am îmbolnăvit. Îmi apăruse o tumoare canceroasă. Fiul meu a mers la Părintele Paisie, l-a întrebat ce să fac, iar acela i-a spus să merg la Teaghenio[101]. Aşa am şi făcut. M-au băgat la chirurgie şi, în urma biopsiei făcute, s-a dovedit că am cancer malign. După şase zile medicii mi-au spus că dacă până a doua zi nu se va opri sângele ce curgea din rană, va trebui să mă bage din nou la chirurgie.

Fiul meu a mers din nou la Părintele Paisie, iar el i-a spus:

– Spune-i mamei tale să nu se mâhnească, deoarece nu are nimic. Medicii nu trebuia să-i facă operaţie.

Apoi i-a dat o metanie spunându-i:

– Dă această metanie mamei tale şi spune-i că cu ea îi va lipi pe medici de perete.

În a şaptea zi, deşi se afla în Sfântul Munte, Părintele Paisie a venit şi la spital. L-am văzut lângă mine cum aranja furtunaşele ce scoteau sânge. Dar înainte de a apuca să-i mulţumesc, a dispărut. Seara au venit medicii şi au constatat că sângele se oprise, rana se închisese, iar analizele pe care le-am făcut după aceea au ieşit foarte bune. Nu a mai fost nevoie nici de medicamente, nici de chimioterapie.

[101] Spital de boli canceroase din Tesalonic.

Mai târziu l-am întâlnit pe Părintele Paisie la Mănăstirea Cinstitului Înaintemergător şi i-am mulţumit pentru că a venit la spital să mă viziteze. Iar el mi-a spus:

– Am venit, fiica mea, pentru că medicii te-au chinuit în zadar."

*

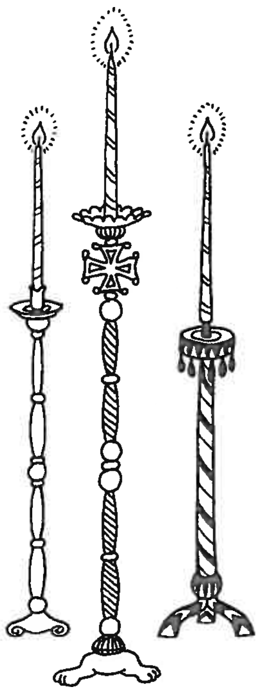
Alteori unii îl vedeau pe Stareţ în vis. Aceasta nu este un lucru neobişnuit, ci minunat este faptul că însuşi Stareţul se arăta acestor persoane, iar atunci când le întâlnea, le aducea aminte de arătarea sa şi îi întreba dacă au făcut ceea ce le spusese în vis.

Mărturia părintelui Vasile Virliu, parohul Bisericii „Sfântul Luca" din Stavropoleos – Tesalonic: „Într-o vară de prin anii '80 sănătatea mi se înrăutăţise mult. Toată luna iulie am fost bolnav. În prima noapte a Postului Maicii Domnului, în ameţeala insomniei de care am fost cuprins, mi-a venit un gând care-mi spunea că voi muri. În zorii zilei am dormit puţin şi l-am văzut pe Părintele Paisie spunându-mi: «Mă, prostule, nu mori!» La întrebarea: «Cum voi putea depăşi această problemă?» mi-a răspuns: «Smerenia o vindecă.» Deodată am simţit o mare şi inexplicabilă bucurie lăuntrică şi o dorinţă puternică de a-l cerceta pe Stareţ. În aceeaşi zi am pornit spre Sfântul Munte luând cu mine drept ajutor un cunoscut de al meu. La Mănăstirea Cutlumuş am întrebat pe un oarecare monah dacă Stareţul se află la Colibă, dar acela mi-a spus: «Cu puţin mai înainte a plecat.»

Atunci i-am spus cunoscutului meu să coborâm repede la «Panaguda» nădăjduind că îl vom găsi. Ajungând la Colibă l-am auzit spunându-mi:

– Ei, dascăle! (încă nu eram hirotonit). Vino pe aici, fiule! Pe tine te aşteptam. Cum aş fi putut pleca? Unde am întrerupt dimineață discuţia?

– La smerenie, Gheronda..."

10. Stareţul aude atunci când este chemat la rugăciune

O femeie evlavioasă l-a întâlnit pe Stareţ la o mănăstire şi l-a întrebat:

– Gheronda, mă auzi din Sfântul Munte când strig la Sfinţia Ta?

– Ce, crezi că sunt surd? a răspuns el.

Într-adevăr, Stareţul auzea, dar într-un chip duhovnicesc, invocările şi rugăciunile unor creştini, care îl chemau de la sute de kilometri depărtare. Şi îi ajuta nevăzut prin rugăciunea sa sau trimitea răspuns în alt mod.

*

La 22 aprilie 1978 Stareţul scria: „Odată, când am ieşit din Sfântul Munte, m-am întâlnit cu duhovnicul unei femei, pe care nu o văzusem niciodată. Aceea a urmărit de departe discuţia noastră, după care a redat-o întocmai duhovnicului ei.

Această femeie mi-a trimis o scrisoare de trei pagini în care mi-a scris o «discuţie» pe care am avut-o cu ea, eu aflându-mă în Sfântul Munte, iar ea în lume. Aceste trei pagini dacă le-aş transcrie cu mâna mea şi le-aş trimite la Suroti, maicile nu vor bănui că

nu sunt ale mele. Şi aceasta pentru că sunt cuvintele mele. Ca şi cum le-aş fi spus eu acelei femei. Nu pot să-i răspund nimic, ci las scrisoarea ei să se uite.

De multe ori simt că mă aflu într-o stare în care sunt pe deplin conştient, dar nu sunt treaz. Răspund la unele probleme ale unui suflet care mă cheamă şi pe care îl simt aproape de mine, dar în realitate mă adresez unui suflet care are o oarecare nevoie şi se află departe.

Mi se întâmplă aceasta şi atunci când vin oameni aici la Colibă. Încep să spun lucruri care nu sunt ale mele. Şi aceasta pentru că oamenii vin la mine cu multă evlavie. Ei cred că sunt sfânt şi astfel Dumnezeu îi ajută.

Sunt oameni care pot primi harul Cinstitului Lemn chiar şi de la un buştean[102]. Şi sunt alţii care nici de la Cinstitul Lemn nu primesc deloc har dumnezeiesc.

Dumnezeu nu nedreptăţeşte pe nimeni, ci revarsă peste tot dragostea Sa. Este destul să existe smerenie, căci aceasta atrage harul lui Dumnezeu. Mă gândesc ce păcat mare este să se irosească cineva în lucruri neînsemnate, în timp ce ar putea ajuta într-o mare măsură pe oameni."

*

O mamă evlavioasă avea două fiice călugăriţe la o mănăstire cunoscută lui. De aceea şi fiica ei cea mică dorea să devină monahie. Atunci acea mamă l-a chemat pe Stareţ în rugăciune. Acesta a văzut-o din Sfântul Munte cum a luat-o pe fiica ei în mâini şi i-a dăruit-o spunându-i: „Ia-o şi pe aceasta!"

[102] Stareţul se referea la el însuşi că ar fi un astfel de buştean.

Când a ieşit afară din Sfântul Munte şi a întâlnit-o, a spus: „Pe aceasta o cunosc."

*

Odată, în Postul Mare, Stareţul a simţit din Sfântul Munte, cum doamna Elena Patera din Koniţa i-a dat o pâine caldă. A simţit mirosul şi căldura ei şi i s-a părut că s-a săturat. S-a gândit cât de mult îl iubeşte aceea, ca pe fiul ei adevărat. Se vede că doamna Patera scotea pâinea din cuptor şi se gândea cum ar putea să-i trimită o pâine caldă, aşa cum făcea atunci când era la Stomiu. Aceasta a simţit-o Stareţul şi i-a povestit-o mai târziu fiicei ei, Ecaterina.

*

Prin anul 1981 Stareţul l-a vizitat pe un fiu duhovnicesc de al său şi a înnoptat la Chilia aceluia. Dimineaţa Stareţul a povestit că în timpul nopţii a simţit că este chemat cu putere şi cu agonie de către obştea unei mănăstiri aghiorite, care trecea printr-o mare greutate. După aceea s-a făcut cunoscut în tot Sfântul Munte ce se întâmplase în acea mănăstire în acea noapte. Şi într-adevăr părinţii acelei mănăstiri îl invocau pe Stareţ cerându-i ajutorul, precum i-au spus mai târziu.

*

Părintele aghiorit H. povesteşte: „Odată în ajunul Bunei Vestiri am mers mai devreme la Chilia ieromonahului Paisie pentru privegherea de hram, deoarece voiam să-l vedem pe Stareţ înainte de a veni şi alţi părinţi. Stareţul era singur în arhondaric. De îndată ce m-a văzut mi-a spus: «Chiar acum mi s-a arătat înaintea ochilor o femeie care cerea ajutor. Se

vedea că era foarte bolnavă. Faţa ei era slabă şi galbenă ca lămâia. Era foarte îndurerată. De multe ori mi se arată oameni şi îmi cer ajutor.»"

*

Harilau..., vameş din Tesalonic, mărturiseşte: „Odată l-au vizitat pe Părintele Paisie nişte închinători. Unuia dintre ei Stareţul i-a spus: «Să mergi la cutare adresă şi să-i dai această binecuvântare celui ce are magazin acolo.» Când acela a primit binecuvântarea a rămas uimit, pentru că Stareţul nu-l cunoştea şi se mira cum de i-a trimis acel dar. Acest creştin în fiecare seară îl chema pe Stareţ în rugăciunea sa. Deşi se afla atât de departe el simţea aceasta, iar binecuvântarea pe care i-a trimis-o adevereşte acest lucru."

*

Mărturia unei anonime: „În anul 1993, la privegherea Sfântului Arsenie, am mers cu soţul meu la Suroti să-l vedem pe Stareţ. Eram mai mult de trei mii de persoane şi era foarte frig. Am aşteptat la rând de la 9 dimineaţa până la 5 după amiază. L-am văzut pe soţul meu că transpirase şi devenise alb la faţă şi m-am temut să nu păţească ceva, deoarece fusese operat de curând la inimă şi nu luasem cu noi nici medicamente, nici mâncare. «Ce să fac, Dumnezeul meu?», am spus în sinea mea.

Deodată văd o maică ieşind afară şi strigând:

– Cine este domnul Aristide, care are probleme cu inima? Este îmbrăcat cu o canadiană bej. Să vină cu mine! Îl cheamă Gheronda.

Atunci am înţeles că Stareţul a auzit rugăciunea mea şi ne-a văzut într-un alt chip.

Am mers şi am luat binecuvântarea sa. Mi s-a părut că era înalt până la tavan. Zâmbea. I-a dat un sfat lui Aristide şi apoi l-a lovit cu multă dragoste pe spate.

– Iar tu? mă întrebă Stareţul.

– Eu, mai întâi, vreau binecuvântarea Sfinţiei Voastre. Apoi, vreau ca în fotografia pe care fiul meu v-a făcut-o pe ascuns în Sfântul Munte să se vadă limpede chipul Sfinţiei Voastre, iar dacă nu, să o rup.

Atunci m-a privit şi m-a întrebat:

– La ce îţi trebuie chipul meu, binecuvântato?

– Ştiţi, Sfinţia Voastră...

Când am ajuns acasă, m-am dus cu nerăbdare să văd fotografia. Atunci am văzut cu uimire că ceaţa din fotografie dispăruse, iar chipul Stareţului se vedea acum limpede. Îi mulţumesc."

11. Cunoscător al stării celor adormiţi

Stareţul, ca unul ce avea mintea curată, s-a învrednicit, cu harul lui Dumnezeu, să vadă sufletele anumitor persoane în clipa în care părăseau pământul şi urcau la cer. De asemenea cunoştea în ce stare se aflau sufletele altor persoane adormite în Domnul. Atunci când era întrebat despre sufletul unui adormit, răspundea potrivit cu starea în care vedea că se află acel suflet. De pildă: „Pe mama ta a odihnit-o Dumnezeu" sau „Să faceţi milostenie pentru sufletul lui" sau „Să ne rugăm lui Dumnezeu să-l odihnească".

*

Stareţul povestea: „Odată am vrut să aflu în ce stare se află sufletul primei călugăriţe care a fost înmormântată în cimitirul Mănăstirii de la Suroti. Atunci mi-au adus sufletul ei şi mi l-au pus în braţe (Stareţul a arătat cu mâinile sale ca şi cum ar fi ţinut un prunc), şi mi-au spus: «Acesta este sufletul Magdalenei.» Era într-o stare duhovnicească foarte bună, ajunsese la măsura unui pustnic cunoscut de al meu, care se nevoise mulţi ani."

*

Altădată a văzut sufletul monahiei Xenia, care a vieţuit în Mănăstirea Sfintei Treimi din Karapi, cum urca la cer ca un copil mic. Acest suflet binecuvântat a fost fiica generalului Marulis şi era foarte smerită şi virtuoasă.

*

Mărturia lui Anghel Harazidu, ofiţer de poliţie din Tesalonic: „La 8 iunie 1986 îndeplinindu-mi serviciul lângă Spitalul Central din Tesalonic, am fost rănit de o bombă Molotov, care mi-a pricinuit arsuri grave. La Spitalul Hippocrate unde am fost transportat nu m-au băgat la urgenţă consider^nd că moartea va veni foarte curând. Rămăsesem în viaţă, dar pierdusem orice contact cu mediul înconjurător.

Din prima clipă când a aflat despre mine, Stareţul a spus: «Va suferi mult, dar va trăi.» După câteva zile am redobândit un oarecare contact cu mediul. Într-o zi însă am simţit că mor şi i-am spus infirmierei: «Soră, mor! Mor!»

Atunci am început să urc spre înălţime, să mă depărtez de pământ, să mă mişc printre stele şi apoi printre galaxii. Aşa am simţit în acele clipe.

Urcam, urcam mereu, iar înaintea mea mergea o lumină, ceva ca o făclie aprinsă. Deodată călătoria s-a oprit şi am început să cobor până ce am ajuns iarăşi pe pământ. Când mi-am revenit am văzut că mă aflam în spital, iar în jurul meu mai mulţi medici care mă priveau.

După cinci luni l-am întâlnit pe Părintele Paisie la Suroti. M-a îmbrăţişat, m-a sărutat, iar eu am început

să-i povestesc cum am murit. Dar m-a întrerupt spunându-mi: «Binecuvântatule, împreună am mers în cealaltă viață și ne-am întors. Eram alături de tine. Nu m-ai văzut?»

Atunci am înțeles cine a fost acea făclie pe care o vedeam înaintea mea."

12. Străvedere și înainte-vedere

Starețul, având și harisma înainte-vederii cunoștea de mai înainte, cu harul lui Dumnezeu, uneori venirea vizitatorilor, dispoziția, starea duhovnicească, numele, locul de obârșie, problema ce îi preocupa, trecutul și viitorul lor. Avea propriul său televizor (duhovnicesc) și vedea chiar și o persoană care era departe de el, ce face, cum petrece, cu ce se ocupă. Cunoștea de asemenea ce scrie într-o scrisoare ce i-o trimiteau și dădea răspunsul fără să o citească, precum și ce conține un pachet fără să-l deschidă.

*

„Când a început războiul în Golful Persic, spunea Starețul, am simțit în somn o durere. Am auzit un vuiet de tunuri, de bombe, avioane și m-am deșteptat. Mi-am dat seama că începuse războiul și se făcea multă vărsare de sânge. După aceea, când a venit un părinte de la Kutlumuș și mi-a spus că a început războiul, eu i-am spus că războiul începuse de vreo două ore. Același lucru l-am simțit și a treia zi."

*

„Odată, povestea Stareţul, a venit la mine un bărbat de vârstă mijlocie, care de un an de zile avea o puternică durere de cap, iar medicii nu puteau să-l ajute. De îndată ce l-am văzut de departe, mi-am dat seama că are diavol. După ce mi-a mărturisit durerea sa, eu i-am spus: «Acestea ţi se întâmplă deoarece ai înşelat o femeie, iar ea s-a dus şi ţi-a făcut vrăji. În afară de aceasta, ai necinstit şi o altă tânără. Să mergi şi să ceri iertare de la aceste persoane. Apoi spovedeşte-te, mergi să-ţi citească exorcisme şi te vei face bine»."

*

Monahul aghiorit G. mărturiseşte în scris: „În vara anului 1992 am avut o oarecare problemă. Pe atunci eram mirean. Aveam nevoie de nişte bani pentru că eram dator cu trei sute de mii de drahme prietenilor mei, iar ca să pot lua împrumut din bancă trebuia să semneze şi tatăl meu. Tatăl meu însă nu voia să semneze şi de aceea m-am mâhnit foarte mult. Auzisem despre Stareţul Paisie şi m-am gândit să merg şi să-l întreb despre problema mea.

De îndată ce m-a văzut Stareţul m-a chemat pe nume şi, fără să-i destăinui necazul meu, mi-a spus:

– Tatăl tău a semnat şi a luat împrumutul de la Banca Comercială.

– Părinte Paisie, dar Sfinţia Voastră de unde ştiţi aceasta? l-am întrebat.

– Dacă nu crezi, mergi la Karyes şi telefonează-i tatălui tău ca să te încredinţezi.

Şi într-adevăr m-am dus la Karyes şi l-am sunat pe tatăl meu. Iar el mi-a spus că luase împrumutul de la

bancă cu o oră înainte. Am coborât imediat la Coliba Stareţului, i-am pus metanie, i-am mulţumit pentru bucuria pe care mi-a făcut-o şi, după ce mi-a dat o trataţie am plecat."

*

„Odată, când mă aflam la Părintele Paisie, povesteşte Evanghelos Antipa, discutam despre repartizarea mea.

– Gheronda, nu îndeplinesc condiţiile necesare pentru a fi primit în Sistemul Naţional de Sănătate, i-am spus.

– Tu să depui hârtiile şi Maica Domnului ştie ce are de făcut.

După cincisprezece zile l-am vizitat din nou, iar el mi-a spus:

– Aşadar ai fost repartizat la Haraca.

– Nu, Gheronda! Care Haraca? Eu am făcut cerere pentru Mires.

– Ai fost repartizat la Haraca, Evanghele.

– Gheronda, la Mires, am insistat eu.

Am mers acasă şi după două zile am primit o scrisoare recomandată de la Ministerul Sănătăţii, care m-a repartizat medic şef la Centrul de Sănătate din Haraca. Stareţul ştia aceasta înainte de a se comunica repartizarea mea.

După o vreme am venit iarăşi în Sfântul Munte la Stareţ. Iar el m-a întrebat:

– Evanghele, ai fost mutat la Spitalul «Sfântul Dimitrie»?

– Nu, Gheronda. Nu înţeleg ce spuneţi.

– Ai fost mutat.

Am plecat, dar după o lună m-am întors din nou în Sfântul Munte la Stareţ şi i-am spus:

– Gheronda, am fost mutat la Halastra.

Aveam cu mine şi Monitorul oficial al guvernului în care era consemnată şi mutarea mea la Halastra. Dar el insista:

– N-ai mers încă la «Sfântul Dimitrie»?

Aceeaşi întrebare mi-o pusese şi cu o lună în urmă. Însă după vreo patru-cinci zile acelaşi ziar oficial al guvernului comunica repartizarea mea la «Sfântul Dimitrie». Stareţul ştia mai înainte de a face eu cerere, că voi merge la «Sfântul Dimitrie»."

*

Vasile Ţolakis, poliţist din Aridea, povesteşte: „Un cunoscut de al meu plecase în străinătate şi acolo, din păcate, se încurcase cu protestanţii. În cele din urmă s-a lepădat de Ortodoxie şi a devenit protestant.

Într-o zi m-a vizitat la birou şi văzând fotografia Părintelui Paisie, mi-a spus speriat:

– Pe acesta îl cunosc. Cu zece ani în urmă am mers la Coliba lui cu încă patru prieteni. De îndată ce am ajuns, pe mine nu m-a lăsat să intru în curte, deoarece spunea că sunt eretic, căci nu cred în Maica Domnului şi în Sfinţi."

*

Un închinător cipriot povesteşte: „Tatăl meu a mers odată la Părintele Paisie ducând cu el o scrisoare pentru Stareţ din partea soţiei mele. Când a ajuns la Colibă Stareţul l-a chemat pe nume. Atât de mult s-a buimăcit, încât a uitat să-i dea scrisoarea.

Atunci Stareţul l-a întrebat:

– Ai ceva să-mi dai?

– Nu.

– Ceva de la fiica ta?

– Care fiică?

– Să ştii că femeia fiului tău îţi este fiică. Dar să-i spui că răspunsul la problema ei este acesta.

Şi i-a spus răspunsul la ceea ce îl întrebase soţia mea în scrisoare."

*

Mărturia monahului Ioan de la Mănăstirea „Sfânta Treime" de la Meteora: „Odată am mers în America şi m-am internat într-un spital pentru o problemă de sănătate. Acolo m-a vizitat o doamnă cipriotă pe nume Ecaterina şi m-a rugat să-i dau o scrisoare Părintelui Paisie.

Când m-am întors în Grecia şi am mers să-l văd pe Stareţ, acela m-a întrebat înainte de a intra în Coliba sa:

– De ce ai luat scrisoarea de la Ecaterina care are în ea o sută de dolari?

Atunci a deschis scrisoarea şi mi-a dat înapoi cei o sută de dolari. Eu însă nu voiam să îi iau şi de aceea i-am spus:

– Gheronda, ce să fac eu cu ei?

– Pe drum îl vei întâlni pe părintele Z. Dă-i aceşti bani ca să-şi cumpere o schimă ca să se facă schimonah. Şi spune-i să nu mă mai clevetească.

Într-adevăr, aşa am şi făcut. Acela însă a rămas uimit, deoarece nu spusese nimănui că va deveni schimonah. După aceea a mers şi a cerut iertare de la Stareţ, pe care într-adevăr îl clevetise de multe ori."

*

Domnul T. din H. în ultima vreme urmărea conferinţele unei organizaţii din cele care ca ciupercile otrăvitoare răsar destul de des în ţara noastră. Această organizaţie avea, chipurile, acoperire filozofico-ştiinţifică, dar cu conţinut şi scopuri suspecte. Studia de asemenea cărţi şi reviste referitoare la învăţătura cea nouă. Însă toate cele pe care le auzea sau le citea îl făceau să nu se simtă bine, ci oarecum ameţit, tulburat, încurcat. Îşi făcea probleme de conştiinţă dacă trebuie să mai continue, era în dilemă şi se mâhnea. Un oarecare prieten de al său, care a văzut situaţia în care se află, i-a recomandat să meargă în Sfântul Munte şi să ceară Sfatul Stareţului Paisie. S-a lăsat convins şi a pornit spre Sfântul Munte, punându-şi în buzunarul exterior din dreapta canadienei sale o Biblie, iar în cel interior din stânga o carte şi nişte broşuri ale acelei organizaţii.

Ajungând la „Panaguda" l-a aflat pe Stareţ înconjurat de multă lume. A aşteptat până ce au plecat închinătorii, în afară de doi, care şi ei voiau să-l vadă separat pe Stareţ. Gândindu-se cum să-şi expună problema, Stareţul a apucat înainte şi l-a întrebat:

– Ce face H... (adică locul său natal)?

– Este bine, Părinte, a răspuns acela plin de nedumerire pentru faptul că Stareţul, care îl vedea pentru prima dată, cunoştea şi locul său natal.

– Ascultă T., (o mică surpriză auzind că îl cheamă pe nume) cartea aceasta pe care o ai în acest buzunar (şi i-a arătat buzunarul în care avea Sfânta Scriptură) este bine să o studiezi cât mai des poţi, dar

cele pe care le ai aici (şi i-a arătat în partea stângă a pieptului) să le arunci cât mai repede poţi, pentru că H... (patria ta) are spital de nebuni. Dacă nu are, vei merge în altă parte.

*

Cineva voia să meargă la Stareţ, dar nu ştia drumul. A întâlnit un grup care mergea acolo şi i-a urmat. Acel închinător era din Seres şi locuia în America. Avea cu el o gentuţă şi de îndată ce l-a văzut Stareţul, i-a spus:

– Măi lunganule, stai în fotoliu (buturugă). Ai venit să mă întrebi dacă va fi război, aşa cum scrie în cartea pe care o ai în gentuţă? (Menţionăm că acea carte era scrisă în engleză).

*

Domnul D.H. din Creta lucra în Germania. Avea un fiu şi l-a adus în Sfântul Munte să studieze la Athoniadă. După ce a aranjat totul pentru copil, a coborât la „Panaguda" să-l vadă pe Stareţ, aşa cum îi recomandase duhovnicul său, părintele G.P. După discuţie Stareţul l-a lovit uşor pe spate şi i-a spus destul de apăsat:

– Acum când vei merge la Karyes să-i dai un telefon femeii tale în Germania şi să o linişteşti. I-au spus unii nişte prostii despre copil, iar ea ca o mamă s-a tulburat. Voi da şi eu de aici un telefon la Mama mea (adică se va ruga la Maica Domnului).

Acela ascultând de Stareţ a urcat imediat la Karyes şi a comunicat cu soţia sa. Într-adevăr aceea era foarte tulburată. Nişte cunoscuţi de ai ei i-au spus că-şi va pierde copilul, deoarece, chipurile, călugării îl

vor amăgi şi-l vor reţine acolo ca să-l facă călugăr. După aceasta ea l-a sunat pe duhovnicul ei, părintele G., care a mers acasă la ea să o liniştească, dar fără nici un rezultat. Dar de îndată ce a aflat de la soţul ei despre „televizorul" minunat al Stareţului şi i-a spus cuvintele lui, îndată s-a liniştit şi s-a minunat de harisma lui de a cunoaşte din Sfântul Munte ce se întâmplă în casa lor din Germania. Cu siguranţă inima ei tulburată a fost liniştită şi de „telefonul" Stareţului pe care l-a dat Mamei sale.

*

Protoiereul Constantin Papadopulos, profesor la Facultatea de Teologie a Universităţii din Atena, povesteşte: „În vara anului 1981 sau '82 am coborât în Dafni ţinând de mână pe fiul meu, care atunci avea şase sau şapte ani. Îndată s-a apropiat de mine un mirean şi mi-a spus să nu merg în acea zi la Părintele Paisie, ci a doua zi. Am rămas uimit când am văzut că acela ştia planurile mele. Iar atunci când l-am întrebat am aflat că fusese la Stareţ, iar el îl trimisese în Dafni ca să spună aceasta preotului pe care îl va vedea coborând din vapor ţinând un copil de mână. În acea zi Stareţul programase să meargă undeva şi a rânduit astfel, ca să nu mă pună la osteneală zadarnică. Să avem binecuvântarea lui."

*

În timp ce stătea în curtea „Panagudei" cu fiii săi duhovniceşti, Stareţul, auzind sunând clopoţelul, spunea fără să privească: „Deschide poarta că vine un copil din Larisa", sau „vine părintele Nicodim" şi nu greşea. Şi nu făcea aceasta pentru reclamă, sau

pentru a-i face pe cei de faţă să se minuneze de el, ci, ori vorbea spontan, ori voia să accentueze credinţa şi încrederea acelora în sfaturile lui duhovniceşti, ori pentru un alt oarecare motiv.

*

La Stomiu, în timp ce stătea cu oamenii la arhondaric spunea: „Vine Vasile şi Dimitrie." Şi se scula să facă ceva de mâncare, sau să le pregătească cafea. Ceilalţi se minunau cum de ştia Stareţul de venirea lor.

*

Mergând odată pe drum cu cineva, i-a spus aceluia: „Vin trei tineri." Şi într-adevăr după o bucată de vreme au întâlnit trei tineri care coborau spre Coliba lui.

*

Unii închinători din sensibilitate ca să nu-l deranjeze pe Stareţ, veneau fără să facă zgomot şi rămâneau în afara gardului Colibei, după crengile copacilor, aşteptând cu răbdare ca el să iasă. Nu voiau să-i întrerupă rugăciunea. Dar după puţin Stareţul deschidea uşa şi îi chema pe nume, fără să-i fi văzut şi fără să îi fi cunoscut vreodată.

*

Existau şi unii care căutau să probeze dacă Hristos vorbea prin Stareţ, adică, dacă el are harisma stăvederii şi înainte-vederii.

Un ofiţer specialist în radare a vrut să probeze dacă şi „radarul" Stareţului funcţionează bine, dar a fost „interceptat" de acesta. Adică „radarul" Stareţului l-a „prins" şi i-a descoperit gândurile.

*

Unei călugăriţe cunoscute lui i-a spus: „Te văd (din Sfântul Munte) că citeşti mereu viaţa uviosului Arsenie. Bine faci că citeşti."

*

Cineva a sunat clopoţelul, în timp ce Stareţul făcea iconiţe la presă. A privit pe fereastră şi a văzut un tânăr. Dar nu a deschis, ci şi-a continuat rucodelia sa. De trei ori a mers la fereastră şi l-a observat cu atenţie pe tânăr. A treia oară a spus: „Haide, voinicule, mergi cu bine!", şi a explicat monahului ce era de faţă: „Chiar de i-aş fi deschis, tot nu ar fi ieşit nimic, deoarece şi-a făcut inima grajd."

*

Pe când era la „Sfânta Cruce", într-o zi cineva a sunat clopoţelul. Stareţul a privit pe fereastră şi a văzut un mirean care aştepta. L-a privit puţin timp cu atenţie şi apoi a spus: „Are epitrahil, dar nu este preot." După ce i-a deschis şi au discutat, vizitatorul i-a mărturisit că este vrăjitor şi că poartă un epitrahil pe dedesubt, direct pe trup.

*

Altădată a prevăzut venirea unor tineri care nu aveau interese duhovniceşti, ci veneau să-l vadă din curiozitate. Ca să nu-şi piardă ziua, şi-a luat trăistuţa şi Psaltirea, a încuiat Coliba şi a plecat în pădure, după ce a lăsat o însemnare la poartă care spunea: „Grădina zoologică este închisă. Maimuţa lipseşte." Stareţul se referea la sine, care pentru unii devenise obiect de curiozitate. Dar lucru minunat este că vizitatorii au fost mişcaţi sufleteşte de acea însemnare,

şi-au revenit, au mers şi s-au spovedit, iar acum vizitează Sfântul Munte cu interes duhovnicesc.

*

Un elev de la Atoniadă a mers la Stareţ, iar acela l-a întrebat:

– Câţi fraţi sunteţi?

– Opt.

– Nu, nouă sunteţi.

Mama aceluia era însărcinată şi el nu ştia.

*

Un închinător povesteşte: „Fiica mea se pregătea pentru căsătorie şi deodată s-a îmbolnăvit de cancer. Viitorul ei soţ s-a mâhnit mult şi a mers în Sfântul Munte ca să-l vadă pe Stareţul Paisie. De îndată ce a ajuns la «Panaguda», Stareţul i-a spus:

– P., după patru zile Domnul o va lua la El pe Mara.

Şi într-adevăr, după patru zile fiica mea Mara a murit, aşa cum a spus Stareţul."

*

Mărturia lui K.D., medic din Seres: „În vara anului 1991 am vizitat pentru prima dată pe Cuviosul Stareţ Paisie, deoarece înfruntam o dilemă: să cumpăr un apartament cu economiile pe care le adunaserăm, ca să nu plătim mereu chirie, sau să dau banii pentru scopuri misionare?

De îndată ce m-a văzut, înainte de a apuca să-i spun ceva, Stareţul m-a întrebat:

– Doctore, i-a spune-mi: Păsările au cuiburi?

– Da, i-am răspuns eu fără să mă gândesc.

– Aşadar ne-am înţeles.

– Să fie binecuvântat.

Şi astfel mi-a răspuns la dilema mea, iar eu făcând ascultare mi-am cumpărat un apartament."

*

Mărturia unui anonim: „Lucram în Germania la un restaurant. Din când în când furam de la patronul meu, dar după aceea aveam mustrări de conştiinţă. Auzind despre Stareţul Paisie am mers în Sfântul Munte ca să-i spun problema mea şi să-mi dea nişte sfaturi.

Ajungând la «Panaguda» am văzut că mai erau şi alţi închinători. Dar Stareţul de îndată ce m-a văzut, m-a luat deoparte, în spatele Colibei şi, înainte de a apuca să-i spun ceva, mi-a luat palmele şi mi le-a însemnat cu semnul Crucii, spunând: «De acum înainte să nu mai faci ceea ce ai făcut şi să te duci la duhovnic să te spovedeşti.»

Când am auzit aceasta m-am cutremurat. Apoi am mers şi m-am spovedit şi de atunci, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu am mai furat."

*

Mărturia lui Anghel Horozidu, ofiţer de Poliţie din Tesalonic: „Odată veneam să-l văd pe Stareţ şi de două ori, în Uranopolis şi Karyes, m-am întâlnit cu şeful meu de la Poliţia din Polighiros. Era un om bun, dar aspru şi legist peste măsură. La ora 10 a doua zi trebuia să mă aflu la servici, în Kasandra-Halkidiki, lucru ce era imposibil.

L-am evitat, dar nu eram sigur că nu m-a văzut. Am plecat repede spre Coliba Stareţului. În timp ce îi sărutam mâna, acela mi-a spus:

– Bine ai venit! Nu te teme, nu te-a văzut.

– Cine nu m-a văzut, Gheronda?

– Cel mare, şeful tău de la Polighiros."

*

„Odată l-am întâlnit în Tesalonic pe Stareţ, mărturiseşte în scris Gheorghe Papatemistocleus, fiind împreună cu alţi doi studenţi din Koniţa. Ieşise din Sfântul Munte pentru a se îngriji de sănătatea sa. Ne-a îmbrăţişat pe toţi, apoi, adresându-mi-se, mi-a spus:

– Părintele Pavel (tatăl meu) a scăpat de primejdie. Acum este bine.

Mi s-a părut ciudat, deoarece nu ştiam că tatăl meu era bolnav. Nici Stareţul nu luase legătura cu cineva din Koniţa. Când am comunicat telefonic cu sora mea, am aflat că tatăl meu fusese în primejdie să moară în ziua în care îl întâlnisem pe Stareţ."

*

Dimitrie Burulidis, negustor din Kordelio-Tesalonic, povesteşte în scris: „În luna ianuarie 1991 m-am îmbolnăvit. Nu puteam articula nici măcar un cuvânt. Cu fiecare zi starea sănătăţii mele se înrăutăţea tot mai mult. Am făcut o radiografie (tomografie) la cap, care a arătat că aveam o tumoare la creier.

În a cincea zi de la intrarea mea în spital, fratele şi socrul meu au hotărât să meargă la Părintele Paisie. Când am ajuns, Stareţul i-a primit, dar a trebuit să aştepte deoarece avea lume.

Când le-a venit rândul, Stareţul, înainte ca fratele meu să apuce să-i spună ceva şi fără să cunoască nimic despre problema noastră, i-a spus:

– Nu te mâhni, Dumitru se va face bine. Este o furtună, dar va trece. Să-i spui să meargă să se spovedească şi să se împărtăşească.

După cincisprezece zile de stat în spital mi-au mai făcut o tomografie, ca să vadă mai limpede ce se întâmplă. După tomografie medicul mi-a spus că tumoarea pe care o aveam face de obicei metastază, dar la mine, prin tratament, şi-a schimbat forma şi peste puţin va dispărea. Şi într-adevăr după patruzeci şi cinci de zile am ieşit din spital, iar acum sunt foarte bine şi în fiecare zi Îl slăvesc pe Dumnezeu, Care m-a vindecat prin rugăciunile Părintelui Paisie."

În magazinul său, acest negustor are fotografia Stareţului pe care în fiecare zi o sărută cu evlavie şi recunoştinţă.

*

Dumnezeu îşi descoperă voia Sa proorocilor prin diferite moduri, dar şi prin vedenii. Însă tâlcuirea lor nu este un lucru uşor. Numai cel care are harul proorocului Daniil şi al preafrumosului Iosif poate distinge *„un vis vrednic de credinţă"*[103]. „Deoarece multe vise sunt din pricina neliniştii, iar diavolul le poate exploata", spunea Stareţul.

Uneori primea înştiinţare în vis despre un oarecare fapt sau despre o persoană care urma să-l viziteze şi cunoştea numele, înfăţişarea, problema şi evoluţia ei.

*

Odată la „Cinstita Cruce" l-a văzut în vis pe tatăl său după trup, care i-a spus să curețe biserica. A

[103] II Macabei 15, 11.

căutat peste tot în bisericuţa sa, care era curată, şi într-un loc, în zid, a găsit un smochin, care de curând se înrădăcinase acolo datorită umezelii.

*

Stareţul a povestit: „La «Cinstita Cruce» am văzut într-o noapte, în vis, un copil şi mi-am dat seama de problema care îl preocupa. Era un suflet bun, dar căzuse victimă şi îşi pierduse şi studiile. Îl aşteptam să vină a doua zi. Şi într-adevăr a venit, s-a folosit şi a plecat bucuros. Era din Macedonia. Atât de mult am fost mişcat sufleteşte şi l-am compătimit, încât de îndată ce i-am cunoscut problema am început să plâng în somn."

*

De obicei Stareţul primea vestire despre anumite persoane în timpul rugăciunii. Odată a primit vestire în rugăciune că a doua zi avea să-l viziteze un oarecare îndrăcit. Atunci a pregătit o cană cu apă, în care a afundat în chipul Crucii părticica din Moaştele Cuviosului Arsenie. De îndată ce acela a venit, l-a tratat cu rahat. Acela însă cerea apă. Dar Stareţul i-a dat încă o bucată de rahat, apoi a treia, în total şapte bucăţi. Intenţiona să-l facă pe îndrăcit să înseteze mult, ca să bea apa pregătită de el. Dar acela după ce a băut puţin şi-a dat seama şi nu a mai vrut să bea.

*

Un cunoscut de al Stareţului povesteşte: „Odată am mers să-l iau pe Stareţ cu maşina de la Uranopolis. Pe drum discutam despre accidente. La un moment dat se întoarce spre mine şi îmi spune:

– Şi tu ai avut un accident, dar nu te teme mai ai încă multe pâini de mâncat.

– Gheronda, cine v-a spus despre aceasta? l-am întrebat.

– Nu mi-a spus, ci te-am văzut în vreme ce mă rugam pentru cei ce se primejduiesc de accidente. Nu te teme, căci o să trăieşti mulţi ani.

Într-adevăr mă lovise un autobuz. Am fost dus la spital, dar nu am avut nici o fractură, deşi picioarele îmi erau negre de vânătăi. În spital am stat vreo trei zile, iar după vreo cinci-şase zile de la accident, am mers să-l iau pe Stareţ de la Uranopolis."

*

Un oarecare cunoscut de al Stareţului i-a adus nişte daruri, iar el i-a spus:

– De ce le aduci aici şi nu le dai acolo la săraci?

– Astăzi nu mai există săraci.

– Dacă voi lua metania şi voi face Rugăciune, îţi voi spune care sunt săracii, precum şi adresele lor.

*

Într-o zi, foarte de dimineaţă, Părintele Paisie a bătut la uşa chiliei unui ieromonah cunoscut de al său. De îndată ce acela a deschis l-a auzit pe Stareţ spunându-i supărat:

– Spune-mi ce ai făcut ieri? Mi s-a întâmplat ceva astă noapte. Am simţit o greutate şi te-am văzut ca un băcan cu şorţ.

Atunci ieromonahul..., stareţul acelei chilii şi-a adus aminte că în cursul zilei precedente trecuse pe la el un oarecare bolnav şi ceruse să-i facă Sfântul Maslu. La sfârşit acela a insistat să lase o mică

binecuvântare, nişte bani. Preotul nu a vrut să-i primească, dar în cele din urmă ca să nu-l mâhnească i-a primit.

Atunci Părintele Paisie i-a spus poruncitor:

– Să mergi acum să dai banii înapoi, ca să ţi se ierte păcatul!

Două zile l-a căutat ieromonahul pe acel bolnav pe la mănăstiri, iar când l-a găsit i-a dat banii înapoi. În felul acesta s-a liniştit şi acel ieromonah şi s-a bucurat şi Stareţul, care nu voia ca preoţii să ia bani de la cel bolnav şi îndurerat.

*

Mărturia unui duhovnic: „Odată am mers la Stareţ şi i-am spus despre o femeie care căzuse într-o mare întristare şi era ca pierdută, se deznădăjduise şi nu putea să doarmă de mai multe zile. În timp ce Stareţul mă asculta aşezat pe patul său de lemn, deodată a închis ochii şi părea că îl furase somnul, însă el se ruga. La un moment dat şi-a deschis ochii, a zâmbit şi mi-a spus cu faţa strălucind de bucurie:

– Nu-i nimic, va trece. A fost constrânsă de cutare şi cutare lucru. S-a silit şi ea pe sine şi de aceea a ajuns în această stare.

Această vestire Stareţul a primit-o imediat după o scurtă rugăciune. A vorbit cu siguranţă. Într-adevăr acea femeie fusese constrânsă de ceva, dar acum este foarte bine."

*

De multe ori Stareţul primea vestiri lăuntrice. În timp ce mergea sau discuta sau făcea rucodelie, primea un mesaj, o vestire despre ceva care se

întâmpla foarte departe unei oarecare persoane. Duhul Sfânt îl vestea lăuntric, iar el potrivit cu acel caz, ori aprindea o lumânare şi se ruga, ori se grăbea să ajute personal.

*

Mărturia unui anonim: „Odată mergeam cu Stareţul la Suroti. Deodată îmi spune:

– Întoarce maşina! În clipa aceasta se destramă o familie.

Am mers într-un oraş, am intrat într-o casă şi i-am găsit pe soţi certându-se şi împărţindu-şi lucrurile. Atunci Stareţul le-a vorbit şi s-au împăcat."

După aceea a urmat o interesantă discuţie duhovnicească. Femeia l-a întrebat pe Stareţ:

– Dacă eu sunt în Rai, iar fiul meu în iad, eu îl voi vedea? Sau el mă va vedea pe mine?

– Dacă noi ne aflăm în salon cu luminile aprinse, iar afară este noapte, noi nu vedem afară, în timp ce cei care sunt afară ne văd pe noi. La fel şi în Rai. Dacă cei care sunt în Rai i-ar vedea pe cei din iad, atunci acela nu este Rai.

– Există vreo diferenţă între cei care sunt în Rai?

– Există diferite stări. Să spunem, unul are un degetar de bucurie, altul un pahar, altul un butoi, iar altul un bazin. Dar toţi se simt plini de veselie, indiferent de starea în care se află.

*

„În una din multele mele vizite la Stareţ, povesteşte Matei Golias din Ioanina, l-am luat şi pe fiul meu Constantin.

– Constantin face alpinism, i-am spus Stareţului. Adeseori face căţărări foarte primejdioase pe stânci.

– Constantine, a spus atunci Stareţul, pe munţi înalţi este bine să urci, căci acolo te afli mai aproape de Dumnezeu. Pe stânci însă, să nu te mai urci pentru că astfel îţi cultivi egoismul.

Apoi l-a sfătuit cu câteva pilde din viaţa sa de soldat. Când am plecat ne-a condus până la poartă. După ce l-a sărutat pe cap, i-a spus din nou:

– Să nu mai urci pe stânci! Dacă însă vei mai urca vreodată, eu mă voi ruga.

Lăsându-i această ferestruică, Constantin a continuat să urce pe stânci pe ascuns.

Era luna septembrie când am mers din nou la Stareţ. Avea multă lume, dar de îndată ce m-a văzut mi-a spus:

– Rămâi la urmă căci o să-ţi spun ceva important.

După aceea mi-a spus:

– Constantin a căzut de pe stânca pe care se căţărase. De la un inel până la celălalt erau douăzeci de metri, dar Maica Domnului l-a ţinut în braţe. L-am văzut cu ochii mei.

De îndată ce m-am întors la Chilia de lângă Karyes unde eram găzduit, i-am telefonat lui Constantin în Atena şi i-am spus:

– Constantine, ai căzut de pe o stâncă primejdioasă?

– De unde ştii?

– Am aflat.

– Eşti la Părintele Paisie? m-a întrebat.

– Da.

– Mergi şi mulţumeşte-i şi să-l încredinţezi că voi vinde toate accesoriile de alpinism şi nu voi mai urca pe stânci.

Aşa s-a şi făcut."

13. Harisma tămăduirilor

Sfântul Maxim Mărturisitorul consideră harisma tămăduirii bolilor o consecinţă a dragostei. Iar despre aceasta scrie: *„Cel care a izbutit să dobândească dragostea de oameni cea firească, odată cu omorârea desăvârşită a iubirii de sine, primeşte harisma tămăduirilor."*[104]

O astfel de harismă a primit şi Stareţul. A tămăduit pe mulţi care sufereau de boli incurabile, cancer, leucemie, boli de inimă, paralizie, orbire şi a dezlegat sterpiciunea multor femei.

De obicei cunoştea de mai înainte problema şi evoluţia ei. Dacă vedea credinţă la bolnav şi că vindecarea nu-l va vătăma duhovniceşte, numai prin cuvintele: „Nu ai nimic, eşti bine", bolnavul pleca sănătos. Uneori îi însemna pe bolnavi cu Sfintele Moaşte şi îi ungea cu untdelemn de la candela Maicii Domnului.

*

Odată Stareţul a povestit următoarele: „Ieri (iulie 1992) au adus aici un copil de zece ani complet orb. De îndată ce l-am văzut, l-am întrebat:

[104] Răspunsuri către Talasie, *Răspunsul 59, Scolia 3*, p. 329.

– Copilul meu. Ce vrei să-ţi dea Hristos?

– Vreau să devin un copil bun, a răspuns acela.

Şi înainte de a apuca să mă rog, copilul şi-a dobândit vederea."

Stareţul a povestit acest fapt ca să mângâie un alt orb, dar a ascuns contribuţia sa personală, precum făcea şi în alte cazuri, când spunea simplu că: „Cutare nu are nimic şi se va face bine."

*

Golias Matei din Ioanina mărturiseşte: „Fiica unui prieten de al meu avea şaptesprezece ani şi suferea de screloză în plăci şi începuse să paralizeze. Am mers la Stareţ şi i-am spus despre ce este vorba. Atunci el i-a spus tatălui fetei:

– Gheorghia se va face bine şi va merge să studieze.

Într-un an de zile starea sănătăţii copilei s-a îmbunătăţit văzând cu ochii. Gheorghia s-a făcut cu desăvârşire bine şi apoi a studiat la Atena. De atunci nu s-a mai îmbolnăvit."

*

Domnul P., scafandru de meserie, era cu desăvârşire deznădăjduit. Primul său fiu s-a născut cu o problemă acută de respiraţie. Medicii îi dădeau foarte puţine speranţe de supravieţuire. Cineva i-a propus să meargă şi să-l roage pe Stareţul Paisie pentru fiul său. Plin de agonie, dar cu o nădejde ascunsă, a ajuns la „Panaguda". Stareţul era bolnav, dar cu toate acestea îl aştepta rezemat de poarta de sârmă a curţii. De îndată ce l-a văzut, i-a şi spus:

– Fiule, nu pot să te primesc, căci sunt foarte bolnav. Mergi însă la spital şi ia-l pe fiul tău de acolo, pentru că nu are nimic.

Auzind acestea s-a pierdut cu totul şi nu a putut nici măcar să-i mulţumească. A început să plângă şi să alerge spre Karyes. A telefonat soţiei sale, iar aceea i-a confirmat emoţionată minunata schimbare a copilului.

Faptul acesta s-a petrecut în 1993. Astăzi, după atâţia ani, micul Atanasie este cu desăvârşire sănătos. Atunci domnul P. nu a izbutit să-i mulţumească Stareţului pentru că după puţină vreme el a ieşit din Sfântul Munte pentru totdeauna. Recunoştinţa sa însă şi-o arată adeseori la mormântul Stareţului şi o dată pe an la „Panaguda". Atunci când a venit pentru prima dată în Sfântul Munte după adormirea Stareţului a cerut părinţilor de la Colibă să-l lase să stea puţin în bisericuţă ca să se roage. După câteva minute însă a ieşit emoţionat şi a strigat cu lacrimi în ochi:

– Stareţul este aici! Stareţul este aici! În vreme ce eu îi mulţumeam s-a mişcat podeaua bisericuţei."

*

Mărturia lui P.D. din Tesalonic, absolvent al Atoniadei: „În anul 1989 un oarecare elev de la Atoniadă I.M. s-a îmbolnăvit de cancer. I s-a descoperit o tumoare în spatele unui ochi. Dar înainte de a intra în spital pentru operaţie, într-o sâmbătă a mers cu tatăl său la Stareţ. Tatăl copilului îl implora cu lacrimi în ochi pe Stareţ să se roage lui Dumnezeu şi îl întreba cu insistenţă dacă se va face bine.

Atunci el i-a spus cu siguranţă:

– Nu te mâhni, nu are nimic.

Au plecat amândoi de la Stareţ oarecum mângâiaţi. Miercuri când au mers pentru operaţie, medicii au constatat, în urma analizelor, că tumoarea dispăruse. Nu mai exista nimic, lucru care i-a lăsat uimiţi.

Atunci tatăl şi fiul au înţeles ce se întâmplase şi în următoarea sâmbătă au mers iarăşi bucuroşi în Sfântul Munte la Stareţ ca să îi mulţumească. Tatăl a început iarăşi să plângă dar de această dată cu lacrimi de bucurie deoarece, cu rugăciunile Stareţului, nu a fost nevoie să-i scoată ochiul fiului său."

*

Mărturia lui Korţinoglu Ioan din Koniţa: „În anul 1991 sau 1992 am mers la «Panaguda» împreună cu compatriotul meu Policarp Kiparisi. Acolo erau mulţi închinători şi astfel am aşteptat să ne vină rândul. La un moment dat am observat pe cineva, care stătea aşezat mai deoparte, şi privea la Stareţ părând foarte emoţionat. Atunci l-am întrebat:

– Vi se întâmplă ceva?

Acela emoţionat a început să-mi povestească că fiica lui care de la naştere nu vorbise, la vârsta de şapte ani a vorbit cu ajutorul rugăciunilor Stareţului. Înainte de aceasta merseseră la mulţi medici, chiar şi în străinătate şi cheltuiseră mulţi bani. Acel creştin era un învăţător din Preveza.

Stareţul a adeverit aceasta atunci când a fost întrebat. Timp de aproape un an a făcut rugăciune, dar au ajutat şi părinţii. Maica Domnului îi descoperise că fetiţa va vorbi şi l-a pregătit pe tatăl ei

pentru aceasta. În Vinerea Mare fetiţa l-a îmbrăţişat pe tatăl ei spunându-i: «Să avem un Paşte fericit, tată!»."

*

Mărturia unui închinător: „Eu mă numesc K., iar soţia mea A. Ne-am căsătorit în 1989 şi mulţi ani nu am putut dobândi copii. Am mers pe la mulţi medici, dar nici unul nu ne-a putut ajuta.

Pentru aceasta în primăvara anului 1993, l-am vizitat pe Stareţ ca să-l rog să ne ajute în problema noastră. Părintele Paisie primea închinătorii afară. Când a venit clipa să-i vorbesc, m-a prins de braţ şi m-a întrebat ce vreau. I-am destăinuit problema noastră, iar el mi-a spus:

– Ascultă, fiul meu, femeia ta va face copii. Ea este ca arborele care are foarte multă sevă. În aceste cazuri pomicultorii crestează puţin trunchiul copacului, astfel încât să poată ţine rodul.

Auzind acestea sufletul mi s-a liniştit şi am simţit că nu mai păşeam pe pământ.

Am avut atâta încredere în cuvintele Stareţului, încât de atunci nici eu, nici soţia mea nu ne-am mai neliniştit. La un an după adormirea Stareţului, medicul i-a spus soţiei mele că trebuie să facă o mică intervenţie chirurgicală, adică să fie crestată în adevăratul sens al cuvântului. După aceasta a rămas însărcinată şi am dobândit pe Stela. Acum mai avem încă doi copii, pe Dimitra şi pe Vasile-Paisie."

*

Ieromonahul A. povesteşte: „O oarecare femeie era căsătorită de paisprezece ani şi nu avea copii.

Adeseori se revolta şi spunea: «De ce Dumnezeu nu-mi dă şi mie un copil?» I-am povestit Stareţului despre aceasta, iar el mi-a spus: «Ei, să facă şi ea un copil, ca să nu mai cârtească.» Şi într-adevăr după un an acea femeie a dobândit un copil."

*

Mărturia doamnei Anastasia: „Marea mea dorinţă era să dobândesc un copil, să devin mamă. Auzisem despre Părintele Paisie, despre binecuvântările şi sprijinul pe care le dădea oamenilor îndureraţi. În primăvara anului 1989 am vizitat Mănăstirea Sfântului Ioan Teologul de la Suroti, deoarece Părintele Paisie se afla acolo.

Stareţul primea lume toată ziua de dimineaţă până seara. Aşteptam şi eu la rând. La un moment dat o maică ne-a înştiinţat că nu va mai primi pe nimeni separat, ci numai va da binecuvântare tuturor celor care se află de faţă. Trebuia însă să-l văd separat şi să-i vorbesc. Eram neliniştită. Atunci am mers la monahia care se afla lângă camera unde primea Stareţul şi i-am spus:

– Am mare nevoie şi trebuie să-l văd. Nu o să-l ţin mult.

Atunci maica m-a condus în camera Stareţului. Când m-a văzut Stareţul mi-a spus:

– Linişteşte-te, fiica mea, linişteşte-te! Mă voi ruga pentru tine. Lasă ceea ce ai scris[105]. Vei dobândi un copil.

Şi într-adevăr la vreo două-trei luni după aceea am rămas însărcinată. La 13 iulie 1990 a venit pe lume

[105] Femeia scrisese într-o hârtie dorinţa ei de a dobândi un copil.

un băiețel, căruia, la botez, i-am pus numele de Arsenie."

*

Dar nu toți bolnavii care veneau la Stareț se tămăduiau. Dacă unii se făceau bine înainte ca Starețul să apuce să se roage pentru ei, alții însă nu se tămăduiau deși el făcea multă rugăciune pentru ei. Motivele erau diferite. Odată s-a rugat mult pentru cineva, dar fără nici un rezultat. Atunci și-a dat seama că se întâmplă ceva. Întrebându-l pe bolnav, a aflat pricina și după ce mai întâi l-a ajutat să se aranjeze duhovnicește, l-a tămăduit.

Unora le spunea că nu se vor face niciodată bine. În ciuda rugăciunilor stăruitoare, Dumnezeu lăsa la unii boala ca un chip de asceză mai înaltă, astfel încât prin răbdare să dobândească Raiul. Starețul spunea: „Pe unii Dumnezeu nu-i face bine ca să nu-și piardă răsplata. Precum un tată nu dă averea sa copiilor ca să nu o risipească.

Atunci când medicii nu ne pot ajuta, trebuie să-L rugăm pe Dumnezeu să facă (cu putință) «cele cu neputință la oameni.» Dumnezeu știe de ce avem noi nevoie. Atunci când și Dumnezeu nu ne aude, trebuie să știm că El, care din fire este bun, vrea să ne dea ceva mai bun. Numai să-L rugăm să ne dea răbdare."

*

Mărturia lui Constantin Melițu din Argos: „De vreo treizeci de ani sufăr de sindrom neurologic cronic cu paralizie și spasme, și sunt țintuit într-un cărucior pentru invalizi. În vara anului 1981 am fost găzduit la Sfânta Mănăstire Grigoriu din Sfântul Munte. Într-o zi

s-a apropiat de mine un închinător grec, mare antreprenor, și mi-a spus că suportă el toate cheltuielile pentru a merge în America unde medicina a evoluat și se poate face transplant de celule nervoase.

Dorința de a merge iarăși pe picioarele mele s-a aprins atât de mult înlăuntrul meu, încât m-au năpădit gândurile care îmi spuneau că ar fi bine să întreprind ceea ce mi-a propus acel închinător. Atunci mi-am spus gândurile unor părinți din mănăstirea care mă găzduia, dar aceia m-au descurajat spunându-mi:

– Constantine, stai cuminte! Să nu pleci nicăieri!

– Da, da! Să nu plec nicăieri. Dar Sfințiile Voastre nu știți cât sufăr eu.

A doua zi, însoțit de părintele Timotei, m-am îndreptat spre Karyes ca să ne întâlnim cu Starețul Paisie. Voiam să-l întreb dacă trebuie să merg în America. La ora cinci dimineața, în vechiul dispensar din Karyes, a avut loc întâlnirea cu Părintele Paisie. Starețul a venit în Karyes deoarece era foarte greu pentru mine să cobor la «Panaguda» din pricina paraliziei mele.

Mi-a ascultat gândurile, apoi m-a însemnat pe cap în semnul Crucii cu Moaștele Sfântului Arsenie Capadocianul, pe care le purta cu el. După aceea mi-a apucat picioarele cele paralizate și a început să le sărute spunând:

– Piciorușe, piciorușe! Acestea te vor duce în Rai și tu nu înțelegi.

Apoi a adăugat:

– În America să nu mergi, deoarece acolo te vor face animal de experiment.

De îndată ce am auzit cuvintele Stareţului m-am liniştit. Apoi privindu-mă drept în ochi mi-a spus din nou:

– Ridică-te să mergem puţin!

Am crezut că glumeşte cu mine şi de aceea l-am privit nedumerit. Dar el îmi spuse iarăşi:

– Haide, ce faci? Nu te ridici?

– Gheronda, nu pot! i-am răspuns. Nici nu ştiu cum merge cineva.

Atunci m-a luat în braţe, m-a ridicat de pe pat şi am început să mergem, în timp ce el se ruga cu lacrimi în ochi şi rostea ceva ce nu am putut înţelege.

Simţeam că păşesc de parcă aş fi avut aripi. Văzându-mă că stau în picioare m-am emoţionat atât de mult, încât am început să plâng în hohote. După aceea Stareţul m-a pus în cărucior, iar el aşezându-se pe un scaun lângă mine, mi-a spus:

– Ascultă, fiul meu! Dumnezeu nu vrea să te faci bine niciodată. Înspre mai rău vei merge, dar înspre mai bine nu. Dar să ştii că toţi aceşti oameni care se adună în jurul tău şi te slujesc, se mântuiesc în felul acesta ajutând şi în acelaşi timp folosindu-se fără să-şi dea seama şi astfel tu devii un mijloc de mântuire al sufletelor lor. Dumnezeu aceasta cere de la tine. De aceea să nu pleci niciodată din Argos."

*

Existau şi alte cazuri mai grele, precum spunea Stareţul: „Pentru unii fac ani de zile rugăciune şi nu se folosesc deoarece au încăpăţânare, împotrivire,

egoism. Şi spun: «De ce Dumnezeu nu ne dă lucrul acesta?» Dar de ce să li-l dea? Ca să-i facă mai egoişti, mai încăpăţânaţi? Nu le va fi de folos dacă Dumnezeu le va da acel lucru. Procedând astfel este ca şi cum ar porunci lui Dumnezeu. În timp ce dacă ar fi spus: «Dacă vrei, dă-mi lucrul acesta», Dumnezeu ar fi făcut ceva cu ei. Felul de a te ruga să fie smerit."

În epistola sa din 18 septembrie 1967 Stareţul scria: „De multe ori am stăruit în rugăciune pentru diferite subiecte personale sau ale altor persoane, dar după aceea am fost nevoit să cer iertare de la Dumnezeu şi să-l cer exact cele contrare. De atunci mă rog ca să dea, ca un Părinte bun, ceea ce este de folos pentru suflet, deoarece toată Jertfa Sa s-a făcut pentru a rândui sufletele noastre în Rai lângă El."

Stareţul nu era părtinitor, nici nu făcea deosebire. Voia lui Dumnezeu este diferită pentru fiecare om. Lucrul sigur este că toţi erau mângâiaţi şi întăriţi de către Stareţ.

Dacă nu premerge tămăduirea sufletească, cea trupească singură nu ajută la nimic, pentru că, de obicei unii ca aceştia revin la acelaşi mod de viaţă păcătos.

Minunile aveau un caracter mântuitor. Aceasta urmărea şi Stareţul. Adică, nu numai să se tămăduiască bolnavul, ci, mai mult decât atât să se mântuiască sufletul său, pentru care Însuşi Dumnezeu S-a făcut om şi Şi-a vărsat Sângele Său. Fireşte, cea mai mare minune pentru cei care se vindecau era faptul că se întăreau în credinţă, deveneau creştini conştienţi, îşi vindecau sufletul de patimi şi Îl slăveau zi şi

noapte pe Dumnezeu. Iar lucrul acesta are o valoare nespus mai mare şi dăinuire veşnică. Stareţul voia ca şi bolnavii să împreună-lucreze cu el la tămăduirea lor. Să facă fie şi cea mai mică jertfă pentru Hristos, de pildă, să-şi taie o patimă, fumatul, băutul sau altceva.

Atunci când cei vindecaţi voiau să-i dăruiască ceva drept recunoştinţă, nu primea. Cerea de la ei numai să se aranjeze duhovniceşte, să se spovedească, să se împărtăşească şi să trăiască ca nişte creştini buni. Nu le cerea să facă milostenii mari, să zidească biserici etc., nici nu punea asupra lor poveri greu de dus. Acestea le lăsa la bunăvoinţa lor. Bucuria lui era mare atunci când, împreună cu tămăduirea trupească, se vindeca şi sufletul bolnavului, se folosea întreaga lui familie şi slăveau pentru aceasta Numele lui Dumnezeu.

14. Apariţiile Stareţului

Aşa cum am mai spus, Stareţul a văzut mulţi Sfinţi, pe îngerul lui păzitor, pe Maica Domnului de mai multe ori şi pe Însuşi Hristos. Nu i-a văzut în vis, ci aievea, uneori chiar ziua în amiaza mare. Aceştia vorbeau cu el, îl sărutau şi îi săruta, îi aduceau mâncare, îl tămăduiau, îi făceau făgăduinţe, îi descopereau taine.

Odată a spus cuiva: „Dacă atunci când eram tânăr citeam mult Vieţile Sfinţilor, acum însă ele nu mă ajută atât de mult (se referea la citirea lor), deoarece le trăiesc." Nu mai avea nevoie de această hrană duhovnicească, deoarece trăia ceva mai înalt.

Stareţul evita să povestească experienţele sale. Vorbea numai atunci când considera că era nevoie să ajute un suflet. Dacă în celelalte povestiri ale sale era captivant, în descrierea acestor întâlniri cu Sfinţii era foarte reţinut. Cel care asculta aceste descoperiri rămânea surprins în faţa simplităţii, naturaleţei şi unicităţii acestor fapte. Spunea de pildă: „Mi s-a întâmplat ceva" înţelegând prin aceasta că l-a cercetat un sfânt. Sau „am simţit ceva" şi cel ce auzea credea că a avut o simplă emoţie, dar era ceva mai profund,

o descoperire, o vedenie, o răpire în contemplaţie sau ceva asemănător. Ziua în care i se întâmpla ceva o însemna de obicei în cărţile lui liturgice, dar acoperit.

De multe ori în vremea rugăciunii mintea lui era răpită în contemplaţie, iar aceasta chiar înainte de a deveni monah. Spunea din experienţa sa: „Atunci când cineva este în contemplaţie poate auzi, să presupunem, ceasul când sună. Numai atât. Alt contact cu mediul nu mai poate avea."

Referitor la vedenii, Stareţul spunea: „Când cineva are o vedenie, vede cu ochii sufletului. Uneori în astfel de vedenii închideam ochii şi tot vedeam. Aşadar vedeam cu ochii sufletului. Atunci când se arată cuiva un sfânt, a treia persoană uneori îl vede pe sfânt, alteori îi aude glasul, iar alteori nimic. Nu există o lege în această privinţă." Mai spunea că „monahul la început are descoperiri mici, mai târziu mai mari, iar mai târziu şi mai mari" (Fireşte atunci când se nevoieşte corect şi statornic.)

Faptul care pricinuieşte uimire este, cum de reuşea Stareţul să-şi desprindă mintea de cele cereşti după toate cele pe care le-a văzut, le-a trăit şi din pricina cărora a înnebunit, în înţelesul cel bun al cuvântului, de dragostea dumnezeiască şi dulceaţa cerească. Deoarece nu este lucru uşor să coboare cineva dintr-odată de pe Tabor în valea plângerii, să jertfească această stare paradisiacă şi să se ocupe de problemele oamenilor. Acesta este un lucru vrednic de mirare şi constituia o nevoinţă în plus pentru Stareţ.

Din aluziile făcute de Stareţ şi din mărturiile altora se deduce că în afară de cele care s-au arătat în prima parte, a avut şi alte descoperiri dumnezeieşti. Redăm aici câteva:

*

În perioada cât Stareţul a stat în Koniţa pentru tratament i-a văzut pe Sfinţii Trei Ierarhi. Faptul acesta l-a povestit Ecaterinei Patera, care l-a păstrat astfel:

„Într-o seară, aşa cum obişnuia, Stareţul s-a închis în camera sa şi a citit Pavecerniţa. Dimineaţă mi-a spus:

– Să mă iertaţi, soră, că v-am deranjat mult în noaptea aceasta.

– Pe noi? De ce?

– Deoarece au venit Sfinţii Trei Ierarhi şi am avut o discuţie lungă. Le spuneam mereu: «Mai încet deoarece deranjăm familia.» Iertaţi-mă nu am vrut să vă neliniştim.

Însă eu nu am auzit nimic, deşi Stareţul a vorbit toată noaptea cu Sfinţii."

*

Un fapt dovedit este că a văzut-o şi pe Sfânta Ecaterina. Iar această vedenie a spus-o cuiva ca să-l mângâie. „De îndată ce am văzut-o m-am şi închinat la ea cuprinzându-i picioarele. Sfânta Ecaterina este înaltă."

*

La 27 octombrie 1979 (în ajunul prăznuirii Sfântului Acoperământ[106]). Stareţul se afla la Suroti.

[106] Biserica Ortodoxă Greacă prăznuieşte Sfântul Acoperământ la 28 octombrie.

În noaptea aceea a văzut în vedenie, nu în vis, Acoperământul Maicii Domnului ca un nor luminos umbrind şi acoperind mişte monahii din Serbia, care veniseră să-l vadă.

*

Stareţul l-a văzut şi pe Sfântul Ioan Teologul. La întrebarea cum era Sfântul Ioan şi cu care ochi l-a văzut, el a răspuns: „În tot cazul era întuneric când l-am văzut. Acestea sunt taine. Sfântul Ioan Teologul nu are acel lucru pe cap atât de pronunţat aşa cum îl pictează pictorii." Se referea la umflătura din frunte.

*

Când Stareţul a fost întrebat de ce a scris despre Hagi-Gheorghe, el a răspuns: „Dacă nu s-ar fi întâmplat ceva cu Hagi-Gheorghe şi cu mine, nu aş fi scris." Nu a scris însă în cartea sa că acela i s-a arătat, căci aşa cum a spus „odată am păţit-o cu Hagi-efendi" referindu-se la publicarea arătărilor Sfântului Arsenie pe care le avusese. Stareţul avea mare evlavie la Hagi-Gheorghe. El personal îl considera sfânt şi-l invoca în rugăciunile sale. Credea că va fi recunoscut oficial ca sfânt şi de Biserică.

15. Radiază lumină necreată

De multe ori Stareţul a văzut lumina necreată, dar în repetate rânduri a fost văzut cum el însuşi radia lumina necreată.

*

Ieromonahul Maxim Psilopulos, stareţul Chiliei „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului", din Kerasia, mărturiseşte în scris: „Era 6 august 1977, praznicul Schimbării la Faţă a Mântuitorului. Stareţul venise de cu seară la Chilia din Kapsala unde locuiam atunci. Aveam ca invitaţi doi teologi, profesorii G. Dilboi şi Atanasie Vista (acum monahul Arsenie de la Chilia noastră).

După ce am săvârşit privegherea, la care Stareţul a cântat cu cunoscuta sa voce plină de umilinţă, am servit masa. Apoi a pornit spre Coliba sa. Dar în clipa când ne-am luat rămas bun de la el, înainte de a răsări soarele, am văzut cum faţa lui a strălucit «ca lumina». Radia o lumină albă, dar nu orbitoare. Semăna cu lumina de la farurile maşinilor pe care o vedem atunci când este ceaţă deasă, şi care nu ne orbeşte. Nu am dat importanţă prea mult acestui fapt.

Gândul îmi spunea că se poate să fi fost o lumină din cer ca un dar al lui Dumnezeu pentru praznicul Schimbării la Faţă. Şi astfel m-am liniştit.

Dar când s-au întors cei doi teologi, pe care i-am rugat să-l însoţească pe Stareţ până la Chilia proorocului Ilie, i-am auzit vorbind între ei: «Ce să fi fost, oare, acea lumină?» Apoi m-au întrebat:

– Aţi văzut ceva la Stareţul Paisie?

– Da, am văzut, le-am răspuns.

Atunci aceia mi-au spus cum au văzut faţa Stareţului luminată cu un altfel de lumină, nu ca cea a soarelui sau a lunii.

Toţi trei au crezut că Domnul Cel care S-a schimbat la Faţă l-a răsplătit pe robul Său Paisie, pentru că era un nevoitor al propriei lui schimbări. Şi astfel am slăvit pe Dumnezeu care îi slăveşte pe cei care Îl slăvesc pe El. Nu i-am spus nimic, niciodată, Părintelui Paisie nici eu, nici aceia. Şovăiam, ne ruşinam, ne temeam. A plecat la cer fără să «afle» că noi, nevrednicii şi neînsemnaţii, l-am văzut în lumina Schimbării la Faţă. Însă suntem siguri că acum se află în lumina Împărăţiei lui Dumnezeu."

*

Mărturia scrisă a unui frate, care ne-a rugat să nu îi publicăm numele: „Era pe la sfârşitul lui august 1984. Împreună cu un frate duhovnicesc şi cu fiul său, care avea vreo şase-şapte ani, ne-am hotărât să mergem la Sfântul Munte. Am fost găzduiţi la Sfânta Mănăstire Kutlumuş. După trataţia obişnuită de la arhondaric, monahul responsabil ne-a dus la camera unde aveam să rămânem.

Ne-am lăsat lucrurile şi am ieşit în balcon de unde vedeam în depărtare Sfânta Mănăstire Iviron, iar mai aproape Coliba Părintelui Paisie. Era ora trei şi jumătate-patru după-amiază. Soarele puternic lumina totul până la orizont. Discutam diferite lucruri cu prietenul meu şi totodată luam aminte şi la fiul său, care se căţărase pe balustrada de lemn a balconului.

La un moment dat am văzut ieşind de pe fereastra Colibei Stareţului o lumină diferită de cea a soarelui şi mai puternică decât ea. Diferenţa consta atât în intensitatea, cât şi în culoarea ei. Aceea era mai străvezie, mai curată, aurie şi totodată puţin albăstruie.

Acest fapt minunat a durat cam zece minute. De când a început şi până ce s-a sfârşit mă întrebam dacă văd bine, dacă sunt sănătos. Urmăream acest fapt fără să întrerup discuţia cu prietenul meu. Deşi m-a cutremurat ceea ce am văzut, totuşi nu i-am spus nimic aceluia, ci am ţinut-o pentru mine.

La sfârşitul lui septembrie 1993, l-am vizitat pentru ultima oară pe Stareţ la Coliba sa. L-am găsit foarte istovit. În timpul discuţiei gândul m-a îndemnat să-i spun despre acel fapt minunat pe care-l trăisem în 1984. Când i-am spus, expresia feţei i s-a schimbat, devenindu-i senină şi dulce. După câteva secunde mi-a spus cu smerenie şi reţinere: «Sunt multe, dar nu este spre folosul meu să le spun.» La plecare i-am cerut binecuvântarea să spun şi altora acest fapt, dar el mi-a spus: «Lasă, binecuvântatule, nu-i nevoie!»."

*

Înalt Prea Sfinţitul Panteleimon, mitropolit de Xantis, povesteşte: „Odată am petrecut noaptea la «Panaguda» iar dis-de-dimineaţă am citit slujba în bisericuţa Colibei. Am liturghisit (ca preot), iar la

strană a cântat Părintele Paisie. Îmi este cu neputinţă să descriu binecuvântarea pe care am primit-o. Când a venit vremea Sfintei Împărtăşiri, Stareţul s-a apropiat cu multă evlavie şi zdrobire de inimă să se împărtăşească cu Preacuratele Taine. În timp ce s-a plecat şi-a scos fesul de pe cap lăsând să se reverse părul său frumos. Uimit am observat cum chipul lui s-a schimbat cu dumnezeiască prefacere şi a devenit luminos. Iradia o lumină lină, puternică. Această privelişte, neobişnuită pentru mine, a adus în sufletul meu dulceaţa acelei lumini dumnezeieşti. Atunci nu am vrut să spun nimic. Am păstrat în amintirea mea, ca un dar de mare preţ, chipul său purtător de lumină gata să primească pe Domnul slavei, dar acum îl arăt, pentru că nu-mi aparţine mie nevrednicului, ci tuturor celor care caută mângâiere de la acest chip purtător de lumină al Stareţului."

Stareţul a spus odată: „Cunosc pe mulţi care, atunci când se împărtăşesc, ar putea străluci. Dar Dumnezeu nu îngăduie aceasta, ca nu cumva să-i invidieze ceilalţi care îi văd." Nu cumva printre acei „mulţi" se ascunde şi el însuşi? Şi aceasta o spunem pentru că şi alte dăţi a fost văzut strălucind în timpul primirii Sfintei Împărtăşanii.

*

Odată, doi ingineri de la Aviaţia de Război l-au vizitat pe Stareţ. Iar acela i-a întrebat:

– Unde veţi rămâne peste noapte?

Aceia neputându-şi aminti de numele mănăstirii, Stareţul a continuat:

– Bine, o să vă aduceţi aminte. Dar unde lucraţi?

– Suntem ingineri la Aviaţie.

– Am cunoscut şi eu un inginer pe care îl chema Xenofont, le-a spus Stareţul plecându-şi capul.

– A, da, şi-au amintit aceia. La Xenofont vom rămâne.

Era ora două la amiază şi soarele strălucea puternic. Unul dintre ei, care a povestit această întâmplare, a văzut o aureolă în jurul capului Stareţului mai luminoasă decât soarele. După ce au plecat, depărtându-se puţin de poartă, acela l-a întrebat pe prietenul său:

– Gheorghe, vreau să te întreb ceva.

– Despre ce? Despre aureolă?

*

Mărturia ieromonahului S. de la Schitul Lacu, Sfântul Munte Athos: „Era pentru a doua oară când îl vizitam pe Stareţ (toamna anului 1993). Eram împreună cu monahul Dosoftei. Am intrat prin poarta din spate. Era multă lume în curte. Îl vedeam dintr-o parte pe Stareţ, care stătea în picioare în mijlocul curţii şi vorbea cu cineva. După ce am făcut câţiva paşi, şi-a întors capul spre noi şi ne-a privit. Îna cea clipă am văzut faţa lui strălucind. Deşi chipul lui strălucea de lumină, trăsăturile feţei se distingeau. În faţa acestei privelişti neobişnuite m-am oprit şi inima mi s-a umplut de multă dragoste şi bucurie. Stareţul mi se părea nespus de dulce. Niciodată în viaţa mea nu mai simţisem o astfel de dragoste. Apoi faţa lui a revenit la înfăţişarea ei normală."

*

Mărturia monahului Alipie de la Sfânta Ana: „La Chilia vecină, a Sfântului Ioan Teologul se săvârşea călugăria unui tânăr. De faţă era şi Stareţul Paisie. Eu stăteam alături de el. În timpul chinonicului, pe care îl cânta el însuşi, l-am privit şi i-am văzut capul

strălucind foarte tare, încât nu-i puteam distinge chipul. Dar aceasta a ţinut puţin."

*

Mărturia unui cleric anonim: „În timpul primei mele vizite la Coliba Stareţului Paisie mi s-a întâmplat ceva deosebit. Intrând în curte m-am oprit puţin înaintea ferestrei chiliei lui şi l-am văzut cum se ruga. Era pentru prima dată când îl vedeam. Apoi l-am auzit vorbind şi chiar destul de tare. Mi se părea mai degrabă o discuţie cu cineva şi nu un monolog. Era scăldat într-o lumină de culoare albăstrie. Mai concret, o rază de lumină albastră cobora de sus şi îl învăluia în întregime. Chiar însuşi Stareţul îmi părea mult mai mare decât era în realitate, iar faţa lui era schimbată, luminată. Atunci când am văzut această privelişte nu mi-a trecut prin minte că acela ar putea fi Părintele Paisie, ci mult după aceea când am constatat că în chilia sa nu exista nimeni altul decât Stareţul.

După ce am plecat, cu cât mă depărtam de Coliba lui îmi dădeam seama din ce în ce mai mult de ce mare dar mă învrednicisem. Iar aceasta îmi pricinuia bucurie şi pace."

*

Deşi Stareţul vedea slava lui Dumnezeu şi contempla lumina necreată şi de multe ori strălucea şi la exterior, el însuşi se străduia, pe cât îi stătea cu putinţă, să se ascundă şi nu deschidea discuţia despre aceste stări dumnezeieşti. Odată când cineva l-a întrebat despre lumina necreată, a răspuns în felul său plin de umor: „În chilia mea am numai o sobă care este zidită (creată)."

C.

PRINOSUL

Împreună cu stareţul Grigorie şi stareţa Eufimia la Sfânta Mănăstire a Cinstitului Înaintemergător de la Metamorfosi.

1. Dascălul pustiei

Stareţul a trăit în toate formele monahismului: îm obşte, în mănăstire din afara Sfântului Munte, în pustie, în schit, precum şi singur la colibă. A trecut prin ascultare, s-a plămădit în tradiţia părinţilor celor de demult şi a dobândit o mare experienţă duhovnicească.

Din pricina multei sale smerenii nu şi-a dorit însă niciodată să primească vreo vrednicie. Datorită marii sale sensibilităţi duhovniceşti nu a primit nici ucenici. Explicând care au fost motivele care l-au îndemnat la aceasta, Stareţul spunea: „Dacă primesc ucenic trebuie să-i acord şi lui măcar două ore pe zi. Dar cu lumea care vine aici, pot eu să dispun de atât timp? Ce, să primesc un om pentru a-l face călugăr şi să-l fac «ospătar»?"

Cu toate acestea însă s-a arătat dascăl al pustiei şi învăţător practic al vieţuirii monahale.

Chiar şi numai minunata sa viaţă, exemplul său, povăţuiesc şi întăresc pe toţi, fără cuvinte. În plus a vorbit, a scris şi a apărat dumnezeieştile rânduieli ale monahismului, care constituie armata duhovnicească a Bisericii.

Mulţi tineri au fost ajutaţi de el să se pregătească pentru a deveni monahi. Când părăseau lumea aceştia îl întrebau unde să se închinovieze, iar mulţi dintre ei cereau chiar să rămână împreună cu el. Părintele Paisie ajuta cu discernământ pe fiecare să găsească stareţul potrivit, iar apoi să se întărească şi să sporească în viaţa duhovnicească. Cuvântul său practic şi plin de har îi odihnea sufleteşte, îi mângâia, le dezlega nedumeririle şi le alunga toate ispitele. Plecau reîmprospătaţi sufleteşte, uşuraţi, pregătiţi pentru noi nevoinţe. Din tot Sfântul Munte veneau la el monahi, bătrâni asceţi, precum şi egumeni. Era „mângâierea monahilor", deoarece putea „să ridice povara lor şi să le îndrepte gândurile." Stareţul a fost unul dintre cei care au ajutat cel mai mult, în chip ascuns, la înmulţirea monahilor în Sfântul Munte.

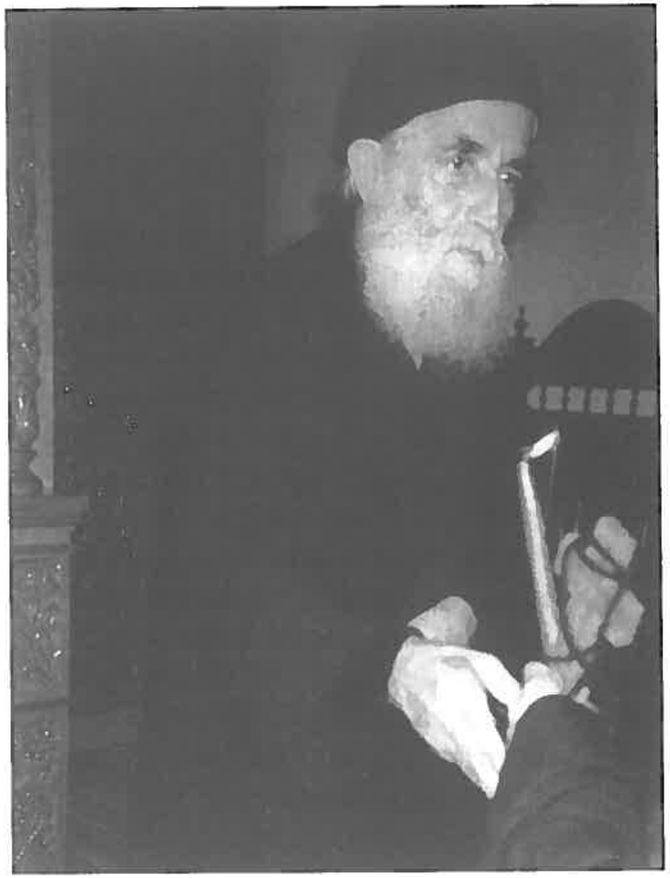
Veneau de asemenea să-i ceară sfatul mulţi monahi şi egumeni de la mănăstirile din afara Sfântului Munte. Cu unii din aceştia întreţinea şi corespondenţă. El însă nu urmărea, ci, dimpotrivă, evita să preia monahi şi mănăstiri sub povăţuirea sa duhovnicească. Nu voia să fie considerat Stareţ, ci povăţuia frăţeşte, cu smerenie, pe cei care îi cereau sfatul pentru a se folosi duhovniceşte.

Nu dorea cu mândrie să-şi înmulţească fiii duhovniceşti. Accepta să ajute anumite obşti monahale din afara Sfântului Munte doar forţat de anumite împrejurări sau obligaţii, datorită marii nevoi duhovniceşti pe care acestea o aveau, sau din pronia dumnezeiască, dar întotdeauna cu multă greutate. Ca un arhitect duhovnicesc experimentat ce era le stabilea

un tipic, le insufla duh monahal şi le ajuta să-şi formeze o tradiţie ascetică. Sub îndrumarea lui duhovnicească s-au înmulţit sihăstriile, iar acum aduc roade duhovniceşti, aşa precum dorea Stareţul. El spunea adesea: „Să aveţi uşile şi braţele voastre deschise, ca să odihniţi duhovniceşte pe oameni. Acum ei caută altceva, şi dacă nu vor găsi aici în mănăstiri ceea ce caută, se vor îndepărta de Biserică!"

În câteva cuvinte concepţia lui despre monahism era următoarea: „Monahii trebuie să-şi îndeplinească îndatoririle monahale, dar şi să dobândească duh monahal, conştiinţă monahală, comportament monahal precum şi obiceiuri monahale. Ei trebuie să înfrunte duhovniceşte lucrurile, fiindcă altfel nu se vor bucura nici măcar o zi. Să se îngrijească mai întâi de sufletele lor şi apoi, încet-încet să săvârşească şi lucrările exterioare de construcţie. Aceasta nu numai că nu oboseşte, dar aduce şi câştig duhovnicesc, sfinţind lucrul. Ţelul monahului este să-şi curăţească inima, să o facă să devină sensibilă ca foiţa de aur a pictorului şi să se roage pentru întreaga lume. Venim în mănăstire pentru a trăi duhovniceşte şi pentru a ajuta duhovniceşte pe toţi oamenii."

De faţă la călugaria unei surori.

2. Misiune din pustie

Stareţul nu şovăia niciodată în subiectul „Misiune şi liniştire". Precum a spus odată despre sine însuşi el era monah isihast. Se ruga pentru mântuirea tuturor şi dorea ca toţi oamenii să-L cunoască pe Dumnezeu. Cu toate că era monah, toată viaţa lui L-a binevestit pe Hristos. Marele har, pe care s-a învrednicit să-l primească n-a fost *„în zadar"*[107].

Stareţul a săvârşit din pustie o lucrare cu adevărat apostolească, ajutând mulţimi de oameni. În acest sens el a fost şi ascet şi misionar. Lucrarea sa misionară era aceea de a revărsa dragostea sa, izvorâtă din belşugul harului dumnezeiesc. Era asemeni unui om bogat, care avea posibilitatea să hrănească mulţi flămânzi. Nu ieşea din Sfântul Munte pentru a propovădui, nici nu se angaja în călătorii misionare în continente îndepărtate, ci rămânea în pustie nevoindu-se, iar Dumnezeu povăţuia la el oameni din cele cinci continente.

Lucrarea sa misionară a fost însemnată şi a adus multe roade, deoarece izvora din asceză şi era înso-

[107] I Corinteni 15, 10.

ţită de aceasta. Tot ceea ce spunea, mai întâi fusese trăit de el însuşi. Chiar şi numai pilda sa constituie o predică şi o lucrare misionară.

Cel mai important prinos adus de Stareţ este exemplul său. S-a dat pildă pe sine, după ce s-a dezbrăcat de omul cel vechi, a luminat pe „cel după chip", a devenit un următor al lui Hristos, o icoană însufleţită a frumuseţii celei întâi zidite.

A adeverit prin viaţa sa faptele mai presus de fire descrise în Sfânta Scriptură. Această izbândă a sa este cel mai mare prinos cu valoare veşnică şi din aceasta luau putere şi har cele spuse şi făptuite de el.

Ca un stâlp luminos povăţuia la cunoaşterea de Dumnezeu şi la nevoinţe duhovniceşti. Îl făcea cunoscut oamenilor pe Dumnezeu şi le dovedea că Iisus Hristos „ieri şi azi şi în veci este acelaşi" şi dăruieşte harul Său din belşug celor vrednici. Adeverea că întâmplările mai presus de fire din Sfânta Scriptură sunt reale şi se pot repeta şi în zilele noastre. Scrierile sale lăsate ca moştenire constituie de asemenea o predică continuă şi un ajutor preţios pentru monahi şi laici.

Stareţul se bucura când cineva îi spunea că vrea să devină misionar şi îl ajuta să devină un adevărat misionar. Exprimând concepţia pur ortodoxă despre misiune, îi spunea că este necesar să înceapă lucrarea sa misionară cu el însuşi. Mai întâi să se sfinţească el, ca mai apoi să poată sfinţi şi pe alţii. Sinele nostru trebuie pus ca temelie în lucrarea misionară pe care o facem. Dacă această temelie cedează se primejduieşte toată lucrarea. Prin urmare

ceea ce trebuie este ca omul să primească harul, să se sfinţească. Din acea clipă începe adevărata lui lucrare misionară.

Stareţul spunea: „Acest duh neortodox de misionarism, a intrat şi în noi. Nu ne privim pe noi înşine, care suntem plini de răni sufleteşti, care miros urât, ci ne îngrijim cum să-i mântuim pe alţii. Acest duh misionar uşuratic este piedică pentru monah. În timp ce, dacă începem cu noi înşine, săvârşim această lucrare care este fără de sfârşit, atunci vor fi ajutaţi şi ceilalţi. O monahie rusoaică de la Sfintele Locuri, de la Mănăstirea Sfânta Maria Magdalena, predica cu prezenţa şi tăcerea ei; o vădea dumnezeiescul har. Chiar şi numai când o vedeai te foloseai duhovniceşte. Eu i-am dat chiar şi metania mea."

Cineva i-a cerut binecuvântare să meargă să facă misiune în afara ţării, iar Stareţul i-a răspuns: „Pentru ca să meargă cineva să facă misiune şi să aibă rezultate pozitive, trebuie să fie sfânt. Nu este de ajuns să înveţe să conducă maşina, sau să facă altceva de acest fel, ci trebuie să facă minuni. Când întâlneşte, de exemplu, într-un colţ al drumului un mag, va trebui să facă o minune, ca acel mag, sărmanul, să creadă în Hristos." Iar altui misionar cunoscut din zilele noastre, i-a spus să trăiască câţiva ani în mănăstire înainte de a merge să facă misiune.

Stareţul sfătuia adesea: „Când avem vreun preot evlavios, care iubeşte asceza, nu trebuie să-l scoatem în lume, spunând pentru a ne îndreptăţi că avem nevoie. Căci şi atunci când avem un cartof trebuie

mai întâi să-l sădim pentru a lua mai mulţi, iar nu să îl mâncăm imediat."

Majoritatea închinătorilor care veneau la el erau mireni. De aceea, din îndelungata sa preocupare cu problemele lor, a dobândit multă experienţă. Ca un doctor iscusit ştia să tămăduiască bolile sufleteşti.

Fără a fi părtinitor, dădea întâietate anumitor categorii de oameni. Îi ajuta mai întâi pe cei care aveau nevoie duhovnicească mai mare, care erau bolnavi şi îndureraţi. Apoi încerca să ajute să se formeze familii creştine bune. Stareţul considera că o familie bună are mare importanţă. „Începutul tuturor problemelor, spunea el, se află în familie. Într-o familie dezmembrată îşi au pricina o mulţime de probleme."

Îi sfătuia pe soţi să trăiască o viaţă duhovnicească şi să aibă acelaşi duhovnic. Să înveţe pe copii evlavia prin pilda vieţii lor. „Cel mai bun părinte este cel care îşi ajută copiii", adică le dă hrană duhovnicească. Stareţul sfătuia ca să lucreze numai tatăl, iar mama să se ocupe de casă şi de copii. Să nu aibă cugetare lumească, să trăiască cu simplitate evitând cheltuielile de prisos şi dorinţa de a ieşi în evidenţă. El accentua că mult ajută legătura cu alte familii creştine.

Pentru educarea copiilor sfătuia: „Pentru ca copiii să apuce pe drumul cel bun este nevoie de multă atenţie. Să nu le arătăm prea mult dragostea noastră, deoarece apoi vor deveni nişte copii netrebnici şi vor avea multă obrăznicie. Dar nici prea multă asprime, căci vor deveni răzvrătiţi. Secretul este să ştii cât să

strângi funia. Copiii să nu se bage în discuţiile celor mari."

Stareţul se îngrijea în mod deosebit de tineri, ca să-şi găsească drumul, să trăiască aproape de Dumnezeu, să aibă respect şi idealuri. Odată un om bogat i-a cerut binecuvântare ca să facă o fundaţie, iar el i-a spus: „Să ne ocupăm puţin de tineri." Şi într-adevăr, urmând sfatul lui, a înfiinţat o fundaţie care îi ajută pe copiii ce au o nevoie deosebită.

Îi ajuta şi pe cei care aveau vrednicii, dar nu ca să-i linguşească sau din interes, ci pentru a putea şi ei la rândul lor ajuta pe alţii, datorită funcţiei lor înalte.

Printre preocupările sale menite pentru a ajuta pe fraţii ce se nevoiesc în lume, era şi aceea de a aduna într-o carte pilde de mireni virtuoşi. A început să scrie această carte, dar adormirea sa a lăsat-o pe jumătate începută. Despre aceasta spunea: „Astăzi, decât să lovească cineva neorânduielile (adică să mustre păcatele) oamenilor, mai bine este să scoată în evidenţă stelele adevărate (creştinii virtuoşi). Şi, din fericire, există multe. Ştiu multe pilde. Aceştia au ajuns la curăţia sufletească şi, fiindcă cuvântul lui Dumnezeu este curat, înţeleg Evanghelia şi pot astfel să primească luminarea dumnezeiască. Ei se nedreptăţesc numai pe ei înşişi." (Adică dau întotdeauna dreptate celorlalţi şi se judecă pe ei înşişi).

Stareţul, fără să fie un lucrător social sau un misionar, a ajutat din pustie pe mulţi, chiar şi misiunea din afara Sfântului Munte. Vorbind despre propovăduirea Evangheliei spunea: „Va veni vremea când mulţi vor înseta să afle despre Hristos şi Ortodoxie. Astfel se va propovădui Evanghelia în toată lumea."

3. Ieşiri în lume

Aşa cum am mai spus, Stareţul a cunoscut la spital tinere iubitoare de viaţă monahală. Din recunoştinţă pentru ajutorul pe care i l-au dat atunci când a făcut operaţie la plămâni, le-a ajutat duhovniceşte. Şi astfel s-a întemeiat Sihăstria Sfântului Ioan Teologul de la Suroti. După aceea venea şi le cerceta pe maici de fiecare dată când era nevoie. Mai târziu a hotărât să iasă de două ori pe an din Sfântul Munte, o dată toamna şi o dată după Paşti. „De vreme ce mi-am luat o răspundere, spunea el, nu pot să nu merg."

Acesta era scopul principal al ieşirilor lui din Sfântul Munte, acela de a ajuta maicile din această mănăstire. De asemenea, şi-a asumat povăţuirea duhovnicească şi a Sihăstriei Cinstitului Înaintemergător de la Metamorfosi – Halkidiki. Uneori vizita şi alte mănăstiri.

La început a fost cuprins de o îndoială. De îndată ce s-a întors de la Suroti în Sfântul Munte, i-a venit un gând care îi spunea: „Ce treabă am eu de mă amestec în treburile călugăriţelor?" Atunci, aşa cum

povesteşte el însuşi, a avut următoarea vedenie: „Am văzut că mă aflam într-o trapeză de mănăstire, iar acolo se aflau Sfinţii Părinţi cei mari şi Egumenul era Capadocian. Aveam şi eu un loc acolo în faţă. Deodată Egumenul a sunat clopoţelul şi i-a spus citeţului: «Încetează citirea. Vom cânta, pentru că avem aici pe cineva care are gânduri.» (În acel moment Stareţul a zâmbit). Au început să cânte ceva, iar cuvintele lor răspundeau gândurilor mele şi le odihneau."

Faptul că nu voia să iasă în lume adeseori şi că atunci când făcea aceasta, o făcea din dragoste şi ascultare, de dragul cărora îşi jertfea iubita lui linişte, se vede şi din următoarea lui povestire: „Odată am primit o scrisoare în care mă rugau să ies în lume şi să ajut. Era o situaţie gravă. Eu însă nu voiam să merg. Am luat metania şi am urcat desculţ pe Aton ca să mă rog pentru a primi înştiinţare de la Dumnezeu ce să fac. M-am întors după câteva ore având picioarele foarte rănite, dar fără să fi primit vreo înştiinţare. Înlăuntrul meu simţeam o tulburare.

Atunci m-am hotărât să merg la un stareţ (părintele Tihon) ca să-i cer sfatul, iar acela mi-a spus că trebuie să merg, să ies în lume. Dar eu tot nu voiam să merg. Întorcându-mă la Coliba mea am găsit o altă scrisoare, în care îmi spuneau că este de ajuns să le scriu chiar şi numai o scrisoare, şi toate se vor rezolva. Am mers din nou la acel stareţ şi i-am spus despre această scrisoare.

– Nu, îmi spune din nou, mai bine este să mergi, să te vadă şi să le vorbeşti.

1978. La Suroti cu un cunoscut de al său din Australia.

Atunci m-am hotărât să fac ascultare şi să merg. Şi îndată am simţit cum s-a ridicat o greutate de pe mine şi a venit harul lui Dumnezeu. Domnul vrea ca noi să cerem sfatul celorlalţi, de vreme ce există această posibilitate."

La început, atunci când ieşea din Sfântul Munte, rămânea aproape o săptămână. Mai târziu rămânea mai mult. Se silea însă să termine cât mai repede ca să se întoarcă la Coliba sa. Odată a vizitat o mănăstire din Kerkira. A ajuns acolo seara, dar nu a dormit în acea noapte, ci le-a sfătuit duhovniceşte pe maici, le-a ajutat cât a putut, iar dimineaţa a plecat.

Foarte mulţi oameni, atunci când auzeau că se află la Suroti, alergau să-i ceară sfatul şi să ia binecuvântare de la el. Împreună cu ei aduceau bolnavi şi oameni îndureraţi. Aşteptau ore întregi ca să le vină rândul să-l vadă.

În ultimii ani credincioşii care veneau să-l vadă erau în număr de zeci de mii. Veneau din toate părţile Greciei, din străinătate, chiar şi din îndepărtata Australie. O astfel de afluenţă de oameni este rar întâlnită în istoria Bisericii. Cu siguranţă că o invidiau mulţi politicieni care plătesc mulţi bani pentru a-şi face o astfel de publicitate. Dimpotrivă, Stareţul ieşea din Sfântul Munte fără să fie ştiut de nimeni, îşi termina cât putea de repede problemele pe care le avea de rezolvat şi evita lumea cât îi stătea în putinţă. Dar ceva parcă îi electriza şi îi atrăgea pe oameni lângă el. De aceea se ostenea şi se chinuia stând în picioare şi vorbind cu o mulţime nesfârşită de oameni, mai ales că, de obicei, suferea din pricina

bolilor sale. Şi deşi se foloseau atât de mulţi şi se făceau atâtea minuni, Stareţul considera aceste ieşiri din Sfântul Munte ca o deviere de la principala sa misiune, rugăciunea pentru întreaga lume. Spunea: „Să ne arătăm lumii este periculos. Dar dacă ne arată Dumnezeu atunci lucrurile se schimbă, deoarece intră la mijloc harul lui Dumnezeu şi ne acoperă."

Atunci când se întorcea la Coliba sa, spunea cu smerenie: „Sufletul meu s-a înţelenit ca şi curtea Colibei mele." Pentru a-şi curăţa mintea de impresii şi imagini şi pentru a intra în ritmul său normal, făcea Vecernia pentru câteva zile nu cu Rugăciunea lui Iisus, ci cântată. Spunea: „Deşi ies din Sfântul Munte pentru un scop duhovnicesc şi nu pentru mine însumi, nici pentru că îmi face plăcere, când mă întorc trebuie să treacă trei-patru zile ca să-mi revin şi să intru în programul meu obişnuit."

Stareţul rămânea neatins de laudele şi de evlavia pe care i-o arătau oamenii. „M-am scârbit de mine însumi, a spus odată. Cine sunt eu ca să-mi arate cinste? Nu merit asemenea laude. De aceea aştept ca să termin treburile şi să mă întorc cât mai repede în Sfântul Munte."

Dacă se întâmpla vreodată să povestească unele întâmplări sau minuni o făcea pentru a accentua sau pentru a învăţa pe alţii ceva. Dar el însuşi lua aminte la nevoinţa sa, ca să nu-şi piardă starea duhovnicească şi astfel să piardă legătura cu Dumnezeu. Pe toate cele ale lumii încerca să le uite, dar pe oamenii care sufereau nu îi uita. Aducea cu sine în Sfântul Munte durerea şi problemele lor, iar apoi le transmitea la Dumnezeu prin rugăciunea sa.

Sunt foarte multe întâmplările minunate ce se petreceau atunci când ieşea din Sfântul munte. Vom da aici doar câteva din cele pe care le-a povestit el însuşi sau alţi martori vrednici de crezare, pentru a arăta modul în care ajuta lumea.

*

„Odată, povestea Stareţul, când am ieşit din Sfântul Munte pentru a merge la Mănăstirea de la Suroti, le-am întrebat pe maicile de acolo:

– Cum staţi cu apa?

– Slavă lui Dumnezeu, avem din destul, mi-au răspuns ele.

– Bine, voi aveţi, dar lumea aţi întrebat-o dacă are? (În acel an fusese mare secetă). Să facem priveghere şi să ne rugăm ca să plouă.

Şi într-adevăr, s-a făcut rugăciune, a plouat, semănăturile au fost salvate şi agricultorii s-au bucurat de binecuvântarea trimisă de Dumnezeu. Am aflat că a plouat până în Tesalia."

*

Altădată spunea: „Odată am binecuvântat în semnul Sfintei Cruci o femeie bolnavă de cancer cu moaştele Sfântului Arsenie. Peste câteva zile am primit o scrisoare de la acea femeie, în care îmi mulţumea pentru că se vindecase şi voia acum să afle numele sfântului."

*

O femeie foarte evlavioasă din Tesalonic, o adevărată slujitoare a lui Dumnezeu, suferea de cancer. Făcuse multe terapii, dar boala se agrava. Făcuse metastază şi la oase. Odată s-a hotărât să meargă la

mănăstirea de la Suroti ca să-l vadă pe Stareţ. De îndată ce a luat binecuvântarea lui, l-a întrebat cu agonie: „Gheronda, mă voi face bine?” Stareţul i-a răspuns că nu, iar aceea a început să plângă. Atunci el i-a vorbit deosebi destulă vreme, a mângâiat-o şi a pregătit-o pentru moartea ei apropiată. Apoi femeia a plecat liniştită ştiind de acum că în curând avea să părăsească această viaţă şi că plecarea ei va fi foarte dureroasă dar fericită, aşa cum s-a şi întâmplat.

*

Când Stareţul trăia la Chilia Sfintei Cruci, unii cunoscuţi de-ai lui l-au rugat să iasă în lume ca să ajute o situaţie. O demonizată răscolise lumea din oraşul în care trăia. Făcea diferite descoperiri (proorocii), iar unii o considerau harismatică şi credeau în cuvintele ei. De aceea se crease o mare confuzie. Stareţul a primit, dar a cerut binecuvântare de la episcopul locului, căci fără aceasta nu ar fi mers. Îndată aceia au mijlocit la episcop, iar acela i-a trimis o invitaţie. Atunci Stareţul a mers în acel oraş, a limpezit lucrurile, iar diavolul a fost ruşinat. Mulţi au rămas impresionaţi de încrederea pe care o avea în reuşita misiunii sale.

*

Mărturia domnului Hrisostom Papasotiriu, medic din Tesalonic: „Soţia domnului Hristu..., reprezentant al unei companii producătoare de medicamente, era aproape paralizată din pricina sclerozei în plăci. În toamna lui 1989 cei doi soţi au mers la mănăstirea de la Suroti pentru a-l vedea pe Stareţ. Voiau să ia binecuvântarea lui, iar Hristu nădăjduia că Stareţul o va mângâia pe cea bolnavă.

Când a venit rândul lor, Hristu o ţinea pe soţia sa de subsuori şi se gândea cum va urca cu ea scările ce duceau la Stareţ. În acea clipă s-a auzit dinăuntru vocea Stareţului: «Stai acolo, Evanghelia! Nu te osteni! Uite, vin eu...» Şi aceasta i-a spus-o fără să-i vadă sau să-i cunoască. Apoi au discutat şi cei doi au plecat foarte uşuraţi şi plini de mângâiere.”

*

Mărturia unei anonime: „Odată am mers la Suroti ca să-l, vedem pe Stareţ care era bolnav şi care urma a doua zi să se interneze în spital pentru a se opera. Aştepta multă lume şi ora era întârziată. O maică ne-a spus că nu se simte bine şi că nu poate să vadă pe nimeni deosebi, ci numai va da binecuvântare la fiecare. Am intrat şi noi la rând. Lumea trecea, îi săruta mâna, iar el le dădea câteva cruciuliţe. Când am ajuns aproape de el mă gândeam ce anume îi voi spune şi credeam că nu-i voi putea arăta problema mea.

Când l-am privit am văzut că era foarte palid din pricina bolii. Cu toate acestea continua să stea în picioare, să dea binecuvântare credincioşilor şi să le împartă cruciuliţe şi mi-a spus: «Lucrul la care te gândeşti se va face. Să nu fii fricoasă şi să nu te mâhneşti pentru nimic.» În acea clipă am îngheţat, i-am sărutat mâna, iar el mi-a spus: «Mergi cu binecuvântarea Maicii Domnului.» Şi într-adevăr, acel lucru pe care voiam să i-l spun s-a săvârşit fără să i-l mărturisesc şi să-i cer să se roage pentru aceasta.”

*

Mărturia doamnei M.Z.: „Era în luna noiembrie a anului 1992. Soțul meu P. avea probleme post operatorii serioase. În luna iunie a aceluiași an se operase în Germania pentru a treia oară de adenom hipofizar. Vederea nu-i revenise, suferea de stări de somnolență înfricoșătoare și în general era căzut psihic. Medicul, neliniștindu-se pentru starea lui l-a internat imediat în Spitalul Hipocrate. Pe 7 noiembrie 1991 am mers la Suroti ca să-l vedem pe Stareț. În timpul privegherii a venit la noi o monahie și ne-a condus la el. Ne-am apropiat de el cu multă evlavie și frică. I-am sărutat mâna și i-am spus:

– Părinte, atât eu cât și soțul meu avem multe probleme de sănătate. Vă rugăm să ne ajutați. Eu m-am operat la sân în urmă cu un an.

– Și ce ți-au spus? Că ai cancer?

– Ca să-mi facă toate acestea, chimioterapie, raze, înseamnă că vor să-mi spună că da.

– Lasă-i să spună ce vor, mi-a spus Starețul cu siguranță în voce.

Aceste cuvinte nu le voi uita niciodată. Ele m-au întărit și mă întăresc până acum, deoarece sunt cuvintele unui om harismatic.

– Să vă spun acum și despre bărbatul meu, am continuat eu. S-a operat de trei ori la cap și încă mai suferă.

– Ei, nu-i nimic rău în asta.

Apoi a luat untdelemn din candelă, l-a miruiut pe frunte, i-a dat crucea să o sărute și l-a sfătuit să se împărtășească.

– N-o băga în seamă. Ea le face pe toate..., i-a spus Starețul soțului la sfârșit referindu-se la mine

care într-adevăr, intram ușor în panică și încurcam și mai tare lucrurile.

– Părinte, am continuat eu, avem și un prieten care s-a dus la Londra ca să facă transplant și se chinuiește sărmanul.

– Cum îl cheamă? m-a întrebat el.

– Stavros.

Nimic altceva nu i-am mai spus despre acel prieten. Starețul ne-a dat binecuvântare câte patru cruciulițe, iar mie mi-a dat și o metanie. Când am plecat din chilia lui ne simțeam alți oameni. Parcă aveam aripi, ne simțeam ușurați și plini de nădejde. Dar ceea ce m-a impresionat și mi-a rămas întipărit în memorie este chipul său. Pe toată durata discuției noastre chipul său a strălucit, a fost vesel, ai fi spus că vorbeam despre lucruri înveselitoare. Ochii săi aveau o lumină, ca aceea pe care pictorii o dau fețelor sfinților. Însă din clipa în care i-am spus despre prietenul nostru, chipul său s-a schimbat, din vesel a devenit serios. Aceasta a observat-o și soțul meu.

Un om duhovnicesc, căruia i-am povestit cele întâmplate și care îl cunoștea bine pe Stareț, ne-a spus: «Ale voastre vor merge bine, dar ale prietenului vostru...» Ne-a dat de înțeles că nu va merge bine. Noi, slavă lui Dumnezeu, cu rugăciunile Starețului, până acum (2002) suntem foarte bine."

*

Doamna Elena Kațulis din Stilida ne mărturisește: „Pe 8 mai 1986, când prăznuiește Mănăstirea Sfântului Ioan Teologul, am mers la Suroti împreună cu

fratele meu, Constantin Ţalanga. Cu un an în urmă acesta făcuse o operaţie la cap foarte dificilă pentru a extirpa o tumoare benignă. În perioada convalescenţei, care a fost destul de grea, l-a cunoscut pe Stareţ, care l-a întrebat dacă are copii. Când a aflat că are doi copii, i-a spus: «Încă mai ai obligaţii. Trebuie să trăieşti şi vei trăi.» Această întâlnire a fost hotărâtoare pentru restul vieţii sale. Cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Stareţului Paisie, fratele meu se află în viaţă şi este foarte sănătos. De atunci are pentru Stareţ o evlavie deosebită şi îl cheamă în rugăciune în fiecare clipă grea a vieţii sale.

4. Apărător al tradiţiei

Stareţul avea o dragoste înnăscută şi un adânc respect pentru tradiţia Bisericii pe care au legiuit-o Sfinţii Părinţi. Era în adevăratul sens un „râvnitor pentru tradiţia patristică." Se scârbea şi osândea orice tendinţă inovatoare, precum dorinţa unor preoţi de a nu purta reverenda, traducerea în limba vorbită a textelor liturgice, modificarea posturilor şi altele. Pentru el tradiţia Bisericii constituia subiectul preferat, mai ales tradiţia aghiorită[108], despre care ne este cuvântul.

[108] În Sfântul Munte, în acest loc binecuvântat al neîncetatei doxologii a lui Dumnezeu, se păstrează cele mai de preţ odoare ale credinţei noastre: Brâul Maicii Domnului, părţi din Lemnul Sfintei Cruci, sfinte moaşte, icoane făcătoare de minuni, manuscrise şi multe alte odoare. Împreună cu acestea este învistierită şi tradiţia monahală veche de mai bine de o mie de ani, care este un mod de viaţă, de nevoinţă şi de adorare a lui Dumnezeu. Tot ceea ce au trăit Cuvioşii Părinţi din pustiile Egiptului, Sinaiului, Palestinei, Siriei dar şi din mănăstirile Olimpului, Bitiniei se păstrează astăzi nu numai în bibliotecile mănăstirilor aghiorite, în arhitectură, în muzică şi în tipic, dar şi în viaţa şi nevoinţa părinţilor aghioriţi. Liniştea, chiar şi neintrarea femeilor, sfinte moaşte, odoare, manuscrise se găsesc şi în alte părţi (Sfintele Locuri, Sinai), poate chiar mai valoroase, dar o tradiţie monahală neîntreruptă de atâtea

Încă de tânăr monah, Stareţul a căutat părinţi nevoitori sporiţi, păstrători ai tradiţiei aghiorite. Toate cele pe care le auzea şi le învăţa de la aceştia, se nevoia să le pună în practică. Mai târziu a scris unele dintre ele în cartea sa numită *„Părinţi aghioriţi"*.

Adeseori, atunci când discuta cu cineva, amintea de tradiţia vechilor Părinţi şi făcea comparaţie între felul acelora de viaţă şi nevoinţă şi cel de acum. Spunea: „Trebuie să ne comparăm cu Sfinţii, să vedem dacă păstrăm tradiţia lor, şi nu cu cei de lângă noi şi astfel să ne considerăm mai tradiţionalişti decât alţii. De pildă, tu ai un catâr şi spui: «Eu sunt mai tradiţionalist decât acesta care are maşină.» Sfinţii însă tot ce aveau de cărat o făceau cu spatele şi astfel îşi istoveau trupul şi se nevoiau pentru dobândirea virtuţilor."

„Suntem datori, spunea el, să păstrăm tradiţia, simplitatea şi nevoinţa, ca să găsească ceva tinerii care vor veni după noi."

Stareţul privea tradiţia aghiorită în întregimea ei. Nu propovăduia numai tradiţia unui stareţ, nici nu făcea propria sa „şcoală", deoarece nu credea că este singurul deţinător şi continuator, „Atlasul" tradiţiei aghiorite. După ce a ucenicit mai întâi timp de zeci de ani la mai mulţi bătrâni şi s-a folosit de pilda vieţii lor,

---

veacuri, cu un număr atât de mare de monahi vieţuitori în toate formele de viaţă monahală, nu se găseşte nicăieri în afara Sfântului Munte. În această privinţă Sfântul Munte este unic.

În vremea noastră a crescut grija pentru reînnoirea mănăstirilor, pentru restaurarea picturilor, pentru păstrarea şi asigurarea odoarelor aflate în ele. Dar, oare, pentru păstrarea şi înflorirea tradiţiei aghiorite se depune vreo strădanie?

era firesc ca mai apoi să vorbească şi să transmită tradiţia aghiorită monahilor mai tineri. Iată cum descrie atmosfera ce domnea în Sfântul Munte, atunci când a venit să se facă călugăr: „Mai demult, aici în Sfântul Munte putea vedea cineva Patericul pus în lucrare. Puteai întâlni şi nebuni pentru Hristos şi sfinţi şi bătrânei simpli, dar foarte sporiţi, precum şi înşelaţi. În timp ce astăzi avem altă înşelare, ascunsă sub o politeţe europeană. Am cunoscut acea atmosferă duhovnicească, căci de n-aş fi cunoscut-o, aş fi murit cu durere în suflet. Aceasta însă mă face acum să sufăr pentru situaţia de astăzi, când îmi aduc aminte cum era mai demult monahismul. Atunci călugării aveau râvnă pentru fapta bună, pentru nevoinţă, pe când acum au râvnă pentru lucrurile lumeşti. Sufăr atunci când văd un monahism fiert şi o politeţe mincinoasă.

Monahismul înseamnă mai ales tradiţie. Tânărul monah uceniceşte la un stareţ, pentru a învăţa modul de viaţă şi nevoinţă pe care povăţuitorul său duhovnicesc l-a primit de la părinţii de mai înainte. Şi astfel, din stareţ în stareţ, tradiţia monahală se transmite încă de la primii asceţi ai pustiei.

Părintele Paisie îi sfătuia pe tinerii dornici de viaţă monahală să meargă sau într-o mănăstire sau la un stareţ, cunoscător practic al vieţii monahale, încât să înveţe nu din cărţi, ci din practică. Căci, aşa cum spunea, „de la sine însuşi nu învaţă nimeni nimic. Iată, aceste pisicuţe sunt agere, pentru că au fost învăţate de mama lor. Cealaltă, sărmana, este orfană şi nu-i bună de nimic, nu ştie să vâneze." Prin această comparaţie, voia să accentueze folosul uceniciei.

Îi îndemna pe tinerii monahi să cerceteze părinți atoniți bătrâni, să discute cu ei subiecte duhovnicești și să transcrie aceste discuții. „Vedem că cei care au scris Patericele și Lavsaicoanele treceau prin mari primejdii atunci când mergeau să-i cerceteze pe părinții pustiului. Pe când astăzi cu câtă ușurință merge cineva ca să-i vadă. Și, desigur, îi vor da și o tratație."

Era foarte folositor să-l vadă cineva pe Stareț atunci când întreba pe alți bătrânei nevoitori ce canon fac și cum se nevoiesc, numai pentru a se folosi el însuși. După ce vorbea cu ei se prihănea pe sine zicând că el nu face nimic pe lângă cele pe care le făceau aceștia, chiar dacă el făcea nevoințe mai mari.

Starețul vorbea adeseori, și întotdeauna cu respect, despre tradiția atonită. O considera foarte prețioasă, dar și în primejdie de a se pierde, ca un copac care începe să se usuce și îi rămân doar câteva crengi verzi.

Aceasta era, pe scurt, poziția lui față de tradiția ascetică si niptică atonită: respect, ucenicie pe viață, multe nevoințe pentru a o trăi și a o transmite neschimbată la călugării cei tineri.

Pe de altă parte era împotriva cugetării lumești, a modului lumesc de cugetare, de viață și de înfruntare a problemelor. „Cel mai rău dintre toate, spunea el, este duhul lumesc."[109] Considera că acesta este

[109] Sfântul Ioan Evanghelistul scrie despre lume: *„Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este întru el. Pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții, nu sunt de la*

cauza principală a slăbirii monahismului și că el îl poate vătăma pe monah chiar mai mult decât diavolul[110].

Firește că pentru monahi lucrurile lumești sunt nepotrivite și chiar foarte dăunătoare. Dar Starețul considera că nici chiar creștinii ce trăiesc în lume, nu trebuie să aibă duh lumesc.

Cuvântul său, care era ca un *„foc și ca un ciocan care sfărâmă stânca"*[111], deosebea și despărțea duhul lumesc de cel monahal, chiar și acolo unde alții le amestecau. Avea o sensibilitate în această privință.

Constata cu tristețe că „se observă astăzi o influență a lumii asupra monahismului. Aceasta este ceea ce spun proorociile că în vremurile de pe urmă monahii vor deveni ca mirenii, iar mirenii ca dracii. Există însă și excepții." De aceea sfătuia: „Astăzi,

Tatăl, ci sunt din lume. Și lumea trece și pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac." (I In. 2, 15-17)

Și Sfinții Părinți prin cuvântul „lume" numesc patimile și păcatul, dar mai ales cugetarea lumească, alipirea și grija pentru lucrurile materiale și de la care ei ne opresc: *„Să nu iubești în sufletul tău ceva din cele lumești."* (Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 7*) Căci *„Lumea este o desfrânată, care atrage prin poftirea frumuseții ei pe cei ce o văd. Și cel ce a fost prins în parte de dorința ei și s-a împreunat cu ea, nu mai poate scăpa din brațele ei până nu-l va dezbrăca pe el de viața lui. Și când îl va dezbrăca pe el de toate și-l va scoate din casa lui în ziua morții lui, atunci o va cunoaște că este o amăgitoare și înșelătoare... Și ea îi stăpânește nu numai pe ucenicii și fiii ei și pe cei legați înlăuntrul ei, ci și pe cei neagonisitori, pe nevoitori, pe cei ce au rupt legăturile ei și s-au ridicat deasupra ei."*, op. cit., *Cuvântul 85*.

[110] *„Tihna și nelucrarea înseamnă pieirea sufletului și ele pot să vatăme mai mult decât dracii"*, Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 73*.

[111] Ier. 23, 29.

când s-a slăbit monahismul, este trebuinţă de multă atenţie, ca să nu fie târât cineva de curent, deoarece răul se face încet-încet şi astfel este târât fără să-şi dea seama. Duhul lumesc a intrat şi în mănăstiri. Adică monahul vrea să trăiască în desfătare şi să se sfinţească, dacă este cu putinţă, cu cât mai puţină osteneală."

Ca un purtător şi propovăduitor al duhului patristic autentic, considera dăunătoare şi distrugătoare pentru monah răspândirea, neglijarea îndatoririlor sale duhovniceşti, grija exagerată pentru lucrările secundare ale vieţii monahale (rucodelie, construcţii), săvârşirea hramurilor cu mult fast, evitarea ostenelii, căutarea desfătărilor şi a înlesnirilor.

Odată a vrut să plece de la Mănăstirea Stomiu deoarece voiau să facă până la mănăstire drum şi cale ferată. Altul în locul lui s-ar fi bucurat pentru această înlesnire, dar criteriile sale erau diferite.

Odată a spus despre un oarecare stareţ, care făcea multe pogorăminte ucenicilor săi: „De ce să nu urce aceştia (ucenicii) la măsura lui, de vreme ce pot, şi să se coboare el la nivelul lor?"

Altădată, când a văzut la o chilie nişte lucruri ce nu se potriveau cu duhul monahal, Părintele Paisie a întrebat pe stareţul acelei chilii:

– Ce caută aici aceste lucruri lumeşti?

– Mi le-au dăruit, i-a răspuns acela.

– Şi dacă îţi vor dărui o fustă, o vei purta în loc de dulamă?

Stareţul povestea că odată l-a vizitat un pustnic. Acela i-a spus cu bucurie că şi-a pus telefon şi a

început să-i enumele „avantajele", că va dobândi, chipurile, timp pentru rugăciune, căci va comanda la Dafni lucrurile de care va avea nevoie şi va fi scutit de osteneala aducerii lor până la chilia sa. Stareţul însă nu a fost de acord cu această mentalitate şi i-a răspuns astfel: „Şi eu ştiu că este o înlesnire a avea telefon. Şi cu cât vei avea mai multe lucruri lumeşti, cu atât mai multe înlesniri vei avea. Dar pentru aceste înlesniri am venit aici? Atunci mai bine ar fi fost să rămânem în lume, unde am fi avut mai multe înlesniri."

Stareţul mai povestea şi aceasta: „La o chilie trăia un stareţ cu ucenicul său. Acesta i-a spus ucenicului: «Vreau să faci cruciuliţe (ca rucodelie) şi să te rogi mult.» Acela însă l-a convins să-i dea binecuvântare să înveţe pictură. După ce a învăţat, au luat încet-încet din ce în ce mai multe comenzi şi cu banii câştigaţi au cumpărat multă mobilă şi veşminte pentru treizeci de preoţi şi trei arhierei. După o vreme ucenicul a murit. Înainte de a muri şi stareţul am fost la această chilie. Stareţul era singur şi, ca un bătrân neputincios, îi venea greu să se slujească. Fotoliile şi celelalte mobile erau murdărite cu necurăţie. Iată, unde se ajunge atunci când lăsăm rugăciunea şi facem voia noastră. Hagi-Gheorghe nu dădea ascultare la mulţi dintre ucenicii săi. Ei se dedicau mai mult rugăciunii şi făceau metanii pentru toată lumea."

Odată a venit în Sfântul Munte nişte ofiţeri superiori şi după ce s-au închinat la mai multe mănăstiri

au trecut și pe la Stareț și i-au spus: „Noi avem în lume înlesniri și lucruri lumești. Dar aici am venit ca să vedem ceva deosebit."

Starețul îi sfătuia pe monahi: „Lumea trebuie să ne imite pe noi, monahii, în progresul duhovnicesc, iar nu să imităm noi pe mireni în progresul lor lumesc."

„Atunci când monahul nu se îndulcește de cele duhovnicești, spunea el, nu are mângâiere înlăuntrul său. Va începe apoi să dorească lucrurile lumești și, deoarece nu va putea să le folosească precum cei lumești, se va chinui. Lucrurile lumești și duhul lumesc vor aduce pustiirea și în Sfântul Munte, așa cum s-a întâmplat și cu monahismul din Egipt. Arheologii găsesc astăzi în chiliile monahilor din Tebaida, din timpul împăratului Zinon, scene sculptate cu vânători etc. Când s-a pierdut simplitatea și au început monahii să se ocupe cu astfel de lucruri, atunci a venit și pustiirea monahismului."

Altădată, spunea profetic despre Sfântul Munte: „Veți vedea că aceste clădiri mari pe care le fac astăzi unii, mai târziu se vor pustii. Chiar dacă vor plăti pe cineva ca să stea în ele, nu va merge. Numai materiale vor lua din ele ca să facă alte colibe mai mici."

Starețul observa cu mâhnire că „astăzi există mult material, vin mulți tineri ca să se facă monahi, dar aluatul este puțin. Nu suntem așa cum ne vrea Dumnezeu, iar tinerii care vin, nu văd pilde. Lipsește pilda vieții."

Starețul suferea pentru starea generală a Sfântului Munte și se lupta ca acest loc să rămână liniștit, duhovnicesc, străin de duhul lumesc, nu însă și de iubirea de străini, nevătămat de înrâuririle lumești cele distrugătoare, pentru a continua să rămână sfânt și să odrăslească sfinți. „Se vor întoarce iarăși la tradiție, spunea plin de nădejde. Veți vedea cum mașini luxoase vor ajunge ca niște cotețuri și tineri monahi locuind în peșteri." Voia ca monahul să se limiteze la cele absolut necesare și să nu cheltuiască timp și puteri pentru lucruri nefolositoare și deșarte, rămânând astfel secătuit duhovnicește.

Poziția Starețului față de tradiție nu era tipiconală, seacă și neînduplecată, ci simțea vrednicia ei, o trăia și vedea de mai înainte consecințele respectării ei. Avea discernământul de a face pogorământ față de neputința omenească, fără însă să întreacă limitele. Spunea: „Ca să pună cineva o lingură de untdelemn, atunci când se simte slăbit, înțeleg. Să arunce în sobă un lemn în plus, sunt de acord. Să aibă și catâr, atunci când este nevoie, fie. Dar noi am întrecut măsura. Care «viață pustnicească dorim» și de care lume ne-am lepădat, dacă noi ținem toată lumea înlăuntrul nostru (cugetarea lumească) și am umplut viața noastră de desfătări și înlesniri? Și ceea ce este mai înfricoșător este că, în loc să ne prihănim pe noi înșine, ne socotim mai plini de discernământ decât Sfinții Părinți."

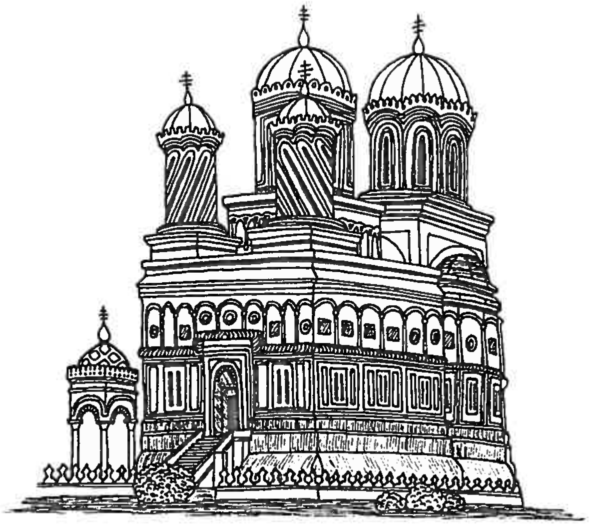

Coliba sa de la Schitul Ivirului.

Stareţul dădea pildă prin viaţa sa fără de prihană. Nu avea nici măcar lampă cu petrol. Noaptea se slujea de lumânare. Iar apa pentru închinători o aducea de la izvor printr-o ţeavă de plastic. Chiar el căra apă cu găleata şi umplea bazinul cişmelei de pe blacon. Când a fost întrebat de ce nu aduce apă în Colibă prin furtun, el a răspuns: „Atât de neisprăvit mă crezi? Nu pot, oare, să pun un furtun ca să vină apă? Dar aceasta nu ajută duhovniceşte." Unii care auzeau despre „arhondaricul în aer liber" al Stareţului îşi închipuiau un arhondaric fastuos, împodobit cu fotolii, dar în cele din urmă vedeau nişte buturugi mâncate de cari aşezate pe pământ. Totuşi această simplitate îi odihnea. „Aceasta căutam", spuneau. Deşi se pricepea, Stareţul nu s-a străduit să facă „colibe moderne", ci să îşi zidească casa sufletului. În loc să-şi văruiască Coliba, îşi albea neîncetat sufletul cu nevoinţe şi rugăciuni. Coliba sa era simplă şi veche. Chilia sa, înnegrită din pricina lumânărilor pe care le ardea, avea şi păianjeni. „Aceştia mă ajută duhovniceşte, spunea el, pentru că îmi amintesc de peşterile în care trăiau Sfinţii Părinţi. În timp ce lucrurile lumeşti te duc cu mintea în lume." Pe Stareţ îl mişcau lucrurile simple, ascetice, sărace şi toate cele care se potrivesc monahilor. El dăruia cu uşurinţă o haină de blană scumpă şi prefera să poarte o flanelă de lână. Se lipsea de bună voie de multe lucruri, pe care alţii le-ar fi socotit necesare. Dar aceasta îi aducea mângâierea duhovnicească, precum spunea: „Ca să vină mângâierea dumnezeiască, trebuie să lipsească mai întâi mângâierile

cele mincinoase." Aşa cum spune Sfântul Isaac Sirul, *„cel sărac în lucrurile lumeşti se va îmbogăţi în Dumnezeu."*[112]

Acesta este, în puţine cuvinte, duhul Stareţului şi scopul pentru care monahul trebuie să evite lucrurile lumeşti. Despre aceasta spunea într-un mod simplu şi epigramatic: „Am ieşit în pustie pentru lumina necreată, dar tot pe cele create le căutăm."

[112] Sfântul Isaac Sirul, *Cuvântul 43.*

5. Către Biserica Mamă

Aşa cum Evanghelistul Ioan a avut trei mame, pe cea firească, pe Maica Domnului şi tunetul, deoarece a fost numit de Domnul „fiul tunetului", tot astfel şi Stareţul, în afară de mama sa Evloghia şi Maica Domnului, simţea şi sfânta noastră Biserică ca fiind adevărata lui mamă. Ea este, într-adevăr, mama tuturor credincioşilor, de vreme ce ne naşte prin Botez şi ne hrăneşte cu harul Tainelor ei.

Stareţul accentua în mod deosebit această legătură a lui cu Biserica. Într-o epistolă de-a sa scria: „Apoi, când vei termina studiile, să-ţi alegi slujba care te odihneşte, în sânul Bisericii Mame."

Stareţul era un monah cu o cugetare şi o conştiinţă bisericească. Concepţiile sale bisericeşti erau întru totul ortodoxe. Credea că Biserica deţine plinătatea Adevărului descoperit. Spunea: „Tot ce are Biserica este strălucit." Mântuirea oamenilor se săvârşeşte în Biserică. El se simţea un mădular al ei. Şi-a supus voia sa şi s-a jertfit pentru binele ei. Chiar şi nevoinţa lui era un prinos adus Bisericii. Credea că „atunci când mă îndrept pe mine însumi, se îndreaptă

o parte din Biserică." Dragostea lui față de ea era foarte mare. Pentru bunăstarea ei, îndura osteneli, iar pentru slava ei se jertfea și se ruga neîncetat. Dar și pentru unitatea ei s-a luptat în multe chipuri. Scria: „Nu sunt dintre cei care au făcut din Biserica lui Hristos un partid. Îi iubesc pe bunii lucrători ai lui Hristos și ajut cât pot."

Stareţul a ajutat mulţi tineri să devină clerici buni, lucrători în via Domnului. El îi sfătuia: „Lucraţi cu smerenie înlăuntrul Bisericii și Domnul vă va «trăda» în ochii oamenilor." Unii dintre aceștia împodobesc astăzi ierarhia Bisericii. Voia ca clericii să pregătească poporul prin pocăință, pentru a îndepărta mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu, ca slujirea lor să aibă ca scop mântuirea oamenilor și slava Bisericii, iar nu slava lor. Odată a spus despre un cleric, care săvârșise o lucrare însemnată, că „ar fi avut valoare lucrarea sa, dacă nu ar fi fost ceva personal".

El însuși urmărea în liniște de la Coliba sa evoluția Bisericii. Se ruga, vorbea, scria și, atunci când considera că este necesar, ieșea în lume pentru a ajuta într-o problemă bisericească. Pentru rezolvarea unei astfel de probleme, Stareţul a ieșit din Sfântul Munte și s-a întâlnit cu arhiepiscopul Ieronim, iar altă dată cu mitropolitul Florinei, Augustin. Acesta l-a întrebat:

– Călugăre, ai venit ca să mă mustri?

– Nu, Preasfinţite, i-a răspuns el. Evanghelia spune *„de-ți va greși fratele tău, mergi și mustră-l pe el"*[113], nu spune „pe părintele tău".

[113] Mat. 18, 15.

Și îndată i-a făcut metanie până la pă ânt, iar apoi i-a spus câteva cuvinte, pe care mitropolitul nevoitor le-a primit. De atunci avea și multă evlavie pentru Stareț.

Mulți episcopi îi cereau sfatul și căutau să țină legătura cu el.

Stareţul suferea mult când se iveau scandaluri sau crize bisericești. Atunci se ruga mai mult. „V-am scris despre marea mea durere", spunea într-o epistolă de-a sa (12 decembrie 1975) și explica de ce se întâmplau unele lucruri neplăcute: „Lipsește noblețea duhovnicească, de aceea ne certăm ca niște țigani."

Despre mult-discutatul subiect al organizațiilor religioase, spunea: „Să nu dizolvăm organizațiile creștine, ci să le facem patristice."

Stareţul respecta Sfintele Canoane și rânduiala Bisericii. De asemenea respecta conducerea și legislația Sfântului Munte. Nu ieșea niciodată din Sfântul Munte fără bilet de voie din partea mănăstirii. Odată, pe când se afla la Suroti, i-a expirat biletul de voie. Avea o problemă urgentă de rezolvat în alt oraș, dar nu a plecat, ci a pierdut două zile așteptând să i se aducă un alt bilet de voie.

Avea evlavie și respect față de episcopi. Odată un cunoscut de-al său l-a chemat acasă la el.

– Firește că nu pot să vin, i-a răspuns Stareţul. Dar dacă aș fi venit, ar fi trebuit să mergem mai întâi la episcop ca să luăm binecuvântare, iar pentru aceasta am fi pierdut două zile.

– Gheronda, de ce trebuie să mergem la episcop?

– Pentru că el este generalul, iar noi suntem simpli ostași.

Mai ales respecta Patriarhia ecumenică. Recunoştea însemnătatea misiunii pe care o face şi îşi dădea seama de poziţia dificilă în care se află. Se ruga mult pentru ea şi de multe ori a apărat-o în public.

Încă de la Stomio s-a luptat cu tărie împotriva eresurilor. În probleme de credinţă era neînduplecat. Avea o sensibilitate foarte mare în privinţa Ortodoxiei, de aceea nu era de acord cu rugăciunile făcute împreună şi cu comuniunea cu persoane neortodoxe. Spunea: „Ca să ne rugăm împreună cu cineva, trebuie să fim de aceeaşi credinţă."

Stareţul rupea legăturile sau evita să vorbească cu clerici care participau la rugăciuni comune cu eterodocşii. „Tainele" eterodocşilor nu le recunoştea şi sfătuia ca cei care vin la Ortodoxie să fie catehizaţi bine înainte de a se boteza.

A luptat împotriva ecumenismului şi adeseori vorbea despre măreţia şi unicitatea Ortodoxiei, îndemnat fiind de harul dumnezeiesc care sălăşluia în inima sa. Viaţa lui dovedea superioritatea Ortodoxiei.

Pentru un timp Stareţul, împreună cu aproape toţi părinţii din Sfântul Munte, a încetat să-l mai pomenească pe patriarhul Atenagora pentru compromisurile făcute cu romano-catolicii. Dar aceasta a făcut-o cu durere. „Mă rog la Dumnezeu, spunea el, ca să ia zile din viaţa mea şi să le dea patriarhului Atenagora, ca să se pocăiască."

Despre monofiziţi spunea: „Aceştia nu spun că nu i-au înţeles pe Sfinţii Părinţi, ci spun că Sfinţii Părinţi nu i-au înţeles. Ca şi cum ar spune că ei au dreptate, iar Sfinţii Părinţi i-au înţeles greşit." A considerat că este o hulă împotriva Sfinţilor Părinţi scoaterea din cărţile liturgice a textelor în care Dioscor şi Levir sunt numiţi eretici, propusă de unii ierarhi şi teologi din Biserica Greciei. Spunea: „Oare atâţia Sfinţi Părinţi care au avut iluminarea dumnezeiască şi au trăit în aceeaşi vreme cu ei, i-au înţeles greşit şi venim noi acum, după atâtea veacuri, ca să-i corectăm pe Sfinţii Părinţi? Dar nici minunea Sfintei Eufimia nu o pun la socoteală? Oare şi ea a înţeles greşit tomul ereticilor?"

Fără să urmărească să apară ca un mărturisitor, prin felul său însă, se împotrivea, vorbea şi scria anumitor persoane bisericeşti. „Biserica, spunea el, nu este corabia fiecărui episcop, astfel încât să facă ce vrea el." Împotrivirile lui erau întotdeauna însoţite de multă rugăciune şi dragoste pentru Biserică, dar şi pentru cei care se abăteau de la dreapta credinţă, şi porneau dintr-o râvnă lipsită de patimă, plină de discernământ şi de iluminare dumnezeiască.

Un alt subiect care l-a preocupat a fost cel al calendarului. Suferea din pricina schismei făcute în Biserică şi se ruga pentru îndreptarea situaţiei. Se mâhnea pentru formarea grupărilor vechilor calendarişti care sunt rupte ca mlădiţele din Vie şi nu au comuniune cu Patriarhiile Ortodoxe şi Bisericile locale. Câteva din astfel de grupări, din Atena şi Tesalonic, s-au unit la îndemnul lui cu Biserica păstrând însă calendarul vechi.

Stareţul spunea: „Bine ar fi fost să nu fi existat această diferenţă de calendar, dar aceasta nu este o chestiune de credinţă." Iar atunci când i se spunea că

noul calendar a fost făcut de Papa, răspundea: „Noul calendar a fost făcut de Papa, iar cel vechi de un închinător la idoli", referindu-se la Iuliu Cezar.

Pentru a înţelege mai bine poziţia Stareţului în problema calendarului, vom da în continuare următoarea mărturie:

Un grec ortodox trăia în America împreună cu familia sa de mai mulţi ani. Avea însă o problemă serioasă. El era stilist, iar femeia şi copiii lui ţin au noul calendar. „Nu putem să facem nici măcar o singură sărbătoare împreună, spunea el. Ei prăznuiau Crăciunul, eu prăznuiam pe Sfântul Spiridon. Când eu aveam Crăciunul, ei prăznuiau pe Sfântul Ioan. Şi aceasta nu-i nimic. Lucrul cel mai rău era să ştii că noii calendarişti sunt, aşa cum ne învăţau, eretici şi se vor duce în iad. Oare este puţin lucru să auzi mereu că femeia şi copiii tăi şi-au trădat credinţa, s-au dus cu Papa, că Tainele lor nu au har şi altele? Ore întregi discutam cu soţia mea, dar nu ajungeam la o înţelegere. Ca să spun adevărul, ceva nu-mi plăcea nici la stilişti. Mai ales atunci când veneau nişte episcopi şi ne vorbeau. Nu o făceau cu dragoste şi durere pentru înşelaţii (aşa cum îi considerau) neo-calendarişti, ci dimpotrivă aveau o ură faţă de ei, şi se bucurau atunci când spuneau că se vor duce în iad. Erau foarte fanatici. Când se termina omilia lor, simţeam o tulburare înlăuntrul meu, dar nici nu mă hotăram să plec de la ei. Îmi venea să plesnesc. Cu siguranţă că aş fi păţit ceva din pricina supărării, dacă nu l-aş fi întâlnit pe Părintele Paisie.

Într-una din călătoriile mele în Grecia i-am spus problema mea vărului meu Ioan. Acela mi-a vorbit despre un oarecare stareţ Paisie. Şi astfel am hotărât să mergem în Sfântul Munte să-l întâlnesc.

Am ajuns la «Panaguda». Stareţul ne-a tratat cu o faţă zâmbitoare şi ne-a pus să stăm lângă el. Mă pierdusem. Se purta cu noi de parcă mă cunoştea de multă vreme, de parcă ar şti totul despre mine.

– Cum te descurci cu maşinile acelea în America? au fost primele lui cuvinte.

Eu mă zăpăcisem cu totul. Am uitat să spun că serviciul meu era la o parcare şi, fireşte, numai cu maşinile mă ocupam.

– Mă descurc bine, au fost singurele cuvinte pe care le-am putut şopti, privindu-l ca un pierdut.

– Câte biserici sunt acolo unde locuieşti?

– Patru, am răspuns şi un al doilea val de surpriză m-a cuprins.

– Pe calendarul vechi sau pe cel nou? a fost al treilea trăsnet care, în loc să-mi mărească buimăceala, mai degrabă m-a familiarizat cu harisma Stareţului, m-a făcut să «aterizez», ca să zic aşa.

– Două pe vechi şi două pe nou, i-am răspuns.

– Tu unde mergi?

– Eu la cea pe vechi, iar femeia mea la cea pe nou.

– Ascultă. Să mergi şi tu acolo unde merge şi femeia ta.

Şi se pregătea să-mi dea explicaţii. Dar pentru mine subiectul se încheiase. Nu mai era nevoie de explicaţii şi argumente. Ceva inexplicabil, ceva d m-

nezeiesc s-a întâmplat înlăuntrul meu. Mi s-a ridicat o greutate de pe suflet. Toate argumentele, toate amenințările și afurisirile adresate celor ce țineau calendarul nou, care ani de zile le auzisem, s-au risipit. Am simțit harul lui Dumnezeu care, prin Sfântul Său acționa asupra mea și mă inunda cu o pace pe care o căutam de ani de zile. Iar starea pe care o trăiam mi se întipărise pe față.

Ceea ce-mi aduc aminte este că acest lucru l-a făcut pe Stareț să se oprească pentru puțin. După aceea însă a continuat cu câteva explicații. Poate pentru a le spune altora sau poate să le folosesc eu în vreme de ispită, după ce va trece acea stare cerească în care mă aflam.

– Noi, aici în Sfântul Munte, tot pe calendarul vechi ținem, dar este alt caz. Suntem uniți cu Biserica, cu toate patriarhiile, și cu cele care țin calendarul nou și cu cele care îl țin pe cel vechi. Recunoaștem Tainele lor, iar ei pe ale noastre. Preoții lor împreună-liturghisesc cu preoții noștri. În timp ce aceia, sărmanii, s-au rupt. Cei mai mulți dintre ei au și evlavie și acrivie și nevoință și râvnă pentru Dumnezeu. Numai că această râvnă a lor este fără discernământ, «nu întru cunoștință». Unii s-au abătut din simplitate, alții din neștiință, iar alții din egoism. Au considerat cele treisprezece zile o chestiune dogmatică și pe noi înșelați și au plecat din Biserică. Nu au comuniune nici cu patriarhiile, nici cu Bisericile care țin calendarul nou, dar nici cu patriarhiile și Bisericile care țin calendarul vechi, pentru că chipurile, s-au spurcat din pricina comuniunii cu cei ce țin

calendarul nou. Și nu numai aceasta. Puținii care au rămas, nu știu în câte părți s-au împărțit și se împart mereu anatematizându-se, afurisindu-se și caterisindu-se între ele. Nu știi cât m-a durut și cât m-am rugat pentru acest subiect. Trebuie să-i iubim și să-i compătimim, iar nu să-i judecăm. Și cel mai mult să ne rugăm pentru ei ca să-i lumineze Dumnezeu. Iar dacă se va întâmpla vreodată să ne ceară cineva ajutor cu bună intenție, să-l ajutăm cu vreun cuvânt."

După mai mult de cinci ani de la adormirea Starețului, domnul H. a venit la „Panaguda" să-i mulțumească pentru că de atunci a aflat mântuirea duhovnicească și liniștea familială. Atunci ne-a povestit cu lacrimi în ochi cele de mai sus.

Adăugăm aici și o altă luare de poziție discretă a Starețului într-un subiect bisericesc. Un cleric ortodox din străinătate l-a întrebat despre o situație pe care o înfrunta. Episcopul său făcuse sub biserică săli pentru dans și alte activități netradiționale. Creștinilor nu le-a plăcut asta și au plecat la Biserica schismatică. Răspunsul Starețului a fost următorul: „Dacă vrei să ajuți lumea nu trebuie să fii de acord cu cele pe care le face episcopul tău, căci cu acelea pleacă lumea de la Biserică. Nu spun să întrerupi comuniunea cu el și să faci schismă, nici să vorbești în public împotriva lui, dar nici să-l lauzi."

Cu dragostea, rugăciunea și discernământul său, Starețul știa când să vorbească, cum să acționeze și să ajute fără zgomot mama Biserică, evitând extremele și tămăduind rănile care chinuiesc trupul Bisericii și îi smintesc pe credincioși.

6. Pentru neam și Patrie

Stareţul fiind dezrădăcinat de patria sa din pruncie şi trăind groaza războiului şi a ocupaţiei germane, a cunoscut din experienţă că *„a petrece viaţa paşnică şi liniştită"*[114] este o mare binecuvântare.

El îşi iubea patria şi spunea: „Patria este o familie mare." Nu urmărea măreţia naţională, slava şi puterea în sens lumesc, ci pacea, sporirea duhovnicească şi viaţa morală a cetăţenilor, pentru ca să ne ajute Dumnezeu. Nu voia ca oamenii să aibă siguranţă pentru a se desfăta de comodităţile lor.

Unui înflăcărat patriot grec care trăia în America şi încerca să-şi scoată patria în evidenţă înaintea mai marilor lumii, Stareţul i-a recomandat să se străduiască să se sfinţească el mai întâi şi după aceea să facă cunoscută Grecia într-un mod corect şi duhovnicesc.

Aşa cum proorocii lui Israil luau parte la viaţa poporului, se rugau, se tânguiau, mustrau pe împă-

[114] I Tim. 2, 2.

raţi, propovăduiau pocăinţa şi prooroceau viitoarele nenorociri, la fel şi Stareţul, nu rămânea nepăsător faţă de problemele patriei sale. Proorocul nu era naţionalist atunci când spunea: *„Pentru Sion nu voi tăcea."*[115] Tot astfel şi poziţia lui era curat duhovnicească.

Deşi a trăit în afara lumii, totuşi el s-a luptat pentru binele patriei aşa cum puţini au făcut-o. Vrednică de admirat este implicarea sa în problemele naţionale externe. Vorbea împotriva acţiunilor antigreceşti, a falsificărilor adevărului istoric şi mai ales a revendicărilor teritoriale nedrepte făcute în dauna Greciei de macedoneni, panslavişti, albanezi, turci şi alţii. Spunea: „Unul vrea Tesalonicul, altul vrea să ajungă până la Larisa, altul vrea Marea Egee. Bine, dar nu a existat niciodată Grecia?" Atrăgea atenţia asupra pericolelor naţionale, mai înainte de a apărea. I-a ajutat pe mulţi să vadă limpede propagandele străine făcute împotriva patriei, iar toţi cei care se aflau în poziţii înalte şi aveau sensibilitate luau măsurile necesare.

În legătură cu problema Macedoniei, un ofiţer superior spunea: „Eu eram implicat în această problemă şi nu-mi dădeam seama ce se petrece de fapt. Stareţul a fost cel care mi-a deschis ochii. La început am rămas nedumerit şi spuneam: «Ce sunt acestea pe care le spune şi de unde le ştie?» Mai târziu însă am înţeles." Stareţul a vorbit despre problema Macedoniei încă din 1977, când a mers în Australia. Unii „specialişti" considerau cuvintele lui nişte „afirmaţii iresponsabile şi fanatice".

[115] Isaia 61, 1.

Odată, vrând să apere caracterul grecesc al Macedoniei, a agăţat pe peretele arhondaricului său textul proorocului Daniil[116], în care se vorbeşte despre împăratul grecilor Alexandru, şi alături de el o icoană mare de hârtie dintr-o mănăstire sârbească reprezentând un înger care arăta textul.

Stareţul asemăna statul macedonean cu o clădire zidită din cărămizi şi bucăţi de halva tăiate în formă de cărămidă şi care este firesc ca în cele din urmă să se prăbuşească.

Cartea fostului ministru al Greciei de nord, domnul Nicolae Martis, intitulată „Plastografia istoriei Macedoniei" l-a impresionat mult, atunci când a citit-o. „Slavă lui Dumnezeu, spunea el, că mai există şi astăzi patrioţi." Apoi a luat mai multe exemplare ale acestei cărţi şi le împărţea de binecuvântare. A scris chiar şi o mică poezie de laudă, pe care domnul Martis a inclus-o în următoarea ediţie a cărţii sale.

Despre Turcia Stareţul spunea cu fermitate: „Se va destrăma, iar marile puteri ne vor da Constantinopolul. Nu pentru că ne iubesc, ci va iconomisi Dumnezeu astfel, încât să fie în interesul lor să avem noi Constantinopolul. Vor acţiona legile duhovniceşti. Turcii trebuie să plătească cele pe care le-au făcut. Acest neam se va distruge, deoarece nu s-a format cu bine cuvântarea lui Dumnezeu. Acum au coliva pregătită. (Adică s-a apropiat sfârşitul lor)." Sfântul Arsenie spunea înainte de a se face schimbul de populaţie: „Vom pierde patria noastră, dar iarăşi o vom găsi."

[116] Dan. 8, 21-5.

Odată când Stareţul a fost întrebat când se va elibera statul Cipru, el a răspuns: „Cipru se va elibera atunci când ciprioţii se vor pocăi. Să faceţi baze duhovniceşti ca să alunge bazele turcilor, ale englezilor şi ale americanilor." Acestea le spunea, deoarece vedea problema cipriotă ca o problemă duhovnicească, iar nu ca pe una naţională sau politică. Iar rezolvarea ei va depinde de pocăinţa poporului şi de rugăciune.

Altădată, văzând primejdia care ameninţă Tracia de la răsărit, s-a dus în Komotini[117], pentru a-i sprijini pe musulmanii încreştinaţi. Voia să rămână o perioadă de timp împreună cu ei ca să ajute.

Nu voia ca creştinii să rămână nepăsători faţă de problemele naţionale. Se întrista mult atunci când vedea oameni duhovniceşti care căutau să se aranjeze pe ei înşişi şi nu se interesau de patrie. Se mâhnea şi în acelaşi timp se mira de faptul că cei din conducerea statului nu-şi dau seama încotro ne îndreptăm. Stareţul a văzut această stare actuală cu mulţi ani înainte şi se nelinişte, dar nu arăta aceasta în public. Spunea: „Din răul care stăpâneşte astăzi va ieşi un mare bine." Se întrista pentru decăderea duhovnicească a politicienilor. Vorbea cu asprime împotriva celor care votau legi anticreştine. S-a întristat mult atunci când s-au făcut unele schimbări în limba greacă şi a spus: „Generaţia viitoare va aduce germani să ne înveţe limba noastră şi copiii noştri ne vor scuipa."

Într-o epistolă de-a sa scria: „Aceştia care au scos greaca veche din învăţământ, iarăşi o vor aduce."

[117] Oraş aflat în vestul Traciei.

Odată a publicat un text scurt, în care îl apăra pe evlaviosul erou național Makriyanis de calomniile aduse împotriva lui. Pe lângă restabilirea adevărului exista atunci, precum și astăzi, nevoia promovării unui prototip ideal care să fie model pentru conducătorii politici, dar și pentru ajutorarea poporului de a dobândi criterii politice corecte în alegerea conducătorilor statului.

Odată prim-ministrul Greciei, ale cărui acțiuni vătămătoare pentru națiune și Biserică Starețul le condamna public, a cerut să-l întâlnească la Suroti. Când a aflat, a spus: „Lasă să vină! I le voi spune chiar și în față." Acest pustnic sărac avea tăria sufletească să-și înalțe fără frică glasul înaintea puternicilor vremii.

Altădată, când președintele Partidului Democrat a vizitat Sfântul Munte, Starețul a sfătuit pe părinții din conducerea mănăstirilor să nu-l primească, deoarece semnase legea avorturilor. Când un alt ministru a vrut să ajute o mănăstire cunoscută Starețului, el nu a acceptat, deoarece acela făcea parte dintr-un partid care semnase niște legi anticreștine.

Starețul era un om care iubea pacea și unirea. Nu aparținea niciunui partid, căci era mai presus de partide. Respingea însă partidele și pe politicienii care aveau legături cu masoneria, pentru ateismul lor și ura cu care luptau împotriva Bisericii. Spunea: „Ce să fac cu mâna dreaptă sau stângă, dacă nu face cruce?" În felul acesta îi respingea pe politicienii atei, indiferent de apartenența lor politică. Unele partide, cunoscând influența pe care Starețul o avea asupra poporului, au căutat să-l atragă de partea lor prin votul său, dar în deșert.

Îl vizitau adeseori persoane politice, deputați, miniștri, senatori din Statele Unite, chiar și împăratul Constantin îi trimitea felicitări. Însă de la nimeni nu a cerut ceva pentru sine sau pentru mănăstiri cunoscute lui. Le cerea numai să acționeze pentru binele patriei și al Bisericii.

A ajutat pe mulți funcționari de stat prin sfaturile sale, învățându-i să fie cinstiți și conștiincioși în munca lor. Îi cinstea pe pedagogii buni pentru contribuția importantă pe care o aduc în formarea societății și pe militarii evlavioși care slujeau cu credință Patria. Pe mulți tineri anarhiști i-a convins să se facă militari. Și în general îi sfătuia pe toți să aibă respect și dragoste față de patrie, să acționeze pentru binele obștesc și să nu se lase târâți de duhul nepăsării, al nivelării tuturor valorilor naționale și al supraconsumului de bunuri materiale.

Dar Starețul a ajutat patria sa mai ales în chip nevăzut, prin rugăciunea sa. Aceasta se vede din rânduiala sa de rugăciune pe care am arătat-o mai înainte, dar și din poezia pe care a trimis-o mamei sale. La sfârșitul ei scrie că se face călugăr ca să se roage „pentru întreg poporul". Dădea mai întâi el pildă, iar apoi îi îndemna și pe alții spunând: „Să facem rugăciune ca Dumnezeu să-i lumineze pe cei care ocupă funcții înalte în stat, pentru că aceștia pot face mult bine."

Atunci când relațiile greco-turcești se tensionau, Starețul spunea: „S-au adunat mulți nori. Dacă putem, să-i alungăm (cu rugăciunea)." Odată, într-o situație asemănătoare, a rânduit să se facă Sfânta Liturghie la Coliba sa. La Fericiri însă nu a cântat ceea ce prevedea tipicul, ci un tropar din Canoanele Maicii Domnului, care se potrivea cu situația aceasta:

„Săgeţile necredincioşilor agareni zdrobeşte-le, Stăpână, şi tot sfatul diavolesc risipeşte-l; pe poporul cel numit cu numele lui Hristos, acoperă-l şi-l păzeşte, ca cu dorire să te slăvim pe tine."

Atunci când Grecia trecea printr-o perioadă de instabilitate politică, din pricina slăbirii sistemului de conducere, Stareţul suferea pentru aceasta şi se ruga mult. Când s-au făcut alegerile pentru a treia oară s-au întâmplat următoarele: „Era în ajunul alegerilor, spunea Stareţul. Stăteam pe patul de lemn din arhondaric şi rosteam Rugăciunea. Deodată mi-a apărut diavolul în chipul lui... (persoana politică cea mai de vază a acelei vremi, ale cărei acţiuni distrugătoare Stareţul le condamna) şi mă ameninţa. Voia să se năpustească asupra mea, dar îl oprea o putere nevăzută."

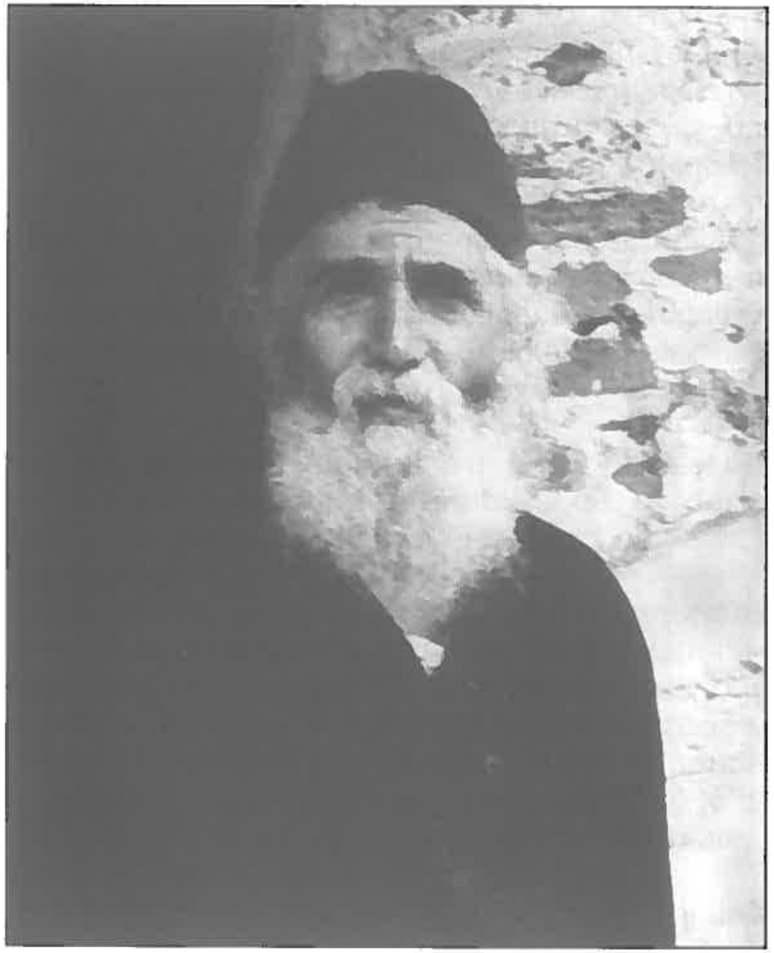
În aceeaşi seară Stareţul s-a arătat în vis unui preot de mir spunându-i: „Părinte..., de ce dormi? Scoală-te ca să faci rugăciune, pentru că patria ta se primejduieşte."

Izbăvirea poporului, o aştepta de la Dumnezeu. Spunea: „Dacă Dumnezeu ar fi lăsat soarta naţiunii în mâinile politicienilor, demult ar fi fost distrusă. Dar îi lasă puţin liberi ca să se vădească intenţia fiecăruia."

Despre politicienii care făceau rău patriei spunea: „Cu conştiinţa împăcată îl rog pe Dumnezeu să le dea pocăinţă şi să-i ia, ca să nu facă un rău mai mare, şi să fie nevoit Dumnezeu să ridice Macabei."

Stareţul credea că un monah poate ajuta o naţiune întreagă. „Pe unul Dumnezeu îl face monah ca să ajute o familie, iar pe altul ca să ajute un popor întreg. Sfântul Munte poate să ofere mult. Poate să creeze iarăşi Bizanţul din care a luat fiinţă."

APENDICE

Stareţul Paisie.

Înfăţişarea, caracterul şi harisme fireşti ale Stareţului

Înfăţişarea exterioară a Stareţului era cea a unui monah obişnuit. Era de talie mijlocie, aproximativ 1,60 metri înălţime. Era foarte slab, din pricina ascezei de mulţi ani, având trăsăturile feţei frumoase, armonioase şi fine. Toată înfăţişarea lui inspira bunătate şi simpatie.

Privirea sa era vioaie, foarte expresivă, pătrunzătoare şi scânteietoare. Mişcările lui erau însoţite de pace, siguranţă şi nobleţe.

Barba lui era potrivit de mare, deasă şi aproape cu totul albă înainte de adormirea sa. Părul său, care era cărunt şi foarte des, îi ajungea până la umeri. De obicei purta un fes împletit din lână, destul de gros, ca să-l protejeze de frig. Iar atunci când ieşea afară din Sfântul Munte îl purta pe cel aghiorit.

Palmele mâinilor lui, mai mari decât măsura obişnuită, erau viguroase şi arătau un om care se ocupase cu lucrări manuale. Tălpile picioarelor lui erau mari, neproporţionale cu înălţimea lui. Dinţii îi lipseau aproape toţi, în afară de doi din maxilarul de sus şi de câţiva din cel de jos. Nu a vrut să-şi pună dinţi, deşi fiii săi duhovniceşti i-au propus aceasta. A

consimţit însă să-şi pună două proteze. Atunci când râdea, se vedeau destul de bine. Deşi îi lipseau dinţii, vorbea clar şi nu se vedea aceasta ca o meteahnă trupească. Dumnezeiescul har, care era vădit la Stareţ, acoperea această lipsă şi îl făcea să arate şi mai frumos. Chipul său era luminos şi plin de har.

Simţurile sale au rămas foarte dezvoltate până la adormirea sa. Cu mirosul său putea simţi pe cineva care fuma de la un kilometru. Auzul său era foarte sensibil. Vederea sa era uimitoare, căci putea vedea lucruri mici de foarte departe. Deşi nu vedea aproape, cu ochelari însă a făcut sculptură cu detalii mărunte până la sfârşitul vieţii sale.

La exterior părea un om normal, dar în *„omul cel tainic al inimii"*[118], zidit după chipul lui Dumnezeu, ascundea harul dumnezeiesc care era cu neputinţă să fie ascuns.

Deşi era bătrân, cu părul alb, bolnav şi fără dinţi, cu toate acestea era ca un leu. Avea în el o putere, o râvnă, ceva dumnezeiesc. În acest trup bolnăvicios şi mic se ascundea un suflet plin de bărbăţie, care avea multă putere şi iuţime. Iuţimea, Sfinţii Părinţi o numesc nervul sufletului. Această putere (iuţimea) Stareţul a întors-o spre bine şi o folosea pentru a dobândi virtuţile. Nu şovăia să mustre pe cineva, atunci când acela făcea mult rău, şi să se mânie fără patimă[119] – „mâniaţi-vă şi nu greşiţi" –, fără să-şi

[118] I Petru 3, 4.
[119] *„Iar iuţimea atunci se mişcă după fire, când iubeşte pe toţi oamenii şi nu are faţă de niciunul dintre ei supărare sau pomenire de rău."* Sfântul Ioan Damaschin, *Cuvânt de suflet folositor*, Fil. 3, pg. 211.

piardă pacea, însă întotdeauna apărând ceva mai înalt şi nu pe sine însuşi. Atunci vorbea, nu biruit de patima mâniei, ci cu durere în suflet.

Era din fire deschis şi plăcut, iubitor de străini şi milostiv, era un capadocian autentic. Îi plăcea să povestească istorioare pline de har, cu conţinut duhovnicesc. Adeseori, voind să veselească inimile oamenilor, împodobea aceste istorioare cu umorul său caracteristic. „Din nefericire astăzi, spunea el, a dispărut de la mulţi oameni râsul firesc." Uneori izbucnea în plâns, atunci când compătimea pe cineva, sau îl săruta ca pe fratele său pe un om îndurerat, deşi îl vedea pentru prima dată, şi se jertfea pentru el ca să-l odihnească şi să-l ajute. Iar toate acestea le făcea din inimă, în mod firesc şi spontan.

Se jertfea pentru credinţă şi pentru dragostea faţă de aproapele. Se scârbea de făţărnicie, josnicie şi de lipsa de conştiinţă. Îi cinstea şi îi respecta pe cei virtuoşi, evlavioşi, pe cei care aveau idealuri şi lucrau pentru binele Bisericii şi al neamului, pe cei mărinimoşi care aveau jertfire de sine. Spunea: „Îi port în inima mea pe cei care au bunătate, evlavie şi simplitate."

Stareţul se smerea până la pământ chiar şi în faţa celui mai neînsemnat om dacă acela era un suflet îndurerat şi sensibil. Dar se făcea munte înalt şi stâncă neclintită în faţa ameninţărilor, înfricoşărilor, linguşirilor şi a darurilor celor puternici. Era neînfricat în faţa primejdiilor şi a morţii. Rămânea neîncovoiat în faţa clevetirilor, chiar şi a loviturilor *„celor ce se*

luptă cu el din înălțime"[120] (adică ale puternicilor pământului).

Era un om cu o mare bogăție lăuntrică. Avea o inimă cu simțirile curățate (de orice sentimentalism). Era un om desăvârșit, un om al lui Dumnezeu. O icoană în mozaic făcută de Dumnezeu cu pietricele de mare preț, adică din virtuți. O oglindă curată și nepătată care reflecta însușiri dumnezeiești. Era din fire bun, cu virtuți moștenite, înzestrat cu harisme rare. Dar s-a și nevoit mult înmulțind astfel talanții. Dumnezeu i-a dat multe, iar el I le-a înapoiat înmulțite.

Era un om cu o înțelepciune, agerime și prezență de spirit nemaiîntâlnite; un caz rar și neobișnuit. Avea o memorie uimitoare. Își putea aminti de cineva pe care îl văzuse o singură dată, cu zeci de ani în urmă. Odată la „Panaguda" l-a vizitat un om în vârstă. Atunci Starețul l-a întrebat: „Ești Kokinelis?" Într-adevăr, acela era Kokinelis, cu care fusese împreună pentru puțină vreme atunci când era militar. Aceasta se petrecuse cu vreo cincizeci de ani în urmă.

Starețul le cunoștea pe toate, fără însă să se ocupe de toate. Cunoștea cele ale lumii locuind în pustie. Duhovnicește era împreună cu toți, îi iubea pe toți, dar se depărta de toți. Cunoștea multe, fără să fi studiat. Putea să discute cu ușurință cu oameni de știință și cu alte personalități fără să se simtă complexat. Dimpotrivă, înțelepții întru cele lumești îi cereau sfatul.

---

[120] Ps. 55, 3.

Când a fost întrebat dacă nu îi pare rău că nu a studiat el a răspuns negativ. Numai despre greaca veche spunea: „Dacă aș fi făcut vreo două clase de gimnaziu, aș fi înțeles mai bine Sfânta Scriptură și pe Sfinții Părinți." Cu toate acestea era fără greșeală în cuvintele sale. Răspunsurile lui nu lăsau nedumeriri. Înțelegeai ceea ce voia să spună, chiar și fără cuvinte. Prin puține cuvinte spunea multe. Printr-un gest sugestiv te făcea să înțelegi totul despre o persoană sau chiat despre o întreagă situație.

Starețul era un artist și un poet înăscut. Avea darul de a compune poezii și tropare și de a picta.

Îi plăcea să facă o muncă ordonată. Orice lucrare a sa o făcea cu pasiune, în chip desăvârșit. Cu atât mai mult când aceasta era pentru Dumnezeu sau pentru Biserică. Lucra cu stăruință și sistematic pentru atingerea scopurilor sale.

În relațiile sale cu ceilalți era simplu, spontan și avea un mod propriu, o artă duhovnicească de a se apropia, de a comunica și de a te odihni. Te urmărea în tăcere, cu o atenție încordată, te lăsa să vorbești și se punea în situația ta. Față de ceilalți se purta cu sensibilitate și finețe, iar cu sine era aspru. Aceste contraste în caracterul său constituiau o minunată armonie: îngăduință față de ceilalți și asprime față de sine, liniște și sociabilitate, simplitatea credinței și agerimea minții, respectarea cu evlavie a tipicelor și duhul libertății.

Orice cale ar fi urmat Starețul în viața sa, s-ar fi distins deoarece era vas încăpător, motor puternic, far ce luminează la mari distanțe.

Prefera însă să devină „cutie de conservă" şi să reflecte razele Soarelui dreptăţii şi să arate şi celorlalţi acest Soare, decât să strălucească temporar în această lume mincinoasă cu propria lui proiecţie. S-a nevoit mult cu mărime de suflet şi lepădare de sine, dându-le pe toate lui Dumnezeu şi răbdând ispite şi întristări pentru El. A ajutat mulţimi nenumărate de oameni. S-a luptat singur cu diavolul şi a ieşit biruitor. Iar acum aude acel binecuvântat glas: *„Cel ce va birui îi voi da să mănânce din pomul vieţii, care este în Raiul lui Dumnezeu."*[121]

[121] Apoc. 2, 7.

Mesajul său[122]

Mai întâi credem în Dumnezeu iar apoi Îl iubim pe El şi icoana Sa, care este omul. Credinţa sporeşte prin rugăciune. «*Sporeşte-ne credinţa*»[123]."

„Aşa cum am înţeles, tot răul provine din necredinţă. Atunci când omul nu crede în Dumnezeu, vrea să petreacă cât mai bine în viaţă. De aceea se şi dă la orice fel de păcat."

„Omul trebuie să prindă sensul cel mai adânc al vieţii, că această viaţă ne este dată pentru a ne pregăti pentru cealaltă. De aici înainte, aşa cum unuia care vrea să călătorească undeva îi trebuie un povăţuitor, tot astfel şi pentru călătoria cerească, este nevoie de un povăţuitor (duhovnic). Apoi acesta (duhovnicul) să-l pună într-un program: puţin studiu duhovnicesc, puţină rugăciune; să-l facă să înţeleagă că trebuie să evite pricinile păcatului şi duhul lumesc, care este mai rău decât toate. Şi atunci inima lui va fi alipită de Hristos."

„Trebuie să ne nevoim cu mărime de suflet ca să ne mântuim, ca să nu-L întristăm pe Hristos. Căci

[122] În loc de epilog enumerăm câteva apoftegme caracteristice învăţăturii Stareţului.
[123] Lc. 17, 5.

altfel Hristos ne va spune: «Fiul meu, Eu am făcut atâtea pentru tine ca să te mântuiesc. Mi-am vărsat Sângele şi am suferit atâtea Patimi. Tu ce ai făcut ca să te mântuieşti?».”

„Fiecare om trebuie să-şi găsească chemarea şi să o urmeze cu sfinţenie. Omul pricopsit, oricare cale şi-ar alege, fie căsătoria, fie viaţa monahală, va spori.”

„Să preferăm necazurile şi să le primim mai vârtos decât bucuriile, căci medicamentul amar de multe ori este mai bun decât cel dulce, deoarece tămăduieşte. Adevărata bucurie se naşte din durere.”

„Ceea ce îl împiedică pe om să sporească în cele duhovniceşti este că mintea sa nu se alipeşte de cele care îl pot folosi duhovniceşte, ci de alte lucruri deşarte.”

„Astăzi a venit vremea să se despartă oile de capre, credincioşii de cei necredincioşi. Mai târziu va veni vremea când vom da examene, vom suferi prigoniri pentru credinţa noastră şi atunci se va despărţi bronzul de aur.”

„Când cineva se mâhneşte pentru că suferă pentru ceilalţi, îl doare pentru ei, face din problemele lor ale sale, unul ca acesta are răsplată de mucenic. Oamenii care le jertfesc pe toate, cât de plini de har sunt! Nici probleme nu au, iar faţa lor străluceşte deoarece au neîncetat bucuria dumnezeiască.”

„Temelia vieţii duhovniceşti este să se gândească cineva la celălat iar pe sine să se pună ultimul, să nu se socotească. Când ne punem în locul celuilalt şi îl înţelegem, atunci ne înrudim cu Hristos.”

„Harul lui Dumnezeu este un lucru scump. Pentru ca să vină şi să se sălăşluiască în om trebuie ca acesta să se înrudească în Duh cu Dumnezeu şi să se nevoiască să lepede orice element omenesc. Noi însă vrem să vină harul dumnezeiesc şi să ne slobozească de slăbiciuni fără nevoinţă. Dar pentru ca Duhul Sfânt să se sălăşluiască în om este trebuinţă de multă lepădare de sine, multă mărime de suflet, smerenie, nobleţe sufletească, jertfire de sine. Viaţa duhovnicească este desfătare. Hristos a pus priza, dar cablurile noastre sunt ruginite şi de aceea nu primesc harul dumnezeiesc. Să ne curăţăm cablurile, să ne nevoim să ne cunoaştem pe noi înşine, să tăiem patimile noastre, să dobândim virtuţile şi astfel ne va cerceta harul lui Dumnezeu. Acestuia I se cuvine slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.”

Testamentul duhovnicesc al Stareţului

Atunci când eu, renumitul Paisie m-am cercetat pe sine-mi, am văzut că toate poruncile Domnului le-am călcat şi toate păcatele le-am făcut.

Nu are importanţă dacă unele le-am făcut într-o măsură mai mică, deoarece nu am deloc circumstanţe atenuante.

Căci multe faceri de bine am primit de la Domnul.

Rugaţi-vă să mă miluiască Hristos. Iertaţi-mă şi iertaţi să fie toţi cei ce cred că m-au mâhnit.

Vă mulţumesc mult şi
iarăşi rugaţi-vă!
Monahul Paisie

Acest text preţios scris de mâna Stareţului a fost aflat la „Panaguda" după adormirea sa.

Τοῦ λόγου μου ὁ Μοναχὸς Παΐσιος, ὅπως ἐξέτασα τὸν ἑαυτόν μου, εἶδα ὅτι ὅλες τὶς ἐντολὲς τοῦ Κυρίου τὶς παρέβην, ὅλες τὶς ἁμαρτίες τὶς ἔχω κάνει. Δὲν ἔχει σημασία ἐάν, ὁρισμένες ἔχουν γίνει σὲ μικρότερο βαθμό, διότι δὲν ἔχω καθόλου ἐλαφρυντικά, ἐπειδὴ μὲ ἔχει εὐεργετήσει πολὺ ὁ Κύριος.

Εὔχεσθε νά μέ ἐλεήσῃ ὁ Χριστός. Συγχωρεῖτε με, καί συγχωρημένοι νά εἶναι, ὅσοι νομίζουν ὅτι μέ λύπησαν.

Εὐχαριστῶ ὅλους, καί ὅλοι εὔχεσθε.

Μοναχός Παΐσιος

CUPRINS

La editura noastră au apărut:

- „**Jertfă pentru viață**”
- „**Părintele Paisie mi-a spus**”, *Atanasie Rakovalis*
- „**Viața de familie**” (Vol. 4), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- „**Bătrânul Arsenie Pustnicul**”, *Monahul Iosif Dionisiatul*
- „**Starețul Efrem Katunakiotul**”, *Ierom. Iosif Aghioritul*
- „**Povățuire către pocăință – Îndreptar de spovedanie**”, *Arhim. Atanasie Anastasiu*
- „**Karyes – Colina Sfinților**” (**Sfinții Rafail, Nicolae și Irina**), *Vasiliki Rallis*
- „**Sfaturi duhovnicești ale unui stareț de la Optina**”
- „**Ecumenismul**”, *Sfânta Mănăstire Paraklitu*
- „**Tâlcuirea Sfintei Liturghii**”, *Sfântul Nicolae Cabasila*
- „**Viața Cuviosului Paisie Aghioritul**”, *Ierom. Isaac Aghioritul*

Vor apărea:

- „**Starețul Haralambie – Dascălul Rugăciunii minții**”, *Monahul Iosif Dionisiatul*
- „**Ereziile contemporane – o adevărată amenințare**”, *Monahul Arsenie Vliagkoftis*
- „**Despre judecarea aproapelui**”, *Ilie A. Boulgarakis*

În Colecția Muzică Bizantină au apărut:

- **Buchet muzical athonit – Sfânta Liturghie** – Vol. 1
- **Buchet muzical athonit – Vecernia** – Vol. 2
- **Buchet muzical athonit – Utrenia** – Vol. 3
- **Paraclisul Maicii Domnului**
- **Slujba Învierii**
- **Buchet muzical athonit – Polieleele** – Vol. 4
- **Buchet muzical athonit – Anastasimatarul** – Vol. 5
- **Slujba Sfântului Acoperământ**
- **Prohodul Domnului** – *de Părintele Nectarie Prodromitul*
- **Buchet muzical athonit – Psaltirionul** – Vol. 6

Vor apărea:

- **Buchet muzical athonit – Doxastarul (I)** – *de Petru Filantidis* – Vol. 7
- **Buchet muzical athonit – Doxastarul (II)** – *de Petru Filantidis* – Vol. 8

Centru de difuzare:
Editura «Evanghelismos»
București, Str. Pridvorului nr. 15,
Bl. 12, Sc. A, Ap.1, Sector 4
Tel. 021 / 331 10 22; 0722 690 272